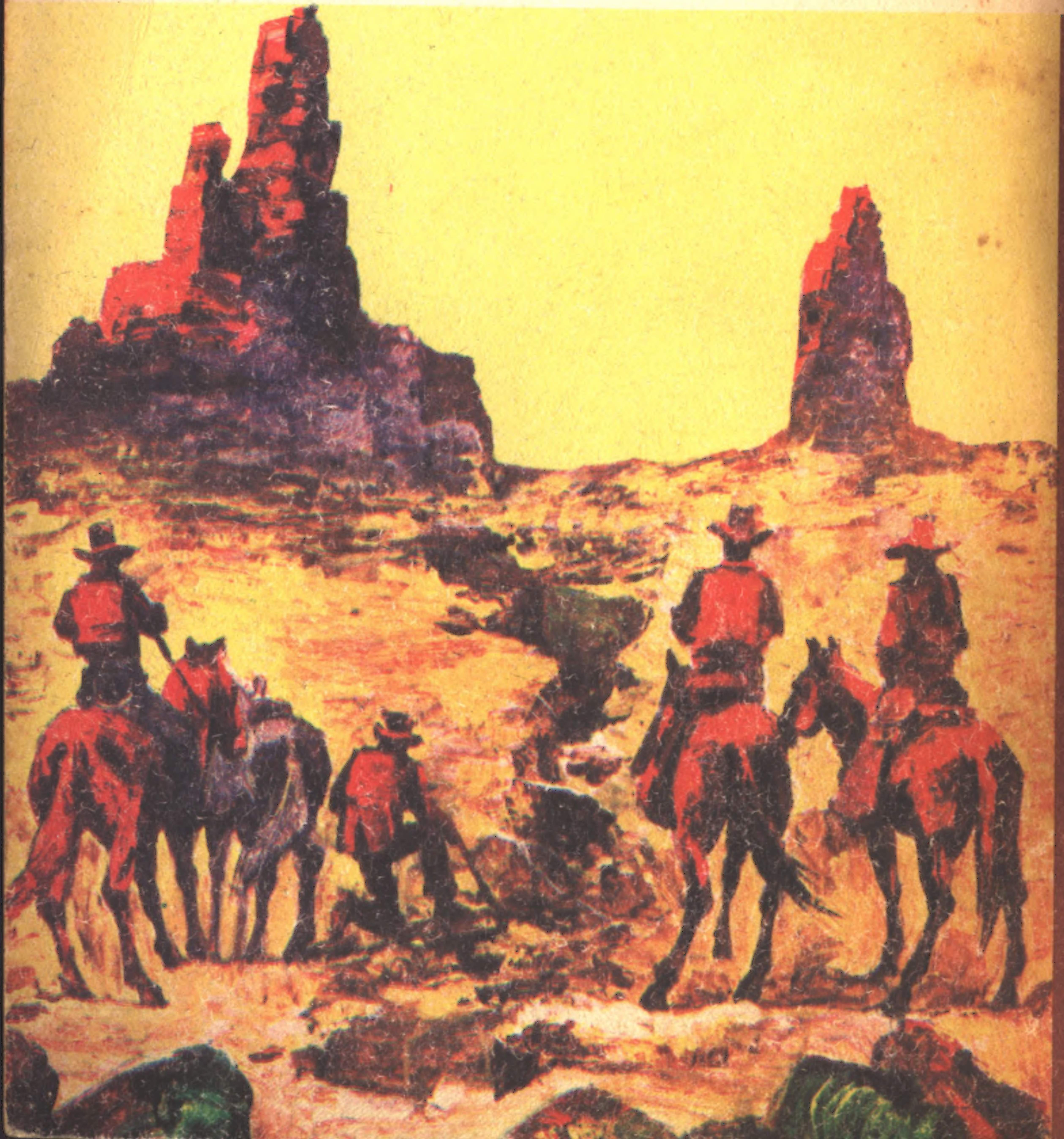
Lei 16

CUTEZĂTORII

GOANA DUPĂ AUR

CUTEZĂTORII

GOANA DUPĂ AUR

EDITURA ALBATROS

CUPRINS

GOANA DUPĂ AUR

(în relatarea martorilor oculari)

Antologie alcătuită şi tradusă
de ALFRED NEAGU

EDITURA ALBATROS

Coperta de DUMITRU IONESCU

Lector : ALEXANDRINA ȚIMPĂU
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Bun de tipar 25 X 1977 Apărut 1977
Comanda nr. 1267 Tiraj 70 070
Coli de tipar 20,5

Tiparul executat sub comanda nr. 3299
la Întreprinderea poligrafică Galați
B-dul George Coșbuc, nr. 223A — Galați
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

CUVÎNT ÎNAINTE

„Aurul întruchipează perfecțiunea; el înseamnă comori și cine îl stăpînește face tot ce dorește în lume, ba poate chiar să ducă sufletele oamenilor în paradis." Aceste patetice cuvinte aparțin lui Cristofor Columb și par a trăda vîntul care l-a împins pe marele descoperitor spre țărmurile Lumii Noi. Conchistadorii au bîntuit America Centrală și de Sud mulți ani în căutarea fîntînii bogăției, fără să-și poată potoli setea de aur.

La trei secole și jumătate de la descoperirea Americii, părea că acest vis murise, dar au fost de ajuns cîteva grăuncioare da aur adunate în scocul unui gater din California pentru ca vechiul miraj al conchistadorilor să reînvie cu vigoare.

Forța magnetică a unui singur cuvînt — AUR — a dezrădăcinat populații întregi; zeci, sute de mii de oameni și-au părăsit casele și gospodăriile, mînați de un vis tulbure de grabnică îmbogățire, pe un tărîm necunoscut; turmele de bizoni s-au oprit uimite în fața convoaielor de care ce începură a brăzda preriile, croind drumuri noi, la marginea cărora au apărut și mormintele primelor victime ale goanei după aur; adormita coastă californiană, unde — așa cum spune unul dintre autorii incluși în antologie — trecea cîteodată un an întreg fără să vezi cum arăta culoarea unui dolar, a fost deodată invadată de potop de oameni, unii veniți tocmai din mijlocul bătrînei Europe sau chiar din Australia, iar pe mesele sale de joc au început să apară grămezi de aur și bani, cum nu se mai pomenise nici în cel mai bezmetic delir; soarele fierbinte al Californiei dădea dimineața cu ochii de așezări ivite ca ciupercile după ploaie, pentru ca a doua zi să vadă numai rămășițele lor marcînd exodul minerilor de la un teren la altul, în căutarea aceluiași metal prețios; oamenii abandonau repede totul în urmă, înfulecau repede, se săturau repede, porneau la drum mînați de o nepotolită nerăbdare, se îmbogățeau repede, pierdeau repede tot ce cîștigaseră, trăiau repede, pătimaș, și adesea mureau la fel de repede la marginea terenului aurifer sau la masa de joc, în urma unui schimb de focuri de revolver.

După primul val de entuziasm, căruia i-au căzut pradă cei dintîi imigranți în California, s-a văzut cu amărăciune că toată această goană după aur — cu toate suferințele și privațiunile ei aproape de neînchipuit — nu era decît un imens joc de noroc, la care fuseseră antrenați sute de mii de oameni și de la masa căruia s-au ridicat doar cîțiva îmbogățiți, res-

tul minerilor fiind obligați să trăiască drama dezrădăcinaților, învinșilor, a oamenilor fără căpătîi, în adevăratul sens al cuvîntului — fenomen tipic lumii capitaliste.

Fiecare rînd din antologia de față poartă marca faptului autentic, a adevărului. Toți autorii incluși în ea au trăit febra aurului, au fost eroi și martori ai epopeicei goane după aur. Cărțile lui Buffum și Delano au constituit veritabile ghiduri ale vremii, lucrări de căpătîi pentru oricine pornea spre mult rîvnitul tărîm al aurului, oferind îndreptări practice asupra drumului de ales, asupra uneltelor necesare oricărui căutător de aur, îmbrăcămintei potrivite acestui meșteșug și chiar asupra codului etic al acestor meleaguri necunoscute. Manly a fost, la rîndul său, eroul unuia dintre cele mai dramatice episoade din analele goanei după aur: odiseea primei traversări a deșertului — numit de atunci încoace — Valea Morții. Autorul a străbătut de trei ori această vale — pe care mulți n-au reușit s-o parcurgă nici măcar o dată — pentru a-și salva tovarășii rămași în urmă.

Antologia vrea să refacă oarecum monografic epoca zbuciumată a goanei după aur în liniile sale esențiale: drumul spre țara făgăduinței, viața așezărilor miniere în momentele culminante și în timpul refluxului febrei metalului galben. Toate aceste mărturii au în primul rînd valoarea autenticului, a relatării directe, nemijlocite a lucrurilor văzute și trăite. Nici unul dintre autorii de față nu a ambiționat un loc în posteritate. E.G. Buffum sublinia: „Paginile care urmează au fost așternute pe hîrtie currente calamo[1], *în scurte răgazuri răpite altor preocupări, în mijlocul sunetelor de ciocane, ferăstraie și alte zgomote, în mijlocul agitației, neastîmpărului, speculațiilor și vacarmului orașului San Francisco, în ajunul plecării mele spre noi explorări în zona importantelor mine din sud. În aceste împrejurări nu-și bate nimeni capul cu stilul. Nimeni nu poate cere unui căutător de aur din California să piardă ceasuri întregi cu șlefuitul frazelor, cu rotunjitul perioadelor, ca unui literat parizian".*

Totuși aceste cărți au rămas drept lucrări de referință pentru patetica perioadă a goanei după aur, au constituit surse de prim ordin pentru literatura de mai tîrziu, ca și pentru mulțimea scenariilor western.

Cititorul are prilejul să judece singur distanța de la realitate la ficțiune, și pînă la marele și micul ecran.

Alfred Neagu

[1] În goana condeiului (în limba latină în original) (n.t.)

PE DRUMUL CALIFORNIEI

WILLIAM LEWIS MANLY[1]

[1] **W. L. Manly a fost unul din deschizătorii de noi drumuri spre California, la începutul exodului în căutarea aurului Manuscrisul primei relatări a acestei expediții a dispărut, mistuit într-un incendiu. Cartea „Valea Morții în '49", prezentată aici în versiune abreviată, a apărut mult mai tîrziu, în 1894. (n.t.)**

Din vreme în vreme se iscau zvonuri despre un ținut mai mănos spre soare-apune și adesea izbucnea printre oameni un fel de molimă a vestului sau a pionieratului. Prin 1845 am fost și eu ușor atins de această boală din cauza istoriilor auzite despre Oregon. Mi s-a spus că guvernul îți dădea pămînt pentru o fermă bună dacă te strămutai în acele locuri și făceai și niscaiva îmbunătățiri. Oamenii povesteau că era un ținut cu un pămînt rodnic, multe păduri, vînat și pește berechet, și vreo cîțiva indieni, cît să dea puțin iz de aventură întregii tărășenii. Iarna, vremea era tare blîndă, după cum auzisem, și m-am socotit eu că locul îmi venea turnat. De îndată am început să mă gîndesc la toate cîte aveam nevoie pentru drum și am văzut că-mi trebuiau pe puțin doi ani ca să le încropesc. Nimeni nu se gîndea să pornească spre California, în momentul acela, pentru simplul fapt că pe atunci California nu aparținea încă Statelor Unite.

Prin iarna lui 1848—1849 au început să circule tot felul de zvonuri că s-ar fi aflat aur în California, dar îndeobște la noi nu li s-a dat prea multă crezare pînă n-au fost întărite de spusele unui ofițer, și cum oamenii noștri erau obișnuiți cu minele și mineritul, se iscă o adevărată febră a aurului, ușor molipsitoare. Domnul Bennett a fost și el atins și și-a vîndut ferma, iar eu am simțit o schimbare în pasiunea mea pentru Oregon și am început să visez cu înfrigurare că scoteam la lumină pulberea aurie. Nimic nu ne mai putea vindeca decît o călătorie pînă acolo, și ne-am hotărît îndată s-o stîrnim.

Fiindcă pînă-și arăta iarba colțul mai erau vreo cîteva săptămîni bune, m-am gîndit să-mi tăbîrcesc barca și cîteva capcane peste un braț al rîului Wisconsin și să mă pornesc spre Cîmpia Cîinelui, ca să încolțesc vreo cîteva dihănii și să-mi fac rost de un ponei indian pe care să călăresc pînă-n California. La Mineral Point nu era rost să pui mîna pe vreun bidiviu. M-am agățat de un vapor care tocmai urca pe fluviu, am ajuns în Valea Crucii, unde exista o singură locuință și

aparținea unui negustor olandez de la care am cumpărat un ponei de Winnebago, lăsat de stăpînul său peste iarnă într-o mică insulă plină de hățișuri, și m-am socotit eu că de putuse ierna animalul numai cu uscături și păpuriș atunci era destul de încercat ca să mă ducă și pe mine prin prerii. Am dat pe el treizeci de dolari și am văzut că era o ființă jigărită și leneșă. Totuși mă gîndeam că atunci cînd avea să dea de iarbă și să pună oleacă de carne pe coastele acelea sfrijite ale lui, poneiul avea să se mai învioreze, așa că i-am petrecut o funie pe după gît și m-am pornit cu el la vale, pe lîngă fluviu. Cînd am ajuns la Toporu' Știrb, am văzut că apele rîului crescuseră, dar n-a fost treabă grea de trecut dincolo fiindcă poneiul meu se simțea ca o rață în apă.

Înainte de a pleca de la ferma lui Bennett mi-am modificat închizătorul puștii și am făcut rost de muniție să-mi ajungă doi ani. Apoi mi-am mai argăsit vreo cîteva piei frumușele de căprioară și am dat să mi se facă un rînd zdravăn de veșminte (ca să fiu sincer, le-am croit și le-am cusut eu cu mîna mea).

La Valea Cîinelui am găsit o scrisoare de la Bennett, în care-mi spunea că din cauza vremii iarba era încă atît de prizărită, încît avea să mai întîrzie plecarea cu vreo două-trei săptămîni, așa că făceam bine dacă mă întorceam să pornesc cu el o dată. Dar cum scrisoarea nu avea dată, nu-mi rămînea decît s-o ghicesc. La început aveam de gînd s-o iau drept spre vest, spre Rîpa Sfatului, ca să-i întîlnesc acolo pe ceilalți, dar acum am socotit că era mai bine să mă întorc la Mineral Point ca să mergem toți o dată, sau, dacă ei s-ar fi pornit, s-o iau repede pe urmele lor și să-i ajung.

La întoarcere, rîul Kickapoo se umflase prea mult pentru ca să încerc a-l trece prin vad, așa că am jupuit niște coajă de tei și din cîteva trunchiuri am făcut o plută pe care să-mi car pușca și pătura. După ce-am îmboldit poneiul să treacă dincolo, am pornit și eu după el. A trecut repede înot, dar se pare că nu i-a plăcut prea mult în partea cealaltă, pentru că, înainte de a ajunge și eu acolo, s-a înturnat fără să-i pese de vorbele mele. Am luat-o și eu cu pluta înapoi, dar m-a dus apa la vale o bună bucată ; am prins ticălosul și iar l-am îmboldit să treacă dincolo, iar cînd am ajuns și eu cu pluta pe la mijlocul apei, individul s-a întors și mi-a jucat aceiași renghi. Am început să mă gîndesc la vechea parabolă cu omul, vulpea, gîsca și banița de grăunțe, dar am rezolvat problema în felul meu, am încropit un curmei de tei de care am legat

un bolovan, l-am trecut pe celălalt mal, apoi cu celălalt capăt al curmeiului am legat poneiul şi l-am expediat după bolovan De data asta s-a astîmpărat. După trei zile de bălăcit prin pîraie şi de bătut drumuri grele, am ajuns la Mineral Point ca să aflu că Bennett plecase de două săptămîni şi luase cu el şi lucrurile mele, după cum ne înţelesesem de la început.

Eram puţin cam încurcat, dar am pornit spre Dubuque, cu puţinul meu bagaj. am trecut singur apa chiar acolo am luat-o pe drumuri desfundate, pînă am ajuns din urmă un şir de care, la vest de rîul Desmoines Erau din Milwaukee şi aparţineau unui oarecare domn Blodgett, şi cîteva nopţi la rînd am poposit împreună cu oamenii convoiului pînă am ajuns la Missouri.

În ultima zi, sau în ultimele două zile, am luat-o repede la picior şi am ajuns înaintea lor la rîu Acolo erau vreo cîteva care californiene şi cîteva tabere, aşa că mi-am slobozit poneiul şi am început să mă uit prin preajmă Am trecut printr-un fir de apă spre o limbă de pămînt de lîngă rîu, unde era un oficiu poştal, o prăvălie şi cîteva cabane Întîi am căutat vreo scrisoare, dar nu era nici una pentru mine Apoi am început să mă uit după vreun anunţ prin saloonuri şi prăvălii, să citesc numele scrijelite pe bîrnele caselor şi pe oriunde credeam că aş putea să dau de vreo urmă de-a prietenilor pe care-i căutam Nimeni nu-i văzuse, nimeni nu auzise de ei După ce-am tot căutat vreo jumătate de zi, am trecut din nou, cam amărît, apa în partea astălaltă, unde-mi lăsasem calul La început m-am gîndit să mă întorc şi să mai aştept un an Dar la tabără, unde-mi lăsase poneiul, nu era decît un mic convoi de care şi drumul nu era sigur decît alături de un convoi ca lumea M-am întors în tabără, m-am tras într-un colţ, am început să-mi zdrobesc mintea ce să fac şi am vorbit despre asta şi cu Chas. Dallas, din Lynn, Iowa, stăpînul convoiului

Toate lucrurile mele şi puşca erau la Bennett, iar eu aveam cu mine puşca lui de calibru mic, un cort prizărit, uşor, o tigaie, o cană de tablă, o bluză de lînă şi hainele de pe mine. Cum n-aveam para chioară să-mi fac rost de alte lucruri am cam socotit să mă întorc înapoi, dar tocmai atunci Dallas îmi spuse că de mă angajam să-i mîn unul din care în timpul drumului avea să-mi dea adăpost şi mîncare, iar eu puteam să-mi las calul slobod laolaltă cu ai lui.

M-am gîndit şi m-am răzgîndit, iar în cele din urmă mi-am pus lucrurile în car, am apucat biciul şi am început să îndemn boii. Dallas avusese de gînd să facă rost de provizii acolo,

dar n-a reuşit, aşa că ne-am pornit la vale către St. Jo, urmînd foarte îndeaproape cursul rîului. Am poposit lîngă acea localitate, am intrat pe jos în tîrg şi am dat de un convoi de numai cîteva care, pe şleaul cel mare al emigranţilor vestului.

Eu aveam în seamă o pereche de boi şi una de vaci. Ştiam cum se îndeamnă vitele, dar la început am cam avut necazuri cu animalele acelea ciufute, pînă s-au dumirit că mă purtam blînd cu ele, şi apoi lucrurile au mers strună.

Ajunsesem într-un stat sclavagist şi aici am văzut eu prima oară un negru scos la mezat. De o parte a străzii era un fel de tribună, cum se ridică la noi pentru discursuri politice. Vînzătorul se urcă la tribună, cu un negru de vreo 18 ani, şi după ce lăudă toate calităţile acestuia din urmă, silindu-l pe băiat să stea drept şi să se arate cît era de mîndru, începu să invite amatorii să facă oferte şi acestea porniră de la cinci sute de dolari. Răpăi cu ciocanul, îndemnînd amatorii, de parcă ar fi vîndut un juncan şi cînd domnul Rubideaux, fondatorul tîrgului St. Jo, oferi opt sute de dolari, preţul se opri aici şi băiatul fu vîndut. Pe mine, cu educaţia mea din New England, toată povestea m-a cam tulburat.

Aici Dallas şi-a făcut rost de provizii, şi după ce-au fost încărcate făina şi slănina, omul de la bac ne-a cerut cincizeci de dolari ca să ne treacă dincolo. Dallas a socotit preţul prea mare, aşa că am luat-o înapoi, mergînd încă o zi în susul apei, pînă am ajuns la un alt bac unde am trecut cu numai treizeci de dolari. De aici am pornit să traversăm ţinutul, mai mult de-a dreptul decît pe drum, pînă am ajuns pe şleaul de la St. Jo şi curînd ne-am trezit pe valea rîului Platte.

La primul popas pe rîul Platte m-am învelit în pătură, sub car, şi mai mult m-am gîndit decît am dormit, dar mă încurcasem în aventura asta şi nu-mi rămînea nimic altceva de făcut decît să merg mai departe. Auzisem că erau două forturi în drumul nostru, noul fort Kearney şi fortul Laramie, la sud de rîul pe care trebuia să-l trecem înainte de a ajunge la Trecătoarea de Sud, din Munţii Stîncoşi, iar dincolo de acestea nu mai era nicăieri nici un loc unde să cumperi hrană sau leacuri de boală. Convoiul nostru de numai cinci care, cu zece bărbaţi, o femeie şi trei copii, nu era o forţă prea grozavă în faţa indienilor, dacă aceştia aveau de gînd să ne scarmene, şi mi se părea că încercarea noastră era cam îndrăzneaţă ; un convoi mai mare ar fi fost mai sigur...

Dacă domnului Dallas nu i-ar mai fi plăcut ochii mei şi m-ar fi concediat, eu, rămînînd numai cu puşca şi poneiul,

aş fi fost cam la ananghie; dar m-am hotărît să merg mai departe şi să-mi încerc norocul cu sălbaticii, care nu s-ar fi ales de pe urma mea decît cu părul şi puşca, de s-ar fi arătat duşmănoşi. Trebuie să mărturisesc că drumul care mă aştepta nu-mi părea nici prea drept, nici prea luminos, dar speram că avea să fie mai bine decît gîndeam eu. Aşa că mi-am înjugat boii şi vacile la car şi am mînat mai departe. Carele celelalte aveau cîte doi oameni, ce mînau vitele cu rîndul, aşa că la două zile o dată se puteau duce la vînătoare de voiau, dar eu tot cu biciul mă ţineam toată ziua, iar puşca odihnea în car.

Cînd am ajuns la Pîrîul Sărat, am văzut că malurile erau abrupte, aşa că am fost nevoiţi să legăm carele cu o funie groasă pe care am înfăşurat-o de cîteva ori în jurul unui par şi apoi le-am slobozit încet la vale; în schimb, în partea cealaltă, împingeam carele alături de vite. Ne apucă noaptea înainte să trecem jumătate din care dincolo şi, deşi nu căzu strop de ploaie, spre dimineaţă apa crescu ajungînd la vreo trei metri. Din lada unui car am făcut o barcă şi am încropit un fel de pod umblător; apoi am tras carele şi, cu toate că dispăreau sub apă, ieşeau în partea cealaltă întregi.

Dallas şi ai lui mergeau într-un car tras de o pereche de cai, Dick Field era bucătarul nostru, iar restul oamenilor mînau vitele. Noaptea puneam cîte un om de pază care să vegheze să nu dea indienii peste noi, sau să nu se răzleţească animalele şi să pierdem timpul căutîndu-le. Cînd am ajuns la cîteva mile de fortul Kearney, cred că la 3 iulie, am poposit lîngă rîu, aproape de nişte smîrcuri cu mulţi plopi şi sălcii. După-amiază, dinspre vest, se arătă în galop un cal care se amestecă apoi cu ai noştri ce păşteau puţin mai departe. Dimineaţa au venit doi soldaţi de la fort şi au întrebat de calul rătăcit, dar Dallas le spuse că nu a văzut nici urmă de cal, iar soldaţii nu s-au mai ostenit să se uite prin desişuri după el. Probabil că era mai uşor să se întoarcă la fort şi să raporteze: „L-au luat indienii".

Cînd am pus animalele la căruţă, Dallas a înhămat calul rătăcit alături de al său, dar în aşa fel încît atunci cînd aveam să trecem pe lîngă fort, calul să se afle în partea opusă; cînd ne-am apropiat de fort, a luat-o înainte pe jos şi i-a ţinut pe ofiţeri de vorbă în vreme ce oamenii lui au mînat carele mai departe, şi calul n-a fost descoperit. Treaba asta nu mi-a plăcut prea mult, fiindcă, dacă am fi fost prinşi, am fi fost scărmănaţi toţi cum trebuie, şi probabil că şi bunurile celor nevinovaţi aveau să fie confiscate. Ideile mele

despre cinste, dobîndite în New England, erau cam zdruncinate.

Cînd am ajuns la rîul Platte de Sud, ne-a trebuit o zi întreagă ca să trecem prin albia nisipoasă, pentru că mai întîi am fost nevoiţi să căutăm un vad bun, încercînd adîncimea cu piciorul dintr-o parte în alta, şi-apoi cînd am început să trecem carele, n-am îndrăznit să ne oprim o clipă de teamă ca ele să nu se afunde în nisipul mişcător. N-am avut necazuri la traversare, iar cînd ne-am ridicat tabăra pe celălalt mal, şi-a făcut apariţia la vreo două sute de metri un bizon singuratic şi toţi cîţi eram acolo ne-am luat după el, unii chiar pe jos. Călăreţii l-au întrecut îndată, dar bizonul nu s-a arătat dornic să se ferească din calea lor, aşa că au deschis focul asupra lui. Nu s-a clintit din loc şi oamenii s-au apropiat. Domnul Rogers era călare pe un cal cu apărători la ochi; se apropie la o distanţă convenabilă ca să-şi descarce „coltul" cînd, deodată, bizonul se răsuci, calul nu putu să vadă mişcarea destul de iute ca să se ferească şi trebui să suporte atacul bătrînului animal, care-şi repezi coarnele în el şi-i făcu o rană de vreo şase inci într-o coapsă, în vreme ce Rogers se trezi zburînd peste capul calului, iar cînd atinse pămîntul, o tuli frumuşel cît îl ţineau picioarele. Ceilalţi hărţuiră bizonul încă vreo jumătate de milă şi, pînă la urmă, după ce primi vreo cincizeci de gloanţe, animalul căzu, dar tot mai ţinea fruntea sus, sfidător, primind foc după foc şi scuturînd mînios din cap, pînă cînd un glonţ în coastă îl doborî definitiv. Vînatul acesta ne-a oferit multă carne, care, deşi cam tare, era o plăcută schimbare de regim după slănină. Eu n-am luat parte la expediţie decît în calitate de spectator.

Cercetînd apoi animalul, am văzut că multe gloanţe se opriseră în părul lăţos şi bătucit care-i creştea pe frunte şi nici unul nu ajunsese pînă la ţeastă. Cîteva zile mai tîrziu am fost nevoiţi să ne oprim de-a binelea din cauza unei cirezi de bizoni care ne-a tăiat calea. Veneau din susul apei şi mergeau spre sud. Animalele mai tinere mergeau înainte, iar în urmă veneau vacile bătrîne şi nişte matahale de tauri lăţoşi. Toţi alergau în trap grăbit, limbile le atîrnau din gură şi nici un bizon nu părea să ne fi băgat în seamă, deşi nu eram decît la o sută de metri de ei. Am fost nevoiţi să ne păzim vitele înjugate şi cele slobode ca să n-o rupă la goană, fiindcă arătau tare mirate şi oarecum speriate de aceste neamuri ale lor din prerie. Apoi am întîlnit multe cirezi mari de bizoni pe care le zăream de departe. De multe ori în depărtare ni se părea că vedem întinderi nesfîrşite de desişuri, dar cînd

ne uitam mai atenți erau turme imense de bizoni. Se arătau și antilope, dar acestea preferau locurile mai înalte și era greu să te apropii de ele destul de mult ca să poți trage ca lumea. Cu toate astea am doborît destul vînat, care a constituit o hrană bună. Cu cît mergeam mai departe, întîlneam tot mai mult vînat mare, precum și lupi, și cîini de prerie, cei dintîi părînd a se aține pe urmele bizonilor.

Cam în timpul ăsta ne-am întîlnit cu un ciudat convoi îndreptîndu-se spre est, din care făceau parte vreo cinci-șase mormoni din Salt Lake, toți călare pe niște catîrî mici, spanioli. Erau îmbrăcați în piei de căprioară, cu mocasini și pinteni uriași care zdrăngăneau, agățați de călcîie, cu rotițele de vreo patru inci. Fiecare era înarmat cu pușcă, pistol și un cuțit cît toate zilele. Arătau cam fioroși, cu părul lățos și bărbile lungi, cu pălăriile lor vechi cu boruri largi, și, în general, aveau un aer de sălbatici.

Treceam adesea pe lîngă cîte un mormînt săpat la marginea drumului și uneori o scîndurică, la căpătîi, arăta că sărmanul murise de holeră. Multe morminte fuseseră răscolite de lupi și pătura în care fusese învelit cadavrul era trasă la o parte.

Stînd de vorbă cu vreo cîțiva militari, am aflat multe cu privire la drumul care ne aștepta spre vest. Ne-au spus, mai ales, că eram în mare întîrziere, că nu mai puteam ajunge la timp în California pentru că trebuia să trecem munții Sierra Nevada, care, ziceau ei, aveau să fie acoperiți de zăpadă în noiembrie, sau chiar și mai devreme, și vom fi nevoiți să iernăm la Salt Lake. Vreo cîțiva dintre oameni l-au auzit pe domnul Dallas repetînd familiei sale același lucru, adăugînd însă că, de rămîneau peste iarnă la Salt Lake, avea să dea drumul căruțașilor îndată ce ajungeau acolo, deoarece nu-i convenea să-i hrănească toată iarna.

Pentru mine era o veste foarte proastă, fiindcă știam ce-i așteaptă pe acești nefericiți ; și perspectiva de a fi aruncat printre ei, fără un ban cu care să-ți cumperi măcar un codru de pîine, era destul de neagră. Din cîte știam eu, acolo nu era rost să găsești de lucru, nici dacă munceai numai pentru masă și casă, iar ceilalți căruțași împărtășeau temerile și dezamăgirea mea. Cum eram la mare ananghie, ne-am strîns la sfat și l-am chemat și pe patron ca să știm despre ce era vorba. Domnul Dallas veni și omul nostru îi spuse cum stăteau lucrurile, îi mărturisi temerile noastre și-l întrebă ce ne putea spune despre toată tărășenia asta. Patronul se mînie pe

noi destul de rău, vorbi puțin și înjură mult, iar miezul spuselor sale suna cam așa :

— Convoiul ăsta-i al meu și am să fac cu el taman ce mi-o trece mie prin minte, și nu-mi pasă nici cît negru sub unghie ce-or să spună sau or să facă niște indivizi ca voi. N-am să vă hrănesc toată iarna pe degeaba, și cînd ajungem la Salt Lake, n-aveți decît s-o luați încotro vedeți cu ochii, fiindcă mie n-o să-mi mai faceți trebuință.

Am mai stat noi puțin de vorbă cu el, dar deocamdată nu puteam face nimic altceva decît să ne batem gura de pomană... Apoi am mai stat de vorbă noi între noi, și atunci, și în zilele următoare, în timpul drumului. Am început să ne gîndim că singurul chip de a o scoate la capăt la Salt Lake era să ne facem mormoni, și pe nici unul dintre noi nu-l prea îmboldea nici credința, nici cheful la așa ceva, dar nici nu ne puteam gîndi să ne oprim din drum și să pierdem atîta timp ; iar de nu aveam parte de tare mult noroc în călătoria asta, nu ne mai rămînea decît să împărtășim soarta tuturor păcătoșilor.

Ajunsesem la Rîul Dulce și se și vedeau zăpezile pe Munții Stîncoși, înaintea noastră, care ne aduceau aminte că iarna bătea la ușă și noi nu făcusem decît ceva mai mult de jumătate de drum. Nu eram prea fericiți, dar din vreme în vreme ne mai împăcam inima făcînd haz și noi de cîte un caraghioslîc...

Căpitanul companiei care ne întovărășea avea cu el o doamnă tare mîndră, și cînd așezam tabăra, se retrăgeau amîndoi într-un cort foarte arătos. Bucătarul companiei le servea masa în intimitatea cortului și păreau amîndoi grozav de fericiți. Toți gîndeau că tare mai fusese norocos căpitanul de avea o tovarășă de drum atît de bine făcută și călătorea astfel spre terenurile aurifere pe cheltuiala guvernului.

Se pare că între căpitan și locotenent se iscă puțină gelozie și, într-una din zile, îi văd stînd mînioși, față-n față, dinaintea cortului căpitanului, amîndoi călare, cu carabinele de-a curmezișul pe șa. Schimbaseră cîteva cuvinte tăioase și păreau că se încinseseră pînă la punctul la care erau gata să tragă unul în celălalt. La un moment dat locotenentul își mișcă puțin mîna dreaptă, dar căpitanul îl zări îndată și-i strigă :

— Lasă arma în pace sau te împușc ! Și vorbind astfel, apucă și el arma și o îndreptă către celălalt ofițer.

În vremea asta, doamna căpitanului stătea în ușa cortului și, cînd văzu că favoritul ei îndreaptă arma spre locotenent, bătu din palmele ei mici și delicate, tare încîntată :

— Ia priviți la căpitan ! Ce viteaz îmi e !

Și se porni tare pe rîs, văzînd că domnul și stăpînul vădește atîta virtute militară. Ea se arătă cea mai încîntată de toată afacerea asta. Nu știu prea bine ce gîndeau ceilalți, dar mie nu mi-a venit să cred că doamna și căpitanul erau soț și soție. Locotenentul nu era un fricos, dar, socotind că prudența e cea mai bună dovadă de curaj, se stăpîni și nu recurse la armă. Și îndată cei doi o porniră călare în direcții opuse.

Am trecut pe lîngă o stîncă ce se ridica din albia Rîului Dulce, numită Stînca Independenței. Era acoperită cu mii de nume de oameni care trecuseră pe acolo. Unele erau tăiate adînc în piatră, altele abia scrijelite, iar altele dichisite cu vopsea. Am pierdut o mulțime de timp căutînd numele lui Bennett, dar nu l-am aflat nicăieri. De i-aș fi găsit numele și aș fi știut că a trecut teafăr și nevătămat prin acel loc, aș fi fost puțin mai întărit în sufletul meu în acele zile pline de nesiguranță. Unii puseseră și data la care trecuseră pe acolo, și-mi făceam socoteala că aceia poate se aflau destul de aproape de tărîmul aurului...

Cînd am dat la Izvoarele Pacificului de prima apă care curgea spre coasta Pacificului, noi, căruțașii, am ținut un mic sfat între noi cu privire la noua situație. Am strîns grămadă o mulțime de „dacă", ajungînd la următoarele: dacă rîul era destul de mare, dacă am fi avut o barcă, dacă știam drumul, dacă n-am fi dat în cale de praguri sau locuri dificile, dacă făceam rost de provizii îndestulătoare, dacă aveam destulă îndrăzneală să ne pornim într-o astfel de călătorie etc. etc., atunci probabil să avem norocul să ajungem, cumva, undeva, la ocean. Și acum că ajunsesem la primul „dacă" — un rîu destul de mare pentru o barcă mai mică — am început să ne gîndim mai serios la ceilalți „dacă".

Tot umblînd de colo-colo, am dat și de al doilea „dacă" sub forma unei mici ambarcațiuni de bac, îngropată în nisipul unui banc, și nu ne-a trebuit prea mult timp ca s-o scoatem la lumină și s-o punem în stare de plutire, fiind destul de mare ca să transporte de pe un mal pe altul un car întreg.

Apoi m-am dus la Dallas și i-am spus ce ne gîndisem noi să facem și, spre surprinderea noastră, nu s-a împotrivit, ci mi-a oferit pe dată șaizeci de dolari pentru ponei. Ne-a spus că voia să ne vîndă și niște făină și slănină să avem de drum...

Ne-a mai dat niște funii pentru parîme la prova și la pupa, vreo două topoare. Și ne-am trezit cu toate astea grămadă la marginea drumului. Apoi, noi șase am predat biciul. Domnul S. McMahon, văcar, o vreme șovăi, neștiind ce să facă, dar, fiindcă Dallas îl îmboldea să se hotărască odată, omul aruncă și el biciul și spuse :

— Eu mă duc cu băieții !

...Așa că ne-am despărțit, micul convoi luînd-o încet mai departe spre vest ; căpitanul detașamentului militar, cătanele și vesela doamnă o porniră pe drumul Oregonului, iar noi ne-am așezat pe malul rîului care-și mîna apele spre marele Pacific. Fiecare grup ură celorlalte mult noroc, noi am respirat adînc de cîteva ori și apoi ne-am pus serios pe treabă ca să ne ducem planurile la împlinire.

*

* *

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să ne organizăm și să alegem un căpitan ; în ciuda împotrivirii mele, am fost desemnat pentru această înaltă slujbă... Cercetînd vechea barcă, am văzut că era în stare destul de bună, nisipul păstrînd-o foarte bine. Sub barcă, în nisip, am găsit și două vîsle, apoi ne-am uitat după niște prăjini ca să le folosim drept ghiondere în cursul navigației... Am tras barca la mal, ne-am încărcat calabalîcurile și apoi ne-am suit și noi. Pentru barca aceea nu era o încărcătură prea mare și ni se părea că numai noi apucasem singurul drum ca lumea spre Pacific ; ne miram cum de toți ceilalți puteau fi atît de orbi ca să nu-și dea seama. Am desfăcut parîmele, am împins barca în curent și am început să mergem la vale, fără multă bătaie de cap și foarte comod, simțindu-ne mult mai fericiți decît dacă am fi luat-o spre Salt Lake, unde ne pîndea soarta de a petrece iarna.

Mergînd la vale, rîul devenea tot mai iute și mai învolburat, iar în albie începură să apară multe stînci primejdioase, greu de ferit. Apa nu era prea adîncă, dar curgea cu un vuiet atît de puternic, încît trebuia să strigăm destul de tare ca să ne auzim. Odată, în timp ce mergeam la vale foarte repede, am proptit ghionderul în albie ca să împing iute barca să nu se lovească de o stîncă, dar prăjina s-a înfipt într-o crăpătură și, în loc să dau drumul, din smucitură, la ghionder, m-am trezit zvîrlit din barcă de prăjina care se arcui și am nimerit în mijlocul rîului. M-am lovit destul de zdravăn la

spinare și m-am udat ciuciulete, dar am pornit înot spre mal, petrecut de strigătele de încurajare ale băieților, care-și vînturau pălăriile și scoteau urale pentru căpitanul lor cînd au văzut că nu pățise nimic. Le-am spus că nu conta atîta vreme cît țineam calea apei spre California, și că astfel de întîmplări erau de așteptat. După cît ne puteam da noi seama, pluteam cam cu treizeci de mile pe zi la vale, ceea ce era mai mult decît puteau trage niște vite trudite.

Într-un loc, de-a lungul malului, era o perdea deasă de sălcii și, puțin mai în spate, un perete drept de stîncă, iar între ele se întindea un petic de pămînt cu o iarbă verde minunată. Trecerea noastră sperie o turmă de cerbi aflată pe pășune și toți o porniră în galop la vale ca o herghelie de cai. Unul însă intră într-un defileu cu pereți foarte abrupți și nu avea pe unde ieși ; am pus la intrare pe unul dintre noi de gardă, iar alți trei ne-am luat pe firul defileului după el. A fost cea mai delicioasă carne care se putea găsi în Munții Stîncoși. Am urcat leșul în barcă și am pornit iar la vale.

Pînă aici ne-a mers foarte bine, fiecare pe rînd treceam la cîrma bărcii în vreme ce ceilalți stăteau lungiți sau dormeau. O vreme ne-am strecurat printre doi pereți de stîncă între care rîul curgea vijelios și eram nevoiți adesea să coborîm din barcă și s-o împingem peste stînci, uneori chiar ducînd-o pe sus. Munții păreau să crească mereu de ambele părți, cu cît înaintam mai mult ; din loc în loc vedeam copaci aplecați deasupra rîului și, sus, pe țancuri, se zăreau capre de munte, uitîndu-se la noi ; păreau că sînt la o milă deasupra noastră, așa că se aflau în siguranță. Acolo era sălașul lor și arătau atît de netulburate, de parcă ne stîrneau să le urmăm. Pe un mal am văzut un plop bătrîn cu o urmă de topor pe trunchi — singurul semn că mai trecuse cineva pe aici. Cît am străbătut defileul acesta adînc, n-am doborît nici un vînat și am început să simțim lipsa proviziilor proaspete.

Am trecut pe lîngă multe canioane adînci, întunecate, care dădeau în albia principală și, într-un loc, unde am găsit o stîncă netedă, spînzurînd oarecum deasupra rîului, m-am cățărat dincolo de urma lăsată de nivelul cel mai înalt al viiturii, care se vedea foarte limpede, și după ce am amestecat niște grăsime cu praf de pușcă, am făcut o pastă, iar dintr-o cîrpă legată la capătul unui băț, o pensulă și am pictat cu litere mari pe piatră CAPT. W.L. MANLEY, U.S.A... Chiar înainte de lăsarea serii am ajuns într-un loc unde stînci uriașe cît casa se prăvăliseră în apă, blocînd cu desăvîrșire albia rîului, încît era de netrecut pe acolo cu barca. Am descărcat calabalîcul și băieții au apucat de funia din pupa, eu m-am dezbrăcat, am împins barca în torentul puternic care se învolbura printre stînci, iar ceilalți dădeau drumul cîte puțin la funie. Apoi am răcnit :

— Dați-i drumul !

Și am țîșnit înainte. Am apucat parîma din prova, și cînd mi-a venit bine, am sărit peste marginea bărcii și m-am îndreptat spre mal, după ce am reușit să stăpînesc barca și s-o trec de gîtuitură. Mai jos de stînci era apă adîncă și am făcut popas. În timp ce unii încărcau barca la loc, alții, cu un cîrlig și o sfoară, au prins niște pește grozav ce semăna cu macrourile...

Cînd ne-am mai uitat prin preajmă, am văzut că, la vreo trei sute de metri mai jos, altă stîncă imensă bloca albia și în jurul ei apa curgea într-un șuvoi și mai amarnic. Iarăși am descărcat barca și am încercat să o trecem dincolo, cum mai făcusem. Toți, în afară de unul singur, ne-am urcat pe stîncă, sus, cu ghionderele în mînă ; cel rămas deoparte trebuia să dea drumul bărcii încet, ținînd-o de funie, cît putea mai departe, în șuvoi, apoi s-o lase liberă, fiindcă noi aveam s-o prindem cu prăjinile și s-o împingem în torent ca să treacă dincolo ; dar curentul era atît de puternic, încît atunci cînd barca s-a izbit de stîncă, noi n-am mai putut s-o stăpînim, bordul din partea noastră s-a ridicat în sus, iar celălalt a intrat sub apă ; într-o clipă, barca s-a pus pe muchie, cu fundul lipit de stîncă, și șuvoiul năvalnic a înțepenit-o acolo atît de zdravăn, că mai degrabă puteam încerca să mișcăm stînca din loc decît barca.

Călătoria noastră pe apă părea că s-a încheiat brusc, și prin minte ne-a trecut fulgerător gîndul că poate era mai sigur printre mormoni decît pe jos și orfani într-un ținut sălbatic ca acela. Barca era fără îndoială pierdută și trebuia să facem ceva. Am văzut doi pini groși de vreo două picioare, crescînd pe un loc mai neted chiar mai sus de noi, și le-am zis tovarășilor mei că trebuie să ne hotărîm dacă o luăm pe jos sau încropim niște canoe din pinii aceia. Ne-am oprit la canoe și n-am lăsat toporul din mînă nici ziua, nici noaptea pînă cînd n-am terminat treaba. Cînd schimbul meu era liber, un ceas-două mă îndeletniceam cu vînătoarea, și pe o creastă pe care creșteau răzleți niște pini și jnepeni am găsit urme mai vechi și mai proaspete de elan, deci am socotit că ținutul era bogat în vînat de soi. Cele două canoe aveau vrea cincisprezece picioare lungime și două lățime, și pentru mai multă siguranță le-am legat una de alta. Cînd le-am încercat la urmă, am văzut

că erau prea mici şi nu ne puteau ţine şi pe noi, şi încărcătura, aşa că am tras la mal la vreo jumătate de milă mai la vale, unde am văzut alţi doi pini — pini albi — groşi de vreo două picioare şi mult mai înalţi decît ceilalţi pe care-i doborîsem. Ne-am apucat iar de lucru, făcînd o canoe mai mare. Aceasta avea vreo douăzeci şi cinci sau treizeci de picioare lungime, şi cînd am terminat-o, m-au pus din nou căpitan şi peste această ambarcaţiune; apoi am încărcat în ea tot ce aveam mai de preţ, cum ar fi proviziile, muniţia, ustensilele de bucătărie. Eu am pornit cu canoea mare înainte, fiind singurul mai priceput la astfel de navigaţie. Ne-am înţeles cu ceilalţi din celelalte canoe asupra semnalelor prin care să-i vestim de vreo primejdie, dacă se arăta niscaiva vînat şi, aşezîndu-mă în frunte, am „ridicat pînzele" şi am pornit în zbor la vale.

Într-o după-amiază am dat peste un loc unde albia făcea dintr-o dată un cot brusc, chiar mai mult decît un unghi drept, şi îndată după asta urma o cădere de vreo două picioare sau chiar mai mare. Am trecut pe acolo şi am scăpat nevătămat, la fel ca şi ceilalţi, care mă urmară, şi toţi ne-am apucat să ne felicităm pentru îndemînarea şi priceperea dobîndită. Dar n-a trecut mult şi rîul se suci în cealaltă parte, în unghi drept sau poate şi mai mult; am văzut că la vale era şi mai primejdios, le-am făcut semne s-o ia spre mal de îndată, iar eu mi-am dat drumul cu canoea în şuvoiul periculos. Am ţinut canoea pe lîngă mal şi am trecut cu bine prin şuvoi, apoi i-am aşteptat şi pe ceilalţi să vină. Nu mi-au ascultat semnalele şi s-au gîndit s-o ia şi ei la vale, cum făcusem eu. Pe vreo două sute de iarzi lungime, canalul era foarte drept, fără nici o stîncă, dar şuvoiul era atît de puternic, încît chiar în mijloc forma un năhlap cu valuri mari cum nu mai văzusem niciodată. Băieţii nu s-au dovedit prea pricepuţi pentru şuvoiul ăsta şi năhlapul i-a dus în mijloc, unde vîltoarea i-a răsucit şi i-a dat peste cap în toate chipurile. Cei din canoe şi-au dat drumul şi au pornit înot spre mal.

Lui Field îi fusese totdeauna frică de apă şi, de cînd părăsisem carele, se încinsese cu o centură de salvare pe care nu şi-o scotea niciodată. Începu să-şi vînture mîinile, să se bălăcească şi să dea din picioare cu o viteză uimitoare, fiindcă nu ştia deloc să înoate; dar pînă la urmă a ieşit la mal, pe pămînt. Una dintre canoe nimeri într-o altă vîltoare, mai la vale, şi fu împinsă, cu fundul în sus, spre mal. Alfred Walton, din cealaltă canoe, nu ştia nici el să înoate, dar se apucă de bordul bărcii, cu puterea spaimei de moarte, şi o porni la vale prin vîltori. Uneori îl mai zăreau, alteori nu, dispărînd pe rînd, cînd el, cînd barca. Walton avea un păr negru-pana corbului, şi cum se ţinea ciotcă de barcă, capul lui părea o cioară cocoţată pe un buştean. Uneori dispărea sub apă atît de multă vreme, că-l socoteam pierdut, şi iar apărea deasupra, încă ţinîndu-se bărbăteşte de barcă.

McMahon şi eu am aruncat totul din canoea cea mare şi ne-am făcut vînt după Walton. I-am spus lui McMahon să stea în genunchi ca să văd în faţă şi să ferim stîncile şi, schimbînd padela dintr-o parte în alta, după cum îi spuneam eu, am putut să sucesc barca iute, după voie, şi să evit să ne facem praf. Zburam cu adevărat, spuneau băieţii, dar am rămas în picioare la pupa şi am ferit barca de primejdii, pînă am nimerit într-o apă mai liniştită şi l-am ajuns din urmă pe Walton, care încă se mai ţinea de canoea răsturnată. McMahon a apucat barca, iar eu am început să vîslesc spre mal; Walton era aproape mort şi abia se mai ţinea de barcă. L-am dus pe nisip şi ne-am muncit cu el, şi l-am încălzit la soare pînă şi-a venit în fire; apoi am făcut un foc şi l-am tras mai aproape să se usuce şi să se încălzească. De mai mergea încă douăzeci de metri la vale, fără să apucăm să-l prindem noi, intra în alt şuvoi şi s-ar fi înecat.

L-am lăsat pe Walton lîngă foc, am trecut rîul domolit în partea cealaltă şi am ajuns la ceilalţi, care stăteau în picioare, uzi şi spăşiţi şi îngăimînd că nu mai era nimic de făcut, tot calabalîcul fiind pierdut.

Rogers băgă mîna în buzunar, scoase trei jumătăţi de dolar şi spuse:

— Băieţi, asta-i toată averea mea pe lumea asta.

Nu mai avea decît o pereche de nădragi lungi de lucru şi o cămaşă. Dar chiar de-ar fi avut o mie de dolari în aur, tot n-ar fi fost mai bogat, fiindcă nu era nici de unde, nici ce cumpăra cu ei. Atunci le-am zis:

— Băieţi, ce s-a-ntîmplat s-a-ntîmplat. Om face cum om putea mai bine. Întoarceţi canoea la loc daţi apa afară şi să mergem la Walton.

Au făcut precum le-am spus, şi cînd au sucit canoea, ce să vezi?! Toate hainele şi păturile întregi şi neatinse. Fiind uşoare, au plutit sub canoea răsturnată. Restul, tot ce fusese mai greu, era pierdut. Nu ne-au rămas decît arma mea şi a lui McMahon — pentru toţi şapte şi de ne-ar fi atacat oameni sau animale, nu puteam opune decît o slabă rezistenţă, ca să nu mai vorbim de posibilitatea de a ne procura hrana.

De amîndouă părţile, munţii se înălţau golaşi, mai ales cei din est, care erau şi mai semeţi, şi mai pustii. Spre seară, pe cînd pluteam pe ape domoale, am văzut că mai la vale rîul făcea un cot scurt în jurul unui ţanc stîncos şi înalt care ieşea aproape drept din apă Într-o parte era un fel de terasă, la vreo cincizeci de picioare înălţime, care se îngusta tot mai mult cu cît se apropia de apă. Cum pluteam destul de aproape de mal, am zărit trei capre de munte pe brîna de deasupra; am făcut semne băieţilor, am vîslit la mal şi am început să mă tîrăsc, cu arma în mînă, spre ele, ferindu-mă în dosul unui pin ca sălbăticiunile să nu mă vadă.

Pe ţanc erau tufe de cedru, iar nişte pini creşteau cam la jumătatea distanţei dintre stîncă şi mal. M-am apropiat cît mai mult cu putinţă şi am tras într-una din capre, care se poticni şi apoi se prăvăli la picioarele stîncii. Am încărcat din nou şi am ochit-o pe următoarea ca mărime, care se duse la vale în acelaşi chip. Cea de-a treia încercă să scape, luînd-o pe brînă în jos şi apoi suind un horn, dar n-a ajuns prea departe şi s-a întors înapoi, cu băgare de seamă, ceea ce mi-a dat răgaz să-mi încarc arma din nou şi să trag. Am lovit-o puţin cam prea înapoi, ca să moară pe loc, dar am luat-o pe urmele ei, am găsit-o căzută şi neajutorată şi am doborît-o definitiv. Am tîrît-o la vale. În vremea asta, băieţii le luaseră pe celelalte două. McMahon era aşa de încîntat de succesul meu, încît îmi spuse:

— Manley, dacă aş fi în stare să trag ca dumneata, nu mi-ar mai trebui altă meserie...

Am mers mai departe la vale pe rîu. Şuvoaiele se rostogoleau încă primejdioase în multe locuri, dar nu mai erau atît de dese, nici atît de năvalnice ca mai înainte, şi am văzut că încet-încet rîul devenea tot mai liniştit, cu cît mergeam mai departe. Într-o zi pluteam tare tăcuţi la vale, fiindcă nici unul dintre noi nu prea avea chef de vorbă, cînd deodată, de departe, am auzit o pocnitură care, gîndeam noi, semăna foarte mult cu un foc de armă. Am rămas nemişcaţi şi curînd a răsunat o altă pocnitură, la fel, mai limpede, venind din aval. Eram siguri că înaintea noastră nu este picior de om alb şi nu ne venea să credem că într-o zonă atît de îndepărtată indienii puteau avea arme de foc. De era un trib duşmănos, noi, cu o singură puşcă şi o armă de vînătoare, nu ne puteam apăra prea grozav, nici ataca. Cîţiva băieţi începură să vorbească cum vor arăta scalpurile noastre atîrnate de mînerul unei suliţe, şi s-au distrat în continuare cu glume vesele de felul ăsta care grozav ne mîngîiau sufletul.

Şi ne-au răsărit înainte trei colibe indiene, puţin mai departe de apă, aşa că acum ştiam cine erau stăpînii puştilor. McMahon şi eu am luat-o înainte, ca de obicei, şi îndată a apărut şi un indian cu puşca în mînă şi ne făcu semne să venim la mal. Am stricat noi cîteva vorbe, dar am înţeles iute că nu ştiam nici unul limba celuilalt, aşa că am început să facem semne, iar ei ne făceau alte semne şi lucrurile s-au pornit pe un făgaş mai bun. Ne-am dus cu ei într-o colibă şi acolo am auzit primul cuvînt care aducea oarecum a engleză: „mormon", rostit oarecum cu un ton întrebător. Curînd un altul îngăimă „bizon" şi ne-am dat seama că porniseră la un fel de vînătoare mai mare.

Eu eram destul de familiarizat cu limbajul semnelor folosit de indieni şi am văzut că mă descurcam bine, făcîndu-l să mă înţeleagă şi înţelegînd şi ce-mi spunea el. La început l-am întrebat cîte „somnuri" sau zile erau de acolo pînă la „mormon". Drept răspuns, ridică mîna stîngă şi apoi două degete răşchirate de la dreapta, mişcîndu-le în sus şi în jos, cu un gest care arăta un om mergînd călare. Apoi închise ochii şi-şi lăsă capul în palmă de trei ori, şi am înţeles că se putea ajunge călare pînă la aşezările mormonilor în trei „somnuri" sau patru zile.

Apoi se interesă încotro mergeam şi i-am făcut semne că voiam să mergem spre soare-apune, spre apa cea mare, şi i-am zis „California". Tot ţinutul părea o vastă cîmpie pustie, care se lărgea tot mai mult cu cît înainta spre apus. Munţii de pe malul nordic păreau să fie tot mai mici, însă la sud şi est erau înalţi şi neademenitori. Ni se părea că vedem la o sută de mile în josul rîului şi, pînă a nu ne întîlni cu indienii, ne-am crezut scăpaţi de toate necazurile cu navigaţia, socotind că de-acum vom putea pluti în voie, netulburaţi, pînă la marele Ocean Pacific şi tărîmul aurului.

Cînd i-am spus-o şi marelui Walker, căpetenia, acesta se arătă foarte uimit, de parcă s-ar fi mirat de ce o luam în josul rîului cînd voiam să traversăm ţinutul. L-am întrebat cîte „somnuri" erau pînă la apa cea mare, dar el scutură din cap, făcu semn spre ţinut, apoi spre rîu şi din nou scutură din cap, eu pricepînd din asta că în direcţia în care arăta el era apă puţină Apoi m-a condus la un banc neted de nisip de la rîu şi, cu un ciot de băţ îndoit, începu să facă o hartă Mai întîi trase o dîră strîmbă cam de vreo zece picioare şi, arătînd apa, mă făcu să înţeleg că reprezenta rîul. Apoi trase o linie dreaptă la capătul de nord al rîului, iar pe urmă indică celelalte ape care se vărsau în Rîul Verde, şi am văzut că era

exact aşa. Puse cîteva pietre mici de fiecare parte a acelui semn în cruce, apoi, încropind un inel mic dintr-o rămurică de salcie, o dădu de-a dura pe semnul făcut peste rîu, după care agită bățul, ca și cum ar fi mînat boii. Asta însemna drumul emigranților. La mică distanță mai jos de drum puse alte pietre mici, de fiecare parte a rîului, ca să arate munții. Apoi lăsă mîinile în jos, cîte una de fiecare parte a semnului întortocheat, apoi le ridică din nou, făcînd e-e-e în timp ce le ridica pentru a da de înțeles că munții erau foarte înalți. Trase apoi un semn pe nisip, arătînd că rîul curgea mai departe, pînă la locul unde ne-am făcut canoea; aici puse pietrele ceva mai departe de rîu ca să indice o vale, apoi le apropie din nou și le așeză una peste alta, arătînd astfel cam de trei ori mai înalte, își puse pumnii încleștați peste ele, pe urmă îi ridică deasupra capului, făcînd e-e-e-e-e, și, privind în sus, clătină din cap ca și cum ar fi spus :

— Un canion afurisit de parșiv !

Și continuă să descrie rîul, pînă ajunse la locul în care ne aflam acum, iar eu am arătat spre colibe ca să înțeleagă că am priceput. Totul pînă aici era exact, ceea ce m-a convins că omul cunoștea ținutul ca-n palmă.

Am început să manifest tot mai mult interes față de noul meu prieten și l-am îndemnat să-și continue harta. Arătă două ape care veneau dinspre răsărit, apoi începu să îngrămădească pietrele una peste alta de fiecare parte a rîului, ba mai luă și altele și le puse deasupra. După aceea se așeză cu cîte un picior de fiecare parte a rîului, puse mîinile pe pietre și le ridică apoi cît mai sus cu putință, scoțînd un e-e-e-e-e continuu din adîncul rărunchilor; arătă spre canoe, făcînd semn cu mîinile cum avea să se clatine și să se zbuciume prin șuvoaie și, în cele din urmă, cum avea să se răstoarne și să ne arunce pe toți în toate părțile. Făcu și semnul morții ca să ne convingă că era un loc unde ne primejduiam viața. Am înțeles cît se poate de limpede că mai la vale era un canion groaznic, mai cumplit decît toate cele întîlnite pînă atunci și că peste acele praguri nu se putea trece. Apoi Walker clătină de mai multe ori din cap, și se arătă foarte mîhnit, și spuse „indiano" și, apucîndu-și arcul și săgețile, întinse coarda pînă la refuz, și-mi puse săgeata în piept, dîndu-mi a înțelege că aveam să fiu rănit. Își trecu mîna de mai multe ori peste gît și închise ochii, de parcă ar fi murit, ca să-mi arate că era un ținut nu numai neprimitor și periculos, dar și plin de oameni dușmănoși.

Din clipa aceasta, aveam o descriere demnă de încredere a ținutului de dinaintea noastră. Îndată ce-am putut, am ținut sfat cu băieții, care priviseră în tăcere convorbirea mea pe mutește cu Walker. Le-am spus unde ne aflam și ce sorți aveam de a ajunge în California pe această cale și că eu, unul, preferam să mă ucidă mai degrabă mormonii decît indienii și socoteam că cel mai bun lucru ce ne rămîne de făcut era să ajungem la Salt Lake cum om putea mai bine :

— Ei bine — le-am zis eu — cei care-s de părerea mea să meargă cu mine... și sper că toți !

McMahon spuse că nici unul dintre noi nu pricepuse o boabă din ce bolborosise bătrînul indian și că nu credea nimic din ce îndrugase el despre alte drumuri, mai ales că nu părea să aibă deloc dreptate. A adăugat că are o hartă a ținutului și că lui i se pare mai lesne de mers pe rîu la vale, decît pe drumul ce duce de-a lungul unei regiuni sterpe, pustii, despre care nu știam nimic.

Apoi m-am îndreptat către căpetenia indienilor și l-am poftit să-mi zugrăvească drumul către „mormon", cum știa el. Îmi arătă pe unde să trecem munții din nord, și după ce făceam o bucată de drum, aveam să ajungem la o tabără indiană, de unde trebuia să urmăm o potecă de curînd bătută de cai.

McMahon și Field se încăpățînară să nu meargă cu noi, așa că am împărțit mica rezervă de făină și carne uscată cît s-a putut de cinstit. Le-am spus indienilor că aveam nevoie de niște cai pe care le oferеam lucruri de-ale noastre, așa că Walker ne-a adus o pereche de mînji buni, de doi ani. Am vrut să-i dau bani pe ei, dar n-a primit, ci a preferat să ia tot felul de veșminte. Băieții au încărcat puținele lucruri care ne mai rămăseseră pe cei doi mînji, fiindcă cei mai mulți se hotărîseră să meargă cu mine, iar eu nu m-am lăsat deloc descurajat de prorocirile sumbre ale lui McMahon.

Ne-am strîns mîinile, buzele ne tremurau de emoție, le-am urat celorlalți să aibă parte de noroc, să găsească destulă hrană, ne-am spus prietenește tot felul de vorbe, cum se întîmplă de obicei în astfel de situații ; în sfîrșit, eu cu mica mea ceată, de o parte, și McMahon și Field, pe care-i lăsam în urmă, de cealaltă, ne-am înclinat unii spre alții, apoi am pornit, ieșind din micul crîng de plopi în cîmpia largă ce părea să devină tot mai vastă, cu cît înaintam spre vest.

* * *

Ne aflam de vreo șase sau șapte zile pe drum și am început să ne gîndim că nu era rău să sacrificăm unul dintre mînji

pentru hrană, fiindcă nu mai mîncam decît de două ori pe zi şi aveam încă parte de multă trudă, aşa că foamea ne dădea mereu ghies. În cea de-a opta zi, poteca noastră ieşi la un şleau mare care cobora înspre nord. În ziua a noua am ajuns într-o vale largă şi spre seară am zărit cîteva care cu coviltir făcînd parte dintr-un convoi ce intenţiona să pornească ceva mai tîrziu către Los Angeles, pe drumul de sud, aşa că oamenii aşteptau ca vremea să se mai răcorească puţin, fiindcă o bună bucată de drum trebuiau să străbată zone aride, aproape deşerturi. Am aflat că restul erau la vreo şaizeci de mile la sud de Salt Lake City. Eu şi Hazelring am încălecat pe cei doi mînji şi am pornit către oraşul în care ni s-a spus că avem să găsim toate cele de trebuinţă, pe măsura pungii noastre cam goale. Înainte de a se întuneca am ajuns la Pîrîul Şchiopului, lîngă Salt Lake, unde era un fort al mormonilor şi unde poposiseră şi cîteva care dintr-un convoi venit în prospectare. Părea că pe acolo nu e ţipenie de om, şi ne uitam în jur să vedem pe cineva căruia să ne adresăm; taman atunci zăresc o femeie îndreptîndu-se spre ultimul car şi în drum îşi ridică privirea către noi; spre marea mea surprindere era doamna Bennett, soţia celui pe care tot încercasem eu să-l ajung din urmă încă de la începutul călătoriei. Am aşteptat pînă s-au întors bărbaţii cu vitele, sub seară. Bennett a fost nemaipomenit de bucuros să mă vadă, vă asigur. Am mîncat bine şi pe săturate, apoi ne-am aşezat în jurul focului şi am sporovăit aproape toată noaptea, împărtăşindu-ne încercările prin care am trecut de cînd plecasem din Wisconsin.

Bennett îmi povesti pe larg călătoria făcută pe la nord de rîul Platte. Îmi spuse că au avut cazuri de holeră, unii au şi murit din asta, şi-mi istorisi cum s-au mai schimbat oamenii şi pe dinafară, şi pe dinăuntru îndată ce-au lăsat în urmă civilizaţia, legea şi tribunalele. Unii, care au crescut şi au trăit împreună toată viaţa în bună înţelegere şi fără duşmănie, socotiţi în locurile lor de baştină drept pilde demne de urmat, anume făcuţi pentru o astfel de expediţie, au devenit cu totul alţi oameni în aceste pustietăţi nesfîrşite. Ori de cîte ori nu le convenea ceva, se înfierbîntau atît de tare, încît numai intervenţia altora, cu mai mult scaun la cap, a împiedicat de multe ori vărsările de sînge.

Alţii şi-au încălcat înţelegerea solemnă încheiată la plecare — şi anume de a călători împreună, în bună rînduială, de a se ajuta unii pe alţii în orice încercare, chiar şi în caz de moarte — şi cînd au ajuns pe cursul superior al rîului, deci abia la mijlocul drumului, au început să vorbească de

întoarcere, să-şi părăsească grupul pentru a se întovărăşi cu alţii după cum le tuna lor mintea acum. Au fost cazuri cînd unii nu s-au înţeles cum să-şi împartă ca lumea bunurile dobîndite în comun şi, socotind că ceilalţi îi înşelau, nu s-au lăsat şi au tăiat carele în lungul lor, jumătate-jumătate, numai aşa de ciudă, ca să nu se mai poată încropi nici un car din bucăţile acelea care nu mai erau nimănui de nici un folos. Au fost gîlcevi urîte şi cel cu coarne şi-a băgat coada în multe treburi. Au fost adesea scoase armele, dar de obicei se găsea careva să împiedice vărsarea de sînge.

În schimb, alţii s-au dovedit cinstiţi şi cu frica legii în cele mai grele clipe, chiar dincolo de litera legii sau a bisericii, şi s-au purtat ca nişte oameni cumsecade, aşa cum erau şi la ei acasă, şi şi-au ascultat cu sfinţenie conducătorii aleşi, fără să crîcnească sau să stîrnească zîzanie, arătîndu-se faţă de ceilalţi aşa cum se aşteptau ca şi ceilalţi, la rîndul lor, să se arate faţă de ei.

După ce Bennett şi-a încheiat istorisirea păţaniilor şi i-am spus şi eu cum am scăpat noi ca prin urechile acului, l-am întrebat de ce apucase pe drumul acesta care părea atît de ocolit şi mult mai lung decît cel pe care au vrut să meargă la început. Mi-a spus că era mult prea tîrziu pentru a străbate în siguranţă drumul cel drept, fiindcă aveau încă de bătut cale de şapte sute de mile printr-un ţinut greu de trecut, şi oricît de repede ar fi mers, nu puteau ajunge la Sierra Nevada înaintea anotimpului ploios, iar în acei munţi se aşternea de obicei o zăpadă groasă de douăzeci de picioare sau chiar mai bine, şi pe toţi pe care i-ar fi prins zăpada acolo ar fi pierit. De încercau să ierneze la poalele munţilor, ar fi avut drum lung de făcut pentru a aduce provizii, şi rost de vînat nu era, aşa că această încercare era primejdioasă. Aflaseră aceste lucruri din spusele celor trăiţi în munţi şi ale altora care cunoşteau ţinutul. Cum nu se puteau aştepta să găsească de lucru la mormoni, au socotit că cea mai bună cale era să apuce pe drumul de sud, prin Los Angeles. Nimeni nu auzise să fi făcut călătoria asta vreun convoi de care, dar se ştia că există prin regiunea aceea de deşert o potecă bătută de vreo sută de ani, ce putea uşor să fie lărgită în drum de care.

După ce-au petrecut zile întregi ciorovăindu-se şi sporovăind în jurul focurilor de tabără, toţi s-au hotărît pentru acest drum de sud, iar căpitanul Hunt a fost ales drept călăuză. Toţi au căzut de acord să-i dea cîte zece dolari ca el să-i ducă pînă la San Bernardino, unde mormonii cumpăraseră nişte terenuri de la spanioli, iar drumul de care al aces-

tora putea fi de mare ajutor, argument care a atîrnat greu în balanţă, făcîndu-i să aleagă această cale. La această vreme a anului era, fără îndoială, un drum mai sigur decît cel prin nord. În orice caz, pentru convoaiele de emigranţi era o încercare nouă, dar cam riscantă, cel puţin pînă se dovedea dacă alegerea e bună sau nu, fiindcă pe atunci nu aveam ştiinţă să fi reuşit vreun convoi de care să treacă pe acolo.

În noaptea aceea ne-am culcat tîrziu, iar dimineaţa se arătă frumoasă şi strălucitoare. După ce-am mîncat, Bennett îmi spune :

— Şi acum, Lewis, aş vrea să mergi cu mine. Am două căruţe, doi căruţaşi, patru perechi de boi buni şi provizii îndestulătoare. Tot bagajul dumitale e la mine, puşca şi muniţia, ca şi cele două cămăşi care-ţi prind acum numai bine. N-ai de făcut nici o treabă. Poţi să te învîrţi prin preajmă şi să mai dobori niscai vînat, şi asta are să ne fie de mult folos.

Carele ce alcătuiau plănuitul convoi erau risipite în toate părţile, fiindcă de la Salt Lake fiecare venise după cum poftise, fără nici o grabă, deoarece se spunea că era prea devreme să o pornească spre sud, fiind încă prea cald, iar prin acele ţinuturi aride abia mai tîrziu se mai răcorea destul, încît acele deşerturi să poată fi străbătute în siguranţă.

Membrii convoiului, împrăştiaţi peste tot, au început să se adune, şi căpitanul Hunt ne-a spus că trebuia să adoptăm un sistem de marş, şi încă înainte de a se pune în mişcare, era nevoie să se cadă de acord asupra unor reguli pe care toată lumea să le respecte. Trebuiau să se deplaseze ca o armată, spunea el, iar el urma să fie comandantul absolut, ascultat fără crîcnire, în afară de cazul cînd majoritatea hotăra altfel. S-au gîndit că cel mai bine era să se adune toţi şi să se încerce o zi de marş, iar apoi să facă popas şi să vadă cum aveau să se organizeze.

Aşa au făcut şi, la popas, s-au strîns o sută şapte care, o mulţime de cai şi vite, în total să fi fost vreo cinci sute de capete. Convoiul a fost împărţit în şapte grupe, iar fiecare grupă avea să-şi aleagă propriul ei căpitan. Grupa numărul 1 trebuia să meargă în capul convoiului în prima zi, iar oamenii ei urmau să aibă grijă de animale, iar dimineaţa să le aducă la care, apoi trecea la coadă, lăsînd grupa numărul 2 să deschidă drumul.

A doua zi, grupa rămasă la urmă nu mişca o roată înainte de ora zece, şi cam la aceeaşi oră soseau noaptea la locul de

popas şi dejugau vitele. Animalele convoiului ţopeau toată iarba cam pe o milă-două de fiecare parte a locului de popas.

A fost convocată o adunare pentru a se pune toate acestea lucruri la punct. Domnul L. Granger se ridică deasupra celorlalţi ca să-i cuprindă cu vederea şi începu să explice planul de bătaie şi să citească preambulul şi prevederile pregătite dinainte, ca bază de conducere. Îmi amintesc că începea cam aşa : „Această organizaţie va fi cunoscută şi desemnată sub numele de compania *Drumeţii nisipurilor*, şi va fi formată din şapte grupe etc..." stabilind ordinea de marş, după cum am arătat.

De la acest popas am pornit în deplină rînduială. Dar, după o zi sau două, încă înainte de a ajunge la Micul Lac Sărat, s-a încercat să se reducă din drum, luînd-o pe o scurtătură. Pe noul drum n-am făcut mai mult de o zi sau două şi căpitanul Hunt veni spre coada convoiului, spunînd că ar fi mai bine să ne întoarcem înapoi pe vechea cale. Era însă o mişcare greu de executat, tot convoiul s-a învălmăşit şi n-a fost deloc uşor de făcut din nou rînduială.

Ne apropiam de aşa-numita „buză a bazinului". Cam atunci am fost ajunşi din urmă de un alt convoi, condus de căpitanul Smith. Aveau cu ei o hartă a unuia Williams, din Salt Lake, om trăit prin munţi, despre care ni s-a spus că ştia potecile prin toţi munţii Utahului. Pe hartă se vedea o altă cale care, după ce se despărţea de drumul din sud, nu departe de cumpăna apelor care despărţea pîraiele bazinului de cele ce se vărsau în Colorado, trecea munţii şi ieşea în partea cealaltă într-o vale numită Tulare, drum mult mai scurt decît cel prin Los Angeles.

Această hartă era adesea fluturată şi în jurul ei se stîrneau discuţii aprinse în tabără, ba se ţineau chiar discursuri în favoarea drumului drept, care era mai scurt. Un om al bisericii, reverendul J.W. Brier, se arăta grozav de entuziasmat şi vorbea foarte savant şi convingător. Cu cît se dezbătea mai mult problema, cu atît se înmulţeau şi cei care socoteau drumul drept mai bun. Harta arăta fiecare loc de popas, unde se găsea apă şi iarbă, iar obstacolele ce se puteau ivi în calea convoiului erau socotite uşor de trecut pentru căruţe.

Pentru dezbaterea mai pe larg a problemei a fost convocată o adunare. Căpitanul Hunt spuse :

— După cum ştie toată lumea, eu am fost angajat să vă duc pe drumul care merge spre Los Angeles. Dar dacă dumneavoastră, cu toţi, vreţi să-l urmaţi pe Smith, am să merg

și eu. Însă de va exista o singură căruță care să se hotărască să țină drumul stabilit de la început, mă simt obligat să merg cu ea.

Mulți așteptau cu nerăbdare să afle părerea căpitanului Hunt despre drumul cel nou, fiindcă era și el om al muntelui și ne putea da sfaturi bune. În cele din urmă acceptă să vorbească și ne spuse că nici el nu știa mai mult decît ceilalți, dar se îndoia foarte tare ca vreun alb să fi bătut vreodată acel drum și nu-l socotea prea nimerit pentru cei care aveau neveste și copii cu ei. Tinerii care n-aveau familie ar fi putut probabil s-o scoată la capăt și să cîștige timp, chiar dacă drumul nu era la fel de bun ca cel spre Los Angeles.

— De vă hotărîți s-o luați pe drumul lui Smith, am să merg alături de voi, chiar dacă drumul duce-n iad.

Din apropiere de Salt Lake și pînă în acest punct am văzut că regiunea era tot mai stearpă pe măsură ce înaintam. Iarba devenea tot mai săracă și tufișuri de salvie luau locul pădurilor. Am ajuns la un moment dat aproape de Lacul Sevier și, mergînd printre dealuri domoale, am trecut pe lîngă Micul Lac Sărat, care era mai mult uscat, iar malurile de jur împrejur albe de parcă ar fi fost ninse. Probabil că în anotimpul ploios semăna ceva mai mult a lac, dar acum era secat de tot.

Pe drum am dat de-o vale îngustă, plină de tufe de salvie, și n-am apucat să mergem prea mult, că am descoperit patria iepurilor cu urechi mari, cărora le spunem azi Jack Rabbit[1]. Toți cei care aveau o flintă și-au pus-o în funcțiune și din toate părțile s-au pornit împușcături. Era numai fum, vînătorii înaintau, iepurii alergau în toate direcțiile ca să-și scape blana. Unii au intrat ca orbeții drept sub picioarele cailor și vitelor, pe sub care, încît căruțașii i-au omorît chiar și cu biciul. Cînd am ajuns la capătul văii, ne-am așezat tabăra și, făcînd socoteala vînatului, am văzut că fuseseră doborîți peste cinci sute de urecheați, cam unul de fiecare om.

Cînd fruntea convoiului a ajuns la drumul lui Smith a fost un moment foarte dificil. Căruțele o luau una după alta spre dreapta, și numai din cînd în cînd cîte una ținea drumul drept înainte, cum ne înțelesesem de la început.

După ce convoiul s-a împărțit în două, căpitanul Hunt veni la grupul mai mare de care și le ură tuturor, din inimă, drum bun și călătorie plăcută. Prietenul meu Bennett, de care-mi legasem soarta, se număra printre cei ce o luau pe ur-

[1] **Jack Rabbit — iepure mare, specific Americii de Nord. (n.t.)**

mele convoiului lui Smith. De acolo pînă la munți am avut un drum lesnicios, foarte plăcut, care suia ușor peste dealuri împădurite unde găseam iarbă și apă din belșug.

În cele din urmă am ajuns pe culmea unui munte semeț, după ce bătusem vreo trei zile noul drum. În jur creșteau tufe de jnepeni, și experiența îmi spunea că ajunsesem la o altitudine destul de mare. Chiar în fața noastră apăru un canion de netrecut pentru care, iar drumul cobora tocmai într-acolo. Oamenii puteau merge mai departe pe jos, poate și caii, și catîrii, dar carele n-aveau cum ; ne-am propus să facem popas și am trimis oameni să cerceteze locul și să găsească o trecătoare prin acest canion foarte abrupt și stîncos. Lemne de foc și iarbă se găseau din belșug, dar pînă la izvor era mult de coborît și apa trebuia cărată apoi cale bună pînă în tabără.

Trecuseră două zile și cei trimiși în recunoaștere au început să se întoarcă rînd pe rînd, toți aduceau aceeași veste : mai departe nu era nici un drum de care. Unii spuneau că peretele de vest al canionului putea fi urcat și de oameni, și de catîri, dar ca să croiești drum carelor pe acolo trebuia să te speteşti o veșnicie.

Entuziasmul pentru calea lui Smith se domoli și se porniră discuții dacă nu era mai bine să ne întoarcem și s-o apucăm pe urmele lui Hunt. În cea de-a treia zi, un tovarăș de călătorie singuratic, ce avea un car și o pereche de boi, își dădu sufletul. Se pare că pornise la drum cu gîndul să se mai întremeze. Unii au început să trebăluiască în jurul căruței lui, în vreme ce alții socoteau că se pierdea prea mult timp cu un străin. A fost îngropat creștinește de cei din grupul lui.

Dimineața, domnul Rynierson invită pe cei de față să-l asculte și făcu vreo cîteva observații asupra situației în care ne aflam. Ne spuse :

— Îmi iubesc familia ca ochii din cap. După cum arată pădurea, îmi pot da seama că ne aflăm la înălțime cam mare. La patru noiembrie am apucat pe drumul acesta și acum ne găsim în șapte. Am ajuns, după cum se vede, într-un ținut unde poate să ningă în orice moment, și de rămînem aici și ne prinde vreun viscol mai zdravăn, vom pieri probabil cu toții. Eu mă simt dator s-o iau pe un drum mai ferit. Îmi înjug boii și mă întorc de îndată pe vechiul drum. Băieți — se adresă el căruțașilor lui — prindeți vitele că ne întoarcem.

Gestul fu hotărîtor și domnul Rynierson nu mai zăbovi nici un pic. Mulți se gătiră și ei de drum ca să-l urmeze, și cînd domnul Rynierson o porni din tabără, după el se forma-

se un şir destul de lung de care. Pe măsură ce se întorceau şi raportau că nu e nici un drum mai departe, cei plecaţi în cercetare îşi înjugau vitele şi o porneau înapoi. Unii au mai adăstat o vreme, alţii şi-au aşteptat tovarăşii împrăştiaţi prin preajmă, dar toţi erau gata de întoarcere, cînd sosi o ceată aducînd vestea că găsise un drum de trecere, iar mai departe părea să fie loc bun de mers. Cînd sosi această veste, în tabără mai erau cam douăzeci şi şapte de care, şi cum cei care găsiseră drumul erau stăpînii unora dintre acestea, au căzut la învoială să meargă mai departe spre vest.

Domnul Bennett n-a apucat să ajungă prea departe pe acest drum cînd îl lovi nenorocul şi i se rupse inima carului; se întoarse înapoi la popas ca să ia inima de la căruţa celui mort, şi cînd isprăvi de dres carul, se lăsase noaptea. A fost nevoit să aştepte zorii. Mai erau şi alţi cîţiva care se porniseră tîrziu şi făcuseră popas în apropiere.

Cînd totul a fost gata, am purces pe urmele celor de dinainte. Drumul o lua la început drept spre nord, într-acolo unde se spunea că s-ar fi aflat trecătoarea. După ce carele s-au mai adunat laolaltă, s-a făcut o adunare ca să se pună rînduială în convoi. Atunci s-a văzut limpede că celor care n-aveau familie nu le prea venea la socoteală să-şi lege soarta de cei cu neveste şi copii şi să fie nevoiţi să vină în ajutorul lor; lucrurile au tot fost dezbătute şi, la urmă, toţi cei cu casă grea s-au trezit în afara înţelegerilor dintre ceilalţi.

Un convoi, care s-a numit al „Răzvrătiţilor", o porni înainte la drum, iar noi am luat-o în coada lor, peste dealurile acoperite de jnepeni, pe văile cu puţină iarbă; dar apă era îndestul şi mergeam bine pentru că cei dinaintea noastră deschideau drumul, iar noi n-aveam parte de prea multe necazuri.

Dintre cei care nu fuseseră primiţi în convoiul „Răzvrătiţilor" făceau parte reverendul J. W. Brier, J. B. Arcane şi A. Bennet, fiecare cu familia lui. Domnul Brier nu s-a lăsat dat la o parte, ci s-a băgat cu forţa în convoi, spunînd că el merge cu grosul, şi reuşi să facă întocmai precum spusese. Celelalte familii au rămas însă în urmă. Fusesem şi eu la discuţii şi auzisem totul, dar domnul Bennett era prietenul meu, îmi păstrase cu credinţă avutul, pe cînd nu ştia ce se alesese de mine, aşa că m-am hotărît să rămîn alături de el şi de familia sa, fie ce-o fi.

Fiindcă eu nu aveam căruţă de mînat, foloseam orice răgaz să mă caţăr pe munţii din preajmă, urcîndu-mă pe cele mai înalte culmi, chiar dacă mă abăteam multe mile din drum.

Uneori înnoptam singur prin pustietăţi. Luasem cu mine şi binoclul domnului Arcane, aşa încît puteam să văd tot ce era de văzut în ţinutul acela.

Curînd m-am încredinţat că, de mergeam spre nord, nu aveam să ajungem unde trebuia. Le-am spus asta de mai multe ori, dar ceilalţi se încăpăţînară să nu se abată de la drumul pe care apucaseră cei dinaintea noastră. M-am dus pînă la cei din capul convoiului şi le-am spus că mergeam înapoi spre Salt Lake, nu spre California. Au continuat să susţină că ţinem drumul arătat de Williams, care ştia munţii, şi că încă nu ajunseseră destul de mult spre nord, după cum arăta harta lui. I-am spus lui Bennett şi celorlalţi că ori o luăm spre vest, ori ne întoarcem şi pornim pe drumul obişnuit către Los Angeles. Dimineaţa am ţinut alt sfat şi am hotărît să ne abatem spre vest, părăsind drumul pe care-l urmasem pînă acolo.

Am luat-o aproape în unghi drept spre vest, peste un teren care ne-a cam dat bătaie de cap, fiindcă trebuia să ne croim singuri drum acum. Cînd ne-am aşezat tabăra, vitele s-au repezit la o iarbă albicioasă care creştea din belşug în jur, şi unii s-au cam speriat gîndindu-se să nu fie cumva otrăvitoare. Mai apoi am aflat că era salvie albă, foarte hrănitoare, pe care vitele o pasc cu multă plăcere.

Într-una din zile m-am urcat pe o culme, pe care creşteau cîţiva pini, ca să văd mai bine ce se afla înaintea noastră. Cînd m-am apropiat de poalele muntelui, am dat de o stîncă turtită, largă de vreo cincizeci de picioare. Am auzit nişte lovituri care nu ştiu ce erau, dar au încetat cînd am ajuns mai aproape. Am găsit multe semne care arătau că stînca aceea era folosită drept loc de tabără: cetină de pin, oase de animale de tot felul şi alte resturi de mîncare, împrăştiate în jur. Aproape în mijloc am văzut o piatră lată pusă peste o gaură. Am dat-o deoparte şi am descoperit un izvor minunat, cu vreo trei picioare de apă. Am mers mai departe şi din vîrf am văzut că spre vest locurile erau tot mai sterpe.

A doua seară, vitejii „Răzvrătiţi" au virat cîrma şi au luat-o pe urmele noastre. În cele din urmă s-au gîndit să-mi asculte sfaturile şi au pornit-o iute pe drumul nostru. În noaptea aceea am poposit cu toţii în acelaşi loc, iar a doua zi dimineaţă au preluat iar ei conducerea.

După ce-au trecut o creastă nu prea înaltă, s-au pomenit într-o mică depresiune care nu părea să aibă vreo ieşire şi arăta foarte aridă. Cîţiva băieţi, aflaţi în fruntea celorlalţi,

au trecut înălţimea şi au mers iute pe terenul aproape neted al depresiunii, cînd, deodată, au zărit în spatele lor, printre tufele de salvie, o mică ceată de indieni care le luaseră urma ; nu erau prea departe, dar se aflau la mai mult de o bătaie de săgeată. Băieţii au descoperit deodată că puteau întinde pasul mai mult decît de obicei şi merge mai repede, şi îndată ce-au putut, au făcut un ocol şi s-au îndreptat spre care, fiindcă începuseră să le fie teamă să nu se trezească cu vreo săgeată în spinare, mai curînd decît gîndeau ei, fiindcă indienii erau iuţi de picior.

Cînd băieţii au ajuns aproape de convoi, indienii au dispărut fără urmă de parcă i-ar fi înghiţit pămîntul ; nu se mai vedea decît un cîine mărunţel, ce semăna destul de mult cu un lup de prerie, şi care păstra o distanţă respectabilă. Nimeni n-a putut pricepe unde dispăruseră indienii.

Am ţinut marginea de vest a depresiunii şi am poposit aproape de poalele unui munte mai scund. Am mînat vitele spre podiş unde mai erau cîteva fire de iarbă ; în tabără n-aveam decît apa din burdufe.

Cîţiva au urcat înălţimile din nord, dar n-au aflat urmă de izvor. Pe cînd coborau un canion, au găsit într-o crăpătură în piatră nişte apă de ploaie şi au băut toţi pe săturate. Lew West s-a întins cu faţa în jos şi a băut cît a putut să încapă în el, iar apoi le-a spus băieţilor să-l omoare acolo pe loc, că în viaţa lui nu s-a simţit mai fericit. Înainte de a pleca au băut toată apa, într-atît de puţină era.

Mai la vale au zărit un indian ferindu-se după nişte stînci mai mari şi, după ce l-au căutat o vreme, l-au găsit într-o peşteră, nemişcat ca un mort. L-au tras afară şi l-au făcut să meargă cu ei ; au încercat în toate chipurile să afle de la el unde ne aflam şi încotro era lacul Owen, pentru că ni se spusese că lacul era în drumul nostru, dar indianul părea de lemn. Aşa că l-au adus în tabără, i-au acoperit goliciunea cu o flanelă roşie şi l-au pus să doarmă între doi oameni de-ai noştri ca să n-o şteargă.

Dimineaţa am avut mai mult succes şi indianul ne-a arătat o văgăună, la vreo patru mile distanţă, unde era apă destulă pentru toţi, şi ne-am mutat tabăra acolo. În vremea asta, băieţii au plecat cu indianul pe unul din munţii stîncoşi şi sterpi din jur şi, ajungînd pe versantul vestic, indianul i-a dus la o groapă tocmai pe un ţanc pietros, unde numai unul ca el s-ar fi gîndit că acolo există vreo picătură de apă. Şi-au scos cănile şi au băut pe rînd, apoi i-au dat o cană şi indianului. Dar acesta nici nu se uită la o sculă atît de civilizată şi,

după ce-şi aşeză arcul şi săgeţile jos, bău după pofta inimii, direct din băltoacă. I-a trebuit atît de mult timp să bea că băieţii aproape au uitat de el, în timp ce se uitau spre munţii din zare şi discutau diferitele posibilităţi ; cînd ridicară ochii, atraşi de un zgomot uşor, îl văzură pe indian luînd-o la vale peste stînci, ca o capră sălbatică, şi din cîteva salturi se făcu nevăzut.

Vînat era foarte puţin şi atît de rar, încît oamenii au început să se sature să mai care şi puşca, mai ales că nici nu se mai temeau de vreun duşman. Căruţele au continuat să hodorogească mai departe cît de repede puteau, dar munţii şi văile în jur arătau tot mai sterpe, iar apă se găsea tot mai greu. De cînd pornisem pe această scurtătură, nu căzuse picătură de ploaie, iar nopţile erau senine şi zăpuşitoare. Înălţimile păreau a fi gorgane stinghere, din care nu izvora nici un pîrîu ; în schimb, dădeam de lacuri secate, cu un fund neted, deschis la culoare şi atît de dur, încît pe suprafaţa aceea lucioasă nu rămînea nici urma copitelor vitelor. De la distanţă, lacurile secate păreau ca un luciu de apă în bătaia soarelui. Şi aerul era atît de curat, încît acestea erau de trei ori mai departe decît arătau să fie la prima vedere. Această părere de apă era atît de desăvîrşită, încît ne-a înşelat adesea, şi o dată sau de două ori era să ne aflăm sfîrşitul din cauza asta.

Am luat binoclul domnului Arcane şi m-am chinuit să mă urc pe toate înălţimile aflate la o zi de mers, ceea ce mi-a înlesnit să cunosc bine ţinutul spre nord şi vest. Uneori rămîneam departe de convoi cîte două, trei zile, fără să iau cu mine decît puşca şi bidonul de apă. Eram cu multă băgare de seamă dinspre partea indienilor şi încercam să mă feresc de surprize. Aprindeam cîte un foc numai cînd se lăsa întunericul, apoi plecam mai departe pînă găseam vreo scobitură în care mă vîram şi rămîneam pînă dimineaţa. Aşa că, de se-ntîmpla vreun indian pe la focul meu, nu găsea nimic de vînat.

Într-una din zile mergeam printr-o viroagă largă ce urca spre o culme şi, încă înainte de a ajunge în vîrf, am văzut înălţîndu-se în faţă şuviţe de fum. Am luat-o pe o văioagă mai ocolită, m-am apropiat cu fereală, mergînd cît puteam de aplecat ca să nu mă zărească nimeni, iar cînd am ajuns aproape de creastă, la vreo sută de iarzi de foc, am îndrăznit să ridic încet capul ca să văd cîţi erau în acea tabără. Nu vedeam decît doi şi, în timp ce mă uitam, o indiancă privi înspre mine, dar stăteam atît de bine ascuns, că nu-mi putu zări decît creştetul capului, şi m-am lăsat îndată jos. M-am tî-

rît mai sus ca să mă pot uita mai în voie, iar cînd m-am ridicat femeia m-a văzut de data asta bine. Şi-a înşfăcat pe dată copilul din culcuşul lui făcut dintr-o creangă răsucită şi acoperită cu o piele de iepure, l-a luat sub braţ, i-a dat un ghiont zdravăn unei fetiţe care urla cît o ţinea gura, şi a zbughit-o, zburînd parcă pe panta dulce spre creastă, cu fetiţa pe urmele ei.

Cum fugea, părul negru şi lung îi flutura în urmă. Întorcea mereu capul, de parcă s-ar fi aşteptat în fiece clipă să fie ucisă. Această mamă alergînd cu copiii îmi oferea cel mai grozav şi mai firesc tablou, nestîlcit de nici o şcoală sau de pretenţii artistice, tulburător şi cît se poate de sălbatic. Nici un pictor nu va reuşi vreodată să zugrăvească această femeie a deşertului, cu pruncul şi fetiţa alături, în clipa cînd au trecut peste creastă şi au dispărut.

M-am luat după ele, dar cînd am ajuns pe cea mai înaltă culme, nu se mai vedea ţipenie de om. M-am uitat în jur cu binoclul. La nord nu erau decît stînci înnegrite, o zonă numai munţi. M-am mai uitat o vreme, apoi m-am gîndit că nu era bine să merg mai departe, fiindcă mă putea pîndi careva, şi cînd m-aş fi aşteptat mai puţin, mă puteam trezi împănat de săgeţi. Am văzut mereu urme lăsate de indieni, dar, cum niciodată nu s-au apropiat de tabăra noastră, am socotit că era mai cuminte să cred că nu sînt prea înclinaţi spre prietenie. M-am întors înapoi să cercetez locul unde făcuse popas indianca. Era un foc prizărit, numai cît să scoată puţin fum. În coşul conic, pe care-l părăsise în fugă, se aflau doar vreo cîteva săgeţi amărîte, nişte frunze de cactus, din care ţepii fuseseră scoşi şi arşi, iar alături, culcuşul în care dormise pruncul. Aveam dinainte priveliştea bucătăriei amărîte a unor sărmani flămînzi.

M-am urcat apoi pe cea mai înaltă creastă ce mi-a ieşit în cale, de unde am scrutat tot ţinutul, mai ales spre vest şi nord, şi am constatat că era foarte arid. Nu se zărea nici un copac, nici o vale mai mănoasă, nici un fir de verdeaţă. Departe, spre vest, se vedeau limpede nişte munţi cu crestele acoperite de zăpadă. Într-acolo era ţinta călătoriei noastre. În rest se vedea numai foarte puţină zăpadă, iar între mine şi munţii înzăpeziţi se ridica un lanţ nu prea înalt de munţi golaşi, din piatră neagră, şi se întindea un podiş otova, unde nu zăream nici unul din semnele învăţate în cursul călătoriei prin această regiune care să vădească urmă de apă.

Vitele începură să arate tare prăpădite, fiindcă n-aveau parte decît de hrană foarte săracă. Iarba era puţină, şi cînd le dejugam şi le slobozeam, nici nu catadicseau să caute ceva de mîncare în jur. Abia se mişcau şi smulgeau în silă cîte un smoc de ierburi uscate, răzleţe ici şi colo. După multe zile şi nopţi numai cu hrană uscată ca asta, bietele animale sufereau mult şi, deşi la plecarea din Salt Lake erau grase şi frumoase, acum arătau sfrijite şi nenorocite, şi se tîrau de colo-colo — credincioase sclave ale omului.

În timp ce ne continuam drumul, în una din zile, am zărit o înălţime mai mare, să tot fi fost la vreo douăzeci de mile depărtare spre sud, şi m-am hotărît să ajung acolo ca să văd mai bine ce ne aştepta înainte. Am umblat fără preget toată ziua şi am ajuns pe culme în amurg. Am rătăcit printre stîncile mari din jur şi am găsit un ţanc ce ieşea oarecum în afară, care mă ferea de duşmani, de vînt, de furtună, şi acolo mi-am aşezat tabăra.

Încă pe lumină mi-am adunat ce-am găsit în preajmă bun de foc, adică nişte vreascuri de salvie, mănunchiuri de ierburi uscate, dar nu veştede, şi din toate astea am încropit un foc după metoda indiană şi m-am aşezat şi eu lîngă el.

Aveam prilejul să meditez netulburat de nimeni şi, în vreme ce puneam din cînd în cînd cîte ceva pe foc, nu puţine erau gîndurile care mă năpădeau. Mă gîndeam că ne aştepta un viitor întunecat şi plin de greutăţi. Mi-am pus o piatră căpătîi şi pălăria drept pernă şi, întinzîndu-mă pe pragul acela de stîncă, am adormit, că eram tare obosit. Dar curînd m-am trezit tremurînd de frig, fiindcă eram la înălţime destul de mare, iar restul nopţii mi-am făcut de treabă aruncînd cîte un vreasc pe focul ce mă mai dezmorţea oarecum. Astfel mi-am petrecut eu acea noapte în deplină singurătate.

Am fost cît se poate de bucuros cînd s-a arătat o geană de lumină deasupra munţilor din răsărit şi a dat la iveală imensa întindere, pustie cît vedeai cu ochii. Cînd soarele se ridică de-a binelea, am privit atent toată cuprinderea şi ai fi zis că vezi pînă la capătul pămîntului. La nord şi vest era un podiş vast, părînd a măsura o sută de mile şi, din cîte îmi dădeam eu seama, acolo nu găseai o gură de apă sau o mînă de iarbă măcar pentru o vită. Drept spre vest se ridica piscul la care ne uitam de o lună de zile, iar mai la nord era un loc mai teşit pe care-l numisem noi trecătoarea lui Martin, şi într-acolo năzuiam noi de atîta vreme. Vîrful de munte, acoperit de zăpezi, strălucea în soarele dimineţii şi părea foarte aproape

în aerul străveziu, fără pic de nor, ceață sau praf care să împiedice vederea.

Învățasem pe pielea mea că ceea ce se afla la o zi de mers părea mai aproape într-o astfel de lumină, iar cînd ne apăreau dinainte, la mică depărtare, niscai lacuri, băteam drumul mult și bine pînă ajungeam la ele.

Perspectivele mi se păreau atît de sumbre, încît aș fi dat oricît numai să nu mai fiu răspunzător pentru viața unor femei și copii mici care nu aveau să mai vadă o pîine dacă nu erau ajutați. De-aș fi fost și eu în situația de a nu-mi purta decît mie de grijă, cum erau unii, îmi puteam lua frumos desaga în spate și pușca pe umăr și pe-aici ți-e drumul, știind că nu las pe nimeni neajutorat în urmă. Dar așa cum stăteau lucrurile, mi se părea că mi-aș fi încărcat conștiința cu o crimă dacă părăseam copiii și nevasta lui Bennett și familia lui Arcane, alături de care mersesem pînă atunci.

Prin binoclu vedeam șirul de care mișcîndu-se încet pe podiș spre ceea ce-mi părea a fi un lac. Am încercat să ghicesc pînă unde vor ajunge în seara aceea și am luat-o drept spre acel punct, o zi întreagă de mers neîntrerupt. Am sosit după lăsarea întunericului, cam la vreun sfert de milă de focul de tabără, cînd, deodată, am nimerit într-un fel de mocirlă pe fundul canionului, ceea ce era semn de apă. Am bîjbîit o vreme prin beznă și curînd am găsit o băltoacă, și, cum de două zile nu pusesem picătură în gură, m-am trîntit pe burtă și am băut iute cîteva înghițituri.

Nu părea să fie nici prea limpede, nici prea curată, dar în orice caz era apă, ceea ce era cel mai important lucru în momentul acela. A doua zi dimineață m-am dus din nou la băltoacă și am văzut că de acolo se adăpaseră vitele. Stîrniseră tot mîlul și băuseră cam tot ce fusese apă curată, dar arătau mult mai întremate. Am găsit oamenii pe marginea lacului, pe care-l văzusem de pe munte și în care, din fericire, adăsta un deget de apă. Săpaseră mai multe gropi unde se adunase apa pe care o foloseau în tabără.

Seara, cînd ceilalți au aflat că ajunsesem și eu la locul de popas, s-au strîns toți în jurul carului nostru ca să afle ce văzusem, ce mai știam și ce ne aștepta de acum încolo. Voiau să cunoască mai ales cît mai era, după părerea mea, pînă la capătul călătoriei. Le-am ascultat întrebările și le-am spus pe șleau ce văzusem și ce soartă credeam eu că ne așteaptă. Nu-mi prea venea la îndemînă să le spun adevărul gol-goluț de teamă să nu-i descurajez, dar cînd m-au îmboldit să le dezvălui părerea mea le-am mărturisit, fără ocol, că mai

aveau cel puțin o lună pînă la capătul drumului. Au părut să aibă încredere în experiența mea și, de nu greșeau, s-au gîndit că vitele aveau să rămînă numai pielea și osul, iar celelalte provizii, pe sponci, înainte de a ajunge noi atît de departe.

Cum s-a luminat, eram în picioare și l-am văzut pe Bennett stînd lîngă foc. Nici nu m-a văzut bine și mi-a spus :

— Lewis, dacă nu te superi, te rog de acum încolo să nu-ți mai dai în vileag părerile așa de-a dreptul și atît de categoric, cum ai făcut-o aseară. Cînd m-am dus să mă culc, am găsit-o pe Sarah (nevastă-sa) plîngînd, și cînd am îndemnat-o să-mi spună de ce plîngea, mi-a zis că auzise vorbele dumitale despre soarta care ne așteaptă „și dacă Lewis a spus așa, atunci așa este, mi-a zis ea, fiindcă știe el mai bine decît voi toți la un loc". Crede că și ea și copiii au să moară de foame.

Dimineața, „răzvrătiții" și alți vreo cîțiva care nu făceau de fapt parte din convoiul nostru au înjugat boii și au pornit spre vest, peste acel podiș unde le-am spus că nu vor găsi apă, și eram convins că n-aveau să ajungă cu viață dincolo. Culverwell și Fish au rămas cu noi, adăugînd încă un car la convoi.

Am stat, ne-am gîndit și ne-am sfătuit cu multă grijă și le-am arătat că nu credeam să putem străbate platoul în mai puțin de patru sau șase zile, nici găsi picătură de apă pe drum. La sud se ridica un munte cu zăpezi bogate pe creste, ba chiar și cîțiva pini. Fără îndoială că la poale aveam să dăm de apă din belșug, dar, fiind spre sud, nu prea era în calea noastră. Însă posibilitatea de a găsi apă în partea aceea ne-a făcut să ne hotărîm să ne abatem mai degrabă într-acolo, decît s-o luăm pe urmele „răzvrătiților" prin acel pustiu. Așa că am luat-o printr-un canion ce ducea spre munte și am avut parte de un drum destul de greu, în pantă și bolovănos.

În cea de-a doua noapte ne-am așezat tabăra la capătul canionului, dar pînă acolo n-am dat de fir de apă, ci numai de cîteva tufe uscate de salvie pentru vite, dar nici pe astea nu le mîncau cu bucurie decît cînd ajungeau moarte de foame. Au rămas pe lîngă tabără, arătînd nenorocite, cum numai vitele pot să arate. În timpul nopții, pe deasupra noastră s-a rătăcit un nor zănatic ce s-a scuturat lăsînd un strat de zăpadă de cîteva degete. Cînd se făcu ziuă, vitele se strînseră tremurînd de frig în jurul carelor și începură să lingă zăpada, ca să-și mai astîmpere setea. Ne-am luat și noi după ele și am topit zăpada ca să avem apă.

După cum arătau, vitele nu prea mai erau în stare să ducă multă greutate şi, cum drumul urca mereu, se cuvenea să le cruţăm, lăsîndu-le o povară cît mai uşoară. Bennett era dulgher şi avea în căruţă scule bune. Cu foarte puţină tragere de inimă le dădu jos, aşa cum făcu apoi cu tot ceea ce era de prisos, în afară de aşternuturi şi provizii ; le-am lăsat alături de drum şi am pornit mai departe la deal, mai uşor încărcaţi.

Eu şi un alt tovarăş, Rogers, am luat-o pe jos înainte, doar cu puştile la noi, ca să cercetăm drumul şi să găsim loc bun de popas. După vreo cîteva mile am trecut de zona aceea cu zăpadă şi am ieşit la o pantă ; în aerul limpede al dimineţii, pînă la poalele muntelui înzăpezit, nu părea să ai mult de mers şi eram sigur că puteam ajunge înainte de lăsarea serii. Într-acolo nu mai era nevoie de nici o călăuză, aşa că eu şi Rogers, numai cu puştile şi bidoanele la noi, am luat-o la picior cît am putut de repede, iar dacă aveam să aflăm vreun loc de tabără, urma să facem semnale cu fum ca să-l găsească şi ceilalţi.

Şi de data asta distanţa ne-a jucat un renghi : am mers repede, fără oprire, şi am ajuns la poalele muntelui abia aproape de lăsarea nopţii. Aici am dat de un platou în mijlocul căruia se ridica o colibă joasă de crengi, iar de lîngă ea se ridica o şuviţă de fum pe care o vedeam limpede pentru că noi ne aflam în partea umbrită a muntelui, pe cînd coliba rămase luminată pînă aproape de apusul soarelui. Am privit cu grijă în jur şi am văzut cu bucurie că nu era decît o singură colibă, aşa că nu ne puteam aştepta să dăm decît peste puţini oameni. Ne-am apropiat cu băgare de seamă şi multă fereală, făcînd un ocol pentru a ajunge între colibă şi munte, ca nu cumva locatarii acesteia să se refugieze într-acolo.

Numai după o îndelungă cercetare am descoperit o intrare în colibă şi, în cele din urmă, ne-am apropiat furiş drept din faţă. Nu vedeam pe nimeni şi ni-i închipuiam pe cei dinăuntru stînd la pîndă, cu toate că era greu de crezut că ne văzuse cineva, fiindcă ne ferisem să ne arătăm. Ne-am sfătuit o clipă şi ne-am hotărît să ne apropiem şi, de puteam, să punem mîna pe vreunul care să ne dea amănunte despre regiunea aceea în care ne simţeam pierduţi.

Cînd am ajuns la vreo treizeci de iarzi, prin deschizătură se arătă capul unui bărbat, dar dispăru fulgerător. Ne-am tras cocoaşele armelor, gata pregătite, şi i-am spus lui Rogers să fie atent la săgeţi, că, de aveau de gînd să le folosească, acum era momentul. Dar n-au recurs la arcuri. Arămiul, aproape

gol-puşcă, se ivi din nou şi ne făcu semne să ne apropiem. I-am dat ascultare.

Am încercat să mă înţeleg cu omul prin semne, dar pricepea buştean. Am făcut pe pămînt o mică scobitură şi am umplut-o cu apă din bidoanele noastre ca să-i înfăţişăm un lac ; am arătat cu mîna spre lac, apoi spre vest şi nord, am făcut semne ca şi cum ar fi trecut pe deasupra raţe şi gîşte gîgîind, dar se pare că n-am reuşit să trezesc în mintea lui nici o idee cu privire la ce voiam noi să spunem. M-am cam burzuluit la el şi am început să dau semne de mînie.

În vremea asta, din colibă se auzeau plînsetele unui copil, sau poate să fi fost doi, tremurînd cred de teama de a nu fi omorîţi. Sărmanul om zgribulea de frig. Făcînd gesturi prieteneşti, am slobozit un foc de armă care-l trezi puţin ; arătînd spre puşcă, spuse „Walker", vrînd să amintească numele acelei căpetenii de treabă care, din fericire, ne sfătuise să renunţăm la călătoria noastră pe Rîul Verde. Am priceput că indianul nu era în termeni prea cordiali cu Walker, dar, ca să ne arate că n-avea nimic împotriva noastră, se duse în colibă şi ne aduse un pumn de grăunţe să mîncăm. Datorită unui izvor cu apă caldă din apropiere reuşise să cultive nişte porumb, iar cocenii uscaţi se vedeau încă în picioare, în jur.

Înainte de plecare i-am spus că o să ne întoarcem a doua zi şi o să-i aducem nişte haine, dacă găseam ceva care nouă nu ne mai făcea trebuinţă, apoi ne-am săltat puştile pe umăr şi am pornit-o înapoi spre căruţele noastre, uitîndu-ne din cînd în cînd peste umăr să vedem de nu eram urmăriţi. Am întins pasul la vale, am ajuns la popas cînd se făcu noapte şi ne-a întîmpinat o privelişte dezolantă.

Doamnele Bennett şi Arcane erau deznădăjduite. Cei patru copii plîngeau de sete, dar nu găseai nici o picătură de apă în tabără, şi pînă a doua zi, cine ştie cînd, nu se putea face rost de apă cu nici un chip. Mamele erau înnebunite, ca nu cumva copiii să se sfîrşească de sete şi să moară în braţele lor, şi aveau de gînd să-şi pună capăt zilelor decît să îndure chinul de a-şi vedea copiii zbătîndu-se în ghearele morţii şi apoi dîndu-şi sufletul. Se căinau că numai ele erau de vină pentru nenorocirea care-i lovise pe toţi, pentru că, din lăcomie pentru aur, îşi lăsaseră de izbelişte gospodăriile, în care n-au ştiut niciodată ce e foamea, şi pînă şi în somn vedeau mesele îmbelşugate de acasă, iar dimineaţa se trezeau numai pentru a încerca şi mai vîrtos dezamăgirea.

Cînd eu şi Rogers ne-am arătat în tabără cu bidoanele pline de apă şi le-am oferit mamelor şi copiilor, a fost mare

bucurie, şi în ochii lor au lucit lacrimi de recunoştinţă care au pornit să le curgă pe obraji în timp ce nu mai conteneau să ne binecuvînteze.

Vitelor le-a mers tare rău. Ţinutul era numai bolovani, fără pic de vegetaţie, în afară de nişte fire uscate de vreo şase degete, din care sărmanele animale rareori mai apucau cîte o gură, apoi mergeau, abia tîrîndu-se, mai departe.

Pînă la izvor erau vreo şapte-opt mile, dar toţi mai prinseră puţin curaj, ştiind sigur că în curînd vom sosi acolo. Am pornit devreme, şi pînă şi femeile au luat-o pe jos ca să mai cruţăm vitele. Cînd am ajuns la vreo două mile de apă, cîţiva boi s-au aşezat jos şi n-au mai vrut să se scoale, aşa că i-am lăsat acolo, împreună cu unul dintre care, iar toţi ceilalţi am mers mai departe şi am ajuns la izvor îndată după prînz. Am luat nişte apă şi ne-am întors la vitele rămase în urmă şi le-am dat să bea. S-au mai întremat, s-au ridicat în picioare şi am încercat să le mînăm fără să le mai punem la car, dar nu păreau înclinate să se urnească din loc fără jug, aşa că le-am înjugat. Se pare că jugul şi căruţa le ajuta să se ţină pe picioare, şi aşa au mers mai uşor decît atunci cînd erau slobode şi o luau care încotro, fără să aibă în ce se rezema.

Acel izvor cald era destul de bogat şi curgea pe o distanţă de vreo sută de iarzi sau chiar mai mult, pentru ca apoi apa lui să fie înghiţită de nisipul însetat. Cocenii uscaţi de porumb din recolta trecută, nişte buruieni mărunte, salvia şi iarba le-a priit vitelor şi şi-au mai astîmpărat foamea, ceea ce nu se întîmplase de multă vreme, aşa că ne-am gîndit să poposim acolo două-trei zile să le lăsăm să se mai întremeze.

Indianul pe care-l văzusem acolo cu o seară înainte dispăruse fără să lase nimic în urmă, în afară de nişte bolovani de sare. Se pare că noii prieteni îl cam înspăimîntaseră.

A doua zi dimineaţa m-am hotărît să urc pe culmea pe care o văzusem eu lîngă o trecătoare ca să cercetez mai bine locurile cu binoclul. Odată cu mine s-au mai pornit doi băieţi. Străbătînd o zonă cu zăpadă, am văzut urmele lăsate de indianul fugar, care trecuse creasta. La deal, băieţii au început să cam rămînă în urmă şi, cu mult înainte de lăsarea nopţii, nu i-am mai zărit deloc.

Terenul era destul de afînat şi am văzut multe urme de indieni, ceea ce m-a pus în gardă. Am ajuns în vîrf şi, băgînd de seamă că începuse să se întunece în partea în care cădea umbra muntelui, am făcut un foc cu salvie uscată, am mîncat, iar cînd întunericul s-a lăsat de-a binelea, am mai înteţit focul şi am mers cam vreo milă mai departe pînă la o viroagă cu

pereţii de vreo două picioare înălţime, unde mi-am făcut culcuş, la adăpost de vînt, şi am dormit pînă dimineaţa. Aşa că i-am păcălit pe indieni cu propriile lor lecţii.

A doua zi dimineaţă, pe la ora nouă, m-am urcat din nou pe creastă şi mi-a apărut în faţă cea mai grozavă privelişte ce mi-a fost dat s-o văd. La nord şi la sud puteam să văd pînă la capătul pămîntului. Cea mai mare parte a regiunii din jur era mai joasă, numai piatră neagră şi stearpă.

Spre vest, vederea era mărginită de piscul acoperit de zăpezi. Munţii coborau spre sud pe o pantă cam de douăzeci de mile, şi la jumătatea distanţei se vedeau nişte fuioare de fum, de la un foc de tabără, după cîte părea ; nezărind nici o vită sau vreun car, am socotit că erau indieni acolo. Spre nord se vedea deşertul prin care apucaseră „răzvrătiţii" şi tovarăşii lor. Dacă în drumul lor au înfruntat tot atîtea greutăţi ca şi noi, cum aveau şi mai mult de mers, probabil că pînă în acel ceas muriseră de sete.

Am stat pe culmea aceea mai bine de o oră, iscodind cu binoclul tot ceea ce se putea vedea de acolo, cercetînd cu grijă tot ce se arăta a ne fi cît de cît de folos sau obstacol în cale. Cu cît mă uitam mai mult, cu atît mă convingeam mai vîrtos că ne-aştepta încă drum lung pînă-n California şi, în vreme ce coboram din nou către tabără, mă întrebam ce sorţi aveam ca să ajungem cu viaţă acolo. Am socotit că ne mai aştepta cel puţin o lună de mers trudnic înainte de a pune piciorul pe tărîmul aurului, şi nici vitele, nici proviziile nu aveau să ne ajungă pînă atunci.

Eram atît de cufundat în gînduri, încît uitasem cu totul de indieni şi ei ar fi putut pune uşor mîna pe mine, cum mergeam eu aşa, bălăbănindu-mă. Mă gîndeam la casa părintească, unde pe masă se lăfăia pîinea şi fasolele, ca să nu mai vorbesc de celelalte bunătăţi, şi iată-mă-s, cel mai vîrstnic fiu, departe de-ai mei, în mijlocul Marelui Deşert American, cu stomacul lipit de şira spinării, cu gîtul uscat iască şi hainele tîrnosite de prea multă purtare. Şi poate că nu încercasem încă greul cel mare.

S-ar fi putut întîmpla să văd bărbaţii, femeile şi copiii din convoiul nostru topindu-se de lipsuri şi murind, fără să le pot da o mînă de ajutor. Era cea mai sumbră, cea mai neagră soartă din cîte-mi putusem închipui vreodată, şi am început să hohotesc de plîns, acolo, singur, fiindcă credeam că asta ne aştepta şi erau greu de îndurat. Nu stă în puterea mea să povestesc cît de mult am suferit în acele singuratice drumuri

ale mele, care uneori ţineau zile şi nopţi, pentru ca să le pot da tovarăşilor mei cele mai bune sfaturi de care mă simţeam în stare.

Ştiam că eu singur o puteam scoate la capăt, dar ori scăpam toţi, ori nici unul. Şi cu toate astea nu trebuia să-i descurajez pe ceilalţi. Le puteam spune adevărul, dar trebuia să-mi păstrez gîndurile numai pentru mine ca să nu-i fac să-şi piardă nădejdea şi încrederea.

Am ajuns la tabără a treia zi şi i-am găsit acolo şi pe cei cu care plecasem o dată şi-i lăsasem în urmă. Am povestit tuturor cele văzute şi la urmă a reieşit că singurul drum pe care puteam merge era cel prin munţii din vest. Mi-au mărturisit că au făcut o descoperire : o grămadă de dovleci, probabil crescuţi chiar în acele părţi, destul de mare ca să ajungă la fiecare cîte unul. Nu le-am încuviinţat gestul, fiindcă dovlecii nu erau ai lor şi-l lipseau pe adevăratul lor proprietar de hrana necesară vieţii.

Le-am arătat nu numai că nu era drept să le fure hrana, dar şi primejdios, pentru că indienii se puteau strînge mai mulţi la un loc şi să se răzbune doborînd vitele cu săgeţile sau luîndu-ne scalpul. Nu avuseseră de-a face cu indienii şi le venea greu să înţeleagă urmările de care le vorbeam eu.

Cît am lipsit eu, au sacrificat o vită, fiindcă unii nu mai aveau ce mînca. Carnea fu împărţită între toţi cei din convoi, căzîndu-se la învoială ca atunci cînd va fi nevoie să se sacrifice altă vită, aceasta să fie împărţită în acelaşi chip. Dar vitele erau atît de amărîte, că una nu ne ajungea pentru prea multă vreme. Nu s-a găsit nici urmă de grăsime, iar măduva oaselor era doar un lichid vîscos, amestecat cu sînge, de parcă ar fi fost stricată.

Mai departe, drumul ducea pe la poalele muntelui. În cale erau risipite o mulţime de stînci, unele cît casa de mari, dar ne-am croit cale printre ele, mergînd cînd într-o parte, cînd în alta. Vitele aveau copitele atît de rănite, încît le-am făcut nişte mocasini din pielea boului tăiat mai înainte, şi le-a prins tare bine.

Convoiul nostru era acum format din şapte care. Bennet avea două, Arcane două, fraţii Earhart unul, Culverwell, Fish şi încă cineva unul, şi mai era un creştin, al cărui nume l-am uitat, care mai avea şi el un car.

Într-a doua noapte ne-am găsit un loc destul de bun de tabără, cu apă şi chiar şi nişte iarbă mai ca lumea şi buruieni pentru vite. Cînd se duse la culcare, Bennett puse într-o oală de campanie nişte carne proaspătă de vită şi potrivi focul în

aşa fel, încît mîncarea să fiarbă încet şi să fie gata în zori. Cam după vreun ceas, omul ieşi afară să mai aţîţe focul şi să vadă ce era cu mîncarea, dar cînd se duse să mai pună apă în oală, descoperi, spre marea lui părere de rău, că cea mai mare parte a cărnii dispăruse.

Eu mă înfăşurasem într-o pătură şi dormeam sub căruţa lui, aşa că m-am trezit cînd s-a dus la foc şi l-am văzut cum stătea şi se uita roată în jur să afle pe seama cui putea pune isprava asta, dar îndată veni la mine şi-mi spuse în şoaptă :

— Ai mai văzut pe careva în jurul focului după ce ne-am dus la culcare ?

L-am asigurat că nu văzusem pe nimeni şi atunci îmi spuse că cineva îi luase bucata de carne.

— Crezi oare — îmi spuse el — că e vreunul care să nu mai aibă chiar nimic de mîncare, încît să moară de foame ? Carnea asta e tare proastă şi numai unul lihnit era în stare s-o ia.

După ce-am mai vorbit în şoaptă o vreme, ne-am culcat, dar în zori ne-am sculat amîndoi şi ne-am aşezat lîngă foc, cercetîndu-i din ochi pe cei care se trezeau şi se vînturau prin preajmă. Socoteam că l-am dibuit pe făptaş, dar nu eram siguri ; nu ne puteam totuşi închipui ce avea să se întîmple dacă începea furtul de alimente. În astfel de convoaie ca ale noastre, era o lege nescrisă care spunea că cel ce fura provizii îşi risca viaţa. Ştiam că eram siliţi să stăm la pîndă şi dacă fapta se repeta, cel vinovat trebuia pedepsit. Bennett veghie încontinuu şi, gîndindu-mă că se putea întîmpla vreo nenorocire, cîteva zile nu m-am depărtat de care. După trei sau patru zile, orice speranţă de a mai prinde făptaşul a trebuit abandonată, iar primejdia a trecut.

Drumul nostru trecea acum prin cea mai îngustă parte a întinsului podiş, pe unde porniseră cu zece zile înainte şi „răzvrătiţii". La mică depărtare de acolo am descoperit urmele „răzvrătiţilor", şi astfel ne-am dat seama că traversaseră şi ei podişul şi apoi se îndreptaseră spre sud. Am luat-o repede la picior pe drumul pe care apucaseră ei şi am mers mai multe mile. Uitîndu-mă cu binoclul, m-am convins pe deplin că pînă nu vom ajunge la culmile următorului lanţ de munţi nu vom găsi apă şi, temîndu-mă ca tovarăşii mei să nu cumva să fi uitat să ia apă, m-am întors repede înapoi şi am văzut că n-aveau picătură.

Le-am spus că n-aveau să vadă fir de apă în următoarele patruzeci de mile, aşa că au pus toate vasele în care se putea păstra apă în cel mai uşor car şi s-au întors înapoi să le umple.

Eu am luat-o mai departe pe urmele „răzvrătiţilor" şi am mers atît de repede, că la lăsarea nopţii eram aproape de creastă, unde se făcea o trecătoare prin lanţul de piatră; nu creştea un copac, o buruiană, un firicel de iarbă — un deşert neînchipuit de sterp.

Cînd am început să urc panta abruptă a muntelui, am dat de o vită moartă părăsită de „răzvrătiţi"; acolo nu se putea face popas din lipsă de apă şi de iarbă, aşa că nici carnea vitei nu putuse fi salvată.

Trupul animalului era tare sfrijit, dar carnea se păstrase bine, de parcă era proaspătă. Eram atît de flămînd, că mi-am scos cuţitul şi mi-am tăiat o bucată bună pe care am mîncat-o din mers, fără s-o mai gătesc, ba chiar şi fără sare. Unii ar putea spune că mai degrabă ar muri de foame decît să mănînce în felul acesta, dar dacă ar fi fost vreodată încercaţi de foame, aşa ca să simtă că se sfîrşesc cu zile, ar fi văzut că instinctul de conservare nu poate fi stăpînit nici de raţiune. Pune stăpînire pe tine, în ciuda voinţei tale.

Am luat-o printr-un canion întunecat, cu pereţi înalţi şi drepţi în cea mai mare parte. Pe una din feţele perpendiculare părea să fie un strat de lut pe care se scurgea puţină apă. Aici indienii făcuseră un vas scobit din lut pe care-l prinseseră de perete ca să adune cam doi litri de apă, şi am băut pe săturate apă bună, pentru prima oară de cînd lăsasem în urmă pîrîul. Noaptea aceea am rămas acolo, de teamă să nu dau peste indieni, care, eram pe deplin încredinţat, mi-ar fi săltat scalpul dacă le ofeream vreun prilej nimerit. Am dormit fără foc, iar bucata de carne de care am vorbit mi-a amăgit foamea.

Dimineaţa am luat-o pe canion la vale. După cîte îmi amintesc, era Crăciunul şi, spre înserat, am nimerit la locul unde făcuseră popas reverendul J.W.Brier, doamna Brier şi cei doi băieţi ai lor. Cînd am ajuns eu, domnul reverend ţinea, foarte liniştit, o predică despre educaţie celor doi băieţi. Mi se părea cam ciudat să ascult un discurs atît de serios despre binefacerile educaţiei din fragedă copilărie, cînd simţeam clar că foametea ne privea drept în faţă, iar în pustietatea stearpă din jur nu vedeam la ce folosea o educaţie mai savantă decît cea la care te îmboldeau nevoile fireşti. Nimeni nu ştia nici măcar unde ne aflam, nici cînd se va încheia călătoria asta, nici dacă vom avea parte de un ajutor mai acătării de undeva.

Noaptea aceea am dormit lîngă foc, fără să mă mai învelesc în pătură, cum făcusem în atîtea nopţi dinainte şi, dimi-

neaţa, după ce familia reverendului şi-a înjugat vitele şi a plecat, am cercetat cu atenţie locul de tabără şi am găsit nişte şoric de porc aruncat. În timp ce-l mestecam şi simţeam gustul de slănină grasă, mi se părea că am în gură cea mai bună-mbucătură pe care o mîncasem vreodată.

Cînd am ajuns aproape de capătul de jos al canionului, la dreapta, în partea de nord, am zărit o stîncă aproape perpendiculară, puţin înclinată spre canion, iar la piciorul stîncii, o peşteră care arăta să fie mereu vizitată de indieni. Cum coboram, am văzut pe pămînt nişte urme ciudate: erau urme de picioare şi de mîini, de parcă un om ar fi mers în patru labe. Cînd am ajuns în vale, unde nisipul fusese măturat de vînt şi îngrămădit în dune nu mai mari de trei-patru picioare înălţime, urmele deveniră şi mai limpezi. Am mers după ele şi am văzut că urcau pe una din dune şi, chiar în vîrful ei, era săpată o groapă, iar acolo stătea ghemuită, ca un cîine, o mumie de indian.

Nu murise fiindcă vedeam cum i se mişcau coastele în timp ce răsufla, dar pielea semăna cu o şuncă bine uscată. După cum arăta, să tot fi avut două sau trei sute de ani, şi chiar de-ar fi fost frate cu Adam, n-ar fi arătat mai bătrîn.

Era paralizat. În clima aceea, unde leşul unei vite rămînea zile sau chiar săptămîni fără să se strice, încît puteai să-ţi tai o bucată şi s-o mănînci, un om îşi putea prelungi zilele mai mult decît ar fi de crezut.

Am stat şi m-am uitat îndelung la fiinţa aceea nenorocită, şi în tot acest răstimp nu i-a tresărit nici un muşchi, deşi probabil că ştia că se mai află cineva în groapă şi se uită la el. Poate că punea în practică unul din sfaturile care se dau pentru o strălucită carieră politică: să arate înţelept şi să nu spună nimic. În orice caz nu părea a avea de gînd să dea de bucluc dîndu-şi drumul la gură. Pe undeva, prin preajmă, trebuie să fi avut vreun prieten care-i aducea cele necesare traiului. L-am lăsat acolo şi am pornit-o la vale.

Apucînd pe drumul „răzvrătiţilor", am ajuns, curînd după lăsarea întunericului, la un foc de tabără în jurul căruia poposeau E. Doty şi tovarăşii lui. Cunoscîndu-i destul de bine, am rămas şi eu cu ei. Mi-au spus că apa acolo era leşioasă, lucru de care m-am convins şi eu îndată. Era un loc de tabără nenorocit: apă proastă, nici un pic de iarbă, doar cîteva tufe răzleţe de salvie amară drept hrană pentru vite.

I-am întrebat ce ştiau despre trecătoarea lui Martin, fiind destul de aproape de ea acum, şi mi-au spus că nu există nici

o trecătoare; muntele era ceva mai scund decît cel acoperit de zăpadă și atîta tot. Carele nu puteau trece pe acolo și cei din ceată se hotărîseră să meargă pe jos, așa că s-au și apucat să-și folosească lemnul căruțelor pentru foc ca să usuce carnea cîtorva vite pe care le tăiaseră. Le-au ales pe cele mai neajutorate, care nu arătau să poată ajunge la capătul drumului, și carnea afumată constituia o hrană substanțială.

Urmau să-și împartă proviziile în mod egal și s-au înțeles ca fiecare să-și poarte de grijă și să se gospodărească singur cum o ști și să nu se aștepte la vreun ajutor de la nimeni. Dacă-și termina proviziile, n-avea dreptul să mai ceară cuiva să-și împartă hrana cu el. Orezul, ceaiul, cafeaua au fost măsurate cu lingura și au împărțit cît mai cinstit și bruma de făină și de slănină pe care o mai aveau. S-au hotărît să arunce totul, în afară de pături și provizii, fiindcă erau prea sfîrșiți ca să mai care greutăți, iar boii nu erau animale de povară și, în plus, au socotit că era mai bine să nu-i încarce cu nimic, ca să nu-i facă să dea în brînci, fără nici un folos.

Cînd porniseră la drum, oamenii aceștia fuseseră plini de viață, și năzbîtiile și glumele lor au stîrnit rîsul tot drumul de-a lungul rîului Platte, dar acum erau foarte posomorîți și vorbeau ca cei ajunși la fundul paharului amărăciunilor. Unul dintre ei spuse că acolo era maidanul de gunoaie al lui Dumnezeu, unde-și aruncase el resturile după facerea lumii, iar dracul le mai răscolise și el oleacă. Altul adăugă apoi că acolo fusese prefăcută în stană de sare femeia lui Lot, iar apoi sarea, sfărîmată și împrăștiată în tot ținutul. Dacă mureai, mai spuse unul, nu putrezeai fiindcă sare era berechet.

O țineau așa într-una, și parcă nu găseau cuvinte destul de grele ca să-și arate toată sila și părerea proastă pe care și-o făcuseră despre acea regiune.

Mi-au dat și mie puțină carne, ceva mai bună decît a mea, și încă înainte de a se crăpa de ziuă am pornit înapoi ca să duc veștile proaste pe care le aflasem de la „răzvrătiți".

Se făcuse aproape noapte cînd am ajuns în tabără și, după ce ne-am așezat în jurul focului, le-am spus, cît mai blînd cu putință, veștile neplăcute aduse de la cei care mergeau înaintea noastră. În cele două zile cît lipsisem, indienii își slobozisera săgețile asupra a trei din vitele noastre, și una avea o săgeată înfiptă într-o parte, dinaintea coapsei, un loc de obicei fatal. Ca să salvăm măcar carnea, am tăiat vita. Unora le-a fost frică să mănînce, gîndindu-se că săgeata fusese otrăvită, dar i-am încredințat că și indienii aveau nevoie de carne, așa că n-ar fi făcut una ca asta. Dacă ar fi tras cu săgețile în

oameni, era foarte posibil să fie otrăvite, așa că trebuiau să ia îndată măsuri și să le smulgă înainte ca otrava să ajungă în sînge. Așa că am îndrăznit să afumăm restul cărnii și s-o luăm cu noi. Apoi le-am spus tuturor celor din tabără:

— Ei, acum vă dați seama și singuri că voi i-ați stîrnit pe indieni, luîndu-le dovlecii. Iar cînd vom ajunge într-un loc unde să le vină mai la-ndemînă, au să ne iasă înainte cu forțe mai numeroase și au să ne ucidă...

Le-am atras atenția să fie mereu pregătiți ca să nu fie luați prin surprindere, fiindcă sorții ne erau potrivnici. Am scos săgețile înfipte în ceilalți boi, care nu păreau să sufere prea mult de pe urma rănilor. Pîrîiașul unde am poposit noi a fost numit apoi Pîrîul Cuptorului, nume care i-a rămas pînă azi. A fost botezat astfel în 1862, de cîțiva prospectori care au ridicat acolo un cuptor mic, cu tiraj de aer, pentru a arde niște minereu aflat în apropiere care, bănuiau ei, conținea argint, dar cred că pînă la urmă au descoperit că era plumb și se afla prea departe de orice mijloc de transport ca să merite osteneala.

La sud vedeam că munții erau mai scunzi și nu aveau urmă de zăpadă, ci păreau a fi doar stînci puse una peste alta, din care erau durate piscuri semețe, și, în timp ce ne uitam în jur, acela ni s-a părut a fi tărîmul cel mai uitat de Dumnezeu.

Străbăteam ținutul de destulă vreme ca să știm că apă se găsea mai ales pe munții cei mai înalți, iar în văi nu era decît apă leșioasă sau nu se găsea deloc, și lanțurile mai puțin semețe, care ne făgăduiau o traversare mai lesnicioasă, nu promiteau nici un pic de apă și nici un fir de iarbă, fără de care aveam să pierim cu siguranță. Într-un fel eram pierduți de pe acum. Zilele senine ne îngăduiau să știm în orice moment punctele cardinale, după mersul soarelui, dar în toată imensitatea aceea a naturii nu văzusem urmă de viață de o lună sau și mai bine. Praf de pușcă și gloanțe cît încăpeau într-un buzunar de vestă îi ajungeau unui bun vînător pînă murea de foame, fiindcă nu se afla umbră de vînat mic sau mare în care să tragi.

Am întors pe toate fețele situația în care ne aflam și toți au fost poftiți să spună ce aveau pe inimă fără nici o sfială, fiindcă nu mai știam cine avea dreptate și cine nu și oricine putea veni cu vreo idee cît se poate de prețioasă. Toți erau cam descurajați. Proviziile aduse cu noi din lumea civilizată se împuținaseră într-atît, încît totul a trebuit crutat numai pentru femei și copii, bărbații fiind nevoiți să se mulțumească

doar cu carne de vită. S-a hotărît ca nimic din ceea ce se putea mînca să nu se risipească. Sîngele, pielea şi intestinele, toate erau gătite într-un fel sau altul şi constituiau hrana.

Sfatul nostru a ţinut pînă noaptea tîrziu. Dacă aş fi văzut pe careva pierzîndu-şi minţile, nu m-aş fi mirat, fiindcă foamea înghiţise toate celelalte sentimente. Un om flămînd e un sălbatic. Poate deveni la fel de crud şi egoist ca o bestie, supus şi blînd ca un miel, sau bezmetic şi înnebunit ca un animal încolţit, lipsit de sentimente, de minte, de orice simţ al dreptăţii. Nici unul dintre noi nu ajunsese în aşa hal, dar în ochii unora dintre noi se iscau uneori luciri ciudate, după cît mi-am dat seama uitîndu-mă în jur; dar şi ceilalţi le vedeau pentru că i-am surprins făcînd gesturi tainice chiar şi spre mine.

Veni şi dimineaţa. Nimeni nu scotea o vorbă. Părea că soarta sumbră ce ne aştepta ne pecetluise tuturor gurile. Cînd dădeam de cîte o gaură în care găseam apă, ne îndepărtam cu atît de puţină tragere de inimă de ea, de parcă ne-am fi îndoit că vom mai avea vreodată bucuria de a mai bea o picătură.

Cînd am terminat şi proviziile de carne pentru masa de dimineaţă, cei doi căruţaşi ai lui Bennett, împreună cu ceilalţi doi ai lui Arcane, au socotit că aveau mai multe şanse de a scăpa cu viaţă dacă luau nişte provizii cu ei şi o porneau pe jos, aşa că li s-a dat atît cît puteau duce cu ei, şi-au făcut traistele şi şi-au luat cu tristeţe rămas bun, spunînd că nădăjduiau să ne întîlnim iarăşi pe coasta Pacificului. La plecare au curs lacrimi adevărate şi cred că nici unii, nici ceilalţi nu sperau să se mai vadă vreodată pe lumea asta.

Au luat-o pe drumul „răzvrătiţilor". Proviziile pe care le cărau cu ei, în afară de pături, nu puteau să le ajungă pentru mai mult de zece zile, şi eu ştiam bine că în acest răstimp nici pomeneală să iasă din deşert.

Cînd m-am culcat, nu mi-am putut stăpîni gîndurile să n-o ia înapoi spre casa părintească, unde aveam apă destulă, iar la ora cuvenită mă aştepta o masă îmbelşugată. Visam că sorb o carafă întreagă de apă rece, bună, apoi mă trezeam cu gura şi gîtlejul uscate iască. Casa lăsată în urmă era un subiect favorit în jurul focului de tabără şi mulţi povesteau cum îi bîntuiau visuri, atît de precise, de parcă ar fi fost aievea, despre casa minunată de pe coasta de est, unde erau înconjuraţi de tot confortul şi fericirea, chiar dacă nu erau aşa de bogaţi. Coliba celui mai sărman om de pe pămînt era mai de dorit decît aceste coclauri.

Bogăţia aici nu mai avea nici o trecere. Puteau sta monedele de douăzeci de dolari grămadă dinaintea noastră o zi întreagă şi nu-i venea nimănui să se scoale să pună mîna pe un singur ban, fiindcă greutatea lui l-ar fi încovoiat mai aproape de mormînt. N-aveam ce cumpăra cu banii, şi pentru noi aveau tot atîta preţ cît nisipul pustiului. I-am fi dat bucuroşi pentru zăpada pe care o vedeam învolburîndu-se ca nişte nori de praf peste vîrfurile acelor munţi înalţi din depărtare.

Judecînd eu să-mi cruţ puterile cît mai mult, am aruncat tot ceea ce nu-mi făcea trebuinţă, oprind numai binoclul, nişte muniţie, cuţitul de la brîu şi o cană de tinichea. Nici oamenii, nici vitele nu puteau căra vreo povară fără folos, decît cu riscul de a se prăbuşi sub greutatea ei şi a nu se mai ridica niciodată. Puterile şi viaţa trebuiau drămuite cît mai bine.

După ce-am părăsit acest loc de tabără, unde era apă îndestul, am mers cam opt mile şi am ajuns la gura unui canion stîncos ducînd spre vest, spre creasta lanţului stîncos. Canionul era mult prea bolovănos ca să îngăduie trecerea carelor. În valea de la intrare străjuia o movilă de vreo patru picioare înălţime în vîrful căreia am dat de un izvor care să tot fi avut o găleată de apă cu gust puturos de sulf. În jurul izvorului se iţeau cîteva fire de iarbă ţepoasă care, pare-se, împiedicau malurile izvorului să se prăbuşească. Probabil că nisipul mînat de vînt se adunase grămadă, formînd movila aceea ciudată în jurul izvorului.

Am rămas peste noapte acolo şi un om a avut grijă toată noaptea să adune fiecare picătură de apă pentru ca să avem dimineaţa destulă pentru noi şi pentru vite. Vitele beau apa aceea cu mai multă plăcere decît apa leşioasă întîlnită la celălalt popas.

Tovarăşii mei au hotărît să străbată acest canion la deal, să treacă peste lanţul muntos fără să mai aştepte ca eu s-o iau înainte şi să cercetez drumul, fiindcă, spuneau ei, asta ne cerea prea mult timp şi provizii, şi noi nu mai aveam decît nişte carne de vită ce se împuţina cu fiece zi. Ca să-i ajut totuşi, atît cît puteam, şi să-i previn în caz de primejdie, dacă era posibil, mi-am luat puşca pe umăr şi am pornit înainte cît de repede mă purtau picioarele. După o vreme am ajuns la un loc unde canionul se lărgea, formînd o căldare închisă din toate părţile, în afară de valea pe unde intrasem, cu pereţi de stîncă abrupţi, pe unde omul putea urca, dar care erau o stavilă de netrecut pentru care. M-am întors înapoi, plin de deznădejde.

Am mers iute prin canion la întoarcere, dar aproape se lăsase noaptea cînd am ajuns la care. Dimineața, carele au fost întoarse înapoi, fiindcă vitele nu găseau nimic de mîncare, iar apă nu era deloc. La vale le-a venit mai ușor, dar curind una din vitele lui Bennett s-a prăbușit și nimic n-o putea face să se ridice. Fiindcă nu era locul nimerit să mai întîrziem în bătaia soarelui arzător, am tăiat vita și am împărțit-o. La vreo două sau trei mile de izvor s-a prăbușit altă vită, de-a lui Arcane, de data asta, și a rămas jos, așa că a fost dejugată, iar după ce și-a mai tras sufletul, s-a ridicat în picioare, dar numai pentru puțină vreme, fiindcă apoi s-a prăvălit din nou la pămînt. Arcane a adus o căldare de apă de la izvor și, după ce vita s-a adăpat și s-a mai odihnit puțin, a mai prins puteri și a fost mînată la izvor.

În noaptea aceea am ținut din nou sfat, ca să vedem ce ne rămînea de făcut. Mai aveam cîteva bucăți de pîine uscată, pe care am păstrat-o pentru copii, dîndu-le cîte puțin, din cînd în cînd. Singura sursă de hrană erau vitele, iar cînd aveau să nu se mai țină pe picioare, ne pîndea foamea. Părea că ne paște soarta de a ne lăsa oasele să albească prin acest pustiu.

Un lucru era sigur : trebuia să ieșim cumva de-acolo. Dacă rămîneam pe loc, urma să trăim atît cît trăiau și vitele, dar nu mai mult ; iar dacă porneam, nu știam încotro s-o luăm ca să găsim un loc mai bun. În cele din urmă Bennett luă cuvîntul și spuse :

— Am să vă împărtășesc un gînd de-al meu. Să alegem doi dintre noi, cei mai tineri și mai în putere, și să le spunem să ia cu ei hrană și s-o pornească pe jos înainte, ca să încerce să ajungă la o așezare omenească să caute provizii, iar noi ne întoarcem înapoi, la izvorul pe care l-am părăsit nu de mult, și așteptăm sosirea lor. Sînt sigur că n-o să le trebuiască mai mult de zece zile pentru asta, iar cînd se vor întoarce, vom cunoaște drumul, vom ști cum arată și de cît timp avem nevoie ca să-l străbatem. Ne pot aduce și altă hrană care să ne mai dea puteri ; și după ce vitele se vor mai întrema puțin la izvor, putem s-o pornim la drum cu tot cu căruțe. Cred că e cea mai sigură și mai bună cale. Ei, ce spuneți ?

După ce-am mai dezbătut problema o vreme, am căzut de acord că era cea mai bună soluție și nu ne rămînea decît să alegem oamenii care s-o pornească la drum. Nimeni nu se îmbulzea să primească misiunea de mesager. Pînă la urmă, Bennett spuse că el cunoștea destul de bine pe cineva ca să

fie sigur că, de nu pierea pe drum, avea să se întoarcă, și de care era convins că avea să răzbată.

— Vreau să zic de Lewis (adică eu), dacă e și el de aceeași părere.

Am încuviințat, deși îmi dădeam seama că era un drum plin de greutăți : eram la cheremul indienilor, al vremii, al lipsei de apă, dar m-am gîndit că aveam să reușesc și nu puteam da înapoi. John Rogers, un flăcău înalt și bine legat din Tenessee, fu ales drept tovarăș și încuviință și el.

Am început pregătirile. Arcane sacrifică vita care se prăbușise și toți bărbații ne-am apucat să uscăm și să pregătim carnea. Alții ne-au făcut mocasini noi din piele crudă, iar femeile ne-au încropit cîte o raniță. Carnea a fost împachetată cu grijă. Puteai să-ți faci o idee cît de amărîte erau vitele chiar și numai dacă amintesc că eu și John am luat în raniță cam șapte optimi din toată carnea unei vite. Au mai pus vreo două linguri de orez și cam tot atîta ceai. Ne simțeam de parcă am fi furat hrana de la gura copiilor, dar femeile spuneau că ne putea prinde bine, ne putea salva viața de ne lovea vreo boală.

Eu nu aveam nici manta, nici măcar haină, așa că am pus pe mine o jumătate de pătură ușoară, în timp ce Rogers avea o haină subțire de vară și n-a mai luat nimic. Fiecare mai aveam cîte o cană de tablă și o oală mică de campanie cam de vreo doi litri. Bennett mi-a dat pușca lui cu șapte focuri, iar Rogers a luat o armă de vînătoare cu două țevi. Mai aveam cîte un cuțit. În cap ne-am pus niște pălării mici, cu boruri înguste, de culoarea nisipului, pe care dușmanii să nu le zărească prea bine, dacă ne-am fi arătat, de după vreo culme, în raza privirii lor. Ne-am cumpănit ranițele și am potrivit chingile ca să ne vină ușor la mers.

Au strîns apoi toți banii care se aflau în tabără și ni i-au dat. Ni s-au mai oferit tot felul de sfaturi. Căpitanul Culverwell era marinar bătrîn și voia să ne arate cum să găsim drumul înapoi, dar Bennett îi spuse căpitanului că mă știa de mulți ani a fi vînător și că de treceam ziua printr-un loc, puteam găsi drumul îndărăt și noaptea. Alții ne-au sfătuit să băgăm bine de seamă la indieni, ne-au arătat cum să ne descurcăm cu ei sau să ne ferim să nu ne pierdem în zăpezile adînci peste care aveam să dăm în munți.

Am primit sfaturile cu aceeași bunăvoință cu care ne erau date, apoi ne-am luat rămas bun. Unii s-au tras deoparte, prea tulburați ca să se mai apropie de noi, alții ne-au apucat mîna, strîngînd-o cu putere, din toată inima, adînc mișcați, nădăj-

duind să o scoatem la capăt şi să ne întoarcem să-i luăm şi pe ei din acel loc blestemat şi să-i călăuzim către un ţinut mai mănos. Ultima care s-a despărţit de noi a fost doamna Bennett, care ne-a binecuvîntat, rugîndu-se să ne ajute Domnul să ne întoarcem şi să aducem hrană copiilor înfometaţi.

Erau atît de tulburaţi, că nu puteau scoate o vorbă. Ne-am întors tăcuţi şi am pornit din nou la deal, prin canionul prin care coborîsem seara trecută. Abia după o vreme ne-am uitat înapoi, şi cînd ne-au văzut că ne-am oprit să-i privim, toate pălăriile şi bonetele au prins să fluture ca un ultim rămas bun.

Lăsasem în urmă pe Bennett, pe Sarah, soţia lui, şi pe cei trei copii — George, Melissa şi Martha — pe J.B. Arcane, pe nevastă-sa şi pe băiatul lor Charles. Cei mai mici copii n-aveau mai mult de doi ani. Mai erau fraţii Earhart şi un băiat mai mare, căpitanul Culverwell şi alţi vreo cîţiva pe care i-am uitat. În total unsprezece suflete, în afară de domnul Wade, nevastă-sa şi trei copii, care se fereau să se amestece cu noi, ci mergeau în urmă şi-şi făceau tabăra la mică depărtare de noi, dar păreau să evite orice tovărăşie.

Am trecut curînd dincolo de un cot al canionului şi am mers mai departe în tăcere. La lăsarea nopţii eram departe, în munţi, aproape de o stîncă perpendiculară, şi mult înaintea noastră, pe o pantă, am văzut cîteva smocuri de iarbă şi salvie. Acolo am găsit nişte gropi mici cu apă. Părea să fie cel mai jos loc de trecere, pentru că spre sud se vedeau lanţuri şi mai înalte, foarte prăpăstioase şi greu de trecut.

Prin şaua aceea se strecura un vînt rece şi am fost nevoiţi să ne căutăm un loc mai adăpostit ca să putem dormi. Ne-am aşezat pe piatra goală, vîrîţi unul în altul, ca două linguri, şi am pus bucata de pătură peste noi. Dimineaţa ne-am umplut cu apă ploştile, făcute din două cutii de pulbere legate una de alta cu nişte şuviţe de cîrpă, şi am pornit spre piscul din apropiere. De aici am avut cea mai largă privelişte de pînă acum. La est se vedea tot drumul pe care ne tîrîsem încă de la 4 noiembrie.

— Uită-te la ţinutul ăsta blestemat prin care am trecut — spuse Rogers, arătînd într-acolo.

La nord se ridicau cei mai înalţi munţi pe care-i întîlnisem vreodată, piscuri şi creste, unele peste altele, mult deasupra noastră, acoperite cu zăpezi veşnice, după cît se vedea. La sud era un podiş aproape otova, iar la vest zăream nedeslusit un şir de munţi cu puţină zăpadă pe creste, însă lanţul muntos principal din sud nu avea nici urmă.

După ce ne-am uitat la acest peisaj măreţ — dar fără nici un farmec pentru noi atunci — destul de mult ca să-i reţinem cele mai de seamă caracteristici, ne-am întrebat ce-ar fi spus oamenii noştri pe care-i lăsasem în urmă dacă ar fi văzut alte lanţuri de munţi atît de departe înaintea noastră. Ei socoteau că pînă la ţărmul oceanului nu mai era chiar atît de mult. Ne-am dat seama că este cu neputinţă să trecem toţi munţii aceia şi să ne şi întoarcem în cele cincisprezece zile sorocite, dar trebuia să facem tot ce puteam, aşa că am luat-o la vale pe panta stîncoasă şi i-am dat zor mai departe. Unele locuri erau atît de prăpăstioase, că trebuia să ne sprijinim unul pe altul, iar truda asta ne făcea să năduşim mult, aşa încît aveam mare nevoie de o gură de apă.

Cînd aproape să terminăm coborîşul, înaintea noastră se deschise o vale de unde ni se părea că vedem la o sută de mile distanţă. În apropiere, puţin mai spre nord, era un lac, şi cînd am ajuns în vale, am descoperit un pîrîu cu apă limpede ce curgea spre lac. Însetaţi cum eram, ne-am repezit să bem cu lăcomie, dar apa aceea era saramură curată şi ne-a făcut setea şi mai greu de îndurat. Pe malul pîrîului nu creştea nimic, iar albia era tare ca piatra şi lucea în bătaia soarelui.

Am început să urcăm următorul lanţ de munţi, ţinînd-o tot spre vest, şi am urcat coasta cît de repede am fost noi în stare atunci. Aproape de creastă, am depăşit capătul unui canion, cam spre seară, şi am găsit semne care arătau că trecuseră şi alţii pe acolo, iar după urme ne-am dat seama că era vorba de „răzvrătiţi", care fuseseră nevoiţi să o ia mult mai spre sud decît avuseseră de gînd. Făcuseră popas acolo şi săpaseră gropi în nisip în speranţa să găsească vreun fir de apă, dar n-au găsit.

Am rămas şi noi toată noaptea acolo şi am săpat în alte cîteva locuri, nădăjduind să fim mai norocoşi, dar n-am aflat apă nici noi. Ne sfîrşeam de sete. Truda de pînă atunci ne făcuse să asudăm din greu. Dimineaţa am pornit mai departe şi aproape de culme am dat de cadavrul lui Fish, zăcînd în bătaia soarelui necruţător, fiindcă tovarăşii săi nu găsiseră nimic cu care să-i acopere rămăşiţele pămînteşti. Fără îndoială că şi azi oasele lui sînt tot acolo unde şi-a dat ultima suflare.

Pînă aici mersesem pe urmele „răzvrătiţilor", dar, cum nu aflam nici un pic de apă în crăpăturile stîncii, aşa cum s-ar fi întîmplat dacă am fi trecut noi mai întîi pe acolo, ne-am hotărît să apucăm alt drum. Valea prin care pornisem părea să se termine la vreo zece mile mai la nord. Spre sud se lăr-

gea, în jurul unui lac. Cam pe la jumătatea văii am văzut urme de vite ducînd spre lac şi, nădăjduind să dăm de apă bună de băut, ne-am abătut din drum aproape în unghi drept. Ajunşi la apă, am văzut că aducea la culoare cu vinul negru, şi era atît de leşioasă, încît părea lunecoasă şi în palmă, şi sub tălpi. Ocolul acesta ne-a costat multă trudă şi ne-a făcut şi mai multă sete.

Am luat-o spre vest, spre canion, şi am urcat sperînd mereu să găsim în vreun cotlon vreo crăpătură cît de mică în piatră cu apă de ploaie. Am mers mile după mile şi ni s-a uscat gura atît de tare, că luam în gură un glonţ sau o pietricică netedă şi le tot învîrteam cu limba ca să ne stîrnim puţină salivă. Cînd vedeam vreun vîrf de iarbă, îl smulgeam pe loc şi-l mestecam ca să-i stoarcem bruma de apă din el.

Am mers aşa ceasuri în şir, fără să scoatem o vorbă, fiindcă văzusem că era mai bine să stăm cu gura închisă cît mai mult ca să nu ni se usuce gîtlejul şi mai tare. Aerul uscat de acolo sugea apa ca un burete. Am trecut de creastă, fără să dăm de apă, şi pe panta de vest am ajuns la un platou pe care se afla o colibă indiană din nuiele. Ne-am gîndit că prin apropiere trebuia să găsim apă şi am început să căutăm cu grijă. Munţii acoperiţi de zăpadă nu păreau să fie prea departe, dar spre sud şi sud-vest se întindea pe mare distanţă un podiş uşor înclinat. Setea deveni greu de îndurat, îngrozitoare, şi pe căldura aceea, şi după toată truda, nu băusem decît de două ori de cînd părăsisem tabăra.

Eram atît de convinşi că pe undeva prin apropiere trebuia să fie apă, că ne-am dat raniţele jos din spate, lîngă colibă, şi am început să căutăm în jur oriunde ni se năzărea că s-ar putea afla vreun fir de apă. Curînd s-a lăsat întunericul şi am făcut un foc ca să nu ne rătăcim şi ne-am pus din nou pe căutat. S-a ridicat luna şi ne-a dat şi ea o mînă de ajutor. Ne strigam adesea ca să nu ne pierdem.

Eram atît de sleiţi, încît atunci cînd am încercat să înghiţim o bucăţică de carne, am fost nevoiţi s-o mestecăm multă vreme, dar n-am avut destulă salivă în gură ca s-o facem să alunece pe gît şi am scuipat-o. Părea că o să ne sfîrşim acolo, deşi hrană aveam încă din belşug, dar n-o puteam mînca. Am încercat să dormim, însă n-am reuşit. Am legat cîteva vorbe, dar discuţia se învîrtea în jurul aceluiaşi subiect : teama că nu vom mai putea îndura setea prea multă vreme. Gîndindu-ne la femeile şi copiii care aşteptau să ne întoarcem, ne-a cuprins şi mai mult deznădejdea decît dacă ar fi fost vorba numai de noi. Prin minte ne trecea cîteodată

gîndul nebun că, de-am fi dat de o crăpătură cu apă, am fi fost în stare să ne încăierăm pe viaţă şi pe moarte numai pentru cîteva picături din preţiosul lichid. Numai cine a ajuns din pricina setei la capătul îndurării îşi poate închipui toată suferinţa şi disperarea care te cuprind în astfel de momente. Eu nu ştiu să existe cuvinte sau vreun alt mijloc de a zugrăvi aceste clipe, în aşa fel încît să le trăiască şi alţii.

Luna lumina atît de puternic, încît ne-am hotărît să mergem şi noaptea ca să ajungem cît mai departe cînd va ieşi soarele. Am pornit încet, cu grijă, prin îngînarea aceea de lumină şi beznă, şi nu mai aveam decît o singură speranţă : să ne ţină puterile pînă ajungeam la zăpezile ce albeau strălucitor pe muntele înalt de dinaintea noastră.

Cînd răsări soarele, noi coborîsem la poalele lanţului de munţi. Am dat peste albia unui torent pe unde dădeau năvală apele după cîte o furtună mai mare şi, după ce se împărţeau în mici pîrîiaşe, dispăreau îndată înghiţite de nisipuri, aşa cum se vedea după urme.

Nu nădăjduiam să găsim apă decît foarte aproape de zăpezi şi cel mai scurt drum era prin albia uscată a torentului, aşa că ne-am abătut aproape drept spre nord. Aveam de urcat o pantă nu prea mare, dar nisipoasă, pe unde înaintam cu greu. Am socotit că ne aştepta o zi întreagă de mers, şi singura problemă era dacă vom rezista atîta. Erau semne limpezi că nu cu mult înainte pe acolo cursese apă şi puteam să vedem şi albiile pîraielor în jurul insulelor de nisip.

Ca să nu trecem cumva pe lîngă vreun strop de apă fără să băgăm de seamă, m-am înţeles cu Rogers în linii mari asupra drumului de urmat şi ne-am despărţit, iar cine dădea de apă trebuia să tragă un foc de armă drept semnal.

După vreo milă de mers am auzit puşca lui Rogers şi m-am îndreptat într-acolo. Găsise nişte bucăţele de gheaţă care se formaseră sub cerul acela veşnic senin. Nu erau mai groase decît sticla de geam. Ne-am pus cîte o bucăţică pe limbă şi am început să strîngem cît am putut în oala mică de campanie, ca să se topească. N-au fost decît taman cît să umplem oala, în afară de gheaţa pe care am înghiţit-o în timp ce adunam bucăţelele. Apoi am aprins focul şi am topit gheaţa.

Acum stau şi mă gîndesc ce noroc am avut să pornim cu noaptea în cap la drum, pentru că la un ceas după ce se înălţa soarele pojghiţa aceea de gheaţă s-ar fi topit, iar apa ar fi dispărut înghiţită de nisip.

După ce ne-am astîmpărat setea, am putut să ne gîndim şi la mîncare şi am văzut că, pe deasupra, eram şi lihniţi de

foame. Ne-am consumat toată apa cu masa aceea, dar ne-am simţit întremaţi, am văzut cum renasc puterile în noi şi am pornit cu alt curaj mai departe.

Ne-am reluat drumul spre vest, îndreptîndu-ne sfoară spre un perete de stîncă ce se ridica puţin mai la sud de marele munte înzăpezit. Tot drumul am avut parte numai de urcuşuri şi coborîşuri foarte obositoare. În timp ce soarele se lăsa tot mai mult spre apus, am zărit o şuviţă de fum înălţîndu-se la poalele muntelui şi am socotit că trebuie să fie vreun semnal de-al indienilor, cum văzusem adesea. Ne-am oprit şi am ţinut sfat. Cum pînă la peretele de stîncă ce constituia ţinta noastră mai era drum lung, ne-am gîndit să aflăm ce era cu semnalul acela.

În timp ce lumina se îngîna cu întunericul, am pornit într-acolo şi cînd am ajuns la aproape o milă depărtare, am nimerit peste un drum destul de bătut. Pipăind cu degetele, m-am încredinţat că erau urme de copite de vite şi am fost sigur că-i ajunsesem din urmă pe „răzvrătiţi" sau că, în orice caz, eram pe drumul lor. Apoi mi-a trecut prin minte că aceştia încăpuseră pe mîna indienilor, care acum întinseseră masă mare cu vitele lor, aşa că ne-am apropiat de firul acela de fum cu mare fereală. Am făcut un ocol şi am văzut că tabăra era aşezată pe un fel de prag de stîncă deasupra noastră. Ne-am oprit să tragem cu urechea să prindem vreun sunet care să ne lămurească despre cine era vorba. De erau indieni, aveam să auzim lătrat de cîine, dar n-am auzit. Ne-am furişat tot mai aproape, pînă am ajuns la vreo cincizeci de iarzi, dar tot nu auzeam nici un sunet ca să ne facem o idee. Ne-am hotărît să tragem cocoaşele armelor şi să strigăm spre cei din tabără, socotind că, oricum, aveam avantajul poziţiei.

Am strigat şi ni s-a răspuns în engleză.

— Nu trageţi ! am răcnit noi.

Ei ne-au asigurat că nici nu le trecea prin cap aşa ceva şi ne-au îndemnat să ne apropiem. Spre surprinderea noastră am dat de Ed Doty, Tom Shannon, L.D Stevens şi alţii de care nu-mi mai amintesc — adevăraţii „răzvrătiţi". În seara aceea ne-au dat nişte carne proaspătă şi nouă, iar lîngă tabără am găsit cîteva gropi cu apă care prindea numai bine la popas. Una dintre vite se prăbuşise tocmai acolo, aşa că vreo cîţiva s-au oprit mai mult ca să afume carnea, iar ceilalţi au pornit-o mai departe şi se aflau la o zi de drum înainte.

Ne-au spus că, ocolind lanţul acela de munţi pe la nord, au dat de un drum destul de bătut care mergea spre vest şi aveau de gînd să ţină drumul acela chiar de-ar fi ajuns în

Mexic, mulţumiţi că mai erau în viaţă. Au mai amintit că domnul Brier şi familia lui rămăseseră în urmă, singuri. Aici, fiecare trebuia să-şi poarte singur de grijă, iar pentru ceilalţi nu se putea face prea mult.

I-am întrebat apoi despre drumul pe care veniseră, unde aflaseră apă şi le-am împărtăşit şi noi ce ştiam. „Răzvrătiţii" nu mai erau la fel de veseli ca la început şi nu-i preocupa decît situaţia în care se aflau. Ne-au mărturisit că, dacă drumul se îndepărta de munţi şi o lua peste podiş, unii dintre ei n-aveau să mai ajungă în cealaltă parte. Mulţi erau cu totul descurajaţi, alţii rămăseseră fără o îmbucătură şi soarta lor atîrna de bunăvoinţa celor care mai aveau provizii sau vite. Mereu era sacrificată cîte o vită şi nu se arunca nimic. În locurile unde nu aveau apă de fiert, pielea era pîrlită de păr şi apoi prăjită la foc. Intestinele erau trase printre degete ca să se cureţe şi, după ce erau prăjite, constituiau şi ele o hrană excelentă.

Au povestit că la un moment dat au rămas fără pic de apă vreo patru sau cinci zile, şi erau şi morţi de foame, fiindcă le era atît de sete, că nu puteau pune un dumicat în gură. Vorbeau de chinurile foamei ca de un lucru îngrozitor, de nedescris. Au fost foarte de treabă şi ne-au dat toate amănuntele pe care le-am cerut, fiindcă aveam mare nevoie ca, la întoarcere, să apucăm pe drumul cel mai bun, folosind experienţa a două grupuri, în loc de unul. Ne-au mai spus de moartea lui Fish şi Isham, şi unde le vom găsi cadavrele, dacă apucam pe drumul lor.

Dimineaţa ne-am săltat raniţele în spate şi am pornit-o spre vest, iar spre seară i-am ajuns şi pe „răzvrătiţii" din frunte, poposiţi într-un canion unde era puţină apă, abia cît să le ajungă.

I-am întîlnit şi pe căruţaşii lui Bennett şi Arcane, care, după cum mă aşteptasem, nu mai aveau nici hrană, nici de unde lua. Ajunseseră să se milogească să li se lase cele mai amărîte resturi cînd era tăiată vreo vită, şi astfel îşi mai lungeau zilele. Au venit şi ne-au spus, tare nenorociţi, că erau lihniţi şi, cu toate că în ziua aceea fusese tăiat un bou, ei nu apucaseră nici măcar cît să bage o dată în gură. Ne-am împărţit bucata de carne cu ei, deşi nu ştiam cîtă vreme avea să treacă pînă să ajungem şi noi în halul în care erau ei.

Toţi cei din tabără erau tăcuţi şi păreau să înţeleagă situaţia. Dinaintea lor se deschidea un podiş otova, care părea atît de întins, încît, ca să-l străbată, aveau nevoie de cinci sau şase zile. După cum arăta, privit de pe culmea munţilor

pe care-i trecusem, nu era nici o nădejde de găsit apă. Am stat mult şi ne-am gîndit. Nu puteam lua decît atîta apă cîtă încăpea în ploşti, cam cît să bem de două ori fiecare, iar carnea era atît de puţin hrănitoare, că eram slăbiţi şi neînstare să îndurăm greul ca mai înainte.

Eu şi Rogers ne simţeam de fapt singuri, chiar dacă mai erau şi alţii prin preajmă, fiindcă ţelul nostru era altul. Seara am stat de vorbă cu căpitanul Asa Haines, care ne-a povestit că şi-a lăsat o gospodărie întemeiată în Ilinois, unde avea mîncare după pofta inimii, toate înlesnirile, şi chiar şi posibilitatea de a mai pune şi ceva deoparte, iar acum se simţea atît de sfîrşit, încît se îndoia că o să reziste pînă la munţi, în cealaltă parte. Era atît de tulburat, încît m-a făcut să-i promit că o să dau de ştire soţiei şi familiei sale cum îl găsisem şi cum murise, fiindcă era încredinţat că n-avea să mai vadă minele din California niciodată.

I-am spus că nici eu nu eram sigur că o să răzbat pînă la capăt, dar el credea că, fiind atît de tineri şi încă în putere, noi vom reuşi. Ne-a mărturisit că de s-ar fi văzut din nou acasă, s-ar fi mulţumit cu ce avea şi nu s-ar mai fi dat dus.

Cam acesta era tonul general al discuţiilor. Nu se mai auzea nici o glumă, nici un glas mai vesel; tuturor ni se părea că sfîrşitul este aproape şi a muri de foame şi sete în deşert era cea mai îngrozitoare soartă care ni se putuse arăta dinaintea ochilor. Acel popas al îngrijorării, al lipsei de speranţe, la marginea deşertului ce se întindea ca o mare înaintea noastră, unde nu ne puteam pune nădejdea în nimeni, ci numai în reuşita chinuitoarei zbateri ce părea fără ieşire, nu se poate nici zugrăvi, nici descrie.

Dimineaţa, pe cînd eu şi Rogers ne pregăteam de plecare, mai mulţi dintre cei în vîrstă veniră la noi cu scrisori, rugîndu-ne să le trimitem familiilor lor, dacă ajungem, cumva, la vreun oficiu poştal. Au început să plîngă, la fel ca şi noi, la despărţire. Am plecat tăcuţi pe drumul nostru

În timp ce coboram printr-un canion, am ajuns la un loc atît de îngust, încît un om sau o vită abia se putea strecura printre pereţii de stîncă şi, după cîteva mile, am ieşit la podiş. După trei sau patru mile de mers am dat de un pîlc de sălcii nu prea departe de munţi. În mijloc, locul fusese curăţat, sălciile tăiate, iar din crengi cineva împletise o îngrăditură în jurul unui izvor cu apă bună, alături de care creşteau şi cîteva fire de iarbă. Era semn că pe aici mai călcase picior de om. Am băut pe săturate şi ne-am umplut ploştile

din nou, fiindcă în următoarele două sau trei zile nu speram să mai dăm de apă.

Am pornit din nou la drum, cu forţe proaspete, după apa bună pe care o băusem. După cîteva mile am găsit oase de animale, unele mîncate de vreme, dar altele încă bine păstrate. Nu se vedeau decît căpăţîni de cai şi ne întrebam cu mirare cum or fi ajuns acolo. Am băgat de seamă că drumul urca în pantă uşoară şi era cam şerpuit. Cum ne abăteam de la potecă, piciorul se afunda de vreo două degete în ţărînă măruntă, mai măruntă decît cea mai fină făină. Peste tot erau oase, uneori de la mai multe animale la un loc. Să fi fost din cauza drumului lung, a apei otrăvite ? Se vedea că nu fuseseră ucise, ci se prăbuşiseră, sfîrşite, la marginea drumului.

Era un drum îngrozitor, iar urmele acestea ale morţii nu aveau darul să ne însenineze sufletele. Nu ştiam ce aveau să facă cei pe care-i lăsasem în tabără dacă întîrziam mai mult decît stabilisem, dar dacă se porneau pe urmele noastre, aveau să piară, după cum ne dădeam bine seama. Şapte zile trecuseră şi ne era tare teamă că n-o să ajungem la capătul călătoriei în timpul sorocit. Am cercetat podişul şi munţii ca să ne întipărim înfăţişarea lor şi am pornit din nou. Părea că drumul cobora uşor, şi lîngă drum am zărit un copac cum nu mai văzusem niciodată pînă atunci. Era gros de vreo şase sau opt degete, de vreo şase-opt picioare înălţime, cu nişte ramuri la capăt, la fel de groase ca trunchiul, ce aveau în vîrf un smoc de frunzuliţe, lungi ca nişte baionete. Era un copăcel curajos dacă reuşea să crească într-un ţinut atît de sterp. Cu cît mergeam, numărul copacilor creştea, şi unii erau mai mari decît primul.

În acest loc am pierdut drumul, aşa că, încercînd să-l regăsim, ne-am depărtat tot mai mult de el şi l-am căutat pînă s-a întunecat, iar atunci ne-am uitat în jur să aflăm vreun loc de popas. Din fericire am dat de-o baltă cu apă de ploaie, şi cîţiva copăcei ciudaţi mai uscaţi ne-au oferit cu ce să facem focul, aşa că ne-am simţit fericiţi şi cu apă, şi cu foc.

Cînd am pornit din nou, am văzut că urcam încet-încet şi dădeam de tot mai mulţi copaci, şi din ce în ce mai mari. Frunzele acelea în formă de baionetă păreau să cadă cînd îmbătrîneau şi trunchiul semăna atît de mult cu un cotor uriaş de varză, aşa că l-am numit copacul de varză, dar mai apoi am aflat că era un soi de yucca. Pierderea drumului ne descurajase foarte mult, mai ales cînd ne gîndeam că era foarte primejdios a încerca să trecem munţii fără să ştim pe unde s-o luăm. Aşa că ne-am despărţit, Rogers spre nord-vest şi eu

spre sud-vest, înțelegîndu-ne să facem fiecare un ocol ca să ne întîlnim din nou la amiază; dar cînd ne-am întîlnit, nici unul dintre noi nu aflase urmă de drum și eram la vreo zece mile de poalele munților.

Rogers știa din auzite că drumul de la Salt Lake la Los Angeles ducea printr-o trecătoare îngustă între munți foarte înalți, și bănuia că munții aceia erau tocmai cei din sud, dar cum asta ar fi însemnat pentru noi să ne abatem cu încă vreo cincizeci de mile bune, am șovăit s-o luăm într-acolo și ne-am hotărît să încercăm șaua aceea mai joasă din apropiere și, de nu reușeam, puteam încerca apoi și pe drumul arătat de Rogers, mult mai la sud.

Am mers mai departe, ținîndu-ne la distanță unul de celălalt ca să dăm de potecă, și înainte de lăsarea serii am zărit ici și colo niște urme vagi, care deveneau tot mai limpezi pe măsură ce înaintam, iar cînd a apus soarele, am dat de cîteva gropi cu apă în jurul cărora zăceau de multă vreme țeste de vite, ceea ce arăta că înainte, cîndva, acolo fusese un loc de tabără.

Am găsit tufe mai mari de salvie din care am încropit un foc cumsecade, și de-am fi avut și niște carne proaspătă s-o frigem, am fi tras o masă pe cinste, dar carnea pe care o aveam era prea uscată pentru asta. Ne-a lungit însă zilele. Apoi ne-am făcut ghem amîndoi și ne-am vîrît unul în celălalt, fiindcă noaptea era rece și trebuia să ne învelim în bucata aceea de pătură cît mai bine.

Dimineața, drumul ne-a purtat spre zăpezi, și cum mergeam noi așa, ne-a luat pe nepregătite o cioară bătrînă și vitează care a poposit pe o tufă, lîngă potecă, iar noi am luat-o pe ea pe nepregătite, cu niște alice.

— Uite și prospătura ta — spuse Rogers în timp ce-o băga în raniță pentru masa de seară.

Apropiindu-ne de culme, am văzut pe munții din sud niște copaci și, în punctul cel mai înalt al drumului, au apărut cîțiva jnepeni care ne-au încurajat foarte mult. Am bătut zăpada tare pe mai multe mile, mocasinii s-au udat, s-au muiat și mergeam greu cu ei. Cînd am luat-o la vale pe panta de vest, am dat de un uliu mai mic.

— Uite și prînzul tău — i-am zis lui Rogers în vreme ce sărmana ființă pricăjită era băgată la traistă pentru a fi gătită o dată cu cioara.

Am mers prin viroaga aceea dintre munți cîteva mile, am dat de-o vale largă și priveliștea ce ni s-a deschis dinaintea ochilor ne-a impresionat adînc: mai jos curgea un pîrîiaș minunat, cu apă limpede, curată, părînd să murmure, în timp ce dansa peste pietre, un cîntec de fericire, invitîndu-ne să bem, să bem mereu, fiindcă de luni de zile nu mai pusesem în gură astfel de apă, curată, bună, fără gust leșios sau stătut cum fusese cea băută pînă atunci. Rogers luă la ochi și doborî o pasăre frumoasă cu un moț pe cap și niște pene colorate la gît. Era o potîrniche californiană. Ne spuneam că unde sînt păsări, trebuie să fie și oameni, și au început să încolțească în noi mari nădejdi că aveam să ajungem pe un tărîm mai fericit. I-am spus lui Rogers că, de-ar fi fost și ceilalți aici, puteam doborî vînat îndestul pentru toată lumea.

Am jumulit cele trei păsări și le-am pus în oala de campanie la fiert, iar în vreme ce fierbeau, noi sporovăiam despre ceea ce ne aștepta; eram atît de încîntați, că ne-am dat drumul la gură și am trăncănit fără oprire. Vorba ne suna ciudat după tăcerea sumbră ce ne însoțise săptămîni în șir.

Acum eram, cu siguranță, la marginea țării făgăduinței, și ne-am simțit inima ușoară. Am început să croim tot felul de planuri, cum să-i scoatem de acolo pe bieții oameni care ne așteptau lîngă izvorul din deșert. Ne-am gîndit să ne întoarcem îndată înapoi, dar hrana pe care o aveam nu ne ajungea și trebuia să luăm și alte provizii ca să-i punem pe picioare și pe ei ca să reziste drumului trudnic.

Cît despre păsări, potîrnichea a fost grozavă, cea mai grozavă îmbucătură ce s-a întîlnit vreodată, uliul a fost bunișor și destul de gustos, dar cioara s-a dovedit îngrozitoare. Avea carnea aproape la fel de neagră ca și penele și era toată numai zgîrciuri și tendoane tari. Nu ne mai trebuia cît aveam să trăim și de-atunci, ori de cîte ori auzeam oamenii zicînd că au înghițit o cioară, vrînd să arate că fuseseră nevoiți să bea cupa amărăciunii pînă la fund, îmi aduceam aminte că aflasem cam cum venea treaba asta pe propria mea piele.

Curînd am dat de stejari și plopi înalți, iar albia pîrîului se lărgi, ajungînd la vreo două sute de iarzi. Prin canion, la vale, era o potecă, dar cînd am ajuns sub niște copaci doborîți, ne-am dat seama că nu era aceeași pe care mersesem de cealaltă parte a muntelui și, mai găsind noi, într-un loc cu pămînt mai moale, și niște urme de urs, am priceput că poteca nu era bătută de oameni și că puteam fi alungați de acolo în orice clipă.

Pe la ora zece am simțit deodată cum mă săgetează genunchiul stîng și mă apucă o durere ascuțită care devenea tot mai neîndurătoare.

Am fost nevoiţi să ne croim drum cum puteam prin desişul încîlcit, de multe ori trebuind să trecem prin apă, iar mocasinii noştri s-au muiat şi mai mult şi era tare greu de mers cu ei. Am îndurat durerea aceea toată ziua şi, în ciuda faptului că şchiopătam, am înaintat destul de mult ; dar am simţit o mîngîiere cînd a venit seara ; am poposit în canionul întunecat, plin de desişuri, şi am aprins un foc în vecinătatea căruia am rămas toată noaptea şi ne-a fost bine, deşi era destul de frig şi noi stăteam vîrîţi unul în altul ca să ne ajungă pătura la amîndoi. Dimineaţa ne-am simţit ceva mai bine.

Am mers mai departe, şontîcăind, la vale ; ici şi colo zăream urme de animale, dar nu-mi dădeam seama dacă erau de vite domestice sau cerbi. Deodată, pe o coastă de deal, destul de sus, am văzut o haită de lupi de prerie arătîndu-şi colţii în jurul unui leş, semn că puteam face rost de carne bună. fiindcă aceste fiare îşi fac veacul numai unde găsesc pradă din belşug. iar ei ştiau mai bine decît noi că deşertul nu era de ei.

Cînd am ajuns pe creastă, cea mai frumoasă privelişte ne-a umplut de bucurie inimile cătrănite. Dinaintea noastră se vedea o păşune ce se întindea pe o mie de acri, şi verde cum numai un covor de iarbă putea fi, şi stejari umbroşi, cu coroana bogată, de parcă erau dintr-un vechi parc englezesc, iar pe toate coastele dealurilor joase care mărgineau păşunea dinspre sud păşteau cirezi de vite numărînd sute de capete, dacă nu mii. Erau de toate culorile, nuanţele şi mărimile. Dacă vreun sărman muritor ar scăpa de această lume unde-l pîndesc atîtea încercări şi i s-ar deschide deodată dinainte cîmpiile fericite ale raiului, priveliştea n-ar fi mai uluitoare decît cea care ni se dezvăluia dinaintea ochilor în acea minunată zi care probabil să fi fost ultima zi a lui decembrie 1859 sau întîi ianuarie 1850. Îmi vine să cred că mai degrabă era ziua Anului Nou, dar, prinşi de necazurile noastre, nu cu zilele calendarului ne luptam noi.

„Dacă şi ceilalţi ar fi aici !“ ne-a venit nouă deodată în minte şi ne-am trezit brutal din acel vis al frumuseţii şi abundenţei care ni se înfăţişa dinainte. Apoi m-am gîndit la mine şi la piciorul care mă lăsase tocmai în ultimul ceas, şi ne-am aşezat la umbra unui stejar să ne odihnim, iar după un timp m-am simţit mai bine. Mai jos, lîngă o rîpă tăiată de ape, păştea un noaten ; mi-am luat arma, m-am furişat tîrîş mai aproape şi am slobozit în el un glonţ, şi încă unul pînă a nu apuca să se prăbuşească mort de cealaltă parte, iar apoi am sărit în picioare cu sprinteneala unei căprioare.

Am tăiat îndată nişte hartane de carne, le-am pus la fript şi le-am înfulecat cît ai zice peşte. Nu ne-am dat seama cît de lihniţi eram decît atunci cînd ne-am trezit cu belşugul dinainte. Am mîncat pe săturate şi noi odată, prima oară după atîtea săptămîni chinuitoare. Am aprins un foc şi am început să afumăm carnea. Unul dormea, iar celălalt hrănea focul, schimbîndu-ne cu rîndul la cîteva ceasuri. Simţeam cum prindem puteri după mîncarea aceea şi apa limpede pe care o beam pe săturate. Am aruncat amărîta de carne uscată din raniţă şi am pus în locul ei pe cea proaspătă. Lupii s-au apropiat de locul nostru de popas şi au început să urle, cuprinşi de turbare că nu aveau şi ei cu ce se înfrupta. Rogers mă îndemnă să împuşc urlătorii aceia nenorociţi, dar le-am dat pace să-şi continue concertul, gîndindu-mă că era destulă pedeapsă pentru ei să-i las fără mîncare.

Necazurile începură să mă ajungă tocmai acolo în ţara belşugului, dar, în ciuda acestora, am pornit mai departe şchiopătînd cît de repede îmi îngăduia genunchiul bolnav. I-am spus lui Rogers că, mergînd aşa, nu aveam să ajungem prea departe nici într-o lună, şi o întîrziere putea fi nenorocire curată şi pentru noi, şi pentru cei care ne aşteptau. Aruncîndu-mi ochii asupra văii am văzut un nor de praf des, şi îndată şi vreo cîţiva călăreţi în galop turbat. I-am mărturisit lui Rogers că după noi veneau. Probabil vreo adunătură de bandiţi, puşi să ne facă necazuri.

Am îngropat iute în nisip cei cîţiva bani pe care-i aveam, zicînd că de puneau mîna pe noi, măcar să nu se aleagă şi cu banii. Ne-am aşezat puştile în poală, la îndemînă, am tras cocoaşele şi i-am aşteptat, gata pregătiţi. Au venit în goană pînă la mică distanţă, dincolo de pîrîu, unde s-au oprit scurt şi au ţinut sfat, apoi unul dintre ei s-a apropiat de noi şi atunci am văzut că era un alb care ne-a spus bună seara în propria noastră limbă. I-am răspuns cu răceală, fără să ne ridicăm de jos, şi fără îndoială că a băgat şi el de seamă că ne uitam cu bănuială la ceata aceea.

Ne-a întrebat de unde veneam şi i-am povestit împrejurările şi necazurile noastre, apoi i-am arătat că voiam să găsim cele necesare pentru a-i scoate şi pe ceilalţi din deşert, dar posibilităţile noastre erau tare reduse şi voiam să facem tot ce puteam. Omul ne-a spus că eram la vreo cinci sute de mile de San Francisco, la nu mai mult de o sută de mile de coastă şi treizeci de mile de Los Angeles. Ne era teamă că nu o să găsim nimic din cele trebuitoare aici, dar omul ne-a spus să trecem valea, pînă la un stejar mare pe care ni-l arătă,

unde vom da de un american, şi să aşteptăm acolo pînă dimineaţa. A mai adăugat că el se întorcea înapoi şi avea să facă tot ce-i stătea în putere ca să ne ajute să ajungem la Los Angeles, unde aveam să găsim provizii. Apoi porni la drum şi, sfătuindu-ne noi între noi, am văzut că n-aveam altă cale decît să facem cum ne spusese noul nostru prieten.

La stejarul cel mare am dat de tabăra unui american care se îndrepta spre minele de aur. Prietenul nostru, văzînd că nu prea aveam cu ce ne înveli, ne-a adus nişte pături pe care le-am primit cu multă bucurie. Ne-am trezit devreme şi, după ce-am mîncat foarte puţin, am pornit spre locul unde prietenul nostru ne spusese că avea să rămînă peste noapte, şi acolo urma să-l întîlnim.

Se făcuse aproape nouă sau zece cînd am ajuns noi la casă şi am văzut că ne aşteptau doi cai gata ca să pornim la drum spre Los Angeles. Nu aveau şei, dar m-am gîndit că asta o să-mi prindă bine cu piciorul meu şchiop. Am încălecat, am pus raniţa în spate şi puşca dinainte, ne-am luat un cald rămas bun de la cei care nu mergeau cu noi şi am pornit patru oameni la drum, să batem cele treizeci de mile pînă la Los Angeles.

Cînd am ajuns la poalele munţilor, foarte abrupţi dar fără să fie stîncoşi, eu şi Rogers am descălecat şi am dus animalele de dîrlogi pînă pe creastă, de unde se putea vedea pînă departe spre vest, şi priveliştea era minunată.

Se zărea şi o clădire mare, destul de aproape, şi unul dintre cei care ne însoţeau ne-a spus că era misiunea San Fernando, biserică romano-catolică, unde locuiau preoţii şi credincioşii. La coborîre, panta se arăta la fel de abruptă ca şi cealaltă, dar mai largă. Nici eu, nici Rogers n-am încercat să mergem călare pînă n-am ajuns la loc drept, dar ceilalţi călăriră şi la deal, şi la vale, fără bătaie de cap. I-am lăsat pe însoţitori s-o ia vreo jumătate de milă înainte, apoi am încălecat, am dat pinteni cailor şi i-am ajuns din urmă. Mersesem atît de mult pe jos, încît acum ne venea tare greu călare. Dacă ar fi fost după noi, am fi călătorit numai pe jos, dar aşa mergeam mai repede şi, descălecînd adesea, ne mai mişcam să nu ne înţepenească prea mult picioarele de atîta călărit.

Am trecut de misiune cam pe la amiază, sau ceva mai tîrziu, şi puţin mai departe am întîlnit un bărbat călare care ne-a spus că locuia la vreo sută de mile mai la nord. Se numea French şi avea o fermă de vite într-un loc numit Tejon. Însoţitorii noştri i-au arătat cine eram şi că aveam nevoie de ajutor. Domnul French ne lămuri că la Los Angeles nu prea

mai erau emigranţi şi nu credea că puteam găsi prea mult sprijin acolo în acel moment.

— Măi băieţi — spuse domnul French — întoarceţi-vă şi veniţi cu mine şi am să vă ajut cum oi putea. Am să vă dau o pereche de boi buni, sau chiar mai multe, de aveţi nevoie, fasole din belşug, care-i o hrană bună, că şi eu mănînc. Şi, pe deasupra, vă dau şi o călăuză, un indian să vă îndrume înapoi. E bine aşa ?

După o clipă i-am spus că ne îndoim că vitele aveau să ţină la drum. Ne trebuia ceva pe care să meargă călare femeile şi copiii, fiindcă ştiam că urma să părăsim carele, şi aceştia nu puteau merge pe jos cale atît de lungă, prin deşertul amarnic. După ce-am discutat vreo oră, cei doi însoţitori ne-au arătat că propunerea domnului French părea cea mai bună.

N-am să uit niciodată bunăvoinţa acelor californieni. Eram nişte fiinţe omeneşti aflate în mare nevoie şi îi reprezentam pe alţii care erau la şi mai grea ananghie, dar am fost ajutaţi cu generozitate.

La plecare am luat cu noi o desagă mică de fasole galbenă, un săculeţ cu grîu, nişte carne bine uscată şi făină necernută, măcinată de moară. Ne-au arătat cum să punem şi să legăm toate în spinarea calului, treabă la care nu ne prea pricepeam, şi am fost curînd gata de drum. Am luat toţi banii pe care-i aveam şi i-am pus grămadă dinainte, făcîndu-le semn proprietarilor să-şi ia din ei cît credeau că fac proviziile şi caii. Au luat vreo treizeci de dolari şi am rămas miraţi că numai atîta ne costau doi cai, alimentele, şeile pentru poveri, funiile.

Spre seară am ajuns la un drum de care ce traversa valea, şi, cum ştiam că nu vom putea trece cu tot cu bidivii prin albia plină de desişuri a pîrîului, am luat-o mai spre nord printr-o rîpă prin care era o potecă pe unde merseseră şi carele. După mai multe mile am ajuns la convoiul ce poposise şi ne-am oprit şi noi acolo peste noapte. Le-am spus celor din convoi că ceea ce obţinusem era neîndestulător pentru a salva din deşert două femei şi patru copii, dar asta fiind tot ce dobîndisem aveam să pornim, sperînd să-i mai putem ajuta să scape cu viaţă.

Povestea noastră făcea ocolul taberei şi unul se oferi să ne vîndă un catîr amărît şi chior, cu tot spatele jupuit din cauza unei răni abia vindecate, făcute de şa. Pusese mîna pe el prin Arizona, unde sărmanul catîr fusese lăsat să moară, dar se pare că animalul era din soiul acela zdravăn de Santa

Ana, ceea ce-l ajutase să scape, iar acum nici nu se gîndea la moarte, deşi nu era mai răsărit decît un schelet cu patru picioare. Animalul ajunse în stăpînirea mea la preţul de cincisprezece dolari. Altul ne oferi o iapă albă ca zăpada, dolofană de-i ieşea untul pe nări, şi ne ceru tot cincisprezece dolari, bani pe care i-am numărat pe loc, deşi în felul acesta am rămas fără un cent. Mîndreţea aceea de cal nu era învăţată şi nu suferea decît să fie dusă de dîrlogi şi atît. Rogers însă spuse că avea s-o încalece el, şi cît făcea un drum pînă la care, avea să fie blîndă ca un miel. Luă un frîu, o încălecă pe dată şi începu o scenă cu dat înapoi, sărit, zvîrlit din copite, care făcea cît un spectacol de circ bun cu Bufalo Bill. Dar nu i-a slujit la nimic animalului, fiindcă omul nu putea fi zvîrlit jos. Mulţimea chiuia şi-i striga lui Rogers :

— Ţine-o bine !

Calul s-a tot dat înapoi şi s-a săltat nărăvaş în toate chipurile, iar călăreţul şi-a folosit cravaşa şi călcîile, făcîndu-l să alerge cu furie, din răsputeri, dar cu oarecare stîngăcie. Pînă la urmă, animalul s-a dat pe brazdă şi şi-a dus supus povara. Oamenii ne-au poftit la masă seara şi dimineaţa şi ne-au dăruit şi douăzeci de livre de făină de grîu. Am pus poveri şi-n spinarea catîrului, aşa că acum mergeam călare pe cal şi duceam după mine un urecheat, în vreme ce Rogers călărea iapa cea albă şi ducea de dîrlogi celălalt cal. Am pornit în chipul ăsta la drum şi curînd am ajuns la creasta de unde vedeam spre est pînă la mare depărtare — poate chiar la două sute de mile — cum se întindea deşertul acela cu dealuri golaşe şi văi sterpe prin care trecusem. Ne-am adăpat animalele, ne-am umplut ploştile cu apă şi am luat-o puţin mai spre sud-est, printre copacii de varză, avînd de gînd să ajungem la gropile cu apă de ploaie unde făcusem popas la venire. Am nimerit în acel loc pe la amiază şi am dat de drumul „răzvrătiţilor". Era limpede că porniseră pe urmele noastre, trecuseră prin canionul plin de desişuri, în timp ce noi am ocolit mai spre nord. După ce-am luat apă pentru noi şi am adăpat caii, ne-am întors la drum şi am îndemnat animalele cît am putut de repede ; fiindcă acum ştiam unde găseam apă, am mers pînă după lăsarea întunericului, unul dintre noi mergînd pe jos ca să nu rătăcim drumul. Tîrziu am ajuns la izvorul dintre sălcii de care am vorbit.

Apă era, dar vitele „răzvrătiţilor" păscuseră toată iarba ce creştea în jurul izvorului, iar animalele noastre n-au avut ce mînca. În noaptea aceea, unul dintre noi a stat de pază să nu ne ia indienii prin surprindere şi să rămînem fără animale.

A doua zi am trecut pe lîngă gropile cu apă unde fusese tabăra lui Doty, de care ne apropiasem cu atîta fereală. Erau cam două găleţi de apă în fiecare gropan, dar nici un fir de apă nu curgea mai departe. Caii păreau tare însetaţi, încît s-au vîrît cu boturile în apă pînă la ochi şi au băut cu lăcomie. De aici pînă la următorul ochi de apă erau treizeci de mile, ne spusese Doty, şi noaptea ne-a prins înainte de a ajunge acolo, aşa că am făcut popas fără pic de apă. Caii au început să meargă cu capetele lăsate în jos, încet, cu paşi obosiţi, aşa că am împărţit greutatea între toate animalele şi am luat-o şi noi pe jos. Cînd am ajuns, apa s-a vădit atît de sărată, încît caii nu s-au atins de ea. Toţi caii erau foarte blînzi şi potoliţi şi trebuia să-i îndemnăm mereu ca să meargă. Iapa nărăvaşă a lui Rogers nu mai încerca să-şi dea jos nici călăreţul, nici povara, ci era cea mai amărîtă fiinţă din tot convoiul.

Catîrul mărunţel era cel mai vioi, cel mai isteţ animal. Probabil că mai bătuse deşerturile şi înainte şi ştia cum să se descurce. Nu ierta nici un fir de iarbă pe lîngă care trecea, nici o tufă de salvie care avea vreo frunzuliţă verde nu rămînea necercetată. Uneori se abătea de la drum ca să rupă un mănunchi de ierburi uscate, apoi se întorcea şi-şi relua locul, de parcă şi-ar fi ştiut datoria.

Caii mergeau încet, descurajaţi, iar cînd am trecut pe lîngă peretele abrupt al unui canion, iapa cea albă a luat-o într-o parte şi s-a izbit groaznic cu ţeasta de stîncă. Părea să fi orbit şi, cu toate că ne-am repezit de îndată la ea, cînd i-am luat ultima povară din spate, iapa murise. Am ajuns apoi la creastă şi am pornit printr-o viroagă, pe urmele ştiute, şi la lăsarea serii am găsit apa de care-mi spuseseră „răzvrătiţii", un firişor ce izvora într-o vîlcea şi dispărea îndată în nisipul uscat. Apă era destulă, dar iarbă nu. Caii nu mai aveau putere să-şi care poverile, şi pentru că voiam să ajungem cu ei pînă la capăt, de se putea, ne-am hotărît să îngropăm grîul ca să-l găsim la întoarcere.

Am săpat o groapă, am întărit-o cu beţe, am pus desaga înăuntru, am acoperit-o cu vreascuri uscate, am netezit nisipul deasupra, de parcă nici n-ar fi fost atins, şi ne-am aşternut şi noi să dormim taman peste groapă. Toată treaba asta am făcut-o după ce s-a întunecat, ca să nu vadă indienii cu ce ne îndeletniceam noi, şi socoteam că am potrivit bine lucrurile.

A doua zi dimineaţă, catîrul cel mărunţel luă în spinare toată povara cîtă mai rămăsese, caii nu aveau decît şeile, şi

abia-abia le duceau și pe astea. Aproape de capătul dinspre est al văii ne-am abătut de la drum să vedem mormîntul lui Isham, despre care ne vorbiseră „răzvrătiții"; cu mîinile goale îi acoperiseră rămășițele cum putuseră, clădind deasupra o mică movilă de nisip.

Următorul popas aveam să-l facem pe creasta din fața noastră, și am trecut pe lîngă rămășițele pămîntești ale lui Fish, pe care le întîlnisem și la venire, iar puțin mai departe am dat de un pic de loc neted cu nisip, atît cît să ne facem culcușul de noapte. Am legat caii lîngă stîncă, și nu s-au clintit de-acolo; chiar dacă i-am fi slobozit, tot n-ar fi găsit nici un fir de iarbă.

Dimineața am fost nevoiți să ne hotărîm dacă mergem mai departe tot pe drumul „răzvrătiților", care o lua mult spre nord, sau nu. Carele noastre se aflau la est, peste lanțul de munți, la numai cincizeci de mile, în timp ce pe la nord erau o sută de mile bune, și ne-ar fi trebuit patru sau cinci zile să ajungem. Eram plecați de atîta vreme, încît ne așteptam în fiecare zi să-i întîlnim pe drum, încercînd să scape de acolo, și dacă ocoleam pe la nord, se putea întîmpla să nu mai dăm unii de alții. Poate că-i căsăpiseră indienii, sau poate că-și dăduseră sufletul. Eram foarte îngrijorați. Dacă o luaseră cumva spre nord, însemna că pieriseră printre zăpezi.

În plus, pînă seara trebuia ori să facem rost de apă și hrană pentru cai, ori să-i lăsăm să moară. Ținînd seama de toate astea, părea că cel mai scurt drum era printr-un canion care arăta nu prea îmbietor. Caii trebuiau mereu îmboldiți la drum; își țineau capetele plecate, în vreme ce se tîrau mai departe, și arătau atît de frînți, de-ai fi zis că vor să se trîntească jos și să odihnească acolo pînă-și dădeau duhul, numai să nu mai facă un pas.

Am mers tîrîș-grăbiș printre stînci uriașe și nu înaintasem prea mult, cînd am dat de un obstacol — un prag care ar fi format o cascadă de vreo trei picioare dacă ar fi curs apă prin canion. Catîrul a găsit o grămadă de pietre, a trecut teafăr peste stavilă și s-a apucat să umble după fiecare fir de iarbă și să adulmece după apă. Dar caii nu i-am putut clinti din loc. Ne cam apuca noaptea, și fiece clipă fără apă părea o veșnicie. Trebuia să părăsim caii și să mergem mai departe. Le-am scos șeile și le-am pus alături pe stîncă, iar după cîteva clipe de șovăire, în care am fost bîntuiți de cele mai nebunești și disperate gînduri, ce ar fi putut să te scoată din minți, am lăsat sărmanele animale în voia soartei și am plecat. Cînd am trecut peste o creastă și ne-au pierdut din

ochi, bieții cai au nechezat îngroziți după noi. Și cine n-a auzit ultima chemare disperată, rugătoare a unui cal pe moarte nu-și poate închipui cît de omenește sună. Am izbucnit și eu și Rogers în lacrimi, dar n-aveam altă cale, pentru că de încercam să-i salvăm, puneam în primejdie și viețile noastre, și pe cele ale celorlalți, pe care ne chinuiam să-i scoatem la liman.

Am regăsit catîrul, oprit lîngă un perete și mai înalt și drept, de vreo zece picioare. Inimile au încetat să ne mai bată și ne-am făcut repede socoteala că aveam să ajungem la prietenii noștri numai cu ranițele din spate, iar atunci erau numai puține șanse de salvare. Catîrul cel mărunțel mesteca niște fire răzlețe de iarbă și cînd ne-am arătat, și-a întors capul spre noi, ne-a privit și s-a cățărat iute pe peretele de stîncă cu atîta siguranță, inteligență și dibăcie, încît ne-a dat noi speranțe.

Locul era foarte ciudat și sălbatic. Peretele de nord al canionului se apleca mult deasupra albiei, în vreme ce peretele de sud se înclina mult în cealaltă parte, aproape paralel cu primul, formînd un fel de prăpastie piezișă. Ne-am hotărît să încercăm să trecem catîrul și peste acest obstacol. Adunînd grămadă toți bolovanii și pietrele pe care le-am putut urni, le-am clădit una peste alta pe peretele dinspre sud, începînd ceva mai de departe. După ce le-am folosit pe toate cele din albia canionului, am aruncat și stîncile și pietrele aflate pe pragurile de deasupra și am făcut un fel de plan înclinat care se ridica pe perete pînă aproape de ieșirea din prăpastie. Aici era o brînă îngustă, nu mai lată de patru degete, pe care trebuia să mergi pînă ajungeai la capătul crestei. Altceva nu mai puteam face ca să înlesnesc traversarea, și nu era chip să găsim vreun mijloc care să ne îngăduie să lărgim brîna, să încropim o potecă pentru animal. Erau puține speranțe de izbîndă, dar făcusem tot ce fusese în puterile noastre.

Am luat poverile din spinarea catîrului și, legînd toate frînghiile una de alta, am făcut un fel de funie de sprijin. Apoi am îndepărtat toate colțurile de stîncă pe care le-am putut desprinde și chiar și bucățile de piatră de pe brîna îngustă care nu se țineau bine. Am legat catîrul cu funia de sprijin și, cu un capăt ținut înainte și altul în urmă, speram să-l ajutăm să-și țină echilibrul; dacă nu călca greșit pe pragul acela îngust, avea să reușească. Fără o clipă de șovăire, curajosul animal încercă să treacă. Încet, cu grijă, stăpîn pe picioare, catîrul înainta, alegînd atent locul înainte de a pune o copită, și cînd ajunse la brîna îngustă, se sprijini ușor de

funie, fără să se opintească, fără să se arunce înainte ; se mişca încet, cu prudenţă, ca o pisică. De-acum, drum de întoarcere nu mai avea. Trebuia ori să meargă pe brîna aceea îngustă — pe unde eu trecusem în patru labe — ori să se prăbuşească în prăpastia adîncă de vreo cincizeci de picioare şi să-şi frîngă gîtul.

Cînd ajunse la locul cel mai greu, catîrul se opri, şovăind şi întoarse cît putu de mult capul înapoi. Eu eram înainte, cu un capăt de funie, şi am început să-l strig şi să-i vorbesc ca să-l încurajez. Rogers voia să terminăm odată şi răcni din răsputeri la catîr ca să-l sperie şi să-l îmboldească să treacă :

— Mînă ! Hai !...

Am socotit că era mai bine să-i vorbesc blînd şi să-l las să înainteze încet. Cum să vă spun, prieteni, a fost un moment de grea încercare. Părea că se adunaseră acolo toată oboseala drumurilor şi toate greutăţile înfruntate de luni de zile. Părea că soarta femeilor neajutorate şi a copiilor nevinovaţi se cumpănea primejdios între viaţă şi moarte. Noi ne puteam salva, dacă ne întorceam din drum, şi uneori ne venea s-o facem de îndată ca să ne cruţăm suferinţa zadarnică de a-i găsi pe toţi morţi.

Trăiam un moment de încordare atît de disperată, încît nu mi-am putut stăpîni lacrimile şi nu mi-a fost ruşine de slăbiciunea mea. În cele din urmă Rogers îmi strigă :

— Haide, Lewis !

Iar eu am început să trag uşor de funie, îndemnînd blînd animalul să încerce să treacă. Catîrul a adulmecat în toate părţile, s-a uitat la fiecare palmă de loc de pe brîna aceea, apoi a început să păşească încet, un pas, cîte un pas de-a lungul pragului îngust.

Uitîndu-mă în spatele lui, l-am văzut pe Rogers cu o piatră mare în mînă, gata să îmboldească animalul, şi probabil să-l ucidă cu ea, dacă se oprea. Dar catîrul se strecura mai departe, sprijinindu-se de funie, pînă ajunse la mijlocul drumului ; atunci făcu încă un pas sau doi, cîntări bine distanţa, făcu un salt şi se opri pe o stîncă, aflată ceva mai jos, care ducea în pantă spre creasta prăpastiei. De acolo se căţără teafăr şi nevătămat deasupra.

Catîrul n-avea mocasini şi era de mirare cum se agăţa cu copitele acelea mici ale lui de stînca netedă. Am respirat uşuraţi. Aveam să pornim mai departe, să ducem hrană oamenilor şi, într-un fel sau altul, aveau s-o scoată şi ei la

capăt. Momente mai deznădăjduite decît acelea n-aveau să mai fie şi-i vom salva.

Ne-am muncit puţin să aducem încărcătura din prăpastie şi s-o punem din nou în spinare catîrului, apoi am pornit la drum. Curînd, în spatele unor stînci, am dat de cîteva tufe de salcie şi de apă destulă pentru un popas. De două zile nu mai pusesem apă în gură, aşa că ne-am întremat acum.

Drumul prin canion era foarte greu, iar albia plină de pietre ascuţite care ne-au tăiat talpa mocasinilor, lăsîndu-ne cu picioarele goale pe muchiile şi vîrfurile acelea. Mi-am desfăcut jambierele din piele de căprioară, una i-am dat-o lui Rogers, cealaltă am luat-o eu şi cu ele ne-am legat mocasinii cum am putut mai bine şi am mers mai departe. Dar cred că de-am fi fost potcoviţi cu oţel, pietrele acelea ascuţite tot ar fi intrat în carne.

În cele din urmă am reuşit să trecem şi de lanţul acela de munţi şi am poposit acolo de unde pornisem la drum cu douăzeci şi cinci de zile în urmă ca să găsim o aşezare omenească. Aceeaşi groapă în nisip şi aceeaşi apă sulfuroasă, din care băusem şi în ziua plecării, ne aşteptau şi acum. Am dat drumul catîrului, care a pornit tîrînd după el cureaua din piele netăbăcită pe care o avea cînd l-am cumpărat, şi s-a apucat să-şi caute hrană în toate părţile, dar n-a găsit decît vreo cîteva tufe răzleţe de salvie. Era harnic şi se mişca iute din loc în loc, smulgînd cîte un fir ici şi colo. Cînd se lăsă întunericul, se întoarse şi se culcă lîngă noi.

Din acest loc am luat-o mai departe. Aveam de bătut un drum de care, prin nisip afînat, dar n-am zărit urmă de picior omenesc în timp ce mergeam spre tabăra ultimei speranţe. Ne era tare teamă că ceilalţi renunţaseră la orice nădejde de a ne mai vedea şi porniseră singuri la drum, ne era teamă că o să fim nevoiţi să purcedem pe urmele lor numai pentru a-i găsi pe toţi morţi sau pe moarte.

Făcusem vreo şapte-opt mile. Eu m-am oprit ca să-mi leg mocasinii mai bine, în timp ce Rogers mergea încet mai departe. Catîrul cel mărunţel era în fruntea tuturor, luînd-o cînd într-o parte, cînd în cealaltă, după smocurile de iarbă uscată, dar totdeauna se întorcea singur la drum şi nu ne căşuna necazuri. Cînd m-am ridicat şi am pornit din nou, l-am văzut pe Rogers că se oprise, sprijinit în puşcă, în aşteptarea mea, şi se uita la ceva aflat pe jos. Cînd am ajuns destul de aproape ca să mă audă, l-am întrebat ce găsise. Şi-mi răspunse :

— Pe căpitanul Calverwell, mort !

Nu arăta a fi mort. Stătea întins pe spate, cu brațele larg desfăcute, avînd alături bidonașul de apă, făcut din două cutii de pulbere. Păreau să se adeverească presimțirile noastre negre. Oare cîte cadavre aveam să mai găsim ?

Am pornit spre locul de tabără ca doi indieni, tăcuți și repede, uitîndu-ne în toate părțile după oameni de-ai noștri morți și indieni în viață, fiindcă ne așteptam mai degrabă să găsim tabăra devastată de ei, decît pe prietenii noștri teferi. Mergeam înainte, punînd cu deznădejde un pas înaintea celuilalt în vreme ce catîrul — singurul dintre noi pe care nu-l apăsa nici o grijă — căuta mereu cîte un fir de iarbă, uscat de vîntul încins al deșertului, dar fiind totuși hrană pentru animal.

Pe la amiază am zărit carele, încă departe, dar în aerul acela străveziu se ghicea destul de bine că ele erau, însă fără să poți desluși mai mult. Abia cînd am ajuns la jumătate de milă, le-am văzut ca lumea fiindcă erau într-un fel de adîncitură. Se vedea că fuseseră scoase coviltirele, ceea ce era semn rău prevestitor pentru noi, gîndindu-ne că dăduseră iama indienii ca răzbunare pentru dovlecii lor. Eram siguri că lăsasem în urmă șapte care, iar acum nu vedeam decît patru și nici urmă de vite. Poate că plecaseră mai departe numai cu cîteva care, lăsîndu-le pe astea patru în urmă, după ce luaseră din ele tot ce era mai de preț.

Nu se zărea nici o urmă de viață în preajmă, și gîndul că toată truda noastră, chinuindu-ne între viață și moarte ca să ne ducem și să ne întoarcem, că totul fusese în zadar după cum se vedea, era mai mult decît putea să îndure un om. Ne-am furișat cît mai tiptil, punîndu-ne nădejdea în catîrul ce mergea înaintea noastră, fiindcă eram siguri că avea să adulmece primul primejdia, și-l urmăream atenți să vedem ce face. Catîrul mergea înainte, căutîndu-și hrană, iar noi în urma lui, dar nu se arăta nici un semn care să pună capăt îngrozitorului moment de încordare și suferință pe care-l trăiam. Am ajuns la o sută de iarzi de care și nu se arăta nici o urmă de viață sau de moarte, deși ne uitam și după una, și după alta.

Într-un tîrziu, Rogers veni cu o idee. El mai avea două cartușe pe țevile puștii de vînătoare, iar eu șapte în pușca mea Coll, așa că era bine ca eu să slobod un foc, să vedem ce se va întîmpla, fără să ne apropiem mai mult ; iar dacă se ațineau pe-acolo dracii de indieni, atunci aveam norocul să doborîm și noi vreo cîțiva înainte de a ne atinge ei la mir pe noi. Și uitîndu-ne atenți la care, am tras.

Pe moment s-a lăsat o tăcere de moarte, nici o mișcare. Apoi, ca prin minune, de sub un car s-a arătat un bărbat care s-a ridicat în picioare și s-a uitat de jur împrejur fără să ne vadă. Apoi își aruncă deodată brațele în sus și strigă :

— Au venit băieții ! Au venit băieții !

După aceea s-au ivit alte capete, și Bennett, nevastă-sa și Arcane s-au repezit spre noi. Momentul de încordare trecuse și ne-am trezit cu inima la gură, sîngele ne-a fugit din vine și mai-mai să leșinăm cînd ne-am ridicat și am încercat să ne urnim din loc. Bennett și Arcane ne-au luat în brațe și ne-au strîns din toate puterile, iar doamna Bennett veni, căzu în genunchi și îmi îmbrățișă picioarele, pierdută, pradă unei adînci tulburări, fără să scoată o vorbă. Curînd tulburarea s-a mai potolit, Bennett își regăsi graiul și spuse :

— Știu că ați scos-o la capăt, fiindcă văd că aveți un catîr cu voi.

Iar doamna Bennett se uită țintă la noi, cu ochii în lacrimi, nevenindu-i să creadă că ne întorsesem cu adevărat, apoi exclamă :

— Oh, ce băieți de treabă ! Ne-ați salvat, Domnul să vă binecuvînteze ! N-ar trebui să se piardă sămînța unor băieți ca voi.

Apoi le-am spus că, pe cel mai scurt drum, pînă în California erau două sute cincizeci de mile. Îndată le răsări pe buze întrebarea :

— Putem ajunge cu căruțele ?

— Trebuie să mergeți pe jos — le-am răspuns — fiindcă pe drumurile pe care le-am bătut noi nu poate trece nici un car.

Le-am povestit pe nerăsuflate călătoria pe care o făcusem, distanța mare dintre locurile unde se afla apă, arătîndu-le că mai departe către vest drumul era la fel de sterp ca și cel din est, pe care venisem.

I-am întrebat apoi ce se întîmplase cu ceilalți din tabără, de cînd plecasem noi, și ne-au povestit. Abia ne îndepărtasem, că au și început să discute situația în care se aflau. Unii au spus că, neavînd altă hrană decît vitele, era moarte curată să rămînă pe loc, să le sacrifice una cîte una, așteptîndu-ne, și că era mult mai bine să pornească la drum și să facă în fiecare zi puțin cîte puțin, apropiindu-se încet-încet de țintă înainte de a cădea sfîrșiți. Bennett le-a arătat că aveau să cunoască drumul ca lumea cînd se întorceau băieții și aveau să știe ce le rămînea de făcut și ce-i aștepta, scoțînd-o pînă la

urmă într-un fel la capăt. Dar părerea tuturor celorlalţi, în afară de Bennett şi Arcane, fu exprimată astfel:

— Dacă băieţii reuşesc să iasă din mormîntul ăsta blestemat, ar însemna să fie nebuni de legat ca să se mai întoarcă să ajute pe careva.

Unii n-au mai rămas în tabără decît o săptămînă după plecarea noastră; şi-au luat vitele şi păturile şi au pornit. Le venea greu să stea cu braţele încrucişate în tabără, fără să aibă nimic de făcut, nici cu gîndul, nici cu mîinile. Vedeau că atunci cînd era tăiat vreun bou nu ajungea pentru hrană decît vreo cîteva zile. Bennett i-a rugat să rămînă, fiindcă era sigur că aveam să ne întoarcem, iar dacă cei mai mulţi plecau, creştea şi primejdia din partea indienilor şi nu mai era nici o speranţă să le poată ţine piept.

Dar majoritatea socotea că a rămîne însemna a pieri, şi era mai bine să meargă, încercînd să scape, decît să stea cu braţele încrucişate şi să-şi aştepte sfîrşitul. Ne-a spus că, o dată cu ultimul grup, a plecat şi căpitanul Culverwell. Noi ştiam că acesta nu putuse ţine pasul cu ceilalţi, că se întorsese înapoi spre căruţe şi pierise, întins pe nisip, aşa cum l-am văzut, singur, fără un suflet lîngă el căruia să-i destăinuie ultimele gînduri către familie sau prieteni, fără o îmbucătură, cu bidonaşul gol alături.

Ne-a prins miezul nopţii pînă am reuşit să-i mulţumim pe toţi şi să le împărtăşim toate cîte ni s-au întîmplat. A fost o adevărată binecuvîntare apoi să dormim din nou în aşternuturi ca lumea, rînduite de o mînă de femeie, şi ne-am odihnit mult mai bine decît ghemuiţi, înghesuiţi, cum dormisem în timpul drumului, înveliţi amîndoi numai cu o jumătate de pătură, în nopţi destul de reci.

Apoi am ţinut sfat, am întors lucrurile pe toate părţile şi am discutat cele mai bune căi de izbîndire. Dacă apucam pe drumul „răzvrătiţilor", aveam de mers o săptămînă încheiată ca să ocolim lanţul de munţi şi s-o luăm apoi spre sud ca să ajungem de cealaltă parte a crestei, în dreptul locului nostru de tabără, iar nouă ne luase numai trei zile ca să trecem munţii direct. Singurul obstacol erau cascadele acelea fără apă, dar cînd le-am spus că pe fundul lor era nisip, Bennett ne-a îmboldit spunînd că, după părerea lui, puteam trece fără să omorîm pe nimeni, şi cum ştiam exact unde se afla apă, pe acolo i se părea a fi cel mai bun drum. Arcane fu şi el de aceeaşi părere, o săptămînă de mers trudnic mai puţin fiind un argument hotărîtor.

După aceea mi-au mărturisit ce aveau de gînd să facă dacă nu ne întorceam. Aleseseră doi boi pe care să urce femeile călare, un altul să ducă o rezervă de apă, iar altul să-i poarte în spinare pe cei patru copii. Nu aveau şei, ci numai pături, destule ca să încropească un aşternut comod, şi şi-au propus să facă un fel de chingi pe sub burta vitelor ca să aibă de ce se ţine cei din spinare, iar păturile aveau să fie fixate de nişte pieptare şi legători. Au văzut că era greu să faci vreo povară, oricare ar fi fost, să stea ca lumea în spinarea unei vite, şi s-au gîndit la tot felul de hamuri ca să le folosească la nevoie.

Bennett avea un bou tare blînd, numit Bătrînul Gheb, care fusese ales să-i ducă pe copii fiindcă era domol.

— Cum, Dumnezeu, vrei să stea copiii pe el ?! l-am luat eu la rost.

— Păi — făcu Bennett, cu un aer cam comic — am luat două cămăşi zdravene, am băgat mînecile înăuntru, le-am cusut la gură, apoi am cusut cele două cămăşi una de alta la poale, şi cînd o să le punem în spinarea boului, vor fi ca două buzunare pentru plozii cei mici, iar ceilalţi doi socot că vor sta în spatele vitei, ţinîndu-se de chingile petrecute jur împrejurul animalului.

Dacă Bătrînul Gheb mergea liniştit şi nu zvîrlea din copite împrăştiind toate în toate părţile, însemna că planul era grozav.

Ne-am trezit devreme şi am muncit din greu, iar pe la mijlocul dimineţii totul era gata. Stătuseră fără să facă nimic, atîta vreme în tabără, încît sărmanii abia aşteptau s-o părăsească. Singura noastră speranţă era să mergem înainte. Trebuia să reuşim sau să pierim.

Am pus lucrurile în spinarea vitelor obişnuite numai cu jugul, şi unele au dat semne de spaimă faţă de acest nou mod de a duce poveri. Bătrînul Gheb se arătă destul de potolit, ca şi cel care căra cele două burdufe cu apă, cîte unul de fiecare parte. Însă celelalte vite păreau să nu sufere nici un fel de pături în spinare pe căldura aceea.

Doamna Arcane era de la oraş şi adusese cu ea cîteva articole de îmbrăcăminte de mare preţ şi foarte dichisite, mult lăudate. Nu putea fi convinsă să le lase în părăsire şi să ajungă să se împopoţoneze cu ele femeia cine ştie cărui indian, care să pornească apoi gătită prin munţi. Iar pentru că erau şi uşoare, s-a gîndit să le poarte mai bine ea în călătoria asta şi să le salveze. Aşa că şi-a pus cea mai grozavă pălărie, pe care a legat-o cu nişte panglici lungi, lăsîndu-le să-i atîrne pe spate,

Arcane l-a adus apoi pe Bătrînul Brigham. Apoi doamna Arcane l-a îmbrăcat pe micuțul Charlie în cele mai frumoase hăinuțe — mai bine să se roadă decît să le arunce. În același fel, toți și-au ales cele mai bune și mai trainice veșminte. Stabilisem drept principiu să ne cruțăm de orice povară în plus, fiindcă urma o cursă strînsă între noi și moarte, în cel mai bun caz, și voiam să ne asigurăm toate șansele.

Soarele era sus, deasupra capului, și dogorea nemilos în ziua aceea de la începutul lui februarie 1850, cînd cei doi copii au fost așezați în spinarea Bătrînului Gheb, ca să vedem de-i îngăduia acolo. Fiecare era în cîte un „buzunar", de cîte o parte, ținînd capul afară, și putea sta în picioare sau jos, după cum pofteau. George și Melissa au urcat apoi și ei în spinarea animalului și s-au apucat de chingi ca să nu cadă. Apoi eu am adus boul pentru doamna Bennett, iar domnul Bennett și-a ajutat soția să urce în spinarea lui și să se așeze pe scaunul încropit cît mai moale cu putință. Doamna Arcane, cu panglicile ei cu tot, fu săltată în spinarea Bătrînului Brigham; se așeză confortabil, își aranjă veșmintele și gătelile cît mai bine, apoi apucă și ea chinga ca să se țină, fiindcă nu erau nici un fel de hățuri.

Rogers, trăgînd după el o vită, deschidea coloana, apoi am pornit eu și Bennett, după care venea Arcane cu Bătrînul Gheb și copiii. Bennett și Arcane își scoaseră pălăriile și-și luară rămas bun de la vechiul loc de tabără. Toată procesiunea se puse în mișcare și o pornirăm din nou către ținta călătoriei noastre, pe care acum speram s-o atingem cu toții. Terenul era nisipos și moale, aproape otova, și vreo patru mile totul a mers strună, pînă cînd calabalîcul unuia dintre animale din capul coloanei se slăbi și se lăsă într-o parte. Abia simți vita ciudățenia asta, că încercă să scape de povară, trăgîndu-se pieziș. Nereușind în felul acesta, începu să zvîrle din copite și pînă la urmă izbuti să-și încurce un picior în chingi, din care pricină fu și mai rău în loc să fie mai bine.

Atunci începu să se învîrtă ca la vals și să ragă înspăimîntată cît o țineau bojocii. Rogers încercă s-o stăpînească, dar boul pe care-l ducea de funie porni și el să dea semne de neastîmpăr, și flăcăul nu izbuti, iar teama molipsi și celelalte vite și curînd tot convoiul păru cuprins de nebunie. Vitele săreau în sus și, căzînd înapoi, se îngropau adînc în nisip, după care, cu cozile bîrzoi în vînt, se aruncau în toate părțile, zvîrlind din picioare și lovind în toate direcțiile pînă ce se scuturară de poveri și abia atunci se liniștiră, mulțumite.

Doamna Bennett își dădu drumul iute din spatele animalului pe care călărea, își apucă pruncul aflat în buzunarul Bătrînului Gheb și, strigînd la Melissa și George să sară jos, își puse familia la adăpost în scurt timp. Arcane îl smulse pe celălalt copil din buzunar și-l lăsă jos, îngrijindu-se apoi de animale.

Boul doamnei Arcane răspunse invitației la dans și se apucă să valseze pe nisip, să ragă la fiecare învîrtitură, ca toți ceilalți, dar doamna Arcane se vădi un bun călăreț, greu de dat jos, pentru că se ținea cu disperare de chingă în timp ce era săltată cînd în sus cînd în jos, și răsucită pe loc, îndestul ca să amețească. Multele ei panglici începură să-i fluture ca flamurile în vîrful catargului, și toate gătelile-i zburară în aer de mai mare hazul. Pînă la urmă se trezi și ea pe jos, fără cea mai mică zgîrietură, dar cu straiele în mare neorînduială.

Apoi l-am văzut pe Bennett, îndoit de mijloc, hohotind de rîs ca un nebun în fața circului care se pornise deodată, executînd un număr neprevăzut în program. Arcane se înveseli și el și rîse din toată inima cînd văzu că nimeni nu pățise nimic. Nici nu ne închipuiam că vitele mai aveau atît de multă putere și atît de puțină minte ca să și-o cheltuiască fără folos. Catîrul cel mărunțel se trăsese într-o parte și se uita plin de mirare, fără să-și clintească povara din spate.

Doamna Bennett, care își luase copilașul în brațe și se tot învîrtise de colo-colo ca să se ferească din calea vitelor, se simți sfîrșită; ea se așeză pe nisip, cu fața roșie de parcă tot sîngele ar fi încercat să-i țîșnească prin obraji și cu apa curgînd șiroaie de pe ea. Am luat repede o pătură și am întins-o să se așeze femeia, și ne-am apucat să adunăm lucrurile împrăștiate. Vitele s-au potolit și au stat supuse să le punem din nou poverile în spinare, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Eu și femeile am avut destulă bătaie de cap pînă să dregem hamurile, iar Arcane și-a luat o vită și s-a întors înapoi după apă, în timp ce Rogers și Bennett au apucat o lopată și au pornit înainte ca să acopere cadavrul căpitanului Culverwell, aflat la vreo milă mai departe, fiindcă unii se gîndeau să nu se sperie vitele de el. Am pierdut atît de mult timp cu toate astea, încît am fost nevoiți să facem popas acolo.

Am așezat marmita pe două pietre, am pus niște fasole și carne uscată tăiată foarte mărunt, am făcut un foc dedesubt și am lăsat totul să fiarbă pînă a venit Arcane cu apă, din care am mai pus în mîncare; apoi, adăugînd făină necernută, am făcut zeama mai consistentă și a ieșit o supă bună, hrăni-

toare care ne-a plăcut la toţi. Am legat animalele, fiindcă pe acolo nu se afla nici apă, nici iarbă, aşa că am socotit că a doua zi n-aveau să arate prea straşnic.

Dimineaţa n-am avut multă bătaie de cap cu aşezatul poverilor, şi ne-am gîndit să apucăm un drum mai scurt către vîrf, ca să ajungem mai iute la apă, unde poposisem eu şi Rogers în prima călătorie prin ţinut. Era un drum tare, pietros, ducînd spre un mic canion numai stînci şi pietriş, greu pentru vite, care trebuiau mereu îmboldite la drum fiindcă aveau copitele numai răni. Acum nu mai aveau poftă să facă nazuri în privinţa poverilor şi s-au purtat bine. Femeile nu au mai mers călare, ci au luat-o pe jos, iute, în urma Bătrînului Gheb, pe care erau urcaţi copiii. Cei din „buzunare“ stăteau cam înghesuiţi şi mereu smiorcăiau sau se plîngeau de ceva. Şi gîndiţi-vă : doi plozi vîrîţi în două „buzunare“ înguste, în care nu se puteau nici măcar suci ca lumea, hurducaţi şi zgîlţîiţi pe un drum amarnic — mult chin pentru ei şi multă îngrijorare pentru mame. Doamna Bennett încercă să-şi ducă odrasla în braţe, dar era atît de greu pentru puţinele ei puteri, că se răzgîndi.

Eu, Bennett şi Rogers am îndemnat vitele la drum cît am putut ca să ajungem la izvor, iar Bennett s-a întors după aceea cu apă să le mai dea puteri la sfîrşitul acelei zile de mers ; apoi a scos-o pe sărmana Martha din „buzunar“ şi a purtat-o în braţe — mare uşurare pentru ea. Cînd a ajuns înapoi la ai lui, Arcane şi-a luat şi el odrasla în braţe şi şi-a zvîrlit puşca spunînd :

— Nu-mi mai trebuieşti !

Păturile erau gata întinse cînd au ajuns şi femeile în tabără, şi s-au trîntit pe ele atît de sfîrşite, de păreau gata să-şi dea duhul. Erau atît de obosite şi descurajate, că ar fi preferat mai degrabă moartea fiindcă simţeau că nu pot îndura chinul acela prea multe zile. Le-am arătat că aşa se întîmplă totdeauna în prima zi, şi nefiind încă obişnuite, oboseau mai repede acum decît aveau să obosească mai tîrziu cînd aveau să se mai dea la drum. Şi le-am mai spus să nu se piardă cu firea, fiindcă ştiam fiecare ochi de apă, şi tot drumul înainte, şi aveam să le scot la liman nevătămate. După circul acela cu vitele, nici nu voiau să mai audă de călărit, iar doamna Arcane mărturisi că o dureau atît de tare picioarele, că nu credea să se mai poată ridica a doua zi. Se căţărase pe stînci toată vremea, şchiopătau, cu picioarele pline de răni, şi credeau cu adevărat că nu mai pot îndura chinul acela nici măcar o singură zi. Drumul părea mai degrabă o nesfîrşită scară decît drum, atît era de abrupt, iar locul nostru de tabără era doar o mică trecătoare printre munţii din jur.

Cerul rămînea mereu senin şi fără pic de nor, aşa cum fusese tot timpul în drumul nostru, cînd nu căzuse picătură de ploaie, ci doar o singură dată ne dăruise cu nişte zăpadă care fusese o mană în deşert. Zile în şir am fost nevoiţi să mergem fără picătură de apă, şi noi şi vitele, şi pe unde am trecut, n-am văzut nici un semn să mai fi fost pe-acolo om alb. N-am nici o îndoială că eram cei dintîi care străbăteam acei coclauri, un fel de căldare în mijlocul deşertului.

Femeile n-au mai avut putere nici să se dezbrace, ci au dormit cu hainele de drum pe ele, aşa cum se aflau, iar cînd s-au sculat dimineaţa, cu claia de păr nepieptănat în cap, ofereau o imagine desăvîrşită a mizeriei. Le-am lăsat să se odihnească amîndouă cît s-a putut, fiindcă ochii umflaţi şi încheieturile ţepene arătau cît de neputincioase erau să pornească pe dată mai departe.

Soarele răsări devreme, pămîntul se încălzi, în timp ce dinspre munţii înzăpeziţi venea o boare de aer rece şi întăritor, taman ce le trebuia şi femeilor ca să se dezmeticească după somn. Aşteptînd ca ele să se scoale, Bennett şi Arcane şi-au arătat dorinţa să vadă şi ei muntele înzăpezit cu care le împuiasem capul. Cel mai nimerit punct de observaţie era la vreo trei sau patru sute de iarzi de tabără şi m-am dus şi eu cu ei. Am ajuns la un loc aflat ceva mai jos decît munţii din nord sau sud, dar ne oferea vedere bună în aproape toate direcţiile, şi de acolo, de pe spinarea înălţimii, am revăzut acea privelişte măreaţă, deşi unele locuri ne trezeau amintiri dureroase.

Lanţul de munţi de la răsărit, care traversa o parte a podişului, era golaş şi sterp de tot, parcă făcut dintr-o singură stîncă. Erau cîteva piscuri de felurite forme şi culori — galben, albastru, roşu ca focul şi negru. Locul arăta de parcă fusese cîndva miezul unui furnal imens. Cred că lanţul acela se numea Muntele Sicriului. Dar de l-ai fi răscolit de la un cap la altul, n-ai fi aflat destul pămînt cu care să acoperi nici măcar un sicriu.

Tocmai cînd eram pe punctul de a pleca spre tabără, ne-am scos pălăriile şi, uitîndu-ne înapoi spre locul atîtor încercări, suferinţe şi moarte, ne-am exprimat cît se poate de bine gîndurile, spunînd :

— Adio, Vale a Morţii !

După care ne-am întors faţa în altă parte şi am coborît spre tabără. Chiar şi mai apoi, cînd vorbeam de podişul acela,

pe care-l străbătusem drept prin mijloc şi la marginea căruia ne aşezasem tabăra atît de multe zile, îi spuneam Valea Morţii. Despre originea acestui nume s-au povestit foarte multe, dar noi am fost cei dintîi care ne-am lăsat urmele în nisipul deşertului şi tot noi am fost cei care am botezat acele locuri, dîndu-le cel mai dureros şi mai cutremurător nume care ne-a venit pe buze cînd ne-am amintit suferinţele îndurate acolo.

Din Valea Morţii ieşisem. Eu şi Rogers eram plini de speranţe, fiindcă aveam încredere în drumul care ne aştepta dinainte, şi nădăjduiam că toţi vor avea destulă putere să înfrunte greutăţile, în afară de femei. Şi n-a fost chip în care sărmanele să nu se plîngă şi să se jeluiască. Li se părea că se află în pragul morţii şi că nu mai au mult ca să treacă în cealaltă lume dacă mai făceau un pas prin munţii posomorîţi şi văile sterpe, care nu formau decît pragul sumbru de care vorbeau. Le-a trecut apoi prin minte că drumul era mai lung decît le spusesem noi şi că ele n-aveau să apuce să bată atîta cale peste pietre şi nisipuri. Prima zi le-a fost destul ca să se încredinţeze că n-avea nici un rost să mai încerce. Eu şi Rogers ne-am străduit să le arătăm unde vom face popas în fiecare zi, şi abia în felul acesta am reuşit să le convingem cît timp mai aveam de mers. Le-am încurajat şi noi cum ne-am priceput mai bine. Le-am spus că, de mergeam tîrîş-grăpiş în fiecare zi, ne apropiam cîte puţin de ţara făgăduinţei şi că, obişnuindu-se încet-încet cu drumul, în curînd aveau să se simtă mai în putere, fiind în stare să meargă şi cîte o zi întreagă. Le-am mai spus că noi doi ne simţeam mai bine acum, cînd nimic nu ne mai putea opri decît săgeţile indienilor, decît atunci cînd pornisem singuri la drum. Le-am încredinţat:

— N-o să lăsăm noi două femei să moară aici, fiindcă nici n-avem unde săpa un mormînt măcar.

Le-am povestit apoi despre dealurile acoperite cu flori din cealaltă parte şi le-am implorat să încerce să ajungă pînă acolo, unde puteau să moară creştineşte, fiindcă era mult mai uşor să le împlinim ultimul trist ritual decît aici în creierul acestor munţi sterpi. Părea o glumă nelalocul ei, dar stîrni o reacţie care le schimbă cursul gîndurilor şi le dădu imbold să meargă mai departe. În ziua aceea ne-am gîndit să mergem numai pînă la „cascade“.

Vitele păreau să fi uitat de nazuri şi le-am putut găti de drum fără greutate. Copiii şi-au găsit locul în „buzunare“ mai ca lumea, iar mamele, cu ploştile pline puse pe după umăr, au început să dibuie locurile mai bune unde să pună picioa-

rele pline de răni. Parcă ar fi călcat pe boabe de porumb la fiecare pas, şi le dureau tălpile atît de tare, că nu mai ştiau care picior să-l pună înainte şi pe care să-l lase în urmă. Dar se mişcau, şi ne-am urnit şi noi din loc. Se opreau mereu să se odihnească, iar Arcane stătea şi le aştepta, alături de Bătrînul Gheb, în timp ce femeile îşi mai trăgeau sufletul şi se mai tînguiau oleacă, după care iar porneau mai departe.

La început, drumul trecea pe la piciorul unei stînci înalte, peste pietriş, şi apoi o lua puţin spre sud şi intra în canionul ce ducea la „cascade“. Albia acestuia era numai bucăţi de piatră colţuroasă şi vitele şchiopătau şi alegeau locurile unde să pună copitele, cam la fel cum făceau şi femeile. Prin pietrele acelea, mocasinii nu ţineau mult şi ne rugam să scăpăm mai repede de acolo.

Eu şi Rogers îi dădeam bătaie înainte, ţinîndu-i tovărăşie lui Arcane cu vitele lui, iar Bennett rămase în urmă cu femeile, ajutîndu-le cît mai mult, trăgîndu-le chiar de mînă, şi în chipul acesta au ajuns la popas cam după vreo oră.

O oală cu supă aburind, pături întinse care le aşteptau, doar atît am reuşit să pregătesc eu cu Rogers pentru ele, şi cînd au sosit, s-au trîntit în aşternuturi, sfîrşite cu desăvîrşire. Copiii smiorcăiau şi ei, dar s-au potolit îndată şi au fost mulţumiţi să stea întinşi. Cîte o porţie de supă fierbinte i-a făcut pe toţi să se simtă mai în putere.

Primul lucru la care s-au gîndit Bennett şi Arcane a fost să se ducă să vadă cum stă treaba cu acele „cascade“, dacă ne puteau împiedica sau nu drumul mai departe, dacă trebuia să ne întoarcem şi să găsim o cale mai bună. Se cam îndoiau că se poate răzbi pe acolo, dar şi-au zis că merită să încercăm să trecem animalele dincolo, în loc să pierdem vremea căutînd alt drum care ne-ar fi costat o săptămînă de trudă şi bîjbîieli.

Toţi bărbaţii ne-am dus la piciorul „cascadei“ şi am dat deoparte bolovanii mai mari, apoi am adunat grămadă tot nisipul pe care l-am putut strînge cu lopata, pînă am făcut o movilă bună care să îndulcească cît de cît căderea.

Dimineaţa ne-am luat în grabă masa şi ne-am lăsat cu frînghiile calabalîcurile în rîpa aceea nu prea adîncă, apoi copiii. În cele din urmă am împletit frînghiile şi am încropit o funie zdravănă de vreo treizeci de picioare. A fost mînată o vită pînă la marginea „cascadei“, i-au legat coarnele cu un capăt de funie şi mi-au aruncat mie celălalt capăt. Mi s-a spus să trag din răsputeri cînd pornea animalul, ca nu cumva să cadă în cap şi să-şi frîngă gîtul.

Ne dădeam seama că era o încercare disperată și ne așteptam să pierdem cîteva animale, dar eram la ananghie și trebuia să riscăm. Bennett stătea într-o coastă a vitei, iar Arcane în cealaltă, în timp ce Rogers se așezase îndărăt, ca să-i dea un brînci zdravăn, ca-n Tennessee, la momentul cuvenit.

— Asta-i ! Acum ! zise Bennett.

Eu m-am opintit în funie, cei de sus s-au opintit și ei iar vita a venit jos, cu picioare rășchirate, dar întreagă, rănită numai de cîteva pietre mai ascuțite aflate în grămada de nisip.

— Binișor — spuse careva.

Am aruncat capătul funiei înapoi.

— Dacă Lewis are grijă să nu-și frîngă vitele gîtul cînd ajung jos, o să le trecem pe toate — spuse Arcane.

Lewis s-a opintit cît a putut, ori de cîte ori a fost nevoie, și nu s-a frînt nici un gît. Grămada de nisip era adunată la loc de fiecare dată și clădită cît mai sus și cît mai afînat. Curînd toate vitele se aflau dincolo de „cascadă". Catîrul cel mărunțel făcu un salt cînd fu împins și căzu drept în picioare. În afară de cîteva zgirieturi mai adînci care sîngerau puțin, vitele n-au pățit nimic și am început de îndată să le punem poverile în spinare.

Bennett și Arcane și-au ajutat nevestele să coboare pe brîna abruptă și îngustă, pe unde au trecut stînd cu fața spre stîncă și pipăind cu vîrful piciorului locul la fiecare pas. Cînd eram gata de plecare, au ajuns și ele jos. Trecusem fără nici un necaz obstacolul de care ne temusem cel mai mult. Am pornit prin canionul acela sălbatic la vale, cu noi speranțe, încredințați că aveam să izbutim pînă la capăt. După ce am mers o bucată de drum șerpuit printre stînci mari, am ajuns și la cadavrele celor doi cai pe care-i părăsisem. Nu fuseseră atinse nici de păsări, nici de animale. Canionul era prea adînc și pierdut în pustiu și pentru vulturi și pentru lupi.

Ne-am grăbit mai departe, să ajungem la drumul bătut al „războiniților", pe care era mai ușor de mers. În fața noastră se ridica lanțul de munți sterpi, negri, numai piatră goală, unde nu se găsea pic de apă după cîte știam noi, așa că, după ce-am atins creasta, am legat animalele lîngă stîncă, unde s-au trîntit jos și nu s-au mai sculat pînă dimineața.

Femeile erau atît de sfîrșite, că n-au ajuns la popas decît cu două ore mai tîrziu, după ce noi făcusem focul, mîncarea și culcușurile pentru noapte. Toți erau foarte flămînzi, pentru că nu ne oprisem deloc la amiază.

Sărmanele animale au trebuit să rabde fără apă, fără hrană. Cînd s-a arătat și Bătrînul Gheb, am văzut bărbații ducîndu-și copiii în brațe, iar de brațul lor atîrnînd nevestele, care abia se mai țineau pe picioare. Au ajuns la așternuturi, s-au trîntit cît erau de lungi, spunînd că în tălpi și în fiecare oscior al picioarelor simțeau o durere de dinți. Se părea că era mai bine să le lăsăm puțin să se odihnească și apoi să le îndemnăm să mănînce. Doamna Bennett spuse că se mîngîia doar cu gîndul că drumul era cu fiecare zi mai scurt, iar de n-ar fi fost copiii, ar fi preferat să se întindă jos și să moară decît să meargă mai departe. Fusese cea mai trudnică zi, și poate cea mai lungă.

Eu și Rogers am pus devreme oala la fiert și am aruncat în ea ultima bucată de carne și aproape toată făina pe care o mai aveam. La următorul popas trebuia tăiată o vită.

După ce-am încărcat calabalîcurile, ne-am înțeles ca eu și Rogers s-o luăm înainte cu vitele, în afară de Bătrînul Gheb, să ajungem cît mai curînd la locul de popas, iar ceilalți aveau să vină și ei în urma noastră. În ploști nu mai era decît puțină apă, numai pentru copii, care, cînd le era sete, se porneau pe plîns, tocmai ce trebuia ca să le fie și mai sete.

La popas urma să sacrificăm o vită, și cum fiecare la plecare avusese tot atîtea animale, trebuia pe rînd să taie fiecare cîte una, fără să se piardă vremea discutînd a cui era mai bună și a cui mai zdravănă.

Drumul o lua acum la vale, pe panta de vest, și peste tot erau bucăți de piatră ascuțită, pe care animalele mergeau și mai greu decît pe panta cealaltă, și pînă și mocasinii noștri s-au tîrnosit. Și vitele aveau nevoie de mocasini la fel ca și noi. Cine n-a încercat să meargă cu picioarele rănite prin pietre ascuțite nu-și poate închipui cît e de greu. Înaintam foarte încet și vitele se poticneau la fiecare pas, încercînd să-și cruțe copitele numai sînge. Cînd am ajuns însă la poalele muntelui, am ieșit la un drum unde aveam mai multe mile de parcurs prin nisip afînat. Soarele dogorea, sufeream de sete și nu aveam picătură de apă.

Puțin mai jos, prin valea nisipoasă, am trecut pe lîngă mormîntul domnului Isham. Fusese un om foarte vesel și plăcut, iar în prima parte a călătoriei în fiecare seară venea cu scripca lîngă focul de tabără și stîrnea voioșia tuturor.

În acele zile n-am știut ce înseamnă o picătură de ploaie, n-am zărit urmă de animal viu, în afară de vitele noastre, n-am văzut pasăre sau măcar insectă, nici un petic de verdeață în afară de salvie uscată și niște tufe pipernicite. Acum se

cunoaşte că iarna lui 1849—50 a fost una dintre cele mai ploioase din California, dar dintr-un motiv sau altul, nici un nor nu s-a abătut în partea aceea a statului ca să-şi ţîrîie cît de cît picăturile.

După ce bătusem destul drum, vitele au adulmecat deodată apă şi au iuţit pasul într-acolo tot mai vîrtos. Puţin mai înainte nu păreau să aibă în ele atîta vlagă, încît să se mişte mai repede, dar cînd ne-am apropiat mai mult de apă, cele care nu aveau poveri în spinare au luat-o la trap, să ajungă mai curînd. Era un pîrîiaş ce se scurgea din spatele unei grămezi de stînci şi se prelingea pînă ajungea la nisipul în care dispărea cu totul. În jurul lui creşteau cîteva smocuri de iarbă, în rest domnind acelaşi tablou descurajant.

Îndată ce-am luat poverile din spinarea vitelor, ne-am dus să căutăm săculeţul cu grîu pe care fusesem nevoiţi să-l lăsăm pe drum şi să-l îngropăm. Îl ascunsesem atît de bine, că ne-a trebuit o bucată de vreme pînă să nimerim locul, încercînd nisipul cu un băţ; dar după ce-am scormonit nisipul cu mîinile, am dat de săculeţ şi am văzut că era neatins. Deşi nisipul din jur părea uscat iască, grăunţele trăseseră atît de multă umezeală, că sacul stătea să crape. L-am răsturnat pe o pătură şi am văzut că grîul era bun.

Primul lucru pe care-l aveam de făcut era să tăiem o vită ca să avem ce da de mîncare celor ce veneau în urma noastră. Am pus oala la fiert cu nişte grîu, fiindcă fasole nu mai aveam. Apoi am sacrificat vita, adunînd sîngele pentru gătit. Am tăiat carnea şi am afumat-o la foc, cît am putut mai bine, în afară de cea pe care am folosit-o pentru masă atunci. Am ales un loc mai afînat în nisip şi am întins păturile. Era primul popas unde puteam dormi mai ca lumea de cînd părăsisem Valea Morţii.

Apoi ne-am apucat de făcut mocasini şi pentru noi, şi pentru vite, fiindcă nici ele nu puteau merge mai departe cu copitele goale. Am avut mult de trebăluit, ba să punem pe foc ca să afumăm carnea, să fiarbă mîncarea, fără a mai pune la socoteală făcutul încălţărilor, care ne-au dat de lucru pînă spre seară cînd se arătă bătrînul samaritean Ghebu, urmat de femei şi de ceilalţi. Femeile erau sfîrşite, mai mult ca de obicei, şi primul lucru pe care l-au făcut a fost să se trîntească trudite pe pături :

— Oare cîte zile de astea mai putem îndura ? se plîngeau ele.

Le-am făcut socoteala zilelor scurse şi le-am arătat că ce fusese mai greu trecuse, dar ele ne-au spus că nu se scurseseră decît cinci zile şi mai era de mers de două ori pe atîta, iar ele ştiau că nu pot să reziste nici măcar cinci zile ca cea care trecuse. Le-am povăţuit să se arate mai curajoase, fiindcă noi bătusem drumul acela, îl ştiam bine şi eram convinşi că puteau să-l facă şi ele. Le-am dat să mănînce stînd în aşternut şi nu s-au mişcat de acolo pînă în zori.

Noi, bărbaţii, ne-am reluat treaba cu mocasinii croiţi din pielea animalului abia sacrificat şi, după ce-am isprăvit cu încălţările pentru oameni, ne-am apucat, din restul de piele, să facem încălţări şi pentru boi, dar numai pentru cei cu copitele mai rănite, fiindcă, dacă-mi aduc eu bine aminte, nu am avut piele pentru toate vitele.

Sosi şi dimineaţa, o dimineaţă luminoasă şi plăcută, ca toate celelalte. Femeile s-au sculat ca de obicei şi aduceau foarte mult cu nişte găini pe jumătate înecate, abia scoase din apă. Părul le stătea ciumăfaie, aveau ochii roşii, nasul umflat şi arătau cam tîrnosite în general. Fuseseră atît de obosite, că nici nu dormiseră ca lumea ; iar în somn avuseseră parte să viseze chinul din timpul zilei şi se trezeau ; cînd închideau ochii din nou şi încercau să adoarmă iar, le năpădeau aceleaşi imagini şi se trezeau.

Dinainte aveam un drum foarte greu, printr-o întinsură tare afurisită care avea să ne ia patru sau cinci zile, şi pe toată distanţa aceea nu exista decît un singur ochi de apă. Dar şi aceea era atît de sărată, încît nici caii n-au vrut să bea din ea la venire. Nu puteam lua apă decît pentru o singură zi, şi asta numai pentru noi, nu şi pentru animale.

Dimineţa ne-am apucat să gătim vitele de drum. Am descoperit că bătrînul Brigham dispăruse şi am socotit cu toţii că indienii făcuseră o scurtă incursiune în tabără şi plecaseră cu bietul animal. Am dat ocol taberei şi i-am găsit urmele. Arcane s-a luat după ele, iar noi ne-am continuat pregătirile. Curînd veni şi Arcane cu boul şi strigă :

— L-am găsit. Nici urmă de indieni.

Boul o luase pe o viroagă mai jos de tabără şi dispăruse din ochii noştri, dar fusese găsit după urmele de pe nisip ca şi cum ar fi mers prin zăpadă.

Îndată am fost gata şi am pornit în susul canionului, urmînd drumul „răzvrătiţilor“, iar seara am ajuns pe creastă, dar am luat-o puţin mai la vale pe versantul de vest şi am poposit într-o văiugă unde am aflat destule tufe de salvie pentru foc, ba chiar şi pentru vite, care s-au apucat de păscut fără să se îndepărteze prea mult. A fost cea mai uşoară zi de drum şi pînă şi femeile s-au plîns mai puţin decît în serile

de dinainte. Le-am spus că arătau mult mai bine, iar dacă-și păstrau curajul, aveau să izbutească și să ajungă cu bine la capăt, acolo unde se găsea pîine și apă pe săturate ; iar cînd aveau să fie în siguranță, să-și bage bine în cap și să nu se mai lase tîrîte în vreo astfel de capcană, în căutarea aurului.

A doua zi am avut de coborît printr-un lung canion. Femeile nu s-au prea plîns cînd am făcut popas, dar micuțului Charlie Arcane i-a apărut o spuzeală urîtă pe tot trupul, care probabil că-l ustura și-l supăra foarte rău, fiindcă plîngea mai tot timpul. Nici maică-sa, nici nimeni nu-l putea ajuta cu nimic ca să-i aline durerile. N-aveam cu noi nici o doctorie ; dacă murea, el sau oricare altul, nu puteam face altceva decît să-l învelim într-o pătură și să-l acoperim cu nisip.

De acolo pînă la următorul izvor de la poalele marelui munte înzăpezit erau cel puțin treizeci de mile, pe un podiș întins care urca ușor. Urmele „răzvrătiților" se vedeau bine, și pe drumul bătut de ei se putea merge ușor.

Tot timpul cît am străbătut acest deșert, nimeni nu s-a văitat prea tare, pe măsura suferințelor îndurate. Femeile însă arătau cam sfîrșite, iar micuțul Charlie Arcane a plîns mereu. Dar ceilalți au început să-și mai dea drumul la gură și să vorbească mai plini de speranțe despre sfîrșitul apropiat al călătoriei. Femeile spuneau că se urnesc spre țintă cu fiecare pas, și că, la urma urmei, truda nu fusese chiar atît de grea. Într-adevăr, acum mergeam mai ușor decît la început. Trecuseră nouă zile de cînd părăsisem carele. Și mereu întrebau :

— Am ajuns la jumătate de drum ?

Trebuia să le spunem mereu că trecuse mai mult de jumătate din zilele de chin, chiar dacă nu făcusem jumătate din distanță și, pentru că acum mergeau mai ușor și se mai obișnuiseră și ele cu drumul, cealaltă jumătate aveau s-o parcurgă mai ușor decît prima. Un singur lucru ne lovea greu : fasolea și făina se isprăviseră, iar grîul era și el pe sfîrșite. Ajunsesem la poalele acelui uriaș munte acoperit de zăpezi. Era curios că, deși acolo sus zăcea atîta zăpadă, care probabil se mai topea din cînd în cînd, la vale nu curgea nici un pîrîiaș sau fir de apă mai acătării. La poalele lui era piatră stearpă, lucru tare neobișnuit cu atîta zăpadă și atît de aproape.

Aveam de coborît un canion sterp, sterp, după care am ieșit la drumul cel mare din nord, pe unde am apucat și noi. Pînă acum ne-am ales cele mai frumoase cuvinte cu care să înfățișăm drumul, am încurajat oamenii cît am putut ca să-și

păstreze curajul și să nu se oprească din mers. Le-am spus că știam cum s-o scoatem la capăt și să trecem dincolo, iar lor nu le rămînea decît să facă așa cum le arătam noi. Nici un cititor nu-și poate închipui cîte am fost nevoiți să le spunem pentru a-i face să nu se lase pradă deznădejdii ; și cu asta i-am ajutat cel mai mult, făcîndu-i să-și adune puterile și să nu se dea bătuți.

Cred că unele lucruri le-am zugrăvit în culori mai frumoase decît erau ele cu adevărat, iar pe altele, mai descurajatoare, care ne așteptau le-am ocolit, fiindcă văzusem că, la urma urmei, credința în izbîndă avea multă greutate. Sînt sigur că, de n-am fi făcut tot ce ne stătea în putință să le păstrăm moralul, femeile s-ar fi așezat jos și și-ar fi dat duhul încă înainte de a ajunge noi pînă acolo. Ori de cîte ori încetam să le mai vorbim, să le încurajăm, păreau să se lase pradă deznădejdii și amărăciunii.

Soarele își arătă chipul deasupra mării de piscuri, la est de Valea Morții, și părea să răsară destul de devreme pentru anotimpul acela de iarnă. Ne-am strîns lucrurile și am pornit spre vest. Eu și Rogers am luat vitele și catîrul și am întins-o la drum, lăsîndu-i pe ceilalți să-l întovărășească pe Bătrînul Gheb și mica sa povară.

Arcane îl luă pe Charlie în cîrcă, fiindcă în felul acesta usturimile pricinuite de spuzeală, care se întinsese din cauza statului în „buzunarul" acela îngust, se mai potoleau. Pentru că acum „buzunarele" nu se mai cumpăneau bine, Bennett fu nevoit să-și ia și el plodul în spinare.

La nord, la cîteva mile, se vedea ridicîndu-se o coloană stîncoasă ce semăna foarte mult cu coșul de piatră al spălătoriei Universității Stanford Jr. Nu chiar așa de bine făcut ca acesta, dar, oricum, asemănător. Numai că singurii studenți de prin preajmă trebuie să fi fost niște biete șopîrle.

Cînd sosiră la locul de popas, femeile arătau foarte obosite, dar își făceau singure curaj, zicîndu-și că acum erau mult mai aproape de țara făgăduinței decît fuseseră de dimineață. Doamna Bennett spunea că singura ei mare grijă era să pună mereu cîte un picior înainte, nu îndărăt, și să facă pasul cît mai mare.

— Așa-i bine, Sally ! o încurajă bărbatul ei. Așa să faci mereu și, încet-încet, scăpăm noi de aici.

Dimineața am pornit din nou la vale, printr-un canion, șchiopătînd prin bolovanii și pietrișul albiei, cu picioarele mai mult răni și cu încheieturile țepene, dar curînd ne-am mai dezmorțit și am mers bine. Voiam să încercăm să ajungem la

pilcul acela de sălcii de pe podiș, unde vitele aveau apă și iarbă, dar ne-a prins noaptea la gura canionului și am fost nevoiți să facem popas acolo. În apropiere am dat de niște iarbă păcătoasă pe un teren mai umed, unde am găsit și puțină apă pentru noi, iar vitele, cu puțină străduință, au aflat cîte ceva de mîncare și de băut.

Noaptea, s-a stîrnit furtună, spre uimirea noastră, fiindcă nu mai pomenisem una ca asta decît într-o noapte cînd eram prin munții de la răsărit de Valea Morții, cu mai bine de două luni în urmă. Am încercat să încropim un adăpost ca să ferim copiii și pe noi de frig și umezeală, dar n-am reușit mare lucru. Ne-am pus puștile drept proptele, însă nu stăteau ca lumea. Așa că ne-am vîrît unii în alții cît mai strîns, ca purceii iarna, și ne-am învelit cum am știut mai bine, dar ne-a pătruns umezeala, și dimineața eram uzi pînă la piele, înghețați și tremuram din toate mădularele. Am adunat tufe de salvie cît mai mari pentru foc și urmele pașilor noștri se vedeau limpede în zăpada de vreo două degete care acoperise ca un covor pămîntul.

Ceilalți au rămas vîrîți în așternuturi, iar noi încălzeam pături la foc și le puneam peste ei ca să-i mai încălzim puțin pînă răsărea soarele și se mai dezmorțea aerul. Am ales un bou, l-am tras lîngă foc și l-am împușcat, iar curînd la flăcări se frigeau bucăți de carne și sîngele vitei fierbea în marmită. În sîngele acela n-aveam ce pune în afară de sare, așa că nu era prea gustos, dar ne hrănea. Eu am rămas în tabără ca să păzesc ce mai era de cărat pînă ajungeau ceilalți la sălcii, și avea să se întoarcă apoi careva și să aducă și catîrul pentru carnea pe care nu o putusem transporta. Voiam s-o afumăm la sălcii ca să avem ce mînca apoi de-a lungul podișului pe care-l aveam de străbătut.

Cei obosiți se mai puteau întrema puțin. Copiii și femeile aveau multă nevoie de odihnă, fiindcă erau tare sfîrșiți. Acum erau mai căliți să înfrunte greutățile drumului de fiecare zi decît la plecare, iar puțin răgaz avea să-i facă să se simtă și mai în putere. Știam cu toții că ne aflam la marginea de vest a acelui deșert și asta ne dădea curaj și speranțe.

Băiețelul lui Arcane, Charlie, încă se chinuia cu pojarul acela sau ce-o fi fost, iar Martha, cea mică, a lui Bennett, nu mai plîngea așa mult și se mai înzdrăvenise. Ceilalți doi copii, George și Melissa, păreau să se țină bine, și pe unde era drumul mai bun, se dădeau jos și o luau la picior.

Arcane obișnuia să spună că afurisiții aceia de băieți, adică eu și Rogers, voiau să le facă la toți o surpriză, lăsîndu-i

să se apropie cît mai mult de capăt fără să le spună exact cît de aproape ajunseseră.

— Fii liniștit, domnule Arcane — îl încredințam noi — putem să-ți spunem fără greș cîte popasuri mai avem pînă să ajungem acolo și nici n-o să vă păcălim, nici n-o să vă facem vreo surpriză.

— Ei aproape că nădăjduiam s-o faceți, fiindcă mi-ar fi plăcut să fiu păcălit în felul ăsta — ne răspundea el.

— Ce credeți c-o să spună oamenii cînd o să le povestim că am încărcat aproape toată carnea unui bou pe un catîr atît de mărunțel ca ăsta și a purtat-o singur vreo patru mile de la un popas la altul ?

— Dar ce-or să spună cînd o să le povestim că boul era atît de slab, că n-avea pic de măduvă în oasele acelea ale lui ?

Arcane mărturisi că toată istoria era atît de greu de crezut, încît nu avea de gînd să se ia la harță cu nimeni, chiar dacă-i spunea careva că numai un mincinos putea ticlui niște povești atît de gogonate. Nu se îndoia cîtuși de puțin că nimeni n-avea să creadă o năzdrăvănie atît de ciudată, care întrecea tot ceea ce văzuseră sau auziseră oamenii vreodată. Erau convinși că se putea întîmpla să fie învinuiți că încercau să brodească lucrurile ca să pară cît mai grozave.

Toți aveau chef de vorbă, fiindcă ajunsesem pînă acolo teferi și nevătămați, în ciuda faptului că pînă la următorul loc cu apă de la poalele munților mai era de dus o luptă disperată pe șaptezeci și cinci de mile sau chiar mai mult. Poate că viscoleala aceea să fi lăsat cîteva ochiuri de apă în drum, dar nu ne puteam baza pe ele. De acolo pînă la băltoaca nu mai mare de șase pe zece picioare, pe care o dibuisem eu cu Rogers între „copacii de varză", aveam de făcut cel puțin două popasuri.

Încet-încet, lăsam Valea Morții în urmă, împreună cu toate amintirile ei chinuitoare și toate suferințele. Lăsam morți în urmă, pe mai mulți dintre ai noștri care călătoriseră cu noi și fuseseră la fel de plini de putere și speranțe ca și noi. Ne lăsam toată averea în urmă, în acel loc groaznic, și nădăjduiam să scăpăm doar cu viață, punîndu-ne toată încrederea în providență și în om.

Arcane recunoscu la un moment dat că, de n-am fi fost noi înainte să cercetăm locul, ceilalți nu s-ar fi descurcat acum nici pe jumătate la fel de bine cu drumul. Ba chiar merse mai departe, afirmînd că singuri n-ar fi avut sorți de scă-

pare şi, după cum constata că arătă drumul, era convins că ar fi pierit cu toţii înainte de a ajunge unde se aflau acum.

Pare destul de ciudat că n-am avut parte de furtuni, de cînd apucasem pe acest drum spre vest, la 4 noiembrie, decît noaptea, pe cînd dormeam, şi de fiecare dată numai de zăpadă. Ziua n-am văzut urmă de nori. Cîteodată, deşi eram în miezul iernii, soarele dogorea foarte tare. Oricine s-ar fi aşteptat ca măcar o mică parte din ploile abundente de pe toată coasta Californiei, din iarna lui 1849-50, şi zăpada multă căzută pe Sierra Nevada tot atunci să ajungă şi la cîteva sute de mile mai la sud. Dar cînd se porneşte aici ploaia, e numită de obicei rupere de nori, şi aluviunile din canioane şi de la gurile lor stau mărturie de netăgăduit, vădind puterea torentelor care dau năvală pe pantele munţilor.

A doua zi dimineaţă eram destul de odihniţi ca să pornim la acel drum lung, ultimul pe care trebuia să-l străbatem pînă în ţara abundenţei. Vorbeau cu toţii şi nu spuneau decît ce fericiţi vor fi de vor ajunge să vadă cum curge un pîrîiaş la vale, iarbă verde şi copaci, celelalte semne de viaţă pe care le ştiau de pe tărîmul celălalt pe care-l părăsiseră. Femeile mărturiseau că vor mai îndura un drum de patru cinci-zile, numai să ştie că după aceea vor putea să doarmă pînă le va pieri toată oboseala şi să bea apă curată limpede pe săturate. Să nu mai audă de marşuri forţate. Nici de drumuri sterpe întinzîndu-se cît vedeai cu ochii. Doamnele socoteau că şi boii urmau să aibă parte de o viaţă la fel de fericită ca şi ele, iar catîrul cel mititel, cea mai liniştită fiinţă din tot convoiul, merita şi el o viaţă lipsită de griji pentru toate serviciile pe care le făcuse. Catîrul acela negru, chior se plimba de colo-colo, după pofta inimii, în căutarea vreunui fir de iarbă, dar niciodată nu o lua razna şi nu se abătea prea mult de la drum ca să ne facă necazuri. Rareori bea multă apă şi era totdeauna gata de plecare, nu-şi rănea deloc copitele în pietre, de părea făcut într-adins pentru o viaţă ca aceea într-un astfel de deşert.

Porneam cu o vită mai puţin la număr, iar cele care ne rămăseseră mai aveau foarte puţine poveri de cărat, dar şi acestea erau destul de grele pentru bietele animale vlăguite. Bătrînul Gheb nu era dăruit de soartă cu o povară care să se uşureze în acelaşi fel. Îi purta pe cei patru copii zi de zi, cu grijă, cu credinţă, fără să se poticnească o dată măcar şi fără să cadă, de parcă şi-ar fi dat pe deplin seama de preţul poverii din spinarea lui.

Am făcut şi primul popas de noapte pe acea întindere stearpă, care e numită azi Deşertul Mojave.

Am pornit devreme cu Rogers, luînd toate vitele cu noi în afară de Bătrînul Gheb, pe care l-am lăsat cu ceilalţi, şi am grăbit pasul să ajungem cît mai repede la apă. Şi noi, şi vitele eram însetaţi, fiindcă lăsasem toată apa pentru copii. Înainte de a ajunge la locul de tabără, vitele au adulmecat apa şi au iuţit pasul, aşa că ne-am încredinţat că băltoaca nu secase. Am luat-o înaintea vitelor ca să păzim apa, să nu se bage vitele cu picioarele înăuntru, împinse de dorinţa de a-şi potoli setea. Le-am lăsat să se adape, apoi le-am scos hamurile, am făcut foc cu uscături de copaci de varză aflaţi prin jur, am rînduit aşternuturile cu grijă şi am terminat totul înainte de a se arăta ariergarda, în frunte cu căpitanul Ghebu.

Toţi erau însetaţi şi au băut. Apa de ploaie însă nu-ţi potoleşte setea ca apa de izvor sau de pîrîu. Se vedea că pe acolo fusese o ploaie sau o ninsoare, că balta era plină cu apă, spre norocul nostru. „Răzvrătiţii" trecuseră la nu mai mult de jumătate de milă de acel loc, dar nu se vedea nici o urmă că ar fi dat de el, aşa că a rămas neatins pentru a salva acum viaţa femeilor şi copiilor.

Nu ne-am odihnit prea mult în locul acela fiindcă a doua zi voiam să pornim devreme ca să ajungem la apa de la poalele munţilor.

După cum se vedea, „răzvrătiţii" întîmpinaseră aceeaşi greutate ca şi mine şi Rogers cînd rătăcisem drumul. Urmele lăsate arătau limpede că se împrăştiaseră mult, aşa că acum n-aveam drum bătut înainte. Ba mai mult, ei încercaseră să meargă pe urmele noastre. Neavînd de ales, am luat-o de-a dreptul, cum puteam, şi am ajuns la un loc larg plin de copaci de varză. Pe jos era numai praf din cel mai fin, fără urmă de pietriş ; nu demult trăsese o ploaie, muind terenul, şi acum era greu de mers cu mocasinii. Femeile erau adesea nevoite să se oprească să-şi tragă sufletul, astfel că înaintam foarte încet.

Eu şi Rogers aveam tălpile bătătorite şi tari ca ale vitelor, aşa că ne-am scos mocasinii şi am luat-o cu picioarele goale, şi am văzut că aşa mergeam mai bine, dar ceilalţi aveau picioarele atît de rănite, că nu puteau să îndure sub tălpi atingerea glodului şi a vreascurilor. Nu făcusem decît cîteva mile şi femeile arătau atît de obosite, că a trebuit să ne oprim, să mîncăm puţină carne uscată şi să aşteptăm pînă dimineaţa.

Nu pusesem la socoteală această întîrziere, dar trebuia s-o îndurăm în linişte şi cu răbdare, fiindcă cei mai slabi dintre

noi erau la capătul puterilor. Am făcut deci iar un popas al setei. Salvarea era însă atît de aproape, încît ne-am păstrat tot curajul și am început să vorbim fără opreliști despre deznodămîntul fericit care ne aștepta curînd.

De-am fi avut posibilitate, am fi întins masă mare, am fi sărbătorit evenimentul cu bucurie, ca la întoarcerea fiului risipitor. Dimineață am mîncat numai niște carne uscată pe care am mai perpelit-o la foc — apă nu aveam — iar cînd am pornit, fiecare a mai luat o bucată de carne cu el ca s-o mestece în timpul mersului. Mai încolo, terenul a devenit mai tare și am mers mai ușor. Puțin înainte ca soarele să dispară la apus, am ajuns la locul de popas de pe dealurile de la picioarele lanțului muntos pe care trebuia să-l trecem.

A doua zi, străbătînd munții, am ajuns la marginea zăpezilor pe care soarele le muiase, așa că n-am îndrăznit să mergem mai departe. Mi se pare că am uitat să amintesc de credinciosul nostru cîine, un tovarăș de seamă al cetei care ne-a vegheat adesea și ne-a dat de veste cînd se petrecea ceva neobișnuit. Era poate singurul din sutele de cîini care încercaseră să traverseze preriile, dar fuseseră părăsiți cînd am ajuns pe cursul superior al rîului Platte, unde terenul leșios le ardea labele atît de cumplit, că nu puteau merge mai departe, și cum nu puteau fi cărați în căruțe, au fost lăsați de izbeliște. Dar cîinele nostru, Cuff, nu s-a lăsat deloc gonit înapoi, ca să moară de foame, ci a mers șontîc-șontîc alături de noi. Am făcut ce-am putut ca să-l ajutăm și s-a dovedit la fel de răzbătător ca cei mai buni dintre noi. Eu și Bennett îl învățasem să ne însoțească la vînătoare pe coasta de est, și era foarte priceput și ne prindea bine în orice împrejurare.

De aici am pornit în zori. Unii n-au prea apucat să se odihnească, dar trebuia să profităm de răcoarea dimineții, cînd zăpada era întărită, și să pornim la drum de îndată ce vedeam pe unde să pășim. Strălucirea zăpezii în bătaia soarelui mai că ne-a orbit. Am luat-o repede din loc ca să trecem de zăpezi înainte ca acestea să se moaie și să se afunde sub picioare. Stratul de omăt măsura vreo două sau trei picioare unde era mai gros, dar probabil că atunci cînd se așternuse prima dată, zăpada proaspătă fusese de trei ori mai groasă. Acum era bătută și înghețată.

Zona zăpezilor se întindea mai jos decît gîndeam noi, mult mai jos decît pe versantul de est. Dar am trecut și de asta și am văzut deodată niște urme de animal care ne tăiau calea, însă cum erau vechi de cîteva zile, nu se mai zăreau decît ca

niște găuri și n-am putut să ne dăm seama ce fel de animale fuseseră pe acolo.

O milă sau două mai jos, am ieșit dintre zăpezi și, puțin mai la vale, am dat de pîrîiașul susurînd pe care-l zugrăvisem eu de atîtea ori cu cele mai luminoase culori în ochii femeilor sfîrșite, pîrîiașul cu apă, iarbă și copaci cît pofteai în jur, cele trei daruri binecuvîntate ale oricărui popas.

Bietele femei păreau să se reîntoarcă la viață :

— Oh, uite ce pîrîiaș ! spuneau și-și cufundau cana de tablă în apă și beau, urmărind, cu visătoare admirație, pîrîul ce curgea la vale, iar apoi iar cufundau cana în apă, și iar beau, și iar se uitau pierdute la pîrîiașul vesel, ca și cum ar fi văzut cea mai minunată priveliște de pe pămînt.

— De ce nu curge o apă ca asta din Marele Munte al Zăpezilor și prin Valea Morții — spuneau ele — ca să fi avut apă și pe drum ?

Bărbații erau la fel de bucuroși, ca toți ceilalți, dar trebuiau să strîngă vreascuri și să facă focul, iar marmita plină cu bucăți de carne fierbea. Încă nu se lăsase seara, dar trebuia să ne oprim într-un loc atît de frumos, și cu toate că hrana era la fel de săracă, ne simțeam mai bogați decît oricînd.

Bennett a venit cu ideea să iau catîrul, să mă întorc unde văzusem noi urmele pe zăpadă, și să mă duc după ele, în nădejdea că puteam face rost de niscai vînat, fiindcă ne bătea gîndul că trebuie să fie vreun cerb, sau urs, sau alt animal mare, numai bun de ucis ca să facem rost de carne proaspătă. Am pus șaua pe catîr și am luat-o înapoi, am dat de urme și m-am pornit după ele. Am ieșit din zona zăpezilor și am mers orbește prin niște desișuri înalte, de nu se mai zărea nici catîrul din ele. Acum puteam vedea că urmele erau de vită sau poate de cerb, nu puteam spune încă ce fel, atît erau de șterse. M-am oprit cîteva minute să aud sau să văd vreo mișcare. Dincolo de pîrîiaș am zărit o pășune mică, de vreo jumătate de acru, unde creșteau și niște pîlcuri de sicomori. După o vreme am ghicit niște coarne și mi-am zis că, în fine, dădusem de un vînat pe cinste, așa că am dus catîrul mai la o parte, în vale, lîngă pîrîiaș, și l-am legat. Apoi m-am furișat pe sub malul de vreo patru picioare înălțime, spre pășune. Cînd m-am socotit eu că-mi venea bine, m-am săltat pe mal, în spatele unui pîlc de sicomori, mi-am ridicat încet, cu fereală, capul și am văzut că eram la cincizeci de iarzi de o vacă sau juncan pe care abia îl zăream. I-am trimis un glonț drept în frunte și animalul s-a prăbușit la pămînt. Am încărcat cît de repede am putut și am văzut alți doi viței sărind în sus în-

spăimîntați, dar neștiind de unde și ce fel de primejdie îi pîndea. Am fluierat ușor și unul s-a întors spre mine și s-a uitat destul de lung ca să-i trimit și lui un glonț. Al treilea stătea ascuns după niște sicomori și i-am zărit capul printr-o deschidere în desiș, nu mai mare de trei degete. Am tras, l-am rănit, apoi am alergat și i-am dat lovitura de grație.

Mi-am cercetat vînatul și am văzut că prima victimă era o vacă slabă și bătrînă, dar celealte erau doi juncani, unul foarte gras și bun. Am jupuit animalele pe dată și am tăiat toate părțile mai grase, povară destul de grea pentru bietul catîr.

Aproape că se întunecase și trebuia să mă gîndesc cum ajung din nou la popas. Să treci peste dealurile acelea pline de mărăcinișuri, cu o încărcătură grea de carne după tine, era groaznic. După cum mi-am dat eu seama din așezarea locului, tabăra noastră trebuia să fie pe malul aceluiași pîrîiaș, dar ceva mai la vale.

Cea mai bună cale părea a fi pe lîngă pîrîu, dacă se putea, mai degrabă decît pe drumul pe care venisem. Dar de-a lungul malului erau atîtea desișuri și copaci, că am fost nevoit s-o iau prin albie, prin apă. Albia era numai bolovani, se întunecase, nu vedeam unde pun piciorul, mă împiedicam, m-am bălăcit prin gropi și bulboane, cu apa pînă la brîu, și arătam ca un șobolan murat. Ieșind la un fel de luminiș, m-am gîndit să poposesc acolo în noaptea aceea, ca să nu mai orbecăi prin întuneric, și am fost împins la asta și de norii negri care începuseră să se adune deasupra. Se porniră cîțiva stropi de ploaie.

Era un petic de iarbă bună pentru catîr, dar mie n-avea să-mi fie prea moale, mai ales că mă aștepta și o noapte de ploaie. Lemne erau însă din belșug și m-am hotărît să fac un foc și să aștept. Mi-am căutat chibriturile și am frecat unul. Nu s-a aprins. Erau ude. Am frecat altele cît de iute am putut și cu mare grijă, dar nu s-a iscat nici măcar scînteie, iar întunericul se înstăpînea netulburat. Nici vorbă să faci popas în udeala aceea, fără foc, așa că m-am gîndit că mai bine o luam iavaș-iavaș, trudindu-mă pe pîrîu la vale, prin desișul încîlcit și prin apa rece, decît să stau în frig și să aștept degeaba.

Așa că eu și catîrul cel prizărit am pornit mai departe, bălăcindu-ne prin apă, în bezna aceea chioară, alungată numai din cînd în cînd de cîte o lucire palidă ce răzbătea prin desișul copacilor. Pe atunci nu știam ce pradă ușoară eram pentru orice grizzli care ar fi pus laba și pe mine, și pe catîr, și pe carne, încropindu-și cu noi o cină foarte variată. Dar

domnul grizzli rămăsese acasă pe vremea aceea și noi ne-am continuat drumul netulburați, împiedicîndu-ne doar prin rădăcini și mărăcinișuri aproape de netrecut. Curînd, canionul prin care mergeam se mai lărgi și, în dreapta, am zărit un teren acoperit cu tufișuri prin care puteam merge mult mai ușor decît prin albia rîului.

Malul era foarte abrupt, deși nu mai înalt de cincizeci de iarzi. Cînd catîrul încercă să iasă, ajunse pînă aproape de buză, alunecă pe pămîntul ud și nu se mai opri decît în albia pîrîului, unde rămase lat. L-am ajutat să se ridice în picioare și am încercat să urcăm malul prin alt loc, eu proptindu-l cînd se oprea să-și tragă sufletul, și pînă la urmă am ieșit la liman.

Catîrul o porni iute mai departe, părînd să meargă pe o potecă bătută, dar eu nu-mi puteam da seama din cauza beznei. După un timp, catîrul s-a oprit și dădu semne că nu voia să meargă mai departe. Am fost sigur că era ceva înainte care ne tăia calea, așa că mi-am făcut loc prin desiș și am trecut în fața lui. Parcă vedeam, dar mai degrabă parcă simțeam ceva foindu-se înaintea mea, și într-o clipă am descoperit că era credinciosul Cuff, și nu vreo arătare înspăimîntătoare.

Cîinele mirosise că ne apropiam și ne ieșise în întîmpinare. Sînt convins că și catîrul a fost la fel de bucuros ca și mine să-l întîlnească. Se băgă prin tufiș, adulmecă povara catîrului și apoi o luă înainte pe potecă, iar noi după el.

Trecuse de mult de miezul nopții cînd am ajuns la tabără. Ardea un foc strașnic, dar toți dormeau. Am tras catîrul lîngă foc și am strigat :

— Scularea !

Aproape toți au fost într-o clipă în picioare, fără să mai aibă nevoie să se îmbrace, fiindcă de multă vreme dormeau îmbrăcați. Rogers a luat catîrul în primire și i-a dat jos povara, spunîndu-mi să mă bag în așternut. Mi-am scos hainele ude și i-am zis să le pună la uscat, apoi m-am vîrît în păturile uscate, calde, unde m-am simțit tare bine. Înainte de a adormi auzeam ca prin vis femeile sporovăind în vreme ce tăiau bucăți de carne și le puneau la fript :

— Uite ce grasă-i ! Uite și tu ce bună-i !

Au perpelit repede pe jar și au înfulecat cu lăcomie bucățile de carne proaspătă, mustind de grăsime. După ce-am venit eu, ceilalți nu s-au mai culcat deloc, ci au stat și au prăjit carnea și au mîncat pe săturate.

De-acum încolo nimic nu ne mai putea sili să omorîm sărmanele vite ca să trăim. Pînă atunci tăiasem șase și mai rămăseseră cinci. Eram într-o situație minunată în comparație

cu cea din zilele de dinainte, cînd ne tîram prin deşert flămînzi, însetaţi, cu picioarele numai răni, cînd era mai uşor să zaci şi să te sfîrşeşti decît să faci măcar un pas mai departe. Trăiam din plin fericirea de a fi mîntuiţi, mai ales că nu trebuia să plîngem pe nici unul dintre ai noştri.

Ne-am aşezat tabăra sub un stejar mare. Pe jos era un covor gros de frunze uscate, iar alături o păşune minunată, unde vitele şi catîrul păşteau, beau apă şi se odihneau, vitele rumegînd cu un aer de mulţumire, cum nu mai avuseseră ele de cînd îşi părăsiseră păşunile din est. Păreau la fel de fericite ca noi toţi ceilalţi. Stăteau trîntite jos, se odihneau şi mîncau în acelaşi timp, lenevind cu multă bucurie.

Ne-am odihnit cu toţii, ne-am spălat bruma de haine de care ne puteam lipsi destulă vreme ca să se usuce. Ne-am spălat apoi faţa şi mîinile de mai multe ori la rînd ca să dăm jos jegul ce ne intrase în piele atît de adînc, încît nu se lăsa îndepărtat cu nici un chip. Stăteam pe malul pîrîiaşului, bălăcindu-ne cu picioarele în apă — cea mai bună baie ca să te înviorezi — şi pînă şi picioarele începură să se curețe şi să arate ca lumea.

*

*   *

Convoiul „răzvrătiţilor“ fusese alcătuit din oameni veniţi din numeroase state, dar arătau destul de uniţi. „Răzvrătiţii“ păreau să creadă că pot s-o ia încotro vedeau cu ochii, pentru că nu li se putea întîmpla nimic, nici un fel de greutate pe care să n-o învingă nu li se putea ivi în cale. Dar asta cînd ţinutul prin care treceau avea apă din belşug şi iarbă, şi toţi socoteau că aşa va arăta drumul pînă la capăt. Spre vest şi nord era însă o regiune foarte accidentată, cu lanţuri de munţi înalţi, greu de trecut, sterpi.

La un moment dat au fost nevoiţi să meargă cinci zile fără să găsească apă, iar rezervele pe care le-au luat cu ei se terminaseră. De sete, nu puteau nici să mănînce, nici să doarmă. Vitele se adunaseră în jurul focului de tabără şi păreau să cerşească şi ele să li se dea apă şi nu mai aveau nimic de rumegat, decît poate amărăciunea.

Pînă aici, ceata „răzvrătiţilor“ se arătase plină de curaj, dar cînd au văzut că trebuiau să se transforme ei înşişi în animale de povară şi să se tîrîie pe jos cine ştie unde, poate

că numai către o moarte înceată, s-au simţit cuprinşi de descurajare şi au priceput ce soartă tristă îi aştepta.

S-au împrăştiat şi au luat-o în mai multe direcţii. Una dintre cete a traversat o vale, şi a bătut o întindere de nămol uscat piatră între două lacuri. Cetele au luat-o apoi printr-un canion, pe coasta de vest, şi au început să urce un lanţ de munţi numai stîncă neagră, fără pic de apă ; dar în albia unui torent au dat de nişte nisip umed şi au încercat să-l sape cu mîinile goale ca să afle preţiosul lichid. Dar n-au găsit nici o picătură, iar unul dintre ei, domnul Fish, acolo şi-a dat sufletul şi a fost lăsat neîngropat pe stîncile golaşe.

Valea avea vreo opt mile lăţime şi, încă înainte de a ajunge la jumătate cale, domnul Ischam, unul dintre „răzvrătiţi“, se lăsă jos, fiind la capătul puterilor, şi le spuse că nu mai putea face un pas. Nimeni nu era în stare să-l ajute sau să-i dea vreun pic de apă, şi nici nu puteau rămîne pe loc ca să aştepte să vadă dacă, după ce se mai odihnea, omul avea să se mai întremeze. N-au putut decît să-l privească toţi cu tristeţe şi să treacă pe lîngă el în tăcere mai departe, fiindcă părea să se sfîrşească repede. Fiecăruia i-a trecut prin minte că data viitoare poate lui îi va veni rîndul să zacă şi să-i vadă pe ceilalţi plecînd. De fapt, şansa oricăruia dintre ei de a mai apuca încă o zi era foarte mică, deoarece cu fiecare ceas se simţeau tot mai slăbiţi şi nu ştiau cîte ceasuri aveau să mai treacă înainte de a afla apă. În trupul lor nu mai era lichid nici pentru lacrimi, şi nici unul nu îndrăznea să deschidă gura, ca să nu se evapore deodată şi ultimele fire de umezeală din trupul lor şi să nu mai poată sufla.

Toţi, în afară de cei doi pomeniţi mai sus, reuşiră să treacă valea, dar, neaflînd apă, au dat jos poverile din spatele vitelor şi le-au mînat spre lacul care se arătă la stînga; ajungînd acolo, au văzut că apa era roşietică şi foarte leşioasă încît n-o puteau bea nici oamenii, nici animalele. Mînară vitele înapoi la drum, descurajaţi de tot, disperaţi, pentru că în munţii aceia nu era urmă de apă. Dar au fost salvaţi şi de data asta.

Cei care se abătuseră mult către dreapta au dat de un firicel de apă, în spatele unor ţancuri stîncoase uriaşe, care abia se strecura printre pietre şi apoi dispărea înghiţit de nisip. Vestea se răspîndi îndată şi toţi se înghesuiră acolo. Era treabă îndelungată pînă să bea toţi, dar, cu răbdare, şi-au potolit setea. Cîţiva au umplut două ploşti cu apă şi s-au întors repede înapoi la Ischam, pe care-l găsiră în viaţă, însă gura şi gîtlejul îi erau atît de uscate, arse, şi era atît de sfîrşit, că nu fu în stare să înghită nici o picătură şi, în vreme ce cei-

lalți așteptau să se mai întremeze, omul își dădu sufletul. I-au săpat groapa în nisip, cu mîinile și cu picioarele. De-ar mai fi mers măcar o milă mai departe, poate ar fi fost salvat. Iar de nu s-ar fi nimerit firul acela zgîrcit de apă, de după stînci, pe toți i-ar fi păscut aceeași soartă, într-atît de puțin se cerea pentru a înclina balanța spre viață sau spre moarte.

N-aveau decît să-și numere vitele ca să socotească aproape exact cam cîte zile mai aveau de trăit, în cazul cînd i-ar fi ajutat norocul să nu moară de sete mai înainte. Unii dintre ei erau oameni în crucea vieții care părăsiseră ferme întemeiate, ce le împlineau toate nevoile, luîndu-se după fantoma metalului galben, iar acum îi bîntuiau fantome galbene de cu totul alt fel. Singuri spuneau că sînt niște zănatici vînători de aur dacă fuseseră în stare să-și abandoneze pămîntul mănos numai pentru a-și lăsa oasele într-un pustiu ars de soare.

Nu-i mai ținea în picioare decît puterea voinței. Într-o zi, căpitanul Asa Haines se lăsă jos și spuse că el mai departe nu putea merge, însă tovarășul său L.O. Stephens, care mai păstrase cîteva boabe de orez, puțin ceai și o coajă uscată de pîine, pentru vremuri de cumpănă, a luat puțină apă într-o cană și a făcut niște supă pe care i-a turnat-o cu forța prietenului său pe gît ; curînd, acesta își reveni și fu în stare să pornească iar la drum. Noaptea următoare, Steven se trezi simțind că murea de sete. Se tîrî pînă unde era culcat Doty și-l imploră să-i dea măcar o gură de apă. Doty își scoase bidonul de sub cap, împărți puținele picături cu Steven și moartea fu din nou amînată.

Dar pînă și proviziile de carne erau pe sfîrșite. Unul dintre ei fu văzut cu un corn de bou în mînă : îi ardea un capăt în foc și încerca să roadă partea mai moale. Era îngrozitor să vezi ființe omenești mîncînd ceea ce pînă și cîinii refuzau să mănînce. Un altul descoperi niște țărînă ce părea mai umedă, în partea umbrită a unei tufe ; scormoni țărîna cu unghiile, o luă în pumn și încercă să sugă umezeala din ea.

Nimeni nu poate înțelege cît de cît astfel de scene decît dacă a văzut vreodată o privire sau un chip rătăcit, pe care se citește un amestec de hotărîre și disperare, trăsăturile omenești dispărînd aproape cu totul, ca să lase loc unei expresii ca de lup sau de șacal flămînd.

Trecuseră cinci sau șase zile de cînd plecaseră de la izvorul dintre sălcii, unde-și luaseră ultimele provizii de apă, și mergeau încă tot prin deșert. Drumul era mai lung decît se așteptaseră ei, în parte din cauză că înaintau încet, oprindu-se adesea să se odihnească, sau pentru că nu mai puteau merge.

Cam tot atunci, drumul începu să se vadă din ce în ce mai slab, și aproape că dispăru cu totul. S-au gîndit că cel mai bine era să se răspîndească toți în toate părțile și să se apropie de lanțul de munți pe un front cît mai larg, ca să aibă mai mulți sorți de a găsi apă, așa că au pornit doi cîte doi, unii la dreapta, alții la stînga, fiecare alegîndu-și drumul care socotea el să-l scoată mai repede la apă.

Tom Shannon era unul dintre puținii care nu-și aruncase arma, încredințat că avea să-i salveze viața cîndva. Între el și tovarășul său era cam o milă distanță, fiecare uitîndu-se în toate părțile, căutînd cel mai mic semn care să arate că s-ar afla apă. Deodată, dintr-un tufiș îi sări dinainte un iepure, primul vînat pe care-l vedea Tom de mai bine de o lună. Își îndreptă arma spre el și, în timp ce iepurele făcu un salt mai lung, Tom avu norocul să-i zdrobească țeasta cu un foc. Se apropie de animal, își puse gura la rană și începu să-i sugă sîngele cald, primul lichid pe care-l vedea. Dar asta, în loc să-i astîmpere setea, păru să-i facă și mai rău și omul începu să aiureze. Puțin mai sus, pe o pantă, văzu o stîncă și un tufiș mai verde și o luă într-acolo, plin de nădejde, dar nu găsi apă. Se așeză jos, cu spatele rezemat de stîncă, cu pușca sprijinită alături, își trase gioarsa de pălărie veche pe ochi și i se făcu rău.

Își dădea seama că viața i se stingea, iar el zăcea neputincios — nici măcar să se miște nu mai avea tărie — și fără voința de a mai face vreun efort. Cum stătea așa, i se părea că poate cuprinde limpede cu privirea tot drumul făcut de el prin toate deșerturile, prin munți, peste ape. pînă în Illinois. Uitase prezentul cu totul și nu mai era loc în conștiința lui decît pentru acest tablou al trecutului. Gîndurile păreau să-i fie tot mai desprinse de cele trupești și rătăceau în voie prin trecut, retrăind scene minunate, de mult apuse. N-a știut niciodată cît a rămas așa. Tovarășul său fu mai norocos și găsi apă, iar după ce-și potoli setea, o porni în căutarea sărmanului Tom, pe care nu-l mai vedea. Îndreptîndu-se încotro răsunase focul de armă, o luă după urme pînă-l văzu pe cel pe care-l căuta, frînt din mijloc lîngă stîncă, cu fața ascunsă sub pălărie.

— Hei, Tom ! exclamă el, dar celălalt nu clinti.

Apropiindu-se și mai mult, îl strigă din nou, dar nu primi nici un răspuns și nu zări nici o mișcare. „Sărmanul Tom a pornit spre o lume mai bună — gîndi el — deși salvarea era la doi pași“. Se apropie și-i ridică pălăria. Zări o zbatere a ochilor, un tremur al mușchilor obrazului, un fel de semicon-

știență, acea stare care anunță apropierea sfîrșitului. Dîndu-i capul pe spate, îi turnă iute din bidon apă printre buze, și celălalt înghiți. Apoi încă puțin, încă puțin, pînă ce viața păru să se întoarcă, aducîndu-l din nou în lumea necazurilor și, o dată cu ea, reînviară și suferințele, conștiința tuturor durerilor care-i chinuiau trupul. După o vreme se mai întremă și prietenul său îl ajută să se ridice în picioare. Se îndreptară spre apă, făcură foc, prăjiră iepurele — prima carne gustoasă pe care o puneau în gură după multă vreme. Tom se simți mai în putere și-i povesti tovarășului său ce pătimise după ce băuse sîngele cald al iepurelui, cum se scufundase în somnul morții.

— De mai întîrziai puțin, și nu mă găseai — îi spuse Tom — acum eram departe de lumea asta tristă.

Au slobozit un foc de armă drept semnal, s-au uitat la oasele iepurelui, au băut iar apă și, încet-încet, au simțit cum le renășteau puterile. Către seara acelei zile pline de suferință, ceilalți, care se răspîndiseră în toate părțile, începură să apară, atrași de răsunetul împușcăturilor și de fumul focului făcut de cei ce găsiseră apă. Unii erau la fel de pieriți ca și Tom Shannon și trebuia multă grijă cînd li se dădea apă pe stomacul lor gol. Unul dintre ei, pe nume Robinson, era atît de sfîrșit înainte de a ajunge la popas, că fu pus în spinarea unei vite și cîte un tovarăș de-o parte și de alta aveau grijă să-l prindă de cădea. Cînd ajunseră cam la o milă de apă, Robinson le spuse că se simțea destul de în putere ca să se țină și singur în spinarea animalului și că nu mai era nevoie să fie cu ochii pe el, așa că oamenii își slăbiră vigilența. Curînd se prăbuși din spinarea vitei, iar cînd se duseră la el, omul refuză să se mai urce călare sau să meargă mai departe.

— Întindeți doar pătura pe jos — spuse el — și am să stau puțin să mă odihnesc, iar apoi am să vin și eu spre tabără.

L-au lăsat acolo și s-au dus la apă. După ce și-au mai potolit setea, s-au întors cu apă la el, ca să-l ajute să-și revină, dar cînd l-au găsit era mort. Părea să nu se fi clintit după ce se întinsese jos, și doar cîteva înghițituri de apă l-ar fi salvat ! Era foarte dureros că, după atîta suferință și atîtea eforturi, omul murise la nu mai mult de o milă de apa care i-ar fi redat viața. N-aveau la ei cu ce să-i sape groapa, nici măcar cuțite, fiindcă lăsaseră totul în tabără, așa că l-au învelit în pătură și s-au întors plini de tristețe înapoi.

N-am amintit decît de soarta a patru din convoiul „răzvrătiților", care și-au dat sufletul la marginea drumului. Dar

trebuie să spun că un grup de unsprezece oameni au pornit pe jos singuri, înainte ca ceilalți să-și părăsească și ei căruțele. Nu s-a mai auzit nimic de ei, dar mulți ani după aceea nouă schelete au fost găsite în jurul rămășițelor unui popas. Alți doi au ajuns pînă la minele de aur, dar cînd li se pomenea de acel drum, izbucneau în plîns și nu mai puteau scoate o vorbă.

Printre „răzvrătiți" erau și doi nemți care abia puteau rupe cîteva boabe englezește, și poate de aceea se țineau mai deoparte față de restul cetei. Într-o zi, după ce au fost părăsite carele, cei doi nemți mergeau singuri înainte, cu traistele în spate, sub soarele dogoritor, simțindu-se sfîrșiți de sete și de foame. Unul dintre ei se așeză jos pe o coastă de deal, cuprins de disperare, în vreme ce al doilea se duse într-o viroagă, în speranța că avea să găsească vreun fir de apă prin vreo crăpătură de stîncă, deși era o speranță zadarnică. Deodată își strigă tovarășul de pe coastă :

— John, vino încoace și ia și tu niște aur. E cît vrei !

— Nu, nu vin. Mie nu-mi mai trebuie nici un aur, dar aș da nu știu ce pentru niște apă și o coajă de pîine.

Așa că și-au lăsat în părăsire prețioasa descoperire și au pornit abia tîrîndu-se mai departe, reușind ca și alții să iasă din deșert și să ajungă la Los Angeles. Cel care descoperise aurul s-a stabilit la misiunea San Luis Rey și a deschis o dugheană de haine, dar nu la multă vreme a fost ucis. John Galler rămase la Los Angeles, încropi un atelier de căruțe și făcu afaceri bune. Era un om cinstit, harnic și cei din jur aveau mare încredere în el. Amintea adesea povestea tovarășului său despre filonul de aur din pustiu și i s-au pus la dispoziție, în două sau trei rînduri, cele necesare ca să se întoarcă și să redescopere locul, dar nu părea să mai țină minte unde era, și ori de cîte ori a ajuns din nou în deșert, totul i s-a arătat în altă lumină, încît n-a fost în stare să identifice împrejurimile. Așa că faimoasa mină a onorabilului John Galler rămîne pe lunga listă a minelor pierdute, ca și filonul „Cătarea puștii", precum și alte mine pe care oamenii le caută de atunci în zadar.

*

* *

Scăpasem de nisipurile și fantomele îngrozitoare ale Văii Morții, de mirajele ei înșelătoare, de coloanele de sare, de

locurile ei amare şi de pustietatea ei stearpă, sumbră şi sălbatică. Traversasem continentul nordamerican, de pe un tărîm al abundenţei, peste dealuri golaşe şi întinderi pustii, şi ajunsesem pe alt tărîm, minunat, unde, deşi iarnă, ne coceam la soarele verii, înconjuraţi de verdeaţă. Nici nu ne gîndeam la aurul pentru care bătusem atîta cale. Morţi am fost şi am înviat. Ne uscasem de sete şi acum cel mai cristalin pîrîu ne îmbia să ne aplecăm şi să bem. Fusesem atît de flămînzi, că ne uitam unul la celălalt, bîntuiţi de gînduri nebune, iar acum aveam parte de belşugul pămîntului. Viaţa care ne fusese povară ne devenea iarăşi preţioasă.

Acum eram în a şaptea zi a lunii martie 1850, şi această dată, ca şi cea de 4 noiembrie 1849, vor rămîne adînc întipărite în memorie. În ziua pomenită la urmă ne-am abătut de la calea obişnuită ca s-o luăm pe scurtătura aceea nenorocită, şi patru luni de zile nesfîrşite am rătăcit pe drumuri şi ne-am luptat cu greutăţi cumplite.

Am încărcat poverile în spatele vitelor şi am început să coborîm prin acea vale minunată, plină de iarbă, unde totul părea nou şi ciudat. Eu şi Rogers ştim că în curînd ne vom întîlni cu oameni străini nouă, care vorbesc o limbă străină din care nu pricepem o boabă. Cum o să ne descurcăm noi, fără un dolar, cum o să găsim hrană şi toate cîte ne trebuie? Sînt întrebări la care nu putem răspunde încă şi nu ştim cum ne vom descurca. Minele de aur sînt încă la patru sute de mile depărtare, iar pe aici, prin preajmă, nu ştim de vom găsi ceva de lucru. Ni s-a dăruit viaţa, dar acum ne întrebăm cum s-o trăim omeneşte, ca nişte oameni liberi.

LA POMUL LĂUDAT[1]

E. GOULD BUFFUM

[1] „Şase luni la minele de aur; din jurnalul unei călătorii de trei ani prin California Superioară şi Inferioară, 1847-48-49", cartea lui E. Gould Buffum, din care face parte acest fragment, a fost prima relatare cu caracter monografic asupra minelor din California şi a modului de extragere a preţiosului metal. Autorul a fost martor al primelor momente de entuziasm provocate de descoperirea aurului, iar lucrarea sa, apărută în 1850, a constituit un îndreptar de căpătîi pentru cei dintîi imigranţi pe tărîmul aurului. (n.t.)

Înainte de descoperirea aurului în aluviunile rîurilor Californiei, întreaga țară era prea puțin populată, majoritatea locuitorilor fiind californieni get-beget, mexicani și indieni. Cei avuți duceau în general o viață tihnită de ranceros[1], crescînd imense cirezi de vite și herghelii de cai, ce erau lăsate de capul lor pe cîmpii și dealuri.

Principalele produse și mărfuri de export erau pieile și grăsimea. Iar cel mai rar articol pe toată coasta era banul, unii neavînd prilejul să vadă cum arată un dolar cît era anul de lung, pieile de vite cîștigînd renumele de „bancnote californiene", pentru că erau folosite ca atare. Singurele distracții erau jocurile de noroc și fandango-ul, la care luau parte, fără deosebire, și bărbații și femeile din toate categoriile sociale. Cei cîțiva negustori americani, englezi și francezi de pe acele meleaguri se stabiliseră la San Francisco, Monterey, Santa Barbara și Los Angeles și țineau în mîini toate afacerile comerciale. Oamenii locului — ființe de treabă, primitoare, vesele, dar cam lasă-mă-să-te-las, încît se mulțumeau doar cu o casă de lut, carne de vită și frijoles[2] și cu un cal nărăvaș care să-i poarte prin prerii — erau ori la cheremul guvernului central, ori la al primarilor sau oficialităților mărunte.

Și pînă în ziua de astăzi, California, în ciuda climatului ei plăcut, a bogățiilor sale inepuizabile și a poziției geografice deosebite, ar fi rămas o regiune aproape necunoscută vizitată din cînd în cînd de cîte o navă comercială cu o încărcătură de mărfuri pe care să le schimbe cu piei, dacă misterioasa providență n-ar fi făcut să se descopere aur în nisipurile Rîului American. Acest eveniment a dat un imbold uriaș imigrației și comerțului.

Niciodată nu s-a greșit mai mult, decît atunci cînd s-a încercat descrierea climatului și resurselor Californiei. S-au făcut cele mai contradictorii afirmații, care nu se pot împăca decît dacă ne gîndim că aceste considerații au fost făcute din locuri diferite și în anotimpuri diferite. Toată întinderea țării e brăzdată de munți, văi, cîmpii și e traversată de la nord la sud de Sierra Nevada și Munții Coastei, unele piscuri ale ultimului lanț ridicîndu-se la peste șaisprezece mii de picioare, în zona zăpezilor veșnice. Zona din imediata apropiere a țărmului are o climă deosebit de aspră, dar, la numai cîteva mile în interior, climatul devine foarte blînd și plăcut, aerul curat și proaspăt. Cea mai importantă particularitate a climei este

[1] Fermieri. (n.t.)
[2] Fasole. (n.t.)

anotimpul ploilor. Din aprilie pînă în noiembrie nu se știe ce e aceea ploaie, dar în lunile de iarnă cade în torente.

Paginile care urmează au fost așternute pe hîrtie *currente calamo*, în scurte răgazuri răpite altor preocupări, în mijlocul sunetelor de ciocane, fierăstraie și altor zgomote, în mijlocul agitației, neastîmpărului, speculațiilor și vacarmului orașului San Francisco, în ajunul plecării mele spre noi explorări în zona importantelor mine din sud. În aceste împrejurări nu-și bate nimeni capul cu stilul. Nimeni nu poate cere unui căutător de aur din California să piardă ceasuri întregi cu șlefuitul frazelor, cu rotunjitul perioadelor, ca unui literat parizian. Este o relatare a călătoriei mele în regiunea minelor de aur ale Californiei, a întîmplărilor trăite acolo, în primăvara lui 1848-49, dimpreună cu descrierea amănunțită a principalelor terenuri aurifere, a procesului de extragere a aurului, a uneltelor și mașinilor necesare în acest scop.

În momentul descoperirii aurului, poposisem cu regimentul meu în La Paz, California de Jos, iar după ce ni s-a dat ordin să ne deplasăm în California Superioară, am sosit la Monterey la mijlocul lui iunie 1848, cam la șase săptămîni după ce descoperirea ajunsese de notorietate publică. Circulau cele mai năstrușnice povești, dar cetățenii cumsecade din Monterey le socoteau drept aiureli ale unor minți înfierbîntate. Am primit ordin să plec în misiune la Pueblo de los Angeles, unde am sosit la 4 iulie și am rămas împreună cu detașamentul meu pînă la lăsarea la vatră, la 18 septembrie 1848. Ziua în care ne-am văzut din nou stăpîni pe noi a fost întîmpinată cu atîta veselie cum numai un pușcăriaș își sărbătorește ziua mult așteptată a eliberării din detențiune. Jinduiam după această clipă de trei luni de zile.

Relatările despre minele de aur aveau aerul poveștilor din „O mie și una de nopți" și dinaintea ochilor plutea numai imaginea „boțului de aur". În trei zile, Ciudad de los Angeles rămase pustiu și pe drumul către mine nu vedeai decît căruțe și cai încărcați cu tigăi, rîngi, oale, lopeți, carne de porc, tîrnăcoape. La 18 octombrie am ajuns la San Francisco, unde mi s-a înfățișat un tablou ciudat.

Aur și monede de aur erau cît nisipul mărilor și păreau a fi la fel de prețuite. De cînd îl văzusem eu ultima dată, orașul nu se schimbase în bine, fiindcă, de la descoperirea minelor, rămăsese aproape pustiu. Timp de cîteva luni, valoarea bunurilor imobiliare scăzuse mereu și nimănui nu-i trecuse prin minte că San Francisco va deveni în numai doi ani un mare oraș.

Înarmat cu tîrnăcop, lopată, sapă şi o puşcă, gătit cu o flanelă roşie, nădragi din catifea reiată şi nişte bocanci zdraveni, m-am trezit în ziua de 25 octombrie 1848, croindu-mi drum, împreună cu doi prieteni, către singurul debarcader din San Francisco, ca să ne urcăm pe un vas ce urma să ne ducă spre munţii de aur ai Sierrei Nevada. Scenele care se desfăşurau dinaintea ochilor de mai multe zile şi chiar şi în momentul cînd păşeam la bordul barcazului erau de natură să potolească şi entuziasmul unuia mai înclinat spre aventură decît mine.

Din zonele miniere veneau zilnic vase întregi încărcate cu nenorociţi loviţi de friguri şi junghiuri, traşi la faţă, slăbiţi, jigăriţi, descurajaţi, dar mă prinsese fiorul luptei, şi tot aş fi plecat chiar dacă la cîrma barcazului care mă ducea spre El Dorado s-ar fi instalat Talpa-Iadului în carne şi oase. Ne-am tocmit şi ne-am plătit drumul. Eram atît de nerăbdători să găsim un mijloc de deplasare, ori care ar fi fost, încît nici nu ne-am uitat la barca aceea şubredă, căreia ne încredinţam persoanele noastre mai preţioase decît oricînd.

„Anna" era un biet barcaz de zece tone, abia cît o barcă de corabie, fără nici un acoperiş deasupra, ticsit de butoaie şi mărfuri de toate felurile, şi pe vas se mai aflau încă opt suflete, în afară de ale noastre, care voiau să călătorească. M-am uitat la nava noastră mai cu grijă. Pe punte nu mai aveai unde pune o sticlă de whisky ca lumea. Am încercat să-l facem pe căpitan să înţeleagă cît de periculos era să pornească la drum cu atîta încărcătură, dar nu ne-a răspuns decît că primise „doi dolari la sută pentru asta". Nu aveam de ales, ne-am săltat şi noi în barcă, spre lăsarea serii barca porni şi, mînată de un vînt prielnic, începu să traverseze golful San Francisco.

Aşa cum era şi normal, la bord nu aveai unde să-ţi găteşti ceva de mîncare, fiindcă nu era nici bucătărie, nici măcar o sobă. Iar pe deasupra nici nu aveam din ce face mîncare fiindcă, în graba noastră, uitasem să cumpărăm de-ale gurii, sperînd să găsim la bord şi masă, o dată cu celelalte înlesniri. Împins de generozitate, căpitanul ne oferi brînză şi biscuiţi şi, după ce ne-am ospătat noi boiereşte, cu astea am început să pornim în căutarea locurilor de dormit.

În vremea aceasta se lăsase întunericul, iar pe cer se adunară nori. Vîntul se schimbase, şi cînd ne îndreptam spre Insula Îngerilor, cînd ne depărtam de ea, în timp ce valurile năvăleau peste marginile bărcii, care erau cam la nivelul apei din cauza încărcăturii prea mari. Nu ni se prevestea o noapte prea

plăcută. Eram unsprezece oameni pe care de sus îi pîndea ploaia şi de jos valurile, nevoiţi ori să găsim vreun loc de dormit pe o grămadă de butoaie şi lăzi ce ticseau barca, ori să nu închidem un ochi toată noaptea.

Avînd privirea mai ageră decît tovarăşii mei, am dibuit o ladă care zăcea la pupa, deasupra unui vraf de mărfuri puse alandala, şi abia acolo, frînt din mijloc, într-o poziţie ce nu se prea potrivea unui gentleman, am putut să-mi odihnesc jumătatea de sus a trupului în vreme ce călcîiele se sprijineau pe un butoi cu carne de porc, aflat mai sus de nivelul capului, formînd astfel un unghi de patruzeci şi cinci de grade. Cu egoismul specific omului, am pus stăpînire pe toată sofaua aceea şi m-am călătorit în lumea viselor, plină de viziunea luminoasă a „boţurilor de aur", a grămezilor şi mai mari de aur care se lăfăiau dinaintea ochilor lăuntrici, cînd, deodată, m-am simţit zgîlţîit fără blîndeţe. Trezindu-mă, am dat cu ochii de Higgins, unul din tovarăşii mei, care apăru în coasta mea şi mă informă, pe un ton foarte hotărît, că timpul meu de somn trecuse şi acum era rîndul lui.

Se pare că în timp ce eu eram departe, în lumea închipuirilor, toţi ceilalţi au ţinut sfat, au dezbătut situaţia cu gravitate şi au hotărît: unu — nu se afla nici un alt loc potrivit pentru dormit în toată barca aceea, ci numai lada pe care o ocupasem eu ; doi — era contrar tuturor legilor societăţii umane ca un singur om să pună stăpînire, numai pentru folosinţa sa personală, pe tot ce era mai de preţ în lume ; şi trei — în următoarele douăzeci şi patru de ore, toţi, prin rotaţie, aveau să tragă un pui de somn în respectiva ladă.

Cînd mă trezi Higgins, pe poncho-ul meu răpăiau picături de ploaie, şi, numai pe jumătate dezmeticit, am sărit în picioare, m-am dus spre pupa şi am găsit un locşor unde puteam să mă întind numai pe jumătate. În felul acesta mi-am petrecut restul nopţii, în golful San Francisco, asaltat de ploaie şi de valuri, ameninţat la fiecare legănare a bărcii să mă trezesc zvîrlit în apă — noapte pe care n-am s-o uit niciodată. Tovarăşii mei de suferinţă, cînd nu ocupau lada, moţăiau în picioare sau stăteau pe cîte un fund de butoi, dorind din toată inima să se facă odată ziuă.

Se arătă şi dimineaţa, aşa cum se arată ea întotdeauna, chiar şi după cea mai lungă noapte, iar soarele apăru strălucitor şi fierbinte deasupra noastră, uscîndu-ne hainele şi înviorîndu-ne spiritele pătrunse de umezeală. În timpul nopţii ieşisem din golful San Francisco şi intrasem în golful San Pablo. Ultimul are un diametru de vreo zece mile şi e de

formă aproape circulară. Intrarea în golf se află la vreo opt mile de orașul San Francisco și e marcată de două insulițe stîncoase, numite „Cei doi frați", albite de găinațul păsărilor. Din golful San Pablo am intrat în strîmtoarea Carquinez, și pe la amiază eram în dreptul orașului Benicia. Acesta a fost unul din primele orașe nou ridicate în California și, cu multe luni înainte de descoperirea aurului, pornise să se dezvolte impetuos. După ce-am părăsit Benicia, am pătruns în golful Suisun, iar dincolo de delta San Joaquin, am intrat pe mărețul Sacramento — Hudsonul coastei de vest. Pe malul stîng, la gura fluviului Sacramento, se afla magnificul oraș Montezuma, format, în acel moment, dintr-o singură casă, și aceea neterminată, prin care se preumbla în voie vîntul toamnei. Acela era tot unul din orașele de hîrtie, proiectat de vreo trei ani și lăsat în părăsire de cînd descoperirea minelor de aur scosese la iveală alte locuri mai bune.

În noaptea aceea am tras la mal la vreo patru mile de la gurile fluviului, am făcut un foc strașnic, am copt cartofi, am prăjit niște carne de porc, pe care ne-a dat-o tot căpitanul, cu generozitatea lui și, hotărîți să ne petrecem noaptea într-un loc cu mai puține colțuri, ne-am culcat lîngă foc și am dormit pînă tîrziu dimineața ca să compensăm suferințele nopții trecute ; am dormit fără să ținem deloc seama de lupii și urșii grizzli care se găsesc în număr mare în toată regiunea.

A doua zi, cum nu mai era vînt, am fost nevoiți să trecem la rame și pe la amurgit am ajuns la Hala-chum-muck, sau cum i se mai spune, Suisun. Aici e un vechi loc de popas pe rîu și, găsind ruinele unei case, am tras și noi la mal, am aprins focul cu niște resturi de scînduri care serviseră înainte la acoperiș, ne-am făcut mîncare și am dormit pe pămîntul gol, dar cu o mică bucată de acoperiș deasupra capului.

Locul își leagă numele de o întîmplare cu indienii. Cu mulți ani înainte, acolo făcuse popas de noapte o ceată de vînători. Au fost atacați de indieni și, după o rezistență plină de curaj, toți au fost uciși, în afară de unul singur care fu urmărit și, pe cînd fugea, niște indieni i-au strigat „Hala--chum-muck" (nu se află nimic de mîncare), vrînd să spună cu asta că, deoarece omul își aruncase pușca, avea să moară de foame.

Înainte de descoperirea aurului, pe acele meleaguri locuiau trei familii, care pășteau o cireadă de vite, și Hala-chum--muck trăgea nădejde să ajungă oraș ca toate orașele. Dar cînd s-a auzit și aici de aur, toți și-au părăsit fermele, iar cei

care au trecut pe acolo cu vasele pe rîu au ucis vitele și au distrus locuințele. Acum, terenurile în Suisun se vînd repede și la preț ridicat.

În noaptea de 30, ne-am oprit la ferma lui Schwartz, un neamț bătrîn, despre care cineva spunea că-și uitase propria limbă, dar n-apucase să învețe alta. Cu siguranță că e cel mai ciudat specimen uman pe care l-am văzut în viața mea. Imigrase în California cu zece ani mai înainte și obținuse o proprietate care se întinde pe șase mile în lungul fluviului Sacramento. Își făcuse o colibă din trestie ce semăna cu cele ale indienilor. Și aici își ducea el traiul într-o lene suverană, așteptînd să ajungă și acolo marșul civilizației și anticipînd ziua cînd își va vinde pămîntul, dobîndind o avere princiară, și probabil că nu va fi dezamăgit. Vorbește un amestec de germană, limba lui maternă, engleză, spaniolă, franceză și indiană, și numai un lingvist mult mai bun decît am avut eu norocul să întîlnesc vreodată i-ar putea înțelege graiul.

La ferma lui Schwartz am avut parte de o pățanie care mi-a pecetluit apropierea de regiunea pe care o străbăteam. N-a fost decît un botez nesperat în apele de aur ale Sacramentoului. Pe mal am făcut un foc, și după ce-am cumpărat cîteva livre de carne de vită, la prețurile „epocii de aur", am mîncat ; apoi m-am dus la barca ce se afla la vreo zece metri de țărm să-mi iau păturile. Singurul mijloc de a ajunge la barcă era canoea, făcută dintr-un buștean, a lui Schwartz. M-am urcat în ea împreună cu un tovarăș și un puști indian pe care-l adusese acesta cu el și am împins-o spre larg. Puștiul sta la prova și s-a speriat de clătinarea canoei cînd i-am făcut vînt de la mal. Ca să contrabalanseze cînd canoea s-a înclinat într-o parte, el s-a lăsat în cealaltă ; văzînd că ambarcațiunea se apleacă apoi în cealaltă, se repezi în partea opusă, dar cu prea mult elan și ne-am răsturnat toți trei în apă. Eu m-am trezit, îmbrăcat cum eram cu mantaua și cu pușca în mînă, în apa adîncă de vreo cinci metri. Am dat drumul puștii de parcă m-ar fi fript și m-am îndreptat cum am putut spre mal. Am ajuns cu toții pe „terra ferma", după care m-am dus singur cu canoea la barcaz și mi-am schimbat hainele.

I-am spus lui Schwartz că aveam să abuzez de ospitalitatea lui și i-am băut cam jumătate de litru de rom de New England, cam ciudat colorat, despre care m-a asigurat că era

„de tres best clasa de brandy"[1], apoi mi-am întins păturile pe podeaua de lut a colibei lui și m-am mai trezit abia dimineața, sănătos și bine dispus, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Am năimit un kanaka[2], ce se afla la bord, ca să se scufunde și să-mi găsească pușca, iar după ce mi-a adus-o, ne-am pornit iar la drum. Am mai dormit o noapte pe malul fluviului, după care am ajuns la Embarcadero, astăzi orașul Sacramento, în seara zilei de 2 noiembrie.

În cîmpia unde se ridică astăzi orașul prosper și foarte populat al Sacramentoului nu se vedea țipenie de om atunci cînd am debarcat noi acolo. Nu se vedea nici o casă, singurul loc unde se mai făcea niște negoț era un vechi barcaz tras la țărm. Mi-am ridicat cortul la marginea preriei nesfîrșite, unde, în numai un an, avea să se înalțe un oraș cu douăsprezece mii de locuitori.

Pentru a ne completa echipa cu care aveam de gînd să pornim spre mine, a trebuit să mai așteptăm la Embarcadero încă trei militari lăsați la vatră, care plecaseră din Pueblo de Los Angeles o dată cu noi, dar nu veneau pe apă ca noi, ci trebuiau să treacă prin valea Tulare ca să ne aducă și caii pe care să încărcăm proviziile.

Ne-am ridicat cortul, am făcut demîncare și am început să așteptăm sosirea tovarășilor noștri, pradă unei mari nerăbdări, din cauza celor mai uluitoare povești ce ne parveneau din regiunea minieră. În locul căldurilor de vară se simțea acum adierea răcoroasă a toamnei, și pe la Embarcadero în fiecare zi soseau și plecau grupuri de oameni, primii cu buzunarele pline de aur din cel mărunt, iar ceilalți plini de nădejdi și cu inimile tremurînd de emoție.

La 7 septembrie sosiră și ai noștri și aduseră cu ei cinci cai jigăriți de atîta umblat prin munți. Abia la 16 noiembrie am putut pleca. Fiind cu totul neștiutori, fără să avem habar încotro s-o luăm întîi ca să nimerim mai bine, fiind, pe deasupra, toți foarte tineri, entuziaști și zdraveni, ne-am hotărît să deschidem un nou drum și să pornim într-o expediție de descoperiri în munți, în speranța că norocul o să ne scoată în cale cel mai mare „boț" de aur dintre toate, și că poate vom afla bogata fîntînă din El Dorado, unde, dinaintea ochilor noștri uluiți, o să ne apară un rîu de aur topit, izvorînd ca lava unui vulcan din inima munților Sierra Nevada.

[1] Un amestec de franceză, spaniolă și engleză, însemnînd : brandy din cel mai grozav. (n.t.)

[2] Băștinaș din insulele Pacificului. (n.t.)

Norocul sau ghinionul ne-au mînat pașii în expediția asta. Într-o seară, în tabără a sosit un miner care ne-a mărturisit că fusese de curînd într-o expediție de prospectare împreună cu alți trei tovarăși și cînd aproape să atingă izvorul aurului, după cum socotea el, ceata lor a fost atacată de indieni și toți ceilalți au pierit. Terenul era foarte promițător și, după ce-am aflat cam pe unde se afla în munții pe care-i bătuse el, la 16 noiembrie ne-am pornit toți șase în expediția noastră don-quijotească, încărcînd pîine și carne de vacă uscată în spinările a doi cai, fără să-i împovărăm prea tare, un al treilea lăsîndu-l cu restul de provizii și cortul la Embarcadero.

Am trecut Rio de los Americanos la vreo milă mai sus de fortul Sutter și, după ce-am poposit în noaptea aceea pe malul opus, am pornit din nou a doua zi dimineață. Cerul, după cum arăta, ne promitea o furtună zdravănă, dar cum pe noi nimic nu ne speria, am luat-o spre așezările miniere de pe Rîul Castorului, și pe la amiază promisiunile cerului se împliniră cu vîrf și îndesat. Ploaia se năpusti asupra noastră mai întîi cu picături mari și apoi își dădu drumul în torente. Vîntul bătea ca un uragan. Eram în mijlocul preriei, și un pîlc de copaci sub care să ne adăpostim nu se zărea decît la vreo patru mile depărtare, parcă îmbiindu-ne în bătaie de joc să căutăm loc ferit sub coroana lor bogată și mare.

Am grăbit pasul cît am putut și am reușit să ajungem, murați pînă la piele, în ceva mai mult de o oră, la acel pîlc de copaci care se dovediră a fi stejari. Puținele schimburi pe care le adusesem cu noi erau în boccelele din spinarea cailor, dar le-am găsit și pe acelea ude, la fel ca și pîinea care fusese transformată într-un fel de pastă. Eram descurajați, dar am încropit un foc sub copaci și am rămas acolo tot restul zilei.

La lăsarea nopții, ploaia se opri, și după o cină plină de tristețe, la care am mîncat pîine udă și carne cleioasă, ne-am întins pe pămînt, înveliți în pături, blestemînd din tot sufletul nebunia care ne mînase s-o apucăm pe drumuri încă nebătute în nădejdea de a ajunge bogați și a ne vedea trecuți în rîndul nemuritorilor. Cei obosiți dorm și în pături ude, trîntiți în glod. Iar a doua zi dimineața am fost răsplătiți pe jumătate pentru necazurile și pățaniile din ziua precedentă de un soare strălucitor, răsărit pe un cer senin ce se întindea deasupra întregii prerii.

Ne-am strîns toate calabalîcurile și am luat-o la drum, cu gînd să ajungem înainte de lăsarea serii la o viroagă, unde, după informațiile primite, urma să părăsim șleaul principal și să ne îndreptăm spre munți. Pe cînd se lăsa seara, am ajuns

la o albie uscată — *arroyo* — şi am socotit că era cea indicată pe schiţa drumului, mîzgălită de minerul ce ne băgase în cap ideea acestei expediţii. Am dat jos poverile, am făcut un foc în mijlocul albiei şi, punînd pîinea umedă şi carnea aproape de flăcări, în curînd le-am mai uscat cît de cît. Ne-am culcat, iar deasupra noastră se deschise un cer paşnic şi plin de stele, ceea ce ne-a făcut să nădăjduim că ne vom odihni ca lumea. Dar în cerul de noiembrie al Californiei nu trebuie să ai încredere, şi pe la ora douăspreze ne-a trezit, spre furia noastră, o ploaie cumplită. Ne-am adunat în jurul focului care-şi dăduse duhul şi am uitat de suferinţele trupeşti cînd am văzut sărmana noastră pîine şi carnea — singura hrană pe care ne puteam baza, murate din nou. Cum nu se arătau semne că ploaia avea să se oprească, am înălţat un fel de acoperiş deasupra proviziilor, blestemîndu-ne, plini de năduf, că nu-l ridicasem mai înainte, şi ne-am petrecut restul nopţii uzi leoarcă şi fără să închidem ochii.

Dimineaţa amăgitoare se arătă din nou frumoasă şi ne-am hotărît să rămînem pe loc în ziua aceea pentru a încerca încă o dată să ne uscăm proviziile şi să ne gîndim bine încotro o luam. Doi — unul eram eu — voiau ori să ne întoarcem şi să încercăm să ajungem în altă parte a terenurilor aurifere, ori să mergem mai departe pe drumul pe care-l bătusem pînă atunci, alături de care făcusem popas, şi să ajungem la rîul Yuba, aflat, după socoteala noastră, la vreo treizeci de mile. Dar cei care voiau să mergem înainte pe căi neumblate erau mult mai mulţi, în frunte cu Higgins, om de-o încăpăţinare de neînfrînt, şi ne-au zugrăvit rezultatele minunate pe care eram pe cale să le dobîndim. Aveam să mergem pe acolo pe unde urmele omului alb încă nu se zăriseră şi să ne găsim în creierul munţilor un sălaş de iarnă, iar la picioarele noastre să se lăfăie bogăţii nemaivăzute.

Am lăsat să fie după voia lor, şi a doua zi, în revărsatul zorilor, ne-am pornit din nou, luînd-o în direcţia nord-est, de-a dreptul spre munţii ce păreau a se ridica la vreo douăzeci şi cinci de mile. Şi iată-ne vîrîţi într-o nouă aventură, porniţi pe un drum nebătut, printre sălbatici duşmănoşi, despre care ştiam că omorîseră vreo cîţiva albi. În plus, nu mai aveam decît puţine provizii pentru noi toţi şase cîţi eram : vreo douăzeci şi cinci de livre de pîine udă şi încă de pe acum mucegăită şi nişte nenorocită de carne afumată de vită.

Am mers prin albia aceea uscată pînă aproape de lăsarea serii şi am ajuns la poalele munţilor. Nu văzusem urme de albi pe acolo, ci numai din loc în loc nişte urme de picioare

goale de indieni. Eram pe deplin încredinţat că de la răscruce apucasem greşit prin albia aceea. Drumul pe care-l bătusem toată ziua nu fusese decît piatră nenorocită şi numai din loc în loc am dat de cîte un stejar pipernicit.

Cum am ajuns însă la poalele munţilor, peisajul s-a schimbat cu totul. În faţa ochilor ni s-au deschis văi înverzite, mănoase, iar stejarii înalţi aruncau pe coastele domoale umbre grele, care le adînceau pe cele ale înserării. Am intrat pe una din văi şi, după aproape o milă, am ajuns la cel mai frumos loc de popas ce mi-a fost dat să întîlnesc vreodată : valea se mai lărgea şi forma o poiană aproape circulară de vreo milă diametru, înconjurată din toate părţile, în afară de locul îngust pe unde intrasem, de înălţimi semeţe, înverzite, acoperite de păduri. Poiana era îmbrăcată într-o iarbă înaltă, prin care răsăreau spice de ovăz, precum şi minunate flori de toamnă, albastre şi galbene. Iar prin mijlocul ei şerpuia, făcînd o mie de coturi, un pîrîu argintiu, limpede precum cristalul, din care şi noi, şi caii am băut pe săturate, potolindu-ne setea mai bine decît zeii cu nectarul lor. Soarele scăpăta în spatele culmilor dinspre apus şi împrăştia pe coastele dimpotrivă un fluviu de aur.

Pe ramuri îşi făceau de cap păsărele de toate culorile, care-şi aruncau în aer miile de triluri. Mă gîndeam că de mi-aş fi putut scoate din cap obsesia aurului, fascinaţia bogăţiei, m-aş fi stabilit acolo şi aş fi trăit fericit pînă la adînci bătrîneţi în acel mic paradis terestru.

Ne-am ales drept loc de popas o coastă domoală pe înălţimile din vest, sub o stîncă semeaţă, am făcut foc şi eram pe cale să ne mulţumim chiar şi cu o cină modestă cu pîine mucegăită, cînd unul dintre mîndrii flăcăi ai Insulelor de Smaragd din ceata noastră, răscolind prin desagii cu provizii, dădu peste o pungă cu cafea prăjită şi rîşnită, de care nu ştiam că se află acolo, şi peste o pungă cu zahăr, amîndouă cam ude, fireşte, dar oricum binevenite. Cafeaua aceea fierbinte, băută direct din oala de tablă de vreo doi litri în care o făcusem, era pentru mine o băutură mai minunată decît picăturile de rouă dintr-un boboc de trandafir abia desfăcut pentru o zînă. Am dormit împărăteşte după cafeaua aceea, pînă pe la miezul nopţii cînd am fost trezit să-mi fac rîndul de pază, lucru foarte necesar în regiunea aceea plină de indieni. Şi eu, care cu sabia încinsă la brîu fusesem de atîtea ori comandantul gărzii, vegheam acum în post, cu puşca în mînă, şi am stat aşa vreo două ceasuri.

Dimineaţa se arată la fel de senină şi de frumoasă cum fusese şi seara de dinainte. După ce-am dat pe gît încă o cană de cafea fierbinte şi am înghiţit nişte pîine mucegăită, mi-am luat arma drept tovarăş şi m-am îndreptat spre pîrîiaş, în vreme ce ceilalţi, mult mai entuziaşti, au pornit în căutarea aurului. Am traversat poiana şi de cealaltă parte, la poalele munţilor, unde am dat de o colibă indiană părăsită, făcută din crengi şi lipită cu lut. Pe vatra de pămînt focul încă ardea, la intrare erau cîteva tigve pline cu apă şi în preajmă mîrîia o javră urîtă de cîine. La cîţiva paşi de colibă era o movilă rotundă, înconjurată cu o îngrăditură de nuiele. Era un mormînt indian, iar în mijloc, în loc de piatră funerară, se înălţa un par, stropit cu ceva roşu, ca şi pămîntul movilei în jur. Probabil că acolo odihnea vreo mîndră căpetenie. Cum coliba arăta că nu fusese părăsită decît de puţină vreme, mă gîndeam că urmaşii lui îi lăsaseră oasele să-i putrezească singure şi o luaseră la fugă la vederea omului alb.

Am părăsit coliba şi m-am întors la locul de popas. Căutătorii de aur încă nu se întorseseră, aşa că am început să dau tîrcoale prin preajmă.

În cele din urmă s-au întors şi ei cu nişte mutre cam dezamăgite şi aduseră vestea că, în ciuda căutărilor lor amănunţite prin toate viroagele din jur, nu aflaseră decît nişte frumoase bucăţi de mică — singurele care se apropiau cît de cît de înfăţişarea aurului — pe care le adusese John, irlandezul, care se încăpăţîna să spună că erau aur curat. În noaptea aceea am poposit tot în poiană, iar a doua zi dimineaţa am ţinut alt sfat să vedem ce facem şi încotro ne îndreptăm paşii.

Ca de obicei, Higgins voia să meargă înainte, iar eu să ne întoarcem. Mica noastră ceată se împărţi în două, Higgins în fruntea uneia şi eu în fruntea celeilalte. Urcîndu-mă pe un colţ de stîncă, am ţinut, dacă nu un „discurs de pe cioată", măcar un „discurs de pe stîncă"[1], în cursul căruia, spre satisfacţia mea şi, după cum se vădi apoi, şi a majorităţii, le-au explicat cît de nebunească era ideea de a porni pe jos în munţi, fără nici o călăuză, cu provizii numai pentru două-trei zile. Pînă atunci nu văzusem decît puţine căprioare şi nici nu ştiam dacă prin munţii aceia se aţinea astfel de vînat. Aşa că am propus să ne strîngem calabalîcul imediat şi să apucăm pe drumul pe care-l socoteam cel mai bun, adică spre ferma

[1] Aluzie la faptul că în Far-West se obişnuia ca oratorii să se urce pe o cioată, în care scop de multe ori copacul era tăiat chiar atunci, oferindu-se o cioată proaspătă vorbitorului în semn de stimă. (n.t.)

Johnson, de pe Rîul Ursului, la vreo cincisprezece mile de Yuba. Am reuşit să-i conving, ne-am strîns bagajele, le-am încărcat şi am luat-o înapoi, pe vale, cu inima grea. Am binecuvîntat acel minunat loc şi l-am numit „Popasul cel Frumos". Nu se zărea nici urmă de drum şi nu prea ştiam nici pe unde s-o luăm, ci doar că eram cam în direcţia cea bună. Cum ieşeai din munţi, dădeai de un ţinut nenorocit, sterp, şi călcai numai pe cremene spartă.

Nu se vedea umbră de copac şi doar pe marginea vreunui *arroyo*, care acum era uscat, se zăreau stejari magnifici care arătau cursul albiei. Mergeam spre nord-vest şi speram să ajungem la Rîul Ursului spre seară. Cînd am dat însă de un pîrîiaş, ne-am oprit, iar a doua zi am luat-o la picior din nou, refăcuţi după o noapte bună de somn, dar necăjiţi că nu ştiam unde ne aflam, încotro ne îndreptam, fără să mai punem la socoteală rănile de la picioare, după atîta mers prin bolovani. Pe la amiază am zărit departe o turmă imensă de oi, ziceam noi.

Bucuroşi că eram aproape de vreo fermă, am dat repede jos poverile din spinarea unui cal şi, folosind frînghia de legat drept dîrlogi, am încălecat şi m-am îndreptat în galop spre turmă, sperînd să văd şi ferma prin preajmă. M-am apropiat pînă la vreo trei sute de metri şi abia cînd toată turma o zbughi în salturi, înspăimîntată, am descoperit ce greşeală făcusem. Ceea ce credeam eu a fi o turmă de oi era un cîrd de antilope, să tot fi fost vreo mie, şi aş fi dat bucuros cîştigul meu de-o lună întreagă de muncă în minele de aur pentru o ciozvîrtă bună de antilopă în seara aceea. M-am întors la ai mei şi le-am amărît cu vestea mea şi mai mult inimile, şi aşa destul de negre.

Ne-am tîrît încet mai departe, fiindcă eram sfîrşiţi de oboseală şi descurajaţi, iar pe la ora patru după-amiază, după un drum plin de ocoluri, am dat jos poverile din spinarea cailor, şi proviziile ce mai rămăseseră le-am împărţit între noi şi le-am pus în buzunare. Higgins, care era stăpînul unuia din cai, se urcă apoi călare, iar John, irlandezul, care se plîngea de reumatism, îl încălecă pe celălalt.

Eu eram atît de slăbit şi frînt de oboseală, că abia mă mai tîram, iar picioarele îmi erau rănite şi umflate, că la fiecare pas mi se părea că merg pe ghimpi. Ce n-aş fi dat să mă văd iar la „Popasul cel Frumos" sau în Texas, oriunde în altă parte numai unde mă aflam acum nu. Am început să rămîn tot mai mult în urma celorlalţi. John, întorcînd capul, mă zări şi îşi opri calul. Cînd am ajuns în dreptul lui, s-a dat jos şi

m-a suit cu forța în locul lui. Domnul să te binecuvînteze, irlandez generos! Sub o înfățișare aspră avea o inimă plină de milostenie și simțire, cum nu găsești în pieptul multora. L-am copleșit cu mulțumirile, iar el, în schimb, mi-a răspuns fără multe mofturi că eram mai obosit decît el.

Spre seară am ajuns la o apă și toți, în afară de Higgins, am fost cît se poate de bucuroși să ne oprim acolo și să mestecăm ultimele resturi de carne și pîine mucegăită. Dar energia încăpățînată care-l caracteriza pe Higgins nu-l părăsi nici de data asta și, fără să coboare de pe cal, ne spuse la revedere și ne încredință că n-avea să se oprească pînă nu dădea de ferma lui Johnson.

Apoi a plecat. Noi ceilalți am făcut un foc și, după vreo trei ceasuri, tocmai cînd ne întrebam de avea să se mai întoarcă Higgins, el a dat buzna în tabăra noastră cu vreo șase livre de carne proaspătă de vită, pîine și o sticlă de rachiu bun, vechi. Nemulțumirea pe care o nutream față de nerăbdarea lui se schimbă în admirație văzînd firea energică ce nu-i dădea pace.

La vreo patruzeci de metri de tabără dăduse de un drum și, după cinci mile de mers călare, ajunsese la ferma lui Johnson. Am mîncat gospodărește carne proaspătă și pîine, și ne-am trezit curajul cu niște rachiu, și din toată inima l-am iertat cu toții pe Higgins de obligația de a sta de veghe în noaptea aceea. A doua zi dimineață, fericiți și cu inimi ușoare, am pornit și, după ce-am trecut Rîul Ursului, am ajuns la fermă la ora zece.

Johnson era un american, care de ani de zile stăpînea o bună bucată de teren roditor pe Rîul Ursului și trăia netulburat de multă vreme la cincisprezece mile de rîul ale cărui albie și maluri erau doldora de bogății incalculabile.

La fermă am făcut rost de provizii, apoi am pornit spre Yuba și, fără să ne mai rătăcim, am ajuns după-amiază devreme la popas, la vreo trei mile de rîu. Ne-am oprit, iar Higgins și eu am pornit la vînătoare, cu gînd să facem rost de niscai carne proaspătă pentru cină. Am luat-o spre munți. Mergeam agale, tîrîind puștile după noi, cînd deodată ne-am oprit împietriți în fața celei mai ciudate și tulburătoare scene ce mi-a fost dat să văd vreodată: două femei indiene care adunau ghindă! De n-ar fi avut cîte o blană de coyot care le atîrna de la brîu pînă la genunchi, ar fi fost goale-pușcă; erau rase în cap și creștetul smolit cu un desen, iar pe obraji aveau încondeiate, tot cu smoală, o pereche de mustăți răsucite în sus, milităreşte. Alături de ele se aflau două coșuri conice din nuiele, unde puseseră ghinda ce zăcea împrăștiată peste tot, într-un strat gros, în care te afundai pînă la genunchi.

Higgins, mult mai galant decît mine, încercă să facă puțină conversație cu ele, dar eșuă în mod rușinos, pentru că, după ce ascultară vreo cîteva fraze în engleză și spaniolă, femeile înșfăcară coșurile și o rupseră la fugă. După ce-am văzut acele frumuseți ale muntelui și, mai ales, după eșecul încercării de a intra în vorbă cu ele, ne-am hotărît să le facem o vizită la ele acasă, fiindcă bănuiam că nu stăteau prea departe.

Ne-am luat după urmele lăsate în fuga lor pripită, am văzut că o luau la vale pe coastă, printr-o viroagă, și apoi dispăreau. Am continuat să mergem în direcția în care fugiseră și curînd am ajuns la un sat indian. Se întindea pe ambele maluri ale unei rîpe adînci peste care era culcat un trunchi mare, slujind drept punte. Erau vreo douăzeci de colibe rotunde, din nuiele lipite cu noroi, în care se puteau adăposti trei-patru persoane.

Cînd am ajuns, le-am zărit îndată pe cele două frumoase fugare așezate jos, pe pămînt, zdrobind ghinda pe o piatră mare, cu găuri. Cum ne-am arătat, am și fost înconjurați de treizeci-patruzeci de bărbați goi-pușcă, ce purtau pe umăr arcuri și tolbe cu săgeți și se uitau foarte bănuitori la noi și la armele noastre.

Am găsit între ei unul care o rupea pe spaniolește și am intrat în vorbă cu el. I-am spus că nu venisem decît ca să le vizităm satul și drept semn de pace i-am dat vreo două livre de pîine mucegăită de-a noastră și niște tutun pe care l-am găsit din întîmplare prin desagă. Darul i-a făcut mare plăcere, și din clipa aceea și pînă la plecare, Pole-u-le, după cum mă informase el că-l chema, ni se arătă cel mai apropiat și devotat prieten. I-am cerut iertare că speriasem cîteva ființe din familia lui și l-am asigurat că nu voiam să le facem nici un rău, pentru că nutream cel mai mare respect față de femeile din tribul lui, pe care le socoteam, din punctul de vedere al gătelilor, boielilor și frumuseții lor înnăscute, superioare tuturor femeilor din celelate neamuri de indieni de pe continent.

Pole-u-le îmi arătă apoi interiorul mai multor colibe. Cît am rămas noi pe-acolo, cele două femei pe care le urmărisem noi au stat retrase într-o colibă către care ne conduse Pole-u-le și unde am găsit încă patru sau cinci femei, la fel boite și înveșmîntate, ce s-au arătat foarte înspăimîntate cînd ne-au văzut. Dar Pole-u-le le-a explicat că eram prieteni, spunîndu-le și cît de mult le prețuiam, ceea ce le încîntă atît de tare, încît

una din fugare ieşi din colibă şi ne aduse îndată o bucată mare de pîine de ghindă, care mie îmi păru mult mai gustoasă decît pîinea noastră mucegăită.

Apoi indianul ne-a arătat arcurile şi săgeţile. Niciodată n-am văzut unele făcute cu mai mult meşteşug. Arcurile erau lungi, de vreo trei picioare, dar foarte elastice, şi vreo cîteva frumos sculptate, iar drept coardă aveau intestine de pasăre. Săgeţile măsurau vreo optsprezece inci, bine împănate, iar în vîrf aveau un cristal limpede, transparent, cenuşiu la culoare, cum n-am mai văzut niciodată, cu vîrful ascuţit ca un ac şi marginile zimţate. Fiecare indian ducea cu el cîte douăzeci de săgeţi pe care le purta într-o tolbă din piele de coyot.

L-am întrebat pe Pole-u-le dacă ştiuse de existenţa aurului înainte de venirea omului alb în zona minelor. Mi-a răspuns că, prin locurile lui natale, la vreo patruzeci de mile pe rîu în sus, pe vremea cînd era copil, se juca luînd bucăţi mari de aur pe care le arunca în apă, de parcă ar fi fost pietre. Acum o parte a tribului se ducea în fiecare zi la Yuba şi spăla destul aur ca să cumpere cîteva livre de făină sau dulciuri, cu care se întorcea seara în sat şi le împărţea cu ceilalţi, care se duceau apoi şi ei, la rîndul lor, la spălat aur, în timp ce restul o pornea la vînătoare de iepuri sau căprioare pe dealuri. Pole-u-le mi-a mărturisit că aveau de gînd să părăsească în primăvară acele terenuri şi să treacă de „munţii cei mari" ca să scape de ochii omului alb.

Ne-am bucurat foarte mult de vizita făcută şi, după ce-am fost invitaţi cu toată căldura să mai venim, am părăsit satul şi ne-am îndreptat spre popas. Pe la jumătatea drumului ne-au atras atenţia nişte zbierete puternice de măgar, urmate îndată de răgete fioroase şi, în cîteva clipe, am văzut alergînd pe coastă la vale, cam la patruzeci de metri de locul unde rămăsesem noi rezemaţi în puşti, un catîr înspăimîntat, urmărit îndeaproape de un enorm urs grizzli. Cînd ursul ajunse în drum, Higgins, cu firea lui iute şi întreprinzătoare, îşi slobozi puşca şi răcnetul îngrozitor al fiarei înfuriate ne arătă efectul. În vremea asta, catîrul trecuse drumul şi o luase la goană, la loc drept, pe cîmp, iar Moş Martin, văzîndu-se jefuit de o pradă sigură, se întoarse către noi. Mi-am îndreptat puşca spre el şi i-am trimis conţinutul cu tot focul inimii, dar rănile n-au făcut decît să înfurie şi mai cumplit dihania, care se repezi spre noi în salturi mari.

Dînd fuga pe ruşine, am luat-o la sănătoasa cu toată graba cuvenită către tabără. Cînd eram la vreo sută de metri de tabără, m-am împiedicat în nişte rădăcini prin desiş şi m-am

întins cît eram de lung jos. Încă vreo cîteva clipe şi aş fi căzut victimă furiei lui Moş Martin, dar un foc bine ochit, slobozit de tovarăşul meu, îl nimeri în scăfîrlie şi-i puse capăt carierei. Ne-au venit în ajutor toţi ceilalţi din tabără şi l-am dat gata pe domnul Grizzli îndată.

L-am tîrît în tabără, unde am încropit o cină grozavă cu hartane grase de urs, şi cum eu trăsesem cea mai mare spaimă dintre amîndoi, am cerut drept răsplată blana, care mi-a prins după aceea bine şi m-a ferit de umezeala pămîntului în multe nopţi friguroase. Era o matahală măsurînd aproape patru picioare înălţime şi şase lăţime, iar de ne-ar fi mîngîiat doar cu o labă, în cazul cînd ne-ar fi prins, ne-ar fi risipit visurile de aur şi mie, şi lui Higgins.

A doua zi dimineaţă, mult mai veseli decît fusesem toată săptămîna, am luat-o spre Yuba. Cam la vreo milă de la locul nostru de popas am intrat în munţi, aceiaşi pe la poalele cărora ne plimbasem noi înainte şi care sînt un lanţ al munţilor Sierra Nevada. Coastele erau abrupte, accidentate, dar acoperite cu păduri măreţe de stejari şi sequoia seculari. Cînd am ajuns pe creasta unui munte semeţ, ni s-a arătat rîul Yuba, şerpuind ca o beteală de argint în vale, cu malurile împestriţate de corturi, şi mărginite de păduri şi desişuri.

Ajunsesem în cele din urmă la mine, deşi în cu totul altă parte decît le căutasem noi. Am slobozit caii obosiţi şi îndată ne-am pornit într-o expediţie de explorare. Cum toate veşmintele îmi erau murdare şi ude, m-am gîndit să-mi îngădui luxul de a-mi cumpăra o nouă cămaşă. Am coborît spre rîu şi am dat într-un cort peste un şnapan de iancheu, înconjurat de o ceată de indieni goluţi, ce pusese la vedere spre vînzare carne afumată de vită la un dolar livra, făină la un dolar şi jumătate, iar pentru o cămaşă grosolană cu dungi pe care am luat-o în mînă cu intenţia de a o cumpăra mi-a cerut foarte degajat preţul modest de şaisprezece dolari. M-am uitat la cămaşa mea murdară, apoi la cea nouă şi curată pe care o ţineam în mînă şi, în cele din urmă, la punga mea cam uşurică, pe care încă nu avusesem prilejul s-o rotunjesc cu aurul scos de mine, şi m-am gîndit să-mi amîn cumpărăturile pînă aveam să-mi înfig tîrnăcopul şi ranga în măruntaiele pămîntului, ca să smulg de acolo aur îndestul ca să-mi cumpăr o cămaşă.

Terenurile aurifere de pe rîul Yuba nu fuseseră descoperite decît cu trei luni mai înainte şi săpăturile se mărgineau doar la bancurile de nisip, cum li se spune, şi se întindeau doar pe o milă de-a lungul ambelor maluri în amonte şi în

aval de locul unde rîul se întîlnea cu drumul. Principalele terenuri erau numite „minele de sus“ și „minele de jos“, fiecare avînd cam jumătate de milă de-a lungul apei.

Noi am luat-o spre „minele de sus“ să vedem „pușculița“ și, mergînd noi cu multe ocoluri prin munții aceia, fiindcă era imposibil s-o ții numai pe malul apei, am ajuns la principalul teren aurifer aflat atunci în lucru. Se numea bancul lui Foster, după numele unui american care ținea acolo prăvălie și care avea dreptul asupra unei bune părți din teren. Cînd am ajuns la banc, ni s-a înfățișat o scenă ciudată. Aproape o sută de inși, în ținuta obișnuită a minerilor, se trudeau acolo, fiecare îndeplinind cîte o parte a muncii : unii săpînd pămîntul, alții manevrînd „leagănul“.

Unealta folosită pe atunci pe rîul Yuba și care și după aceea a fost scula preferată a căutătorului de aur era obișnuitul „coș“ sau „leagăn“, făcut în cel mai simplu chip cu putință. Era format doar dintr-o cutie de lemn sau un buștean scobit, cu laturile și unul din capete închise, în vreme ce la celălalt capăt avea o deschizătură. La capătul deschis, numit „gura mașinii“, se pune de obicei o sită din tablă găurită sau o bucată de piele crudă, cu găuri de un inci diametru. Pe fund se prind în cuie cîteva „zăgazuri“ sau opritori — niște bucățele de scîndură de un inci sau doi înalte — de-a latul cutiei. Sînt de obicei trei sau patru opritori la o „mașină“ și una la coadă, cum se spune, adică acolo pe unde se îndepărtează noroiul. Cutia se pune pe o pereche de tălpi curbate ca la leagăn, i se mai adaugă un mîner de care să fie hîțînată și iată descrierea mașinii. După ce se pune cu tălpile pe doi bușteni și i se ridică gura puțin mai sus decît coada, „mașina“ e gata de funcționare.

Pămîntul amestecat cu aur se scoate și se spală cam așa : de pe o porțiune a bancului se îndepărtează toți bolovanii care se pot clinti din loc și o parte din pămîntul de la suprafață ; se face o groapă de patru-șase picioare pătrate și pămîntul care se scoate de acolo se aruncă pe o piele crudă care e dusă lîngă mașină. Unul aruncă nămolul în sită, altul aduce apă și o toarnă deasupra, iar al treilea hîțînă „leagănul“. Nămolul din sită e spălat de apă și cade înăuntru, în vreme ce pietrele mai mari sau mai mici rămîn în sită și se aruncă.

Continua mișcare a „leagănului“ și șuvoiul de apă turnată mereu deasupra spală pămîntul și-l împinge peste opritori spre coadă, pe unde curge afară, în vreme ce aurul, fiind mai greu, se lasă la fund și e împiedicat să fugă la vale de către opritori. După ce se spală în felul acesta o cantitate de pămînt — de

obicei, șaizeci de căușe formează o spălare — se scoate aurul amestecat cu un nisip negru, greu — care în California e totdeauna amsetecat cu aurul — și se spală într-o tigaie de tablă pînă cînd tot nisipul e aproape îndepărtat. Apoi ce rămîne se pune într-o cană sau oală și cînd se termină ziua de lucru, conținutul e uscat la foc, iar nisipul rămas e suflat cu grijă afară.

Cam așa se poate înfățișa pe scurt spălarea aurului la terenurile aurifere din California. În prezent, apa nu mai e adusă cu căldarea și aruncată deasupra leagănului, ci e împinsă de pompe prin furtunuri. Și săpatul pămîntului continuă pînă cînd se ajunge la piatră tare sau pînă cînd năvălește apa în groapă și nu se mai poate scoate deloc pămîntul ; atunci se face altă groapă.

Pe Yuba, munca la terenurile aurifere e foarte grea, uneori trebuind să se sape pămîntul pînă la douăsprezece picioare adîncime ca să se ajungă la pămîntul ce conține aur, care, de obicei, e un lut plin de nisip.

Nu adusesem cu noi nici o sculă, avînd de gînd să trimitem pe careva înapoi să vină cu restul de provizii și instrumente, dacă expediția noastră din munți ar fi fost încununată de succes. N-aveam nici un mijloc de a ne construi singuri un „leagăn“ și nici bani să cumpărăm unul (la prețul de două sute de dolari nu ni s-a oferit decît un trunchi de pin scobit). În plus, toate terenurile aluvionare pe care se lucra la vremea aceea aveau stăpînii lor, dreptul asupra unui loc fiind asigurat dacă cel ce-l pretindea înlătura stratul de pămînt de deasupra.

Ne-am întors la locul de popas și am ținut sfat să vedem ce sorți de izbîndă aveam, ce ne rămînea de făcut ca să ieșim din încurcătură. Nici un visam noi pe atunci că, în mai puțin de șase luni, rîul Yuba, cercetat abia pe vreo trei mile în zona unde ne aflam, avea să fie exploatat pe patruzeci de mile mai sus de noi și mii de mineri aveau să facă avere.

Ne-am gîndit că cel mai bine era să ne întoarcem la Embarcadero și să pornim din nou în căutare de aur. Așa că a doua zi dimineața ne-am strîns calabalîcurile și am luat-o la drum, în timp ce pe rîu se speteau cu munca vreo două sute de inși. La întoarcere, am ajuns la fortul Sutter, teferi și nevătămați, în seara zilei de 30 noiembrie, exact la țanc ca să-l găsim acolo pe unul dintre ai noștri, pe care-l lăsasem în urmă, pe cale de a încărca toate proviziile și uneltele într-o căruță, gata să pornească la „mine“ a doua zi dimineață.

Povestea lui John A. Sutter și a uimitorului său sălaș de pe malurile Sacramentoului a trezit mult interes de cînd California a început să atragă atenția tuturor. Căpitanul

Sutter e elveţian prin naştere şi a fost ofiţer în armata franceză. A emigrat în Statele Unite şi s-a naturalizat cetăţean american şi a locuit mai mulţi ani pe Missouri. În 1839 a emigrat spre California, pe atunci o pustietate, unde a obţinut dreptul de stăpînire asupra unei mari întinderi de pămînt, pe vreo douăsprezece mile de-a lungul Sacramentoului, şi s-a stabilit în inima ţinutului locuit de indieni, printre triburi destul de ostile.

Multă vreme a avut de suportat atacurile permanente şi distrugerile provocate de indieni, dar, în cele din urmă, purtîndu-se cu blîndeţe faţă de ei şi făcîndu-le diverse servicii, a reuşit să-i domolească şi i-a convins apoi să se aşeze pe pămînturile lui pe care le-a numit Noua Elveţie. Cu ajutorul lor a ridicat un fort puternic din chirpici sau cărămizi uscate la soare, a transformat o parte a indienilor într-o armată disciplinată şi a stabilit astfel o garnizoană permanentă.

Ogoarele lui cu grîu se întindeau pe mari suprafeţe, iar cirezile de vite numărau cinci mii de capete, toată treaba fiind făcută de indieni, pe care-i plătea cu nişte monede din tinichea pe care erau bătute nişte puncte indicînd numărul zilelor de muncă prestate de cel ce le primea, iar acestea i se restituiau stăpînului, care le dădea în schimb veşminte de bumbac, la preţul de un dolar iardul, tot felul de fleacuri şi dulciuri.

Descoperirea aurului în California i-a adus lui Sutter mai mult renume decît îndrăzneala lui de a se aşeza în ţinutul acela pustiu. În ochii lumii a devenit omul aurului şi numele i-a fost legat pentru totdeauna de cel mai rîvnit metal de pe pămînt.

Cam pe vremea aceea au început să ne ajungă la urechi cele mai de necrezut veşti de la Braţul Mijlociu, cam la treizeci de mile mai la nord de Pîrîul Castorului. Cei care fuseseră pe-acolo povesteau că malurile apei ar fi fost pline de aur din cel mai fin. Pentru ca să scoţi o sută sau două de dolari, nu trebuia chiar să te speteşti de dimineaţă pînă seara. Acum era momentul să ne încercăm norocul acolo, cît timp toate bogăţiile acelea erau încă neatinse. Zvonurile păreau prea straşnice ca să stau deoparte. Mi-am zvîrlit cît colo tîrnăcopul, lăsînd baltă o crăpătură de stîncă numai pe jumătate scotocită — vină cine-o pofti să isprăvească treaba — mi-am strîns calabalîcul şi eram gata, aşteptînd primul prilej s-o întind spre Braţul Mijlociu. Curînd se ivi şi prilejul, sub chipul unei cete de cîţiva oameni care veniseră de-acolo şi acum se duceau înapoi.

Am socotit că dădeau dovadă de multă generozitate, lăsîndu-ne să-i însoţim în această a doua călătorie, fiindcă în prima expediţie de explorare găsiseră nişte locuri pe unde nu mai călcase picior de om alb şi se spunea că aurul zăcea prin toate cotloanele, în bulgări mari. Eu şi unul din tovarăşii mei ne-am hotărît să mergem şi, dacă aveam noroc să găsim aur, urma să le dăm de veste şi celorlalţi ca să vină şi ei.

Era la mijlocul lui decembrie şi ştiam că mult temutul sezon ploios trebuia să înceapă curînd. Uneori, nori negri pătau limpezimea acelui cer de munte, parcă vestindu-ne anotimpul ploilor. Cum eram plini de sănătate, dar mai ales de speranţe şi hotărîre, n-am ţinut seama de aceste semne. Am aşezat sculele de lucru în spinarea a doi catîri cu înfăţişare cam ţalnică, ne-am săltat puştile pe umăr şi am părăsit Pîrîul Castorului, într-o după-amiază frumoasă, sub un soare strălucitor, în timp ce o adiere răcoroasă de toamnă înfiora frunzele stejarilor semeţi şi ale chiparoşilor, dîndu-ne noi puteri şi nădejdi.

Vreo trei mile am mers prin munţi înalţi, ce formau un fel de graniţă între mica aşezare de la Pîrîul Castorului şi terenurile „minelor uscate" propriu-zise din vecinătate. După ce am coborît panta, am ajuns la „minele uscate", aflate într-o vîlcea frumoasă, înconjurată de munţi, unde era o aşezare cu vreo cincizeci de cabane din bîrne. Nu se lucra cine ştie ce, pentru că aurul era atît de amestecat cu un pămînt lutos, că era neapărat nevoie de apă pentru a-l spăla, iar minerii stăteau liniştiţi şi aşteptau să se pornească anotimpul ploilor.

Mulţi dintre ei clădiseră movile uriaşe de pămînt, făcînd gropi adînci, cu intenţia de a aduna în ele apa de ploaie ca să spele aurul.

Am luat-o la nord de aceste „mine uscate" şi am poposit în amurg într-o mică vale a stejarilor, la vreo trei mile de gaterul lui Sutter, am împuşcat o căprioară, după care am servit o cină pe cinste, ne-am întins păturile pe jos şi am dormit liniştiţi sub un cer plin de stele şi fără pic de nor.

A doua zi dimineaţă am intrat în Culoma, numele indian al teritoriului din jurul gaterului lui Sutter, unde urma să ne cumpărăm provizii înainte de a merge spre pîrîul nostru. Acolo unde acum e marele centru comercial al regiunii miniere de nord, pe atunci nu erau decît trei prăvălii, iar unde azi sînt străzi bătute şi aglomerate, mărginite de şiruri lungi de corturi şi de case, pe vremea aceea nu era decît o vale frumoasă pe care noi, mînaţi de un elan romantic, am botezat-o Strachina Dracului. Era cuprinsă din toate părţile de munţi semeţi şi pătrundeai acolo numai prin trecători înguste,

încît părea ca o strachină imensă, pe măsura unui uriaş, numai cît s-o apuce, s-o ducă la gură şi să soarbă apele rîului de aur care şerpuia. Acolo începuse o nouă epocă, acolo fusese întoarsă o nouă pagină în istoria omenirii. Şi acolo mi-am slobozit şi eu catîrii ca să pască prin desişurile coastei însorite, după care m-am aşezat să vă spun cum, din acest colţ retras de pămînt, a fost dezvăluită o mare taină lumii cuprinse de uimire.

În luna ianuarie a anului 1848, doi oameni, pe nume Marshall şi Bennett, au fost angajaţi ca să ridice un gater pe un teren aparţinînd lui John A. Sutter, pe Braţul Sudic al Rîului American, într-un loc unde păduri de stejar, pini, chiparoşi acopereau coastele munţilor din jur şi, în plus, munca indienilor de acolo nu costa mare lucru. Acestea erau motivele care l-au îndemnat pe Sutter să-şi ridice un gater şi un post negustoresc în acea regiune încă neexplorată.

Nici prin gînd nu-i trecea că în mîinile providenţei atotputernice el nu era decît un instrument pentru a se dezvălui omenirii bogăţii la care nici mintea cea mai înfierbîntată nu visase vreodată, şi a se deschide peşteri în care minunata lampă a lui Aladin ar fi fost copleşită de strălucirea din jur.

Într-una din dimineţi, pe cînd cerceta scocul gaterului, Marshall descoperi, spre uluirea lui, nişte mici grăuncioare strălucitoare în nisipul depus în canalul de fugă şi, examinîndu-le mai atent, se convinse că erau aur. Nefiind satisfăcut numai cu propriile lui cercetări, omul trimise prin Bennett cîteva mostre, pe care le găsise prin tot scocul, la San Francisco, unde un verificator de meserie le îndepărtă orice îndoială cu privire la natura şi puritatea metalului. Descoperirea a rămas o mare taină, în vreme ce Bennett s-a dus la Monterey şi a încercat să obţină de la colonelul Mason, pe atunci guvernatorul teritoriului, drept de stăpînire asupra terenului unde fusese descoperit aurul. Colonelul Mason îi aduse la cunoştinţă că nu stătea în puterea lui să-i acorde un astfel de drept, iar Bennett se întoarse la San Francisco, unde îşi înfăţişă mostrele lui Sam Brannan, Hastings şi la alţi cîţiva. Îndată, mai multe persoane vizitară locul cu pricina ca să-şi astîmpere curiozitatea.

Pînă la urmă, căpitanul Sutter în persoană se duse la San Francisco să întărească spusele lui Bennett şi, pe la întîi aprilie, povestea deveni publică. Cum era şi firesc, vestea se răspîndi ca focul şi, la mai puţin de o săptămînă după ce noutatea ajunse la Monterey, o mie de oameni erau deja porniţi la drum spre minele de aur. Cei mai aşezaţi şi mai cu scaun la cap ce-

tăţeni se arătau convinşi că toată povestea era doar o scorneală şi sfătuiau oamenii să fie cu băgare de seamă ce făceau fiindcă se gîndea la turbarea care avea să urmeze.

Dar mulţi, mulţi dintre cei care într-o zi tunau şi fulgerau, spunînd că totul nu era decît o gogoriţă, iar pe vînătorii de aur îi socoteau nişte bieţi apucaţi, erau văzuţi a doua zi strecurîndu-se furiş, cu o tigaie de tablă şi un tîrnăcop ascunse sub haină, către debarcader ca să ajungă la rîul de aur al Sacramentoului. Încă înainte de mijlocul lui iulie, aproape tot ţinutul de cîmpie rămase depopulat. Fermierii şi-au lăsat cirezile de izbelişte, să bată coastele după bunul lor plac, negustorii şi-au închis prăvăliile, avocaţii şi-au lăsat clienţii baltă, doctorii au făcut la fel cu pacienţii, militarii au şters-o „franţuzeşte".

Pînă şi colonelul Mason, guvernatorul Californiei, fu lovit de aceeaşi dambla şi, luîndu-şi aghiotantul şi o escortă, o porni spre mine „pentru a fi în cunoştinţă de cauză în vederea redactării unui raport către guvern". Alcadele din San Francisco opri maşinăria justiţiei şi o luă şi el într-acolo. Orice tîrîie-brîu din California care putuse cumpăra, cerşi sau fura un cal o şterse în aceeaşi direcţie şi, înainte de începutul lui august, oraşele mai importante erau cu desăvîrşire pustii.

În San Francisco, cartierul general al întregului comerţ din California, nu mai rămăseseră decît şapte bărbaţi şi nu mai fiinţa decît o prăvălie.

În vremea asta circulau cele mai fantastice istorii. Se spunea că într-o singură zi se cîştigau sute şi uneori chiar mii de dolari. Se povestea că indienii plăteau fără multă tocmeală o sută de dolari pentru o pătură, o mie şase sute de dolari pentru o sticlă de băutură, celelalte preţuri fiind pe măsura acestora. Între timp se făcură noi descoperiri la Insula Mormonului, la nord, pe rîul Yuba, la sud de Stanislaus, iar populaţia din aşezările miniere ajunse la trei mii de oameni. Cele spuse despre bogăţia minelor erau adevărate în cea mai mare parte. La cîteva luni după aceste descoperiri, am întîlnit oameni, în care am cea mai mare încredere, care m-au asigurat că zile la rînd scoseseră din măruntaiele pămîntului aur în valoare de peste cinci sute de dolari pe zi.

Dar m-am abătut de la povestea mea şi acum trebuie să mă întorc la Culoma. Am luat de la una din prăvălii două sute de livre de făină, plătind trei sute de dolari, o sută de livre de carne de porc, cu două sute de dolari, zahăr şi cafea, la un dolar livra, pe care am dat altă sută de dolari, cheltuind în

total şase sute de dolari ca să facem rost de provizii pentru două luni.

Am trecut Braţul de Sud şi am urcat nişte munţi semeţi, ce se ridicau într-o parte a rîului, şi am poposit în noaptea aceea pe creastă. A doua zi am luat-o la vale, am trecut printr-o văioagă lungă în care se vărsau multe pîraie şi am ajuns spre seară la culmea sau la creasta ce domina rîul, la vreo trei mile mai sus de Minele Spaniolului. Am poposit acolo, ne-am bucurat de un somn lung şi odihnitor, ca să facem faţă coborîşului de-a doua zi. Muntele era atît de prăpăstios, fără urmă de potecă şi acoperit cu tufişuri încîlcite şi pipernicite, că am renunţat la ideea cu care ne amăgisem mai înainte de a duce de funie catîrii cu poveri în spate pînă la rîu. Am împărţit calabalîcurile între noi, luînd cam jumătate din poveri, şi am început groaznicul coborîş în canion.

Un tip simpatic, M'Gee, ofiţer, camarad de arme cu mine în acelaşi regiment, luă un căprior destul de zdravăn, pe care-l împuşcasem în dimineaţa aceea, îl săltă pe umăr, după tipicul pionierilor, şi o porni ; în urma lui veneam eu, cu un sac de făină, iar ceilalţi, cu tot felul de boccele, încheiau coloana. Muntele era atît de abrupt şi plin de rîpe, că de multe ori ajungeam pe ţancuri de unde nu mai era altă cale decît drept în prăpastie. La un moment dat, Mac, un tip destul de zănatic, după ce se lăsă să alunece la vale se trezi chiar pe marginea prăpastiei. Cu animalul pus pe umeri, era într-o situaţie primejdioasă, şi singura lui scăpare era să facă vînt căpriorului în prăpastia ce se căsca dedesubt. Căpriorul porni la vale, iar Mac coborî şi el iute şi-l află la vreo două sau trei sute de picioare mai jos, cu carnea foarte frăgezită după călătoria aceea.

A fost un drum de pomină, chinuitor. Abia cînd am ajuns la jumătatea coastei, am descoperit apa — un pîrîiaş şerpuind printre maluri de piatră. Pe la amiază, după două ore de mers trudnic, am ajuns la locul de popas pe malul firului de apă, ne-am dat jos din spinare poverile şi am pornit-o din nou înapoi la deal, după restul de bagaje.

Malurile Braţului Mijlociu, unde ne instalasem tabăra, erau stîncoase şi sterpe. De o parte şi de alta se ridicau munţi de o măreţie copleşitoare, mase uriaşe de granit, parcă anume clădite una peste alta de nişte îngeri ai distrugerii ce zvîrliseră stînci imense din vîrful muntelui la vale. O privelişte sălbatică se deschidea în faţa ochilor : un pîrîiaş şerpuind între maluri de stînci ce se pierdeau în nori. Munţii ce mărginesc apa au vreo două mile înălţime şi sînt printre cei mai anevoie de

escaladat din lume. Cu mare greutate am găsit un punct de popas, deşi nu aveam cort de ridicat, ci ne trebuia doar atîta loc cît să ne întindem păturile. Am bătut malul vreo douăzeci de iarzi în sus şi-n jos pentru treaba asta lăudabilă şi am reuşit pînă la urmă să aflăm o palmă de loc, de formă triunghiulară, prinsă între două stînci ce se rezemau una de alta, şi m-am strecurat între ele şi acolo am dormit noaptea aceea, împăcat cu gîndul că stîncile se puteau prăvăli peste mine, în care caz visurile mele cu mine de aur ar fi avut parte de un deznodămînt cam trist, eu însumi transformîndu-mă în mii de fărîme. Totuşi soarta asta m-a ocolit şi a doua zi dimineaţă m-am trezit vioi şi plin de curaj, ca să-mi încep prima zi de muncă pe malurile ce ascundeau aur ale Braţului Mijlociu.

În spinarea catîrilor pusesem la Culoma destule scînduri ca să ne facem un „leagăn" şi, în dimineaţa de după sosirea noastră, doi s-au apucat de lucru la el, iar noi ceilalţi urmam să săpăm. Ne-am luat tigăile, rângile, tîrnăcoapele şi ne-am dus la treabă. Mai întîi am început să căutăm pe la piciorul stîncii unde ne aflam şi care să tot fi cîntărit vreo douăzeci de tone, în speranţa că vom găsi vreo crăpătură în stînca de dedesubt unde să se fi adunat aur. Şi n-aş putea spune că n-am prea avut succes. În jurul stîncii era pietriş şi pămînt adus de apă, iar după ce am înlăturat, cu multă trudă, stratul acesta, ochii ni s-au bucurat la vederea aurului ce se întindea pe toată faţa pietrei, amestecat cu un nisip negru. L-am strîns şi l-am spălat în tigăi şi, înainte de lăsarea serii, noi patru adunasem douăzeci şi cinci de uncii de aur, cam de vreo patru sute şaisprezece dolari.

Spălarea aurului în tigaie e cel mai simplu mod de a separa grăuntele de aur de pămîntul cu care e amestecat. O tigaie de tablă, de mărime obişnuită, e umplută cu pămîntul care conţine aur, apoi la cea mai apropiată apă se cufundă tigaia pînă se umple ochi. Pămîntul e bine amestecat apoi cu apa, iar pietricelele se scot cu mîna. Se imprimă o mişcare semicirculară tigăii ţinute cu amîndouă mîinile ; se scoate apoi din apă şi mîlul mai uşor care e mai la suprafaţă e lăsat să curgă o dată cu apa ; şi tot aşa pînă se ajunge aproape de fundul tigăii. Aurul fiind mai greu decît pămîntul se lasă la fund şi acolo îl găseşte minerul cînd termină spălatul, amestecat cu nisip negru, greu. Ce rămîne se pune în altă tigaie sau într-o cană de tablă, unde se adună tot ce se spală în ziua aceea, apoi se usucă dinaintea focului şi nisipul e îndepărtat cu grijă, prin suflare.

În prima zi, aproape tot aurul l-am obţinut prin spălare, deşi dintr-un „buzunar“ de stîncă au fost scoase două bucăţi mai mari, una cîntărind vreo treisprezece şi cealaltă vreo şaptesprezece dolari. Ne-am întors în tabără foarte bucuroşi de rezultatele primei noastre explorări. Apoi am făcut un foc cu crengi verzi rupte din copaci, am fript carne de vînat, ne-am tîrît fiecare în bîrlogul lui şi am dormit.

A doua zi aveam „leagănul“ gata. Am căutat un loc potrivit şi am găsit o mică plajă de vreo cinci-şase iarzi între apă şi stînci. Deasupra era un strat subţire de nisip negru în care puteam vedea strălucind mici grăuncioare de aur, pe care le puteam aduna chiar cu vîrful degetelor. Săpînd mai adînc, am dat de un nisip aurifer roşcat, destul de tare, ce arăta bogat în aur curat, strălucitor. Am înlăturat stratul de deasupra şi am început să spălăm nisipul aurifer, care se dovedi atît de bogat, încît, împinşi de curiozitate, am cîntărit aurul obţinut după prima spălare a cincizeci de tigăi de pămînt şi am văzut că valora şaptezeci şi cinci de dolari, fiind cam cinci uncii de aur. În ziua aceea am făcut şase spălări şi am pus seara în punga comună ceva mai mult de două livre de aur — cam patru sute de dolari de aur.

În seara aceea, în tabăra noastră a domnit multă veselie. Stam pe o stîncă uriaşă ; ne-am făcut friptura de vînat, am înfulecat-o cu poftă, ne-am delectat cu nişte cafea şi eram foarte încîntaţi la ideea că fugisem de lume şi trăiam într-un ungher neştiut de nimeni, fără un suflet de om la multe mile în jur, unde aurul se găsea în două cu prundişul, atît de mult era.

După ce-am lucrat cu „leagănul“ vreo trei zile, stratul începu să secătuiască şi am fost nevoiţi să căutăm alt loc, aşa că în cea de-a patra zi ne-am apucat de prospectare. Trei am pornit-o la vale şi trei în susul apei. Eu am luat-o agale înaintea celorlalţi, în jos, şi la vreo trei sute de iarzi de tabără am dat de-o îngrămădire de stînci unde mi-a şoptit mie gîndul că era un loc bun de prospectare. M-am îndreptat spre mal, am ajuns la piciorul unei stînci uriaşe şi am început să mă uit în jur. Mai sus de mine venea drept spre albia stîncoasă o crăpătură largă pe care am cercetat-o cît de sus am putut ajunge, dar n-am găsit decît foarte puţin aur. Dezamăgit, m-am gîndit să merg pe firul crăpăturii pînă la capătul ei, convins că acolo trebuia să aflu vreun depozit de aur.

Am mers pe ea pînă aproape de marginea apei, unde se termina într-o gaură mai mare, sau „buzunar“, plin de prundiş. L-am scos afară cu lingura şi cuţitul, şi aproape de fundul

buzunarului am dat de pămînt amestecat cu aur, iar în ultima lingură am scos numai aur curat, pepite mici de aur. Am adunat tot aurul. Cînd am ajuns la fund, mi s-a părut că am dat de o bucată şi mai mare de aur curat, dar, zgîriind cu cuţitul, am descoperit că nu era decît o poleială subţire care se lipise de faţa pietrei, din cauza propriei greutăţi şi a presiunii de deasupra.

Am trecut rîul şi mi-am continuat cercetarea, iar după ce-am săpat locul o vreme, am dat de un lut tare, roşietic, la numai cîteva picioare adîncime. După alte două ore de muncă am mai găsit un „buzunar“, de unde am scos trei pepite mai mari de aur curat şi una amestecată cu nişte oxid de cuarţ. M-am întors în tabără, exaltat de norocul meu şi, după ce-am cîntărit aurul, am văzut că din primul buzunar scosesem douăsprezece uncii şi jumătate, adică două sute de dolari, iar cele patru pepite de la urmă atîrnau şaisprezece uncii şi trei sferturi. Succesul din ziua aceea se datora numai norocului. Dar şi alt tovarăş dăduse de un „buzunar“ de unde scosese aur de două sute şaptezeci de dolari şi descoperise şi un loc ce promitea să fie bun pentru „leagănul“ nostru.

Aurul din crăpături şi „buzunare“ e spălat la vale de pe coastele din jur. Tot mergînd pe firul aurului, am găsit mici cantităţi de metal, săpînd tocmai pe cîte o culme. Sînt convins că e spălat la vale de ploi pînă cînd dă de un fund pietros şi se aşază în orice crăpătură sau „buzunar“ de unde nu mai poate fi cărat de apă sau ajunge încet-încet, în albia rîului, unde se plimbă pînă află loc de odihnă. Dacă teoria aceasta e bună, atunci şi malurile rîurilor unde s-a găsit aur sînt bogate în metal preţios, iar lucrările de ridicare a unor stăvilare pentru a abate apa de pe porţiuni de albie au dovedit că teoria stă în picioare. Dar cele mai bogate depozite de aur sînt aşa numitele bancuri. Sînt locuri unde malul intră în albia rîului, formînd un pinten pe după care şerpuieşte apa, şi lasă bineînţeles mai multe depuneri. Bancurile au deasupra stînci mari, adînc îngropate în solul care, de cele mai multe ori, e un nisip aurifer ce coboară pînă la piatra de dedesubt a albiei.

Dimineaţa eram cu toţii gata să începem lucrul la noul loc descoperit, dar cînd ne-am trezit, am văzut că cerul era cam acoperit şi îndată după ce-am mîncat, se porni o ploaie straşnică. Ne-am vîrît la loc în găurile noastre şi am rămas acolo toată ziua, nădăjduind să se oprească ploaia pînă a doua zi dimineaţa, dar continuă să toarne cu găleata. N-am văzut în viaţa mea să plouă ca atunci. Nu numai băierile se dezlegaseră, ci toate zăgazurile cerului păreau deschise. Şi toată noap-

tea aceea groaznică am zăcut pe stînca pe care pusesem doar cîte o pătură, ascultînd muzica solemnă a pîrîului care se umfla mereu. Apa dădea năvală sub picioarele noastre, iar ploaia turna deasupra.

Dimineaţa am văzut că apele crescuseră cu patru picioare şi, după ce-am observat că limita de vîrf a apelor în celelalte anotimpuri se afla cu mult deasupra locului de tabără, am socotit că era mai înţelept să ne mutăm mai sus, mai la adăpost. Ploaia continuă să umfle apele pîrîului şi în cea de-a doua şi a treia zi, cu încă trei picioare, ajungînd aproape la canapelele de piatră pe care odihneam. Iar am ţinut sfat şi ne-am hotărît să plecăm a doua zi şi să ne întoarcem la tabăra de iarnă de la Pîrîul Castorului.

Ne părea foarte rău să părăsim acele locuri bogate în aur, după ce ne încredinţasem că în numai cîteva luni de muncă puteam ajunge oameni avuţi. Ne părea rău mai ales după ce reuşisem, cu multă trudă, să transportăm pînă acolo provizii pentru două sau trei luni, după ce ne chinuisem atît de mult, odihnindu-ne — dacă odihnă era aceea — oasele obosite pe nişte stînci cît se poate de neprimitoare şi de tari. Dar ştiam că începuse sezonul ploilor, iar sănătatea făcea mai mult decît aurul cel mai strălucitor. Ne-am pus proviziile la adăpost, în afară de cele ce socoteam noi că ne trebuiau pe drumul de întoarcere şi, în cea de-a patra zi după ce se porniseră ploile, am luat din nou în piept muntele greu de urcat.

Malurile Braţului Mijlociu s-au dovedit mai bogate decît cele ale oricărui alt afluent al Sacramentoului. E firul central al celor trei ape ce izvorăsc din Sierra Nevada şi-şi croiesc drum şerpuit spre Braţul American, care le culege şi apoi se varsă în Sacramento.

Braţul Mijlociu a fost explorat prima oară, spre sfîrşitul lui iunie 1848, de nişte mormoni care lucraseră pe Braţul de Sud şi părăsiseră minele de aici din dorinţa de a găsi terenuri mai bogate, mai departe în munţi. Primele săpături au fost făcute la Bancul Spaniolului, care, în linie dreaptă, se află la vreo douăsprezece mile de gaterul lui Sutter, de unde s-au scos cel puţin un milion de dolari.

Braţul Mijlociu a fost cercetat pînă la izvoarele sale din Sierra, dar mai în amonte nu e mai mult aur decît în aval. De la prima mea expediţie acolo, i-am bătut malurile şi de o parte şi de alta, pe vreo treizeci de mile, şi nu mi s-a întîmplat să spăl vreodată o tigaie de pămînt fără să nu aflu şi aur. Cînd din Statele Unite a început valul uriaş al emigraţiei, Braţul Mijlociu a devenit cartierul central al entuziaştilor căutători de aur, iar malurile i-au fost răscolite pînă în străfunduri şi s-au scos averi incalculabile.

În cursul verii şi toamnei, pe rîu au muncit cel puţin zece mii de oameni, şi dacă socotim un cîştig mediu zilnic de o uncie sau chiar zece dolari de aur, înseamnă că s-a scos aur valorînd mai bine de zece milioane de dolari numai de pe acest rîu. După ce malurile au început să nu mai ofere prea mult aur, oamenii au pornit să abată în multe locuri apele de la cursul lor firesc, au săpat canale şi au căutat în albie rîvnitul metal, în numeroase rînduri descoperind mari cantităţi de metal, iar în altele mai nimic. Acum numai în felul acesta se mai poate scoate ceva, deoarece malurile au fost minuţios cercetate.

La vreo zece mile dincolo de Braţul Mijlociu curge în aceeaşi direcţie o altă apă — Braţul de Nord, ale cărui maluri s-au dovedit la fel de bogate ca ale Braţului de Mijloc. În cursul primăverii şi verii trecute s-au ridicat zăgazuri pe rîu în vreo cincisprezece puncte, s-au săpat canale şi a fost cercetată albia. Într-un loc, cinci oameni au zăgăzuit rîul lîngă aşa numitul Banc al lui Smith. Au ridicat zăgazul pe vreo treizeci de picioare lungime în vreo două săptămîni, apoi timp de vreo zece zile au scos de acolo aur între o mie şi două mii de dolari pe zi, valoarea totală a aurului extras fiind de vreo cincisprezece mii de dolari.

Mai sus de ei au ridicat stăvilar alţi vreo cîţiva şi într-o săptămînă au adunat aur de vreo cinci mii de dolari. În alte cazuri însă s-a scos prea puţin sau chiar deloc. Cea mai mare greutate în scoaterea aurului din albie o constituie faptul că sînt puţine locuri unde apa să fie destul de mică, iar fundul albiei e atît de pietros şi curentul atît de puternic, încît numai acolo unde apa formează cîte o bulboană mai liniştită se poate scoate pămîntul şi nisipul de pe fund.

În multe locuri, Braţul Mijlociu n-are mai mult de treizeci de picioare lăţime, iar Braţul de Nord abia ceva mai puţin, dar curentul apei e puternic, cam de cinci-şase mile la oră. Fundul albiei acestei ape e alcătuit din stînci uriaşe, cum sînt şi malurile, şi numai în crăpăturile şi „buzunarele“ acestora se adună aurul. Unde rîul e îngust şi curentul puternic probabil că e foarte puţin aur, dar unde albia se lărgeşte şi apa se mai potoleşte, aurul s-a aşezat liniştit şi aşteaptă acolo pînă-l scoate din ascunzătoare mîna profanatoare a vreunui iancheu.

Cînd am întrerupt firul povestirii de faţă, eram pe cale să urc din nou coasta muntelui, împreună cu ceilalţi, ca să ne întoarcem la Pîrîul Castorului. Urcuşul era mai greu acum decît fusese la coborîre, pămîntul fiind de fapt un fel de mîzgă

în care ne cufundam pînă la glezne, la fiecare pas, iar stîncile erau atît de lunecoase în urma ploii, încît numai cu mult chin ne ţineam în picioare pe ele. Am ajuns totuşi pe culme după trei ore de trudă şi am poposit acolo, iar a doua zi am mers pînă la creasta care domină Culoma. Ne-am oprit acolo în noaptea aceea, iar a doua zi dimineaţa am intrat pe uliţele aşezării. Pe la ora nouă eram la gater, cam tîrziu ca să ne mai luăm micul dejun la vreuna din prăvălii, unde proprietarii sînt destul de generoşi ca să dea de mîncare unui călător la suma moderată de cinci dolari. Singura soluţie era să întindem o cîrpă pe tejgheaua negustorului şi să încropim o masă cu biscuiţi, brînză, sardele. Ca să nu dăm buzna chiar toţi buluc, ne-am împărţit în trei grupuri, îndreptîndu-ne fiecare spre altă prăvălie. Eu m-am dus împreună cu Mac şi am servit un meniu compus din : o cutie de sardele, o livră de biscuiţi marinăreşti, o livră de unt, jumătate de brînză, două sticle de bere. Am mîncat şi am băut cu poftă şi, după ce-am încheiat masa, am cerut nota de plată. A fost un mic dejun cam scump, am socotit noi.

În ziua aceea ne-am oprit pe la gater şi am mai bătut o milă sau două în sus şi-n jos pe malurile Braţului de Sud în prospectare. Era foarte curios că tocmai aici, pe Braţul de Sud, unde fusese descoperit aurul pentru prima oară, nu lucra nimeni, în timp ce mii de oameni se îmbulzeau în regiunea minelor. La gater nu s-au făcut decît foarte puţine săpături, deşi nu mă îndoiesc că vor fi găsite depozite de aur importante pe malurile Braţului de Sud. Am încercat în mai multe locuri şi de fiecare dată am aflat aur, dar în cantităţi atît de mici, că nu merita să trudeşti pentru ele.

A doua zi, după ce se opri şi ploaia, am pornit spre Pîrîul Castorului cu o grămadă uriaşă de pături, năduşind din greu sub soarele dogoritor. Ne-am găsit tovarăşii acolo, aşteptîndu-ne cu nerăbdare, curioşi să asculte poveşti uluitoare despre primele noastre succese, dar s-au arătat la fel de dezamăgiţi ca şi noi de sfîrşitul nefericit al întregii expediţii.

Ne-am hotărît ca restul iernii să stăm cuminţi în cabana noastră de bîrne şi să ne încercăm norocul la „minele uscate". Începuse să ningă şi de la întîi la 15 ianuarie se aşternu din gros zăpadă, stratul atingînd patru picioare. Lucrul încetă peste tot, iar noi ne-am adunat în cabană şi ne distram cum puteam : jucînd cărţi, citind, spălîndu-ne hainele sau sporovăind despre soarta noastră de căutători de aur şi ce ne aştepta în viitor. Apoi, pe la mijlocul lui ianuarie, se opri ninsoarea şi începu ploaia, iar în cîteva zile toată zăpada fu spălată de

apă, aşa că ne-am făcut socoteala că în curînd puteam începe munca.

Cam pe atunci se petrecu un incident care arată izbitor modul destul de sumar în care se aplică „justiţia" într-o comunitate de oameni unde nu există tribunale. În după-amiaza zilei de 20 ianuarie am aflat că la „minele uscate" fuseseră prinşi cinci bărbaţi care vor fi judecaţi pentru jaf. Circumstanţele erau următoarele : un mexican pe nume Lopez, cunoscut jucător de cărţi, se retrăsese noaptea în cameră, avînd asupra sa o sumă mare de bani, şi fu surprins pe la mijlocul nopţii de cinci bandiţi care dădură buzna peste el. Unul îi propti în ţeastă gura pistolului, în timp ce ceilalţi au blocat uşa şi au început să-i cotrobăiască prin cufăr. S-a dat alarma, au venit peste ei mai mulţi cetăţeni şi i-au prins pe toţi.

A doua zi au fost judecaţi de un juriu ales dintre cetăţeni, care i-a condamnat la treizeci şi nouă de lovituri de bici. M-am dus la „minele uscate" — era o zi frumoasă de duminică — şi cînd am ajuns acolo, am dat peste o mare mulţime adunată în jurul unui stejar, de care era legat un om gol pînă la brîu, iar un altul îi brăzda cu o curea de piele spinarea numai sînge.

Prizonierii erau ţinuţi sub ameninţarea armelor încărcate ale gărzii formate din vreo doisprezece oameni, ce stăteau gata să tragă dacă vreunul ar fi încercat să fugă. După ce-au fost biciuiţi toţi condamnaţii, trei dintre ei, doi francezi, Garcia şi Bissi, şi un chilian, pe nume Manuel, au fost acuzaţi de alte fărădelegi. Li s-a pus în seamă un jaf şi o încercare de asasinat comise pe Rîul Stanislaus, cu o toamnă în urmă. Nefericiţii au fost ridicaţi şi duşi într-o casă din apropiere. Erau atît de sfîrşiţi după ispăşirea celeilalte pedepse, că nu se puteau ţine pe picioare, ci zăceau întinşi pe podea. Deoarece nu erau în stare să participe la proces, au fost judecaţi în lipsă de o mulţime formată din vreo două sute de oameni care s-au constituit, cu de la sine putere, în juriu şi au numit un judecător ad-hoc. Învinuirile au fost dovedite pe deplin, dar nu li s-a putut pune în seamă decît o tentativă de jaf şi crimă, fără să se fi comis de fapt vreun act făţiş în acest scop. Se ştia că erau nişte ticăloşi şi mulţimea părea să nutrească dorinţa de a scăpa odată de ei.

La sfîrşitul întregului proces, care a durat vreo treizeci de minute, judecătorul a pus la vot chestiunea vinovăţiei inculpaţilor. Răspunsul a fost un „da" unanim. A urmat apoi întrebarea :

— Ce pedeapsă să li se dea ?

Din mulţime, un individ cu o mutră de brută a strigat:
— La ştreang cu ei!

Propunerea a fost pe dată primită cu deplină aprobare şi însuşită de către toţi. Eu m-am urcat pe o cioată şi, în numele lui Dumnezeu şi al legilor cunoscute, am protestat împotriva unei astfel de proceduri. Dar în vremea asta, mulţimea ajunsese de nestăpînit, mai ales pentru că oamenii se cinstiseră în mai multe rînduri şi pe întrecute la o crîşmă de alături, iar acum nu mai voiau să audă nici o vorbă care se punea de-a curmezişul dorinţelor lor. Am fost chiar ameninţat cu ştreangul şi eu dacă nu încetam de îndată să mai aduc vreo obiecţie. Temîndu-mă să nu împărtăşesc şi eu aceeaşi soartă şi văzînd că nu mai avea nici un rost să mă mai ciorovăiesc, am tăcut şi m-am pregătit să fiu martorul acelei îngrozitoare tragedii.

Nenorociţilor condamnaţi nu li s-a îngăduit decît un răgaz de treizeci de minute pentru a se pregăti să intre pe scena veşniciei. S-au găsit îndată trei funii care au fost legate de o creangă. Prizonierii au fost scoşi din casă, suiţi pe o căruţă şi li s-au pus ştreangurile de gît. Nu li s-a mai lăsat timp pentru explicaţii. Încercau zadarnic să vorbească, dar nici unul nu ştia englezeşte, aşa că erau nevoiţi să-şi folosească limba maternă, pe care n-o înţelegeau decît prea puţini dintre cei de faţă. Degeaba cereau mereu un tălmaci, fiindcă strigătele lor erau înnecate de chiotele şi răcnetele mulţimii înfuriate.

Au fost legaţi la ochi cu cîte o batistă neagră, li s-au cetluit mîinile la spate şi, la un semnal — fără să li se aducă preot sau măcar o Biblie — căruţa le-a fugit de sub picioare şi li s-a făcut brînci în veşnicie. Au fost săpate pe dată mormintele şi, după ce s-a stins în ei orice scînteie de viaţă, li s-a tăiat funia şi au fost îngropaţi, înveliţi doar în propriile lor pături. Era prima execuţie la care am fost martor. Dea Domnul să fie şi ultima!

Vremea rea s-a mai potolit, viaţa noastră de căutători de aur a început din nou, şi viroagele din coastele munţilor ne ofereau un cîmp larg de activitate. Cînd oboseam muncind mereu în imediata apropiere a cabanei, o mai porneam uneori în expediţii de prospectare la depărtare de cinci-şase mile.

În toate aceste expediţii nu mi s-a întîmplat să izbesc cu tîrnăcopul în pămîntul vreunei viroage fără să nu dau de aur, dar de multe ori în cantităţi atît de reduse, că nu justifica extragerea lui cu mijloace simple, manuale. Cît am lucrat acolo, ne-a ieşit cam la şaisprezece dolari de om zilnic, toată vara aceea.

Multe presupuneri s-au făcut în legătură cu felul în care a ajuns aurul să fie împrăştiat în zona minieră a Californiei. Unii şi-au dat cu părerea că aurul se află acolo dintotdeauna, la fel ca pietrele care acoperă faţa pămîntului, alţii cred că a ţîşnit dintr-un rezervor uriaş, fiind împins în afară de o groaznică explozie vulcanică şi împrăştiat pe o mare suprafaţă. Eu înclin spre cei din urmă, iar observaţiile şi experienţa pe care am căpătat-o îmi întăresc adevărul acestei teorii.

Aurul scos din regiunile miniere ale Californiei poartă semne neîndoielnice că odată, cîndva, s-a aflat în stare topită. În multe părţi e amestecat cu filoanele de cuarţ în care a pătruns pe cînd era în stare lichidă. Eu am multe bucăţi de aur îmbrăcate complet într-o crustă neagră care seamănă cu lava vulcanică.

Viaţa noastră la Pîrîul Castorului începu să devină foarte monotonă. Pe vremea aceea lucrau acolo vreo trei sute de oameni şi, ori de cîte ori se găsea aur în vreo viroagă, toată lumea năvălea acolo şi, în cîteva zile, tot pămîntul era răscolit. Pe lîngă asta, „minele uscate" sînt foarte nesigure. Acolo unde trebuie să cauţi depozitele de aur prin crăpăturile stîncii, uneori sapi cîte o zi întreagă fără să-i vezi culoarea. De aceea, faţă de mineritul de pe malurile rîurilor, acest fel de a căuta aurul e mai nesigur. În vecinătatea rîurilor aurul e oarecum egal răspîndit, şi ştii că după o anumită muncă obţii o anumită cantitate de aur, în timp ce la „minele uscate" nu totdeauna ai parte şi de răsplată.

Sătul de vechile viroage, într-o dimineaţă am pornit-o prin munţi, hotărît să aflu un alt loc unde să pot lucra fără să fiu tulburat de zgomotul lopeţilor şi tîrnăcoapelor din jurul meu. Am luat-o spre răsărit, am trecut un şir de creste şi văi, pînă am dat de o mică viroagă de vreo treizeci de picioare lungime, tăiată într-o coastă domoală.

Nu ştiu de ce mi-a atras atenţia. Am curăţat un loc de vreun iard lungime şi am dat de un strat care conţinea aur. Deasupra era o pătură subţire de sol negru, grăunţos, care nu părea a avea aur. Dedesubt era alta, roşietică la culoare, în care particule mici de aur erau răspîndite fin şi străluceau peste tot. O mică băltoacă, formată după ploaie, puţin mai jos, îmi oferea un loc numai bun de încercare, aşa că am adunat o tigaie de pămînt, am coborît cîţiva paşi, l-am spălat şi am obţinut cam doi dolari de aur.

Am continuat să sap şi să spăl pămîntul pînă am ajuns la ardezie, şi acolo am găsit multe crăpături şi „buzunare" cu aur, din unele scoţînd pînă la opt-zece dolari. Aurul era de cea

mai bună calitate şi mă felicitam că, în sfîrşit, găsisem un loc liniştit, unde puteam lucra singur, netulburat de nimeni iar bogăţia întregii viroage numai mie îmi aparţinea.

În ziua aceea am scos aur valorînd o sută nouăzeci de dolari şi m-am întors spre casă avînd grijă ca nici cea mai mică tresărire a feţei să nu mă trădeze, şi n-am împărtăşit nici unuia dintre tovarăşii mei ce noroc mă păscuse. Dar ori m-au dat de gol ochii, ori m-a spionat careva pentru că a doua zi, pe cînd lucram eu mai cu foc în viroaga mea, m-am trezit înconjurat de vreo douăzeci de bărbaţi zdraveni, toţi înarmaţi cu uneltele obişnuite. Nu puteam spune şi nu puteam face nimic. Dreptul primului venit nu se prea recunoaşte pe aici, aşa că în vreo trei zile, viroaga aceea, care speram atît de mult să-mi rămînă numai mie, fu răscolită şi întoarsă pe dos.

De acolo s-au scos vreo zece mii de dolari, partea mea fiind ceva mai mult de o mie. Dar numai albia viroagei fusese săpată iar după ce a rămas complet părăsită, eu m-am întors mai multe zile la rînd, de unul singur, şi am scos, săpînd malurile, de la una la trei uncii de aur de fiecare dată.

În multe cazuri, în funcţie de particularităţile solului, malurile s-au dovedit mai bogate decît albia viroagelor. Cînd am ajuns noi la Pîrîul Castorului prima oară, chiar în mijlocul aşezării am văzut o viroagă ce părea „stoarsă" de tot, încît, după o zi întreagă, nu te alegeai nici cu cinci dolari de aur. Se spunea că de acolo se scosese o sută de mii de dolari pe vremea cînd fusese descoperită prima oară.

Dar într-o zi, pe la începutul lui februarie, un irlandez care habar nu avea de toate astea a săpat o groapă adîncă de vreo şase picioare în malul viroagei, la vreo douăsprezece picioare mai sus de fundul albiei. A dat de un lut tare, albicios, prin care aurul nu putuse trece. A spălat lutul şi, în prima zi, s-a ales cu aur de vreo sută de dolari. După treaba asta, bineînţeles că minerii au dat din nou năvală în viroagă şi n-a trecut o săptămînă şi s-au scos vreo cincisprezece mii de dolari din locul acela socotit epuizat.

Săpăturile de la Pîrîul Castorului au fost inaugurate de un neamţ, Charles M. Weber, fermier de pe San Joaquin, care s-a abătut prin părţile astea la începutul lui iunie. Adusese cu el tot felul de mărfuri şi în jurul lui s-au adunat curînd vreo mie de indieni care lucrau pentru el şi el le dădea în schimb cele necesare traiului şi tot felul de alte flecuşteţe care cîştigă atît de uşor inima sălbaticilor.

Curînd i s-a alăturat William Dalor, fermier de lîngă Fortul Sutter, şi ei doi, folosind munca indienilor, au strîns aur

de cel puţin cincizeci de mii de dolari. Cam atunci au început să apară şi mineri pe cont propriu. Într-o dimineaţă, unul din oamenii lui Dalor au luat-o spre munţi, în căutarea unor noi terenuri aurifere. A ajuns la „minele uscate", cum au fost numite mai apoi, dar cărora acum li se spune „Locul Spînzuraţilor", în urma întîmplării povestite mai sus.

Pe la începutul lui februarie, ploile şi ninsoarea se porniră din nou cu înzecite puteri şi continuară toată luna, oprindu-se doar cînd şi cînd. Dar cum eram obişnuiţi cu greul, din experienţele prin care trecusem înainte, şi împinşi de ambiţia care-i face totdeauna pe oameni să înfrunte primejdii şi dificultăţi care altfel i-ar zdrobi, noi ne-am continuat truda cu aceeaşi hotărîre, iar seara ne întorceam la cabana din bîrne, uzi pînă la piele de ploaia ce se abătuse toată ziua asupra noastră.

Dar un foc straşnic şi o pipă de tutun ne răsplăteau pentru toate chinurile îndurate, iar în zorii zilei următoare eram gata s-o luăm de la capăt în acelaşi scop. Într-una din dimineţi, după o ploaie cumplită care umflase apele pîrîului, am luat-o pe mal şi, uitîndu-mă cu atenţie, privirea mi-a fost atrasă deodată de nişte aur împrăştiat pe jos. Am început să-l adun şi n-a mai rămas curînd mare lucru. Cum ajunsese acolo, n-am reuşit să-mi explic ca lumea niciodată.

Vreo cîteva pepite valorînd doi sau trei dolari ajunseseră la vreo zece picioare mai sus pe mal, iar fiecare pietricică adunase în jurul ei o cantitate mai mică sau mai mare de aur. În prima zi am strîns de acolo vreo patru uncii, apoi am aşteptat să mai vină o ploaie. Ploaia se porni chiar în noaptea aceea, iar dimineaţa am găsit din nou aur la fel ca în ajun. Pe lîngă asta, am văzut într-o crăpătură de stîncă aflată în mijlocul rîului unde am bănuit că se afla un depozit destul de mare de aur. Deşi era frig, vreme de iarnă, mi-am suflecat nădragii şi am intrat în apă. Am scos aurul cu vîrful cuţitului din crăpătură şi m-am dus iute spre cabană să mă usuc şi să-mi cîntăresc comoara.

De pe mal adunasem aproape trei uncii de aur. Am continuat să găsesc aur împrăştiat pe mal mai multe zile la rînd, apoi deodată a dispărut şi n-am mai văzut nici urmă. N-am reuşit să dezleg niciodată misterul cum ajunsese aurul acolo. Ori căzuse din nori, o dată cu ploaia, şi-l adusese rîul, ori fusese spălat de ape de pe coaste.

Una din urmările mineritului a fost aceea că la Pîrîul Castorului, în iarna lui 1848, pe o uncie de aur se plătea între şase şi opt dolari, în monede de aur sau argint. Şi eu am

cumpărat cîteva sute de uncii de la un mexican la prețul de șase dolari jumătate. Aurul se vindea pe monede dintr-un singur motiv : pentru a face rost de bani de joc, iar jocul de noroc era viața a două treimi din cei aflați acolo pe vremea aceea.

Totodată, legăturile cu San Francisco și Sacramento fiind întrerupte din cauza ploilor, proviziile ajunseseră la prețuri uluitoare. La acele prețuri, negustorii și cei ce cărau mărfurile au dobîndit profituri mari de pe urma muncii minerilor, mai mari chiar decît cele obținute de minerii înșiși.

Pe la întîi martie, iarna aceea lungă și aspră se sfîrși și, sătui de locurile unde iernasem, cei din ceata noastră ne-am împărțit între noi proviziile și blidele, am desființat gospodăria comună și cei mai mulți ne-am îndreptat spre Brațul Mijlociu. Pe drum n-am avut parte de nimic nou sau ciudat și, după ce-am ajuns la rîu, am mai mers vreo optsprezece mile mai sus de Bancul Spaniolului, la un altul aflat în fața Marelui Banc, și acolo ne-am ridicat corturile, ne-am făcut un „leagăn" și am început treaba.

Locul era foarte nisipos, iar deasupra se aflau stînci mari îngropate adînc, ceea ce a însemnat multă muncă trudnică pentru a le da deoparte. Dedesubt am găsit un strat de sol aurifer și, după spălare, am văzut că fiecare dintre noi se alegea cu vreo patru uncii de aur pe zi.

Din nou am început să mă gîndesc la noroc și la averi, dar speranțele mi-au fost din nou spulberate de un atac îngrozitor de scorbut care a făcut ravagii în minele din nord în iarna lui 1848. Două treimi din mineri au dus o viață plină de lipsuri, fără să fie nici măcar pregătiți să le înfrunte, iar pe deasupra, mîncau aproape numai carne sărată, fără un fir de zarzavat, așa că s-au îmbolnăvit de scorbut și au suferit din pricina acestei boli cel puțin jumătate din oameni.

Prima dată, simptomele bolii au fost observate la „minele uscate", unde, pe la mijlocul lui februarie, mulți au ajuns să nu mai poată merge, fiindcă li se umflaseră picioarele și îi chinuiau dureri mari. La început s-a crezut că e reumatism și au fost tratați ca atare. Dar durerile n-au cedat nici în fața celor mai puternice tratamente aplicate pentru această boală, și pînă la urmă s-a văzut că era scorbut. Mulți, care n-au putut găsi zarzavaturi sau acizi vegetali, au bolit, s-au chinuit, iar apoi au murit. Alții, avînd norocul să ajungă la așezările unde se mai aflau cartofi și alte asemenea legume s-au înzdrăvenit.

La mine, primele semne s-au manifestat prin umflarea și sîngerarea gingiilor, după care mi s-au umflat picioarele mai jos de genunchi de n-am mai putut merge. Am zăcut trei săptămîni în cort, nevoit să-mi țin zilele chiar cu ceea ce-mi provocase boala, și cu fiecare zi mă simțeam tot mai nevolnic, fără să am nici o umbră de speranță că voi scăpa.

Pe atunci se aflau vreo opt sute de inși care se speteau muncind pe rîu. Am trimis pe unul din tovarăși, într-o dimineață, cu misiunea de a-mi face rost, dacă putea, de o doză de săruri și-i spusesem să plătească oricît pe ele. Spre seară se întoarse cu vestea că nu reușise, pentru că nu găsise decît doi oameni care aveau ceea ce căutam eu și amîndoi refuzaseră să vîndă, indiferent la ce preț.

Eram în pragul disperării. N-aveam decît o pătură pe care o puneam sub mine pe pămîntul rece, umed, și o bucată de canava ca să mă feresc de soarele dogoritor din timpul zilei și roua groasă din timpul nopții. Am zăcut zile în șir, cu dureri mari în picioarele ce se umflaseră tot mai mult pînă ajunseseră negre de tot. Dinaintea mea se ridicau munți îngrozitori peste care trebuia să trec dacă voiam să mă vindec.

Cred că acolo mi-aș fi aflat sfîrșitul, dacă nu găseam din întîmplare cel mai bun leac. Intrasem în a doua săptămînă de cînd boleam și unul dintre tovarăși, coborînd o coastă unde se dusese să vîneze căprioare, a descoperit la poalele muntelui, înșirate de-a lungul potecii, niște vrejuri de fasole încolțite din pămînt și care dăduseră frunze.

Probabil careva, coborînd pe cărare cu un sac de fasole în spinare, împrăștiase cîteva boabe pe jos. Tovarășul meu a adunat o parte din fasole și a adus-o în tabără. Am fiert-o și cîteva zile n-am mai mîncat nimic altceva și n-am băut decît o fiertură de coajă de molid. Leacul s-a dovedit miraculos și, după o săptămînă, m-am văzut în stare să merg și, îndată ce-am mai prins puteri, am trecut muntele și m-am dus la Culoma împreună cu doi tovarăși. M-am ținut mai ales cu verdețuri, am făcut rost de cartofi la prețul de trei dolari livra și curînd m-am vindecat.

La Culoma, lucrurile se schimbaseră foarte mult. Așezarea aceea cu numai trei case se transformase într-un oraș mare. Peste tot se înălțau locuințe și cîmpul era împestrițat de sute de corturi. Vaporul „Oregon" tocmai sosise de la San Francisco, venind de la Panama, în prima sa călătorie. În plus, apăruse o flotă întreagă de vase cu pînze ticsite de pasageri

din Statele Unite[1], atraşi de zvonurile în legătură cu descoperirea aurului.

În California îşi făcură apariţia tot soiul de oameni, de la dandy-ul sclivisit de pe Broadway, care nu pusese în viaţa lui mîna pe altă sculă mai grea, ci numai pe bastonul din os de balenă, pînă la muncitorul zdravăn, care de cînd era pe lume, nu făcuse altceva decît să dea cu tîrnăcopul şi lopata. Şi toţi aveau acelaşi gînd : să scoată aurul din pămînt.

Cum la Culoma nu se ştia încă ce e aceea hotel, toţi trăiau în corturi, îşi făceau singuri de mîncare şi se pregăteau s-o pornească spre Braţul Mijlociu. Unii se apucaseră să răscolească malurile Braţului de Sud, în imediata vecinătate a gaterului, şi i puteai vedea în fiecare zi nădușind (se făcuse foarte cald), încovoiaţi din mijloc sub povara unui arsenal de unelte — suficiente pentru a săpa un canal întreg — în timp ce se duceau sau se întorceau de la locul lor de lucru. După cum am mai spus, n-au aflat decît foarte puţin aur prin împrejurimi, şi un căutător de aur nu era răsplătit cu mai mult de cinci dolari pe zi pentru toată truda.

Mulţi căraseră după ei tot felul de maşini la modă, născocite prin Statele Unite, după ce se împrăştiase vestea descoperirii aurului. Erau de toate formele şi mărimile posibile, unele arătînd a fi minunate pentru bătutul untului. Toate au fost încercate, au dat greş şi au fost părăsite în favoarea obişnuitului „leagăn", care, aşa cum am arătat, e cea mai bună „maşină" la care se poate folosi munca manuală.

Mulţi dintre noii veniţi au fost crunt dezamăgiţi după ce-au văzut cum stau lucrurile, descoperind că aurul nu-i aştepta împrăştiat peste tot, în bulgări mari, ci trebuia agonisit printr-o muncă din cele mai grele.

Din propria mea experienţă dobîndită în minele de aur, sînt convins că şase luni pe an, un om zdravăn, sănătos, plin de energie şi perseverenţă, poate cîştiga cam şaisprezece dolari pe zi de pe aproape orice teren aurifer. Dar, cu toate acestea, i-aş sfătui pe toţi cei care au o gospodărie întemeiată acasă[2] să rămînă acolo. Căutătorul de aur are parte de o trudă aspră şi trebuie să îndure lipsuri cumplite. Celui obişnuit cu traiul aşezărilor mai civilizate are să-i vină greu să mişte din loc şi să spargă stînci uriaşe, să arunce la nesfîrşit pămîntul cu lopata, să-l spele stînd toată ziua cu picioarele în apă, să

[1] Pe atunci, California încă nu făcea parte din rîndul Statelor Unite. (n.t.)

[2] E vorba de statele din est. (n.t.)

doarmă noaptea pe pămîntul ud, fără să aibă deasupra nimic altceva decît o pînză subţire de cort sau un acoperiş de lemn prin care se scurge apa.

Richelieu spunea că „e mai greu condeiul decît spada". Mulţi funcţionăraşi tineri, dichisiţi, mînaţi spre California de visurile aurite ale îmbogăţirii, au descoperit, spre tristeţea lor, că ranga e mai grea decît condeiul. Nu şovăi nici o clipă să spun că munca de căutător de aur, prin asprimea ei, nu e întrecută de nici o altă muncă. Ea combină mai multe meşteşuguri şi trebuie să fii priceput în arta de a săpa canale, a ridica zăgazuri, să ştii să înalţi ziduri, să ari, să prăşeşti cartofi, la care trebuie adăugate greutăţile vieţii în pustietatea munţilor, unde nu ai altă mîncare decît provizii neîndestulătoare, unde trebuie să înduri cînd razele fierbinţi ale soarelui, cînd roua rece a nopţii.

Aşa că, după cum se vede, căutarea aurului nu-i o îndeletnicire tocmai plăcută.

DEZAMĂGIRI ÎN EL DORADO

WILLIAM LEWIS MANLY

[1] Fragmentul face parte din aceeaşi carte a lui Manly, „Valea Morţii în '49", care consemnează avatarurile autorului şi prietenilor săi în California după dramatica traversare a continentului (n.t.)

Soarele se ridică fără să întîlnească umbră de nor, şi îndată după aceea se stîrni o briză uşoară care veni dinspre golf şi trecu prin vîlcea, făcînd aerul cît se poate de plăcut, răcoros. Acel colţ de lume mi se părea un adevărat paradis, după cîte puteam eu cîntări, şi cunoscusem tot felul de locuri, sterpe şi mănoase, deşerturi şi văi, munţi şi cîmpii.

Dar şi punga mea era cam stearpă şi m-am hotărît să caut mai întîi minele de aur şi să adun destul metal preţios ca să cumpăr şi eu o bucată de pămînt în acea vale.

Am vorbit apoi cu Bennett, care era şi el de părere să pornim pe dată spre mine. Primul semn de aşezare omenească l-am zărit după ce-am bătut o bucată bună de drum prin munţi : era un ocol pentru animale înconjurat cu zid de piatră, dar nu se vedea nici o locuinţă prin preajmă. Apoi am dat de o casă mică din ţăruşi de salcie, înfipţi în pămînt şi lipiţi cu lut. Se fălea cu numele de Casa Munţilor. Hanul acela lăturalnic arăta ca un bîrlog de hoţi de cai. Prin preajmă nu se vedea decît unul sau doi oameni ; într-un par spînzura un sfert dintr-un elan ; dar hrană pentru oameni sau animale nu se afla. Apă era puţină, mai nimic de vînzare, pentru că nimeni nu căuta aşa ceva pe acolo.

Eram la cincisprezece mile de rîul San Joaquin şi dinaintea noastră se întindea o cîmpie. Cînd drumul s-a abătut spre albia rîului, am văzut că apa era prea adîncă pentru ca să putem trece fără greutăţi, aşa că ne-am hotărît să mergem mai departe şi să căutăm alt loc de trecere. Cînd am ajuns la vărsarea rîului Merced, ne-am gîndit să încercăm din nou. Am pornit înaintea vitelor, ca să măsor adîncimea, să nu dăm în vreo bulboană. Uneori apa ajungea pînă la lada căruţei şi părea îndoielnic că aveam să ajungem în partea cealaltă, teferi şi nevătămaţi, dar pînă la urmă am trecut.

Am dat de o sfoară de pămînt uscat de-a lungul malului. Pe malul stîng al rîului era o aşezare, puţin mai jos de gura rîului Merced. Cred că locului i se spunea oraşul Merced, dar

aşa-zisul oraş n-avea decît o singură locuinţă — un cort aparţinînd omului de la bac.

Am mers pe firul apei şi n-am dat de nici o aşezare omenească pînă am ajuns la drumul care duce de la Stockton la minele Mariposa, unde am găsit un bac şi o mică prăvălie. Aici am aflat că vreo cîţiva oameni căutau aur la cîteva mile pe rîu în sus, aşa că am mînat vitele mai departe pînă am ajuns la nişte săpături făcute pe albia unui torent uscat, aproape de malul rîului.

Abia acum am văzut că arta mineritului aurului trebuia învăţată. N-aveam nici unelte, nici bani, şi nu văzusem grăunte de aur nativ. Nu ştiam nici cum să-l extragem din pămîntul aurifer, nici unde să-l căutăm. Eram nişte amărîţi de imigranţi neştiutori.

Acolo îşi aşezaseră tabăra vreo doi-trei căutători de aur. Unul dintre ei se arătă mai prietenos şi am făcut îndată cunoştinţă. Îl chema Williams şi era de prin Missouri. Veni la malul apei, cu o tigaie plină de pămînt şi, văzîndu-mă cît eram de nepriceput şi cum mă chinuiam şi eu cu o tigaie, mi-o luă din mînă şi-mi arătă cu răbdare cum să fac să îndepărtez pămîntul şi să rămîn cu aurul. Cînd a terminat, în tigaie au rămas cîţiva solzişori strălucitori.

Pentru mine erau nişte grăuncioare ciudate şi le-am cercetat mai îndeaproape. Williams ne-a arătat tot mai multă prietenie şi i-am povestit cîte ceva din cele pătimite de noi pe drum, iar omul a socotit că meritam şi noi un teren aurifer ca lumea după atîta suferinţă. Se duse la o albie uscată de torent unde muncea un spaniol, căruia îi spuse că acum, după terminarea războiului[1], toată California aparţinea americanilor, aşa că el trebuia să plece. Williams era cu puşca în mînă şi se părea că o să urmeze o încăierare, dar spaniolul îşi luă tălpăşiţa, iar terenul lui ne-a fost dăruit nouă, mie şi lui Bennett. Williams fusese de două ori la Santa Fé, învăţase spaniola şi ştia să înjure ca la carte, dacă era nevoie.

Ne-am apucat de treabă, cu toate că n-aveam nici o unealtă. Dar pe terenul nostru, stratul aurifer era foarte la suprafaţă, iar Williams ne mai împrumuta din cînd în cînd uneltele lui. Am reuşit curînd să strîngem şi noi cu chiu cu vai puţin praf galben, după care ne-am dus la prăvălia din vale şi am cumpărat o tigaie cu cinci dolari, o lopată cu zece dolari, iar pe un tîrnăcop nenorocit am dat alţi zece dolari. Ceea ce a însemnat vreo două uncii de aur.

[1] E vorba de războiul dintre Statele Unite şi Mexic (n.t.)

Vreo trei săptămîni am muncit pe rupte amîndoi, dar nu ne-am ales cu prea mult aur şi nici nu eram în stare să facem faţă preţurilor pe care trebuia să le plătim. Curînd, albia torentului nostru n-a mai dat aur şi, cum apele rîului au scăzut destul, am încercat la un banc de nisip. Dar nu reuşeam să adunăm decît patru-cinci dolari pe zi, pentru că aurul era foarte mărunt şi greu de strîns.

La bancul acela au început să apară şi alţii. Însă terenul nu se dovedea destul de bogat, pe cît am fi vrut, aşa că trei dintre noi ne-am hotărît să căutăm în altă parte un loc mai bun.

A doua zi era duminică şi toţi am rămas culcaţi pînă mai tîrziu. Înainte de a mă scula am simţit ceva plimbîndu-se pe pieptul meu, şi cînd m-am uitat, am văzut că era o insectă semănînd cu un păduche, dar mult mai mare, ce se mişca încet. Pentru mine era şi el un nou emigrant, dar nu ştiam ce-o fi fost. Mi-am scos nădragii şi pe la cusături am văzut fojgăind multe fiinţe de acelaşi soi. Le-am ucis pe toate cîte le-am găsit şi apoi m-am sculat şi i-am relatat lui Williams cu ce mă căpătuisem. Mi-a spus că erau nişte *piojos*, cunoscuţi sub numele de păduchi de corp, şi nu făceau rău la nimeni.

Am pornit în expediţie de prospectare spre nord-est, către un loc numit Teşitura Stejarului cel Mare. Acolo îşi avea izvorul un pîrîiaş şi, în depresiunea aceea, dădeau mai multe mici vîlcele de unde se scotea aur destul de bine. Valea era ocupată în întregime şi se construia de-a curmezişul un zăgaz ca să fie secată. Toată lumea credea că de acolo avea să se scoată aur cît să se umple un vapor.

De o parte şi de alta a văii se ridicase un oraş întreg de corturi. Pe un mal se aciuaseră jucătorii şi se încingeau mereu tot felul de jocuri de noroc, bine conduse de profesionişti. Pe malul dimpotrivă erau alte corturi, mai mici, iar pe coaste păşteau catîri şi măgari.

Unul dintre micii urecheaţi coborî de vale, o luă printre corturi, intră într-unul din ele şi se apucă să-şi bage botul într-un sac cu făină. Stăpînul făinei alergă în cort, puse mîna pe puşcă şi încercă pielea măgarului cu nişte plumbi mari. Animalul se suci în loc şi păru rănit mortal.

Mă aşteptam să se pornească o încăierare, dar părţile se arătară mai înţelepte. Preţul măgarului a fost plătit pe loc, în întregime, şi nu s-a produs nici o vărsare de sînge, aşa cum mă aşteptam.

Am început să prospectăm mult mai spre est, dar n-am dat de locuri mai ca lumea. Ne-am hotărît să ne întoarcem,

să ţinem sfat şi să ne îndreptăm spre alte terenuri. Pe drum ne-am oprit să cinăm. În timp ce mă învîrteam în jurul focului, cu picioarele goale, am simţit că mişcă ceva pe laba piciorului. Era un alt *piojos* de-al lui Williams.

Afacerile se făceau în praf de aur, pentru că toate monedele se aflau în mîna domnilor jucători. Mulţi mineri purtau cîte o mică balanţă în buzunarul de la piept ca să cîntărească aurul şi să nu mai trebuiască să se lase în seama unuia şi altuia care foloseau greutăţi încărcate cu plumb, ca să înşele în folosul lor. Praful de aur era socotit la şaisprezece dolari uncia.

Ne-am socotit că era mai bine ca doi dintre noi să luăm catîrii, să pornim mai la vale printre dealuri ca să facem rost de nişte carne de elan pentru drum, deoarece pe unde urma să trecem nu prea erau aşezări şi deci n-aveam de unde procura provizii. Eu şi Bradford din New Orleans am luat-o la vale, unde era vînat din belşug. Am poposit într-o mică vîlcea, ne-am priponit catîrii, am stat toată noaptea aceea fără foc, gîndindu-ne că atunci cînd o să ne trezim, în revărsatul zorilor, o să găsim lîngă noi unul din cîrdurile acelea de elani pe care le vedeam cu ochiul în zare şi o să omorîm lesne cîţi ne trebuiau, fără să ne părăsim tabăra.

Dar am fost dezamăgiţi. Se vedeau sute şi sute de fiinţe dintr-acelea, cu coarne mari, dar nici una în bătaia puştii şi nici n-aveam cum să ne apropiem de ele. Ne-am furişat aproape de o pereche de antilope, şi Bradford, care se lăuda foarte mult cu dibăcia lui la ochit şi avea şi cea mai bună armă, a propus să tragem în ele, aşa cum stăteam în picioare. Cea mai mare era mai aproape, în partea lui. Am tras amîndoi deodată. Antilopa lui Bradford a luat-o la goană, neatinsă, a mea a căzut moartă pe loc. De-atunci Bradford n-a mai scos o vorbă despre priceperea lui în ale vînătorii.

Ne-am întors în tabără cu puţinul pe care-l vînasem şi ne-am gătit îndată de plecare spre nord. Bennett urma să se întoarcă la Sacramento, cu animalele lui şi să aştepte pînă-i dădeam noi de veste. Ceilalţi patru ne-am urcat pe catîri şi am pornit în călătorie, pe drumuri încă neîncercate de nimeni. Am ajuns la un bac pe rîul Tuolumne. Apele erau umflate, iuţi şi nu se putea trece cu piciorul, aşa că a trebuit să fim clienţii omului de la bac şi să-i dăm fiecare cîte o jumătate de uncie de aur. Am socotit că pentru nişte imigranţi săraci şi aproape fără un ban, ca noi, preţul nu era tocmai cinstit.

Voiam să ajungem la un teren aurifer nou descoperit, numit Lacul de Aur, pe rîul Feather, unde se făcuseră săpături și se găsise aur mult prin numeroase albii de torente ce dădeau spre lac, iar în lac se credea că există aur destul ca să încarci un vapor întreg. Lacul se afla la mare altitudine în munți și putea fi ușor secat. Dacă ajungeam acolo la vreme și nu spuneam nimic nimănui, indiferent pe cine întîlneam în drum, puteam scoate de acolo o avere. Poate aveam prilejul să punem mîna și noi pe o bucată de loc înainte de a se împărți totul.

Am mers prin munți pe unde nu mai călcase picior de om, iar cînd am ajuns la rîul Stanislaus, am fost nevoiți să luăm iarăși bacul și să plătim din nou jumătate de uncie fiecare. Ni s-a părut că balanța omului trăgea cam mult în partea lui și am socotit că cei de la bacuri erau destul de bine plătiți.

Am bătut coclauri fără urmă de potecă și am dat, în sfîrșit, de drumul care ducea de la Sacramento la Lacul Spînzuraților. Părea un nume cam deocheat pentru o așezare atît de frumoasă, dar, după ce-am auzit de diavolii care au fost puși în ștreang prin părțile acelea, ni s-a părut un nume potrivit.

Prima casă peste care am dat a fost Crîșma Mormonului. Mai mulți bărbați jucau cărți pe bani, iar doi mucoși de vreo doisprezece-paisprezece ani se îndeletniceau cu pocherul, căutînd cu orice chip să-i maimuțărească pe jucătorii mai vîrstnici, și-și aruncau banii cu aceeași larghețe și înjurau mai abitir decît chefliii bătrîni.

Tot ceea ce vedeam era nou și ciudat pentru mine și se întipări adînc, de neșters, în mintea mea. Nu văzusem în viața mea niște ținci atît de obraznici, dar bărbații din jur nu păreau să dea prea multă atenție unor neobrăzați de copii. Am început să mă întreb dacă toți cei din California nu erau la fel de prost crescuți.

Aici am aflat că Lacul de Aur nu era chiar atît de bogat pe cît se zvonise, așa că ne-am gîndit să pornim spre Culoma, acolo unde a fost descoperit aurul, prima oară, pe Rîul American. Am poposit la Culoma, unde Bradford și-a potcovit catîrul, ceea ce l-a costat șaisprezece dolari, sau, în jargonul minerilor, o uncie de aur.

Am vizitat mica așezare și am văzut că singurul loc plin de animație era o sală mare de jocuri de noroc unde am zărit bani (de fapt, praf de aur) cu ghiotura, sute de dolari jucați pe o singură carte. Cînd se pierdeau cîteva sute sau mii,

ieșeau la iveală și mai mulți bani. Punga se așeza în mijlocul mesei, stăpînul ei lua să zicem douăzeci de dolari de argint sau jetoane, iar cînd le pierdea, punga era înmînată barmanului, cîntărită, ușurată de aurul pierdut și restituită. Cînd punga se golea, un prieten mai avut venea cu alta, și în felul acesta jocul continua în tăcere.

Jocul favorit părea a fi monte. Nu știu pentru cît timp ajungeau pungile acelea cu aur și nici cine le lua la urmă pe toate. Era o lume nouă pentru mine, cu oameni noi, și mulți arătau a se fi apucat de o treabă nouă, ciudată și nesigură. Dar pe mine mă uimea cel mai tare rezultatul la care se ajunsese.

Am pornit spre munți, pe drumul către Georgetown. Acolo, pe creastă, era o mică așezare și minele păreau să fie destul de prospere. După ce-am iscodit în dreapta și-n stînga să aflăm un loc mai bun unde să ne apucăm de treabă, ne-am hotărît să mergem vreo două mile mai la vale spre nord-est, la Pîrîul Canionului, și să începem lucrul acolo, dacă găseam vreun loc vacant. Am găsit o porțiune de albie unde nu săpase încă nimeni ca lumea.

În depresiunea Georgia, aflată mai sus, se făcuseră săpături și cei care lucraseră cîștigaseră bine. Canioanele Illinois și Oregon, ce dădeau în aceeași albie, se dovediseră bogate, așa că ne-am gîndit să ne oprim și noi. Aici fiecare avea dreptul doar la cincisprezece picioare pătrate. Mi-am ales și eu un loc și am pus un anunț care încunoștiința pe toată lumea că aveam să mă apuc de lucru acolo îndată ce venea și tovarășul meu din Sacramento. I-am trimis lui Bennett o scrisoare, spunîndu-i să vină.

În timp ce așteptam să-mi sosească tovarășul, mi-am luat tigaia, un cuțit mare de măcelar și m-am dus pe o albie uscată de torent, departe de ochii celorlalți, și m-am apucat de lucru. Pentru că terenul era mai mult piatră goală, reușeam ca într-o zi întreagă să răzui cu cuțitul trei-patru tigăi de pămînt. În răstimpul acela de cîteva zile, cît l-am așteptat pe Bennett, am reușit să scot cam opt dolari pe zi, pînă ce am istovit locul.

Apoi m-am coborît pînă la Georgetown, să-l întîlnesc pe Bennett și familia lui, și îndată după sosirea mea au venit și ei, teferi și nevătămați. Ne-am luat fiecare cîte un loc pe albia pîrîului. Asupra cursului pîrîului își revendicau drepturile Holman din Alabama și frații Helms din Missouri. Au abătut apa pe un canal, ca să poată lucra în albie, socotind

că pe locul lor s-a adunat tot aurul din lume. Terenul nostru era vecin cu al lor.

Stockton, care-şi lăsase familia la Los Angeles, veni şi el cu Bennett ca să lucreze alături de noi. Cum toate erau foarte scumpe pe acolo, ne-am hotărît să-l trimitem pe Stockton, cu o pereche de catîri, la Sacramento, să ne aducă provizii.

Acolo i-am întîlnit şi pe cei cinci fraţi Helms din Missouri : Jim, Davenport, Wade, Chet şi Daunt. Ei şi Holman aveau terenurile aurifere tot în albia rîului, şi locul se dovedi cam umed şi greu de săpat. Holman nu putea să îndure apa rece, aşa că a cerut îngăduinţa să pună să lucreze în locul lui un om plătit de el, şi toată lumea a fost de acord. Holman şi-a luat apoi şi un teren mai sus de albia rîului, la loc uscat şi pietros, care s-a dovedit mai bogat în aur decît loturile din vale unde lucrau fraţii Helms. Fraţii Helms au socotit că treaba asta nu era prea cinstită, mai ales că Holman părea să se îmbogăţească mai repede decît ei. Cum nu exista nici o lege după care să se conducă, fraţii Helms s-au instituit ei drept tribunal, au dat o sentinţă după placul lor, şi i-au comunicat lui Holman că era obligat să se întoarcă la primul lot şi să şi-l muncească singur. Omul năimit de el nu avea nici o vină, îşi făcea treaba ca lumea, dar fraţii erau cam invidioşi şi nu aveau de gînd să ţină seama de încuviinţarea de la început.

Dar hotărîrea asta n-a convenit la toată lumea, aşa că s-a hotărît să se supună pricina unui juriu format din trei persoane, iar eu am fost printre ei. Tribunalul s-a întrunit pe malul apei şi am ascultat amîndouă părţile, după care ne-am retras la umbra unui pîlc de sălcii să chibzuim. N-a trecut multă vreme şi ne-am pronunţat în favoarea lui Holman. Dar, în timpul acesta, unul din fraţii Helms se luase la harţă cu Holman, îl apucaseră năbădăile, jura să se răzbune şi tot canionul răsuna de înjurături de prin Missouri. Apoi puse mîna pe un bolovan să dea în Holman şi să-l omoare, dar acesta din urmă era iute de pistol — un pistol pentru duel cu un singur foc — şi cum se aflau la mai puţin de zece paşi unul de celălalt, Helms s-ar fi ales cu o gaură destul de frumuşică prin care să treacă lumina zilei dacă pistolul ar fi luat foc.

Ne-am băgat între ei şi am oprit cearta, le-am adus la cunoştinţă ce hotărîsem, după care Helms îşi luă tălpăşiţa, mormăind ameninţări. Ne-am întors din nou la treabă, fiecare la lotul lui ; lotul meu era între cel al lui Helms şi saloon.

Holman s-a oprit cîteva clipe să stea de vorbă cu mine ,în timp ce eu eram în albie la lucru. Curînd Helms se întoarse, cuprins de turbare cumplită, se opri pe malul dimpotrivă şi începu să înjure cît îl ţinea gura şi să vînture un pistol cu care-l ameninţă pe Holman că avea să-l trimită numai surcele în iad. Era atît de furios, că făcea cu adevărat spume la gură, ca un cîine turbat.

Cei doi bărbaţi se aflau la vreo douăzeci de paşi, iar eu cu zece paşi mai jos, exact între ei. Mi s-a năzărit că mă cam păştea pericolul acolo, fiindcă Helms trăsese cocoaşele pistolului şi-l îndrepta din cînd în cînd şi spre mine, ca şi spre ceilalţi, aşa că m-am tras mai la o parte. Helms era foarte pornit, tremura din toate balamalele în timp ce înjura, însă Holman se arătă stăpîn pe sine, îşi scoase pistolul şi-l provocă pe Helms să-şi ridice şi el arma, că altfel avea să-l împuşte pe loc. Helms începu însă să dea înapoi, fără să-l scape din ochi pe Holman, şi continuă să blesteme tot drumul pînă la saloon, unde se duse să-şi mai trezească şi el curajul.

În timpul înfruntării, Holman se vădise foarte calm şi îi vorbise cu multă hotărîre lui Helms atunci cînd îl îndemnase să răspundă provocării lui. Era un adevărat om al Alabamei şi nu se lăsa nici speriat, nici alungat. Însă, după tărăşenia aceea, îşi vîndu locul şi se mută în altă tabără de oameni mai potoliţi, fiindcă, spunea el, fraţii Helms erau destul de laşi ca să-l pîndească şi să-l omoare pe la spate.

La scurt timp după întîmplarea asta, atenţia tuturor fu atrasă de tragedia unei perechi, soţ şi soţie, din Georgetown. În timp ce bărbatul mai cîştiga cîte ceva cu mineritul, nevastă-sa făcea bani frumoşi spălînd rufe băieţilor, care-i plăteau cîte un dolar de cămaşă. Cum femeia începu să adune destule parale, cea mai mare, dacă nu cea mai bună, jumătate a acestei perechi — bărbatul — începu să se simtă tare bogat şi se puse pe băutură, iar după ce-şi cheltui banii lui se duse la nevastă-sa să-i mai dea şi ea. Femeia refuză să-i scape un ban măcar pe mînă, iar beţivul, apucat de furie, luă o armă şi o împuşcă pe loc.

Îndată fraţii Helms şi încă vreo cîţiva s-au strîns la saloon, s-au cinstit cu toţii şi au început să înjure pe întrecute, ceea ce constituia cea mai importantă parte a programului întrunirii. Apoi au pornit cu toţii spre aşezare, chiuind şi blestemînd în timp ce se chinuiau să urce coasta abruptă a muntelui — o şleahtă de sălbatici nepotoliţi de prin Missouri care adulmecase sînge.

Se făcuse aproape noapte cînd s-au întors și s-au bulucit din nou în saloon. Erau neobișnuit de bine dispuși în timp ce-și povesteau isprăvile din acea după-amiază și se făleau cu vitejia și îndemînarea cu care își împliniseră misiunea, ce-a ce însemna că-l luaseră pe criminal și-l tîrîseră pînă la primul stejar, unde, cu ajutorul unor marinari pricepuți să mînuiască funii, l-au săltat pe bietul om de la pămînt — după ce i-au pus și un ștreang de gît — trăgînd din răsputeri de funia petrecută pe după o creangă în momentul în care marinarii au dat comanda :

— Sus, trageți, trageți !

S-au uitat la cel ce se bălăbănea, agățat de funie, pînă cînd s-a stins în el ultima zvîcnire de viață, apoi s-au întors în tîrg, lăsînd cadavrul să spînzure acolo singur, pînă s-o găsi careva să-i taie funia și să-l îngroape. În timp ce coborau poteca muntelui, chiuiau și urlau cît îi țineau bojocii, iar cînd au ajuns la saloon, au povestit la toți gură-cască ce se înghesuiseră în jurul lor, ce ispravă au făcut ei, spînzurîndu-l pe afurisitul care-și omorîse nevasta. Spuneau că acolo unde nu era nici un om al legii, dreptatea trebuia făcută de cetățeni și se grozăveau arătînd că nimeni nu putea trăi în California după ce omorîse o femeie. Își închipuiau că sînt oameni de seamă, un fel de dumnezei.

Minerii erau cartofori înrăiți și jucau cărți în fiecare noapte pînă aproape în zori, fără să aibă nevoie de nici un acoperiș deasupra capului, deși pentru nopțile reci de la munte erau îmbrăcați cam subțire, numai cu o bluză de lînă și niște haine de lucru. Dar patima lor pentru joc îi făcea să îndure orice.

În apropiere erau trei tovarăși care lucrau și dormeau împreună, seara împărțind între ei aurul adunat, pe care fiecare și-l punea apoi într-o pungă sub căpătîi. Într-o zi, în saloon se împrăștie vestea că una dintre pungi dispăruse. Frații Helms s-au sfătuit între ei și, după ce-au aflat că unul dintre cei trei tovarăși plecase spre tîrg, au ajuns la concluzia că acela trebuia să cam știe cîte ceva despre aurul ce făcuse picioare. Așa că s-au pornit și ei spre tîrg și, după puțină căutare, l-au aflat pe om într-o casă de joc. N-au avut răbdare să aștepte prea mult și l-au invitat pe împricinat să se întoarcă în tabără împreună cu ei, așa că au luat-o cu toții la vale pe coasta muntelui.

Pe la jumătatea drumului s-au oprit deodată sub un stejar și-l acuzară pe om că știa unde dispăruseră banii tovarășului său. Omul negă din răsputeri, dovedindu-se plin de con-

vingere, pînă ce avu surpriza să se trezească, fără multă vorbă, cu un ștreang în jurul gîtului, capătul funiei fiind trecut pe după o creangă și se simți tras în sus, gata-gata să-i fugă pămîntul de sub picioare. Abia cînd îi văzu pe ceilalți atît de hotărîți, se muie și el și-i imploră să se oprească puțin. Cînd se mai slăbi funia, el recunoscu îndată că furase aurul și le spuse că avea să-l dea înapoi, rugîndu-i să nu povestească nimic alor săi din Missouri. Rugămintea i-a fost acceptată ; hoțul a fost sfătuit să dispară de îndată de acolo și să se îngroape în vreo altă așezare, pierdută în vreun capăt de țară. Nimeni nu l-a mai văzut de atunci.

Băieții s-au grozăvit apoi multă vreme cu dibăcia lor de detectivi, spunînd că oleacă de ștreang îl silea chiar și pe un afurisit de hoț să spună adevărul, chiar dacă nu făcea din el un om cumsecade ; se lăudau că hoții trebuiau să se considere norocoși dacă dădeau ochii cu ei și scăpau după aceea cu viață. Legea lor era simplă : „Furtul se plătește cu ștreangul".

Se spunea că frații Helms erau de prin Missouri, că în urmă cu ani se cam îndeletniciseră cu jafurile pe la frontieră, și de aceea preferau să-și facă veacul mai mult prin pustietăți decît prin părțile mai civilizate. Cînd ținutul începu să fie populat și starea lucrurilor să se mai îmbunătățească, frații au plecat mai departe. Dacă apărea prin preajmă vreo școală, era semn că lumea devenea mult prea așezată pentru ei.

Prin 1849 au traversat preriile și s-au apucat de minerit lîngă Georgetown, în zona terenurilor aurifere. Erau cunoscuți și recunoscuți drept cartofori înrăiți, oameni care se amestecau în orice ape tulburi, iar cînd a început să apară un nou val de mineri mai cumsecade, au plecat și de acolo, ei fiind în fruntea tuturor prospectorilor, acolo unde nu-i puteau ajunge legea și ordinea.

Dacă se săvîrșea vreo fărădelege, ei erau primii care se băgau în comitetele de vigilență și erau cît se poate de fericiți cînd aveau ocazia să pedepsească pe vreun nenorocit de răufăcător. Dar cînd bănuiala cădea asupra unuia dintre ei, se întîmpla adesea s-o șteargă iute ca să scape. Totuși s-a zvonit la un moment dat că unul dintre ei a fost prins de un comitet de vigilență și spînzurat în Montana.

Mai apoi s-a auzit că au luat-o spre sudul Californiei și s-au așezat la frontiera cu deșertul Colorado, la vreo șaptezeci și cinci de mile la est de San Diego, într-o zonă de munte și deșerturi. Acolo au dat peste un mic trib de indieni, fiecare și-a luat cîte o indiancă de nevastă, ajungînd astfel să aibă

aceleaşi drepturi asupra terenurilor de acolo ca oricare alt membru al tribului. Unor indieni li s-a părut că treaba nu era prea cinstită, dar fraţilor le-a venit ca o mănuşă şi au ajuns mari şefi şi vraci, şi în jurul lor s-au prăsit multe odrasle tuciurii.

Se spunea că aveau în stăpînire păşuni întinse pe care creşteau vite şi că umblau totdeauna bine înarmaţi, cu pistoale, puşti şi lasouri. Cică unii indieni ar fi mîrîit, pretinzînd că fraţii Helms erau venetici, dar celor mai mulţi dintre nemulţumiţi li s-au întîmplat tot felul de nenorociri, într-un chip miraculos, aşa încît fraţii n-au mai întîmpinat nici o opoziţie serioasă.

Cu cei care se rătăceau prin părţile lor se purtau foarte prieteneşte, cu condiţia ca aceştia să nu bănuiască deloc cu cine au de-a face sau să ştie ceva despre trecutul sau isprăvile lor. În astfel de cazuri, neştiinţa era o binecuvîntare, iar să cunoşti prea multe însemna să fii nebun şi să-ţi primejduieşti viaţa. Trăiau la fel ca indienii, aproape pe aceeaşi treaptă cu ei, atît din punct de vedere moral cît şi intelectual.

S-ar putea ca unii să-i cunoască mai bine, dar autorul acestor rînduri a aflat din auzite toate astea şi i-a zugrăvit doar pentru a prezenta nişte tipuri de mineri de la începutul epocii.

Am rămas curînd cu picioarele goale prin bolovanii aceia şi m-am dus în tîrg să-mi fac rost de nişte bocanci sau încălţări. Încălţări n-am aflat, dar am văzut o pereche de cizme din cele mai ieftine, preţuită la două uncii de aur în uşa unei prăvălii. Mi s-a părut o sumă cam exagerată pentru o pereche de cizme butucănoase din piele de vită, care se vindea în State cu doi dolari şi jumătate, dar n-aveam de ales ; ori le cumpăram la preţul acela, ori mergeam desculţ.

Tot hoinărind prin tîrg, am intrat şi într-un cort rotund, folosit drept casă de joc. Acolo erau mai ales bărbaţi, dar şi una sau două doamne bine făcute, care probabil că se bucurau de o faimă cam îndoielnică. Bărbaţii erau de toate soiurile şi din toate categoriile : doctori, avocaţi, predicatori, toţi cei care voiau să facă bani fără muncă. Minerii, mai ales recrutaţi din rîndul marinarilor, ardeau de nerăbdare să-şi încerce norocul.

Cînd am intrat, pe una din mese zăcea întins un marinar, învelit cu o pătură cenuşie. Deodată, individul văzu un *piojos* plimbîndu-se încet pe masă; smulgîndu-şi cuţitul, matrozul îl înfipse cu disperare în masă, urlînd :

— Fir-ai să fii de marinar de rînd, la jocul ăsta n-ai ce căuta !

Lotul nostru s-a cam istovit. Am socotit eu şi am văzut că aveam peste două mii de dolari în aur şi grămada mi se părea destul de mare. Minele acelea nu erau chiar atît de bogate, şi m-am gîndit că aveau să sleiască într-un an sau doi. În plus, pămînturile acelea nu erau prea grozave dacă nu se puteau iriga, iar spaniolii aveau cele mai mănoase terenuri, ca şi sursele de apă. Un amărît ca mine n-avea şanse să ajungă mare fermier prin părţile acelea.

Aşa că, după ce-am cumpănit eu bine lucrurile, am socotit că cel mai nimerit era să-mi iau aurul şi să mă întorc în Wisconsin, unde se găsea de cumpărat pămînt bun de-al statului. Cu grămada mea modestă puteam ajunge stăpînul unei ferme pe cinste, într-un ţinut sănătos. M-am dus şi mi-am căutat catîrul, pe care-l lăsasem slobod de capul lui şi l-am aflat singur cuc. După ce am pierdut puţină vreme momindu-l, am pus mîna pe el şi l-am adus în tabără, unde l-am scos la vînzare. Era gras, pielea strălucea pe el, încît Helms mi-a spus că, dacă-l întreceam la tras cu puşca la ţintă, avea să-mi cumpere şi puşca, şi catîrul.

Aşa că trei sau patru bărbaţi ne-am luat la întrecere, arătîndu-ne îndemînarea. Adversarii mei se făleau foarte tare cu priceperea lor de ţintaşi, dar cînd ne-am încercat puterile, mai întîi asupra unor ţinte aşezate la mică depărtare, i-am bătut pe toţi rău de tot. Helms s-a ţinut de cuvînt şi mi-a dat pe puşcă şi pe catîr douăsprezece uncii de aur pe care le-am şi luat. Îmi părea tare rău după catîrul meu cel mărunţel şi chior, şi mi-am adus aminte cît de bine se purtase pe drumul acela groaznic prin Valea Morţii.

Helms o luă la vale, la vînătorile de iarnă, pentru că în munţi zăpada avea să ajungă la patru picioare grosime şi pînă în primăvară nici vorbă nu putea fi de minerit, după care urma să se întoarcă din nou la lotul lui.

Aveam un tovarăş de drum de prin Iowa, Wisconsin, şi am mers împreună prin Greenwood, unde am dat de o mică aşezare încropită din corturi, multe dintre ele transformate în case de joc. În aceste locuri găseai numai domni, unii purtînd cămăşi albe ca să se deosebească, bănuiesc, de tagma minerilor de rînd pe care-i uşurau de aur.

Am trecut Rîul American, la Cascadele Somonilor, şi am mers pe jos pînă la Sacramento, cel mai mare oraş de pe coastă. Toate casele erau mici, durate din lemn, însă negoţul era în floare, iar case de jocuri şi whisky se găseau din bel-

şug Pe toate străzile vedeai jucîndu-se monte, pe lăzi în loc de mese. Orice trecător era îndemnat să-şi încerce norocul dinaintea celor trei cărţi aşezate cu faţa în sus ca să le vadă toată lumea; profesionistul le lua apoi şi le amesteca bine şi spunea:

— Pun la bătaie şase uncii că nu ghiceşte nimeni care-i dama!

Am căscat gura o vreme şi am văzut că stăpînul cărţilor cîştiga mai des şi pierdea mai rar; părea un mijloc simplu şi uşor de cîştigat traiul cînd în jur se învîrteau atîţia bani.

Am trecut prin oraş, fără încurcături, şi am ajuns la rîu, unde am găsit un vas ce se îndrepta spre San Francisco. Preţul drumului era două uncii. Cei de la vas invitau clienţii, spunîndu-ne că niciodată n-o să facem drumul acela la un preţ mai scăzut, pentru că primiseră o telegramă din josul apei care îi anunţa că, timp de două zile, nici un alt vas n-avea să mai urce. Unuia dintre ei i-am spus:

— Da' nu văd telegrama. Unde-i?

Omul ne întoarse spatele şi plecă. Crezuse că minerii erau atît de proşti, încît să înghită orice minciună. N-a trecut un ceas, şi s-a zărit fumul unui vapor din josul fluviului, ceea ce i-a domolit pe cei de la vas, care acum cereau numai jumătate de uncie. Ne-am îmbarcat, am ajuns la San Francisco în noaptea aceea şi am tras la un han ieftin. Aici am aflat că trebuia să aşteptăm două zile ca să găsim un vas spre Panama.

Între timp am vizitat oraşul. Era un oraş murdar, amărît, cu locuinţe sărmane, hotele nenorocite şi locuitori cam arţăgoşi. Nu prea se găseau monede şi era atît de mare nevoie de ele la jocurile de cărţi, încît erau înlocuite cu nişte discuri de tablă, fiecare înlocuind o uncie de aur.

Străzile înguste şi pline de noroi aveau ici şi colo trotuare din lăzi de tutun, iar în cîteva locuri se folosiseră chiar şi hălci de slănină. La hanul unde am tras noi unul s-a chinuit să mă convingă să cumpăr de la el un teren de vreo patruzeci de metri chiar acolo în marginea glodului, doar cu şase sute de dolari. Am socotit că era un preţ cam mare şi, în plus, n-aveam ce face cu locul acela, fiindcă nu trăisem niciodată la oraş şi nu prea pricepeam la ce mi-ar fi folosit o astfel de proprietate. Mă îndoiam că oraşul acela avea să crească şi să ajungă mai acătării, fiindcă era limpede că soarta lui era legată de cea a minelor, iar acestea erau atît de sărace, încît se părea că în curînd aveau să fie secătuite, iar oraşul şi toată California să rămînă pustii.

Şi nu eram singurul care gîndea astfel, pentru că toţi erau obişnuiţi cu un climat în care vara mai şi ploua, nu ca aici unde nu cădea picătură, aşa că nu se putea face prea multă agricultură. Mulţi blestemau ţara asta şi spuneau că se întorc la „bătrînul Missouri, loc binecuvîntat de Dumnezeu". Auzind eu toate astea, m-am gîndit că nu era cazul să-mi bag banii în afacerea aceea, ci mai bine mă întorceam acasă, în Wisconsin.

M-am îmbarcat pe vaporul „Nordicul", a cărui plecare era anunţată pe 29 noiembrie 1850.

...Cînd am intrat în oraşul meu, Mineral Point, fără puşcă, cu haine bune pe mine, mult mai arătos decît înainte, se pare că toţi s-au gîndit că mă îmbogăţisem şi mi-au arătat multă consideraţie. Mi-au pus multe întrebări, interesîndu-se de ceilalţi vecini care plecaseră spre California cam o dată cu mine. Cînd ajungeau prin preajma mea, tinerele femei îmi zîmbeau frumos şi-şi puneau cele mai bune şi mai albe şorţuri dinainte, arătînd foarte gătite şi frumoase, cu mult mai grozave decît văzusem eu în toată călătoria mea plină de ocolişuri de la San Francisco, prin Acapulco, Panama, Indiile de Vest şi de-a lungul Mississippiului.

După ce m-am oprit cîteva zile în oraş, am luat-o prin împrejurimi pe unde îmi făcusem eu veacul, şi m-am oprit la E.A. Hall, care mă invitase să stau împreună cu el şi nevastă-sa, ei avînd o casă mare şi frumoasă în care trăiau singuri. Dar, în ciuda confortului de care mă bucuram, am început să mă simt cam părăsit, pentru că trîndăvia mea forţată, din cauza vremii proaste, era ceva nou în viaţa mea şi am ajuns să mă plictisesc foarte tare.

Am pornit spre nord, peste rîul Wisconsin, să fac o vizită vechiului meu tovarăş de vînătoare Robert McCloud. Acolo am poposit cu plăcere cam o săptămînă şi am discutat pe îndelete ce soartă putea să aibă acel ţinut. Dar ni s-a părut că vremurile bune erau departe. În fiecare zi, parcă era duminică, fiindcă nu se prea întîmpla nimic, nici prea mulţi bani nu erau, multe locuri erau părăsite şi mulţi plecaseră, ca şi mine, în California să caute aur, nu plumb.

Cum eram dinainte dezamăgit de cele ce vedeam, nu i-a trebuit mult timp lui McCloud să mă convingă să mergem amîndoi înapoi în California, cu atît mai abitir cu cît punga îmi părea cu fiecare zi mai uşoară, pe cînd în urmă cu trei sau patru ani ar fi avut încă destulă greutate.

În ziua de 7 iulie 1851 intram pe Poarta de Aur pentru a păşi pentru a doua oară pe pămîntul Californiei. Din Pa-

nama pînă aici, pe drum, vreo şapte călători, sau poate mai mulţi, muriseră şi fuseseră sloboziţi în mare, însă noi, ceilalţi, am ajuns teferi şi nevătămaţi. Centrul oraşului San Francisco încă mai fumega după incendiul care izbucnise la 4 iulie şi se întinsese destul de mult, lăsînd în urmă ruinele înnegrite, pe care le vedeam acum. Unii spuneau că în treaba aceea îşi vîrîseră coada „iepuraşii din Sidney" şi acoliţii lor, care erau de fapt mai marii oraşului. Aceşti „iepuraşi din Sidney" erau ocnaşi englezi din Australia, cărora li se alăturaseră alţi hoţi şi pungaşi să le ţie plăcută tovărăşie, formînd o adunătură numeroasă ce părea să prospere din distrugere şi jaf.

La Sacramento am luat alt vas către Marysville, unde am ajuns fără să ni se întîmple mai nimic. Aici am investit patru uncii de aur într-un măgăruş, adică am plătit patru uncii pe el, o uncie de fiecare om : W.L. Manley, Robert McClaud, Lyman Ross şi John Briggs. Ne-am strîns păturile sul şi apoi le-am legat în spinarea măgăruşului de patru uncii de aur, am mai pus nişte ceai, cafea, pîine şi carne de vită uscată, după care am pornit pe jos spre Yuba.

Am trecut rîul la Bancul lui Park, am luat-o pe creastă pe la Cortul Negrului, apoi am ieşit din nou la rîu, la Bancul Anul Mănos, şi în sus pe lîngă apă pînă la Downieville. Numele locului se datora lui John Downie, un beţiv nărăvit. Îmi aduc aminte că s-a lăsat o vreme de băutură, dar s-a întors din nou la pahar şi a murit cum mor toţi beţivii.

Mi-a plăcut mult oraşul acela aflat la şaizeci de mile de Marysville, pe Braţul de Nord al rîului Yuba, unde nu se ajungea decît pe o potecă îngustă. Terenul semăna cu o adevărată căldare, fiindcă în jur se ridicau munţi foarte înalţi, unii dintre ei purtîndu-şi cuşma de omăt toată vara, mai ales cei din est.

Aici aurul era mai maşcat decît pe unde lucrasem eu pînă atunci. Înainte de a veni în California, totdeauna îmi închipuisem că praful de aur era ca... praful, la fel ca făina. Am luat-o pe Braţul de Nord şi am făcut tabără la Teşitura Wisconsin ca să ne apucăm de lucru. La început nu ne-a prea surîs norocul, şi nici unul în afară de mine nu avea para chioară şi-mi erau, mai mult sau mai puţin datornici cu toţii.

Dar apoi am început să scoatem măcar atît cît să ne acoperim cheltuielile, ba chiar şi oleacă în plus, iar Ross, îndată ce-şi plăti datoria, ne spuse că mineritul nu era prea încurajator, îşi săltă păturile pe umăr şi porni la drum spre ferma Galloway, pe culmea din sudul tîrgului. Ne mărturisi că treaba aceea era prea grea pentru el, nefiind în stare să mînuie tîr-

năcopul şi lopata, aşa că îşi făcuse socoteala s-o ia spre Sacramento şi poate acolo avea să cîştige mai mult, punîndu-şi de data asta mintea la contribuţie. L-am însoţit pînă în tîrg, l-am ajutat să facă rost de o desagă plină pe care s-o salte în spinare şi l-am urmărit cu privirea cum se muncea la deal, pe coasta abruptă a muntelui, iar după vreo două mile nu l-am mai văzut.

Ceilalţi ne-am ţinut de minerit mai departe. Nu ne prea înghesuia norocul, dar nu ne-am dat bătuţi, fiindcă, dacă aveam să leşinăm degeaba, tot nu cîştigam nimic. Am intrat într-o veche galerie părăsită, la vreo zece picioare adîncime, şi pe fund am găsit blocuri mari de cuarţ. Cum fusesem miner în minele de plumb din Wisconsin, am început să fac o scobitură ; curînd am dat de stîncă goală şi am găsit un bulgăre de aur curat cîntărind vreo patru uncii.

Mi-am zis că era o bucată mai ca lumea, nu numai „praf". Am continuat să tăiem roca, uneori fiind răsplătiţi din plin, dar, în general, destul de mulţumitor, încît ne-am hotărît să mai rămînem. Ne-am ales un teren mai retras pe teşitură, unde stratul de pămînt era de vreo treizeci de picioare. Într-una din după-amiezi m-am dus pe rîu în sus să scobesc prin crăpături şi am dat de un loc la marginea apei cam de jumătate de inci lărgime, iar a doua zi au venit şi ceilalţi şi ne-am pus pe treabă scoţînd de acolo patruzeci de uncii, multe bucăţi de aur cam de un deget lungime şi cît o coadă de pipă de groase.

Iarna era pe aproape şi ne-am apucat să ne ridicăm o cabană şi să facem provizii de alimente, care ne-au costat destul de mult. Lotul nostru era bun. Zăpada se aşternu într-un strat de vreo patru picioare grosime în jurul cabanei, dar, cum noi lucram sub pămînt, toată iarna am avut ce face din plin.

Cînd a venit primăvara, eu şi McCloud ne-am dus la Sacramento şi am vîndut bulgării de aur, destul de mari, firmei *Page Bacon & Co.* Şi cei de la firmă au fost miraţi cît de mari erau grăuncioarele de aur. După ce ne-am cîntărit toată averea, am văzut că, lăsînd la o parte cheltuielile, cîştigasem cîte o jumătate uncie pe zi, în fiecare zi a anului.

Trebuia să ne păstrăm singuri banii, să fim propria noastră bancă, şi cel mai obişnuit chip de a-i ţine era următorul : puneai banii într-un borcan de murături de un galon şi-i îngropai într-un loc numai de tine ştiut, iar seiful acela era cel mai sigur. Aveam monede de cîte cincizeci de dolari.

Toată iarna aceea am cam fost singuri, pentru că cei mai mulţi mineri au rămas la ei acasă şi au lucrat. Tot anul cît am stat acolo, n-am văzut picior de femeie cumsecade prin regiunea aceea minieră. S-au întîmplat, ce e drept, şi vreo cîteva femei, dar se spunea că nu prea erau de treabă. De obicei, bărbaţii aveau multă răbdare cu năbădăile lor, dar nu chiar totdeauna.

Numai de două ori, în istoria Californiei, au căzut femeile victime violenţei mulţimii, o dată la Los Angeles şi altă dată la Downieville. Ultima oară s-a petrecut în 1851 şi victima era o spaniolă micuţă, frumuşică, pe care o chema Juanita. Ca multe alte perechi pe vremea aceea, ea şi cu bărbatul ei erau gazdele celor ce voiau să joace monte, spre bucuria minerilor care aveau mai mulţi bani decît minte. Dar, în afară de asta, nu i se punea femeii în seamă nimic altceva.

În tîrg mai era şi un miner pe nume Cannon, un englez, care era foarte bine cunoscut în rîndul cartoforilor de tot felul. Într-o seară se îmbătă şi, pe la miezul nopţii, dădu buzna în casa în care locuiau spaniola cu bărbatul ei şi dobori uşa. A doua zi dimineaţă, devreme, le spuse prietenilor că se duce să ceară iertare femeii pentru ceea ce făcuse. Intră singur în casă şi, în vreme ce vorbea cu soţul ei şi cu ea, femeia scoase un cuţit şi-l înjunghie pe Cannon drept în inimă.

Nu s-a aflat niciodată ce-a spus minerul de a putut s-o stîrnească atît de tare, ci numai ceea ce a mărturisit Juanita, şi anume că a fost insultată grosolan. A avut loc un pospai de judecată, dar ce s-a petrecut acolo n-a mai ieşit la lumină, pentru că cei care fuseseră împreună cu englezul Cannon, cu o seară mai înainte, se îmbătaseră prea rău ca să-şi mai aducă aminte ceva.

Soarta femeii fusese hotărîtă dinainte — avea să fie spînzurată — iar capii acelei şleahte nu voiau ca cineva să se amestece în treburile lor. Un medic o examină pe Juanita şi anunţă mulţimea că femeia era însărcinată, situaţie de natură să-i atragă înţelegerea oricărui bărbat, dar omul fu nevoit să fugă din tîrg ca să scape cu viaţă. Un cetăţean de vază făcu apel la îndurare, dar fu tîrît pe strada cea mare şi apoi pînă la rîu de o gloată de bărbaţi cu revolvere în mînă, şi ameninţat să fie ucis pe loc dacă mai insista. Cunoscutul cetăţean John B. Weller era şi el în tîrg şi fu rugat să încerce să domolească mulţimea, dar refuză.

Execuţia avu loc îndată. Pe marginile podului peste Yuba fu pusă o scîndură, iar frînghia fu legată de o grindă de deasupra. Juanita se îndreptă liniştită spre moarte. Purta o panama, şi după ce se urcă pe eşafod, şi-o scoase şi o aruncă unui prieten, poreclit Oregon, care se afla şi el în mulţime, spunîndu-i :

— Adios, amigo !

Îşi puse singură ştreangul în jurul gîtului, ridicîndu-şi cu grijă cozile lungi, ca să se aşeze funia mai bine, apoi, aruncînd un zîmbet şi făcînd un semn cu mîna spre mulţimea dornică de sînge, făcu liniştită un pas şi se prăbuşi în veşnicie. E cu totul uimitor, dar trupul ei odihneşte în cimitirul de pe coastă, alături de cel al bărbatului căruia i-a luat viaţa cu mîna ei.

Duminica, tîrgul Downieville forfotea de bărbaţi, nu prea tineri, cam în crucea vieţii. Toţi erau îmbrăcaţi destul de grosolan, nebărbieriţi, mulţi cu părul lung. Dar cînd se petrecea vreun lucru mai deosebit, nu era deloc ciudat să vezi un tip cît se poate de tîrnosit, urcîndu-se pe-o buturugă şi ţinînd un discurs cum rar ţi-e dat să auzi. Duminica nu părea ciudat să zăreşti vreun predicator adresîndu-se mulţimii care se foia în jurul lui, în vreme ce, la numai cîţiva paşi mai încolo, în saloon, era dever mare, bărbaţii beau, jucau cărţi, blestemau. Saloonul cel mare era proprietatea lui John Craycroft, mai înainte marinar pe Mississippi, care pusese mîna pe foarte mulţi bani însurîndu-se cu o spaniolă şi transformînd-o într-un tăcut partener.

Unul mai întreprinzător, dornic să facă bani cît mai uşor, s-a gîndit să se apuce de negustorie. Văzînd că şobolanii şi şoarecii făceau ravagii prin prăvălii şi magazine, s-a dus în vale şi a adus un transport întreg de pisici pe care le-a vîndut la preţ bun, între cincizeci şi o sută de dolari bucata, după mutra cumpărătorului.

În vara aceea, Kelley, scripcarul, veni şi el la mine să se căpătuiască. Craycroft l-a luat, i-a făcut o estradă de vreo zece picioare înălţime în saloonul lui şi l-a pus să cînte nopţile şi duminica pentru douăzeci de dolari pe zi. Era un irlandez înalt, care nu ştia nici să scrie, nici să citească, dar se pricepea să cînte multe cîntece irlandeze ce momeau numeroşi clienţi la bar. În saloon puteai să vezi tot soiul de indivizi încinşi la tot felul de jocuri (unii dintre ei se spunea că erau feţe bisericeşti). Kelley a rămas prin părţile acelea cît timp a putut trăi din salariu, dar, pînă la urmă, a plecat, şi încă dator, pentru că jocul şi whiskyul îi mîncau toţi banii.

Unul dintre negustori avea la uşă firma : „La John cel ieftin, voiajorul". Omul avea un catîr cu ajutorul căruia ducea măr-

furile la client acasă, lucru pe care nu-l mai făcea nici un alt negustor. În felul acesta își cîștigă și mulți prieteni.

Pe atunci, prețurile erau foarte ridicate. Și, în plus, jocurile de faro și monte adunaseră tot măruntișul, încît, la un moment dat, am fost nevoit să plătesc cinci dolari pentru o pereche de nădragi care făceau doar doi dolari, numai ca să mi se schimbe cincizeci de dolari.

Nici un om cinstit nu purta cămașă albă, și dacă vreunul apărea gătit în acest chip, de îndată îl ținea toată lumea de pocherist, și rareori greșea. Unul, pe nume Langdon, avea singurul oficiu poștal din tîrg și aducea scrisori și pachete de la Sacramento. I-am plătit și eu un dolar numai ca să mă treacă pe lista lui, și ori de cîte ori aveam o scrisoare, trebuia să-i plătesc alt dolar.

Și noi ne petreceam serile jucînd cărți, dar numai de plăcere, fiindcă altceva nu aveam ce face, de citit nu găseam. Iarna, între Marysville și Downieville, se așternea o zăpadă groasă, de netrecut, dar la mina noastră puteam lucra confortabil, mai ales că aveam provizii aduse înainte de a se pune pe ninsoare. Nopțile păreau foarte lungi, pline de singurătate, fiindcă, după căderea zăpezii, nimeni nu ne-a mai bătut la ușă, dar nici noi nu ne-am mai dus nicăieri, fiind prinși ca într-o cursă. Toți minerii care nu aveau un lot unde să poată lucra subteran, plecau la vale, dincolo de granița zăpezilor, în căutare de lucru, și cînd se topea zăpada, veneau înapoi și-și luau în stăpînire vechiul teren.

După ce trecu zăpada, se arătară prin acele părți trei marinari nemți, care urcară pe rîu și puseră stăpînire pe un loc puțin mai sus de noi, pe un afluent al Brațului de Nord, într-un canion unde un perete de stîncă cobora perpendicular, iar celălalt se înclina doar puțin. Au așezat băieții niște trunchiuri de-a curmezișul rîului, le-au fixat cu leațuri și au pus la fund crengi de brad. Apoi au înfipt niște drugi pe margini, au făcut un jgheab din pînză tare prin care au abătut apa rîului, iar dedesubt a rămas albia aproape uscată. Am socotit că era o bună meștereală, făcută cu dibăcie, cum numai niște marinari puteau face, fiindcă nu găseai bucățică de cherestea, iar marinarii se dovediră stăpîni pe situație, rezolvînd treaba cu materialul pe care l-au avut la îndemînă.

S-au apucat de lucru sub apeductul lor din bîrne, și locul s-a dovedit destul de bogat în aur din cel mai grăunțos. În fiecare sîmbătă seara o porneau spre tîrg, cu pungi doldora de aur, și cum erau băieți cu inimi deschise, gîndindu-se că pe marinari îi urmărește totdeauna norocul, se apucau de cărți pe întrecute, pariind numai pe valet și damă, așa că-și cheltuiau banii mai iute decît îi adunau.

Aveau și o mare slăbiciune față de doamne, așa că, după ce stăteau în fruntea barului și a meselor de joc, nu era de mirare că lunea sau marțea se întorceau în tabără doar cu proviziile și whiskyul pe care-l puteau pune în spatele catîrului, drept răsplată după o săptămînă de minerit plină de succes. Cînd venea iar sîmbăta seara, eram siguri că aveam să-i vedem pe marinarii cei cheflii trecînd pe lîngă noi, cu pungile grele de aur. La oficiul lui Langdon, băieții au adus un bulgăre de aur curat care cîntărea cinci livre, și un altul cît un pumn, cam de forma unei frunze țepoase de limba soacrei.

Au lucrat cu mult noroc la lotul lor pînă a început să coboare pe rîu apă amestecată cu zăpadă și atunci au fost nevoiți să plece. Am trecut într-o zi pe la ei să-i văd. Au luat o tigaie de pămînt din spatele unei stînci, l-au spălat pînă a rămas cam două lingurițe de pepite, în valoare de vreo mie de dolari. Cînd au plecat, au spus că aveau de gînd să se ducă în Germania să-și viziteze rudele sărace și prietenii. Unul dintre ei chiar s-a dus, dar ceilalți doi și-au isprăvit banii la San Francisco înainte de a-și termina pregătirile de drum. Fără îndoială, aceștia au fost inventatorii jgheaburilor din pînză folosite mai apoi cu mult succes în diferite locuri.

Se cam apropiase toamna cînd am văzut că lotul nostru era secătuit, iar prin preajmă nu se aflau alte terenuri aurifere pe care să le luăm în stăpînire. Așa că ne-am hotărît să pornim în căutarea altora ceva mai departe. De la un oarecare domn Hawley, negustor din tîrg, am luat un măgăruș, pe care am dat șaizeci de dolari, și i-am pus numele vechiului său stăpîn. Acum aveam două animale de povară, în spinarea cărora am pus toată averea noastră lumească și am pornit în sus pe munte, spre sud.

În unele locuri, drumul era destul de periculos și trebuia să stăm lîngă măgari să-i împiedicăm să nu se prăvălească la vale cu bagajele noastre cu tot. Uneori ne-au trebuit patru ceasuri ca să facem o milă jumătate sau două prin tufărișul des și eram aproape sfîrșiți cînd am ajuns la o mică depresiune. Aici am dat de doi oameni care munceau în jurul unui jgheab din scînduri. Aduseseră apă pe jgheaburi de la un izvoraș și cîștigau cam cinci-șase dolari pe zi.

Am cercetat și noi locurile pe la marginea depresiunii și, găsind noi semne destul de bune, ne-am hotărît să ne

stabilim acolo dacă găseam şi apa necesară. În vremea asta, de pe munte se coborî la vale un om cu un car, cîţiva boi, o nevastă şi trei sau patru copii. Omul se numea H.M. Moore. Noi pusesem înştiinţări, după cuviinţă, ca să fim în regulă cu legile mineritului, şi s-a stîrnit discuţie mare în legătură cu numele locului. Cîţiva au vrut să-i pună numele de „Depresiunea Minda“, dar, în cele din urmă, ne-am oprit la denumirea de „Depresiunea lui Moore“, care cred că i-a rămas pînă astăzi. I-am lăsat domnului Moore cinstea de a-şi oferi numele pentru o aşezare de prospectori pentru că era cel dintîi care venise cu o soţie pe acele meleaguri.

Cel dintîi tunel săpat la Depresiunea Moore a fost numit Paradisul, a trebuit să fie început de jos, de la poalele muntelui, ca să drenăm locul, şi am fost nevoiţi să-l croim folosind explozibil ca să răzbatem cale de două sute de picioare prin stînca de la bază.

Patru din echipa noastră au cumpărat teren suficient, aşa că şi-au putut îngădui să se apuce de această treabă costisitoare şi să muncească zi şi noapte. Jerry Clark şi Len Redfield lucrau în echipa de zi, iar Sam King şi Wm. Quirk în cea de noapte. Cînd tunelul a ajuns la vreo sută de picioare, echipa de noapte s-a apucat de lucru la tavanul tunelului, lăsînd partea de jos, de vreo patru picioare sau mai bine, pentru echipa de zi. Săpau cîte o gaură de vreo două picioare ca să doboare cu explozibil tot frontul lor de lucru. De obicei, King se aşeza şi ţinea dalta între picioare, în vreme ce Quirk lovea cu un baros. Cînd gaura era umplută cu explozibil, băteau bine încărcătura ca să fie siguri că explozia nu va ţîşni în afară, ci va doborî frontul de lucru.

Într-una din zile, pe cînd încărcau una din găuri, King i-a spus lui Quirk să îndese cu toată puterea, ca să fie o încărcătură ca lumea, şi după cîteva lovituri, date după acest sfat, se produse o explozie. Quirk fu zvîrlit înapoi o bună distanţă, cu ochii aproape scoşi de sfărîmături, cu faţa şi tot trupul rănite de bucăţi de stîncă. La început rămase complet năuc, dar după o vreme îşi reveni destul ca să se tîrască afară din tunel şi fu găsit pe cînd se tîra încet la deal, în patru labe, şi fu purtat pînă la cabană, unde rănile îi fură spălate şi legate.

Apoi o echipă cu torţe pătrunse în tunel pentru a vedea ce se întîmplase cu King şi l-au descoperit zăcînd mort pe grămada de sfărîmături produsă de explozie. L-au adus la cabană, întins pe o bucată de scîndură. Nu rămăsese în el un singur os întreg. O piatră ascuţită îi despicase aproape ţeasta în două. Fusese izbit de explozie cu atîta putere de tavanul tunelului, la vreo şase picioare înălţime, că era zdrobit cu desăvîrşire.

Avea o nevastă în Mass. Cum îl auzisem adesea vorbind de ea, şi zicînd că avea să-i trimită bani, am cumpărat un cec de o sută de dolari şi i l-am trimis în aceeaşi scrisoare care îi aducea trista veste. I-am făcut un coşciug din lemn de pin, i-am pus rămăşiţele pămînteşti înăuntru şi l-am îngropat după cuviinţă. Îl auzisem de multe ori spunînd că, de avea să i se întîmple un accident, dorea mai bine să moară pe loc decît să rămînă infirm. Şi dorinţa i se împlinise.

După acest accident, un fierar angajat de firma Paradisul şi Comp. făcea într-o zi nişte reparaţii la gura de aerisire şi printre alte scule avea la el un drug de oţel de un inci pătrat şi opt sau zece picioare lungime, ce era pus de-a latul deschiderii. În timp ce lucra la un scripete, alunecă, lovi drugul care căzu în fundul tunelului, vreo sută de picioare, şi fierarul porni după el. Cînd ceilalţi veniră în ajutorul lui, văzură că drugul de oţel se înţepenise drept în fundul tunelului şi cînd căzu şi bietul om, drugul se înfipse în el de la şold pînă în gît, omorîndu-l pe loc. Era un bărbat tînăr. Am uitat cum îl chema...

Cei veniţi printre primii spre aceste meleaguri erau, cei mai mulţi, oameni dîrji, curajoşi, care ţineau la greu, care socoteau că puteau învinge orice greutate, puteau trece peste orice piedică. Nu erau oameni de duzină. Credeau că îi aştepta succesul şi erau hotărîţi să pună mîna pe el cu orice preţ. Toţi pritociseră în minte cam cum trebuia să arate „grămada“ care să-i mulţumească, aşa că-şi aduseseră şi o traistă din piele de căprioară, fiecare de altă mărime, în care să-şi îngrămădească „suma“ pe care sperau s-o încropească pe minunatele pămînturi de aur ale Californiei, pe atunci încă necunoscute.

Unii lăsau tărîmul civilizaţiei în urmă înarmaţi cu tot ce era mai de soi : convoaie de care pe cinste, bine echipate, bidivii nărăvaşi, bine hrăniţi, pe care-i struneau cu mîini înmănuşate şi păreau a socoti că oricînd ar avea poftă pot găsi iarbă, apă, locuri plăcute de tabără şi că drumul spre marele El Dorado avea să fie o lungă excursie de plăcere, care se va sfîrşi pe o grămadă de aur, suficient de mare ca să-şi umple desagii încăpători de piele. Dar caii lucioşi, dolofani au cam slăbit, convoaiele s-au subţiat, traiul bun s-a spulberat şi cutezătorul probabil că a făcut ultimele sute de mile pe jos, cu călcîiele plesnite, cu desaga goală, şi cam sin-

gur cu soarta lui. Multe din aceste vesele convoaie n-au ajuns niciodată în California, şi mulţi dintre pionierii plini de speranţe, porniţi la drum au sfîrşit pe drum, unii îngropaţi în pripă, alţii lăsaţi acolo unde au căzut pe nisip sau stîncă.

Vechii pionieri din aşezările miniere erau în multe privinţe nişte oameni deosebiţi. Mulţi erau oameni cumpătaţi şi harnici, netemători şi îndrăzneţi, veseli şi fericiţi cînd îi pălea norocul, îndurînd nenorocirea bărbăteşte, cu curaj, cu fruntea sus, fără o lacrimă sau crîcnire. Norocul venea şi pleca, banii se cîştigau iute şi la fel de iute se cheltuiau, şi celor mai mulţi li se potrivea vorba — o inimă mare — datorită bunătăţii şi generozităţii lor. Cînd soarta se întorcea împotriva lor, se puneau şi mai vîrtos pe muncă, gîndind că data viitoare aveau să-şi umple buzunarele cu averi întregi, şi atunci aveau să-şi găsească o nevastă, să-şi împlinească visul de a-şi dura o gospodărie şi să pornească în lume purtaţi de un val de fericire şi bunăstare. Acestea erau discuţiile care se stîrneau mereu în jurul focului în serile lungi. Dar cine ştie cîţi din aceşti oameni de ispravă şi-au văzut împlinite aceste speranţe luminoase ? Cine ştie ?

„UN TÎRNĂCOP, O LOPATĂ ŞI O GROAZĂ DE SCHELETE“[1]

ALONZO DELANO

[1] Titlul este un vers de pe un petic de hîrtie prins în pieptul unei momii de miner din faţa unei cabane părăsite şi constituie un comentariu grăitor asupra suferinţelor minerilor celui de-al doilea val de imigraţie. Acest vers a fost consemnat de Alonzo Delano în cartea sa apărută în 1854 sub titlul „Viaţa în prerii şi printre căutătorii de aur, scene şi păţanii din timpul unei călătorii de-a latul continentului spre California, întîmplări deosebite de pe drum, greşelile şi suferinţele emigranţilor, triburile de indieni, prezentul şi viitorul vestului sălbatic“ — din care s-a extras acest fragment. (n.t.)

Zilnic soseau alte veşti despre bogatele terenuri aurifere de pe Braţul de Sud. Cum afacerile mele negustoreşti ajunseseră în impas datorită unei îndelungate boli şi a imposibilităţii de a face rost de marfă din cauza inundaţiilor, am pus la cale o expediţie de prospectare în munţi, pentru că simţeam nevoia să fac ceva cînd m-am mai întremat niţel, aşa că am organizat în acest scop o echipă din care făceau parte James B. Townsend, McNeil, Pomeroy şi eu.

La cincisprezece sau douăzeci de mile în amonte de Dawlytown, Braţul de Sud trecea printr-un canion dificil, şi pe vremea aceea nimeni nu pătrunsese încă acolo. Noi ne făcusem planul să mergem mai sus de canion, dacă se putea, cu condiţia să putem pune în mişcare forţe suficiente, deoarece indienii deveniseră cam înverşunaţi şi nu era nimerit să te aventurezi prea departe de aşezări decît în grupuri mai mari. Încheind noi pregătirile — adică după ce am copt pîine să ne ajungă mai multe zile, după ce ne-am verificat şi ne-am pus armele la punct, am pornit în expediţie la 3 ianuarie, fiecare cărîndu-şi proviziile, păturile, uneltele, armele şi muniţia. Datorită poverilor din spinare şi coastelor înalte, abrupte pe care trebuia să le urcăm, în prima zi am făcut abia cinci mile, iar noaptea ne-a prins, rupţi de oboseală, în cabana prietenului nostru Brown, de la Stringtown. Dimineaţa se alătură şi el echipei noastre, înţelegîndu-ne ca el şi soţii lui să aibă parte egală din orice descoperire pe care am fi făcut-o.

Plănuisem să găsim, de era posibil, vreun grind sau vreun banc al nimănui, să-l ocupăm noi şi să ne apucăm de lucrările de bază ale mineritului. Toată lumea socotea că, de puneai mîna pe un banc la Braţul de Sud şi făceai un stăvilar ca să abaţi apa rîului din albie, te puteai aştepta la o răsplată bogată după toată truda asta. De asemenea, părerea generală era că, în zonele unde pereţii canionului erau mai înalţi şi mai prăpăstioşi, acolo erau şi aluviunile mai generoase. Iar rezultatul strădaniilor noastre avea să dovedească apoi cît de adevărate sînt aceste ipoteze.

Poteca mergea pe coastele înălţimilor ce mărgineau rîul, trecea prin rîpe adînci, stîncoase, adevărate prăpăstii, şi adesea eram nevoiţi să ne agăţăm de colţuri de piatră ca să nu ne fugă piciorul, alteori trebuia să ne croim drum prin desişuri, alegîndu-ne cu mîini zgîriate şi haine sfîşiate şi, în fine, ne păştea şi primejdia de a aluneca la vale, pe malul abrupt, şi a ne prăbuşi pe stîncile din albia rîului. Şi ca să avem parte de toată bucuria plimbării prin munţi, pe la amiază începu să plouă.

După două zile de chinuri am ajuns la cabana prăvăliei Arnold, Scott şi Comp., ultimul sălaş, aflat la cea mai mare înălţime, unde am fost găzduiţi noaptea aceea cu toată ospitalitatea. După ce le-am făcut cunoscute intenţiile noastre hotărîte în ale prospectării, patru dintre cei de acolo, adică doi din familia Arnold, Scott şi un tip jovial, neînfricat, cumsecade, pe care-l strigau Bunkam, ni s-au alăturat şi ei. Acum formam un detaşament de nouă oameni bine înarmaţi, şi am socotit că eram destui ca să respingem orice atac al indienilor.

Ne-am pus în gînd să atingem înălţimile de deasupra rîului, pentru că ne aflam la numai două mile de canion, apoi să ţinem creasta pînă socoteam că am ajuns chiar deasupra rîului şi abia pe urmă s-o luăm în jos spre apă, fiindcă în timpul viiturilor era imposibil să treci prin canion. Eram într-o regiune muntoasă, foarte accidentată şi dificilă, cu pereţi de stîncă de o milă sau chiar mai înalţi care mărgineau rîul.

După ce ne-am înfulecat micul dejun — carne de porc şi pîine — am început urcuşul. Cu poverile acelea în spinare era foarte greu şi nu puteam urca decît cîţiva metri, după care trebuia să ne oprim să ne tragem sufletul. Ne-au trebuit două ore încheiate de trudă ca să ajungem pe creastă, unde ne-am trezit pe înălţimile ce despart apele rîurilor Yuba şi Feather. Locul era destul de drept, bun chiar şi pentru drum de căruţe, cum s-a şi făcut de atunci încoace, drum care duce departe în munţi, pe unde ajunge acum poşta pînă la prosperele aşezări miniere. Într-adevăr, în cîteva luni s-au produs schimbări mari prin aceste locuri. S-au ridicat repede sate şi sălaşuri, s-au bătut drumuri, s-au înălţat hoteluri, şi acolo unde atunci era mai-mai să murim de foame, acum găseşti tot confortul.

Eram cam pe la jumătatea coastei muntelui cînd au început ploile, care nu s-au potolit nici măcar un ceas în toată expediţia. Iar eu, deşi abia mă ridicasem de pe patul de su-

ferință și zile întregi mersesem murat pînă la piele și dormisem mereu în ploaie, pe pămîntul ud, nu numai că m-am întremat, dar nici măcar n-am răcit — încă o dovadă a climatului sănătos de acolo.

Pîraiele deveniseră torente, adesea greu de trecut; dar, avîndu-l cu noi pe Bunkam, cu vioiciunea și istețimea lui, chiar și în situația aceea eram foarte veseli, în ciuda poverilor din spate și a vremii neîndurătoare. Spre seară, gîndind că ajunsesem în dreptul canionului, am început să coborîm spre rîu, după ce-am trecut o creastă înaltă, acoperită de zăpezi. Coborîșul a fost la fel de greu ca și urcușul, fiindcă adesea ne scăpa piciorul și alunecam, prăvălindu-ne la vale, pînă ce ne agățam de cîte un tufiș.

Mai alunecînd, mai căzînd, am ajuns în cele din urmă la malul stîncos al rîului, tăiat adînc în pieptul muntelui. Era un afluent al Brațului de Sud în care se prăvălea la o jumătate de milă mai jos, după ce trecea prin cascade și bulboane. Fiind puțin mai înaintea celorlalți, am dat de un prag într-o despicătură de stîncă ce avea deasupra un stei ieșit destul de mult în afară ca să ne ferească pe toți de ploaie, așa că ne-am hotărît să ne petrecem noaptea acolo. În bătaie de joc, băieții i-au pus locului numele de „Hotelul lui Delano“, în cinstea descoperitorului.

Am făcut un foc zdravăn în gura bîrlogului, ne-am uscat veșmintele, am perpelit la foc bucăți de carne de porc înfipte în niște bețe și ne-am culcat pe stînca goală. Deși noaptea a fost frig, eram atît de obosiți, că am dormit ca în puf. Niciodată n-am dormit mai bine.

Dimineața ne-a pus dinainte două probleme. Apele erau prea mari ca să ne îngăduie a încerca prospectarea aurului de-a lungul malurilor, iar proviziile noastre erau cam pe terminate. Așa că, deși nu prea ne venea la socoteală să renunțăm la prospectare, a trebuit să ne îndreptăm privirile spre casă, fiindcă din trecutele experiențe știam că stomacul e un lucru îndărătnic și are și el o limită a răbdării.

Acum ne temeam de urcuș mai mult decît ne temusem de coborîș, dar cum altceva nu ne rămînea de făcut, după ce-am săpat fără succes în cîteva locuri în căutarea aurului, am pornit-o la drum. Noaptea ne-a prins pe creastă. Ploua cu găleata, dar ne-am întins păturile pe pămîntul ud, am lăsat un om de veghe să ne vestească de dădeau indienii peste noi și am furat cîteva momente de somn în noaptea aceea nesfîrșit de lungă.

Ne-am reluat drumul dimineața și am văzut pe pămîntul mustind de apă multe urme de indieni, care se pare că ne-au dat tîrcoale toată noaptea, dar, văzînd ei că ne luasem măsuri de prevedere, n-au îndrăznit să ne atace. Dacă ne-ar fi atacat, toate avantajele ar fi fost de partea lor, fiindcă din cauza umezelii nu cred că în toată ceata noastră găseai o pușcă măcar care să ia foc. La amiază ne-am despărțit de frații Arnold și am ținut creasta mai departe, în mijlocul unei viscoleli cu lapoviță și ninsoare, pînă cînd ne-a prins o ceață groasă. Temîndu-ne să nu ne rătăcim prin defileurile munților, am coborît din nou spre rîu și, după patru ceasuri de mers trudnic, am ajuns la cabana prietenului nostru Brown, unde o mîncare pe cinste și o odihnă bună ne-au redat puterile și ne-au întărit mădularele cam zdruncinate. La dus, în cea de-a treia zi, găsisem un teren numai bun de exploatat, la un prag de nisip, la vreo cincisprezece mile de Dawlytown, iar la întoarcere am început pregătirile pentru a-l lua în stăpînire.

După legea minerilor, pe un teren aurifer trebuia să începi lucrul în termen de zece zile de la descoperirea lui, așa că a fost desemnată o echipă din ceata noastră și a lui Billinghurst ca să ridice o cabană pe locul ales. Ne-am înțeles ca ambele cete să ia parte la toate lucrările miniere și să socotim proprietate comună și terenul lor de la Stringtown, ca și pe acesta pe care l-am botezat Ottawa. Echipa s-a îndreptat spre locul de lucru și a început să doboare copacii și să-i taie la lungimea necesară, și, în ciuda vremii umede și reci, au trudit fără odihnă zi de zi, pînă ce-au durat cabana și au văzut și acoperișul pus. În ultima zi au lucrat fără să pună în gură măcar un dumicat, fiind porniți să termine și acoperișul înainte de a pleca, deși isprăviseră toate proviziile.

Ne-am înțeles ca eu și McNeil să ne ducem să terminăm lucrul la cabană, apoi să ne apucăm de săpat la lotul nostru, pînă ce se pregăteau și ceilalți tovarăși și veneau și ei.

Așa că am luat-o iar la deal, am găsit un loc pe coasta abruptă pe unde se putea croi potecă de catîri pentru a aduce provizii la banc, apoi ne-am pus pe treabă. Încetul cu încetul am făcut o vatră și un horn, uși, am încropit niște lavițe și, într-o săptămînă, eram stăpînii celei mai confortabile locuințe de care avusesem parte de cînd traversasem rîul Missouri. Între timp învățasem să apreciem cum se cuvine un adăpost primitiv ca acela.

McNeil era un tovarăș grozav: cinstit, harnic, energic. Deși-i cunoșteam toate calitățile astea de mai înainte, pustietatea în care ne făceam acum veacul, în creierii acelor munți,

cimentă şi mai tare prietenia care exista între noi. Trei săptămîni am trăit singuri şi am săvîrşit minuni, mutînd stînci din loc, dînd noroaiele la o parte, treabă la care McNeil vădea o pricepere şi o inventivitate deosebite, încît ceea ce mie, cu mintea mea mai puţin ageră, mi se părea imposibil, el rezolva, găsind cu uşurinţă mijloace de a duce treaba la capăt.

Dar despre toată truda noastră mai bine să nu mai vorbesc, fiindcă nu mă prea bucură să-mi amintesc de ea. Ne-am chinuit pînă în primăvară cînd apele au crescut atît de mari, încît am fost nevoiţi să ne întrerupem lucrul şi aici şi la Stringtown. Şi cum atît resursele financiare cît şi proviziile erau cam pe terminate, a trebuit ca o parte din echipa noastră să plece pentru a face rost de mijloace de trai. După ce apele s-au retras destul de mult, în iunie sau iulie, ne-am adunat din nou şi ne-am apucat să ridicăm un zăgaz.

Eu am fost însărcinat cu lucrările la bancul Stringtown, iar Billinghurst la Ottawa. După ce-am încheiat partea mea de muncă, cheltuind şaisprezece mii de dolari, am ajuns să răscolim albia rîului, şi după toată truda şi chinul acela n-am văzut nici un şfanţ. Viiturile mari din 1850, cum nu s-au mai pomenit vreodată, n-au îngăduit să secăm albia la Ottawa şi a trebuit ori să lăsăm totul baltă şi să plecăm, ori să murim de foame. Dar în 1851, cînd apele au fost foarte scăzute, am avut bucuria de a afla că locul nostru a fost luat de un grup de chinezi care, timp de multe zile, au scos din albie aur în valoare de cincizeci pînă la o sută de dolari pe zi.

Intr-adins am lăsat deoparte multe din păţaniile mele din acel an plin de evenimente. Dar cred că e destul pentru a da o idee asupra dificultăţilor pe care le-au avut de întîmpinat minerii primului val de emigraţie din toamna lui '49. De-a lungul a cincizeci de mile pe Braţul de Sud şi pe rîul Feather au fost ridicate zăgazuri oriunde s-a putut. Punînd şi munca, şi cheltuielile la socoteală, unele zăgazuri au ajuns să coste între cincizeci de mii şi optzeci de mii de dolari şi în nici unul din cazuri nu s-a scos măcar jumătate din cît costase.

Cam la o milă mai jos de zăgazul de la Stringtown, o echipă energică şi întreprinzătoare a ridicat un stăvilar splendid şi a tăiat un canal de scurgere care a costat treizeci şi două de mii de dolari, cheltuind şi cei patru mii de dolari cîştigaţi din săpăturile făcute cu o toamnă înainte, iar cînd au terminat, după toate astea, au scos aur în valoare de cincisprezece cenţi. Oamenii erau definitiv ruinaţi, aşa că s-au împrăştiat care încotro, vîrîţi pînă-n gît în datorii, din

care o parte pentru proviziile cu care şi-au dus zilele toată iarna aceea.

Şi necazurile acestea nu s-au abătut numai asupra sărmanilor mineri. Au avut de suferit şi negustorii care le-au dat provizii pe credit, în speranţa că aveau să fie plătiţi după ce se apucau creditorii de spălat aur, şi asta nu pentru că cineva ar fi pus la cale să-i jefuiască, ci fiindcă sărmanii mineri nu şi-au putut onora datoriile. Aşa încît falimentul minerilor a fost resimţit pînă departe.

Oriunde ne întorceam, nu dădeam decît de oameni deznădăjduiţi, amărîţi, şi toate drumurile şi munţii foiau de cei care-şi pierduseră ultimul ban şi ultima speranţă şi care acum, cu buzunarele goale, băteau obosiţi cărările, căutînd noi terenuri aurifere sau chiar numai de lucru, nădăjduind să cîştige măcar atît cît să-şi ducă traiul, nu mai mult. Cîţiva au reuşit, dar sute de oameni, după luni şi ani de trudă, au luat-o înapoi spre casă, urmăriţi de mizerie şi lipsuri, cu priviri obosite şi speranţe înşelate, jinduind zadarnic măcar o îmbrăţişare din partea celor dragi care aşteptau în van, nerăbdători, întoarcerea tatălui şi prietenului lor.

Intr-una din zile, pe cînd eu şi McNeil ne duceam traiul singuratic în munţi, am primit vizita mai multor indieni aproape goi. I-am tratat cu blîndeţe, le-am dat tutun, cîrlige de pescuit, pîine şi au plecat foarte bucuroşi. Aşa că s-au întors însoţiţi şi de alţii şi am început să intrăm la idee ca nu cumva, văzînd ei cît de singuri eram, să fie tentaţi să ne sfeterească avutul, chiar dacă faţă de persoana noastră nu aveau să întreprindă nici un act duşmănos. Aşa că ne-am gîndit să ne descotorosim de ei cît mai iute, cu primul prilej.

Intr-o zi cu ploaie şi frig, pe cînd stăteam în cabană dinaintea focului, pentru că nu se putea lucra, uşa s-a deschis încet şi s-au înfăţişat doi indieni mai mult goi, de pe care şiroia apa. I-am poftit în faţa focului, le-am oferit ceva de mîncare, nişte tutun, şi apoi le-am dat de înţeles că eu eram un vrăjitor venit dinspre soare-răsare şi puteam stăpîni forţele naturii. Din cînd în cînd, vreo vîntoasă făcea fumul să năvălească în cabană şi, ca să văd cît erau de naivi indienii, săream în picioare şi începeam să vîntur fumul cu braţele, ca şi cum l-aş fi alungat, iar cînd răbufnirea de vînt se potolea, fumul părea să mă asculte.

Cînd simţeam că se apropie altă pală de vînt, mă făceam că o poftesc înăuntru, şi continuînd să mă scălîmbăi tot aşa, vîntul păru să mi se supună. Cînd se mai ostoia, mă opream şi eu, şi fumul îşi urma calea lui firească. Pe feţele indienilor

se citea cum le crește uimirea. Dar deocamdată nu se dădeau duși. Apoi am început să le cercetez capetele din punct de vedere frenologic, și-i spuneam observațiile mele lui Mac, care-mi răspundea cu aceeași gravitate. Cuprinși de tulburare, indienii întrebară în spaniolă dacă erau „bueno". Le-am răspuns că nu aveau de ce se teme. Așa că au rămas mai departe lipiți de vatră.

În cele din urmă, după ce-am făcut cîteva pase magnetice, în timpul cărora McNeil s-a chinuit cît a putut ca să-și păstreze aerul grav în fața scălîmbăielilor mele, am luat o scîndură geluită și un ciot de creion și am început să le schițez portretul, fără să uit ca, din cînd în cînd, să dirijez și fumul, de se întîmpla cîte o răbufnire de vînt. Cînd desenele au început să semene cu ei, i-a cuprins neliniștea și aruncau tot mai des priviri furișe spre ușă, întrebînd mereu dacă era „bine". Le-am spus că deocamdată lucrurile stăteau încă bine. Deodată năvăli o pală de vînt care mînă fumul în cabană cu violență; eu am sărit în fața vetrei, Mac s-a repezit la ușă, a deschis-o și s-a uitat afară, iar arămiii noștri prieteni, văzînd o portiță de scăpare deschisă, dădură buzna afară, preferînd tovărășia furtunii neînduratoare, decît să mai întîrzie în bîrlogul monstrului care dezlega ploile și le fura chipul ca să-l ascundă în lemn. Cît am mai rămas acolo, nu ne-a mai călcat pragul nici un indian.

Cînd prietenii mei Billinghurst, Brown și Periam băteau preriile, au întîlnit la fortul Laramie un bătrîn, pe nume Turner, care se tot tînguia, rugîndu-se de un om să-l ducă pe coasta de vest, dar căruțașul și-a vîndut hodoroaba și caii și l-a lăsat baltă pe sărmanul Turner, să se descurce cum o ști. Neavînd nici un prieten, nici bani, nici provizii, fără să se poată mișca nici înapoi, în est, nici înainte, bietul Turner era ca un naufragiat pe o coastă pustie. Din fericire, Billinghurst, Brown și Periam, din Chicago, au trecut pe acolo și, făcîndu-li-se milă de el, l-au luat în carul lor împreună cu toată averea lui pe lumea asta — o vioară, de care se legase cu pasiunea pe care numai un amator o mai nutrește — deși nici ei nu aveau provizii prea din belșug.

Pe drum, pe Turner îl picni și scorbutul, așa că la sosire, în loc să le fie de vreun ajutor celorlalți, le-a pus generozitatea și bunăvoința la încercare, în condițiile în care cele necesare traiului se găseau cu greu. Cu toate că din cauza suferinței devenise nervos și supărăcios, oamenii s-au străduit cît au putut să-l facă să se simtă bine, deși nu exista nici o șansă să fie răsplătiți pentru strădaniile lor.

S-a ținut de ei și au pornit în noiembrie împreună de la bancul Long la Stringtown, și ori de cîte ori era în stare să țină arcușul în mînă, scîrțiia la vioară „Auld Lang Syne" sau „Dulce, dulce vatră", acompaniindu-se și cu glasul lui plin de jale, în vreme ce lacrimi îi șiroiau pe fața brăzdată de necazuri, răscolit de amintiri. Starea lui se înrăutăți, omul își dădu duhul, pe la sfîrșitul lui ianuarie și fu îngropat pe coastă, mai sus de cabană, lăsînd în urma sa ca amintire doar vioara, care spînzură multă vreme într-un cui pe peretele primitiv, și o scrisoare pe jumătate scrisă, pentru soția sa, care n-avea s-o primească niciodată.

Multe cazuri la fel de triste mi-au ajuns la cunoștință. În iarna aceea, cel puțin treizeci de oameni s-au înecat în rîu. Unul a pierit sub ochii mei, iar în altă zi am văzut doi înecați duși la vale de ape. Cei mai mulți au alunecat de pe bușteni în timp ce voiau să treacă rîul, apa înghețată îi amorțea îndată și curînd își pierdeau cunoștința, nu mai aveau nici o putere să se lupte cu apele și erau tîrîți spre moarte de curentul năvalnic.

În primăvara lui 1850, cînd apele mari ne-au oprit din lucru, și cele două echipe ale noastre s-au despărțit o vreme, am aflat că furtul de vite, de animale devenise ceva obișnuit. În timpul sezonului ploilor, minerii care aveau animale fuseseră nevoiți să le mîne în vale, unde se găsea iarbă, fiindcă în munți nu era nici fir. Erau lăsate de obicei acolo pînă primăvara, fără să le poarte nimeni de grijă. Am întîlnit mulți care au rămas fără nici o vită. Oameni fără căpătîi puseseră mîna pe cirezi și herghelii întregi, pe care ori le vindeau, ori le foloseau la căratul poverilor spre zonele miniere cînd drumurile deveneau din nou practicabile.

Într-o zi trecu prin așezarea noastră de la Dawlytown un om cu căruța, și Billinghurst își recunoscu deodată unul din boi pus la jug. Cum avea o groază de dovezi la îndemînă, omul fu bucuros să cadă la învoială să plătească o sută de dolari pe vită și s-o ia cu el. Dar pungașul nu făcu nici douăzeci de pași, și altă pereche de boi fu reclamată de un miner. Înainte de a părăsi așezarea, toate vitele își găsiră stăpînii și omul rămase fără nici una. Hoțul făcuse mare greșală că-și mînase carul drept în gura lupului — tocmai în așezarea unde erau și stăpînii vitelor.

Furturile astea „cu ridicata" stîrniră multă uimire printre noi, fiindcă cinstea californienilor era proverbială. Dar se pare că spiritul vechilor obiceiuri era în schimbare, fiindcă

la scurt timp au început să ne ajungă la cunoștință povești despre jafuri cum nu s-au mai pomenit prin acele locuri.

Dacă lucrurile ajunseseră aici, m-am gîndit că era mai sănătos să-mi aflu și eu animalele. Luîndu-mi păturile și proviziile în spinare, m-am pornit la vale. După douăzeci și cinci de mile am ajuns la pășune și am avut noroc să-mi găsesc trei din cele patru vite. Neputînd să mă ocup și de minerit, și de vite, le-am dus la Marysville și le-am vîndut. Dar aici am dat numai peste surprize.

Cînd trecusem Yuba, în septembrie, aici nu erau decît două case din lut, cunoscute sub numele de Ferma lui Nye, dar la începutul iernii începu să se încropească o așezare care acum ajunsese la peste o mie de suflete. Avea multe hoteluri, prăvălii, brutării și case de jocuri de noroc — care au devenit curînd un semn al oricărui sălaș din California.

În fiecare zi soseau și plecau vapoare, ceea ce era curios, fiindcă în toamnă părea îndoielnic că pe rîul Feather puteau urca vase mai mari, ci doar niște baleniere. La vreo milă de Marysville, tot pe rîu, s-a ivit Yuba City, cu o populație de cinci sute de locuitori, două mile mai jos s-au pus bazele așezării Eliza, iar locuințele au început să se înmulțească precum ciupercile. Ultimele două așezări au fost curînd înghițite de dezvoltarea rapidă a localității Marysville, care a ajuns un oraș frumos, în vreme ce alte închegări de case au dispărut sau au rămas pustii.

S-a întins ca o epidemie mania speculațiilor cu terenuri pentru noi localități, și unde te întorceai, vedeai „Loc de vînzare“, „Loc pentru un nou oraș“, care pe hîrtie arătau atît de grozav, de parcă ar fi fost gata populate. Au început ciorovăieli pentru dreptul de proprietate asupra terenurilor, și de multe ori certurile au degenerat în bătăi și vărsări de sînge.

Înainte de a mă întoarce la minele mele, am vizitat Sacramento și m-au uimit schimbările petrecute în numai cîteva luni nu numai în oraș, ci și în împrejurimi. De-a lungul drumurilor au fost ridicate hoteluri și locuințe, și pe unde trecusem în toamnă fără să văd picior de om, se înălțau acum o mulțime de case. La ferma lui Nichols, aproape de gura Rîului Ursului, unde fusese doar o casă de lut, acum era un oraș întreg, și la malul rîului se afla ancorat un bric ce înconjurase continentul pe la Capul Horn.

Sacramento devenise un oraș întemeiat. În locul corturilor și adăposturilor șubrede pe care le văzusem aici în noiembrie, acum erau case solide din bîrne, și cu toate că nu demult fusese potopit de apele unei inundații cum nu se mai

pomenise, cînd multe locuințe fuseseră distruse și mulți oameni își pierduseră tot avutul, acum domnea aici atmosfera unei așezări pline de viață. Se făceau afaceri bune cu provizii pentru mineri, rîul foia de vase, iar străzile de căruțe și oameni.

Îmi pare rău, dar trebuie să spun că jocurile de noroc constituiau o parte importantă în afacerile orașului. Au fost construite localuri mari, luminate splendid, înfrumusețate cu multe picturi; s-au făcut baruri minunate, unde se lăfăiau lichioruri și alte băuturi pentru a ispiti instinctele. Iar în mijlocul și pe marginile încăperii erau puse mese pe care zăceau grămezi ademenitoare de bani să stîrnească lăcomia celor nepricepuți. Și ca o încununare, din niște galerii aflate mai sus și minunat lucrate, orchestre „împrăștiau sunete armonioase“ ca să atragă mulțimea.

În aceste locuri de petrecere era forfotă mare de lume, ziua și noaptea, bărbați de toate vîrstele și condițiile, nerăbdători să ispitească pe nestatornica zeiță a norocului. Se miza fără multă vorbă pe sume mari de bani, care treceau adesea dintr-o mînă în alta, și cîștigul adunat cu greu de nesocotitul miner, după luni de zile de trudă neobosită și mari greutăți, zbura din punga lui burdușită ca să umfle și mai vîrtos banca jucătorului profesionist ce era etalată la vedere.

Mi s-a spus că numai cu o zi sau două înainte de venirea mea sosise de la mine în oraș un tînăr ce se pornise spre casă cu nouăsprezece mii de dolari la el. Cînd ajunse în tîrg, își lăsă șaisprezece mii la un prieten și cu restul intră într-unul din aceste iaduri magnifice și începu să joace monte. Curînd pierdu toți banii pe care-i avea la el și, cuprins de turbare, scoase toți cei șaisprezece mii de dolari de la amicul său, în ciuda tuturor sfaturilor acestuia, hotărît să-și încerce norocul. Se așeză din nou la masă, continuă să joace pînă la ultima para, apoi, în loc să se întoarcă printre prieteni ca un om făcut, fu nevoit să revină la munca și lipsurile vieții de miner.

Un altul, care avea o mie cinci sute de dolari, se apucă de joc, jurînd să spargă banca, dar, cum e ușor de ghicit, jucătorul de meserie îi luă în scurt timp toți banii. Cu toată stăpînirea de sine, ghinionistul îi spuse:

— Mi-ai luat toți banii. Dă-mi și mie cîțiva să am cu ce mă întoarce la mine.

Fără o vorbă, profesionistul scoase șaisprezece dolari și-i dădu, iar victima se întoarse înapoi în munți. Uneori vedeai aruncîndu-se la joc puștani de doisprezece-șaisprezece ani.

Dar, după destrăbălarea ce se petrecea sub ochii lor, nici nu era de așteptat altceva.

În iarna lui 1849-50 a avut loc una dintre cele mai mari inundații pomenite în valea rîului Sacramento. M-am suit în vîrful unui deal de pe malul sting la rîului Feather, nu departe de muntele Table, de unde cuprindeam cu vederea o bună parte a văii, și am socotit eu că a treia parte a ținutului era sub ape. Sute de vite, cai și catîri fuseseră înecați, luați de iuțeala curentului cînd încercaseră să ajungă la un loc mai înalt. Sacramento City, fiind așezat pe loc drept, a fost aproape în întregime sub apă. Un mic vas cu aburi a mers cu adevărat pe străzile sale și și-a descărcat marfa pe treptele uneia din principalele prăvălii.

Hoiturile animalelor înecate și lăsate acolo după retragerea apelor au împuțit tot orașul și cetățenii au fost nevoiți să muncească vreo cîteva zile ca să scape de mortăciuni. Toate legăturile cu așezările miniere fuseseră întrerupte.

Pe la 29 martie eram din nou în Dawlytown, dar cum apele erau încă prea mari pentru a relua lucrările miniere, m-am hotărît să mă duc la Marysville și să mă apuc de vreo treabă ca să-mi cîștig măcar cele necesare traiului. Din toți banii mei nu mai aveam decît treizeci și doi de dolari — atît cît să-mi ajungă o săptămînă, la prețurile de atunci. Vine o vreme cînd omul trebuie să-și mobilizeze toate resursele minții ca să se descurce, și acesta era și cazul meu. Eram la pămînt, cum se spunea, și trebuia să fac ceva să scap din încurcătură.

Fiindcă aveam ceva talent la desen, mi-am luat niște creioane și hîrtie și, în cîteva zile, m-am trezit pictor și miniaturist, iar afacerile au prosperat. Trei săptămîni m-am chinuit cu creionul, așternînd pe hîrtie trăsăturile bărboșilor mineri, la prețul de o uncie capul, și am ajuns fericitul posesor a patru sute de dolari. Dar, din dorința de a face bani și mai repede, m-am apucat de speculații și am cumpărat terenuri pentru construcții de orașe — care arătau tare bine pe hîrtie — și în afacerea asta am pierdut jumătate din ce cîștigasem.

Cam pe atunci a avut loc unul din cele mai interesante evenimente din viața mea în California. Speculația cu terenuri bîntuia cu furie și un prieten îmi propuse să ne asigurăm drepturile de proprietate asupra unui lot, la douăzeci de mile de Marysville, în sus pe rîul Feather. Să facem planul unei așezări și să ne îmbogățim vînzînd locuri de construcție.

Zis și făcut. Ne-am asigurat drepturile, am întocmit planurile și după cîteva zile eram instalat patron al unui nou sat. Aveam la îndemînă o cantitate respectabilă de mărfuri, destul de ieftine, ca să ademenim cumpărătorii spre acele meleaguri într-adevăr frumoase, dar cam izolate.

Prietenul meu, din pricina unor împrejurări potrivnice, a fost nevoit să renunțe la afacere, așa că am rămas singurul stăpîn al așezării mele de pe hîrtie, pereche cu cea a vecinului meu, căpitanul Yates. Acesta se afla în California de nouă ani. Deși s-ar putea crede că interesele noastre erau opuse, trăiam în cea mai deplină armonie. Locuia la vreo jumătate de milă mai sus de mine și lîngă el era un sat mare de indieni, asupra cărora ajunsese să aibă multă influență și care-i erau foarte devotați. Pe terenul meu, la zece prăjini de casă, se afla un alt sat de indieni din neamul Olepo, și am avut norocul și eu să dobîndesc o influență asemănătoare, prin bunăvoința lor, care n-a suferit nici o schimbare timp de trei luni cît am viețuit alături de ei.

Dar e adevărat că m-am folosit de fiecare prilej ca să mă apropii de ei, pentru că, izolat cum eram, mă aflam cu totul la cheremul lor, dacă ar fi avut chef să devină ostili. Curînd după venirea mea acolo, o întîmplare i-a convins că aveam simțul dreptății și respectam legea dreptului de proprietate. Cînd făceam măsurătorile pentru orașul meu, am avut nevoie de niște țăruși ca să marchez limitele loturilor, dar lemn se găsea cam greu. Tot căutînd și pe malul rîului, într-o adîncitură de pămînt am dat peste cîțiva bușteni de cedru și am crezut că-i adusese apa acolo.

Unul din oamenii care mă ajutau și-a luat toporul și s-a urcat pe un buștean ca să-l crape și să facem țăruși. Dar n-a apucat să dea cu toporul de vreo zece ori, că, din direcția satului, am auzit strigăte și vreo douăzeci de indieni veniră spre noi valvîrtej, spunînd în spaniolă „Canoa, canoa", și în timp ce turuiau de nu-i mai înțelegeam deloc, gesticulau foarte tulburați. Pricepînd că ceva nu era în regulă, i-am spus omului meu să oprească lucrul, iar indienii au venit să cerceteze cu atenție urmele toporului. Din fericire omul meu nu apucase decît să cioplească un capăt de buștean, fără să-i dăuneze prea tare.

Indienii ne-au dat a înțelege că aduseseră buștenii ca să-și facă niște canoe, și erau foarte prețioși pentru ei deoarece prin apropiere nu se găsea alt lemn, ci numai stejar.

I-am încredințat, cum m-am priceput mai bine, că era greșala noastră și că nu aveam să le mai facem necazuri. Cum lemn se găsea foarte greu, omul meu se urcă pe buștean cu toporul în mînă, declarînd sus și tare, printre înjurături, că o să crape toți buștenii și că nu are nici un rost să te arăți cumsecade cu indienii. Aceștia au părut a pricepe intențiile lui și din nou au venit la mine să se roage. L-am convins pe omul meu să renunțe și să coboare fără să mai dea nici o lovitură de topor. Apoi am luat o bucată de hîrtie, am desenat o canoe, doi indieni și un alb și am înmînat desenul celui care părea a fi căpetenia lor. Au interpretat gestul meu ca o convenție prin care mă angajam să le respect avutul, și îndată se stabili pacea și armonia între noi.

Toată lumea socotește că indienii din California sînt necinstiți și răzbunători. S-ar putea să fie așa dacă-i judecăm după obiceiurile și legile noastre, dar nu trebuie uitat că ei se conduc după propriile lor principii de dreptate și proprietate, și legile pe care le socotesc ei a fi drepte le încalcă mult mai rar decît fac albii cu ale lor. Sînt convins că în nouă cazuri din zece necazurile dintre albi și indieni pornesc din vina celor dintîi.

Greșala pe care o comit albii adesea este ilustrată de ceea ce s-a petrecut în primăvara lui 1850 pe Brațul Mijlociu al rîului Feather. Ajunsese un obicei ca orice furt de vite să fie pus pe seama indienilor. Un grup de mineri a rămas fără cîțiva boi și îndată au început să strige că i-au luat indienii și s-au pornit cincisprezece bărbați, înarmați pînă-n dinți, jurînd răzbunare. Îndreptîndu-se spre un sat indian, situat mai sus în munți, la vreo douăsprezece mile, au găsit pe drum cîteva oase și le-au socotit drept dovezi temeinice care arătau vinovăția locuitorilor. Au înconjurat colibele. Cînd s-au arătat, indienii, văzînd atitudinea dușmănoasă a minerilor, au încercat să fugă, împinși de instinctul de conservare, fără să știe despre ce era vorba.

S-a slobozit o salvă de focuri și cincisprezece indieni s-au prăbușit morți. După ce-au dărîmat colibele, vitejii albi au pornit înapoi, plini de gloria de a fi împlinit cu succes acest act de răzbunare asupra hoților. Cînd aproape să ajungă acasă, simțul lor de dreptate a fost puțin cam zguduit, văzîndu-și toți boii, despre care crezuseră că au fost furați, păscînd liniștiți într-o viroagă mai izolată unde se rătăciseră în căutare de iarbă.

Dacă indienii, într-o situație similară, ar fi ucis cincisprezece albi, ar fi izbucnit un război de exterminare.

Căpitanul Yates mi-a povestit o întîmplare care ilustrează, de asemenea, cît de lipsiți de minte sînt uneori americanii. Un indian veni într-o tabără de mineri și ceru ceva de mîncare. Minerii i-au spus să taie niște lemne și aveau să-i dea pîine în schimb. Așa că omul a luat un topor și s-a apucat de lucru la marginea unui pîrîu. Coada toporului fiind cam slăbită, lama zbură și nimeri într-o bulboană, de unde, din cauza apelor mari, n-a putut fi scoasă atunci. Temîndu-se ca minerii să nu-l învinuiască de furt, indianul a rupt-o la fugă.

Minerii au descoperit lipsa toporului și au jurat răzbunare, s-au înarmat și au pornit spre sălașul indienilor. Pe drum s-au întîlnit cu Yates și acesta numai cu multă greutate i-a convins să renunțe, asigurîndu-i că, dacă indianul furase toporul, el avea să-l găsească. A trimis după căpetenie și cazul a fost limpezit. Cînd s-au retras apele, Yates s-a dus cu indianul la bulboană, l-a pus să se scufunde și lama toporului a ieșit la lumină.

La prima așezare de la Grass Valley, în ținutul Nevadei, la un moment dat era gata-gata să izbucnească un război, din pricină că indienii au ucis un alb nevinovat. Doi frați, pe nume Holt, și-au făcut un gater la patru-cinci mile de locul unde se află acum așezarea. Purtarea lor plină de bunătate și dreptate cîștigase prietenia indienilor, alături de care conviețuiau în bună înțelegere. Nu mult mai departe locuia un miner zănatic și decăzut, care, într-o zi, prinse o femeie indiană și a ținu sechestrată două zile în cabana lui ca să-și satisfacă poftele.

Treaba asta i-a stîrnit pe indieni atît de rău, că au jurat să se răzbune. Dar neputînd să-l afle pe făptaș, conform ideii lor de dreptate s-au hotărît să se răzbune pe oricine din tribul albilor pe care aveau să pună mîna. Într-o dimineață, pe cînd cel mai în vîrstă dintre frații Holt lucra la gater, iar celălalt era ceva mai departe, s-au apropiat de gater mai mulți indieni, făcînd semne prietenești. Deodată s-au repezit la sărmanul Holt, care s-a prăbușit mort sub lovituri. Înainte de a cădea a mai apucat să-i strige fratelui său să fugă. Văzînd asta, celălalt o luă la goană, alegîndu-se cu două săgeți în spate, dar reușind să scape și să ajungă la cabana judecătorului Walsh, de la Grass Valley, și să dea alarma.

Walsh mai avea un om cu el și, în cursul nopții, au mai venit încă trei mineri care fuseseră în prospectare. Oamenii s-au pregătit cum știau ei mai bine, hotărîți să-și vîndă pielea cît mai scump. Au stat toată noaptea de veghe, așteptîn-

du-se la un atac în orice clipă. Dar setea de răzbunare a indienilor fusese satisfăcută, aşa că nu s-au mai arătat. Minerii din preajmă au fost avertizaţi şi s-au pregătit de apărare. A avut loc un sfat cu indienii şi diferendul s-a aplanat. În felul acesta, ticăloşia unuia singur era să provoace moartea mai multora. Dar să vedem şi reversul. Dacă silnicia ar fi fost făptuită de un indian asupra unei albe, mai mult ca sigur că cei de-un neam cu ea s-ar fi răzbunat asupra întregului trib, pe unii omorîndu-i, pe ceilalţi alungîndu-i.

În California întîlnim cîteodată, bătînd marginile lumii civilizate, nişte fiinţe cu două picioare care nu seamănă nici cu băştinaşii, dar nici cu cei de pe treptele mai înalte de educaţie, adică nişte fiinţe trecute de stadiul omului sălbatic, dar care ar mai avea nevoie de multă şlefuială. În timp ce stăteam la Yateston, am cunoscut pe reprezentantul genului homo, care era cam ciudat, dar avea toate trăsăturile speciei din care făcea parte.

Peter Vînătorul era metis, tatăl său fiind un traper francez, iar mama o indiană din neamul Sioux. Cînd l-am cunoscut eu, avea vreo cincizeci şi opt de ani. Era sfrijit, slab, înalt, cu ochi neastîmpăraţi, obraji scofîlciţi, ceea ce trăda o viaţă plină de greutăţi şi lipsuri, iar firea lui neliniştită îl arăta a fi unul dintre cei care vagabondează mereu, deseori departe de graniţele civilizaţiei. Îşi agonisea cele necesare traiului din vînat, fiindcă Peter era un ochitor neîntrecut. Şi cu toate că reuşea uneori să aibă cai, catîri, blănuri, piei — lucruri de valoare pentru cei din tagma lui — n-avea destulă pricepere cînd intra în competiţie cu negustori şmecheri şi rămînea fără nimic, la fel de repede cum îşi dobîndise avutul, ajungînd din nou sărac.

Deşi nu era şlefuit, iar viaţa singuratică şi rătăcitoare, care-l obliga să bată pustietăţile de la Munţii Stîncoşi la Pacific, prinsese cîte ceva din însuşirile lumii civilizate şi se chinuia destul de mult să bage în mintea copiilor săi unele din aceste idei destul de rudimentare. Pe scurt, era un ciudat amestec de civilizaţie şi primitivism, un om cu multă putere de pătrundere şi cu mult bun simţ. Vorbea engleza şi franceza curent, ca şi vreo cîteva limbi de-ale indienilor din ţinuturile sălbatice ale Americii.

În tinereţea lui, pe cînd se afla la Montreal, fusese ademenit în oastea britanică. Fusese obligat să-şi părăsească locurile natale de pe rîul Platte, să slujească şapte ani ca soldat în armata engleză şi să ia parte la bătălia de la Waterloo cînd a fost răsturnat Bonaparte. Păstra amintiri vii şi precise

asupra acelui eveniment, şi ochii începeau să-i scapere de însufleţire ori de cîte ori povestea mişcările din timpul luptei, şi în vinele lui părea să se trezească din nou sîngele tinereţii.

După restauraţia Bourbonilor şi încheierea păcii, Peter şi mulţi alţii au fost trimişi la gurile rîului Columbia, în Oregon, şi lăsaţi la vatră. Acolo Peter s-a căsătorit cu o indiană ce fusese convertită la catolicism, şi a avut patru copii — trei fete şi un băiat — însă, la scurt timp după ultima naştere, i-a murit soţia. Deşi totdeauna dusese o viaţă rătăcitoare, prinzînd pentru scurt timp rădăcini în cîte un loc, copiii lui au fost crescuţi în credinţa catolică. Şi după ce i-a deprins să folosească lasoul, puşca şi cuţitul de vînătoare, în mînuirea cărora erau experţi, şi-a învăţat copiii să se închine dimineaţa şi seara în faţa celui atotputernic.

Două dintre fetele lui erau acum mari, tinere femei, cea mai mică avea vreo opt ani. Băiatul murise. Fetele lui erau nişte amazoane straşnice, cum n-am mai pomenit, şi puteau arunca fără greş lasoul din goana mare, iar la ochitul cu puşca erau neîntrecute, după cum se va vedea. Peter îşi iubise cu pasiune soţia şi vorbea adesea de ea cu multă căldură. Moartea fiului său, care fusese mîndria şi speranţa lui cea mare, îi zdrobise inima :

— Femeia mea era o bună creştină şi avea mare grijă de copii. Mă iubea cu credinţă şi eu o iubeam. Dar îmbătrînea şi ştiam că într-o zi avea să se piardă. Dar băiatul era fraged şi plin de viaţă, cum rara se vede la vîrsta lui. Am fete isteţe, trag bine cu puşca, dar n-au să-l ajungă pe băiat niciodată. Nu-şi greşea niciodată ţinta. Eram mîndru de el... prea mîndru... Gîndeam că avea să trăiască... să ajungă bărbat... dar...

Buzele îi tremurau, ochii i se umpleau de lacrimi şi nu mai putea vorbi. Puţina bunăvoinţă pe care i-am arătat-o i-a cîştigat încrederea şi venea adesea la mine să-şi descarce preaplinul inimii. Acum nu mai trăia decît pentru familia lui. Singura lui preocupare, singura lui ambiţie era să le ştie în siguranţă. Cînd venise în vale, avea douăzeci şi şapte de cai, dar în afară de trei, toţi ceilalţi îi fuseseră furaţi, şi toate încercările de a-i găsi s-au dovedit zadarnice.

— Indienii ţi i-au furat, Peter ? l-am întrebat eu.

— Nu — răspunse el, cu oarecare înverşunare — ci blestemaţii de albi. Mai fură şi indienii cîteodată, dar nu de la mine, că mă cunosc şi ştiu că nu mă tem de ei. Mă descurc eu printre ei, fiindcă le ştiu felul. Dar albii sînt nişte pungaşi

și știu să învîrtă legea în atîtea chipuri, că-s în stare să-ți ia scalpul, cu legea-n mînă, și n-ai ce le face. Dar mie mi-ajunge legea asta — adăugă el, lovind cu palma patul puștii — și dacă mi-i scoate nevoia înainte pe hoți, pe undeva prin pustietăți, am să le trimit eu o vorbă la care n-au să-mi poată răspunde. Mai mult mă încred într-un indian decît într-un alb

Într-una din zile, Peter veni la mine cam tulburat și-mi spuse că o șleahtă de franțuji pungași, care se așezaseră la cîteva mile mai sus de noi, îl amenințaseră că aveau să-i ia fetele ; de fapt, încercaseră s-o insulte pe una din ele de față cu el, dar nu le-a mers.

— Nu-mi pasă de soarta mea — îmi spuse el. Dacă mă omoară, nu contează, dar cine are să-mi mai apere apoi copiii ?

— Ia-ți cortul și mută-l lîngă al meu, Peter — i-am spus eu — și dacă au chef să atace, fetele să fugă la mine, și cred că tu, eu, Gray și cu ajutorul indienilor o să le facem o primire de n-or să știe încotro s-o ia mai repede. Trebuie să treacă peste cadavrele noastre mai întîi și, la nevoie, fetele știu și ele să tragă.

Mi-a apucat mîna fără să spună o vorbă și n-a trecut mult și și-a ridicat tabăra lîngă mine. De obicei ne petreceam serile în preajma focului său, ascultîndu-l cum povestea multe din pățaniile lui.

Rătăcise prin munții Californiei și Oregonului vreo douăzeci și cinci de ani, și numai printre indieni dușmănoși care sălășluiesc pe acolo, iar explorările ulterioare au vădit că descrierile sale erau exacte. Ajunsese la apa cea mare de la gurile rîului Klamath și ne-a înfățișat cît se poate de precis munții foarte abrupți de pe cursul rîurilor Trinity și Scott. La masă aveam carne de urs, antilopă, vîna tot timpul cît am stat împreună.

Peter fusese grav rănit cu puțin timp înainte de a ne cunoaște și avea capul încă bandajat, rănile nefiind pe deplin vindecate. Era încă slăbit. Se alesese cu ele în urma unei aventuri impresionante. La vreo douăsprezece mile mai la vest de noi se ridica un munte singuratic de vreo mie cinci sute-două mii de picioare înălțime, și crestele lui ascuțite, zimțate păreau să sărute norii. Se ridica aproape în mijlocul cîmpiei, la egală depărtare de coastă și de munții Sierra Nevada, și putea fi văzut din oricare parte de la mare distanță, pierdut în măreția sa posomorîtă, un reper pentru oricare călător obosit și rătăcit pe drumuri.

Într-o dimineață, în primăvara lui 1850, Peter puse șaua pe cai și, însoțit ca de obicei de fete, toți înarmați pînă-n dinți, a pornit la vînătoare spre munte. Totul a mers sfoară pînă au ajuns la muntele singuratic. S-au cățărat pe coaste și, în fața unui perete aproape drept, au descălecat, iar Peter a început să urce singur prin desiș spre un prag de piatră, cu gînd ca de-acolo să vadă încotro se zărea vreun vînat. A ajuns cu multă greutate la piciorul pragului și, sprijinindu-și pușca pe stîncă, se săltă pe prag cînd, spre groaza lui, se trezi nas în nas cu un urs grizzli uriaș. Bestia se aruncă pe dată asupra lui și vînătorul își smulse instinctiv cuțitul. Ursul se năpusti, îl apucă de un braț, dar Peter, ca fulgerul, își înfipse cuțitul în coasta fiarei, care, turbată acum, îl prinse în brațe și cu labele îi jupui pielea de pe țeastă, apoi își înfipse colții în el. Tot luptîndu-se, s-au prăvălit amîndoi de pe prag și s-au rostogolit la vale. În timpul acesta, folosindu-și cu disperare cuțitul cît putuse mai bine, Peter îi făcuse fiarei mai multe răni.

Fetele erau martore la această luptă pe viață și pe moarte, iar cea mai mare rămăsese împietrită de groază. Mijlocia, împinsă de instinct, se repezi la tatăl ei și cînd adversarii se desprinseră unul de celălalt o clipă, fata își ridică pușca și, fără șovăire, o descărcă asupra fiarei. Glonțul izbi ursul în țeastă, și dihania căzu năucită la pămînt, dacă nu chiar moartă. Într-o clipită, fata se repezi și înșfăcă arma surorii ei, puse țeava în tîmpla fiarei și ce brumă de viață mai rămăsese în trupul acesteia se stinse. Apoi și-au adus tatăl, rănit și plin de sînge, la tabără și au trecut multe săptămîni pînă să se înzdrăvenească.

— Este o fată strașnică — îmi spuse Peter. Cînd mă gîndesc la franțuji, nu mi-e teamă dinspre partea ei, fiindcă ea se poate apăra și singură, dar sora ei e mai bleguță, iar cea mică...

E destul să spunem că franțujii nu s-au arătat pe acolo.

Ca toți cei de-o seamă cu el, Peter uneori se cam cinstea fără măsură, și cînd se amețea, devenea certăreț și nestăpînit.

— Știu că e păcat, că ajung neom cînd beau, dar nu pot rezista totdeauna ispitei. Uneori cînd simt că se apropie hachițele, o iau încotro văd cu ochii, prin pustietăți, unde n-am cum găsi băutură, și asta de dragul familiei.

Într-o dimineață m-am sculat, și cînd mi-am aruncat ochii spre cortul lui Peter, nu l-am mai zărit la locul lui, iar omul dispăruse fără urmă. Plecase devreme și n-am mai auzit de el niciodată.

Din tagma celor necugetați, zănatici care-și fac veacul printre triburile sălbatice de la vest de Missouri, era și Jim Beckwith, un mulatru care ajunsese în California cam tot în vremea aceea. Trăise mulți ani printre indienii din Munții Stîncoși și dusese o viață plină de aventuri, sălbatică, încît biografia lui era un șir continuu de fapte nebunești, pline de primejdii din care scăpase ca prin urechile acului. Ajunsese căpetenia indienilor din neamul Corbilor, dar trăise și printre Picioare Negre și avea chiar și o nevastă din acest neam, așa că era în relații prietenești și cu aceștia.

Odată, fiind la vînătoare, se întîlni cu o ceată de Picioare Negre porniți într-o expediție războinică împotriva altui trib și, la invitația lor, li se alătură și el. S-au încărcat de glorie, au luat multe scalpuri, dar printre ele era și cel al unui negustor francez, pe care-l omorîseră indienii în timpul atacului.

La întoarcere, Picioare Negre au făcut o mare petrecere pentru a-și sărbători victoria. Dar Jim nu luă parte la ea, ci se retrase gînditor în fața vetrei din cortul lui, fără să dea nici o atenție strigătelor de veselie de afară. În colibă mai erau trei negustori francezi, pe care curiozitatea îi împinse spre ușă ca să urmărească dansurile și scălîmbăielile indienilor. Jim rămăsese cu fruntea rezemată în palme, fără să scoată o vorbă, adîncit în gîndurile lui, dar, la un moment dat, îi zări pe francezi zgîindu-se la mulțime și-i întrebă posomorît :

— De ce stați acolo și vă tot zgîiți ?

— Fiindcă ne place să-i vedem dansînd — i-au răspuns ei.

— Știți oare că acolo atîrnă și scalpul unui alb ? Vă puteți uita cum se bucură de moartea unui alb ? Eu niciodată. Și nici nu-mi voi îngădui vreodată — adăugă el, cu hotărîre. Dacă vă cunoașteți interesul, atunci n-o să vă mai uitați, ci o să veniți înăuntru.

Îl știau prea bine ca să nu-i supere mustrarea lui, așa că au închis ușa, dar totodată l-au întrebat :

— Dacă ți-e atît de silă de asta, de ce i-ai îngăduit femeii tale să se ducă la ei ?

— E acolo ? întrebă Jim.

— Da, și încă dansează mai dihai decît toate.

Fără să scoată o vorbă, Jim se îndreptă spre mulțimea sălbaticilor, își apucă femeia de părul lung ce-i flutura pe spate și o tîrî pînă-n cort.

— Ți-am spus să nu te duci să țopăi. Acolo e și scalpul unui alb. Nici eu, nici ai mei nu trebuie să se bucure de asta. Acum du-te și adu-mi apă.

Răspunsul îndîrjit al nevestei lui vădi temperamentul femeii trăite în libertate :

— Dacă ai slugă, trimite-o după apă. Eu nu-s sluga ta.

Fără să spună o vorbă, Jim apucă o secure și-i crăpă capul, iar femeia căzu neînsuflețită la picioarele lui. Cîteva indience care veniseră după ei o luară la fugă răcnind, împărtășind și celorlalți indieni, deja stîrniți de petrecere, fapta îngrozitoare. În vremea asta, Jim își luă cu sînge rece arma, pistoalele, cuțitul și tomahawkul și, întorcîndu-se spre ceilalți albi, care stăteau uluiți, le spuse liniștit :

— Acum ori vă bateți, ori muriți, o să vedeți îndată.

Cîteva minute se lăsă o tăcere amenințătoare care contrasta ciudat cu hărmălaia ce domnise afară mai înainte.

— Io, ia, ia ! răcni Jim. V-am făcut-o !

Îndată izbucni un lung strigăt sălbatic de luptă, însoțit de niște chiote care ar fi făcute să tremure și inima celui mai neînfricat. Francezilor încolțiți le-a trecut prin minte că erau înconjurați de sute de indieni furioși și că n-aveau nici o scăpare. Moartea părea de neînlăturat. Chiotele se auziră din nou.

— Eu v-am spus — adăugă Jim, fără să dea nici un semn de teamă. Acum vă bateți pentru pielea voastră.

— De ce-ai ucis-o ? îl întrebară albii, dîrdîind din toate mădularele.

— I-am spus doar că eu nu m-am veselit în fața scalpului unui alb și că nici ea nu se cuvenea să facă altfel. N-am făcut-o și n-am s-o fac niciodată. Și nici femeia mea. I-am interzis și nu m-a ascultat.

În orice clipă se așteptau la un atac și albii se socoteau pierduți din cauza neîndurării lui Jim. Ușa colibei se dădu încet în lături și, în locul gloatei de indieni furioși, apăru un bătrîn, tatăl femeii ucise. Cu pas rar și plin de demnitate, bătrînul se îndreptă spre foc și se așeză. După o pauză se întoarse spre Jim și-i spuse :

— Fiul meu... de ce-ai făcut asta ? De ce mi-ai ucis fica ?

— Și-a încălcat datoria. Nu mi-a ascultat porunca — îi răspunse Jim, fără urmă de frică. Era dreptul meu.

Urmă alt moment de tăcere, curmat din nou de bătrîn.

— Fiule, bine ai făcut. Trebuia să te asculte. Dar n-a avut urechi să audă. Bine ai făcut. Eu mai am o fată. S-o iei de nevastă. Asta are urechi și aude.

Fapta fusese sălbatică, dar Jim ascultase de legea indiană. Bătrînul se sculă, ieşi afară şi le lămuri celorlalţi cum se întîmplaseră lucrurile, iar aceştia, deşi nemulţumiţi, se potoliră. În aceeaşi noapte, Jim o luă de nevastă pe cealaltă fată a bătrînului şi, deocamdată, conflictul fu aplanat. Dar ştia el cît se poate de bine că răzbunarea lor avea să-l ajungă la prima ocazie nimerită, deşi atîta vreme cît rămînea sub oblăduirea socrului său era în siguranţă. Cînd le-a spus că vrea să plece, bătrînul a obţinut din partea celorlalţi indieni încuviinţarea să i se dea răgaz un ceas din momentul în care pornea de la un anumit punct, iar dacă-l prindeau după aceea, aveau să-l ucidă. După ce a ajuns la punctul de plecare, Jim a pornit agale pînă a ieşit din raza vederii lor, apoi a luat-o la goană cît l-au ţinut picioarele, fiindcă ştia că numai fuga putea să-l scape. Cu multă greutate a reuşit să se salveze, şi pînă la urmă a ajuns printre Corbi, la casa lui, la adăpost.

Speculaţiile cu terenuri pentru ridicarea unor noi aşezări s-au stins la fel de repede cum s-au aprins. De la un capăt la celălalt al văii Sacramento au fost trasate pe hîrtie nenumărate localităţi pentru care ar fi fost nevoie de toată suflarea Californiei ca să fie populate, şi curînd a ieşit la iveală că toată tărăşenia era doar o şmecherie, deşi, fără îndoială că unii erau de bună credinţă în naivitatea lor, nădăjduind că terenul lor era cum nu se poate mai bine situat şi că aveau să cunoască transformări. Mulţi nu şi-au recuperat nici cheltuielile făcute cu măsurătorile şi cu planurile pentru vînzarea de terenuri şi, aflîndu-mă în această tagmă, după ce-am trăit singur cuc vreo trei luni de zile, am înţeles şi eu pînă la urmă neplăcutul adevăr. Mi-am părăsit fără tragere de inimă locul, după ce mi-am înregistrat dreptul de proprietate, în conformitate cu toate canoanele acelor vremuri.

Prin mai 1850 s-a răspîndit zvonul că fusese descoperit un minunat lac — la vreo sută de mile în creierul munţilor, spre izvoarele Braţului de Mijloc al rîului Feather — pe malurile căruia era aur cît pofteai, atît de mult că zăcea ca prundişul pe plajă. Se stîrni multă frămîntare şi din aşezări se stîrni mare năvală de oameni în căutarea acelui minunat El Dorado. Prăvăliile rămaseră de izbelişte, în paza vîntului, toţi îşi părăsiră uneltele meseriilor, catîrii ajunseră la preţuri uluitoare şi buluc de oameni porni în căutarea lacului de aur.

Zilele treceau una după alta şi, în cele din urmă, căutătorii de aur începură să vină înapoi, cu priviri dezamăgite, cu veşminte tîrnosite care arătau că, pe unde fuseseră, cunoscuseră vremuri grele, ceea ce dovedea fără umbră de îndoială că, deşi fuseseră descoperite mai multe lacuri, Lacul de Aur nu fusese găsit. Munţii foiau de oameni sfîrşiţi de oboseală, de trudă, de foame. Catîrii muriseră de foame sau se prăbuşiseră în prăpăstii. Dar căutarea n-a fost slăbită nici cînd zăpada a ajuns groasă de patru-cinci picioare, oamenii nu s-au dat bătuţi pînă n-au trecut de crestele cele mai înalte ale Sierrei. Abia după aceea au început să se întoarcă toţi de-a valma, fără să fi zărit nici măcar lucirea aurului mult dorit, alegîndu-se doar cu chinurile.

Dar toată această corvoadă n-a rămas totuşi fără rezultat. Ţinutul a fost cunoscut astfel mult mai bine, au fost găsite cîteva zone miniere bogate, şi cîţiva aleşi, dintre cei mulţi, s-au pricopsit. S-a deschis un nou cîmp de explorare şi în numai o lună au apărut drumuri bătute de care, s-au întemeiat posturi de negustori, s-au prospectat noi zone aurifere, ce s-au dovedit destul de mănoase. Iar de n-ar fi fost febra asta a lacului de aur, ar fi trecut multe luni fără să le afle nimeni şi să exploateze aceste locuri.

La 10 august, ceva mai mult de o lună după moartea prosperelor mele speculaţii cu terenuri, am făcut o înţelegere cu vreo cîţiva domni din Marysville ca să întemeiem un post comercial pe undeva prin regiunea lacului de aur. Ne-am apucat şi am cumpărat doisprezece catîri peruani, dimpreună cu acele arapahoe (şei mexicane de poveri) plus un catîr de călărie. Am năimit un american ce ştia spaniola şi un mexican care nu ştia boabă de engleză şi, alegînd un stoc de mărfuri pe care le-am socotit noi necesare, în după-amiaza zilei de 14 eram gata de drum. Ne însoţea, pornind într-o expediţie similară, un oarecare domn Brinkerhoff, negustor din Marysville, bun tovarăş, după cum aveam să văd îndată.

Angajase şi el un catîrgiu mexican, care avea în grijă şapte catîri, aşa că am format un convoi de douăzeci de animale, fără să-l pun la socoteală pe catîrgiul meu care era mai bestie decît oricare din ceilalţi patrupezi.

Prima etapă nu s-a desfăşurat sub o zodie prea bună. Catîrii nu erau dedaţi la drum, preferînd mai degrabă să stea tolăniţi şi plini de demnitate, şi îndată ce unul dintre ei simţea povara în spinare, începea să ţopăie o vreme şi apoi se trîntea jos. Fiindcă după aceea nu mai era în stare să se ridice singur, deoarece, zbătîndu-se, îşi încurca toate calabalîcurile din spinare, trebuia să i se scoată poverile, spre su-

părarea catîrgiilor și a noastră. Pînă la urmă îi puneam pe toți în picioare și caravana noastră se pornea. Dar nu făceam bine cîteva zvîrlituri de băț și se găsea un neisprăvit fie să se trîntească din nou jos, fie s-o ia cum îl tăia capul, în ciuda strădaniilor noastre, și, în vreme ce alergam și țipam la unul, altul, în mod sigur, o lua în direcția opusă, fiindcă dintre toate ființele de pe lumea asta ce se poartă precum catîrii, catîrii sînt cele mai... ! Nu, n-am să blestem. Catîrul e... catîr.

Cu prețul unor eforturi mari și după multe iha-ha-uri, la lăsarea serii am constatat că reușisem să facem o milă și jumătate din piața din Marysville, de unde ne pornisem la ora două după-amiază. Am dat jos poverile, am slobozit animalele să pască și, lăsîndu-l pe Billy, translatorul nostru, și pe cei doi mexicani să ne păzească avutul, eu și Brinkerhoff ne-am întors în oraș. Dar nu mă puteam opri să nu mă gîndesc la regula de trei simple : dacă într-o jumătate de zi făcusem o milă și jumătate, cîte zile ne trebuiau ca să străbatem cele o sută de mile cît aveam de mers? La întoarcere, a doua zi dimineața, am văzut că unul dintre cei mai buni catîri dispăruse. Am pierdut jumătate de zi tot căutîndu-l și a trebuit să renunțăm. Probabil că l-a furat cineva, că nu l-am mai găsit. Am trimis partea lui de poveri înapoi în oraș și am pornit mai departe.

Am făcut cam vreo două mile în stilul nostru ciudat și distractiv, cînd unuia dintre cei mai grozavi catîri (așa se întîmplă totdeauna, bineînțeles), care avea un topor prins de șa, i-a venit poftă să se trîntească jos și, în timp ce se zbătea să se ridice, a reușit să se rănească în topor, care i-a retezat o arteră la unul din picioarele de dinainte, așa că a sîngerat pînă a murit. Am trecut povara lui în spinarea catîrului pe care-l călăream, eu hotărîndu-mă să merg pe jos.

A doua zi am reușit să facem vreo patru mile, așa că în cea de-a doua noapte eram la ceva mai mult de cinci mile de oraș. Catîrii nu fuseseră folosiți atît de multă vreme, că nu țineau drumul. În plus, erau și atît de grași, încît, deși îi strînsesem în chingi de mai-mai să crape, poverile le alunecau din spinare cu ușurință ori de cîte ori stăteau jos, lucru pe care-l făceau adesea.

În cea de-a trei zi m-am trezit devreme, dar mexicanilor le-a trebuit trei ceasuri să așeze poverile în spinarea catîrilor și să-i pună în mișcare, fiindcă oamenii nu lucrau cu prea multă tragere de inimă. Animalele începură să meargă mai bine și să se obișnuiască la drum, așa că am făcut pro-

grese. Singurele neajunsuri erau cînd aluneca vreo povară sau cînd se mai trîntea, din vreme în vreme, vreun catîr pe jos, și atunci trebuia să-l ajutăm să se ridice.

Eu băteam drumul înainte prin soare și praf, cînd povara din spinarea unui catîr o luă la vale, așa că m-am oprit și am așteptat să vină mexicanul meu din urmă ca să așezăm din nou tot calabalîcul. Billy, translatorul, se afla mult înainte și cînd s-a arătat mexicanul, mi-a cerut prin semne să-l ajut. Cînd e vorba să așezi poverile în spinarea unui catîr, ai tot atîtea frînghii de manevrat cam cîte sînt pe o corabie. În plus, acela era primul convoi de catîri pe care-l însoțeam. Fiind însă nerăbdător să dau tot concursul, m-am dus într-o parte a catîrului, iar mexicanul în cealaltă.

Încercă să-mi arate prin semne cam ce voia, dar eu n-am prea priceput, deși am bănuit că trebuia să trag de un butoi aflat în partea mea, iar mexicanul apucă de un altul. Trage el, trag și eu. Nu era bine.

— Malo ! Malo ! răcni mexicanul, ridicîndu-se pe vîrfuri și uitîndu-se pe deasupra lucrurilor din spinarea catîrului.

Apoi îmi dădu niște indicații pe care tot nu le-am priceput. În cele din urmă a cumpănit singur poverile și a venit momentul emoționant al strîngerii frînghiilor. Trecu în partea mea și-mi arătă cum să trag, apoi se duse la locul lui și dădu semnalul. Trăgea el, trăgeam eu. Dar, oricum trăgeam, tot rău era.

— Malo ! Malo ! No bueno ! răcni el și eu iar încerc.

Trase o înjurătură în engleză, ceea ce constituia cam tot vocabularul lui în această limbă. Apoi veni în partea mea, cu ochii scăpărînd de supărare și nerăbdare, apucă funia și-mi arătă cum să trag. De data asta am socotit că avea să iasă bine și cînd răcni semnalul, am tras din răsputeri și... n-a fost bine nici acum. Toată treaba era atît de caraghioasă, că nu m-am putut opri să nu izbucnesc în rîs, în vreme ce catîrgiul meu făcea spume de furie din cauza nepriceperii mele și, ridicîndu-și mîinile deasupra capului, slobozi o lungă salvă de blesteme, din care n-am priceput decît „afurisitul de americano !" la fiecare trei cuvinte.

În cele din urmă se apucă singur de treabă și legă frînghiile ca lumea, iar cînd l-am ajuns din urmă pe Billy, mexicanul se jură că n-o să mai facă nici un pas alături de nepriceputul de american. Traducînd corect și asta, veselia mea spori și mai mult, în vreme ce-i dădeam dreptate omului. Ne-am înțeles apoi ca Billy să stea prin preajma lui să-l

ajute, şi atunci treaba s-a aranjat şi furiile mexicanului s-au domolit.

Am ajuns la un loc de unde aveam de făcut cincisprezece mile fără pic de apă. Era o zi foarte încinsă, mergeam încet şi setea ne dobora, dar, cum atîtea luni de antrenament ne obişnuiseră cu greutăţile, nu ne plîngeam; cînd am dat însă de un izvor la intrarea în primul defileu muntos, şi oamenii şi animalele s-au repezit de-a valma să-şi potolească setea. Dificultatea cea mai mare în privinţa catîrilor se rezolvase. Animalele se dăduseră la drum şi, în afară de unele mici accidente, cum ar fi un bagaj care luneca la vale, nu mai aveam atîta bătaie de cap.

Cînd am intrat în munţi, drumul începu să fie tot mai abrupt şi mai greu şi, pe la ora cinci, cu picioarele numai răni şi sfîrşit de oboseală, m-am tras mai la umbră, cu vreo două mile înainte de locul unde aveam de gînd să poposim. După ce m-am mai refăcut un ceas, am pornit tîrîş-grăpiş mai departe, şi i-am găsit pe toţi într-o vale îngustă, pe unde curgea o apă frumoasă. Parcursesem vreo douăzeci de mile — o etapă bună pentru ziua aceea. Ne-am culcat devreme şi eram atît de obosiţi, că am dormit buştean. Pe la ora două dimineaţa am fost trezit de un zgomot ciudat în apropiere şi, ridicînd capul de pe pătură, am văzut la numai o zvîrlitură de băţ o puma californiană care se zgîia la noi. Dar cum nu avea o atitudine prea războinică, iar tovarăşii mei dormeau adînc, n-am vrut s-o sperii, şi apoi, după ce şi-a satisfăcut curiozitatea, fiara a luat-o din loc, iar eu am pus capul jos şi am adormit îndată.

A doua zi dimineaţă, mexicanii au început să pună poverile pe catîri, iar sarcina mea şi a lui Brinkerhoff era să ţinem animalele în continuă mişcare îndată ce erau cu samarele în spinare, ca să nu le dăm răgaz să se culce pe jos. În felul acesta am putut porni cum se cuvenea, şi mexicanii noştri s-au arătat bine dispuşi. În ziua aceea n-am mers decît zece mile prin acea vale frumoasă, cu creste înalte, de o parte şi de alta; am ajuns la locul de popas devreme şi mi-am mai cruţat puţin picioarele.

A urmat apoi o zi plină de trudă, fiindcă aveam de bătut douăzeci de mile printr-un loc accidentat, înainte de a găsi hrană pentru animale şi apă. Am început să coborîm şi, după o milă şi jumătate, am ajuns la o pantă abruptă şi greu de trecut, la poalele căreia se deschidea Valea Ierbii, de unde izvorau Braţul de Sud şi Feather River.

Valea era tăiată în pieptul muntelui şi avea vreo jumătate de milă lăţime şi cinci sau şase mile lungime. Fiind aşezată la mare altitudine, aerul era destul de rece, iar noaptea se lăsa cîte un ger straşnic chiar şi în timpul verii, cînd era mai cald.

În această vale ciudată, unde cu două luni în urmă nu vedeai ţipenie de om, iar zăpada ajungea la douăzeci de picioare grosime, am dat peste un pîlc de cabane, prăvălii din foaie de cort, cu hoteluri şi băcănii şi cu nelipsitele localuri de joc din orice aşezare minieră. Oriunde se duce minerul, indiferent cît de greu e drumul, pe urmele lui vine şi jucătorul de cărţi, ca să-l ispitească să se despartă, încercîndu-şi norocul, de ceea ce cîştigă cu atîta trudă. Şi găseşte oameni nerăbdători să fie victime ale îndemînării sale necinstite.

Şi aici am văzut familii întregi, femei şi copii, care, în ciuda oboselii şi a primejdiilor acestor călătorii, şi-au părăsit siguranţa şi confortul locurilor de baştină, ca să se lupte cu zeul aurului.

A doua zi, înainte de a pleca, între Billy şi mexicanul meu se iscă o ceartă. Billy îi reproşă că rămîne mereu în urmă, că nu-şi prea cunoaşte meseria, ceea ce era adevărat, că ne dă multă bătaie de cap cu aranjatul samarelor şi ne face să pierdem vremea. Au schimbat ei cîteva cuvinte şi mexicanul sări deodată în picioare, cu ochii scăpărînd de furie, ca un şarpe veninos, şi-şi scoase cuţitul, gata să-l înjunghie pe interpret. Dar acesta îi băgă pistolul sub nas şi-l invită pe adversar să înainteze, dacă-i venea la îndemînă. Văzîndu-l însă pregătit, netemător şi socotind că era mai înţelept să renunţe, mexicanul îi întoarse spatele şi plecă. L-am concediat pe loc, fiindcă era şi un tip certăreţ, nesuferit şi n-am văzut niciodată un pungaş mai mare care să fi scăpat nespînzurat.

Catîrgiul lui Brinkerhoff era un om liniştit, la locul lui, şi ne-am înţeles cu el să ne ajute la aranjat poverile, iar eu şi Billy ne-am făcut catîrgii.

Nu ne hotărîsem încă unde să ne stabilim postul. Prietenul meu, S. B.Gridley, din Ottawa, Illinois, se oprise la gura pîrîului Nelson, la vreo şase mile mai departe. Aşa că dimineaţă i-am spus lui Brinkerhoff că aveam s-o iau înainte să vorbesc cu Gridley să ne dea o idee unde ne-am putea aciua mai bine, iar convoiul de catîri avea să vină în urma mea. Brinkerhoff a fost de acord şi eu am pornit. Drumul urca mereu spre creastă cam aproape o milă, de unde la dreapta se făcea un braţ al pîrîului Nelson şi în stînga curgea

un alt pîrîu, prin Valea Cepii, apoi o lua printr-un canion adînc și se vărsa în Brațul Mijlociu al rîului Feather.

La dreapta, prin niște chei înguste, curgea pîrîul Nelson, care se vărsa și el în Brațul Mijlociu, și taman acolo își ridicase cortul Gridley, iar la stînga era un mic podiș unde-și stabiliseră tabăra mai mulți negustori. Acum acolo e un punct important de răscruce pe drumul către minele din munții aflați în cealaltă parte. După ce m-am sfătuit cu Gridley, m-am gîndit că era mai bine să mă stabilesc la Independența, la vreo patru mile pe pîrîu în sus. În vremea asta, Brinkerhoff venise după mine, numai că, în loc s-o ia la dreapta spre locul lui Gridley, o luă la stînga și ajunse la un podiș. După ce ne-am pregătit s-o pornim din nou, eu am luat-o înainte să găsesc drumul către Independența, care era cam greu de descoperit, și urma să-l aștept pe Brinkerhoff cu restul convoiului. Cînd am dat de rost drumului, m-am așezat și am așteptat două ceasuri, și văzînd că nu mai soseau, mi-a fost teamă să nu se fi întîmplat vreun accident și m-am întors înapoi.

Presimțirile mele s-au dovedit întemeiate. Brinkerhoff, crezînd că poteca ce ducea de l a podiș la tabăra lui Gridley era cea mai accesibilă spre creastă, mîna catîrii în partea aceea. Unuia din catîrii lui îi lunecă piciorul, animalul se prăbuși în prăpastie și se făcu praf. Abia apucă să-și adune resturile de mărfuri și să pornească mai departe, cînd unul din catîrii mei păși greșit tocmai cînd ajunsese la creastă și se duse de-a berbeleacul, cu poverile din spate cu tot, pînă în albia pîrîului. S-a făcut zob o parte din încărcătură, însă catîrul a scăpat doar cu cîteva răni ușoare. După ce fu urcat din nou sus pe coastă, toți, cu o încăpățînare de... catîr, o luară la dreapta și ajunseră din nou la podișul de unde abia plecaseră.

În acest moment am ajuns și eu, dar era destul de tîrziu ca să mergem mai departe în noaptea aceea ; am poposit acolo și, cum nu se găsea urmă de iarbă, am fost nevoiți să plătim treizeci și doi de dolari pe niște orz ca să avem ce da de mîncare animalelor, atunci și a doua zi dimineață.

În zori am încercat din nou să trecem creasta, dar patru catîri, apucați subit de un acces de zburdălnicie, în ciuda îndemnurilor noastre de „hippah, mula" și „arriva ! arrea !", au pășit alături de cărarea bătută, pe pămîntul moale, care se surpa ușor, și într-o clipă i-am văzut ducîndu-se de-a dura pînă-n vale, făcînd cioveiele noastre să zdrăngănească, spărgînd tigăi și ligheane, transformînd în țăndări sticle și borcane, plesnind două bardace cu țuică. Ne-a apucat amiaza pînă

să-i scoatem de acolo și să-i aducem pe primul platou, și ne-a ajuns noaptea înainte de a coborî cheile adînci către Independența, la numai patru mile mai jos de gura pîrîului.

Cam acestea sînt greutățile pe care le întîmpini cînd vrei să cari provizii pe catîri pînă la îndepărtatele mine din California. Într-adevăr, și catîrgiul, și minerul își merită banii.

Îmi cer iertare că am să mai pomenesc vreo cîteva întîmplări grăitoare ce arată nesiguranța oricăror afaceri în acele vremuri, ce lucruri mărunte pot nărui speranțele unui om chiar și atunci cînd vădește multă grijă. Îndată, eu și Brinkerhoff ne-am instalat prăvăliile și primul lot de provizii s-a vîndut repede și bine. Prin împrejurimi să tot fi fost o mie-două mii de oameni, iar terenurile aurifere erau destul de bogate. Am comandat imediat o nouă cantitate bună, îndestulătoare, de marfă, dar pînă să vină, au trecut trei săptămîni. În vremea asta, Brinkerhoff fu apucat de dureri groaznice de ficat și friguri, așa că l-am luat în cortul meu și l-am îngrijit pînă l-am pus pe picioare. La 16 septembrie, cu numai cîteva zile înainte de a ne sosi marfa, se dezlănțui primul viscol din acel sezon, care aduse zăpadă în munți și ploaie în defileuri. Știind că în munți zăpada atingea multe picioare grosime, amintindu-și cît suferiseră din cauza vremii nemiloase cu o iarnă înainte și neavînd nici provizii pentru iarnă, căci nu le mai putea aduce nimeni nimic, minerii s-au alarmat și, de teamă să nu fie prinși acolo de zăpezi de netrecut, și-au părăsit repede terenurile, așa că într-o săptămînă n-au rămas decît douăzeci de oameni la minele atît de populate din jur.

Cînd au plecat ei, ne-au sosit nouă proviziile. Acum aveam marfă din belșug, dar n-aveam cumpărători.

— Sîntem cam la ananghie, Brink — i-am spus eu. Ce-i de făcut ?

— Dă-le și blestematelor de mărfuri o doză de calomel, cum mi-ai dat și mie, și să scăpăm de ele — mi-a răspuns el, bosumflat.

Dar cum din asta nu ne alegeam cu mare lucru, nu i-am urmat sfatul. După ce-am vîndut ce-am putut la Independența, am făcut rost de catîri și am dus restul la gura pîrîului, plătind cîte cinci cenți livra de marfă transportată, iar acolo am încheiat negustoria, eu și tovarășul meu pierzînd o mie de dolari în afacerea asta. Dacă viscolul mai aștepta măcar două săptămîni, la sfîrșit ne-am fi ales cu un cîștig de două ori mai mare decît pierderea.

Pîrîul Nelson izvorăște cu vreo cincisprezece mile mai sus de Independența, la poalele lanțului principal al Sierrei Ne-

vada, și, ca orice apă din ținutul acela înalt, curge printr-un canion adînc pînă la vărsarea în Brațul Mijlociu al rîului Feather. Terenurile aurifere Independența, din albia pîrîului, au fost descoperite în iunie 1850. De fiecare parte se ridică pereți înalți de stîncă, trădînd originea lor vulcanică, iar ținutul este bogat în aur. În adîncul canionului, soarele nu se arăta de deasupra munților pînă la ora opt dimineața și dispărea după munții din vest la patru după-amiaza.

Cu toate că nopțile sînt reci — apa îngheța adesea în căldare — zilele sînt încinse, apăsătoare. Nu trecea noapte în care să nu auzim stînci prăvălindu-se din munți la vale, măcinate de acțiunea gerului, ploii și soarelui, așa că venirea și plecarea peste munte se făcea pe o potecă greu de trecut, foarte primejdioasă, care mergea în zig-zag.

De la gura pîrîului Nelson și pînă la izvoare, vedeai oameni trudind pe terenurile lor aurifere. În unele locuri mutau apele din albie, tăiau canale; în altele făceau un stăvilar pe o parte din albie și lucrau numai bucata aceea; iar în alte locuri nu săpau decît malurile. Așa cum se întîmplă totdeauna cu minele, unele dădeau rezultate foarte bune, altele mulțumitoare, iar cele mai multe erau un eșec.

Într-o seară, în timp ce așteptam al doilea transport de marfă, am trecut pe lîngă o tabără părăsită. Am fost atras de ruinele unei cocioabe, pentru că văzusem o siluetă de om îmbrăcată cu o cămașă veche, ruptă, o pereche de pantaloni numai zdrențe și cu niște ghete ce arătau de parcă numai printre bolovani și-ar fi făcut veacul; pe scurt, momîia reprezenta un miner tras la față, sfrijit, istovit de oboseală și lipsuri, nenorocit, așa cum puteai întîlni în orice zi, în oricare punct de la minele de sus. Pe cămașă erau înscrise de o mînă pricepută la afaceri: „Mina a dat faliment. Plătești dumneata taxele?". Agățată de cămașă era o bucată de hîrtie pe care scria: „Oameni ai Californiei, oameni ai Californiei! Uitați-vă la mine! Eram pe vremuri un pirat dolofan și cu cheag, dar acum, priviți-mă ce hîrcă mizerabilă am ajuns. Dar nu-mi pasă, atîta timp cît mai pot cînta:

O, California! Tu ești pămîntul visurilor mele
Un tîrnăcop, o lopată și o groază de schelete!
Cine n-ar veni să-ți vadă chipul —
Tărîm al aurului, numai zgură și piatră!
Oh, Susannah, nu-mi plînge amintirea.
Duc traiul morților în California!"

Oricît ar părea de ridicol, acesta era un comentariu destul de veridic privitor la suferințele a sute de nenorociți rătăciți pe „tărîmul aurului". Ceata care-și stabilise tabăra acolo trecuse la începutul sezonului prin zăpezile muntelui, cu mari eforturi, îndurînd lipsuri de neînchipuit, apoi oamenii trudiseră săptămîni în șir, mai mult flămînzi. Cheltuiseră timp și bani ca să ridice un stăvilar și să taie un canal prin stîncă pentru scurgerea apelor, suportînd umezeala și frigul, în aerul înghețat al ținutului, și după ce au pus și ultima piatră, la încheierea acestei munci n-au găsit aur nici măcar de un cent ca răsplată a tuturor suferințelor și privațiunilor. Și ca să li se amărască sufletul și mai tare, pe terenul imediat mai la vale de ei, alții, după ce-au făcut un mic stăvilar într-o parte a albiei numai, s-au ales cu mai multe mii de dolari. După ce și-au plătit datoriile și au muncit în zadar, au fost nevoiți să-și părăsească terenul și să caute alte locuri, de unde să se aleagă poate cu aceeași răsplată. Un singur lucru e de mirare: după toate astea, bieții oameni au mai avut și curajul să-și cînte necazurile.

Populația Independenței cuprindea reprezentanți ai tuturor statelor Uniunii, precum și delegați ai Franței, Angliei, Irlandei, Germaniei și chiar Boemiei. Îndată ce înfulecau micul dejun, toți se apucau de săpat și de spălat nisipul în căutarea aurului, fie pe maluri, fie în albia pîrîului. Cînd veneau seara, se aprindeau mari focuri în jurul cărora se strîngeau minerii, unii bîntuiți de amintirile locurilor de baștină și al prietenilor, alții sporovăind despre noile descoperiri, de mine mai bogate prin alte locuri. Alteori se stîrnea cîte o însuflețită discuție generală și seara trecea plăcută și instructivă chiar, în vreme ce alții, pentru care această petrecere a timpului nu era destul de pasionantă, se apucau să joace monte, pe mize mici, păstrîndu-și sau zgîndărindu-și pasiunea pentru joc.

Au trecut în felul acesta mai multe săptămîni, sub seninul munților, și unii au adunat ceva aur. Îmi plăcea foarte mult peisajul sălbatic din jur, și aproape la fel de mult și viața pe care o duceam acolo, fiindcă întîlneam adesea mulți oameni inteligenți, cu multă pregătire, așa că nu lipsea niciodată un subiect interesant. Iar cu politețurile și cu veșmintele nu ne prea băteam capul: toți eram o apă. Cu toții votaserăm că bărbieritul era o pierdere de vreme; „gurile de aer" din nădragi erau destule și „nu chian una lîngă alta", iar degetele de la picioare ieșeau adesea prin vîrful încălțării „să prospecteze", așa încît, cu două săptămîni înainte de a-mi

veni ultimul transport de marfă, am rămas în picioarele goale, ciubotele mele fiind doar nişte zdrenţe.

În cele din urmă, apăru şi un jucător de monte, cu o bancă respectabilă după el. Încetul cu încetul, mulţi începură să se schimbe şi unii oameni mai harnici se respectau îmbătîndu-se cîte trei-patru zile la rînd, dar după ce s-a instalat şi banca de monte s-a văzut cum focul, multă vreme înăbuşit, a izbucnit în flăcări. Cu puţine excepţii, lucrul la mine s-a oprit, şi mulţi mineri au început să-şi petreacă tot timpul în gîlcevi şi păcătoşenie. Unii nici nu mai mîncau, alţii nu mai dădeau pe la cabanele lor, ci îşi făcuseră focuri mari de tabără şi stăteau tolăniţi, în frig şi chiar în ploaie, cît era noaptea de lungă, ca să nu piardă nimic din emoţiile jocului. Chiar şi după ce jucătorul de monte i-a scuturat de bani aproape pe toţi cei care jucaseră, minerii s-au apucat să joace ei între ei, pe sume mici, ca să nu-şi uite năravul, pînă au pierdut şi ce brumă le mai rămăsese.

Lîngă mine lucrau două echipe, care, cînd am ajuns eu prima oară, scoteau zilnic între o sută şi o sută cincizeci de dolari. Aşa au adunat mai bine de două săptămîni, cînd, deodată, parcă au simţit că aurul le arde degetele şi s-au pus pe băut şi jucat cărţi pînă au rămas lefteri. În loc să se apuce din nou de lucru la terenul lor, i-a apucat mania prospectării, foarte obişnuită printre mineri în acea perioadă, şi după ce-au pierdut mai multe zile prin ninsoare şi ploaie, căutînd alte terenuri miniere, pînă la urmă au plecat în vale, mulţi neavînd nici cu ce să-şi achite datoriile.

Unul dintre mineri a pierdut nouă sute de dolari, un altul opt sute — cîştigul lui de-o vară întreagă — şi au plecat fără un ban. Jucătorul de monte — în felul lui un gentleman onorabil, după canoanele tagmei lui — a cîştigat în două nopţi trei mii de dolari ! După ce şi-a adunat bani la Independenţa, s-a dus în Valea Cepii, la vreo şase mile depărtare, unde a pierdut într-o singură noapte patru mii de dolari, ilustrînd faptul că jucătorul poate fi azi bogat şi mîine cerşetor.

Într-una din dimineţi am fost cu toţii tulburaţi, aflînd că, nu departe de noi, fuseseră ucişi doi oameni. Ajungînd în acel loc, ni s-a înfăţişat un spectacol groaznic : în pîrîu fuseseră aruncaţi doi bărbaţi cu ţestele crăpate de o lovitură de bardă. Lucrurile s-au petrecut cam aşa. Trei oameni din Vergennes, Vermont, pe nume Ward, Lawrence şi Luther, dormeau într-un cort ridicat pe malul pîrîului, la poalele unui munte înalt şi abrupt. Îşi făcuseră culcuşul pe un prag de piatră şi

ajungeau cu picioarele la cîteva degete de apă. Cum dormeau cu toţii, Ward fu trezit deodată de un zgomot şi, deschizînd ochii, văzu un om în dreptul lui cu o bardă în mînă, pe cale să-i dea cu ea în cap. Sări numaidecît în picioare, dădu cu ochii de un altul care se repezi la el, dar Ward se răsuci în loc şi o rupse la fugă prin celălalt capăt al cortului. Se căţără peste o grămadă de stînci, le scăpă din mînă şi-şi continuă goana prin întuneric pînă la o cabană, la vreo două sute de metri depărtare, strigînd :

— Ucigaşii ! Ucigaşii !

După ce ajunse la cabană şi fu în stare să povestească mai desluşit cele întîmplate, cei dinăuntru ieşiră afară şi, la locul omorului, constatară că ucigaşii, după ce săvîrşiseră fapta criminală, îşi jefuiseră victimele de aproape opt sute de dolari, le aruncaseră cadavrele în pîrîu şi fugiseră. În timp ce oamenii veneau la vale, au auzit un zgomot ca şi cum cineva s-ar fi căţărat pe coastă, dar, în bezna nopţii şi într-o zonă accidentată ca aceea, urmărirea era imposibilă.

Bănuielile căzură şi asupra sărmanului Ward, însă, după ce se făcură cercetări, toate împrejurările fiind în favoarea lui, omul a fost găsit nevinovat. De groază n-a dormit mai multe nopţi, gîndindu-se cum scăpase ca prin minune.

Se întîmplau şi jafuri cîteodată. Cineva pătrunse în cabana unui nenorocit şi-i fură o mie cinci sute de dolari în vreme ce omul era la lucru ; în felul acesta bietul miner fu jefuit de munca lui de multe luni.

Un altul care pornise spre casă fu ispitit să intre într-o casă de jocuri de noroc de la vărsarea pîrîului şi să-şi încerce şansa la masa de monte. Fiind şi beat, şi înnebunit la gîndul că pierduse toţi banii, încercă să pună din nou mîna pe ei şi-l ameninţă pe jucător cu pistolul, însă acesta din urmă îl ucise pe loc cu un foc de revolver. Cu puţin înainte, omul scrisese familiei că se pregătea să vină acasă, dar a plătit cu viaţa actul lui necugetat, şi familia avea să aştepte în zadar întoarcerea soţului şi tatălui, şi probabil că n-are să afle niciodată tristul lui sfîrşit.

Aurul Californiei a atras oameni fără căpătîi şi pungaşi din toate colţurile lumii civilizate. Fiind aproape de coloniile de ocnaşi ale Marii Britanii, ca şi de alte ţinuturi pe jumătate sălbatice ale Americii, California a fost curînd invadată de un potop de oameni trăiţi numai în crime, avînd un singur scop în viaţă : să dobîndească aur, nu conta prin ce mijloace, oricît de necinstite.

Prin 1849, jaful era un lucru rar, comparativ cu ce s-a întîmplat după aceea. Lăzile și baloturile de mărfuri stăteau desfăcute la vedere, neatinse, pe străzile forfotind de lume ale noilor așezări. Aurul nu părea să fi împins deocamdată oamenii la necinste, și numai rareori se auzea să fi fost jefuit vreun miner. Caii, catîrii și vitele erau în siguranță pe pășuni sau chiar la marginea drumului și, în toate scrisorile trimise acasă, se spunea că în California bunurile oamenilor erau mai în siguranță decît în statele mai vechi. Primii emigranți n-au uitat chiar așa de repede principiile în care au fost crescuți.

În iunie 1850 am făcut parte dintr-un juriu în munți, ca să hotărîm asupra unei pricini. Una din părți o chemase pe cealaltă în fața unui tribunal al minerilor, în lipsa unei instanțe mai înalte, pentru că abătuse apa rîului și inundase un teren în exploatare, împiedicînd astfel lucrul. Curtea și-a început lucrările cum se cuvenea, cu prezentarea dovezilor și a mărturiilor, cheltuielile de judecată fiind achitate dinainte. Judecata a hotărît că vinovat era reclamantul și dădea dreptate celor care ocupaseră terenul mai înainte ; reclamantul s-a supus fără șovăire și a plătit o sută și doi dolari, de parcă hotărîrea ar fi fost dată de un tribunal oficial.

La începutul iernii lui 1850, unii dintre cei care au părăsit minele mai devreme de teama foamei sau pentru că au preferat confortul și plăcerile orașului, în locul singurătății munților, s-a lăsat în voia înclinațiilor păcătoase, fie pentru că nu erau în stare să găsească ceva de lucru, fie că nu voiau. Cam tot pe atunci au început să sosească și oamenii din pușcăriile Sydneyului, iar lucrurile au luat îndată un alt curs și trebuia să-ți aperi bunurile cu tot atîta grijă ca și în vechile state.

În iarna lui '49 și '50, furtul de vite a început să se practice oarecum sistematic. Vitele lăsate în voia lor pe cîmpuri erau socotite de unii drept vînat. Vechii locuitori s-au trezit că li se omorau vitele și au făcut mult tărăboi. Unii nu s-au oprit aici, ci au început să pună mîna pe vite și catîri, fără să mai aleagă, și le vindeau sau le foloseau pentru ei. În felul acesta, minerii au pierdut perechi întregi de vite și catîri, sau au rămas doar cu animale desperecheate. La început, furturile au fost puse pe seama indienilor, dar după ce și-au recăpătat unele vite, oamenii au început să priceapă curînd că sălbaticii albi erau mai răi decît cei roșii. Lucrurile au devenit din ce în ce mai grave pînă cînd, în 1851, au ajuns de neîndurat. Jafurile și furturile deveniseră fapte cotidiene. Bande organizate își făceau veacul prin munți și prin orașe.

Un tînăr amic de-al meu mi-a spus în taină că i se oferiseră șapte sute de dolari pe lună ca să fure cai și catîri. Deși era cam zănatic și impulsiv, avea încă destulă cinste ca să nu se arunce în afaceri murdare. Cotidienele din acele timpuri sînt de fapt pomelnice ale fărădelegilor și nu exista ziar în care să nu se relateze un furt sau o crimă. Am să amintesc numai cîteva cazuri dintre sutele care s-au petrecut.

În timp ce eram la Marysville, în martie 1850, hoții au spintecat cortul unei prăvălii și au luat cu ei o ladă în care se aflau o mie de dolari. Făptașii au fost arestați în vreme ce se pregăteau să pornească pe rîu la vale, au fost duși dinaintea alcadelui și condamnați să fie biciuiți, sentință executată pe loc în piața publică. Dar numai o parte din bani au fost recuperați.

Cam tot pe atunci, în zona minieră, doi inși au intrat într-un cort și, găsind numai o femeie — bărbatul ei era la lucru — au legat-o fedeleș, i-au pus un căluș în gură și au luat cu ei o mie cinci sute de dolari. Hoții au fost prinși, dar, cum nu era nici o închisoare prin părțile acelea, au fost biciuiți pe loc și apoi li s-a dat drumul. În luna decembrie 1850, din oficiul vamal din Monterey s-au furat paisprezece mii de dolari, în timp ce vameșul lipsise doar douăzeci de minute. Au fost arestați cinci pușcăriași din Sidney și o parte din bani s-a găsit la ei. Alți doi au fost arestați la San Juan, pentru complicitate la jaful de mai înainte, dar și pentru furt de catîri, iar în timpul cercetării s-a văzut că un catîr aparținea avocatului Ord, care-i apărase de prima acuzație.

În ianuarie, anul următor, hoții au intrat în dormitorul căpitanului Howard, de la poliția din San Francisco, și au luat o ladă în care erau două mii de dolari în bancnote și trei mii în aur. Pungașii deveniseră atît de pricepuți, că au intrat într-o prăvălie pe la ora zece seara, au spart seiful, luînd apoi cu ei tot ce era înăuntru, adică șapte sute de dolari, și au șters-o fără să-i simtă cineva, în vreme ce deasupra lor erau oameni care lucrau. Jafuri și mai îndrăznețe decît acestea pot umple pagini întregi.

Nesiguranța ajunsese atît de mare, din cauza cetelor de bandiți care bîntuiau peste tot, că oamenii se temeau în fiecare clipă, și nimeni nu se culca decît cu arma bine încărcată pusă la îndemînă, ca să se apere de acești ticăloși neîndurători de la miezul nopții. Era primejdios să cumperi un catîr de la un străin, de teamă să nu fie furat și să vină stăpînul să-l reclame.

Şi, pe lîngă toate aceste fărădelegi, se mai obişnuia să se pună şi foc. San Francisco a ars de patru ori şi aproape fiecare oraş mai mare din California a avut mult de suferit de pe urma incendiilor, pînă cînd a ieşit în vileag că, în multe cazuri, dacă nu în toate, a fost la mijloc mîna unor incendiatori, mînaţi de dorinţa de jaf sau răzbunare.

În San Francisco au fost comise numeroase crime, şi dacă unii dintre criminali au trecut prin farsa unui proces, pînă la urmă li s-a dat drumul ca să terorizeze nepedepsiţi pe juraţi şi pe cetăţeni, şi cînd era arestat vreun cunoscut ticălos aproape ca un cuvînt de ordine se spunea că „nemernicul o să scape cu ajutorul legii".

În oraşe, incendiile erau atît de obişnuite că, atunci cînd se ducea la culcare, fiecare cetăţean îşi punea la îndemînă hîrtiile şi lucrurile de valoare ca să le poată lua într-o clipă şi să fugă. Şi pe toţi îi apăsa gîndul că pînă dimineaţa puteau rămîne fără acoperiş deasupra capului, ruinaţi.

Fiecare transport din coloniile de pedeapsă ale Marii Britanii nu făcea decît să îngroaşe rîndurile puşcăriaşilor englezi deja existenţi, în vreme ce ticăloşii tuturor naţiilor păreau să-şi fi dat întîlnire în California; în această ţară au ajuns să se acuieze cei mai desăvîrşiţi nelegiuiţi din lume, care coborîseră toate treptele ticăloşiei.

În februarie 1851, oraşul San Francisco ajunse pradă tulburării, datorită unuia dintre cele mai îndrăzneţe furturi comise vreodată în oraş. Doi ocnaşi din Sidney au intrat în prăvălia unui oarecare Jonson, la ora opt seara, şi au întrebat de nişte pături. În timp ce Jonson le arăta cele cerute, unul dintre hoţi l-a lovit cu o măciulie. Omul căzu jos ameţit, dar hoţii s-au repezit la el şi l-au lovit din nou. Apoi i-au spart tejgheaua, i-au furat aproape două mii de dolari şi au dispărut.

Negustorul şi-a revenit curînd şi s-a tîrît în patru labe pînă la uşa vecinului ca să dea alarma, dar ticăloşii fugiseră. Fapta a fost săvîrşită pe una dintre cele mai populate străzi ale oraşului, iar ora la care a avut loc dovedea îndrăzneala hoţilor. Cîteva zile mai tîrziu, un ofiţer de poliţie din Sacramento l-a recunoscut pe unul ca fiind căutat de lege pentru ticăloşii comise prin zonele miniere şi-l arestă împreună cu un tovarăş de-al său. Unele indicii au dat de bănuit că cei doi nu erau străini nici de jaful de la Jonson. În timpul cercetărilor, avocatul lor încercă să le găsească un alibi, ca de obicei, dar martorul fiind cunoscut drept poamă bună, încercarea stîrni adîncă tulburare în sînul întregii asistenţe, care se indignă la gîndul că mărturia putea fi considerată valabilă

de către tribunal. Se iscă scandal, publicul încercă să pună mîna pe prizonieri, dar aceştia au fost salvaţi de poliţie şi de o companie de militari şi duşi la închisoare.

Lucrurile se întîmplau într-o sîmbătă şi tot oraşul fu cuprins de tulburare. Militarii au fost huiduiţi şi, plini de furie, oamenii s-au hotărît să distrugă arsenalul. Au dat năvală într-acolo şi au spart cîteva geamuri, apoi s-a arătat căpitanul Bartol, care s-a adresat mulţimii, spunînd că respectiva companie acţionase vădind supunere faţă de lege, iar dacă arestaţii erau vinovaţi şi reclamaţi de către autorităţi, avea să vină şi el să dea o mînă de ajutor la spînzurarea lor.

Cuvîntarea sa fu primită favorabil şi mulţimea acţionă cu mai multă stăpînire de sine şi hotărîre. S-a organizat o adunare şi a fost desemnat un comitet de doisprezece oameni care să stea de vorbă cu autorităţile şi să-i păzească pe arestaţi. O altă adunare fu hotărîtă pentru a doua zi.

Duminică dimineaţa, cu cît se apropia ora stabilită, tot mai mulţi se adunau în jurul primăriei. Mulţimea a umplut străzile, acoperişurile, ferestrele, balcoanele caselor din împrejurimi au fost ocupate. Să tot fi fost zece mii de oameni. Primarul şi alte cîteva persoane oficiale au ieşit în faţa mulţimii şi i-au sfătuit pe cetăţeni să lase rezolvarea cazului în mîinile autorităţilor competente, asigurîndu-i că se va face dreptate. Erau întrerupţi adesea de strigăte :

— Fără matrapazlîcuri legale !

— Să nu li se dea drumul pe cauţiune !

— Toţi criminalii scapă !

— Vrem dreptate !

Cu toate că oamenii erau porniţi, existau păreri diferite asupra faptului dacă prizonierii trebuiau executaţi sau nu, şi, în cele din urmă, ei s-au lăsat convinşi de autorităţi. După cîteva zile, arestaţii au spart închisoarea şi cei doi au scăpat împreună cu alţii.

Pînă pe la 10 iunie, lucrurile au continuat în aceeaşi nesiguranţă, nu s-a văzut nici o îmbunătăţire în privinţa conducerii proceselor şi pedepsirii criminalilor, în ciuda cererilor cetăţenilor şi apelurile presei. „The Daily Courier" din 10 iunie scrie : „E limpede pentru oricine că oraşul San Francisco se află în mare parte în mîinile criminalilor, iar nelegiuirea a ajuns să pună în primejdie viaţa şi bunurile cetăţenilor. Acum nu mai avem de ales. Trebuie să lăsăm deoparte treburile şi să ne îndreptăm toate energiile, uniţi, pentru a răscoli bîrlogul ticăloşilor şi a-i pedepsi fără multă pierdere de vreme".

Îngăduința nu mai era o virtute, venise vremea să se acționeze. Zorii zilei de 11 iunie au dezvăluit la intrarea unei case din piața Portsmouth priveliștea unui om spînzurat. Nu toată lumea știa că luase ființă o organizație din care făceau parte cei mai de vază și mai de nădejde oameni din oraș, un comitet de vigilență, hotărît să ia legea în propriile sale mîini pentru ca aceasta să fie aplicată fără șovăire și întîrziere. Iar execuția aceea era primul rezultat al hotărîrii organizației. În noaptea de 11 iunie, un pușcăriaș din Sydney, pe nume Jenkins, a fost prins în timp ce încerca să spargă un seif. A fost desemnat un juriu, au fost prezentate dovezi neîndoielnice, iar hoțul a fost îndată spînzurat pe la ora două noaptea. Era începutul domniei dreptății în California.

Această schimbare n-a fost resimțită numai în San Francisco. S-au organizat comitete de vigilență în toate orașele statului și în zonele miniere, iar nelegiuiții pedepsiți fără întîrziere.

Aceasta a fost una din cele mai tulburi perioade din întreaga istorie a Californiei.

BANDA ȘERIFULUI PLUMMER

THOMAS JOSIAH DIMSDALE[1]

[1] Profesorul Thomas J. Dimsdale, autorul cărții *„Vigilenții din Montana, sau Dreptatea poporului în Munții Stîncoși, o corectă și imparțială relatare a urmăririi, judecării, capturării (sic !) și execuției bandei de tîlhari de drumul mare a lui Henry Plummer, dimpreună cu istorisirea vieților și fărădelegilor făptuite de mulți hoți și bandiți, totul presărat cu scene adevărate din viața așezărilor miniere ale farwestului, singura lucrare demnă de încredere cu acest subiect, oferită vreodată publicului"* — redată în versiune abreviată în paginile următoare — a fost nu numai martor ocular ci și participant direct la evenimentele pomenite. Publicată la scurt timp de la întîmplările povestite (în 1866), cu scopul de a apăra cauza vigilenților, cartea profesorului Dimsdale este o reconstituire scrupuloasă a faptelor, pe baza celor știute și văzute de autor, a relatărilor martorilor oculari și a proceselor-verbale de la procese și chiar a mărturisirilor criminalilor înainte de execuție, reconstituire care prefigurează metoda lui Truman Capote pentru o altă zguduitoare carte-document : „Cu sînge rece". (n.t.)

CAPITOLUL I

Introducere. Comitetele de vigilenţă.

În zonele miniere colonizate de curînd, nevoia unei eficiente instituţii cu caracter juridic şi de apărare a legii e resimţită mai mult decît în alte părţi unde îndeletnicirile care stîrnesc mai puţin pasiunile, cum ar fi agricultura şi comerţul, concentrează în mod deosebit atenţia celor dintîi locuitori şi le umple timpul în cea mai mare măsură. Şi sînt motive temeinice pentru aceste deosebiri. Prima se datorează firii cu totul diferite a populaţiei ; iar cea de-a doua, faptului că mari sume de bani ajung pe mîna unor oameni lipsiţi de educaţie şi necinstiţi, pretutindeni unde preţioasele metale se pot dobîndi doar pe seama trudei necesare pentru a le da la iveală din straturile în care zac ascunse.

Într-o regiune agricolă, pionierul abia venit are parte totdeauna de o viaţă de muncă trudnică, de lipsuri apăsătoare şi de mai multă sau mai puţină singurătate, iar cei care se luptă să taie pădurea pentru a face loc fermei, sau desţelenesc pămîntul virgin al preriilor fac parte de obicei din rîndul celor harnici, dedaţi cu munca, aşa că nu prea au nevoie de ajutorul curţilor cu juri pentru a-şi apăra drepturile, care arareori le sînt încălcate şi, în primele zile ale colonizării, pricinile dintre ei sînt în cea mai mare parte atît de neînsemnate, încît nu merită cheltuiala unui proces mai acătării, ci ajunge o judecată prietenească, de obicei fără nici o cheltuială, făcută de cei mai respectaţi dintre cetăţeni.

În puternic contrast cu traiul paşnic al truditorului de pe ogor şi cu liniştita monotonie a îndeletnicirii sale se află viaţa furtunoasă, continua frămîntare şi permanentele ispite la care e supus locuitorul unei zone miniere, fie în timpul şederii printre defileuri, fie cînd se ocupă de prospectare, schimbîndu-şi adesea şi pe neaşteptate locurile, mînat de ceea ce în mod obişnuit se numeşte „febra aurului". Cu greu se poate închipui o mai mare sau mai limpede deosebire decît cea dintre aşezaţii şi liniştiţii locuitori ai satelor şi lumea pestriţă a minerilor, negustorilor şi meseriaşilor de tot felul,

bine amestecaţi laolaltă cu pungaşi, fugari şi o întreagă alesătură de oameni periculoşi, care se plimbă ţanţoşi, înarmaţi pînă-n dinţi, prin ţinuturile miniere, împînzind drumurile ce duc la defileurile abia descoperite unde se află obiectul veneraţiei lor : Aurul.

Din fericire, schimbarea în bine are loc cu paşi repezi, şi nici unuia dintre cei care bat acum străzile Virginiei nu i-ar veni să creadă că, în urmă cu numai doi ani, problema principală care se punea era : cine va învinge : dreptul sau silnicia ?

... Şi de n-ar fi fost caracterul dintr-o bucată al majorităţii minerilor, respectul lor faţă de cinste şi firea lor săritoare şi hotărîtă în situaţii extreme, această relatare n-ar fi fost scrisă niciodată, fiindcă scursorile tuturor neamurilor ar fi făcut din acest ţinut o scenă a vărsărilor de sînge, o cloacă a nelegiuirii cum nu s-a mai văzut vreodată.

Nicăieri, ci numai în munţi se mai află, pe lîngă atîta ticăloşie, atîta hotărîre de a înfrunta necinstea şi violenţa ; şi, deşi există multă indiferenţă faţă de manifestările exterioare sau de apucăturile fiecăruia într-un grad nemaiîntîlnit în altă parte, valorile adînc înrădăcinate ale onestităţii şi bărbăţiei nu sînt niciunde mai evidente şi la mai mare cinste decît în acest Eldorado al vestului. Cei neajutoraţi nu rezistă în aceste regiuni. O călătorie spre Pacific face dintr-un bărbat sau o femeie fie un om mai bun, fie unul mai rău. Privirea tăioasă a minerului cu experienţă îl dibuie dintr-o ochire pe oricare de-i pungaş, şi fie că-l sorteşte unei totale singurătăţi, fie că-l primeşte în rîndul celor la care aparţine pe drept.

Mii de nevolnici pleacă din munţi, după o şedere care variază între o singură zi sau un an, părăsind terenul unde numai cei tari din fire sînt chemaţi să înfrunte greutăţile şi să cîştige cununa de aur cu care e răsplătită truda necurmată şi hotărîrea neclintită. Nimeni nu e mai nimerit să-şi slujească patria în orice situaţie care cere curaj, cinste, încredere în sine, decît minerul cumsecade, cîntărit şi declarat om dintr-o bucată de către un juriu de oameni ai muntelui.

Îngăduinţa universală, care la început e o necesitate a situaţiei din aceste locuri, ajută la sporirea fărădelegilor şi la uşurarea împlinirii lor. Se găsesc în număr uimitor de mare crîşme unde băuturile se vînd oricărui venit şi se consumă în cantităţi îndestulătoare, pentru ca cei nestăpîniţi să devină sălbateci şi în stare să comită o crimă la cea mai mică provocare ; iar amestecurile mizerabile vîndute acolo sub numele de whisky sînt cunoscute mai ales sub poreclele de „În-

curcă-picioare", „Pedeapsa", „Trăsnetul", „Zeamă de tarantulă"[1] ş.a., denumiri care le dezvăluie cît se poate de bine ştiutele calităţi...

Pe orice stradă mai umblată, casele de jocuri, cu uşile în lături, de unde năvăleşte o muzică zgomotoasă, sînt frecventate, ziua în amiaza mare, de sute de indivizi, s-ar putea spune că de aproape toate neamurile şi limbile, dînd naştere unui alt bogat izvor de „încurcături" care sînt de obicei rezolvate pe loc, prin forţă brutală, cu o lovitură de cuţit sau un foc de revolver. Pot fi văzute plimbîndu-se prin tabără femei uşoare, gătite cu cele mai ţipătoare şi mai scumpe veşminte şi primind sume fantastice pentru vînzarea favorurilor lor. De fapt, se întîlnesc aici lăfăindu-se toate ispitele, aflîndu-se din belşug şi banii necesari pentru satisfacerea dorinţei de noutate şi plăcere, ceea ce constituie preocuparea de căpătîi a celui ce vieţuieşte în munţi...

Una dintre „instituţiile" care ţine în chip îndoielnic şi primejdios locul unui anturaj feminin mai cumsecade merită o atenţie specială. E „Flaşnetăria". Îndată ce bărbaţii îşi termină lucrul, se deschid şi aceste lăcaşuri şi începe dansul. Cititorul să încerce să-şi închipuie singur o încăpere mare, cu un bar în fund — unde se vînd cu toptanul, ca să vorbim exact, sticle de şampanie la doisprezece dolari, aur, bucata, iar duşca — de la douăzeci şi cinci la cincizeci de cenţi — şi împărţită la capătul dinspre bar cu o îngrăditură care ţine dintr-un perete în altul. În despărţitura dinafară e multă învălmăşeală (şi în ocazii deosebite şi în incintă) de oameni gătiţi în toate chipurile, din toate colţurile continentului. Dincolo de îngrăditură stau partenerele de dans numite „flaşnetărese", uneori îmbrăcate în uniforme, dar mai adesea, după gusturile şi capriciile fiecăreia, în cele mai alese veşminte ce se pot afla, şi croite în cele mai îmbietoare feluri la care poate îndemna închipuirea. Într-o parte stau în picioare muzicanţii. Brusc atacă muzica şi îndată strigarea : „Luaţi-vă partenerele pentru următorul dans" găseşte ecou în rîndul bărbaţilor care stau şi se uită ; după ce au plătit cu un dolar de aur biletul, aceştia se apropie de banca „doamnelor" şi, cu politeţe sau în altfel, după obicei, invită una din doamne la dans.

Numărul dansatorilor fiind completat, perechile îşi iau locul, ca în oricare alt lăcaş de dans, şi se opresc aşteptînd să înceapă primele acorduri ale muzicii.

[1] Specie de păianjen veninos. (n.t.)

Să zugrăvim pe dansatoarea de clasă — „sigură oricînd de un partener" — şi pe tovarăşul ei. Iat-o în fruntea celorlalte. E de statură mijlocie, cu forme mai plinuţe şi rotunjoare, cu tenul curat ca alabastrul, nişte ochi căprui şi căutătura primejdioasă, un nas uşor roman şi o guriţă mică şi frumos croită. Părul roşcat e bine strîns cu o bentiţă şi adunat într-un coc aranjat cu gust, din care atîrnă o buclă împodobită cu ciucuri de aur. Cît de serioasă pare în timpul primei figuri, fără să schiţeze un zîmbet, pînă se încheie „promenada, opt", cînd catadicseşte să-şi arate mînuţa albă, cu care îşi aranjează broşa frumoasă la locul ei şi-şi potriveşte cerceii lucitori. Şi uite cît de ispititor îi scoate în relief silueta graţioasă rochia stacojie, cu cordonul negru, lat, şi garnitura neagră de pe margini. Nu e de mirare că unul venit din creierii munţilor arde de nerăbdare să plătească nu numai un dolar, ci tot ce are în pungă, pentru un singur dans şi pentru un zîmbet aprobator din partea unei femei atît de frumoase.

Iată-l şi pe cavaler, înalt de vreo şase picioare, vîrît în cizmele care-i ajung pînă la genunchi, garnisite cu o pereche de pinteni spanioli, cu tot felul de rotiţe ca la nişte mici mori de apă. Nădragii din piele întoarsă au franjuri pe la cusături, iar la brîu sînt strînşi cu o centură americană, de care atîrnă pistolul încărcat şi cuţitul vîrît în teacă. Are grumazul gol, vînjos, ars de soare şi de vînt, ca de altfel şi faţa împodobită cu o barbă, al cărei aer sumbru e subliniat de nişte ochi negri şi pătrunzători. De sub pălăria de fetru, cu boruri largi, îi atîrnă laţe lungi de păr negru, iar în colţul gurii spînzură o ţigară ce se roteşte mereu, ca pîrghia unui mecanism excentric, în vreme ce cavalerul îi mestecă un capăt.

După ce dansatorii se salută cu un aer deosebit de grav, se aude glasul maestrului de ceremonie, strigînd : „Toată lumea-n joc", şi ţop-ţop saltă eroul nostru cu nădragi de piele, cînd în sus şi cînd în jos, în ritmul dansului, cu stîngăcie şi tot mai mult foc, mărturisindu-şi astfel plăcerea grozavă. Blonda lui parteneră, dibace şi graţioasă, păstrează ritmul muzicii ca ceasul şi se răsuceşte cu uşurinţă şi graţie, ca o lebădă. Pe măsură ce se încinge jocul, cavalerul în nădragi de piele se aprinde şi el tot mai mult, şi numai îndelungata experienţă a partenerei lui o ajută să nu se trezească luată pe sus la încheierea acestor momente de bucurie ale minerului, cînd se aude : „Daţi drumul partenerei", sau : „Domnii la dreapta".

De obicei, o melodie irlandeză sau un cîntec de cimpoi pune capăt dansului, şi atunci tărăboiul de tocuri şi bombeuri

și învîrtiturile uimitoare încetează la ordinul : „Domnii la dreapta“ și „Promenadă la bar“ care încheie dansul. După tratație, patronul localului lovește mecanic cu ciocănelul — aluzie la „ușurarea pungii“ — doamnele se așază din nou pe bănci, și aproape fără răgaz, începe un vals, o polcă, un dans scoțian, o mazurcă varșoviană sau un alt cadril.

Pot fi văzute în ringul de dans tot felul de veșminte, chipuri și fasoane, de la cele mai vesele culori și mai „țipătoare“ stiluri de îmbrăcăminte și apucături, pînă la rochia de mătase neagră, bine turnată, cu un guleraș alb, simplu, care scoate în evidență figura unei anglo-saxone la locul ei, cu ochi albaștri. Colo, lîngă nemțoaica aceea brunetă, înaltă, îmbrăcată cu gust, uite cîrlionții, rotunjimile și mutra zîmbăreață a unei irlandeze. Și în ringul flașnetăriei pot fi văzute reprezentante ale aproape tuturor neamurilor de albi care dansează. Cîștigul dansatoarelor e foarte diferit de la una la alta. Aceea, în rochia cu decolteul adînc, cu cingătoare stacojie, o mare favorită și, cu adevărat, o bună dansatoare, și-a numărat în poală cincizeci de bilete înainte de a se auzi : „Domnilor, ultimul dans“, urmat de : „Numai acesta, înainte ca fetele să plece acasă“, cu care se încheie de fapt petrecerea. Să cîștigi astfel douăzeci și șase de dolari e o ispravă ; dar cincizeci de cadriluri, patru valsuri, din care două numai de dragul dansului, e o treabă afurisit de grea.

De obicei, flașnetăresele de meserie sînt nemțoaice și, deși dansatoare de prima mînă, ele sînt, cu rare excepții, opusul frumuseții.

La dans, unde se adună multă lume, partenerele se aleg dintre femeile pentru care plăcerea e mai scumpă decît renumele, și așa cum nu e greu de bănuit, în localurile de dans începe și păcatul...

În astfel de locuri poți întîlni judecători, oameni ai legii, pe oricine, în afară de preot. Acesta un îndrăznește decît cel mult să lege, din ușă, o discuție cu un prieten și, în vreme ce soarbe spectacolul din ochi, predică din răspunteri despre păcătoșenia unor astfel de locuri, dar e limpede că e cu gîndul mai mult la dansatori decît la predică. Uneori, printre dansatori, vezi și oameni cu părul încărunțit, nevestele lor adăstînd liniștite acasă, într-o fericită neștiință. În zilele căutătorilor de aur nu s-a pomenit niciodată loc de dans care să-și ducă zilele măcar o vreme fără cîteva „zgîrieturi de revolver“, la asta îmboldind în egală măsură gelozia, whiskyul și dorința

de răzbunare. Peste tot se întîlnesc case de biliard, care au și un bar, unde se cheltuiesc sute de mii de dolari. Cum e lesne de bănuit, în asemenea locuri e cu neputință să se împiedice ciorovăielile, iar în munți se face de îndată uz de ceea ce e mai aproape : picior, pumn, cuțit, revolver ori deringer[1]...

O trăsătură de bază a relațiilor dintre oameni, mai ales după ce se zvîntă și niște băuturi tari : cea mai bogată sursă de certuri și vărsări de sînge e obiceiul, întîlnit peste tot, de a folosi cuvinte jignitoare cu orice prilej. Se întîmplă ca oamenii să spună mai mult decît au de gînd, iar codul nescris al minerilor, bazat pe un fals principiu de bărbăție, îi învață să reacționeze cu duritate la ceea ce ar trebui răspuns doar cu tăcere disprețuitoare.

Iar pe deasupra, un imbold puternic la infracțiune îl dă totala neputință a legii în astfel de cazuri. Indiferent care sînt dovezile, dacă criminalul e simpatizat de obște, e aproape sigur că verdictul juriului va fi „nevinovat“, în ciuda strădaniilor judecătorului și procurorului. Dacă inculpatul e om avut și se bucură de popularitate, procesul e numai o farsă — destul de lungă și gravă, e adevărat, dar neînstare să se încheie decît într-un singur fel : o sentință de achitare.

Oamenii se conduc mai ales după prejudecățile din mintea lor decît după legi, și mulți socot că a-l face pe careva mincinos sau pui de cățea e destul ca să îndreptățească, pe loc, o crimă. Membrii juriului nu-și bat de obicei capul cu instrucțiunile amănunțite care li se citesc în tribunal. Ei nu fac decît să cîntărească dacă fapta e o încălcare a codului muntelui, iar de nu e, de îndată dau verdictul de „nevinovat“. Furtul sau oricare altă nelegiuire pe care minerul o socotește josnică va fi răsplătită cu pedeapsa binemeritată de către un juriu teritorial. În astfel de situații nu se arată milostivire. Dar în cazuri de dispute în doi, violență, crime comise cu revolverul sau cuțitul, jaf la drumul mare, legea, în ciuda risipei mari de bani și timp, e mai mult decît neputincioasă....

În astfel de împrejurări, e absolut necesar ca oamenii cumsecade, iubitori de dreptate, care sprijină ordinea, să se adune pentru a se apăra unii pe alții și pentru a salva obștea. Fiind uniți, trebuie să acționeze în deplină armonie, să îngrădească dezordinea, să pedepsească fărădelegea, să împiedice

[1] Pistol scurt, de calibru mare. (n.t.)

violenţa. Altfel, eforturile lor vor fi de la început un eşec, iar societatea se va prăbuşi, prinsă de convulsiile anarhiei. Numai pedepsele cele mai severe aplicate pe loc mai pot ţine în frîu firea năbădăioasă a celor fără căpătîi cu care trebuie să se lupte. Şi e nevoie de mulţi oameni ca să facă faţă cu succes bandelor de criminali, *desperado* şi tîlhari ce mişună prin ţinuturile miniere, şi care, deşi încalcă de obicei orice obligaţie, îşi dau cu bucurie mîna cînd e vorba să facă front comun împotriva legii. O organizaţie îndreptată împotriva fărădelegii trebuie să păstreze taina asupra numelor membrilor ei, aşa cum secret trebuie să rămînă şi sfatul lor, fiindcă altfel strădaniile lor de a scoate la lumină fărădelegea vor fi fără folos, într-un ţinut unde şi cei care încalcă, şi cei care apără legea au la îndemînă aceleaşi mijloace de a se informa şi a se supraveghea. O organizaţie pe aceste baze e Comitetul de vigilenţă.

Cam aşa stăteau lucrurile, cînd cinci bărbaţi din Virginia şi patru din Bannack au pus la cale această acţiune care a avut ca urmare formarea unui tribunal, sprijinit de un corp executiv omniprezent, înglobînd aproape pe toţi cetăţenii cumsecade din ţinut, care au jurat să pedepsească, fără părtinire, pe prieteni sau pe duşmani, indiferent de locul de baştină, de credinţă, neam, opinii politice. În numai cîteva săptămîni s-a făcut auzit glasul dreptăţii pe un ton care nu mai putea fi nesocotit. Înfăţişarea obştei se schimbă ca prin farmec, deoarece vigilenţii, ţinînd într-o mînă scutul invizibil, dar util al protecţiei drepturilor, şi în cealaltă sabia pedepsei, care se abate iute şi implacabil, i-au smuls criminalului din mîna neputincioasă arma, au ordonat ţîfnosului să pună capăt vrajbei, pe hoţ l-au prevenit să nu mai fure, au cerut cetăţenilor de ispravă să-şi ia inima în dinţi şi să-i silească pe ticăloşii şi pe tîlharii care statorniciseră „domnia teroarei" în Montana să aleagă între a fugi din acest teritoriu sau a-şi primi pedeapsa cuvenită pentru fărădelegile lor. Mai e nevoie să spunem că au fost pe dată ascultaţi ? Dar nu înainte de a fi fost jertfite fără milă o sută de vieţi preţioase şi înainte ca douăzeci şi patru de ticăloşi să aibă parte de o moarte de cîine drept răsplată pentru crimele lor.

Pînă în acest ceas, e destul să audă şoptindu-se „vigilenţii din Virginia", pentru ca şi cei mai sălbatici şi mai de temut netrebnici să păleasă de spaimă şi să fie nevoiţi să aleagă între fugă sau osîndă sigură...

CAPITOLUL II

Partea însorită a vieţii în munţi

În capitolul precedent a trebuit să înfăţişăm cititorului partea întunecată a norului; dar acesta are şi o margine luminoasă şi, în ciuda faptului că mulţi privitori grăbiţi sau spectatori dezamăgiţi ar putea nega acest lucru, totuşi mii de oameni au văzut-o şi ştiu, spre bucuria inimii lor, că există. Da ! Viaţa în munţi are multe bucurii. Libertatea deplină e una dintre marile sale binecuvîntări. Nestingherită de îngrădirile unei vieţi mult mai aşezate, natura fiecăruia se dezvăluie atît de deplin şi de sincer, încît cel care are un prieten ştie că se poate bizui pe el. Şi între cei care trăiesc în aceste pustietăţi se statornicesc legături atît de adînci şi de pline de căldură, încît preţuiesc cît ani de relaţii searbăde şi nesigure în aşa numitele cercuri alese, unde acestea trec drept prietenie şi care uneori maimuţăresc cu insolenţă atributele acesteia şi-i înjosesc chiar şi numele. Cei care au dormit în jurul aceluiaşi foc de noapte şi au străbătut împreună multe mile obositoare, împărţind greutăţile şi lipsurile, se unesc prin legături pe care lumea civilizată nu le cunoaşte. Cînd eşti rănit sau bolnav şi te afli departe de casă, viaţa ta depinde de ajutorul şi îngrijirile pline de blîndeţe ale tovarăşului de drum, iar amintirea acestor dovezi de milostenie şi credincioasă prietenie, adesea reciproc împlinite, e o oază în deşert, un pîrîu cristalin pentru călătorul ajuns la capătul puterilor.

Îndată ce se întemeiază aşezările, viaţa începe să se organizeze şi se vădeşte multă bunăvoinţă, în ospitalitatea primitoare, în sinceritatea neprefăcută cu care eşti întîmpinat, în îngăduinţa prietenească cu care e privită orice ciudăţenie, toate caracterizînd relaţiile obişnuite dintre locuitorii tărîmului de aur. Fiecare face ceea ce-i place. Formalităţile şi ceremoniile nu sînt la mare cinste, iar aerul curat al Munţilor Stîncoşi e lăcaşul generozităţii însăşi. Această însuşire e caracteristică oamenilor muntelui, indiferent din ce categorie socială ar face parte, aşa cum sînt caracteristice tîrnăcopul şi lopata pentru un prospector...

Chiar şi în toiul chefului, un om al muntelui respectă femeia, şi jignirea unei femei e resimţită de îndată ca atare de oricare martor care de obicei reacţionează, şi asta are consecinţe fatale...

Dacă doi bărbaţi sînt prieteni, insulta adresată unuia îi loveşte pe amîndoi, alianţa ofensivă şi defensivă fiind o condiţie necesară prieteniei în munţi...

Mironoselile şi fandoselile aristocratice sînt dispreţuite de toată lumea. Numai un smintit ar încerca să le afişeze. Asta nu se iartă şi nu se uită şi *ucide* ca un glonţ...

CAPITOLUL III

Întemeierea Montanei

La începutul primăverii anului 1862, în Salt Lake City, Colorado, şi prin alte aşezări din ţinut, s-a lăţit vestea unor noi şi bogate descoperiri pe Rîul Somonului. S-a stîrnit o cumplită febră şi agitaţie. Ceata pestriţă, care-şi croia drum cu greu pe la Fort Hall şi Rîul Snake către noul Eldorado, nutrea tot mai multă speranţă şi încredere. Pe cînd convoiul se apropia de ţinta dorinţelor sale, s-a aflat că nu se putea trece mai departe cu carele şi, curînd, pe călători i-a ajuns şi vestea descurajatoare că noile mine au fost năpădite de o puzderie de vînători de aur din California, Oregon şi alte ţinuturi din vest. Li s-a mai spus că, fiindu-le cu neputinţă să găsească alte terenuri de exploatat şi nici unde să lucreze, cete mari de prospectori se împînziseră şi în ţinutul vecin, şi că la Deer Lodge au fost descoperite noi pămînturi aurifere.

Cînd i-a ajuns şi această ultimă veste binevenită, şuvoiul de emigranţi s-a abătut de la locul de popas. Unii, luînd-o spre Deer Lodge, au trecut munţii între Fort Lemmi şi pîrîul Horse Prairie şi, apucînd pe o scurtătură la stînga, s-au străduit să iasă la vechiul drum de la Salt Lake, la Bitter Root şi Valea Deer Lodge. Aceşti mineri, plini de energie, au trecut pîrîul Grasshopper, mai jos de Canon şi, găsind locuri bune de prospectat acolo, unii au rămas ca să afle cît meritau cu adevărat. Alţii au mers mai departe, către Deer Lodge, dar, văzînd că terenurile nu erau nici aşa de bogate şi nici atît de întinse cum socotiseră ei, s-au întors la Pîrîul Grasshopper, cunoscut mai înainte drept Minele Capului de Castor, nume provenind de la Rîul Capului de Castor în care se varsă pîrîul. Iar rîul îşi datorează denumirea unei stînci al cărei contur seamănă leit cu un cap de castor.

Din această tabără — devenită loc de întîlnire a emigranţilor — porneau din vreme în vreme cete de căutători

care au descoperit şi au cercetat cei dintîi defileurile de la răsărit de Munţii Stîncoşi, în ţinutul acum vestit în toată lumea al Montanei. Au sosit în zona auriferă a Capului de Castor şi alţi emigranţi, venind pe la Deer Lodge, apoi a apărut prima ceată din Minnesota...

Printre ultimii veniţi au fost cîţiva nelegiuiţi şi oameni fără căpătîi, de pe la minele din vestul munţilor. În această bandă erau Henry Plummer, ulterior şerif, Charley Reeves, Moore şi Skinner. Abia au făcut recunoaşterea terenului şi aceste „podoabe" s-au şi apucat de lucru.

CAPITOLUL IV

Tîlharii de drumul mare

E lesne de închipuit că în zilele de început ale colonizării, în Bannack viaţa nu era prea uşoară. Nelegiuiţii, a căror sosire am arătat-o, au fost nucleul în jurul căruia s-au adunat toţi cei fără căpătîi, deznădăjduiţii şi ticăloşii care, organizîndu-se îndată în bandă, cu un căpitan, locotenenţi, om de taină, tîlhari de rînd şi iscoade, au ajuns spaima ţinutului. Exodul nebunesc către Alder Gulch[1], de la începutul lui iunie 1863, şi descoperirea minelor bogate în aur de acolo au atras şi mai mulţi oameni periculoşi care, adulmecînd de departe prada, au dat năvală ca vulturii pe cîmpul de bătălie.

Între Bannack şi Virginia s-a statornicit o legătură permanentă, şi toate drumurile din ţinut erau sub veghea „iscoadelor" de care am pomenit. Şi s-a ajuns pînă acolo, încît oamenii, caii, diligenţele erau însemnate într-un chip dinainte stabilit care să le arate de erau bune de jefuit, şi astfel cei ce stăteau la pîndă îi puteau încunoştinţa pe membrii bandei la vreme, ca nu cumva victimele să scape.

Un tîlhar de drumul mare avea de obicei o pereche de revolvere, o armă de vînătoare de calibru mare, cu două ţevi retezate şi, pe lîngă astea, un cuţit sau un pumnal. Şi astfel înarmaţi, călare pe fugari iuţi, învăţaţi, banditii îşi aşteptau la pîndă prada, ascunşi sub pături şi mascaţi. Cînd victimele erau aproape, ieşeau în goană înaintea lor, cu armele de vînătoare îndreptate ameninţător, strigînd de obicei „Stai! Mîinile sus, pui de...!". Dacă această poruncă din urmă

[1] Canionul Aninului. (n.t.)

nu era ascultată, pe loc cel care o încălca își trăia ultima clipă pe acest pămînt, dar dacă se răspundea cu supunere, cum se întîmpla îndeobște, unul sau doi tîlhari rămîneau călare, ținîndu-i pe călători sub amenințarea armelor de vînătoare încărcate cu poșuri, iar altul descăleca, dezarma victimele și le silea să-și arunce pungile cu bani în iarbă. După ce se isprăvea și asta și se mai făcea și o buzunăreală în căutarea altor lucruri de valoare dosite, tîlharii spălau putina, își socoteau dobînda și-și împărțeau prada.

Mărturiile a doi din ei, dintre care unul pe nume Erastus Yager, alias Red, a fost spînzurat la Stinkingwater Valey, au furnizat comitetului de vigilență numele căpeteniilor bandei, ceea ce, pînă la urmă, i-a dus pe aceștia la moarte sau surghiun. Cei mai de frunte tîlhari, cu puține excepții, au fost ori spînzurați, ori surghiuniți de către comitet...

Cartierul general al banditilor era la ferma Rattlesnake[1]. Plummer trecea adesea pe la fermă, și acolo obișnuiau să-și facă veacul tîlharii și acoliții lor, punînd posturi de pază mai sus și mai la vale de fermă, mereu la pîndă, gata de încăierare, fugă sau jaf. La vreo două prăjini în fața clădirii era un stîlp unde își făceau mîna, trăgînd la țintă cu revolverele. Toți erau pistolari de elită. Dar între toți oamenii muntelui, Plummer era cel mai iute de mînă cînd era vorba de revolver. În trei secunde scotea pistolul și slobozea toate cele cinci gloanțe. Stîlpul era ciuruit de găuri și multă vreme a fost socotit drept o atracție, pînă a fost tăiat în vara anului 1863.

Un alt bîrlog preferat al bandei era ferma Cottonwood, a lui Dempsey. Stăpînul ei cam știa cu ce se îndeletniceau lotrii, dar n-aveau nimic de-a face cu ei. Și în acele zile viața unui om nu făcea nici cît o ceapă degerată de n-avea destulă minte să-și țină gura și să nu lase să-i scape că bănuia măcar cu ce-și petreceau tîlharii timpul. Ferma lui Daley, de la Ramshorn Gulch, și fermele sau posturile de veghe de la Madison, Jefferson, pîrîul Wisconsin și pîrîul Mill erau, de asemenea, în permanență ocupate de membrii bandei.

După descoperirea cadavrelor victimelor și mărturiile criminalilor înainte de execuție, precum și după relatări demne de încredere trimise comitetului, s-a stabilit că ticăloșii omorîseră o sută doi oameni, în diferite locuri, și s-a socotit, pe baza unor informații serioase, că alte zeci de nenorociți au fost jefuiți și îngropați, dar nu s-au mai aflat nici rămășițele, nici de soarta lor ceva cu certitudine. Se știe doar că

[1] Crotalul

s-au pornit la drum spre diferite destinații, avînd asupră-le sume mai mici sau mai mari de bani, și nu s-a mai auzit de știrea lor.

CAPITOLUL V

Zile negre în Montana

Henry Plummer... a venit în ținutul Montanei din Orofino. El și cu Reeves au intrat acolo în conflict cu un individ și și-au încheiat socotelile după tipicul meseriei lor, adică l-au împușcat.

Plummer, care se pare că de multă vreme plănuia o vizită în State[1], a luat-o de îndată spre Fluviu[2], avînd de gînd s-o pornească la vale cu vasul de cursă, dar, văzînd că sosise prea tîrziu, s-a întors înapoi la Pîrîul Aurului, unde s-a întîlnit cu Jack Cleveland, veche cunoștință și tovarăș de fărădelegi. S-au înțeles să-și petreacă iarna la ferma Sun River. Plummer urma să vadă de treburile casei, iar Jack Cleveland să aducă lemne de foc. Perechea de podoabe, după cum le era și firea, n-au rezistat multă vreme să trăiască în bună înțelegere și s-au ciorovăit din cauza unei tinere femei, cu care mai tîrziu Plummer s-a și căsătorit. Nici unul dintre ei nu voia să plece decît dacă pleca și celălalt, și pînă la urmă s-au pornit amîndoi împreună către Bannack.

Acest oraș s-a născut din Minele Grasshopper care au fost întîi descoperite în luna lui iulie de către John White și o mică ceată de prospectori pe pîrîul Grasshopper, afluent al rîului Beaverhead. Atît cel care a descoperit locul cît și Rodolph Dorsett au fost asasinați de Charley Kelly, în luna decembrie 1863, lîngă Ferma Milk, pe drumul care duce de la Virginia la Helena.

Îndată după asta au venit Wash Stapleton și ceata lui, căreia i s-au alăturat și alții. Așezării i s-a dat denumirea de Bannack, după numele indienilor Bannack, stăpînii ținutului. A fost cel dintîi teren aurifer mai de seamă descoperit pe versantul de răsărit al Munților Stîncoși și, îndată ce s-a răspîndit vestea fabuloaselor sale bogății, sute de căutători de aur răzleți s-au îmbulzit într-acolo, așa încît, încă înainte de

[1] Se referă la statele de pe coasta Atlanticului care au pus bazele Uniunii (n.t.)

[2] E vorba de Mississippi (n.t.)

a se arăta semnele primăverii, numărul locuitorilor ajunsese la peste o mie.

Probabil că nicăieri nu s-a mai pomenit oraş minier de această mărime care să fi fost dăruit cu mai mulţi oameni fără căpătîi şi mai mulţi nelegiuiţi ca Bannack-ul în iarna lui 1862—63. Pe cînd cea mai mare parte a locuitorilor era dintr-un neam de oameni cumsecade, din care se trag adevăraţii colonişti americani, acolo s-a pripăşit şi un mare număr de tîlhari şi ticăloşi din cei mai primejdioşi, care bîntuiau munţii, după ce spălaseră putina din alte aşezări miniere ca să scape de răsplata ce li se cuvenea pentru multele lor fărădelegi. Şi această alesătură, îndată ce a auzit de minele bogate din Bannack, a şi pornit spre noua aşezare, unde, printre atîţia străini care habar n-aveau de crimele lor, criminalii erau feriţi de pedeapsă, cel puţin pînă ieşea la iveală adevărata lor fire.

În timpul călătoriei lor spre Bannack, cînd era puţin ameţit, Cleveland spunea mereu că Plummer era tainul lui de drum. Ajungînd la destinaţie, cei doi s-au trezit — pe limba oamenilor muntelui — tare strîmtoraţi, adică fără un ban, lefteri. Dar Cleveland nu era el omul care să lase să i se pună astfel beţe în roate, îndeletnicirea lui aducîndu-i venituri din gros, numai cît să se obosească să facă o scurtă plimbare călare şi să strice un cartuş.

Prin februarie 1863, un tînăr, pe nume George Evans, avînd asupra lui o mare sumă de bani, se dusese după vitele lui William Bates, dincolo de pîrîul Bizonului, la vreo opt mile de Bannack, şi se crede că a fost împuşcat de Cleveland şi jefuit, deoarece ucigaşul, deşi pe atunci n-avea para în buzunar, a fost văzut bătînd călare drumurile cam prin locurile acelea, iar a doua zi avea bani din belşug. Tovarăşul lui Evans, Ed. Hibbert, a luat un cal de la J.M. Castner, l-a căutat în van şi s-a întors, convins că murise pe undeva îngheţat. La scurtă vreme, un văcar, pe nume Duke, tovarăş de-al lui Jemmy Spence, umbla şi el după vite cînd a dat de veşmintele lui Evans vîrîte într-o vizuină de bursuc. Printre nişte sălcii s-a găsit apoi un cadavru despuiat — niciodată identificat cu siguranţă — avînd o rană de glonţ în subsuoara dreaptă. Se pare că victima a zărit un individ pe cale să-l împuşte şi a ridicat braţele ca să ceară îndurare.

Curînd după asta, Cleveland s-a arătat în saloonul lui Goodrich şi a declarat că el e mai-marele marilor, că-i ştia pe toţi mişeii din tabăra cealaltă şi că unora dintre ei avea să le vină el de hac. Între el şi Jeff Perkins s-a stîrnit o gîl-

ceavă în legătură cu nişte bani pe care acesta din urmă îi datora unuia din regiunea submontană. Jeff l-a încredinţat că-şi plătise datoria, la care Jack îi spuse: „Bine, dacă ai plătit-o e-n regulă", dar apoi a continuat să facă aluzie la asta şi să tot ducă mîna la pistol. Plummer, care era de faţă, i-a replicat că, de nu se potoleşte, are să-l astîmpere el, mai ales că Jeff îşi plătise datoria, iar Cleveland ar fi trebuit să fie mulţumit. Jeff s-a dus acasă să-şi aducă pistoalele şi, în lipsa lui, Jack Cleveland a început să se laude că lui nu-i era teamă de nimeni. Plummer a sărit pe dată în picioare, aruncîndu-i vorbele: „Ascultă, pui afurisit de..., m-am săturat de sporovăiala ta!" şi, smulgîndu-şi pistolul, începu să tragă în Cleveland. Primul glonţ a nimerit într-o grindă, unde a rămas şi mai apoi, al doilea l-a lovit pe Jack sub centură, făcîndu-l să cadă în genunchi. Jack îşi apucă disperat pistolul şi strigă: „Plummer, doar n-ai să mă împuşti acum cînd am căzut", la care Plummer îi răspunse: „Nu, pui afurisit de... ridică-te" şi, în vreme ce acesta se clătina, nesigur pe picioare, Plummer îl nimeri puţin deasupra inimii. Glonţul ricoşă într-o coastă şi o luă în altă parte a trupului. Următorul îl lovi sub ochi şi-i pătrunse în cap. Ultimul glonţ trecu printre Moore şi un om care stătea pe o bancă. Cum e lesne de bănuit, omul îşi aduse deodată aminte că are treburi ce nu suferă amînare, în altă parte, şi ieşind, dădu nas în nas cu George Ives, care era cu pistolul în mînă, urmat de Reeves, echipat la fel pentru curmarea neînţelegerilor.

Probabil că pentru cetăţenii unor tărîmuri mai aşezate ar părea cu totul nefiresc faptul că în timpul acesta în saloon un bărbat se bărbierea, şi nici el, nici frizerul nu şi-au întrerupt treaba — obişnuinţa e totul, iar aici duelurile sînt un obicei înrădăcinat.

Ives şi Reeves l-au luat fiecare pe Plummer de cîte un braţ şi au pornit-o în josul străzii, întrebîndu-l din mers:

— Puii ăştia nevolnici de căţea au să te spînzure?.

În timpul ăsta, Hank Crawford lua masa cu L.W. Davenport, din Bannack; stătea cam prost cu sănătatea. Gazda intră în cameră şi spuse că un om fusese împuşcat într-un saloon, undeva în partea de sus a tîrgului. Crawford se duse de îndată încotro se îmbulzea mulţimea şi văzu că teama oamenilor faţă de aceşti ticăloşi era atît de mare, încît nimeni nu îndrăznise nici măcar să ridice capul muribundului. Hank spuse cu voce tare că un om în halul acela nu putea fi lăsat în voia soartei şi întrebă: „Nu e nimeni aici care poate să-l ducă la el acasă?". Cîţiva răspunseră că n-au unde, la care el

le-o întoarse spunîndu-le că nici el n-avea unde, dar o să-i găsească totuşi un loc. Şi, ajutat de alţi trei, l-a cărat la gazda lui şi a trimis după doctor.

Nenorocitul a mai trăit vreo trei ceasuri. Înainte de a muri l-a trimis pe Crawford la Plummer să-i aducă păturile pe care le avea la el. Plummer l-a iscodit pe Crawford să afle ce-i spusese Jack despre el. Crawford i-a răspuns că „nimic". „E mai bine pentru el — a zis Plummer — că altfel l-aş fi împuşcat pe puiul acela afurisit de..., acolo, în patul lui" şi a repetat apoi cu insistenţă de mai multe ori aceeaşi întrebare. Apoi, la numeroasele sale întrebări şi ale celorlalţi în legătură cu relaţiile pe care le avea Cleveland, el le-a spus : „Sărmanul Jack, n-are prieteni. Acum l-a ajuns ghinionul, dar cred că are să-l înfrunte." Crawford s-a îngrijit să fie îngropat creştineşte, şi din clipa aceea şi-a dat seama că Plummer l-a însemnat pe răboj ca să-i facă felul, temîndu-se ca nu cumva vreunul din secretele pe care le deţinea Cleveland să nu iasă la iveală, fiindcă ştia destul de bine că atunci avea să fie spînzurat la prima ocazie.

În legătură cu crima asta, o vreme nu s-a luat nici o măsură. Era nevoie de o seamă de fărădelegi strigătoare la cer care să-i imboldească pe cetăţeni să întreprindă prima parodie timidă de dreptate. Încă de pe timpul întemeierii aşezării, schimburile de focuri, duelurile, sudalmele erau ceva obişnuit, de fiecare zi, în Bannack, şi fuseseră comise multe nelegiuiri al căror şir nu s-a mai păstrat. Şi poate sluji drept pildă pentru îngăduinţa şi uşurinţa ce domnea pe acele vremuri schimbul de gloanţe dintre George Carrhart şi George Ives, în toamna lui 1862—63. Stăteau de vorbă amîndoi pe o uliţă, lîngă cabana lui Carrhart. Treptat, se pare că au început să se mînie şi s-au despărţit, Ives strigînd cît îl ţinea gura: „Afurisit să fii tu, am să te împuşc" şi a dat buzna într-o băcănie să-şi ia revolverul. Carrhart a intrat în cabană şi a ieşit primul în stradă, ţinîndu-şi pistolul lipit de corp, cu ţeava în jos. S-a arătat şi George Ives, dar, uitîndu-se din greşeală în altă direcţie după Carrhart, s-a întors cu spatele la el, oferind astfel adversarului său prilejul de a-l împuşca pe la spate, dacă acesta avea de gînd să o facă. Carrhart a stat neclintit pînă ce Ives s-a întors cu faţa la el, pîndindu-i atent mişcările.. În clipa cînd Ives l-a zărit, a tras o sudalmă şi, ridicînd pistolul, a slobozit un foc, dar şi-a greşit ţinta cam cu vreun deget, glonţul lovind peretele casei, alături de care stătea adversarul său. Primul foc al lui Carrhart a fost un rateu ; al doilea glonţ al lui Ives a lovit în pămînt ; al

doilea foc al lui Carrhart a ţîşnit drept în faţa lui Ives, dar nu l-a atins, glonţul trecînd la un fir de păr de el. Carrhart dădu buzna în cabană şi, îndreptînd arma spre adversar, trase. Ives îi întoarse darul în acelaşi fel. Şi au continuat aşa pînă ce Ives s-a trezit cu revolverul gol, Carrhart mai avînd un foc. Cînd Ives a făcut stînga-mprejur ca să scape, Carrhart l-a împuşcat în spate, într-o parte. Glonţul a ieşit prin partea cealaltă şi, lovind pămîntul, a stîrnit praful dinaintea lui Lui Ives nu-i era însă scris să moară de glonţ şi a luat-o la fugă în josul străzii. Ives înjura, făcîndu-şi adversarul laş „care împuşcă oamenii pe la spate". Dar cei doi s-au împăcat şi au uitat cearta, iar Ives a stat restul iernii împreună cu Carrhart la ferma acestuia din urmă

Întîmplări neplăcute se petrec şi în cele mai armonioase „familii", şi iată un exemplu de „accident" obişnuit în viaţa tîrgului Bannack din această plăcută epocă. Doctorul Biddle, din Minnesota şi soţia sa, împreună cu domnul şi doamna Ehort şi oamenii lor, stăteau liniştiţi în jurul focului de tabără, la Pîrîul Lăcustei, cînd domnul J.M. Castner, socotind că o doamnă într-o situaţie atît de delicată ca doamna Biddle avea nevoie de adăpostul unei locuinţe, s-a îndreptat spre tabără şi, aşezîndu-se şi el jos, le-a propus casa lui, pentru care i s-a mulţumit cu politeţe, dar a fost refuzat de către doamnă pe motiv că totuşi carul lor era foarte bun şi comod Abia a avut loc acest schimb de cuvinte, cînd, trosc ! se auzi un revolver în uşa unui saloon şi un glonţ trecu atît de aproape de urechea lui Castner, că vreo două-trei zile i-a tot ţiuit. Se spune că şi-a schimbat poziţia capului cu uluitoare iuţeală. Doamna Biddle mai-mai să leşine, se tulbură foarte tare şi începu să tremure de spaimă. Castner se duse în local şi-l văzu pe Cyrus Skinner pe cale să-şi aşeze revolverul pe masă, cerîndu-i în acelaşi timp unuia dintre jucătorii de cărţi să numere gloanţele rămase. Acesta, la început, refuză, zicînd că are treabă dar, în urma insistenţelor, spuse, după ce făcu un grabnic control : „Păi nu-s decît patru". Skinner răspunse : „L-am băgat pe un tip de acolo în sperieţi". Castner îi puse mîna pe umăr şi adăugă : „Amice, mai-mai s-o împuşti pe doamna Biddle" Skinner declară că n-ar fi ucis niciodată o femeie „pentru nimic în lume", şi se jură că-şi închipuise că era vorba de o tabără de indieni, ceea ce, în ochii lui, n-ar fi fost decît o plăcută petrecere a timpului. Îl pofti pe Castner să tragă o duşcă, dar oferta lui generoasă fu refuzată. Probabil că glonţul îi stătea lui Castner

încă în gît. Doctorul însă primi invitația. Aceste politețuri erau ca o invitație din partea căpitanului către un ofițer din subordine : „Nu ești obligat, dar e musai".

Trebuie să introducem aici un episod care ilustrează o metodă ușoară de a achita datoriile, cum amintește și Shakespeare... Aplicarea în practică a doctrinei în acest caz trebuie pusă pe seama lui Haze Lyons, din Munții Stîncoși, instituit cu de la sine putere drept harnic colector general al tuturor banilor și bunurilor de valoare nu prea grele sau prea incomode de cărat la purtător sau de pus pe cal ; și nu îngăduia pentru asta un răgaz prea îndelungat. Părintele regelui spune :

„Cînd datoria ajunge să te-apese și nu o poți plăti,
Tu șterge-o cu-un burete, nu costă mai nimic".

În loc de buretele de care se vorbește mai sus, într-o situație ca cea care urmează, se folosește de obicei revolverul, ce slujește cît se poate de bine acestui scop, ștergînd ori datoria, ori pe creditor, după cum dictează împrejurările.

Haze Lyons datora niște bani pentru găzduire unui cetățean din Bannack, care a aflat că datornicul cîștigase cu o noapte înainte trei sute sau patru sute de dolari la joc, așa că i-a cerut datoria. Acesta i-a răspuns : „Ascultă, pui de cățea, dacă mi-i mai ceri vreodată, am să fac să-ți iasă pe nas !". Creditorul, cu mărinimie, s-a ferit să-i mai adreseze astfel de cereri neplăcute, și cei doi nu s-au mai întîlnit după aceea față în față decît la spînzurătoare, unde Haze și-a ispășit multele sale păcate.

Următoarea întîmplare este pilduitoare pentru unul dintre multele feluri de a-ți arăta nemulțumirea față de stilul cuiva în relații de afaceri. Buck Stinson era chezaș pentru datoria unui prieten care a șters-o, dar a fost urmărit și adus înapoi. Un puștan obraznic s-a apucat de niște năzdrăvănii de-ale lui și omul în supravegherea căruia era — tocmai cel căruia i se datorau banii — se răsti la copil și-i spuse să plece acasă. Buck pe dată se amestecă în treabă, spunîndu-i omului că n-avea nici un drept să certe băiatul. Dar cînd îl auzi pe celălalt răspunzîndu-i că e de datoria celui ce se îngrijește de copil să-l vegheze, Buck își scoase revolverul și, băgîndu-l sub nasul cetățeanului, îi spuse : „Afurisit să fii, că tot nu mi-e prea dragă mutra ta" și era pe cale să tragă, cînd acesta din urmă îi apucă revolverul de țeavă și-l îndreptă în sus. Se stîrni încăierare și, văzînd că nu putea să tragă, Stinson smulse revolverul din mîna adversarului său și-l lovi puternic peste grumaz, dar nu reuși să-l doboare. Cînd se băgă și barmanul, Stinson îi dădu drumul potrivnicului său,

se jură că avea să-l împuște, însă a fost potolit. Omul fiind astfel prevenit, o luă iute spre casă, cît îl țineau picioarele, ba chiar oleacă mai repede, și-și puse la brîu revolverul și cuțitul, pe care le purtă apoi timp de cincisprezece zile...

Amploarea fărădelegii și disprețul total față de o viață de om, ceea ce-i caracteriza pe ticăloșii care se adunaseră în această vreme la Bannack, vor ieși în evidență în istorisirea primului „conflict cu indienii". Dacă nici aceste fapte nu îndreptățeau formarea unui comitet de vigilență în Montana, atunci Domnul aibă-i în pază pe nepoții unchiului Sam cînd se aventurează dincolo de Mississippi, în căutare de noi terenuri aurifere.

În martie 1863, Charles Reeves, proeminent „funcționar din St. Nicholas", cumpără femeia unui cioban indian, dar aceasta refuză să rămînă la el, pe motiv că se purta urît cu ea, drept care se întoarse la tribul ei, care-și avea tabăra pe o înălțime, la sud de Sălașul Iancheului, la vreo cincizeci de iarzi de ulița principală. Reeves se duse după ea și încercă s-o silească să vină înapoi cu el, dar cînd a vrut să folosească forța, a intervenit unul dintre bătrînii șefi. Cei doi s-au încăierat, Reeves, cu un efort, s-a smuls din mîinile lui, l-a izbit cu pistolul și în încăierare s-a descărcat un glonț, dar fără urmări.

În seara următoare, Moore și Reeves, beți, au intrat în saloonul lui Goodrich și au pus pe tejghea două arme de vînătoare cu cîte două țevi și patru revolvere, spre marea stînjeneală a patronului, care, bănuim, în acel moment și-ar fi vîndut foarte ieftin prăvălia, pe bani gheață plătiți pe loc, sau probabil că ar fi acceptat și o ofertă avantajoasă „în rate". În vreme ce beau mai departe, cei doi se grozăveau că lor nu le era frică de nimeni, chiar dacă albii nevolnici din Sălașul Iancheului se temeau de indieni, și că îndată aveau „să stîrnească tămbălăul". Luîndu-și armele, s-au dus în spatele caselor din dreptul taberei și, ochind, traseră asupra unui cort, rănind un indian. S-au întors apoi în saloon și au mai ras cîte trei rînduri de pahare, fălindu-se cu isprava lor : întovărășiți de William Mitchell, din Minnesota, și de încă doi acoliți, s-au dus înapoi, hotărîți să-și desăvîrșească opera criminală. Cei trei pomeniți mai sus au lansat cu bunăștiință asupra cortului o salvă ucigătoare. Mitchell, care avea pe o țeavă a puștii plumb de o uncie, iar pe cealaltă alice de vînat mare, a ucis un franțuz, pe nume Brissette, care venise în fugă să afle pricina primei salve de împușcături, plumbul lovindu-l în frunte, iar alicele în alte zece locuri. Au fost uciși,

de asemenea, un şef indian, un băieţel şchiop şi un prunc, iar numărul celor răniţi nu s-a mai stabilit cu precizie niciodată. John Burnes a scăpat, cu degetul mare de la o mînă frînt, iar un altul, pe nume Woods, a fost rănit în pîntece, rană de pe urma căreia nici pînă acum nu s-a înzdrăvenit ca lumea. Şi aceşti doi nenorociţi veniseră, ca şi Brissette, să vadă ce era cu împuşcăturile şi strigătele indienilor. Cînd ucigaşilor li s-a spus că omorîseră nişte albi, Moore a răspuns cu mult *sang froid*[1]: „Pe puii aceia afurisiţi de căţea nu i-a poftit nimeni acolo".

CAPITOLUL VI

Procesul

Acest masacru groaznic, pus la cale fără nici o provocare, a stîrnit indignarea cetăţenilor şi, a doua zi dimineaţă, s-a întrunit o adunare a populaţiei ca să se ia măsuri pe plan local. Auzind de asta, Charley Moore şi Reeves au pornit-o pe jos în zorii zilei, către Crotalul, Henry Plummer, fiind călare, le-a luat-o înainte. Atunci, în jurul tîrgului s-au aşezat oameni de pază pentru a împiedica orice fugă, şi au fost chemaţi voluntari pentru urmărirea criminalilor. Domnii Lear, Higgins, O.J. Rockwell şi Davenport le-au luat de îndată urma şi i-au ajuns în locul unde se ascunseseră — într-un desiş lîngă pîrîu. Ziua începuse să pălească şi se lăsă un frig cumplit cînd sosiră şi întăririle; după aceea fugarii ieşiră din desiş, se dădură prinşi şi fură duşi înapoi la Bannack.

Plummer fu judecat şi achitat, ţinîndu-se seama că Cleveland îl ameninţase. Mitchell fu surghiunit, dar se aţinu ascuns prin împrejurimile aşezării, de care de fapt niciodată nu s-a îndepărtat prea mult. Apoi au fost judecaţi Reeves şi Moore. Domnul Rheem făgăduise, cu o seară înainte, să conducă acuzarea, iar judecătorul Smith să-şi asume răspunderea apărării, cînd deodată, în dimineaţa procesului, domnul Rheem dădu de veste că fusese angajat pentru apărare. În felul acesta, cetăţenii au rămas fără un om al legii sau un procuror. În cele din urmă îşi asumă răspunderea cazului domnul Coply, dar, nefiind prea înzestrat în direcţia asta, n-a prea avut

[1] Sînge rece (în limba franceză în original) (n.t.)

succes ca acuzator. Domnul Hoyt, din St. Paul, a fost ales judecător în proces, iar Hank Crawford — şerif. Datorită felului deosebit în care era împărţită opinia publică, părea aproape imposibil să se aleagă un juriu imparţial de prin împrejurimi, aşa încît s-a trimis un mesager la Canionul lui Godfrey — unde N.P. Langford, R.C. Knos, A. Godfrey şi alţii se apucaseră să ridice un gater — invitîndu-i pe aceştia să vină la Bannack şi să formeze juriul... Adunarea cetăţenilor număra vreo cinci-şase sute de oameni cărora li se puse întrebarea: prizonierii să fie judecaţi de mulţime sau de un juriu ales? Cîţiva oameni de vază au pledat pentru prima propunere. N.P. Langford şi alţi cetăţeni de frunte au susţinut cealaltă propunere, subliniind necesitatea unui juriu. După mai multe ceasuri de discuţii a fost ales juriul şi a început procesul. La încheierea prezentării dovezilor şi a dezbaterilor, cazul a fost trecut juriului, fără nici o sentinţă. Judecătorul i-a mai informat pe juraţi că, de aveau să-i găsească pe prizonieri vinovaţi, trebuiau să-i şi condamne. După primul scrutin, voturile erau astfel: pentru condamnarea la moarte — un vot, împotrivă — unsprezece. Problema vinovăţiei arestaţilor nu admitea nici o îndoială. Numai N.P. Langford a votat pentru sentinţa condamnării la moarte. În cele din urmă, seara tîrziu, judecătorului i s-a înmînat sentinţa pecetluită: surghiunul şi confiscarea averii. Moore şi Reeves erau surghiuniţi din ţinut, dar li se îngăduia să rămînă la Deer Lodge pînă cînd puteau traversa munţii.

Dimineaţa, curtea s-a întrunit din nou şi judecătorul a informat mulţimea că a primit hotărîrea juriului pe care acum o înmîna primului jurat ca s-o citească. În consecinţă, domnul Langford o citi cu voce tare.

Din acea clipă, prietenii lui Moore, Reeves şi Mitchell şi-au arătat pe faţă sentimentele de duşmănie înverşunată faţă de toţi cei care aveau legături cu procesul.

În timpul procesului, tot felul de oameni primejdioşi se arătau, grozăvindu-se, în spaţiul rezervat judecătorului şi juraţilor, dînd glas unor ameninţări foarte străvezii pentru toată lumea, cum ar fi: „Aş vrea să văd şi eu juriul acela afurisit care va cuteza să-l spînzure pe Charley Reeves sau pe Bill Moore" etc., etc., ceea ce, fără îndoială, a avut în ochii juriului tot atîta greutate cît dovezile procesului. Majoritatea juraţilor au acceptat, ca un fel de justificare, pretextul oferit de arestaţi că indienii omorîseră nişte albi, prieteni de-ai lor, în '49, pe cînd se îndreptau spre California. Dar adevărul e

că tremurau pentru vieţile lor şi trebuie spus că nu fără temei.

Pe seama acestui verdict trebuie pusă creşterea agresivităţii acestor oameni periculoşi. Erau convinşi că lumea se temea de ei. Dacă problema ar fi fost lăsată în mîna vechilor californieni sau a minerilor cu experienţă, Plummer, Reeves şi Moore ar fi fost spînzuraţi, în felul acesta fiind împiedicată multă vărsare de sînge şi multe suferinţe. Tîlharii nu s-ar fi putut aduna în bandă.

CAPITOLUL VII

Plummer versus Crawford

Crawford, care a fost numit şerif la procesul lui Moore şi Reeves, şi-a cerut demisia în două sau trei rînduri, dar a fost convins de către prietenii săi, care au folosit cele mai serioase argumente să-şi continue slujba. I-au promis că vor fi alături de el în exercitarea atribuţiilor, că o să-l plătească, pentru timpul şi banii pierduţi. Crawford a vîndut armele luate de la Plummer, Reeves şi Mitchell pentru a acoperi cheltuielile.

Dar sentimentele mulţimii sînt schimbătoare şi nesigure ca nisipul mişcător. Îndată după cele relatate, „bătrînul Tex", unul din bandă, a reuşit să convoace o adunare a minerilor şi, în cadrul acesteia, s-a hotărît să se înapoieze tîlharilor armele, Plummer şi Tex reclamîndu-le drept bunuri ale lor. Şeriful a fost nevoit să se ducă şi să le aducă, plătind în acelaşi timp toate angaralele, pe listă fiind trecute şi cheltuielile pentru găzduirea arestaţilor. Pentru toate aceste servicii nu i s-a plătit niciodată nici un cent...

Cînd a fost omorît, Cleveland avea trei cai. Unul dintre ei era la o fermă, la Bannack, iar ceilalţi doi erau la vale, la Big Hole. Crawford a convocat două întruniri şi a fost împuternicit să confişte averea lui Cleveland şi s-o vîndă pentru a-şi acoperi cheltuielile... Aşa că se duse la bătrînul Tex, care-i spuse că Jack Cleveland avea un tovarăş, pe nume Terwillinger (tot din bandă), care lipsea pe moment, şi-l sfătui să nu ia lucrurile pînă nu se întorcea şi acesta. Într-una din zile, Crawford trebuia să se ducă la Beaverhead şi a vrut să ia unul din cai, dar Tex i-a spus că nu făcea bine. O zi sau două mai tîrziu, Crawford a văzut calul cu pricina prin tîrg şi,

întrebîndu-l pe Tex dacă nu cumva acela era dobitocul lui Cleveland, acesta i-a spus: „Nu, nu-i acela". Dar Crawford, îndoindu-se de spusele lui, îl iscodi pe un altul, de care era convins că ştia totul despre tărăşenia aceea, şi află că lucrurile stăteau cum bănuise el şi că fermierul îi dăduse lui Tex calul ca să-l folosească în călătoria pe care o plănuia pentru a-l întîlni pe Terwillinger. Crawford îi porunci să ducă înapoi calul şi-i spuse că nu dorea să mai fie dat nimănui. Omul îl duse înapoi, aşa cum i se poruncise. După ce împricinaţii fură surghiuniţi, Plummer se duse la fermă, luă calul, îl încălecă şi porni să-i petreacă pe condamnaţi afară din oraş. Apoi îl aduse înapoi. Crawford, care răspundea de cal, îl întrebă pe Hunter dacă Tex fusese cel care-l luase. Acesta-i răspunse că nu.

În seara următoare, Crawford, împreună cu nişte prieteni de-ai lui, se duse la prăvălia brutarului să bea ceva şi acolo se întîlni cu Plummer, care-l acuză că poruncise să nu i se dea calul nici lui, ceea ce Crawford negă, spunînd că nici nu-i pomenise numele. Hunter, fiind chemat de Plummer, întări această afirmaţie. Ba mai mult, mărturisi că se gîndise că, deoarece Plummer îl omorîse pe Cleveland, nu se cădea să dorească a-i lua şi banii, şi bunurile. Plummer declară atunci că Bill Hunter nu mai cuteza să susţină ceea ce-i spusese, după care părăsi localul. Îl provocase pe Crawford să rămînă de faţă la mărturia lui Hunter, sperînd să se iște ceartă şi să-l împuşte. Crawford primi provocarea şi, înconjurat de prietenii săi, care stăteau cu mîinile pe pistoalele de şase focuri, aşteptă să vadă ce avea să facă acesta: dacă Plummer ar fi mişcat un deget spre pistol, ar fi fost un om mort pe loc, şi ştiind asta s-a potolit.

A doua zi îi trimise vorbă lui Crawford, printr-un bătrîn miner, că fusese greşit informat şi că voia să-l întîlnească întocmai ca pe un prieten. Acesta îi răspunse că fusese jignit fără motiv şi că, de voia să-l vadă, trebuia să vină el în persoană, fiindcă n-avea de gînd să primească scuze printr-un mijlocitor. Plummer îi trimise lui Hank vorbă de vreo două-trei ori, în acelaşi fel, şi primi acelaşi răspuns, pînă cînd, în cele din urmă, cîţiva băieţi au reuşit să-i facă să se întîlnească şi să-şi strîngă mîinile, Plummer declarînd că dorea să-i fie prieten toată viaţa.

Cîteva zile mai tîrziu, Hank se afla din întîmplare într-un saloon, dăscălindu-l pe unul care stîrnise o încăierare, cînd, un individ cu o mutră dubioasă, se făcu la el şi-l întrebă despre ce tot vorbea. Hank îi răspunse că nu era treaba

lui. Omul replică, provocîndu-l la duel cu pistoalele. Hank spuse: „Cu pistolul nu prea ai șanse la mine". Individul insistă să se bată cu pumnii. Hank încuviință și, văzînd că individul n-avea centură de arme, și-o scoase și el pe-a lui, lăsîndu-și pistolul în toc, și o puse pe tejghea. Omul se trase înapoi, într-un ungher întunecat, iar Crawford, ducîndu-se spre el, îl plesni peste obraz. Acesta îndreptă asupra lui Crawford un pistol de șase focuri pe care-l ținuse ascuns, dar Hank fu mai iute și, punîndu-i o mînă în gît, îl apucă de mînă cu cealaltă și-l dezarmă. Plummer trecu de partea individului și amîndoi se munciră să-i smulgă lui Hank pistolul. Totuși Hank și Harry Flegger reușiră să păstreze pistolul, în ciuda eforturilor celorlalți, Harry își conduse prietenul afară, spunîndu-i:

— Hai Hank, aici nu-i de tine; sînt puși să te ucidă.

Apoi îl însoți pînă acasă. Proprietarul localului i-a spus după aceea lui Crawford că totul fusese un complot. Se pusese la cale să fie momit afară ca să se dueleze cu pistoalele, iar acolo banda prietenilor lui Plummer, înarmați cu arme cu două țevi, urmau să-l împuște îndată ce se arăta.

Cîteva zile, lucrurile au decurs normal, pînă cînd Hank și-a dat seama că trebuia să se ducă la Deer Lodge, după niște vite. Plummer i-a spus că și el trebuia să plece la Benton. Hank a încercat să-l facă să mai aștepte o zi două și aveau să meargă împreună, dar Plummer pornise împreună cu George Carrhart, încă de luni dimineață, înainte ca lui Hank să-i fi fost adus calul de la cîmp. După ce-au fost aduși caii, Hank descoperi că îl rețineau niște treburi personale, așa că-l trimise pe măcelar în locul său. A doua zi, văzînd că Hank nu mai plecase, Plummer se opri la Big Hole, apoi se întoarse. Mai apoi Hank află că Plummer pornise de trei ori ca să-l prindă pe drum, dar din fericire nu-l găsise.

În cursul săptămînii, Bill Hunter veni la Hank și pretinse că acesta ar fi zis ceva împotriva lui. Hank, cînd auzi asta, îi spuse că el știa ce clocește în mintea lui și adăugă: „Dacă poftești ceva, ți se poate împlini voia îndată". Văzînd că „nu-i poate lua piuitul" — cum se spune în munți — și că nu-l putea intimida, Bill se răsuci pe călcîie și o șterse, și de-atunci nu i-a mai adresat lui Hank nici o vorbă.

Duminica următoare, Plummer se arătă în saloonul unde Hank stătea la taifas cu George Purkins și, adresîndu-i-se acestuia din urmă, îi spuse:

— George, vezi că trebușoara aceea dintre tine și Hank trebuie rezolvată odată.

Hank replică:

— Păi nu prea știu despre ce e vorba — și începu să rîdă.

Plummer adăugă:

— N-ai de ce rîde, fir-ai afurisit să fii! Trebuie s-o rezolvați odată.

Întorcîndu-se spre Purkins, declară că el și Crawford ar fi afirmat că el umblă după o indiancă și că încercase să-i facă ochi dulci Catharinei. Începu să-l înjure pe Purkins în toate felurile, spunîndu-i să iasă „afară", fiindcă era „un pui fricos de cățea". Declară apoi sus și tare că putea să-i radă și pe el, și pe Hank Crawford. George îi răspunse că el era un om pașnic nu un bătăuș, și că n-avea de gînd să iasă în stradă cu oricine. Plummer îl provocă în același fel și pe Hank, care-i răspunse că nu-i era teamă să iasă în stradă să se înfrunte cu nimeni, dar că, după părerea lui, omul nu era făcut ca să-și înspăimînte semenul. Plummer îi spuse „haide" și o porni înaintea lui Hank spre stradă. Hank îl urmă îndeaproape, cu ochii în patru tot timpul.

Plummer îi spuse deodată:

— Scoate pistolul!

Hank refuză, zicînd:

— Nu scot nici un pistol. N-am scos niciodată pistolul ca să ameninț un om, și nu vei fi tu primul la care să-l scot.

Apoi propuse să se lupte în oricare alt fel.

— Eu nu-s un pistolar grozav — adăugă el — și nu te-ai fi gîndit la pistol dacă n-ai fi fost sigur de izbîndă.

Plummer spuse:

— Dacă nu scoți pistolul, te împușc ca pe-un cîine.

Hank își puse liniștit mîinile pe umerii lui și, privindu-l adînc în ochi, rosti încet și rar:

— Dacă asta ți-e pofta, cu cît o faci mai repede, cu atît mai bine pentru tine, și, întorcîndu-i spatele, plecă.

Plummer nu îndrăzni să tragă fără ca mai întîi să iște un scandal, știind că altfel era bun de spînzurătoare. În timpul ciorovăielii redate mai sus, Hank se aținuse aproape de Plummer, gata să se ia la trîntă cu el și la bătaie, în cazul cînd ar fi scos pistolul, știind foarte bine că omul acela era cel mai iute și mai dibaci pistolar din munți, și de-ar fi primit provocarea lui, cu mult înainte de a pune el mîna pe revolver, ar fi fost ciuruit de trei sau patru gloanțe. La despărțire, fiecare a înțeles cît se poate de bine ce-i în mintea celuilalt. S-au privit adînc în ochi. Erau oameni ai muntelui

şi fiecare citise pe faţa adversarului : „Ori te ucid eu, ori mă ucizi tu". Plummer socoti că Hank l-a înţeles şi că-şi dădea seama că unul din doi trebuia să moară.

Hank se duse drept la gazda lui şi, luîndu-şi arma cu două ţevi, se pregăti să o pornească în căutarea lui Plummer, cu gînd să-l ucidă de îndată ce avea să-l zărească. Era cît se poate de conştient că orice încercare de împăcare ar fi fost socotită drept laşitate, iar moartea lui ar fi fost o problemă secundară, depinzînd numai de calitatea muniţiei lui Plummer. Dar s-au băgat nişte prieteni şi Hank n-a putut porni decît după plecarea lor, seara tîrziu.

Şi fiindcă veni vorba, oare nu e cît se poate de curios că un om, care are şi nişte prieteni, dacă se trezeşte în situaţia de a se bate, pomeniţii amici, în loc să-l încolţească pe adversar, se apucă şi-l ţin pe el, şi se luptă cu prietenul pînă îl sleiesc de puteri, dînd prilej duşmanului să-l lovească tocmai cînd se află în mîinile săritorilor săi sprijinitori ?

...Hank începu să-l vîneze cu stăruinţă pe Plummer, care se îndeletnicea şi el cu acelaşi lucru, dar nu le-a fost dat să se întîlnească. A doua zi dimineaţă, prietenii lui Hank s-au străduit să-l convingă să rămînă în casă pînă la amiază, însă n-a fost chip. Ştia ce avea de făcut şi că, într-un fel sau altul, lucrurile trebuiau limpezite. I-a ajuns la ureche că Plummer se pregătea să părăsească tîrgul, ceea ce-l puse pe dată în gardă. Era limpede că încercau să-l îmbrobodească şi să-l împingă spre o fatală lipsă de prevedere.

Luîndu-şi revolverul, se duse în tîrg, la un prieten — Buz Caven. Împrumută de la el o puşcă pentru a fi gata să înfrunte orice situaţie dificilă. După ce aşteptă o vreme, se duse la prăvălia unui măcelar ; rămase înăuntru şi-l văzu pe Plummer de mai multe ori, dar întotdeauna avea pe cineva lîngă el, aşa că Hank nu putea să tragă fără a pune în pericol şi viaţa altuia.

În cele din urmă, Plummer se făcu nevăzut, dar trimise un om să mijlocească o împăcare, şi să-i transmită din partea lui mesajul de a se întîlni ca nişte cunoscuţi : el n-avea să-i vorbească lui Crawford, iar Crawford nu trebuia să-i adreseze un cuvînt. Hank era însă prea hîrşit cu treburi de astea ca să cadă în cursă. Îi trimise răspuns lui Plummer că, deoarece îşi încălcase odată făgăduiala, cuvîntul lui de onoare era vorbă în vînt, că ori unul, ori altul trebuia să plătească sau să plece.

Un prieten de-al lui Hank veni şi-i spuse că se pusese la cale să-l împuşte dintr-o casă de peste drum îndată ce avea

să se arate în uşa locuinţei sale. Hank se feri să iasă în uşă, dar pe la amiază o doamnă, proprietara unui restaurant, îl chemă să vină la o ceaşcă de cafea. Se duse fără armă. Pe cînd îşi sorbea cafeaua, apăru şi Plummer, înarmat cu o armă cu două ţevi, şi începu să patruleze de cealaltă parte a străzii, pîndind un moment prielnic să tragă. Un prieten, Frank Roy, îi aduse şi lui Hank o puşcă. Acesta îl şi luă la ochi pe Plummer şi trase. Glonţul îi zdrobi osul mîinii. Prietenii se strînseră în jurul lui, iar el le spuse :

— M-a împuşcat un pui de căţea.

Apoi fu dus de-acolo. Îi trimise lui Hank provocarea de a se întîlni după cincisprezece zile, dar acesta nu dădu atenţie mîniei unui om cu mîna frîntă. După vreo două zile, pe cînd Hank se afla în prăvălia lui Meninghall, intră şi George Carrhart. Hank îi citi în ochi parşivenia, se duse lîngă el îndată şi-i spuse :

— Hei George, ştiu ce cauţi. Te sfătuiesc să nu faci mişcări prea iuţi.

Stickney se duse lîngă el de cealaltă parte şi-i repetă avertismentul. După o vreme, mărturisi că venise să-l ucidă, dar, ascultînd relatarea lui Hank, îşi desfăcu haina şi-i arătă pistolul înfipt la îndemînă, în cingătoarea nădragilor, declarînd în acelaşi timp că voia să fie prieteni.

Se puse pe picioare altă ceată care să vină să-l împuşte pe Crawford, dar nici aceasta nu reuşi să-şi ducă la îndeplinire intenţiile. Auzind toate astea, cîţiva cetăţeni se oferiră să-l împuşte sau să-l spînzure ei pe Plummer, dacă venea şi Crawford cu ei, dar el refuză, spunîndu-le că o să-şi poarte singur de grijă. La 13 martie o porni spre Winsconsin, mergînd călare pînă la Fort Benton. Fu urmărit de trei bărbaţi, dar nici unul nu se apropie prea mult, şi, ajungînd la fluviu Crawford, luă vasul şi sosi teafăr acasă. Avea de gînd să se întoarcă în toamnă ; fraţii lui îi trimiseră bani de drum, dar diligenţa fusese jefuită şi toate scrisorile furate. Din nenorocire, banii lui împărtăşiseră soarta poştei. În ultima vreme, Crawford locuia la Virginia City, unde se întorsese nu demult după ce se căsătorise în State.

Relatarea necazurilor acestui om am făcut-o numai pentru a arăta în ce stare se afla societatea care îngăduia punerea la cale, în mod făţiş, a unor asemenea fărădelegi, şi care făcea necesare astfel de măsuri de apărare.

Glonţul care-l lovise pe Plummer în mînă alunecă la vale de-a lungul osului şi se opri la încheietură. După execuţia sa, glonţul fu găsit lustruit de continua frecare a în-

cheieturii. Mîna dreaptă cu care ţinea pistolul fiindu-i astfel vătămată şi nefolositoare pentru scopuri războinice, deşi braţul fusese salvat de priceperea unui ajutor de chirurg, Plummer se antrenă să scoată pistolul şi să tragă cu stînga, şi a dobîndit destulă abilitate, dar n-a atins niciodată precizia şi îndemînarea fatală a celeilalte mîini, pe care prefera s-o folosească chiar şi acum.

CAPITOLUL VIII

Un pomelnic al fărădelegilor

Şi altora care au avut cît de cît legătură cu acel proces de batjocură le-a mers cam prost, fiind pîndiţi şi bătuţi cîineşte. Domnul Ellis, principalul martor, era urmărit ori de cîte ori se ducea sau se întorcea de la terenul lui aurifer şi, pînă la sfîrşit, a fost nevoit să se întoarcă în State. A fost urmărit cale de vreo trei sute de mile, pînă la Fort Benton, şi a scăpat cu viaţă din mîna următorilor lui numai luînd-o furiş în josul fluviului şi ascunzîndu-se pînă ce vaporul a ajuns în dreptul lui, şi atunci, ţîşnind din ascunzătoare, a strigat pînă s-a făcut auzit şi a fost luat la bord.

N.P. Langford a fost în mod deosebit ţinta urii lor. Ei contaseră pe sprijinul său la proces pentru că fusese în favoarea unui juriu, dar cînd au văzut că a votat pentru condamnarea la moarte, au jurat să se răzbune pe el, ca şi pe un altul, un bun prieten de-al său. Acesta din urmă n-a mai putut să se ducă la lotul lui de lucru fără a avea la el o armă încărcată şi un revolver. La un moment dat, ticăloşii au pus la cale în toate detaliile un complot pentru asasinarea domnului Langford, şi numai întîmplarea a dat în vileag pregătirile şi intenţiile lor, şi conspiraţia a eşuat pentru că victima a fost înştiinţată la vreme de un prieten. Solidaritatea prietenilor celor doi bărbaţi — care îmbrăţişaseră cauza respectului faţă de ordinea din acea aşezare — era prea puternică pentru a fi înfruntată făţiş. Totuşi pluti deasupra lor în continuare pericolul de a fi luaţi pe nepregătite şi asasinaţi.

Într-una din zile, pe cînd unul din prietenii lui Langford mergea fără griji pe Strada Mare, îl zări pe Plummer apropiindu-se. Îndată îşi scoase de la brîu un cuţit de vînătoare şi începu să ascută o bucată de lemn pe care o ridicase de

jos tocmai în acest scop. Curînd ajunse faţă în faţă cu Plummer, care, uitîndu-se cu multă bănuială la armă, îl întrebă :

— De ce, ori de cîte ori te întîlneşti cu mine, ascuţi cîte o bucată de lemn ?

Omul, aruncîndu-i o privire încruntată şi hotărîtă, îi răspunse de-a dreptul :

— Domnule Plummer, ştii ce părere am despre dumneata şi prietenii dumitale, şi n-am de gînd să vă las vreodată să mă luaţi prin surprindere. Nu vreau să fiu împuşcat ca un cîine.

Văzînd că Mitchell tot nu părăsise tîrgul, foarte mulţi cetăţeni au socotit că era culmea nedreptăţii să-i ţină pe Moore şi pe Reeves departe de aşezare, la Poarta Iadului, unde zăpada căzută împiedica traversarea munţilor, şi, într-o duminică, fu convocată o adunare a minerilor la care, prin vot, au fost iertaţi de pedeapsă, aşa că aceştia s-au întors înapoi.

Înainte de asta s-a făcut o încercare de a jefui prăvălia lui Higgins şi Warden, de la Deer Lodge, dar proprietarii au aflat din vreme, reuşind să ascundă banii.

Tîlharii jefuiră Expresul Walla Walla. Treaba a fost condusă de Plummer şi se crede că la asta a dat o mînă de ajutor şi Long John. Nu au fost descoperiţi de fapt niciodată cei care au fost amestecaţi în afacere.

Un oarecare domn Davenport şi nevasta lui mergeau de la Bannack la Benton, cu gînd să ajungă cu vaporul în Statele din est. În vreme ce prînzeau la Crotalul, dintre sălciile alături de care îşi aşezaseră tabăra, se arătă deodată un individ mascat în negru şi le ceru banii. Domnul Davenport îi spuse că nu are ; tipul rîse şi îi zise că avea nevastă-sa, şi pe deasupra şi cît anume. Un uşor imbold al coltului îndreptat spre capul lui Davenport făcu banii să iasă la iveală, iar omului i se porunci, sub ameninţarea pedepsei cu moartea, să nu se întoarcă de îndată la Bannack, ci să se ducă împreună cu soţia mai departe o bucată de drum. Davenport făgădui şi-şi ţinu cuvîntul, după care se întoarse şi dobîndi nişte bani de la oameni ca să iasă din încurcătură. Soţia lui merse mai departe şi ajunse nevătămată în State. Davenport n-a aflat niciodată cine l-a jefuit.

Casa unui franţuz, pe nume Le Grau, care avea o brutărie şi o fierărie în spatele Străzii Mari, în Bannack, a fost călcată de hoţi. Au furat tot ce-au găsit, după care tîlharii au adunat perdelele grămadă şi au încercat să dea foc casei,

dar n-au reuşit. Cea mai mare parte a banilor proprietarului erau din fericire ascunşi şi tîlharii nu i-au găsit.

Am vorbit mai înainte de Geo Carrhart. Era un bărbat foarte arătos, cu multă şcoală, şi se spune că fusese membru al unei adunări legislative de prin vest. Avea purtarea unui gentleman atunci cînd era treaz, dar o nenorocită înclinaţie către whisky îl distrusese. La beţie, o dată sau de vreo două ori o luase călare în sus şi-n jos pe stradă, cu puşca în mînă, ameninţînd pe toată lumea. Faţă de un prieten era deosebit de generos, fiind în stare să-i dăruiască şi calul, dreptul asupra fermei sau orice altceva socotea că i-ar fi făcut trebuinţă. Slăbiciunea lui pentru băuturi tari l-a mînat însă într-o păcătoasă tovărăşie şi i-a adus moartea.

În vreme ce dormea, într-o bună zi în saloonul lui Skinner, un tînăr numit Dick Sap, recunoscut drept un om cu mult curaj, juca pocher cu George Bonefield, un cartofor a cărui dragoste de bani îi depăşea respectul pentru cea de-a opta poruncă. Din dorinţa de a face culoare, acest isteţ fură o carte. Sap îl acuză pe loc că trişează, la care pocheristul sări în picioare, scoase pistolul şi-l îndreptă asupra lui Sap, care era neînarmat. Un prieten îi oferi arma necesară, şi cît ai clipi, Sap şi Bonefield traseră toate gloanţele, deşi, ciudat, fără nici un efect, cel puţin în ceea ce-i privea pe ei.

În scurtă vreme, cearta s-a aplanat şi abia atunci se văzu că Toodles, cîinele lui Buz Caven, care stătea sub masă, fusese lovit de trei gloanţe şi zăcea mort. Deodată geamătul lui Carrhart atrase atenţia şi, uitîndu-se la el, prietenii lui văzură că fusese împuşcat în măruntaie, din greşală, de către Bonefield. Pe dată Moore îi strigă pe Reeves şi pe Forbes, care erau de faţă.

— Băieţi, l-au împuşcat pe Carrhart! Să-i ucidem!

Şi ridicînd pistolul, îl slobozi de două ori spre capul lui Sap. Sap ridică mîinile în sus, neavînd nici o armă, şi gloanţele fură atît de bine plasate, că-l răniră serios la degetul mic al unei mîini şi-l zgîriară la cealaltă. Banditii se porniră să-şi descarce armele la întîmplare în mulţimea care se trăgea înapoi. Un glonţ îl lovi pe un tînăr, Goliath Reilly, trecîndu-i prin călcîi; Bonefield fu lovit sub genunchi şi-şi simţi piciorul amorţit şi de nici un ajutor. Reuşi totuşi să se tîrască pînă la un loc mai ferit şi primi îngrijirile unui chirurg priceput; însă, refuzînd să-i fie amputat piciorul, muri din cauza gangrenei.

Ca dovadă a nesiguranţei în care se aflau viaţa şi bunurile oamenilor în locurile în care îşi făcuseră cartierul general nelegiuiţi ca Plummer, Stinson, Ray şi Skinner poate fi amintit următorul episod.

Cam pe la sfîrşitul primăverii lui '63, Winnemuck, căpetenia războinicilor Bannack, veni cu oamenii lui şi îşi aşeză tabăra pe un loc acoperit de desişuri cam la trei sferturi de milă mai sus de oraş. Skinner şi acoliţii lui organizară o adunare şi alcătuiră o bandă ca să atace şi să omoare tot tribul de indieni. Dar căpeteniile bandei s-au îmbătat în aşa hal, încît oamenilor li se făcu ruşine şi, rînd pe rînd se împrăştiară pînă n-au rămas decît atît de puţini, că acţiunea a fost lăsată baltă. Între timp, un metis l-a prevenit pe Winnemuck, şi bătrînul, războinic cu experienţă, nu mai pierdu nici o clipă şi se pregăti să-şi primească musafirii cum se cuvine. Îşi trimise femeile şi plozii în spate, iar pe cei trei sau patru sute de războinici îi aşeză în partea dreaptă a unui canion, astfel încît ar fi putut cu uşurinţă măcelări toată şleahta. Avea de gînd s-o facă, de era atacat, şi, în plus, voia să jefuiască tîrgul şi să-i ucidă pe toţi albii. Şi nu era o ispravă pentru care să fie nevoie de mari eforturi, iar dacă beţia nu le-ar fi zădărnicit nelegiuiţilor intenţiile lor criminale, acest plan ar fi fost înfăptuit. De fapt, cei care au fost mai apoi executaţi de către vigilenţi erau copţi pentru orice ticăloşie, fiind lipsiţi de teamă şi de Dumnezeu, nişte oameni de nimic şi spaima întregii obşte.

În iunie, acelaşi an, veni vestea că Joe Carsigan, William Mitchell, Joe Brown, Smith, Indian Dick şi alţi patru au fost ucişi de indienii pe care-i urmăriseră ca să dobîndească înapoi nişte vite; i-au ajuns pe indieni din urmă, au descălecat şi au tras asupra corturilor lor; cînd au terminat muniţia, i-au atacat indienii, i-au ucis pe toţi nouă şi le-au luat şi caii.

Bătrînul Snag, o căpetenie care nutrea sentimente de prietenie faţă de albi, sosi la Bannack, cu tribul său, îndată după ce se răspîndise această veste. Haze Lyons trase asupra unuia dintre indieni, cumnat cu Johnny Grant, la Deer Lodge, ca să-şi încerce revolverul, sau aşa într-o doară, sau din principiu, sau pentru a-i lua calul, nu se ştie din ce motiv. Mai mulţi cetăţeni, crezînd că e o încăierare cu indienii, veniră în goană şi începură să tragă şi ei. Indianul sări jos de pe cal şi, aruncîndu-şi pătura din spate, fugi cît îl ţineau picioarele ca să-şi scape pielea, strigînd „Indian bun". Un glonţ îl lovi în şold... Dar, deşi grav rănit, el urcă panta muntelui şi scăpă, strigînd încă în vreme ce alerga „Indian bun,

indian bun", vrînd să spună că era prieten al albilor. Caroll, un cetăţean din Bannack, creştea o fetiţă de indian, şi bătrînul Snag îi făcu o vizită ca s-o vadă. Caroll, care fusese martor la împuşcăturile de care am amintit, alergă acasă şi-i povesti lui Snag, implorîndu-i pe el şi pe fiul lui să fugă şi să scape cu viaţă. Fiul alergă afară şi sări pe cal. Bătrînul Snag rămase în picioare în faţa uşii, pe marginea şanţului, rezemîndu-se de arma învelită într-o apărătoare de piele groasă. În mînă ţinea lasoul şi vorbea cu fiica lui, femeia lui Jemmy Spencer, pe nume Catherine. Buck Stinson, fără să scoată o vorbă, veni pînă la patru paşi de el, scoase revolverul şi-l împuşcă într-o parte. Indianul ridică mîna dreaptă şi spuse :

— Ah, nu, nu...

Răspunsul fu un glonţ care-l lovi în grumaz, după care urmă replica bine amestecată cu înjurături :

— Te-nvăţ eu minte să mai ucizi albi !

Apoi îl împuşcă în cap. Cînd sosi în fugă, atras de împuşcături, un alt om, indianul era mort. Caroll stătea în uşă şi striga :

— Nu trageţi în casă, o să-mi omorîţi familia !

Stinson se întoarse deodată asupra lui şi urlă o salvă de înjurături, cărora le-a pus vîrf obişnuita expresie a banditilor :

— Bagă-ţi minţile în cap sau îţi salt eu tărtăcuţa !

Cyrus Skinner veni şi luă scalpul indianului. Ceata de indieni se împrăştie în fugă. Unul, care rămăsese în urmă, fiind rănit, se aruncă în pîrîu, încercînd să scape, dar fu ucis pe cînd se tîra pe panta malului şi se prăbuşi printre sălcii. Şi acesta fu scalpat. Ceilalţi scăpară, iar fiul căpeteniei, strunindu-şi calul la oarecare distanţă, le făcu semne celor care-i uciseseră tatăl, provocîndu-i la duel, dar cînd gloanţele începură să ricoşeze în pămînt, în jurul lui, îşi smuci bidiviul şi o luă la fugă...

CAPITOLUL IX

Primejdiile drumului

În ziua de 14 a lunii noiembrie 1863, Sam. T. Hauser şi N.P. Langford s-au pornit către Statele din est, laolaltă cu şapte sau opt cărăuşi. Din cauză că s-au încurcat oarecum cu pregătirile şi au întîrziat, n-au fost gata de drum la ora stabilită (ora două) şi, după multă insistenţă, au izbutit să convingă pe unul din cărăuşi să-şi amîne plecarea pînă la ora cinci, arătîndu-i că, de mergeau o parte din noapte, aveau să ajungă convoiul la Horse Prairie, unde făceau popas. Toate discuţiile astea au avut loc în prăvălia lui George Chrisman, unde-şi avea sediul şi Plummer, aşa încît toate planurile lor de plecare au fost ştiute de acest învederat ticălos.

La Bannack, în acea după-amiază s-a răspîndit vestea că s-a descoperit un filon de argint, şi Plummer, a cărui şedere în Nevada i-a creat faima de cunoscător în materie de zăcăminte argintifere, a fost chemat să examineze descoperirea. Plummer a fost invitat în mai multe rînduri să cerceteze cu atenţie diverse filoane, şi niciodată nimeni nu s-a gîndit că aceste plimbări ale lui erau de fapt pentru altceva decît pentru ceea ce se pretindea. Cînd lui Plummer i se transmitea că a fost descoperit „un filon de argint", însemna că împrejurările reclamau prezenţa şefului bandei, de care era mare nevoie pentru a conduce vreo expediţie de jaf ce necesita o căpetenie iscusită, şi care promitea, în schimb, o pradă bogată ca răsplată a izbînzii. Plummer se supunea totdeauna acestei chemări, aşa că şi de data asta a plecat din Bannack îndată după-amiază, luînd-o înspre nord către Rattlesnake, dar după ce s-a îndepărtat de tîrg, şi-a schimbat drumul şi s-a îndreptat spre sud, către Horse Prairie.

Înainte de a pleca din Bannack, i-a dăruit domnului Hauser un fular de lînă, spunîndu-i că „o să-i prindă bine la drum, în nişte nopţi aşa de friguroase".

Cei doi domni nu şi-au terminat pregătirile de plecare decît la şapte şi jumătate seara şi, pe cînd ei plecau de la cabana lui Hauser, în marginea dealului, la sud de Bannack, s-au auzit deodată plescăitul făcut de un corp greu care cade în apă şi strigăte de ajutor. Cei care s-au dus la locul cu pricina au văzut că Henry Tilden, încercînd să treacă şanţul de la Bannack, nu nimerise puntea şi se răsturnase în apă, calul venind peste el. După ce l-au scos de la strîmtoare, omul s-a dus drept la judecătorul (acum guvernatorul) Edgeston şi i-a adus la cunoştinţă că fusese jefuit de trei bandiţi — unul din ei fiind Plummer — între Horse Prairie şi Bannack. După ce povesti împrejurările, se iscă multă îngrijorare în legătură cu soarta domnilor Langford şi Hauser, despre care toată lumea credea că porniseră la ora cinci pe acelaşi drum.

Nevinovaţii călători, deşi nu ştiau nimic de cele întîmplate, erau cu ochii în patru. În dimineaţa aceea, Hauser îi împărtăşise prietenului său Langford bănuielile că erau supravegheaţi şi că aveau să fie urmăriţi de tîlhari, cu intenţia de a fi jefuiţi. Şi în vreme ce Langford îşi băga pe fiecare ţeavă a puştii cîte o duzină de gloanţe de revolver, George Dart îl iscodi de ce-şi punea „atîta plumb pe ţeavă", la care Langford îi răspunse că numai în noaptea aceea se putea întîmpla să aibă necazuri cu bandiţii. Erau atît de siguri că se punea la cale un atac asupra lor, încît nu şi-au lăsat din mînă puştile, cu cocoaşele trase, tot drumul pînă la Horse Prairie, cale de douăsprezece mile, dar n-au dat nici de urma tîlharilor care-l jefuiseră pe tînărul Tilden.

Plummer şi banda lui s-au gîndit că, aflînd de cele petrecute în cursul după-amiezii, călătorii nu s-au mai arătat şi că nu aveau să mai plece de loc în noaptea aceea.

...E posibil ca Plummer, văzînd că victimele pe care pusese el ochii nu se mai arătau, să se fi temut ca nu cumva cetăţenii din Bannack să fi pornit în căutarea tîlharilor care-l atacaseră pe Tilden, şi să fi socotit mai prudent să se întoarcă acasă pe drumuri ocolite, ceea ce şi făcură. Un lucru e sigur: cînd bandiţii s-au întors fără nici o scofală, Plummer s-a dus valvîrtej la gazda lui Langford, s-a interesat dacă acesta plecase şi, primind un răspuns afirmativ, o porni îndată călare pe urmele lor.

Alături de Langford şi Hauser, în car mai era şi un al treilea călător — un străin — care-şi trimisese aşternutul de dormit cu una din căruţele ce plecaseră la amiază, şi acum, ajungînd la popas, străinul văzu că ceilalţi drumeţi abandonaseră speranţa de a-l mai vedea sosind pînă dimineaţa, şi vreo cîţiva îi luaseră cabalîcurile de dormit şi se culcaseră.

Ca să nu-i mai supere pe cei care dormeau, Langford îşi pofti tovarăşul de drum, care nu se simţea prea bine, să se culce în car împreună cu Hauser, iar el luă o învelitoare din piele de bizon şi-şi făcu şi el culcuş pe pămîntul gol, la sînul primitor al naturii.

Era o noapte rece şi, trezindu-se îngheţat bocnă, Langford se sculă şi o porni mai întîi iute în sus şi-n jos pe lîngă tabără ca să se mai încălzească. După o vreme îşi îndreaptă paşii spre pîrîul ce curgea la vreo sută cincizeci de iarzi, dar avînd instinctul de prevedere al celor trăiţi în munţi, îşi luă cu el şi credincioasa armă cu două ţevi; cufundat în gîndu-

rile care-l purtau spre alte peisaje şi alte zile, o porni agale de-a lungul apei care clipocea.

Dar deodată fu trezit din reverie de un zvon de glasuri adus de vînt şi de binecunoscutul ropot de copite al cailor în goană. Malul apei era mărginit de sălcii şi oferea adăpostul întunericului, şi doar printr-o rarişte se putea vedea, de cealaltă parte a pîrîului, cîmpia odihnind netulburată în bătaia lunii. Trăgîndu-se lîngă desiş, văzu patru călăreţi pe cale să străbată una din poteci în plin galop. Simţind instinctiv primejdia, trase cocoaşele armei şi merse pe urmele lor în josul pîrîului, pînă într-un loc unde o spărtură în desişul ce mărginea apa de ambele părţi îi îngădui să-i vadă bine pe acei călăreţi ai nopţii; ieşi la vedere şi rămase cu puşca sprijinită în scobitura braţului, gata de folosit în orice clipă.

Îndată ce Langford ieşi din adăpostul sălciilor, călăreţii, simţindu-i prezenţa, se opriră cîteva momente, apoi îşi continuară drumul în josul apei; hotărît să vadă pînă la capăt despre ce era vorba, în plus fiind la adăpostul desişului şi ştiind că tovarăşii săi erau aproape, numai cît să-i strige la nevoie, cel care-i dibuise pe nepoftiţi o luă iute la picior încă vreo două sute de iarzi şi, trecînd prin apă, abia urcă celălalt mal, că văzu patru oameni care chiar atunci încălecau. Îndată ce l-au zărit, şi-au înfipt pintenii în coastele cailor şi au pornit în goană spre Bannack. Erau Plummer, Buck Stinson, Ned Ray şi George Ives...

Dar de n-ar fi fost împrejurarea providenţială cu aşternuturile care l-a făcut pe Langford să doarmă pe pămîntul gol, şi de nu s-ar fi arătat apoi din întîmplare cu arma în mînă, ca şi cum ar fi stat de pază, toţi călătorii ar fi fost ucişi, deoarece urmăritorii ştiau că au asupra lor o considerabilă cantitate de aur.

Fularul dăruit lui Hauser fusese oferit pentru a îngădui vicleanului tîlhar să-şi găsească omul pe întuneric. Iar faptul că Plummer a fost spînzurat în ziua de naştere a lui Hauser, 10 ianuarie 1864, e o coincidenţă rar întîlnită.

Drumeţii şi-au continuat călătoria fără oprelişti şi, ajungînd la Salt Lake City, au fost asediaţi de cunoscuţi care-i întrebau de mai multe cete de călători despre care se ştia că porniseră cu vreo săptămînă înaintea lor la drum spre aceeaşi ţintă, dar cei de soarta cărora se interesau n-au mai ajuns niciodată la destinaţie şi nici nu s-a mai aflat nimic despre ei vreodată. Îşi dorm somnul de veci în morminte însînge-

rate, și niciodată nu se va ști unde, cum și cînd și-au găsit moartea în mîinile tîlharilor. Dar această soartă necruțătoare a fost totuși răzbunată.

CAPITOLUL X

Respingerea banditților

...La vreo trei săptămîni de la cele relatate în capitolul de mai înainte, M.S. Moody (Milt Moody) porni spre Salt Lake City cu trei care și mai mulți cai de povară...

În toată caravana să fi fost între 75.000 și 80.000 de dolari în aur, și nu e de crezut că o pradă atît de mănoasă putea să scape agerimii de linx a tîlharilor de drumul mare.

Pentru treaba asta, Plummer i-a năimit pe Dutch John (Wagner) și pe Steve Marshland, iar alegerea lui n-a fost deloc proastă în ce-l privea pe Dutch John, pentru că nu s-a mai pomenit vreodată să-și fi înfipt pintenii în coastele unui bidiviu sau să răcnească „Stai" unui bărbat dintr-o bucată un desperado mai îndrăzneț, mai hotărît și mai nesăbuit decît el. Steve Marshland, cînd se punea pe treabă, era cutezător, dar prefera mai degrabă „o milostenie", cum spuneau oamenii muntelui, decît omorul fățiș. Această slăbiciune nepotrivă meseriei nu numai că a salvat viețile multora dintre cei pe care acum sîntem mîndri a-i numi prieteni, ci a înlesnit prinderea sa și a prietenilor săi și executarea lor de către mîna vigilenților.

În canionul Blanck Tail Deer, călătorii poposiseră să ia masa de dimineață aproape de o cotitură bruscă a drumului, cînd deodată auziră, foarte aproape de ei, dar ascunși vederii de desișuri, doi oameni sporovăind. Și primul bandit spunea :

— Eu iau revolverul tău, tu pe-al meu și vii îndată după mine.

Cît ai clipi, fiecare bărbat s-a aflat cu pușca pe genunchi, și nu puțini au fost cei care s-au trezit cu cocoașele revolverelor trase. Pulsul începu să bată mai repede și toate capetele erau „aliniate" spre cotitură. După cîteva momente, Dutch John și Steve Marshland au dat cotul, călare, cu puștile îndemînă. Văzînd ceata pregătită să-i primească așa cum se cuvenea, s-au fîstîcit și au strunit scurt caii. Steve Marshland l-a recunoscut pe Billy Sloon și i-a strigat : „Ce mai faci, dom'le Sloon ?", la care Billy i-a răspuns : „Binișor, mulțumesc dumitale". De atunci, ultimele două cuvinte l-au tulburat mereu, fiind cu prea mult tîlc pentru conștiința lui. Căutînd să-și justifice prezența acolo, tîlharii i-au întrebat de n-au văzut niște cai și de n-aveau cumva cu ei niște animale rătăcite, zicînd că vreo cîțiva mulatri le spuseseră că dobitoacele ce pretindeau să le fi pierdut erau în convoiul lor. Întorcîndu-li-se un hotărît răspuns negativ, ei porniră mai departe.

Bandiții nu se așteptau să dea peste ei atît de curînd și nu erau mascați. Și de n-ar fi fost asta, precum și armele așezate la îndemînă gata de a fi folosite la nevoie, convoiul ar fi fost ușurat fără zăbavă de răspunderea care revenea celor ce transportau lucruri de valoare în acele zile.

Călătorii nici nu și-au închipuit că soarta bunurilor și viețilov lor atîrnase de-un fir de ață și că numai cu o seară înainte „sfiala" lui Steve Marshland îi salvase pe vreo șase-opt dintre ei de la moarte neașteptată. Dar așa a fost. Wagner și Marshland s-au ațînut pe urmele lor și, după ce și-au priponit caii de niște tufișuri, s-au apropiat tîrîș pînă la vreo cincisprezece pași de tabără, cu puștile cu două țevi încărcate cu poșuri și cocoașele trase, și i-au cercetat în voie la lumina focului. Călătorii stăteau tolăniți fără să le treacă prin minte cît de aproape se aflau tîlharii, armele zăceau peste tot numai acolo unde trebuiau să fie nu erau și, neavînd nici măcar un om de veghe care să-i vestească în caz de pericol, își primejduiau din neglijență viețile și bunurile.

Wagner propusese ca el și Marshland să-și aleagă oamenii și să-i doboare cu puștile, iar apoi să dea buzna și să îndrepte asupra călătorilor un foc rapid de revolvere, în același timp strigînd cît îi ținea gura ca să-i facă să creadă că erau atacați de o forță mult mai mare. Nu se temeau că vor rămîne fără muniție după ce aveau să-și descarce armele, fiindcă aveau la îndemînă armele celor doborîți fără îndoială, și șansele erau de o sută la unu ca cei ce vor rămîne în picioare s-o ia la fugă, lăsîndu-și averea pe mîna hoților. Totuși Steve a dat înapoi și atacul a fost amînat pînă a doua zi.

Îndeobște, spre seară, cei cu caii de povară aveau obiceiul s-o ia înaintea convoiului pentru a alege locul de popas pentru noapte, și tocmai cînd aceștia erau plecați, a avut loc atacul asupra carelor. Cînd au ajuns la creasta dintre Red

Rock şi Junction, tîlharii s-au îndreptat spre care, au strigat să oprească şi, după ce i-au strîns pe cărăuşi grămadă la un loc, Dutch John a rămas călare, ţinîndu-i sub ameninţarea puştii, în vreme ce Steve a descălecat şi a început să-i cotrobăiască şi pe ei, şi carele.

Moody îşi lăsase revolverul să alunece într-o cizmă şi nu i-a fost găsit, au scăpat, de asemenea, o sută de dolari în bancnote pe care-i avea în buzunarul de la cămaşă. A ieşit la iveală că toată averea lui Kit Erskine şi a tovarăşului său era o păpuşă de tutun, şi Kit pledă mult ca să-i fie lăsată, dar Steve îi răspunse că era „tocmai ce-i trebuia" şi lui şi puse mîna pe ea. După ce buzunări oamenii, Steve se duse la care, le cercetă, spintecă sacii de călătorie şi găsi o mie cinci sute de dolari în bancnote, dar nu reuşi să dea de aurul care era băgat în bidoanele puse în boccelele de pe cai. În ultimul car se afla un bolnav, Kennedy, şi tovarăşul său, Lank Forbes. Dar nervii celui dintîi erau atît de slăbiţi, încît n-a fost în stare să apese pe trăgaci cînd Steve s-a urcat în car şi a tras într-o parte marginile coviltirului. Nu la fel s-au petrecut lucrurile cu al doilea. Acesta îşi descărcă pistolul în pieptul lui Steve. Steve, slobozind o sudalmă şi un urlet, căzu în genunchi, îşi reveni şi, sărind din car, se prăbuşi din nou, dar se ridică şi o luă pe jos cu o iuţeală uimitoare spre pădurea de copaci înalţi. Răsunetul împuşcăturii sperie calul lui Dutch John, care se trase înapoi, în vreme ce stăpînul îşi slobozea amîndouă ţevile armei asupra căruţaşilor, dar plumbii trecură chiar pe deasupra capetelor lor; Moody îşi vîrî mîna în cizmă şi, scoţîndu-şi revolverul, deschise focul asupra lui Dutch John, care se străduia să mărească distanţa dintre el şi căruţe, cît de repede îi îngăduia fuga calului.

În direcţia lui s-au slobozit trei gloanţe dintre care unul l-a lovit în umăr. Dacă Moody ar fi sărit pe calul lui Marshland şi l-ar fi urmărit, l-ar fi putut lesne omorî, fiindcă de oblîncul şeii era prinsă o armă. Dar astfel de idei trec mai uşor prin mintea unuia care odihneşte într-un fotoliu decît prin capul celor mai mulţi dintre nenorociţii ce sînt atacaţi de bandiţi mascaţi.

Rănile lui John şi Marshland au constituit dovezi temeinice ale vinovăţiei lor atunci cînd au fost arestaţi. John s-a îndreptat spre Bannack şi a fost îngrijit acolo, iar Steve Marsshland a fost doftoricit la Deer Lodge.

Cei plecaţi înainte cu caii de povară se întrebau ce s-a întîmplat cu căruţele şi, deşi neliniştea li s-a potolit, uimirea

în schimb le-a sporit cînd, pe la ora opt, Moody veni în goana calului şi le spuse că nişte bandiţi au atacat convoiul, dar au fost respinşi şi răniţi.

Calul, armele şi lucrurile lui Steve, laolaltă cu douăzeci de livre de ceai, care au fost găsite zăcînd pe drum şi pe care acesta le furase mai înainte de la un convoi de mormoni, au fost — după cum spune o cunoştinţă de-a noastră — „confiscate"

J.S. Rockfelow şi alţi doi tovarăşi s-au întors înapoi şi, dînd de urmele lui Steve, s-au ţinut după ele pînă pe la ora 11 noaptea. Mai tîrziu, după ce-a fost arestat, acest pungaş a recunoscut că la un moment dat urmăritorii au trecut la numai cincisprezece paşi de el.

De-a lungul drumului banditului fugar s-au găsit împrăştiate pe jos toate lucrurile furate, plicurile cu bancnote. Aşa că de pe urma atacului nu s-a ales cu nimic decît cu picioarele degerate şi, în plus, şi-a pierdut calul, armele şi capcanele. J.X. Beidler s-a întîlnit cu Dutch John şi i-a bandajat mîinile degerate, neştiind cine era această nouă cunoştinţă atît de lovită de ger. Şi ori de cîte ori îşi istoriseşte întîmplarea, adaugă: „Aşa a fost să fie norocul meu afurisit" şi în acelaşi timp îşi mîngîie cu o mînă tocul pistolului său de marină, iar cu cealaltă se scarpină în cap, iar ochii cenuşii îi scapără ca stelele înainte de ploaie, jucînd şăgalnici şi plini de inteligenţă

Lank Forbes a pretins calul şi echipamentele lui Steve, cuvenite pe bună dreptate pentru focul lui de revolver şi drept răsplată pentru curajul său. Milt Moody, care-i făcuse pocinogul lui Dutch John, a adus o întîmpinare la aceste pretenţii, iar căruţaşii au adus şi ei un blînd amendament în numele lor, în baza principiului maritim care spune că prada capturată se împarte între toate vasele aflate în cîmpul vizual. Aceştia pretindeau ca „schoonerele"[1] lor să fie reprezentate de către „cîrmaci" Acest subiect a stîrnit multă însufleţire la fiecare popas. Pînă la urmă a fost desemnat un judecător, a fost ales juriul, iar procurorii s-au ciorovăit pe seama dreptului cărăuşilor. Verdictul a fost următorul: Lank avea să rămînă în posesia dobînzii smulse inamicului, plătind cîte douăzeci de dolari fiecărui căruţaş şi treizeci de dolari lui Milt, după care curtea şi-a suspendat şedinţa. Călătorii au ajuns teferi la Salt Lake City.

[1] Velier cu 2-6 arbori. Aici, car cu coviltir din timpul primilor colonişti (n.t.).

CAPITOLUL XI

Jefuirea diligenţei Peabody and Caldwell

Spre sfîrşitul lui octombrie 1863, pentru că unul dintre vizitii s-a îmbolnăvit, a fost nevoie să i se caute un înlocuitor şi William Rumsey a fost angajat să mîne diligenţa pînă la Bannack Pasageri erau domnii Mattison, Percival şi Wilkinson. După ce-au trecut munţii, în apropiere de Virginia City a început să ningă cu furie şi viscolul a continuat fără ostoire pînă au ajuns la vreo două mile de ferma lui John Baker, lîngă Stinkingwater[1] apă care-şi datorează sonorul nume faptului că oamenii muntelui care au botezat-o au dat pe malurile sale de cadavre de indieni intrate în putrezire, suspendate orizontal deasupra pămîntului pe o construcţie din pari, după datinile lor.

Cînd au ajuns la staţie, au găsit ocolul gol şi au fost trimişi oameni să prindă caii. Oamenii de la grajd veniră, în cele din urmă, numai cu vreo cîţiva din caii companiei Peabody and Caldwell, restul aparţinînd companiei A. J. Oliver and Co. Treaba asta le-a luat vreo două ceasuri şi, văzînd că altceva mai bun nu le rămînea de făcut, au înhămat înaintaşii care trăseseră la diligenţă, au pus la roată doi din caii lui Oliver şi au ţinut-o tot o goană pînă la staţia lui Bob Dempsey, ca să mai cîştige din timpul pierdut.

În acest loc luară în diligenţă un alt pasager, Dan McFadden, familiar cunoscut mai degrabă sub numele de „Bummer Dan[2]" Tot drumul pînă la Point of Rocks, pe atunci denumit Ferma lui Copeland, n-au slăbit goana. Au schimbat caii şi acolo, şi, fiind tot în întîrziere, au tras un galop pînă la ferma lui Bill Bunton, la Rattlesnake, unde au ajuns spre amurg.

Aici au aflat că toţi caii fuseseră sloboziţi cu un ceas înainte de sosirea lor, oamenii locului spunînd că nu se mai aşteptau să vadă diligenţa la atîta timp după ce sorocul ei trecuse. Ramsey le-a poruncit să trimită un om să adune caii, ceea ce s-a şi făcut, şi după lăsarea întunericului, omul se întoarse zicînd că nu aflase caii nicăieri. Ca urmare au fost nevoiţi să rămînă acolo peste noapte Nu era mare nenorocire, aşa că şi-au trecut vremea trăgîndu-i cu whisky, după

---

[1] Împuţita. (n.t.)

[2] Joc de cuvinte : în engleză, *to bum*, a tăia frunză la cîini, şi a bea vîrtos. (n.t.)

obiceiul muntelui, Bill Bunton făcînd onorurile casei şi împărţind băuturi. Aveau destulă minte ca să nu se îmbete, fiind pătrunşi de convingerea că în acest caz s-ar fi putut ca principiul dreptului de proprietate să fie încălcat. Vizitiul mai rămăsese fără o pereche de mănuşi groase, în acelaşi loc. Cînd se crăpă de ziuă, se sculară cu toţii şi doi rîndaşi o porniră în căutarea cailor. Unul se întoarse pe la ora 8 şi spuse că herghelia nu era de găsit. Cu puţin înainte de ora 9 veni al doilea rîndaş, cu perechile de cai care trăseseră diligenţa pe ultima etapă a drumului.

Nu le rămînea altceva de făcut decît să înhame înainte o pereche de cai de diligenţă şi să pună rotaşi două mîrţoage bătrîne. Toată tărăşenia era pusă la cale pentru ca diligenţa să întîrzie, deoarece caii aduşi erau sleiţi de oboseală — fuseseră lăsaţi în voia lor ca să se mai întremeze — şi deci nepotriviţi pentru ham... Pe cînd amărîţii de cai erau aduşi şi înhămaţi, se ivi diligenţa companiei Oliver şi încă una, tocmai la vadul apei. Îndată Rumsey strigă : „Toată lumea sus !", dar celelalte diligenţe ajunseră şi ele acolo şi toţi pasagerii celor trei vehicule au intrat din nou înăuntru, în baza principiului consolării reciproce, ca să bea un pahar împreună. Rumsey, care rămăsese nemişcat pe capră, strigă din nou : „Toată lumea pentru Bannack, sus !" şi toţi îşi ocupară locurile... Bill Bunton ieşi afară, cu o sticlă şi un pahar în mînă, şi-i dădu şi lui Ramsey să bea, reproşîndu-i că n-a fost înăuntru cu ceilalţi şi spunîndu-i că şi el mergea la Bannack, aşa că doreşte să-l aştepte pînă termină de servit şi pe ceilalţi pasageri, după care avea să vină cu ei. În vreme ce Bunton intră din nou în clădire, Rumsey pocni din bici, după cum se cădea s-o facă un vizitiu, însă văzu că mîna îi înţepenise de-a binelea din cauza efortului făcut cu o zi înainte şi nu o mai putea mişca. Îi întrebă pe ceilalţi dacă se pricepe careva să mînuiască biciul, dar toţi răspunseră negativ. Era vijelie, o vreme rece şi mohorîtă, vîntul bătea nemilos. Au lăsat perdelele la geamuri. În cele din urmă se arătă şi Bunton, iar Rumsey îl întrebă :

— Billy, te descurci cu biciul ?

La care acesta răspunse :

— Da.

Şi urcîndu-se pe capră, începu să pocnească din bici, iar Rumsey apucă hăţurile. După ce s-a muncit destul de mult cu treaba asta, Bunton spuse că era „afurisit de priceput cu biciul". Au trecut pîrîul şi au luat-o la goană pe cîmpia întinsă. Însă caii au început curînd să slăbească fuga, iar Bunton

s-a pornit să-i şfichiuie cu nemiluita, intenţia sa fiind să-i obosească. Rumsey i-a spus să-i mai cruţe, că altfel n-au să mai ajungă la destinaţie Bunton i-a răspuns că rotaşii îşi dăduseră sufletul pe drum şi fuseseră sloboziţi să se întremeze, adăugînd apoi că, de erau lăsaţi mai domol, aveau să se înmoaie de tot. Au ţinut-o mai departe în trap uşor pînă la defileu şi acolo au luat-o la pas, iar Bunton renunţă la bici, spunîndu-i lui Rumsey că acum putea şi el folosi biciul cît de cît, la nevoie, şi intră înăuntru. Se aşeză pe o cutie lîngă Bummer Dan. Percival şi Madison stăteau pe banca din faţă, cu spatele la vizitiu

După asta, diligenţa mai merse vreo patru minute, cînd deodată vizitiul văzu doi indivizi acoperiţi cu nişte pături, cu glugă trasă pe cap şi cîte o puşcă de vînătoare în mînă. Cînd îi zări, în aceeaşi clipă îl fulgeră „ca praful de puşcă" — cum avea să spună el mai tîrziu — gîndul că erau tîlhari de drumul mare şi strigă cît îl ţinu gura :

— Hei băieţi, uite, uite cine vine ! Luaţi-vă armele !

Toţi se repeziră să se uite prin ferestruica cea mai apropiată, dar numai Matteson, de la locul lui, fu singurul care-i zări. Veneau spre diligenţă în plină goană, apărînd dintr-o albie de torent uscată ce dădea în canionul principal ceva mai înainte, în dreapta drumului. Cît ai clipi, îşi descheie veşmîntul, îşi smulse mănuşile şi puse mîna pe pistol exact cînd banditii ajunseră în dreptul înaintaşilor şi strigau cu voce prefăcută, în dialect

— Mîn'le sus !

Rumsey struni caii, iar banditii din nou :

— Mîn'le sus, bă... ! (vezi formula).

Cînd auzi asta, Bill Bunton începu să se văicărească :

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu, oameni buni, nu omorîţi pe nimeni ! (Îşi exagera puţin rolul ca să-i influenţeze şi să le arate şi celorlalţi pasageri ce au de făcut). Pentru numele lui Dumnezeu, nu mă omorîţi! Vă dau toţi bănişorii mei !

Matteson mai-mai să-şi scoată pistolul cînd tîlharii urlară din nou :

— Mîn'le sus ! etc. etc. Şi ţineţi-le aşa !

Bunton continua să se milogească :

— Oh, pentru Dumnezeu, oameni buni, nu mă omorîţi ! Staţi că viu singur Mă puteţi cerceta, n-am nici o armă.

În timpul ăsta se dădu jos din diligenţă cu fereală, în aceeaşi parte în care erau şi ei. Tîlharii răcniră :

— Jos ! toţi pînă la ultimul... şi mîn'le sus, că-i zbor scăfîrlia la ăl dintîi care le lasă-n jos !

Toţi pasagerii coborîră cu grabă. Apoi banditii se întoarseră spre Rumsey şi-i spuseră :

— Hai, coboară, mă... (ca de obicei) şi adună armele pasagerilor.

Dar asta nu-i prea veni omului la socoteală, aşa că le răspunse :

— Trebuie să fiţi nebuni ca să vă-nchipuiţi că am să cobor şi am să las caii s-o ia razna. De cai n-aveţi trebuinţă şi tot nu v-ar folosi.

— Hai, jos, bă !.. răcni mînios purtătorul de cuvînt.

— E unul care v-a arătat că n-are arme. Să le ia el — le dădu Billy ideea.

Bunton îşi întoarse căptuşeala pe dos ca să arate că n-avea nici un fel de armă. Şi fiindcă îşi cunoştea meseria, spuse :

— Ţin eu caii ! Ţin eu caii !

Tîlharul care cuvînta se întoarse spre el şi-i zise :

— Hai, măi lungane..., şi ţine-i !

Bunton se duse pe dată la înaintaşi, în spatele celor doi tîlhari, şi aceştia, răsucindu-se spre Billy Rumsey, îi poruncîră să coboare de pe capră. Billy strînse funiile în jurul mînerului frînei, coborî şi i se aminti cu politeţe ce avea de făcut :

— Ei, acum, bă... ia armele !

„Te faci frate cu dracul ca să treci puntea", spune o vorbă, aşa că Billy se duse drept la Bummer Dan, care avea la brîu două revolvere marinăreşti, cîte unul de fiecare parte. Rumsey le luă, apoi o apucă pieziş, gîndind că poate avea prilejul să sloboadă vreunul spre ei, dar tîlharii erau prea hîrşiţi în treburi de astea şi-i poruncîră pe dată să le arunce jos. Le puse jos şi, ducîndu-se la Matteson, îi săltă şi lui pistolul şi-l puse lîngă celelalte, în vreme ce tîlharii urlau la el:

— Hai, dă-i zor, mă...

Se duse apoi la Percival, dar acesta n-avea arme la el. Apoi tîlharii îi poruncîră să adune banii călătorilor şi să-i arunce la pămînt lîngă pistoale. Rumsey se îndreptă spre Percival, care, scoţîndu-şi punga, i-o întinse. În vreme ce i-o dădea, Bill Bunton îşi scoase şi el punga şi o aruncă jos, spre Rumsey, cam la jumătatea distanţei dintre ei, şi-i spuse :

— Îs o sută şi douăzeci de dolari, vi-i dau, toată averea mea pe lumea asta, numai nu mă omorîţi.

Billy se apropie apoi de Bummer Dan, care scoase din buzunare două pungi şi i le întinse. Rumsey le luă şi pe acestea şi le aruncă jos lîngă pistoale. Apoi urmă Matteson, dar cînd îşi lăsă miinile în jos să-şi ia banii, capul banditilor urlă :

— Ţine mîn'le sus, bă !... Ia-i banii !

Rumsey se apropie de el şi, băgînd mîna în buzunarul din stînga, află o pungă şi un portmoneu. Profitînd de ocazie, îl întrebă în şoaptă de avea ceva în portmoneu. Acesta îi spuse că nu. Rumsey se întoarse apoi spre tîlhari şi le zise :

— Pesemne că ăsta nu vă trebuie, aşa-i ? spuse el, ridicînd portmoneul în sus.

Matteson îi informă că nu era nimic în el decît nişte hîrtii. Banditii îi răspunseră morocănoşi :

— Nu ne trebuie !

Cercetîndu-i celălalt buzunar, mai găsi o pungă care ajunse şi ea jos, lîngă pistoale.

Apoi banditii îl întrebară pe Rumsey dacă luase totul, şi cînd acesta răspunse că „da", şeful, întorcîndu-se spre Matteson, îl iscodi :

— Asta-i tot ce ai ?

— Nu — răspunse acesta — mai e aici o pungă.

Ţinea miinile în sus în vreme ce vorbea şi arătă buzunarul cu cotul. Banditul îi porunci mînios lui Rumsey s-o ia şi pe aceea şi să nu mai lase nimic. Rumsey făcu precum i se ceruse şi aruncă punga la pămînt, după care se îndreptă spre diligenţă şi-şi şi puse un picior pe butucul roţii, cînd tîlharii începură să urle :

— Păi un' te-ai pornit, bă ?...

— Pe capră, bezmeticule — îi răspunse vizitiul, supărat. Aţi luat tot ce-aţi avut de luat.

Banditul îi replică pe loc :

— Du-te înapoi şi ia taşca aceea umflată — adăugă el, arătînd la Bummer Dan. După tine umblam, dom'le. Ia dă-ţi jos chinga aia de pe umăr, irlandez afurisit...

Bummer Dan avea o curea petrecută peste umăr, de care era legată o pungă mai mare strecurată în pantaloni. Înainte mai zvîrlise două pungi. Văzînd că nu era nici o cale să-şi salveze banii, acesta începu să dezlege cureaua, şi cînd Rumsey ajunse la el, el o desfăcuse. Billy apucă de capăt să tragă punga afară, dar aceasta nu se lăsă scoasă, aşa că-i dădu drumul şi se trase deoparte. Dan se apucă să-şi descheie pantalonii, căpetenia poruncindu-i lui Rumsey să smulgă punga

aia odată, că de nu, îl împuşcă pe loc. În vreme ce vorbea banditul, Rumsey văzu că Dan avea şi altă curea pe sub cămaşă în jurul trupului. Aşa că se trase din nou îndărăt şi spuse :

— Bezmeticilor, doar n-aveţi de gînd să omorîţi un om care face tot ce poate pentru voi. Lăsaţi-l domol !

Îi poruncirǎ să-i dea zor, îl făcură nepriceput... şi-i spuseră că nu mai aveau vreme de pierdut cu el. În timpul ăsta, Dan descurcase cingătoarea şi-i dădu lui Rumsey o pungă mare, cu găitane, în care erau două pungi mai mici. Vizitiul o luă şi pe asta şi-o zvîrli lîngă pistoale.

Banditii încheiară tot tacîmul, spunînd :

— Hai, sus, bă... cu toţii ! Şi spălaţi putina ! Şi de ciripeşte careva dintre voi ceva, viaţa lui nu mai plăteşte nici o para chioară.

Se urcară cu toţii în diligenţă, în mare grabă, Bunton se cocoţă lîngă vizitiu (acum nu mai voia să stea înăuntru) şi începu să şfichiuiască din răsputeri caii, spunînd că în locul acela îi cam ardeau călcîiile şi voia să o şteargă de acolo cît mai iute. Rumsey, uitîndu-se în urmă la un cot al drumului, văzu că banditii descălecaseră, unul ţinea caii în vreme ce celălalt aduna prada care se ridica la vreo două mii opt sute de dolari.

Diligenţa ajunse la Bannack şi se declară jaful la oficiul de poştă al companiei Peabody. Cînd sosi diligenţa, la oficiu se înfiinţă şi George Hilderman. Păru la fel de uluit ca şi ceilalţi. Misiunea lui era să afle ce s-a întîmplat şi să trimită vorbă de cumva călătorii pomeneau numele vreunuia dintre tîlhari, fiindcă atunci, la întoarcere, erau sortiţi morţii. Geo Ives şi banditii din preajma lui au fost prinşi în casa acestei iscoade. Cînd Ives a fost spînzurat, acesta a fost surghiunit. De-ar fi fost prins puţin mai tîrziu, cînd au ieşit la iveală toate ticăloşiile lui, ar fi fost spînzurat laolaltă cu ceilalţi.

Tîlharii aveau un semn ştiut numai de ei pe care-l puneau pe diligenţă cînd aceasta transporta bani, şi astfel ei telegrafiau vestea de-a lungul întregului drum. Cînd ajunse în Bannack, Rumsey spuse pe cine bănuia, dar nu nimeri. Bummer Dan şi Percival îi ştiau pe tîlhari şi-i spuseră şi lui Matteson, dar nici unul nu scoase o vorbă decît după ce banditii fură spînzuraţi. Se temeau să nu-şi piardă viaţa. Frank Parish a mărturisit că a fost părtaş la tîlhărie. George Ives i-a fost tovarăş.

CAPITOLUL XII

Întemeierea orașului Virginia și uciderea lui Dillingham

Pe la începutul lui iunie 1863, Tom Cover, Bill Fairweather, Barney Hughes, Edgar și alți vreo cițiva au descoperit terenurile miniere de la Defileul Alder[1]. A fost o pură întîmplare. După ce-au bătut drum lung și fără succes, se întorceau prin defileu, îndreptîndu-se spre Bannack, cînd unuia dintre ei i-a trecut într-o doară prin minte să încerce să spele un căuș de pămînt. A fost obținută o recoltă bună și fericitul „căușar" își împrumută numele faimosului „Fairweather District".

Tom Cover și alții din ceată s-au dus la Bannack după provizii și spre a împărtăși prietenilor vestea descoperirii. A urmat o nebunie în masă. Un amărît, care se întîmplase printre sălciile de la Beaverhead[2], fu împușcat din greșeală de tovarășul său, care-l luă drept castor. Mai trăi cîteva zile, doftoricit cu multă grijă chiar de cel ce-l împușcase și care era adînc îndurerat. Înnebuniți, căutătorii de aur veneau doar cu animale de povară. Primul vehicul care s-a pomenit în defileu a fost adus de colonelul McLean. Valul căutătorilor de aur a ajuns la defileu în 6 iunie. Cursul rîului era marcat de arini negri, care erau atît de deși, încît în unele locuri nu se putea trece mai departe. Unii poposiră cam la trei sferturi de milă de oraș, la marginea desișului, și din greșeală îi puseră foc și desișul arse cu un vuiet îngrozitor, flăcările o porniră în josul rîului și făcură scrum toate tufișurile.

Aproape îndată după primul mare exod din Bannack, pe lîngă corturi, colibe din crengi și alte improvizații de adăposturi, au fost ridicate și mici cabane din bîrne. Prima a fost Brutăria Mecanică, care acum se află în capătul din jos al străzii Wallace. Cam tot pe atunci s-a înălțat și saloonul lui Morier, iar prima casă de locuit a fost cea a lui John Lyons. După acest început, casele s-au înmulțit ca prin farmec.

Primul nume al actualei capitale a Montanei a fost „Varina" în cinstea soției lui Jeff Davis, dar a fost curînd schimbat în „Virginia"....

Ca o dovadă a abilității și priceperii lui Plummer, ca și a situației dezastruoase în care se afla obștea, se poate aminti faptul că el a reușit să facă să fie ales șerif la Bannack, în ciuda caracterului său bine cunoscut, și de îndată numi ca ajutoare pe doi dintre tîlharii săi — Buck Stinson și Ned Ray. Dar nu s-a mulțumit cu atît, ci avu nerușinarea să sfătuiască pe un bărbat cumsecade și curajos din Virginia să-i deschidă cale și acolo ; iar cum refuzul ar fi atras după sine drept pedeapsă o moarte sigură, omul încuviință. În acest fel, Plummer ajunse de fapt șerif în amîndouă locurile în același timp. Această mișcare politică îi puse cu desăvîrșire pe nefericiții cetățeni la cheremul său și, prin mijlocirea banditilor săi de adjuncți — a căror funcție oficială acoperea multe fărădelegi — el stăpîni cu mînă de fier.

Bogățiile fabuloase ale Defileului Alder au atras puhoi de oameni din tot vestul și apoi și din est, iar printre aceștia erau mulți într-atît de pătrunși de microbul nelegiuirii, încît pentru vindecarea lor nu era alt remediu decît o funie groasă și o smucitură zdravănă.

În cele din urmă, Plummer își numi drept ajutoare pe Jack Gallagher, Buck Stinson și Ned Ray. Primul său adjunct era un om de cu totul alt fason, pe nume Dillingham, care cunoștea foarte bine numele membrilor bandei de tîlhari, știa multe din planurile lor, deși el nu avea nici un amestec. El îl preveni pe un anume Dodge, care se ducea în Virginia împreună cu Wash Stapleton și încă un tovarăș, că Buck Stinson, Haze Lyons și Charley Forbes aveau de gînd să-i jefuiască. Dodge, în loc să-i asculte sfatul, dădu ca un zănatic în vileag toată tărășenia, spunînd-o chiar banditilor, care, bineînțeles, s-au arătat foarte surprinși de această veste. Haze exclamă :

— Ei, pe..., chiar așa ?

Cei trei hotărîră pe dată să-l ucidă pe Dillingham. La Rattlesnake, pe drumul dintre Bannack și Virginia, Haze Lyons îl întîlni pe Wash Stapleton și-l întrebă dacă auzise despre scorneala cu jaful, și-i mai spuse că-i luase urma lui Dillingham pînă acolo, cu gînd să-l ucidă, dar se temea ca Dillingham să nu fi aflat și să fi fugit din ținut. Wash, care acum spune că și cînd a adormit în biserică s-a simțit mai bine decît atunci, îi răspunse pe dată :

— Nu, e prima oară că aud de treaba asta și nici n-am decît vreo sută de dolari în bancnote, iar dacă au poftă să-i ia, n-au decît, numai să-mi dea drumul să plec.

Celălalt se jură că totul nu era decît o minciună sfruntată, după care se despărțiră.

Tîlharii își continuară drumul spre Virginia. Jack Gallagher veni la X și-i ceru un cal ca să aibă amicul său Stinson

[1] Defileul Arinului. (n.t.)
[2] Cap de castor. (n.t.)

cu ce să se ducă în josul defileului. La început, cererea i-a fost refuzată, proprietarul spunîndu-i că şi el voia s-o ia la vale prin defileu. Jack insistă şi, după ce promise că avea să se întoarcă în jumătate de ceas, omul îi dădu calul. Dar umblă vreo două ceasuri, şi cînd se întoarse, proprietarul era turbat de furie. De fapt, ei se duseseră să se sfătuiască şi să pună la cale crima, care fusese sorocită pentru a doua zi, deoarece aflaseră că Dillingham era în defileu.

Dimineaţa, Buck Stinson, Haze Lyons şi Charley Forbes puteau fi văzuţi cufundaţi într-o adîncă „dezbatere profesională", în apropierea unei colibe din crengi unde ţinea şedinţă de judecată dr. Steele, cîntărind o pricină în legătură cu drepturile asupra unui teren aluvionar... Dillingham stătea în picioare lîngă improvizatul local de tribunal cînd se arătară cei trei tîlhari.

— Avem o treabă cu dumneata ! îi spuse Haze.

Stinson o luă cu un pas sau doi înaintea celorlalţi. Haze mergea într-o parte, iar Forbes venea din urmă.

— Aduceţi-l încoace ! Ia fă-l să vină ! spuse Buck Stinson, întorcîndu-se pe jumătate şi aruncînd o privire peste umăr.

Mai făcură vreo zece paşi, se opriră şi toţi trei se întoarseră deodată spre Dillingham.

— Mă... ia înghite-ţi minciunile ! răcni Haze.

Şi brusc toţi trei îşi scoaseră pistoalele şi le descărcară în aceeaşi clipă, încît numărul focurilor trase se putu stabili mai degrabă după scăpărarea revolverelor decît după sunetul împuşcăturilor. Totuşi a fost o deosebire : Haze a tras cel dintîi, rănind victima în coapsă ; Dillingham şi-a dus mîna la rană şi a gemut ; glonţul lui Buck Stinson i-a trecut pe deasupra capului ; însă glonţul lui Charley Forbes i-a străpuns pieptul. Cînd fu lovit în piept, Dillingham se prăbuşi ca un sac gol. Fu dus într-o colibă, unde nu mai trăi decît foarte puţin.

Jack Gallagher, fiind ajutor de şerif, aranjă treburile foarte prompt şi nimerit (pentru prietenii săi). Se repezi la ei, de parcă ar fi fost înţeleşi, le luă pistoalele, îl reîncărcă pe cel al lui Buck Stinson, ca să nu se mai ştie (dacă ar fi avut careva chef să vorbească) din ce pistol a pornit glonţul fatal.

Împricinaţii au fost, desigur, arestaţi. Formalismul încă nu se prăsise printre mineri. Oamenii au ales un căpitan al pazei şi un grup de mineri i-a luat în primire pe arestaţi, care

au fost conduşi într-o cabană din bîrne, unde-i acum prăvălia lui John Mings.

Fu alcătuit un tribunal şi începu judecata. A fost o judecată făcută de tot poporul laolaltă... James Brown şi H.P.A. Smith au fost în favoarea unui juriu format din doisprezece oameni, însă E.R. Cutler se opuse, ştiind că lista juriului avea să fie întocmită de un şerif tîlhar. S-a pus la vot, fiecare strigînd da sau nu după cum socotea de cuviinţă, dar nu s-a ajuns la nici un rezultat, aşa că au fost trase două care unul lîngă altul, lăsîndu-se un interval între ele. Întîi au trecut prin strungă cei care erau pentru un juriu format din doisprezece oameni. Cei care erau pentru un tribunal al poporului au trecut după aceea prin spaţiul dintre care. A biruit propunerea în favoarea unui juriu format din toţi cei prezenţi.

Judecătorul G.G. Bissell a fost numit preşedinte în virtutea funcţiei sale. El declară că procedura era cam neobişnuită, dar dacă cetăţenii numeau încă doi oameni de nădejde care să stea alături de el, atunci avea să o scoată la capăt. S-a aprobat şi asta, iar dr. Steel şi dr. Rutar au fost aleşi să-i ţină tovărăşie... E.R. Cutler, un fierar, a fost numit procuror public ; Jem Brown a fost ales asistent, judecătorul H.P.A. Smith a fost desemnat pentru apărare şi toţi cetăţenii aflaţi acolo erau juraţi. Putem adăuga că boxa juraţilor era Defileul Alder, tronul dreptăţii, o căruţă trasă unde începe acum strada Wallace.

Procesul se deschise prin rechizitoriul lui Buck Stinson şi Haze Lyons şi continuă pînă la lăsarea serii cînd curtea ridică şedinţa. În timpul nopţii, arestaţii au fost lăsaţi sub pază straşnică. Gardienii au vrut să-i pună în fiare, dar tîlharii au refuzat. Charley Forbes spuse că „numai mort" se va supune. Ceea ce (cum să nu ?) convenea de minune minerilor care-l păzeau, şi într-o clipă şase puşti se îndreptară spre căpăţîna lui Charley. Părerea acestor domni asupra principiului practic al priponirii cu lanţuri suferi o schimbare bruscă. Charley spuse domolit :

— Puneţi-mi fiarele !

Fiarele erau de fapt un lanţ uşor de tras butuci şi un lacăt. Restul nopţii a fost linişte. Doar Haze insistă să se trimită după un cetăţean de vază, care se apropie, urmărit de ţevile puştilor paznicilor, şi-l întrebă ce poftea.

— Păi — făcu el — vreau să-i sloboziţi pe oamenii ăştia. Eu l-am împuşcat pe Dillingham. Am venit într-adins pentru asta, iar oamenii ăştia n-au nici o vină. Am fost trimis aici de cei mai de seamă cetăţeni din Bannack.

Cînd fu apoi întrebat cine erau aceştia, spuse numele cîtorva din cei mai de vază oameni, apoi adăugă :

— Henry Plummer mi-a zis să-l împuşc.

Prima parte a mărturiei lui era minciună sfruntată, mulţi dintre aceşti oameni neavînd habar de cele petrecute timp de multe zile chiar după aceea. Ultima parte însă era adevărul adevărat. După ce oamenii şi-au luat masa de dimineaţă, a reînceput judecata, care a continuat pînă la prînz. În vremea asta, procurorii îşi încheiaseră rezhizitoriile, iar pricina fu supusă poporului de faţă : vinovaţi sau nevinovaţi ? Verdictul a fost aproape unanim : vinovaţi ! Apoi preşedintele a supus mulţimii modalitatea pedepsei, şi din toate părţile se ridică un cor de glasuri uriaş :

— La ştreang cu ei !

Îndată fură desemnaţi oameni care să ridice spînzurătoarea şi să sape gropile criminalilor condamnaţi.

* * *

În vremea asta, judecata lui Charley Forbes continua. Se făceau eforturi pentru a-l salva pe Charley, punîndu-se în cumpănă înfăţişarea lui plăcută şi educaţia sa aleasă, se prezentă un pistol cu toate gloanţele în el, făcîndu-se dovada (?) că era al său. De fapt, era al lui Buck Stinson şi fusese „aranjat“ de către Galagher. Dar minerii se cam săturaseră, şi cînd se puse problema sentinţei, mulţi dintre ei se împrăştiaseră. În plus, pledoaria sa măiestrită, care a constituit una dintre cele mai reuşite dovezi de elocinţă făcute vreodată în munţi, l-a salvat.

Forbes era un tip minunat clădit, drept ca un brad, arătos, îndrăzneţ şi ager în mişcări ca o pisică. Prietenii îl socoteau chiar mai iute şi mai iscusit în mînuirea pistolului decît Plummer. Îşi cususe tocul direct de brăcinar şi-l purta exact în faţă, în aşa fel încît să poată apuca oricînd tocul, fără nici o ezitare, cu arătătorul pe trăgaci şi degetul mare pe cocoş, ori de cîte ori era nevoie, ceea ce se întîmpla destul de des.

Charley i-a mărturisit unui domn demn de cea mai mare încredere că el îl ucisese pe Dillingham şi, în plus, obişnuia să facă haz de „slăbiciunea“ minerilor care l-au achitat. L-a mai prevenit pe omul cu pricina că va fi atacat cînd va pleca la Salt Lake, dar cetăţeanul nu s-a speriat de loc şi i-a spus :

— N-ai decît să încerci, Charely. Oamenii dumitale vor fi răzleţiţi pe cînd noi vom fi toţi la un loc, şi o să vă facem o primire... dacă veţi veni.

Convoiul bătu în prima zi un drum de vreo şaizeci de mile şi, în felul acesta, scăpă de atac.

Charley mai scria şi pentru presă ; i-au apărut în ziarele din California chiar cîteva articole cu privire la situaţia şi perspectivele teritoriului, şi erau foarte bine scrise.

Charley fu achitat prin vot aproape unanim. Judecătorul Smith izbucni în lacrimi, i se aruncă de gît şi-l sărută, îngăimînd :

— Băiatul meu, băiatul meu !

Sute de oameni s-au adunat în jurul lui, i-au strîns mîna şi l-au felicitat, pînă cînd deodată îşi aduseră aminte că mai erau şi doi indivizi de spînzurat, ceea ce promitea să fie şi mai interesant, aşa că mulţimea se împrăştie, îndreptîndu-se spre „închisoare“.

Lumea împinse pînă în uşa „închisorii“ căruţa în care criminalii urmau să fie duşi la spînzurătoare. Apoi li s-a poruncit să urce în car, ceea ce şi făcură, o dată cu ei acolo înghesuindu-se mai mulţi prieteni de-ai lor.

Cînd s-a ajuns aici, lumea a cerut să-l vadă pe judecătorul Smith, şi în mijlocul zarvei şi tulburării generale, în vreme ce Haze Lyons plîngea şi cerea îndurare, mai multe cucoane, adînc impresionate, clamau cu insistenţă : „Salvaţi vieţile sărmanilor băieţi“. Doamnele recunosc că au plîns, dar spun că au vărsat lacrimi pentru a se împlini o judecată dreaptă. Una dintre ele îl văzuse pe Forbes împuşcîndu-l pe Dillingham, şi acum socotea că era o crimă pentru care ar fi fost vinovaţi toţi cei de faţă dacă-i spînzurau numai pe Stinson şi pe Lyons şi-l slobozeau pe capul tîlharilor doar pentru că era mai arătos. Tot ea oferise pînza cu care fusese acoperit trupul celui ucis...

Ieşi la iveală şi o scrisoare (ticluită de alţii ca să impresioneze) şi un prieten de-al lui Lyons susţinu „să se citească scrisoarea lui Haze către maică-sa“. Se făcu şi asta în timp ce din mulţime se auzeau glasuri : „Citiţi scrisoarea !“, „La dracu' cu scrisoarea !“, iar alţii care au priceput cam cum vor evolua lucrurile strigau : „Daţi-i un cal şi să se ducă la mă-sa!“.

În ciuda faptului că totul fusese hotărît cum am arătat mai sus, se trecu din nou la vot, întîi prin „da“ şi „nu“. Fiecare tabără susţinu că ea avusese cîştig de cauză. La o a doua rundă s-a stabilit ca acei care erau pentru spînzurătoare să

treacă în partea din sus a dealului, iar cei pentru achitare în partea de jos. Între timp, în jurul carului domnea o totală confuzie. Cel de-al treilea vot s-a organizat altfel. Au fost desemnate două grupuri de cîte doi bărbați. Printre primii doi treceau cei care erau pentru executarea sentinței, iar printre ceilalți doi mergeau cei care erau pentru punerea în libertate a condamnaților. Ultima echipă și-a mărit în mod iscusit numărul de voturi, folosind o metodă simplă și eficientă : trecerea votanților de mai multe ori la rînd. Pînă la urmă, un miner irlandez mai cinstit, căruia nu-i tremurau nădragii pe el ca celorlalți, exclamă :

— Ia te uită drăcie, negrul ăla afurisit a votat de trei ori pînă acum !

Cînd auzi asta, urmașul lui Ham o rupse la fugă spre sălcii cît îl țineau picioarele. Acest mod de votare puse capăt disputei și Gallagher, cu revolverul în mînă, strigă :

— Dați-le drumul, sînt achitați !

În mijlocul a o mie de glasuri, care mai limpezi, care mai nedumerite — „Dați-le criminalilor un cal !", „Lăsați-i să plece !", „Ura !" etc. — unul dintre cetățeni, văzînd un bidiviu cu o șa indiană pe spinare, aparținînd unei femei din neamul Blackfoot[1], puse mîna pe el, cei doi criminali se săltară amîndoi în spinarea animalului și o tuliră în galop din defileu. Unul dintre gardieni, arătînd spre spînzurătoare, îi spuse altuia :

— Uite monumentul dreptății dezamăgite !

În vreme ce se desfășura această farsă mizerabilă, victima criminalilor iertați zăcea țeapănă și despuiată pe o masă de pocher, într-o colibă de crengi din defileu. Judecătorul Smith veni la X și-l întrebă dacă nu se aflau destui oameni ca să-l îngroape pe Dillingham. X îi răspunse că erau destui, reuși să găsească un car, puseră mortul în sicriu și o luară în sus pe Afluent, către cimitirul de astăzi de pe Dealul Cimitirului, unde fu săpat primul mormînt din Virginia, care primi trupul celui ucis. Cînd procesiunea se puse în mișcare, cineva îi spuse judecătorului Smith :

— De n-ar fi fost scumpa mea soție și fiica mea, sărmanii băieți ar fi fost spînzurați.

Un om care văzuse că numitele doamne nu vărsaseră o lacrimă pentru victimă, îi replică pe dată :

[1] Picior negru. (n.t.)

— Bag seamă că scumpa dumitale soție și fiica dumitale n-au plîns pentru sărmanul Dillingham, ci și-au păstrat lacrimile numai pentru ucigași.

— Oh ! exclamă soțul. Pentru Dillingham am plîns eu.

— Fir-ar să fie, te-ai gîndit și la asta — îi răspunse munteanul.

În jurul mormîntului se adunase un grup de vreo opt sau zece bărbați, și unul întrebă cine avea să slujească prohodul. Altul spuse :

— Dom-le judecător, tot ai vorbit mai mult numai dumneata în astea trei zile, ar fi bine să-i tragi și cu rugăciunea.

Cel căruia i se adresase, îngenunchie și murmură o lungă rugă, așa cum se cuvenea, dar trebuie spus că era atît de beat, încît a îngenunchia era în aceeași măsură un semn de respect, dar și o necesitate. Unii nu ajung la Dumnezeu decît dacă se îmbată. Aceștia trec de la veselia chefului și paharul de vorbă la sporovăială, de unde o apucă drept spre religie și sînt adînc tulburați. Spre final, scena se transformă într-o smiorcăială lacrimogenă și se încheie într-o toropeală dobitocească. Orice om tulburat de băutură nu mai e om de nădejde.

CAPITOLUL XIII

Jaful diligenței poștale de la Salt Lake

Tîrziu, la sfîrșitul lui noiembrie 1864, diligența companiei Oliver de la Salt Lake, condusă de Thos. C. Caldwell, părăsi Virginia, îndreptîndu-se spre Salt Lake, avînd ca pasageri pe Leroy Southmayde și căpitanul Moore. Mai era și un vizitiu care era slobod în ziua aceea, pe nume Billy. Cam pe la ora trei după-amiază au ajuns la ferma Loraine, unde se arătă călare și George Ives, care făcu popas acolo. Voia să i se schimbe și lui caii, dar nu reuși. Atunci spuse să i se dea ovăz calului pe care-l avea și se învîrti apoi numai pe lîngă Sauthmayde tot timpul. Deodată îi spuse :

— Am vești de la Tex. E la ferma Cold Spring[1].

[1] Izvorul rece. (n.t.)

Ceru să i se aducă apoi calul. Era însoțit de Steve Marshland. Între Loraine și Cold Spring au depășit diligența, și cînd aceasta ajunse la fermă, cei trei erau, bineînțeles, în plin sfat.

Tex, alias Jem Crow[1], a mărturisit după aceea că cei doi i-au împărtășit intenția de a jefui în noaptea aceea diligența. Bătrînul Tex pîndea diligența pe cînd aceasta se pregătea de plecare din Virginia, iar căpitanul Moore, văzîndu-l și cunoscîndu-i năravul, îi spuse lui Southmayde că nu-i prea venea la socoteală că-l întîlnise acolo. Cele petrecute, ca și mărturii concludente, au dovedit că Tex era iscoadă și, avînd un bidiviu iute de picior, o luase la goană înaintea diligenței, străbătînd ținutul, după cum s-a arătat.

Diligența a mers mai departe și a ajuns la Rocks, iar acolo a rămas pînă dimineața. La ferma Stone, tîlharii au făcut un ocol și au depășit diligența, nebăgați în seamă. În vremea asta, lui Ives i s-au alăturat Whiskey Bill și Bob Zachary. Pe la ora unsprezece ziua, călătorii i-au ajuns din urmă pe tîlhari. Aceștia își țineau puștile rezemate de brațul stîng și, din spate, păreau a fi niște vînători. Cînd diligența ajunse în dreptul lor, ei își suciră deodată caii și-și îndreptară puștile asupra călătorilor. Bill Graves[2] îl luă la cătare pe Tom Caldwell, Ives pe Southmayde, în timp ce Bob Zachary, îndreptîndu-și pușca spre diligență, nu-i pierdu din ochi pe căpitanul Moore și pe Billy.

Southmayde avu prilejul să se uite pe țevile puștii lui Ives, și aproape că zări plumbii mari gata-gata să țîșnească afară. Și dacă-i vorba de gust, chiar și acum socoate că priveliștea a fost atît de atrăgătoare și plină de învățăminte, încît ne-a mărturisit în mod confidențial că, de va avea vreodată ghinionul să ajungă din nou în preajma vreunor tîlhari în exercițiul funcțiunii, atunci va prefera să privească toată scena mai de la distanță, stînd mai deoparte, tocmai ca să o poată povesti cu obiectivitate. Fiindcă e greu să relatezi „fără teamă, părtinire sau dușmănie“, cînd ți se oferă din față și de la foarte mică distanță priveliștea a două guri de țeavă de pușcă. Se poate „fără părtinire și dușmănie“, dar ca să respecți și primul principiu, ar fi fost nevoie de multă nepăsare față de o ploaie de „plumb rece“, nepăsare pe care o au numai iubitorii înfocați ai romanțurilor ieftine, iar aceștia nu se arată niciodată prin munți, apa leșioasă, tufișurile de salvie în flăcări și dieta numai pe bază de carne de vită trezind o înclinație hotărît „materialistă“ și ucigînd în foarte mare măsură sentimentele.

[1] Cioară
[2] Mormînt

Ives urlă :

— Stai, mîinile sus !

Apoi îi spuse lui Zachary :

— Dă-te jos și ia-i în primire pe tipii ăștia !

În consecință, Bob descălecă și, slobozindu-și calul, se îndreptă cu arma în mînă drept către Southmayde. În vreme ce-l vămuia pe Southmayde de aurul pe care-l avea la el, tîlharul tremura din cap pînă-n picioare (și nu de frig).

Înfățișarea banditilor în acel moment era înspăimîntătoare și nu aducea de loc cu cea pe care ar fi dorit-o frații mai vîrstnici ai „Corpului Păcii“. Fiecare se înfășurase într-o pătură verde și albastră care le ascundea tot trupul. Whiskey Bill își tuflise în cap un joben (exact opusul farfuriei de supă purtată îndeobște în est), avea mînecile suflecate mai sus de coate, pe față își pusese o batistă neagră de mătase, cu găuri pentru ochi și nas. Avea un cal sur, acoperit și el de la urechi la coadă cu o pătură care lăsa să i se vadă capul și picioarele. Calul lui Ives era acoperit la fel. Avea un sur rotat, cu coama tăiată perie. Se mascase și el cu o bucată de pătură cenușie în care făcuse găurile necesare. Zachary călărea un vînăt-suriu aparținînd lui Bob Dempsey (tot ținutul era grajdul lor), acoperit ca și ceilalți, și se mascase cu o bucată de jerseu.

— Închide ochii !

Cu tot respectul, Southmayde refuză și nu fu silit s-o facă. Bob îi luă apoi pistolul și banii lui Leroy și-i aruncă jos. În vreme ce Southmayde era astfel jefuit, Billy, simțindu-se obosit, lăsă mîinile în jos, la care, pe dată, Ives urlă :

— Țin-le sus, bă... !

Se știe că Billy s-a supus cu grabă, deși nu cu multă bucurie. Zachary se duse la căpitanul Moore, căruia îi ceru același lucru. Căpitanul declară cu multă solemnitate, în timp ce-i întindea punga, că asta era tot ce avea pe lume, dar mai apoi reieși că vreo douăzeci și cinci de dolari nu fuseseră incluși în acea evaluare a averii sale lumești și-i scoase la iveală numai după ce tîlharii dispăruseră.

Continuîndu-și cercetările, cel desemnat cu buzunăreala veni la Billy și-i ceru pistolul, care-i fu înmînat pe dată. Ives îl întrebă :

— E încărcat ?

Răspunzîndu-i-se că nu, îi spuse lui Bob să-l restituie stăpînului. Billy avea asupra lui mai multe sume mici de bani

care aparţineau altora şi-i fuseseră încredinţate pentru a le duce unor prieteni sau pentru a face unele cumpărături. Cînd Bob se apropie, el începu să se căineze :

— Oh, Doamne, ce vreţi de la mine ?! N-am nimic.

Graves îi spuse lui Zachary să-l păsuiască şi întrebă dacă în sacii de poştă mai era ceva care le făcea trebuinţă. Tom îi răspunse că nu credea să se afle aşa ceva. Zachary puse piciorul pe pîrghia frînei, se săltă şi începu să cerceteze, dar nu găsi nimic. Pentru că în timp ce se îndeletnicea cu astea, Caldwell îl privise pe Zachary mai lung, Ives îi porunci să se uite în altă parte. Tom se întoarse şi întrebă dacă putea să se uite la el. Ives încuviinţă.

După ce-şi termină căutările, Zachary îşi luă puşca şi se trase înapoi. Ives porunci încheierea „defilării" şi ordonă scurt :

— Sus şi valea !

Caii erau cam neliniştiţi, dar Tom îi stăpîni bine, iar Southmayde, gîndindu-se să mai vadă ce era de văzut, îi şopti :

— Tom, ia-o încet !

Ives urlă :

— Mînă !

Leroy, cum stătea jos, se răsuci, hotărît să dibuiască cine erau tîlharii, şi-i cercetă cu atenţie un minut, însă pînă la urmă Ives băgă de seamă şi răcni :

— Dacă nu te suceşti la loc şi nu-ţi vezi de treabă, îţi găuresc scăfîrlia.

Cei trei tîlhari se strînseră la un loc şi supravegheară diligenţa pînă cînd dispăru din ochii lor. Leroy Southmayde pierduse patru sute de dolari în aur, iar căpitanul Moore lăsase o sută de dolari în bancnote, care aparţineau de fapt altcuiva.

Diligenţa îşi continuă drumul spre Bannack fără a mai întîmpina greutăţi şi, cînd sosi acolo, Plummer îi şi aştepta şi-i întrebă :

— Diligenţa n-a fost cumva jefuită astăzi ?

Răspunzîndu-i-se afirmativ, cînd Southmayde se dădu jos, el îl luă de braţ, iar acesta, gîndindu-se că avea de-a face cu şeriful, era gata-gata să-i spună tot ce ştia, dar judecătorul G.G. Bissell îl înghionti uşor cu cotul, silindu-l să se întoarcă, ceea ce Leroy şi făcu ; judecătorul îl preveni să fie cu mare băgare de seamă şi să aibă grijă ce-i povesteşte aceluia, adică lui Plummer. Southmayde îi făcu cu ochiul, semn

de înţelegere numai de ei ştiut, apoi se întoarse spre Plummer, care-i zise :

— Cred că pot să-ţi spun cine v-a jefuit.

Leroy îl iscodi :

— Cine ?

Plummer spuse :

— Unul din ei era George Ives.

Southmayde îi răspunse :

— Iar ceilalţi doi erau Whiskey Bill şi Bob Zachary şi sper să ajung să-i văd în ştreang, nu mai departe de trei săptămîni.

Plummer ieşi de îndată afară, şi deşi Leroy mai rămase vreo trei zile în tîrg, nu-l mai întîlni de-atunci. Plummer îl acuzase pe Ives ca să afle dacă Southmayde ştia cu adevărat ceva. La scurt timp, judecătorul Bissel, care-l auzise pe Southmayde spunîndu-i lui Plummer cine erau tîlharii, îi zise :

— Leroy, nu dau o para chioară pe viaţa dumitale.

A doua zi, pe cînd Tom se întorcea, îl întîlni la ferma Cold Sping pe Graves şi, luîndu-l deoparte, îl întrebă dacă auzise de „mica tîlhărie". Graves îi spuse că auzise şi-l iscodi dacă ştia cine erau făptaşii. Tom îi răspunse că nu şi adăugă :

— Şi nici n-aş vrea să ştiu, pentru nimic în lume. Fiindcă dacă aş şti şi le-aş spune numele, n-aş avea multe zile de trăit.

— Asta aşa-i, Tom — încuviinţă Graves. N-ai mai trăi nici cincisprezece minute. Da' am să-ţi istorisesc o întîmplare, cum am fost eu jefuit prin Californy. Într-o noapte, pe la ora zece, eu şi un tovarăş al meu mergeam călare şi doi tipi ne-au ajuns din urmă şi ne-au poruncit să ridicăm pe dată mîinile sus şi să le dăm banii. Am făcut ce ne-au cerut cît s-a putut de iute. Ne-au uşurat de vreo două mii de dolari în monede de aur. Şi le zic : „Băieţi — le spun eu — e cam greu că ne luaţi tot ce avem". Tipul spune şi el că e cam greu şi ne dă înapoi patruzeci de dolari. La vreo săptămînă după aia, îi văd pe cei doi tipi jucînd faro. Mă uit crunt la ei şi ies. Unul din indivizi se ia după mine şi-mi zice : „Nu eşti dumneata cel care a fost jefuit acum cîteva nopţi ?". „Nu", spun eu, fiindcă mă temeam să-i destăinui adevărul. Spune el atunci : „Vreau să recunoşti că aşa-i. Ştiu că dumneata eşti. Am să-ţi dau patru mii de dolari fiindcă ţi-ai ţinut gura", şi aşa a şi făcut, să fiu... Ei, vezi, Tom, ce-am dobîndit eu dacă mi-am ţinut gura ?! Am scăpat şi cu viaţă şi m-am ales şi cu patru mii de dolari.

Ives se îndreptă spre Virginia, şi acolo, într-o casă deocheată, declară că el fusese capul bandei care-l ţinuse pe Tom Caldwell cu mîinile sus şi că, pe..., avea s-o mai facă şi altă dată. Ives plecă împreună cu un vizitiu, prieten de-al lui Caldwell, către Nevada. Fiecare avea cîte o puşcă de vînătoare. Ives era beat-turtă. Vizitiul îl întrebă pe Ives cine erau, după părerea lui, bandiţii, la care el răspunse îndată :

— Eu mi-s capul bandei care... etc., etc., aşa cum s-a amintit.

Atunci omul îl iscodi :

— Şi bănuieşti că Tom ştie şi el ?

— Sigur că da ! răspunse George.

Cînd ajunseră în tîrg, vizitiul îl zări pe Tom şi-i făcu semn să stea deoparte, cu fereală. Acesta se supuse, dar trimise un om ca să afle ce voia să spună cu acel semn. Cînd se întoarse, omul îi povesti ce se petrecuse şi-l sfătui să nu iasă în calea lui Ives fiindcă era beat şi putea să-l omoare.

În aceeaşi seară, Tom şi prietenul său vizitiul au plecat cu diligenţa spre ferma Cold Spring şi, în timpul discuţiei, i-a istorisit toate amănuntele. Vizitiul încheie spunîndu-i că, pe cînd era călare, stătea pregătit să tragă în Ives dacă acesta îl lua la cătare pe Caldwell.

Trei zile mai tîrziu, Southmayde se gătea de plecare din Bannack, cînd, în clădirea staţiei, intrară Buck Stinson şi Ned Ray, care se interesau cine mergea la Virginia. Cînd li se răspunse că nimeni în afară de Southmayde ei spuseră :

— Păi atunci mergem şi noi.

Agentul companiei veni la Leroy şi-l sfătui :

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu te duce ! Cred că au să te omoare.

Southmayde îi răspunse :

— Trebuie să mă duc, şi de-mi aduci o puşcă din aia cu două ţevi, am să-mi încerc norocul.

Ca urmare, agentul companiei Oliver îi înzestră pe Leroy Southmayde, pe Tom Caldwell şi pe un tînăr de vreo şaisprezece ani, care mergea şi el cu diligenţa la Virginia, cu cîte o puşcă. Leroy merse călare împreună cu Tom. Nu i-au slăbit din ochi pe cei doi tîlhari, dintre care unul mîna caii, iar celălalt stătea la pîndă. Călătoria fu la fel de plicticoasă ca un rond de noapte pînă ce diligenţa ajunse la răscrucea de la Stinkingwater, unde, în faţa staţiei, stăteau laolaltă doi dintre cei trei care jefuiseră diligenţa, Bob Zachary şi Bill Graves, împreună cu Aleck Carter. Buck Stinson îi zări şi răcni :

— Hei, măi tîlharilor !

Leroy îi spuse lui Tom Calwell :

— Tom, am încurcat-o !

Tom îi răspunse :

— Asta cam aşa-i.

La staţia Cold Spring, unde diligenţa se opri pentru cină, plăcutul trio se înfiinţă. Erau, fireşte, înarmaţi, pînă-n dinţi, fiecare cu puşcă, pistoale şi cuţit. Doi dintre ei îşi lăsară puştile rezemate la uşă şi apoi intrară înăuntru. Aleck Carter îşi purta puşca la spate, cu cureaua petrecută pe după umăr. Bob Zachary, făcîndu-se că-i beat, răcni :

— Ia să-l văd eu pe ăl de zice că nu-i place mutra lui Stone !

Încredinţîndu-se că atît cît îşi putea da el seama, toţi cei de faţă aveau o părere foarte bună despre Stone, el porunci să se dea la toată lumea cîte un rînd de băut, iar după ce se împlini şi asta, plăti şi luă cu el o sticlă de whisky şi se purtă cam „amestecat" pînă porni diligenţa.

După ce străbătură cam un sfert de milă, îşi smuciră caii şi strigară :

— Stai !

În clipa cînd cuvîntul le zbură de pe buze, Leroy îşi îndreptă arma asupra lui Aleck Carter, iar Tom Caldwell şi celălalt călător, în acelaşi moment, îşi aleseră omul şi-l luară la cătare. Aleck Carter exclamă :

— Păi noi nu voiam decît să bem şi noi ceva, dar dacă poftiţi, n-aveţi decît să trageţi, fir-aţi... să fiţi !

Şi scoţînd sticla, o făcu să treacă din mînă în mînă. Leroy şi Tom abia îşi muiară buzele. Tom bănuia că băutura fusese otrăvită. După ce se interesară cu multă politeţe dacă vreunul dintre afurisiţii de călători mai voia un pic de whisky, îşi smuciră din nou caii şi se îndreptară spre fermă, în pas grăbit.

Înainte de a părăsi ferma Cold Spring, Leroy Southmayde spuse că pentru el totul era foarte străveziu şi că avea de gînd să părăsească diligenţa, însă Tom îi arătă că avea să-l ia pe Buck lîngă el, iar celălalt putea să-l ţină sub supraveghere pe Ray. Lui Buck nu-i prea veni la socoteală aranjamentul, dar Tom îi spuse :

— Eşti vizitiu bătrîn şi vreau să te am lîngă mine pe capră, fir-ar...

Cei doi călători au stat tot timpul cu puştile pe genunchi, gata să tragă la orice mişcare a vreunuia din cei doi tîlhari. La ferma Lorraine, Leroy şi Caldwell se traseră puţin deoparte, ţinîndu-şi caii de dîrlogi, şi vorbiră despre „situaţie".

Au fost de acord că era cam încurcată şi discutară dacă nu era cazul s-o ia prin păduri şi să lase diligenţa în plata Domnului, dar nici asta nu le aduse linişte sufletească pentru că-l văzură pe Buck Stinson aproape de ei şi probabil să fi tras cu urechea şi să fi auzit fiece cuvînt pe care-l rostiseră. Buck se strădui să le alunge teama, spunîndu-le că nu-i păştea nici o primejdie. Îi arătară că sînt înarmaţi şi, de vor fi atacaţi, o să le dea de furcă unora dintre ei sau, în orice caz, o să le vină de hac la trei sau patru. Buck le răspunse :

— Dom'lor, pun la bătaie cuvîntul, onoarea, viaţa mea că de aici pînă la Virginia n-are să vă facă nimeni nimic.

Diligenţa fu trasă, caii înhămaţi, porniră la drum, iar Buck se apucă să lălăie cît îl ţinea gura un cîntec, fără să se oprească, pînă cînd obosi de-a binelea, şi atunci, la cererea lui, se puse pe cîntat Ray. Acesta era semnalul pentru ca cei trei să se ţină mai departe. Dacă înceta cîntecul, avea să urmeze atacul, dar şi fără să se cufunde prea tare în algebră, puteau calcula că o astfel de încercare se putea solda mai mult cu pierderi decît cu cîştiguri, aşa că i-au lăsat în pace. Vizitiul, Southmayde şi tînărul călător nu arătau deloc supăraţi că au ajuns teferi şi nevătămaţi în tîrg. Ned Ray se duse la Southmayde şi-i spuse că de-ar şti cine a comis jaful, el, unul, n-ar sufla nimănui o vorbă, fiindcă nu s-ar alege decît cu moartea.

CAPITOLUL XIV

Începe balul — George Ives

După ce justiţia se arătase neputincioasă în cazul asasinilor lui Dillingham, starea obştei, din rea cum fusese, se deterioră repede şi mai mult, pînă ce omul ajunse de nu mai trăgea nădejde să trăiască măcar o singură zi în siguranţă. De mai multe ori mi s-au arătat golurile dintre bîrne pe unde răzbeau de obicei gloanţele dintr-un saloon într-o prăvălie de alături. Răniţilor care zăceau prin tîrg nici nu li se mai dădea vreo importanţă, iar de s-ar fi întîmplat o zi sau o noapte fără împuşcături, înjunghieri sau bătăi, ar fi fost socotită o scurtă, dar binevenită, epocă de aur. După lăsarea întunericului, nimeni nu mai îndrăznea să se aventureze de la Virginia la Nevada sau Summit. Ajung doar cîteva exemple din sutele ştiute. Un olandez, cunoscut sub numele de

Dutch Fred, se întîlni cu un bandit care-i porunci să ridice mîinile sus, ca de obicei. Văzînd că omul nu avea la el decît cinci dolari în bancnote, banditul îi spuse că o să-i ia şi pe aceia atîţia cîţi erau şi adăugă, însoţindu-şi vorbele cu o salvă de blesteme :

— Dacă se mai întîmplă vreodată să mai treci pe aici numai cu cinci dolari în buzunar, te-mpuşc. Fir-ai să fii, stai să te împuşc de pe-acum...

Şi, ridicînd pistolul, îl răni pe om la mînă.

Un altul fu jefuit de doi sau trei dolari, la vreo două sau trei mile de Nevada, şi i se puse şi lui în vedere că, de avea să mai vină numai cu atîţia bani la el, aveau să-l ucidă.

George Ives era un tînăr cu o înfăţişare atrăgătoare, cam de vreo douăzeci şi şapte de ani. Avea tenul şi părul deschise la culoare şi ochii albaştri. Nu purta favoriţi. Măsura vreo şase picioare înălţime şi purta o manta soldăţească şi o pălărie uşoară de fetru. Acest faimos desperado se mişca cu multă vioiciune şi avea o stăpînire de sine neclintită. O îndelungată experienţă în a înfrunta primejdia îl făcuse într-adevăr să nu se teamă de nimic. Era în stare să înfrunte moartea, cu o nepăsare firească, iar îndrăzneala lui nesăbuită, care nu-l lăsa în pace, devenise spaima cetăţenilor. Îşi încasa şantajele sub masca unui împrumut şi, ca să se distreze şi să arate cît de bine dresat era calul lui, îl silea să se dea înapoi pînă ce intra în vitrina vreunei prăvălii şi apoi pleca în galop, rîzînd. La prima vedere, oricine-l privea era plăcut impresionat, dar unul mai priceput la fizionomii ar fi surprins, la o cercetare mai atentă, în liniile gurii, în lucirea ciudată, necruţătoare şi sinistră a ochilor, acea fire iute care a făcut din el nu numai teroarea obştei, ci şi spaima bandei de tîlhari cu care era în cîrdăşie.

Cum s-a mai arătat, era cu Plummer cînd s-au pornit să-i sfeterească pe Langford şi pe Hauser, participase la jefuirea diligenţelor în octombrie şi noiembrie, iar după aceea se apucă de tîlhărit la drumul mare, ţinîndu-i tovărăşie lui Aleck Carter, în regiunea din josul rîului Snake, unde ajunse sub numele de Lewis.

Împreună cu un prieten le-au făcut o vizită lui Hunter şi lui Carter, la defileul Brown, iar la întoarcere, printre înălţimile care formează de fapt linia avanposturilor munţilor Ramshorn, cei doi se întîlniră cu Anton M. Holter, acum locuitor al Virginiei. L-au invitat cu poliţele să le împrospăteze visteria, achitîndu-şi o poliţă pusă în seama lui, ceea ce, în împrejurările respective, omul făcu pe dată, dar pentru

moment nu era în stare să onoreze un cec prea mare. I-au ţinut o predică serioasă, arătîndu-i cît era de nepotrivit să călătorească avînd asupra sa o sumă atît de mică, şi apoi, ca să-şi sublinieze nemulţumirea exprimată înainte, George işi scoase revolverul şi, îndreptîndu-l spre capul victimei, slobozi un glonţ care-i găuri pălăria şi-i şterse ţeasta. Al doilea glonţ, mult mai bine ţintit, n-a pornit din cauza unei capse defecte. După ce rată astfel, acest „perfect gentleman" îşi văzu de drum, iar Halter făcu la fel, binecuvîntîndu-l, fără îndoială, pe cel ce confecţionase capsa...

Probabil că cea mai îndrăzneaţă crimă dintre toate, săvîrşită cu deplin sînge rece, a fost cea comisă de el în apropiere de ferma Cold Spring. În împrejurimile Nevadei, un individ a fost biciuit pentru furtişag şi, pentru a scăpa de usturimea şfichiului, s-a oferit să dea informaţii despre banda de tîlhari. Ives auzi şi el despre asta, îi ieşi dinadins în cale, între Virginia şi ferma Dempsey, şi îşi descărcă asupra lui arma cu două ţevi. Arma fusese atît de prost încărcată, iar omul atît de gros îmbrăcat, încît plumbii de vînat mare n-au avut prea mare efect; drept care Ives şi-a scos fără şovăială revolverul şi, în vreme ce vorbea cu omul, l-a împuşcat mortal. Fapta a fost săvîrşită ziua în amiaza-mare, pe şleaul principal — într-un fel de vale-nsîngerată-a obştii — şi acolo, sub ochii fermelor Daley şi Cold Spring, în timp ce se vedeau două sau trei căruţe venind, şi-a ucis Ives victima, cu calm de profesionist, iar cînd mortul se prăbuşi de pe cal, tîlharul luă animalul de dîrlogi şi dispăru cu el în munţi.

Apoi Ives se duse la George Hilderman şi-i spuse că voia să rămînă la coliba lui vreo cîteva zile fiindcă omorîse un om lîngă ferma Cold Spring şi se putea stîrni zarvă şi tărăboi. La locul crimei, după vreo jumătate de oră, ajunseră mai mulţi călători. Trupul victimei era cald încă, dar fără viaţă, şi cîţiva fermieri de prin împrejurimi i-au săpat în acea vale frumoasă un mormînt singuratic, şi acolo, fără nume, fără sicriu şi neplîns de nimeni, bietul om :

Doarme somn adînc,
Cruţat de-a' vieţii valuri.

Toţi fermierii de-a lungul drumului îi ştiau pe tîlhari, dar teama de moartea care i-ar fi ajuns fără întîrziere dacă ar fi deschis gura le-a pecetluit limba, chiar şi atunci cînd

voiau cu adevărat să dea lucrurile în vileag sau să prevină pe cineva.

Nicholas Tbalt a vîndut o pereche de catîri patronilor săi, care i-au plătit animalele dinainte. Luînd aurul cu el, omul o porni spre ferma lui Dempsey să aducă animalele. Dar după ce o vreme Tbalt nu s-a mai arătat deloc, cumpărătorii au socotit că el a fugit cu tot cu bani şi animale, şi au fost destul de supăraţi că un om în care avuseseră atîta încredere i-a înşelat. Însă nu aveau dreptate. Credincios făgăduielii sale, el pornise să aducă animalele, dar îi fu dat să moară de mîna lui George Ives, care-l împuşcă, îl jefui de bani şi-i luă catîrii. La început, Ives aruncă vina asupra lui Long John, care însă nu avusese nici un amestec, aşa cum nu avusese nici Hilderman, pungaş mărunt şi tăinuitor, dar în nici un caz criminal sau tîlhar... Cînd a fost cercetat la judecată, Long John a spus că el n-a fost martor cînd s-au tras gloanţele, dar că-l văzuse mai înainte pe Nicholas venind cu animalele, iar pe George Ives ieşindu-i în cale, şi la scurt timp, aducînd catîrii cu el şi spunînd că olandezul n-avea să mai supere pe nimeni.

Cadavrul tînărului ucis zăcu despuiat, ţeapăn şi îngheţat, ascuns oricărei priviri omeneşti, printre tufele de salvie unde fusese tîrît... William Palmer trecea într-o zi pe valea Stinkingwater, în apropierea locului crimei, şi mergea înaintea carului, cu puşca pe umăr. Dinaintea lui ţîşni o potîrniche, omul trase, pasărea se prăbuşi moartă pe cadavrul lui Tbalt. Cînd descoperi potîrnichea pe trupul lui Tbalt, el se întoarse pînă la o colibă, cam la vreun sfert de milă de la locul crimei, unde-i găsi pe Long John şi pe George Hilderman, le spuse că mai la vale era un cadavru şi-i întrebă dacă nu voiau să-l ajute să urce mortul în car, ca să-l ducă în tîrg şi să vadă de putea să afle cine era. Aceştia îi răspunseră :

— Nu, n-are nici un chichirez. În Virginia, în fiecare zi e omorît ba unul, ba altul şi nu mai zice nimeni nimic. Nu vrem s-avem nimic de-a face cu tărăşenia asta.

Ţeasta îi fusese străpunsă de un glonţ care-l nimerise deasupra ochiului stîng... La încheietura mîinilor şi în jurul gîtului se vedeau urmele unui lasou subţire, semn că după ce fusese împuşcat fusese tîrît prin desiş încă pe cînd mai trăia, iar cînd a fost găsit zăcea cu faţa în jos, cu mîna dreaptă îndoită la piept şi cu stînga agăţată de nişte crengi de salcie ce spînzurau deasupra lui...

Nicholas Tbalt a fost adus în Nevada, după ce fusese dat dispărut vreme de zece zile... În Nevada, mortul a fost

lăsat în car, în văzul lumii, o jumătate de zi. Elk Morse, William Clark și Tom Baume au făcut rost de un sicriu, l-au îngropat creștinește, iar la capătul mormîntului au înfipt în pămînt o crăcană de lemn, care, cred, se mai află și azi acolo.

Această priveliște stîrni indignarea populației. În aceeași după-amiază, trei sau patru cetățeni au adunat douăzeci și cinci de oameni și au plecat din Nevada pe la orele șase seara. Înainte de a pleca, ei au întărit o obligație prin care se legau să-și acorde sprijin unul altuia ș.a., apoi au pornit la drum, în tăcere și cu toată graba, spre valea Stinkingwater... Ferindu-se de drumurile bătute, pîlcul de călăreți o luă pe la rîpe ca să ocolească ferma lui Dempsey. La vreo șase mile mai departe, s-au oprit la o cabană pentru a lua o călăuză care să-i îndrume pînă la locul sorocit. Pe la ceasurile trei și jumătate dimineața au trecut pîrîul Wisconsin, pe la un vad aflat la vreo șapte mile mai jos de ferma lui Dempsey, unde au văzut că apa era înghețată, dar gheața nu era destul de groasă ca să țină greutatea calului și a călărețului, așa că au trecut unul după altul prin diferite locuri ; unii, fiind nevoiți să descalece ca să-și ajute caii, au ieșit în cealaltă parte pe jumătate înecați și și-au continuat drumul, strînși în platoșa hainelor înghețate bocnă, care se lipeau de ei „ca moartea de un hoit", cum spuse careva. Pînă și neînfrîntul Tom Baume fu obligat să mestece o gură de tutun și să-și adune toată puterea ca să poată înfrunta frigul, acum că era cu toate „pînzele" înghețate. La vreo milă mai departe, căpetenia pîlcului îi opri și le spuse :

— Toată lumea jos de pe cai, țineți-i bine de dîrlogi și nu faceți nici un zgomot pînă nu se crapă de ziuă.

Așa că au rămas toți stană de piatră încă un ceas jumătate. Cînd miji o geană de lumină, se dădu semnalul.

— Băieți, pe cai, și nici o vorbă pînă nu ajungem la colibă !

Nu merseră prea mult și se auzi un lătrat de cîine. În aceeași clipă dădură pinteni cailor și, rupînd rîndurile, care în dreapta, care în stînga, au desfășurat potera, și-au strunit apoi caii, după ce-au înconjurat coliba, și și-au îndreptat armele asupra bîrlogului. Căpetenia poterei sări jos și, văzînd vreo opt-zece oameni dormind, înveliți în pături, pe jos, în fața sălașului, strigă :

— Primul care se ridică se alege cu-o mînă de plumbi, cît n-apucă să zică vai !

Era prea întuneric ca să se vadă cine erau, așa că se îndreptă spre colibă, lăsîndu-și calul în seama unuia din cea-

tă. Jumătate dintre oameni au descălecat iar ceilalți au rămas să țină caii. Căpetenia întrebă :

— Long John e aici ?

— Da — răspunse cel al cărui nume îi trăda înălțimea.

— Fă-te încoace, după tine am venit !

— Păi — bîigui acesta — mă cam bate gîndul că de ce mă căutați.

— Poate, dar dă-i zor, n-avem vreme de pierdut.

— Ei — spuse John — așteaptă pînă-mi pun mocasinii, zău așa !

— Atunci dă-i brînci mai iute, îi răspunse cel care venise să-l ia.

Îndată după aceea, John ieși din colibă și așteptară încă vreo jumătate de oră pînă se făcu lumină destulă ca să se vadă ca lumea. Conducătorul poterei și încă patru oameni îl luară pe Long John și-l duseră la locul unde fusese săvîrșit omorul, lăsînd restul oamenilor să-i păzească pe ceilalți. Ajunseră la locul cu pricina și acolo îl acuzară pe Long John de crimă. Palmer arătă cum găsise cadavrul. Dar John le spuse :

— N-am făcut eu asta, băieți !

I se atrase atenția că va plăti cu viața pentru viața lui Nicholas Tbalt, iar de nu săvîrșise el crima, atunci știa foarte bine cine o înfăptuise de refuzase să dea o mînă de ajutor la urcarea în căruță a cadavrului.

— Long John — spuse unul dintre oameni, în vreme ce-și răsucea pistolul în mînă — pregătește-te pentru lumea cealaltă.

— Nu așa — se băgă între ei conducătorul. Dacă va fi ceva de făcut, atunci o s-o facem cu toții.

Long John fu luat deoparte de trei bărbați și se așeză jos. Apoi toți se întoarseră și își ridicară privirea : în lumina palidă a zorilor, la vreun sfert de milă, se vedea Black Bess, catîrul cumpărat de X. Beiller la canionul Washington. Arătîndu-i-se cu mîna animalul, John fu întrebat :

— John, al cui e catîrul ?

— E catîrul pe care-l călărea Tbalt cînd a trecut pe aici — răspunse el.

— Deci știi al cui e catîrul. Cam urîtă treabă. Ia fă bine și gîndește-te acum la altceva.

Fu trimis un om după catîr și animalul fu adus dinaintea lui John, care fu întrebat unde erau ceilalți catîri, dar el răspunse că nu știa. Atunci i se spuse să se gătească de

drum pentru lumea cealaltă, fiindcă pe lumea asta își încheiase socotelile. Dar omul le spuse :

— Nu eu am săvîrșit omorul. Dacă-mi dați răgaz, am să vă arăt că-s nevinovat.

— John — îi spuse căpitanul poterei — n-ai să reușești niciodată, fiindcă vreme de nouă zile ai știut că lîngă sălașul tău zace cadavrul unui om și n-ai suflat o vorbă de moartea lui. Și chiar și numai pentru atît meriți ștreangul. De ce n-ai venit în Virginia să spui oamenilor ce s-a întîmplat ?

John răspunse că-i fusese teamă și nu îndrăznise să facă asta.

— De cine te-ai temut ? întrebă căpetenia.

— De cei de prin preajmă.

— Cine-s ?

— Mi-e teamă să spun. Unul dintre ei e pe-aproape.

— Unde ?

— Cel care l-a omorît pe Nick e aici, la colibă.

— Care-i acela ?

— George Ives.

— E devale, la colibă ?

— Da.

— Voi rămîneți aici și nu-l slăbiți din ochi pe Long John, că eu mă duc acolo.

Zicînd acestea, se îndreptă spre sălaș. Ajungînd la colibă, se opri și, ochind pe unul care aducea cu descrierea lui George Ives, îl întrebă :

— Tu ești George Ives ?

— Da — răspunse podoaba.

— După tine am venit — sună laconic răspunsul.

— Ce treabă ai cu mine ? veni firesc întrebarea.

— Ca să te duc la Virginia City — urmă răspunsul neplăcut.

— În regulă — încuviință George — bănuiam eu că o să ajung și acolo.

Fu îndată luat sub pază. Doi din poteră se duseră la Tex, care se chinuia să-și schimbe cămașa, treabă ce se cerea negreșit făcută.

— Cred că o să te luăm și pe tine — îi spuse unul dintre ei.

Tex își scoase și veșmintele de pe dedesubt și, aruncîndu-le spre Tom Baume, îi strigă :

— Na și fleandura asta de cămașă veche că-i plină de mișcăței. Poate-i arestezi și pe ei.

I se aduse politicos la cunoștință că obiectul acestei „neconstituționale îngrădiri“ nu era nici cămașa, nici populația ei, ci doar persoana lui și fu întrebat dacă pistoalele care zăceau aruncate pe jos sînt ale lui ; după ce răspunse afirmativ, fu informat că și acestea aveau să fie luate, iar el trebuia să se considere sub stare „de arest“, o formulă cam tehnică, dar simplă, adoptată de oamenii muntelui pentru a-l încunoștiința pe omul în cauză că țeasta îi era în pericol să-i fie dogită, fără nici un fel de avertisment, de va încerca s-o „șteargă“. Tex se îmbrăcă și așteptă desfășurarea evenimentelor. Atît Tex cît și Ives păreau să nutrească speranța că o s-o dreagă ei cumva, dar cînd îi văzură și pe ceilalți venind cu Long John, s-au mohorît și n-au mai scos o vorbă.

Cînd ceata s-a arătat la colibă, în jurul ei mai erau tolăniți Aleck Carter, Bob Zachary, Whisky Bill, Johnny Cooper și doi străini, cu totul nevinovați, care au continuat să-și mai tragă sufletul pe lumea asta numai datorită faptului că se aflase amănuntul că, în acel moment, n-aveau asupra lor para chioară. Băieții din ceată nu știau legăturile celorlalți cu banda, așa că s-au așezat cu ei la o cană de cafea și și-au lăsat armele la îndemîna tîlharilor, chiar pe așternuturile lor. Banditii i-ar fi putut face zob pe toți dacă ar fi avut îndrăzneala să încerce a pune mîna pe ele. Unul din băieți îi spuse conducătorului, arătînd spre Aleck Carter :

— Între ei e cel puțin un om de treabă. Îl știu din partea cealaltă (la vest de munți).

Dar părerile căpitanului asupra situației nu se schimbară numai la această remarcă binevoitoare. El strigă pe un ton care însemna „Atenție, băgați de seamă !“ :

— Fiecare să-și ia pușca și să aibă grijă ce face cu ea.

În expedițiile următoare n-a mai fost nevoie să repete avertismentul. Cinci oameni fură trimiși să inspecteze coliba, iar ceilalți rămaseră în picioare în jurul ei. Ca rezultat al acestei cercetări au fost capturate șapte pistoale de dragoni și de marină, nouă arme de vînătoare și treisprezece flinte. Au fost scoase toate afară și, în vreme ce erau aruncate jos, pe pămînt, una din ele se descărcă aproape de capul lui Tom Baume. Între arme se afla și pistolul lui Leroy Southmayde, luat cu prilejul jafului asupra diligenței. Fu recunoscut în cursul judecării lui Ives, după seria gravată pe el.

Toate fiind gata, potera o luă spre Dempsey și, o dată cu ea, și George, călare pe poneiul lui țintat cu coadă scurtă. Era hotărît s-o șteargă, și ca să-și înfăptuiască planul, își arătă dorința de a-și încerca bidiviul împotriva celorlalți cai,

provocîndu-i pe vreo cîțiva călăreți să se ia la întrecere cu el. Ideea lui fu acceptată prostește și, de n-ar fi intervenit un accident care să-i zădărnicească planul de a pune mîna pe calul lui neîntrecut, cel puțin o duzină de nume s-ar fi adăugat la lunga listă a victimelor sale.

La ferma Dempsey se afla un pod în curs de construcție și doi dintre cei care călăreau înainte îl zăriră pe George Hilderman lucrînd în mijlocul podului. Fu întrebat dacă se numea George Hilderman, și cînd acesta încuviință, i se spuse că trebuie să meargă și el la Virginia. El îi iscodi dacă aveau vreo hîrtie în sensul acesta, iar cînd i se spuse că nu, le declară că n-avea de gînd să se miște din locul acela. Însă veni căpitanul poterei și acesta îi zise s-o pornească „fără mofturi", pe un ton care-l convinse că era în zadar să se opună, așa că se găti să-i însoțească, dar nu chiar de bunăvoie. Spuse mai întîi că nu avea cal și Tom Baume îi oferi un catîr. Apoi nu găsi șa. Același prieten cumsecade îi făcu rost și de șa, și trebui să meargă cu ei. Cu un ultim efort de a găsi o chichiță, declară că animalul nu voia să pornească. Pe jos era un băț și i se porunci, după cum dicta obiceiul pe atunci, „ ori bați catîrul și mergi călare, ori îl duci de dîrlogi și-o iei la vale". Felul practic de a aborda lucrurile îl împăcă pe dată cu încălcarea prevederilor din Magna Charta și Declarația Drepturilor care se făcuse prin arestarea lui și o porni fără tragere de inimă la drum, chiar dacă nu prea confortabil, cel puțin, în liniște.

În acest timp, cel mai parșiv ticălos, aflat în mîinile cetei mai numeroase, își juca rolul cu multă pricepere și deplin succes. Își mărturisi totala nevinovăție în legătură cu oribila crimă de care era acuzat și lăsă să i se înțeleagă dorința de a fi dus în Virginia, unde avea prieteni, și de a fi judecat de autoritățile civile (sarcina întocmirii listei juraților revenindu-i lui Plummer) și, ca din întîmplare, declară că nu i-ar fi convenit să fie judecat în Nevada, fiindcă prin părțile acelea împușcase un cîine care-i speriase calul, pentru care motiv cei de acolo erau porniți împotriva lui, ceea ce îi putea aduce prejudicii serioase dacă ar fi fost judecat în acel loc.

Fără îndoială că aparenta promptitudine cu care s-a supus constrîngerilor paznicilor săi le-a muiat acestora vigilența, așa că i s-a îngăduit să călărească, e drept fără arme, dar altfel nestînjenit, alături de escortă.

Pînă atunci, pe minunatele drumuri ale Montanei nu s-a mai pomenit trupă atît de numeroasă, călare pe fugari iuți, fără să se nască ispita de a încerca puterile bidiviilor, iar detașamentul nostru de poteră nu făcea nici el excepție de la regulă. Aceste întreceri în devălmășie erau, așadar, la ordinea zilei, pînă cînd, în cursul uneia din ele, Geo Ives, care se afla în frunte, atrase atenția întregii cete pentru că își continuă cursa în goana mare, cît de iute îl putea purta calul. Dar abia cînd ajunse la vreo zece lungimi de călărețul cel mai din frunte, își dădură paznicii seama că pasărea scăpase din colivia lăsată deschisă. Douăzeci și patru de perechi de pinteni se înfipseră în coastele a douăzeci și patru de cai, și, într-un ropot de copite cum nu s-a mai auzit vreodată pe șleaul acela, au țîșnit înainte ca o bandă zănatică. O vreme, fugarul s-a depărtat încet, dar sigur, de urmăritori, îndreptîndu-se spre ferma Daley, unde-l aștepta iapa sa favorită, iute de fugă, cu dîrlogii și șaua pusă; pregătită gata, într-atît de repede se răspîndeau zvonurile în acele vremuri. Dar soarta s-a îndreptat împotriva tîlharului, care, fiind urmărit prea îndeaproape, n-a mai putut să se folosească de această șansă. Urmăritorii, văzînd un cal odihnit și un catîr gata de drum, săriră în spinarea lor și continuară goana. Ives suci calul spre munți, luînd-o pe lîngă Defileul Bivens, apoi acești reprezentanți ai crimei și ai dreptății, cu nervii încordați, goniră peste cîmp, în această cursă pentru viață. Încă trei mile, și tîlharul simți că pe bidiviul său îl lasă puterile, iar iuțeala galopului se muie. Caii lui Wilson și Burtchey nu arătau nici ei mai breji. Dar soarta cursei putea fi hotărîtă acum de arme, așa că, sărind de pe cal, Ives țîșni într-o rîpă, fericit ieșită în cale, ale cărei maluri pietroase, cu mulți bolovani mari, puteau să-i ofere adăpost în fața dușmanilor neînduratori. Iute ca gîndul, șeile urmăritorilor rămaseră goale, și cursa vitezei continuă pe jos. Cînd ajunseră la capătul rîpei, nu văzură urmă de Ives, dar era limpede că se ascundea pe undeva pe aproape. Burtchey dădu tîrcoale locului, și iată-l și pe Ives, ghemuit după o stîncă. Luîndu-l la ochi cu arma, îi porunci să iasă afară, iar acesta se supuse, rîzînd nestînjenit. Vicleanul boemian era mult prea hîrșit ca să se lase păcălit și, înainte ca Ives să ajungă destul de aproape pentru a-și folosi cu succes revolverul, ordinul hotărît „Nu mișca!" îi spulberă și ultima speranță: rămase stană pînă ce sosi ajutorul, în persoana lui Wilson. De cînd prizonierul scăpase și pînă fusese prins și adus înapoi trecuseră două ceasuri. Căpitanului i se propuse să se înalțe un stîlp, iar Ives să fie spînzurat pe loc, dar propunerea fu respinsă. Băieții se porniră veseli pe spcrovăială, se omeniră, apoi se dădu or-

dinul „Încălecaţi !"; atunci, în mijlocul careului format în jurul lui, Ives începu să-şi dea seama de situaţia disperată în care se afla.

Vestea prinderii sale zbură iute, pînă departe. Noutatea se lăţi prin toate colţurile şi văioagele părţii locuite a teritoriului. Johnny Gibbons, care mai tîrziu o şterse iute şi dibaci către Utah, bîntuit de spectrul comitetului de vigilenţă, ajunse din urmă potera, înainte ca aceasta să atingă canionul la pîrîul Alder şi o însoţi spre Nevada. Pe vremea aceea era coproprietar al fermei Cottonwood (a lui Dempsey) şi-i informa pe cei din bandă asupra tuturor călătorilor care treceau pe acolo cu sume mai mari de bani.

În seara zilei de 18 decembrie, pe cînd detaşamentul ajunse în Nevada, soarele scăpătase dincolo de înălţimi şi se discută problema dacă să-l ducă pe Ives mai departe în Virginia sau să-l ţină în noaptea aceea în Nevada... S-a hotărît ca Ives să rămînă în Nevada pînă dimineaţa, apoi aveau să aleagă locul judecăţii.

Prizonierii au fost despărţiţi unul de altul şi puşi în fiare. Înăuntru şi în jurul casei fu instituită pază puternică şi noaptea veni şi trecu fără nici un incident de seamă. Dar, în acea noapte chinuitoare, „putea fi văzut un călăreţ singuratic" galopînd în goană mare şi schimbînd mereu caii, de-a lungul drumului către Bannack City. Era locotenentul George Lane, alias Şontorogul, care fusese trimis să ducă vestea samavolniciei ce se săvîrşise, în pofida legii şi fără nici un respect faţă de autorităţile constituite legal. Fu instruit să propună ca Plummer să vină de îndată în Nevada, să ceară ca inculpatul să fie predat autorităţilor civile, să impună această cerere pe baza acelui, pe drept numit, Hocus Pocus ca-n Habeas Corpus, şi să se străduie ca Ives să aibă parte de o judecată dreaptă (?) !

De îndată ce se hotărî ca Ives să rămînă în Nevada, Gibbons porni ca din puşcă spre Virginia, în drum întîlnindu-se cu unul sau doi avocaţi — „Unde-i hoit, acolo-s şi vulturi" etc. ...Toţi prietenii lui Ives au fost convocaţi la Nevada, a doua zi dimineaţă, devreme.

În prima parte a dimineţii de 19 puteai să vezi puhoi de mineri, negustori, meseriaşi, croindu-şi drum către Nevada, din ce în ce mai mulţi, şi toată dimineaţa trecu repede cu cercetarea fiecărui arestat şi cu discuţii restrînse asupra celei mai nimerite proceduri. În toate păturile sociale se aflau şi apărători, şi acuzatori, mulţi străduindu-se din răsputeri să creeze un curent de opinie în favoarea lui Ives, în vreme ce

un mare număr de cetăţeni, încă nesiguri dacă el era vinovatul, luaseră hotărîrea ca, în cazul cînd se vădea că acesta este adevărul, să nu-i lase nici o portiţă de scăpare, prin nici un fel de tertip avocăţesc.

Deşi era în ajunul „Zilei părinţilor naţiunii"[1], stăruia o vreme blîndă şi senină de octombrie. Încă nu căzuse zăpada, gheaţa prinsese coajă numai la malul apelor mai leneşe, iar un soare strălucitor şi plăcut încălzea aerul limpede şi muia glodul îngheţat din mijlocul străzilor. Pe uliţi se hîrjoneau ţîncii şi o mie cinci sute de oameni stăteau în picioare, arzînd de nerăbdare să intre în acţiune, dar aşteptînd liniştiţi, fără un murmur, pentru ca totul să se împlinească după cuviinţă şi în deplină rînduială.

Nu mai e nevoie să zugrăvim judecata sau să recapitulăm dovezile. E destul să amintim că alibiuri, bazate pe mărturiile lui George Brown şi ale preacinstitului Whiskey Joe, au căzut. Printre avocaţi nu mai domnea obişnuita aroganţă, fandoseală plină de tehnicisme, amestecată cu etalări de elocinţă şi savantlîcuri. Dar nici retorica lui Blair, toată învăţătura lui Coke, metafizica lui Alexander, înţelepciunea lui Jerrolt sau izul lui Oberlin n-au putut adormi vigilenţa acelor încercaţi oameni ai muntelui şi n-au reuşit să-i abată de la ţelul neînduplecat şi justiţiar al acestei acţiuni: asigurarea vieţii şi proprietăţii obştei, garantarea unei ocrotiri asemănătoare celor care aveau să-şi lege soarta de Montana în anii următori.

Dovezile nu s-au mărginit numai la învinuirea de crimă, ci au vădit că Ives fusese şi tîlhar, şi criminal. Şi încă e îndoielnic că ar fi fost condamnat, dacă în timpul judecăţii n-ar fi ieşit la iveală fapte primejdioase pentru reputaţia şi viaţa unora dintre prietenii săi, ceea ce i-a făcut, în chip misterios, pe aceştia să nu se arate pe acolo, iar de atunci nici că s-a mai auzit de ei. Toţi nutreau instinctiv convingerea că inculpatul era cel mai înveterat criminal, dar cu toate dovezile şi toate resentimentele faţă de el era greu să fie condamnat...

E încă vie în mintea mea mulţimea adunată în jurul focului care ardea dinaintea „curţii de judecată". Văd încă şi acum carul în care stă judecătorul, pe avocatul care pledează cu toată ardoarea şi elocinţa în favoarea netemătorului tîlhar, pe ale cărui trăsături neclintite nu se poate zări urmă de descurajare, în văpaia şovăielnică a buştenilor ce ard şi

[1] Sărbătoare oficială în Statele Unite, care are loc în ultima joi a lunii noiembrie în amintirea debarcării primilor colonişti din Massachusetts. (n.t.)

care-şi aruncă în acelaşi timp lumina asupra feţelor aspre şi împietrite ale paznicilor, înveşmîntaţi în felurite chipuri, stînd în diferite poziţii şi formînd un cerc în jurul juraţilor. Buzele strînse, feţele atente ale acestora le trădează sentimentul imensei responsabilităţi ce le apasă umerii, ca şi hotărîrea neclintită de a-şi împlini datoria. Din cînd în cînd, cîte o văpaie mai înaltă dezvăluie mulţimea minerilor ce stau în aşteptare, privind gînditori, ţintă, spectacolul şi ascultînd cu atenţie desfăşurarea procesului. Iar dincolo de acest cerc... se frămîntă, cu mişcări nesigure şi agitate, valul neclintit al celor fără căpătîi şi al partizanilor criminalului, chipul lor pierdut, sălbatic şi alarmat vădind, cît se poate de limpede, că tremură în faţa acestui proces care, atunci cînd se va încheia, îi va împinge la exil sau îi va proclama drept acoliţi ai criminalilor, iar răsplata neîndoielnică nu va putea fi amînată.

O astfel de privelişte nu se va mai vedea în Montana. Soarta teritoriului cunoştea cel mai grav moment de criză. Şi numai un cetăţean curajos, supus legilor, şi-ar alege sau ar accepta misiunea de procuror, paznic, jurat sau judecător. Însemnaţi de către ticăloşi pentru a fi asasinaţi, aceşti oameni îşi riscau viaţa pentru binele obştei. O luptă pe viaţă şi pe moarte între colonelul Sanders şi unul din avocaţii părţii adverse n-a putut fi împiedicată decît de intervenţia promptă a unor oameni stăpîni pe ei care i-au înconjurat pe combatanţii ce se îndreptau spre locul duelului. Eroul acelui ceas a fost W. F. Sanders, fapt recunoscut. Oricare dintre ticăloşii aflaţi acolo s-ar fi simţit onorat să fie ucigaşul său, şi totuşi, cutezător ca un leu, el rămase să înfrunte şi să sfideze intenţiile criminale ale duşmanilor săi înarmaţi...

Dezbaterile asupra cazului încheindu-se, problema a fost, mai întîi, trecută, pentru a decide asupra ei, celor douăzeci şi patru de cetăţeni aleşi în acest scop, iar aceştia s-au retras să delibereze...

Juriul a stat pentru a delibera asupra hotărîrii doar ceva mai mult de jumătate de oră, iar după ce s-a întors, douăzeci şi trei de juraţi au declarat că vinovăţia lui Ives fusese dovedită, iar unul — Henry Spivey — s-a abţinut să se pronunţe, din motive necunoscute...

Mulţi au crezut că dezbaterile se vor încheia aici, iar curtea îşi va ridica şedinţa pînă a doua zi, deoarece se lăsase întunericul. Însă colonelul Sanders se urcă în car şi, după ce reaminti că Ives fusese declarat criminal şi tîlhar de către

mulţimea adunată acolo, propuse ca: „Ives să fie de îndată spînzurat cu gîtul în ştreang pînă ce se vădeşte că a murit", şi această propunere îndrăzneaţă şi directă, care nu stîrni decît o vagă împotrivire, fu adoptată înainte ca acuzatul să-şi dea seama de situaţie Doar unul sau doi prieteni şi cîţiva vechi cunoscuţi, ce obţinuseră permisiunea de a rămîne în cercul unde era păzit Ives pentru a-şi lua rămas bun de la el, reuşiră să-i deschidă ochii asupra situaţiei în care se afla, iar inculpatul şi sfetnicii săi încercară să amîne execuţia. Cîţiva dintre sprijinitorii săi vărsară lacrimi... Această simpatie lacrimogenă faţă de un asasin ne aduce în faţa ochilor imaginea unei fiinţe prelungi şi acoperită cu solzi ce vieţuieşte în Nil... Apoi începură strădanii mişcătoare pentru a obţine amînarea execuţiei pînă a doua zi dimineaţa, Ives dînd asigurări, pe cuvînt de onoare (!), că nu se va întreprinde nici o încercare de a-l salva sau elibera. Dar David şi Hereford şi căutau un loc de execuţie nimerit. Rugăminţile lui Ives şi Thurnmond erau atît de emoţionante, încît slăbiciunea omenească numai anevoie putu să reziste. Şi este tare greu să fii obligat să-i refuzi condamnatului chiar şi o zi de răgaz, pentru ca să-i scrie mamei şi surorii sale şi să primească iertarea bisericii, pe care, în astfel de împrejurări, chiar şi cei mai înrăiţi o caută. Dar acei oameni care se strînseseră acolo, adînc indignaţi de repetatele crime şi jafuri voiau să „încheie socotelile". Pe atunci, amintirea celorlalte judecăţi era încă proaspătă şi mai adînc întipărită în minţile oamenilor decît este acum, şi ei aveau în faţa ochilor imaginea consecinţei acelor momente de nehotărîre. Cea mai mişcătoare clipă, cînd Ives se porni să implore păsuire, apucîndu-l de mînă pe colonelul Sanders, îşi pierdu întreaga forţă de emoţionare, veştejită de o interpelare sarcastică ce se auzi din mulţime:

— Întrebaţi-l pe el cît timp l-a păsuit pe olandez.

Ives îi dictă lui Thurnmond scrisori pentru ai săi. Îşi făcu testamentul, în care erau pomeniţi laolaltă, deopotrivă, avocaţii şi tovarăşii săi de fărădelegi, nefiind deloc amintite mama şi surorile lui din Wisconsin.

Indiferent dacă era sau nu timp de lacrimi, fără îndoială că atunci era vremea lor, dar nici slăbiciunea, nici remuşcarea n-au umezit ochii lui Ives. Nu arăta nici sfidare, dar nici umilinţă; de fapt era netulburat. Fu condus la locul execuţiei, aflat la nu mai mult de zece metri de locul de desfăşurare a judecăţii.

În tot cursul procesului, cu inima îndoită, tremurînd de teamă şi cuprinşi de disperare, prietenii lui Ives şi-au pus

la bătaie toată ingeniozitatea, căutînd cu orice chip să-l scape, încercînd rînd pe rînd să intimideze, să implore şi să stîrnească simpatie, iar din cînd în cînd îşi dădeau în vileag încrederea nestrămutată în „drăguţele de tertipuri deştepte ale avocaţilor".

În acest timp, nelegiuiţii aşteptau, într-o chinuitoare nerăbdare, ce sporea cu fiecare ceas, sosirea lăudatei lor căpetenii, care sprijinise atîta timp şi cu atît succes pe trei mîrşavi indivizi din şleahta lor, el prietenul poporului şi apărătorul legilor... Însă evenimentele erau cunoscute în tot ţinutul, ceea ce iscă multă tulburare, iar zvonul, cu cele o mie de picioare ale sale, se răspîndi pretutindeni, bătînd cele mai absurde cărări.

Vestea arestării lui Ives ajunse la Bannack înaintea lui Lane şi se vorbea că cei din Defileul Alder erau cuprinşi de turbare, pradă unor sentimente de nestăpînit, că se formase un comitet de vigilenţă, iar cîţiva dintre cei mai de frunte cetăţeni atîrnau în ştreang, că o mulţime, între trei şi cinci sute de oameni, se îndrepta spre Bannack să-i spînzure pe Plummer, Ray, Stinson, George Chrismas, A.J. McDonald şi alţii. Acest ultim „Buletin de front" e probabil rodul minţii lui Plummer. Se poate ca la naşterea acestei poveşti să fi dat o mînă de ajutor Lane, Ray şi Stinson.

E destul să spunem că Plummer o repetă adesea, şi vărsă lacrimi amare de crocodil, mirîndu-se că în mintea cuiva putuse încolţi ideea uciderii prietenilor săi — deocamdată încă nejefuiţi — Chrisman, McDonald şi Pitt. Mîhnirea sa era o prefăcătorie de ochii lumii din Bannack şi, în mare număr, cetăţenii se adunară laolaltă pentru a se apăra unul pe celălalt în faţa atacului care se aştepta şi al cărui ceas precis iscoadele lui Plummer îl şi aflaseră ; şi cît a fost noaptea de lungă, mulţi au stat de veghe pentru a întîmpina „cu toată căldura" pe agresori.

Fără îndoială că Plummer era încredinţat că o astfel de ceată se îndrepta spre Bannack ca să pună mîna pe el, pe Ray, pe Stinson şi compania. Tot lucrătura lui a fost aceea de a pomeni şi alte nume alături de cele ale tîlharilor, ceea ce era de fapt un tribut faţă de integritatea şi respectul de care se bucurau aceştia în rîndul obştei, tribut plătit însă prin reversul său.

„Conştiinţa face din noi toţi nişte laşi" şi Lane descoperi că Plummer era mai preocupat de a-şi salva propria-i piele decît pe cea a lui George Ives. Era uimitor cît de exact şi cu cîtă iuţeală ajungeau la membrii bandei, răzleţite în diferite

colţuri ale teritoriului, veştile asupra desfăşurării judecăţii, dar noutăţile erau măsluite în fiecare loc de către cei interesaţi, după cum le convenea lor mai bine, pentru a sluji ţelurilor lor tîlhăreşti, şi, prin astfel de tertipuri, au cîştigat de partea lor mulţi oameni de treabă, cinstiţi, trezindu-le simpatia faţă de soarta şi nenorocirile lor.

Cel mai potrivit loc aflat la îndemînă pentru împlinirea sentinţei de condamnare la moarte era o casă aflată în construcţie, numai cu pereţii laterali ridicaţi. Pregătirile au fost simple şi de scurtă durată, deşi pe deplin satisfăcătoare. Piciorul unui stîlp de vreo doisprezece metri a fost fixat în casă, la baza unui perete, iar partea orizontală a spînzurătorii a fost sprijinită de o grindă. Aproape de capăt a fost legată funia, iar laţul desfăcut se legăna înspăimîntător în partea de jos. Eşafodul era de fapt o ladă mare de mărfuri. Se lăsase noapte adîncă şi se ivise o lună plină, strălucitoare, aşa încît în jurul acestui altar al răzbunării se vedeau bine figurile neşovăielnice şi neîndurătoare ale gărzii, în toate tonurile de lumină şi umbră imaginabile. Hotărîrea lor neclintită se citea limpede în fiecare trăsătură a feţelor arse de soare şi încercate de vreme.

La cincizeci şi opt de minute de la fixarea sentinţei, George Ives fu condus la eşafod. Acest moment fu salutat de o adevărată babilonie de strigăte. Mulţimea pusese stăpînire pe toate acoperişurile din jur şi din toate părţile se auzeau îndemnurile : „La ştreang cu el !", „Nu-l spînzuraţi !", „Surghiuniţi-l !", „Să ştiţi că trag !", „Fir-ar ei afurisiţi cu sufletul lor de criminali cu tot !", „Să-l atîrnăm în laţ pe Long John !". Garda rămase neclintită ca o stîncă...

Cînd prizonierul păşi pe platforma fatală, strigătele conteniră deodată şi se lăsă o linişte apăsătoare. Condamnatului i se aşeză laţul de gît şi fu întrebat dacă mai are ceva de spus. Cu voce fermă rosti :

— De crima asta nu sînt vinovat. Aleck Carter l-a omorît pe olandez.

Accentul pus pe „asta" îi convinse pe toţi cei din jur că vrea să lase impresia că este vinovat de alte crime. Pînă atunci îl învinovăţise de crimă pe Long John. Ives îşi manifestă dorinţa să-l vadă pe Long John, iar mulţimea partizanilor săi urlă în semn de aprobare, dar cererea fu respinsă fiindcă se temeau de o încercare de a-l elibera pe osîndit.

Prizonierul declarase în nenumărate rînduri că n-avea de

gînd „să moară în propriile-i ciubote"[1], așa încît ceru sergentului pazei o pereche de mocasini; i s-au dat mocasinii, dar, după o vreme, i se făcu frig și ceru să i se pună din nou ciubotele. Așa că Georges Ives „n-a murit totuși de moarte bună".

Toate pregătirile fiind terminate, oamenii gărzii primiră ordinul :

— Faceți-vă datoria !

Răsună țăcănitul strident al închizătoarelor armelor, care fulgerară apoi în lumina lunii în timp ce erau duse la ochi ; lada zbură trosnind de sub picioarele criminalului, și George Ives rămase legănîndu-se în bătaia vîntului nopții, înfruntînd luna palidă ce lumina această scenă a împlinirii dreptății...

Cînd țăcănitul amenințător al armelor vesti avertismentul de moarte adresat celor ce aveau de gînd să-l facă scăpat pe criminal, mulțimea se buluci înapoi, cuprinsă de o panică sălbatică, oamenii călcîndu-se unii pe alții în picioare, țipînd, urlînd de groază.

După ce condamnatul rămase bălăbănindu-se în funie, judecătorul, care stătea aproape de Ives, anunță :

— Și-a frînt gîtul ! E mort !

Vestea și certitudinea acestui adevăr — osînditul nu-și mai mișcă nici un mădular — îi convinse și pe cei cîțiva nelegiuiți care nu știau ce-i teama că nu mai era nici o speranță, și aceștia se retraseră clănțănind din dinți, mormăind blesteme în barbă...

În sfîrșit se făcuse dreptate. Cei cu frica legii în suflet respirau mult mai ușurați și toți știau acum că cel mai mare ticălos al obștei era mort, că fusese frînt însuși grumazul crimei și că domnia teroarei se încheiase. Trupul lui Ives rămase o oră în ștreang. După acest răstimp, funia fu tăiată, cadavrul dus într-un atelier de roabe și întins pe un banc de lucru. Un om rămase de pază pînă dimineața, cînd prietenii criminalului îl îngropară așa cum se cuvenea...

George Ives, deși tîlhar atît de faimos, nu se îndeletnicea de prea multă vreme cu meseria asta. Prin 1857-58 era încă miner și trudea din greu și cinstit în California și, cu toate că era nestăpînit și zănatic, n-a fost învinuit de nici o pungășie. Prima lui inițiativă tîlhărească mai mare a fost furtul catîrilor convoaielor guvernamentale, lîngă Wala Wala. Fusese angajat să păzească herghelia și, de fiecare dată cînd

[1] *To die in one's boots* — a muri în propriile ciubote, înseamnă a nu muri de moarte bună. Prin acest ritual al ciubotelor, Ives vrea să respingă ideea că s-a lăsat luat prin surprindere de către adversari. (n.t.)

avea loc o furtună mai strașnică, obișnuia să aducă la cunoștința mai-marilor lui că vreo cîteva animale aflate în grija sa se prăpădiseră. Ofițerul postului îi credea balivernele și nu mai intra în amănunte. În felul acesta, Ives își încropi și el o herghelie bunicică, cu ajutorul unor prieteni. Aflîndu-se în Elk City, îl băgă în sperieți pe fostul lui stăpîn, de pe vremea mineritului în California, intrînd călare în saloonul acestuia, iar cînd bietul om apucă animalul de dîrlogi, Ives își smulse revolverul, și cu siguranță că l-ar fi ucis pe loc, de n-ar fi zărit, din fericire, fața posibilei victime ; își băgă pistolul în toc și-și ceru iertare pentru purtarea lui. Înainte de a părăsi orașul a vrut să dăruiască minunata lui iapă sură prietenului său, care, în numele vechii lor amiciții, îl omenise cum se cuvenea. Însă darul oferit cu insistență de mai multe ori a fost refuzat tot în atîtea rînduri, fiindcă, în ciuda tuturor protestelor lui Ives, nimic nu l-a putut convinge pe bietul om că iapa ar fi pe drept proprietatea lui. Îi spusese că o cîștigase muncind cinstit ca miner. Dar chiar relatarea lui asupra felului în care furase catîrii guvernamentali, cum am amintit mai sus, era suficientă pentru a lămuri deplin această problemă. Ives venise în Montana, care ținea pe atunci de Idaho, din „cealaltă parte" a munților, și se apucase cu tot sîrgul de meseria căreia i s-a pus capăt în Nevada, atît de tragic și rușinos pentru el, și atît de fericit pentru oamenii ținutului.

Nu avem de adăugat decît puține cuvinte la relatarea soartei acestui tîlhar și criminal. Fusese crescut la Ives' Grove, districtul Racine, Wisconsin, și provenea dintr-o familie de oameni deosebit de respectați. Se pare că viața pe care a dus-o în vestul sălbatic i-a cam amorțit simțul moral, pentru că, încet-încet, s-a cufundat în fărădelegile care s-au încheiat în Nevada. Multă vreme maică-sa a crezut că fiul ei și-a găsit sfîrșitul în mîinile indienilor, versiune ticluită chiar de el și trimisă părinților. Se știe că de atunci încoace, mîhnirea și moartea au făcut mereu victime printre ai săi...

Judecata lui Hilderman a fost treabă simplă... Nu era cunoscut drept un ticălos prea mare, ci mai degrabă ca un bătrîn cam slab de minte și de caracter, destul de detreabă într-o colectivitate de oameni într-adevăr de treabă, dar ușor de momit să dosească mici lucruri de valoare, să păstreze diverse secrete și să facă tot felul de treburi murdare pentru diferiți oameni fără căpătîi cu mai multă minte și mai multă tărie de caracter decît el, și asta fie din bunăvoie, fie din teamă — lucru pe care judecata nu l-a putut stabili precis.

Mărturia doctorului Glick l-a demascat a fi mai degrabă laş şi mîncău. Ştiuse de uciderea lui Tbalt, dar nu suflase nimănui o vorbă. Ştia şi de crima de la Cold Spring, dar le oferise adăpost şi ascunzătoare făptaşilor. Tot el ascunsese şi catîrii furaţi. Dar, ţinînd seama de dezvăluirile făcute de mulţi alţii, după execuţia lui Ives, precum şi de faptul că puterea bandei fusese zdrobită, astfel de păcate nu erau chiar atît de dăunătoare în ochii unui cumsecade om al muntelui. Adesea, la patul unor tîlhari răniţi, erau aduşi medici să le panseze rănile ; li se spunea în ce încăierări se aleseseră cu ele, precum şi pedeapsa care-i aştepta dacă ar fi relatat povestea mai departe ; însă altora li se sugerau consecinţele printr-o tăcere mai elocventă decît cuvintele. Mulţi ştiau de tragediile puse în scenă de tîlhari, chiar din gura lor şi în împrejurări în care păstrarea tăcerii era o necesitate imperioasă. Nu era o situaţie de invidiat să fii părtaşul groaznicelor lor taine. Era dezgustător cum spionau fiecare cuvînt al nefericitului păstrător al tainei, şi nu constituia nici o mîngîiere gîndul că putea plăti cu viaţa pentru orice destăinuire ar fi făcut ; şi cel prins într-o astfel de capcană era de fapt ostaticul ce putea plăti pentru indiscreţia oricăruia dintre cei ce împărtăşeau aceeaşi taină.

Dacă unii cu mai multă minte decît putea pretinde Hilderman au păstrat, la porunca tîlharilor, tăcere asupra tainelor pe care le ştiau, şi asta în locuri cu lume multă, unde, în mod sigur, se mai aflau şi alţii care le puteau sări în ajutor, atunci — s-a argumentat — cu atît mai mult avea o scuză că ascultase de ordinul lor unul slab de minte ca Hilderman, aflat departe de orice vecin, putînd fi ucis şi ascuns de orice ochi omenesc, fără teamă de pedeapsă...

Hilderman a fost surghiunit din Montana şi a fost păsuit zece zile ca să-şi încheie socotelile şi să plece. Cînd a ajuns la Bannack City, Plummer i-a spus să nu plece, dar bătrînul îşi cîntări propriile temeri şi, comparînd ţinuta sprintenă, efeminată a lui Plummer, cu cea a neclintiţilor oameni ai muntelui, ajunse la concluzia că putea să parieze mai degrabă pe aceştia decît pe Plummer, şi, după ce acesta din urmă îi procură un ponei şi provizii, Hilderman părăsi pentru totdeauna Montana...

Pentru că depusese mărturie împotriva celorlalţi criminali ca martor al acuzării, Long John fu lăsat liber şi credem că şi acum se mai află în ţinut.

Pentru toţi cei care fuseseră prezenţi la judecarea lui Ives, un lucru era limpede : dacă pentru condamnarea fiecărui tîlhar avea să se cheltuiască atîta muncă, timp şi bani, toate eforturile cetăţenilor vor fi zadarnice. Trebuia găsită o procedură mai urgentă, mai sigură şi cel puţin tot atît de echitabilă...

CAPITOLUL XV

Formarea comitetului de vigilenţă

Cei care nu cunosc despre execuţia lui Ives decît cele citite în aceste pagini nu-şi vor putea niciodată da seama pe deplin de tulburarea intensă care a cuprins peste tot populaţia ţinutului în timpul acestei perioade furtunoase şi critice, nici de primejdiile imediate la care erau expuşi principalii actori ai acestei drame. Ca pildă a poftei de omor şi răzbunare care-i însufleţea pe ticăloşi, putem aminti că în noaptea executării lui Ives, colonelul Sanders îşi vedea liniştit de lectura lui în prăvălia lui John Creighton, cînd, deodată, un desperado, numit Harvey Meade — cel care pusese la cale răpirea unei nave federale la San Francisco — intră în încăpere, cu revolverul înfipt la brîu, în faţă, se îndreptă spre colonel şi începu să-l insulte, numindu-l... etc. Colonelul Sanders, nefiind croit pentru a-şi da teama în vileag, continuă să citească mai departe, însă îşi scoase liniştit revolverul dintr-un buzunar, îl făcu să alunece în buzunarul de la haină şi trase cocoşul, pregătindu-se pentru un mic schimb de focuri. Apoi, ridicîndu-şi privirea spre intrus, îi spuse :

— Harvey, dacă cineva mi-ar adresa vreodată astfel de vorbe, m-aş cam simţi ofensat, dar, venind din partea unei javre ca tine, nici nu merită să le bag în seamă.

Un doctor care se afla de faţă puse mîna pe coada unui hîrleţ şi părea că înfruntarea era de neocolit, însă John Creighton se îndreptă liniştit spre noul venit şi-i spuse :

— Hai, ia cară-te de aici... şi repede !

Toţi cei cărora le place să tragă cu pistolul, în alte situaţii decît în legitimă apărare, nu se străduiesc să împingă lucrurile pînă la extrem, dacă nu au un avantaj sigur asupra victimei alese, aşa că Meade spălă putina, umilit. Mai apoi recunoscu faţă de Sanders că avusese de gînd să-l ucidă, dar că în ultima vreme sentimentele lui suferiseră o schimbare explicabilă. Toţi partizanii de frunte ai dreptăţii erau urmă-

riţi, ameninţaţi, pîndiţi de către sceleraţi: dar vremea acestora trecuse, şi încă de pe atunci zorii unei stări mai bune a lucrurilor începea să risipească bezna ce domnea asupra obştei ca un giulgiu.

Două oraşe înfrăţite — Virginia şi Nevada — îşi diputa onoarea de a fi făcut primii paşi spre formarea unui comitet de vigilenţă. Adevărul e că în acelaşi timp cinci locuitori din Virginia şi unul din Nevada au avut iniţiativa. Nici nu se scurseră bine două zile, şi aceştia îşi uniră eforturile, iar după ce se făcu începutul, într-o săptămînă sau două ramificaţiile acestui organism al ordinii şi siguranţei se întinseră în tot ţinutul; la 14 ianuarie 1864 se dădu lovitura de graţie puterii bandei prin executarea, în Virginia City, a cinci dintre principalii ticăloşi...

Mineri, negustori, meseriaşi şi meşteşugari se alăturară acestei organizaţii şi, într-o perioadă de timp uimitor de scurtă, tîlharii şi prietenii lor ajunseră să trăiască într-o bine întemeiată spaimă continuă, ca nu cumva vreo vorbă de-a lor, spusă în taină vreunei cunoştinţe, să nu fie de fapt adresată unui membru al temutului comitet...

CAPITOLUL XVI

Potera de la Deer Lodge

Aproape în acelaşi timp cu întemeierea comitetului de vigilenţă s-a hotărît să se pornească în urmărirea sceleraţilor — tovarăşii lui Ives — şi acţiunea să se continue cu neobosit sîrg, fără o clipă de răgaz, pînă cînd ultimul tîlhar pătat de sînge va plăti cu viaţa, în ştreang, pentru fărădelegile sale, de nu va reuşi să scape, fugind în alte ţinuturi, de pedeapsa care-l aştepta. În capul listei figura Aleck Carter, complice, cel puţin, la asasinarea lui Tbalt.

S-au strîns laolaltă douăzeci şi patru de bărbaţi echipaţi cu arme, muniţii şi cele mai modeste provizii necesare nevoilor fireşti ale omului. Voluntarii formau un grup amestecat, dar printre ei erau destui bărbaţi de un neîndoielnic curaj, pe care nici o greutate nu-i putea abate şi nici un pericol înspăimînta. Îndeobşte aveau cîte o pereche de revolvere, o puşcă sau o armă de vînătoare, nişte pături şi FRÎNGHIE. Băuturile erau interzise...

La 23 decembrie 1863, potera, călare pe cai şi catîri, o porni prin Stinkingwater către Big Hole, şi apoi, peste creastă, pătrunse în principalul masiv muntos. Era o vreme geroasă, iar pămîntul fusese acoperit cu un strat gros de zăpadă. Noaptea, cînd era mai mare nevoie, nici atunci nu puteau aprinde focul de teamă să nu atragă atenţia. Oamenii lăsau o pază la cai, îşi întindeau pe zăpadă păturile, şi cei mai cu experienţă se înveleau cu totul în ele. Cum fuseseră luaţi direct de la treabă, fără să aibă vreme să se pregătească mai ca lumea în ceea ce privea veşmintele, nimeni nu prea era îmbrăcat ca să înfrunte suflarea îngheţată a viscolelor şi vîntoaselor ce băteau prin munţii şi văile pe unde treceau în această călătorie trudnică. Puţini au încercat vreodată greutăţile care li s-au ivit în cale...

La pîrîul Deer Lodge, cei care se aflau înaintea detaşamentului se întîlniră cu Red (Erastus Yager), dar nici unul dintre ei nu l-a recunoscut, aşa că l-au lăsat să treacă pe lîngă diferitele grupuri ale poterei înşirate pe drum. Red, care îndeplinea misiunea de mesager al bandei, era un bărbat măruntel şi vînjos, de vreo cinci picioare şi cinci inci înălţime[1], cu un păr şi nişte favoriţi roşcovani. Fiind întrebat, el îi încredinţă pe conducătorii detaşamentului că Aleck Carter, Whiskey Bill (Graves), Bill Bunton şi alţi tîlhari zăceau beţi morţi la Cottonwood, după ce fuseseră la un bal organizat acolo, de la care fuseseră daţi afară... Această poveste iscusită fusese ticluită pentru a-i face pe cei din detaşament să fie neprevăzători şi pentru a le da fugarilor cît mai mult răgaz. În aceeaşi noapte, toţi cei din poteră trecură creasta şi poposiră lîngă pîrîul Deer Lodge, la vreo şaptesprezece mile mai sus de Cottonwood, la ferma lui John Smith.

Oamenii rămaseră aici pînă la ora trei după-amiază, cînd, punînd şaua pe cai, o porniră spre Cottonwood ca să-şi ia prada prin surprindere. Ajungînd acolo, îşi duseră caii la adăpost, mîncară pentru seară, şi apoi, cercetînd la faţa locului şi din cîte aflară iscoadele trimise în jur, văzură că păsările îşi luaseră zborul şi nimeni nu ştia încotro; departe, pe o culme, se vedea un foc de tabără, ceea ce smulse de pe buzele cîtorva din vechii oameni ai muntelui blesteme amarnice, fiindcă ochii lor încercaţi dibuiră de îndată vîlvătaia şi ştiau că asta însemna „valea, că se lasă cu pîrjol!".

Cînd au cercetat lucrurile mai de-aproape, au aflat că din Virginia sosise un mesaj care le dăduse de veste tîlharilor:

[1] Aproximativ 1,60 m. (n.t.)

„Sus, roiul, şi trageţi la umbră că vin curcanii !". Mai apoi se găsi o scrisoare către Tom Reilly pe care acesta o arătă vigilenţilor : fusese scrisă de Brown, şi Red se însărcinase s-o ducă la destinaţie, călărind cu atîta grabă, încît doi cai crăpară sub el.

Mîhniţi şi descurajaţi, oamenii o porniră înapoi, luînd-o pe la Beaverhead Rock, unde poposiră într-un desiş de sălcii, fără nici un alt adăpost şi fără putinţa de a face măcar un foc mai ca lumea, decît atît cît se putea cu cele cîteva ramuri verzi pe care le aveau la îndemînă. Sîmbătă se lăsă o vreme rece, ninse din belşug şi, din rău cum era, se făcu şi mai rău, iar duminică se aşternu un ger bicisnic şi tot detaşamentul suferi chinuri cumplite. Cîteva animale fugiră din calea viscolului şi se refugiară în defileu, iar restul fură priponite bine printre sălcii. Nu era chiar treabă uşoară să-i prinzi pe fugari.

La staţia de poştă din apropierea locului de popas, cei din poteră s-au întîlnit cu doi prieteni care le-au spus că Red se afla la Rattlesnake şi de îndată s-au căutat cîţiva voluntari să pornească în urmărirea lui. Un mic gup format din cîţiva oameni aleşi pe sprînceană o luă pe urmele acestui iute călăreţ şi, în timpul marşului, au avut de îndurat mari greutăţi din cauza vremii neîndurătoare. „Restaurantul în aer liber" la care poposise grosul poterei nu era înzestrat cu prea multe de-ale gurii. Uneori meniul era compus din slănină şi pîine — dar fără slănină — alteori din pîine şi slănină — dar fără pîine. Cîteva suflete mai vesele au încercat în cîteva rînduri să tulbure liniştea cu un cîntec sau o glumă, dar aceste izbucniri de voie bună s-au potolit de la sine cînd bărbile şi mustăţile s-au acoperit cu chiciură. Nemîngîiaţii membri ai poterei, ca să se mai încălzească, se loveau cu mîinile de parcă îmbrăţişau pe cineva, dar era o îmbrăţişare tristă şi zadarnică, oferind tot atîta căldură şi alinare cît amintirea din vis a celui drag şi pierdut.

În acest timp, mica ceată de voluntari îşi croia anevoie drum prin zăpada adîncă şi, mergînd pînă spre miezul nopţii, ajunse abia la ferma lui Stone. Aici au dobîndit cai de schimb din herghelia companiei Oliver şi şi-au reluat drumul neîmbietor către Rattlesnake, unde au sosit după vreo douăzeci şi patru de mile de mers călare. Mai tîrziu, într-un cerc restrîns, unul dintre ei spuse : „Era atît de amarnic de frig, că îngheţa şi coada unei maimuţe de bronz", vorbă care avea cel puţin meritul de a fi deosebit de metaforică şi puternic evocatoare.

Ferma fu înconjurată şi unul din poteră, intrînd înăuntru, îi găsi pe Buck Stinson, Ned Ray şi un prizonier pe care-l arestaseră în calitatea lor de ajutoare de şerif (?). Stinson, care nutrea o antipatie puternică faţă de primul intrus, îi ieşi înainte cu revolverul în mînă, dar văzînd că nimerise cam prost, îşi stăpîni pornirile războinice şi, în cele din urmă, nefiind în stare să sondeze pînă la capăt intenţiile acestui musafir nepoftit, care-l făcu să zîmbească, scornind împotriva lui Red învinuirea de a fi furat cai, îşi puse în libertate prizonierul — după ce acesta se jurase să se ducă şi să se predea singur — care, cu sufletul plin de tulburare, îşi sili bidiviul să arate tot ce putea în materie de galop pe drumul către Bannack.

Potera, care ştia acum unde să-şi caute omul, galopă sfoară spre o colibă la vreo cîteva sute de iarzi în susul rîului şi o înconjură într-o clipită, cu armele aţintite asupra ei. Unul dintre ei descălecă şi, dînd la o parte pătura din uşă, intră înăuntru, făcînd remarca prietenească :

— În noaptea asta e afurisit de frig. Poate un biet drumeţ să intre şi să se încălzească ?

Văzîndu-l şi pe Red, îi spuse :

— Pe dumneata te caut. Hai cu mine !

Acesta se arătă total indiferent. Dintre toţi cei care şi-au îndreptat vreodată puşca asupra unei diligenţe, Red avea cei mai tari nervi. I se spuse că avea să fie dus în Virginia, dar el nu puse nici o întrebare. Din momentul arestării şi pînă în clipa execuţiei sale, păru stăpînit de ideea că aşa-i fusese lui scris să fie prins atunci, chiar în acel loc, şi că soarta-i era definitiv pecetluită. Au rămas în noaptea aceea la fermă, Red s-a culcat încălţat cu ciubotele, totul rămînînd „în aceeaşi poziţie", cum spun marinarii, pînă în zori.

A doua zi dimineaţa au încălecat, Red, neînarmat, pe calul său. Unul din poteră a mers alături de el tot timpul, iar ceilalţi s-au înşirat ca mărgelele pe drum. În vreme ce săltau ei aşa mai departe, catîrul căpitanului se împiedică şi se răsturnă dîndu-se de-a dura de vreo două sau trei ori înainte de a se trezi din nou în picioare, însă zăpada era atît de groasă, încît nimeni nu păţi mare lucru şi un rîs voios învioră pe toată lumea. Escorta aduse fără nici o piedică prizonierul pînă la ferma lui Dempsey, unde ajunse din urmă grosul poterei care poposise acolo două zile, aşteptînd sosirea acesteia. Prinsul arăta vesel şi părea un tovarăş destul de plăcut. Nu puse nici o întrebare în legătură cu arestarea lui şi merse de la Rattlesnake la ferma Dempsey, de parcă făcea o plimbare de plăcere, tot timpul purtîndu-se cît se poate de cuviincios, ca un gentleman, şi asta, nu uitaţi, în momentul cînd nutrea

convingerea că ceasurile îi sînt numărate și că sîngele victimelor sale este pe cale de a fi răzbunat. După ce raportă prinderea lui Yager, escorta cină și se duse la culcare.

Atunci, în aceeași casă, se afla și omul de taină — Brown — care scrisese scrisoarea în care-i prevenise pe tovarășii săi să dispară de la Cottonwood, scrisoare pe care Red o dusese cît putuse de repede. El era și barman, și om la toate treburile fermei. În toate privințele era opusul lui Yager. Era laș, nu tîlhărise niciodată la drumul mare, dar se străduise din răsputeri să-i sprijine, dinafara bandei, pe tîlhari, dîndu-le informații menite să-i ajute să iasă la vreme în cale victimelor care aveau asupra lor lucruri de valoare. Era nărăvit în găinării mărunte și apărea ca martor mituit ori de cîte ori era nevoie.

Dimineață, după ce-au mîncat, cei doi au fost puși față în față. Brown — care mirosise, de bună seamă, primejdia din clipa sosirii vigilenților — era tare îngrozit. Red apăru stăpîn pe el și netulburat, ca un veteran la paradă. Înainte de a avea loc confruntarea dintre ei, căpitanul îl luă pe Red deoparte, într-o cameră separată, și-i spuse că era bănuit a fi în cîrdășie cu banda de tîlhari și asasini. El nu recunoscu nici o clipă învinuirea. Atunci căpitanul îl întrebă de ce, dacă n-avea nici o vină, se străduise atît de mult să-i prevină pe tîlhari că vigilenții le luaseră urma ? El îi răspunse că, în drum spre Deer Lodge, ajunsese la ferma lui Bob, și acolo Brown îl rugase să ducă o scrisoare către Aleck Carter și niște prieteni de-ai lui, și fiindcă apucase să promită că o va duce, o dusese. Cei doi au fost chemați la judecată și Red recunoscu din nou că dusese scrisoarea scrisă de Brown.

Brown le spuse celor care-l cercetau că pe unul dintre ei îl văzuse și mai înainte și-l cunoștea. Fu întrebat cine era cel despre care vorbea și le răspunse că, după părerea lui, era vorba de un metis. Fiind și el înăuntru, respectivul membru al detașamentului de vigilență auzi descrierea care i se făcuse și izbucni :

— Ascultă... pentru tine olandezii sînt metiși, hai ?

Se năpusti la el cu pumnii. Tovarășii săi, aproape înecîndu-se de rîs, îl împiedicară să ajungă la Brown, care, îngrozit, se făcu alb ca varul de teamă să nu-și sfîrșească zilele în mîinile furiosului olandez.

Apoi căpitanul îi spuse că se putea socoti sub stare de arest și că urma să rămînă acolo. Fu dus în locuința lui Dempsey și ținut pînă se încheie cercetarea și judecarea lui

Red. Fiind adus înapoi și întrebat, el mărturisi că Red venise la ferma lui Dempsey și-i spusese că se duce să le facă o vizită băieților, îl întrebase dacă nu avea să le transmită ceva și Red se oferise să-i ducă scrisoarea. Le mai spuse că Red era vărul lui Ives (ceea ce nu era adevărat). Recunoscu apoi că el scrisese scrisoarea în care-i sfătuia să se facă nevăzuți, pentru că vigilenții erau pe urmele lor...

Se dovedi indiscutabil că Red făcea parte din bandă. Mărturia unuia stabilea definitiv vinovăția celuilalt.

Cei doi fură puși sub pază, iar restul vigilenților ieșiră ; ducîndu-se pe pod, au pus la vot dacă împricinații trebuiau executați sau puși în libertate. Căpitanul spuse :

— Cei care sînt pentru a-i spînzura să treacă în dreapta drumului, iar cei care-s pentru a le da drumul, la stînga drumului.

Înainte de a trece la vot el mai adăugă :

— Băieți, ați auzit totul în ceea ce-i privește și vreau să votați după cum vă îndeamnă conștiința. Dacă socotiți că trebuie pedepsiți, spuneți-o. Dacă credeți că trebuie lăsați liberi, votați pentru asta.

Punîndu-se la vot, tot detașamentul trecu în dreapta, și soarta tîlharilor fu pecetluită.

Unul dintre vigilenți, care fusese deosebit de curajos din gură mai înainte, începu acum să dea înapoi și descoperi deodată că de nu se ducea numaidecît acasă putea pierde două mii de dolari. Încercarea de a-l convinge să rămînă nu reuși decît să-l facă să strîngă și mai tare din buze și să pornească. Însă țăcănitul a patru arme îi călăuziră temerile pe un făgaș mult mai personal, în așa măsură încît se hotărî să rămînă.

Inculpații au fost informați că aveau să fie duși în Virginia și au fost dați în seama unui om de încredere și viteaz, și a unui grup de șapte bărbați, aleși pe sprînceană din tot detașamentul. Această escortă ajunse la Lorraine în două ore, iar restul oamenilor ajunse abia la apusul soarelui. Prizonierii au fost predați și conducătorul micului grup, care nu dormise de patru sau cinci nopți, se întinse să fure un scurt, dar binevenit somn. Pe la ora zece seara a fost trezit și semnificativul : „Hai, e nevoie de dumneata", îl vesti că „aveau treabă". Tonul și felul în care a fost anunțat îi împrăștie pe dată somnul adînc de care avusese atîta nevoie. Se sculă fără o vorbă și se duse din saloon în încăperea barului, unde, într-un colț, Red și Brown dormeau întinși pe jos. La sunetul pașilor săi, Red se trezi și spuse :

— V-ați purtat cu mine de parcă aș fi fost un gentleman; știu că voi muri... că voi fi spînzurat.

— Da — zise fostul său paznic — e o pedeapsă aspră. În ciuda instinctului datoriei, spunea ceea ce simțea.

— E cam aspră — continuă Yager — dar o meritam de ani de zile. Vreau să spun că știu totul despre bandă și că sînt printre ei oameni care merită ștreangul mai mult decît mine și aș muri fericit dacă i-aș vedea atîrnați de funie sau dacă aș ști măcar că tot îi va ajunge pedeapsa odată și-odată. Și nu spun toate astea ca să-mi găsesc o portiță de scăpare. Nu vreau să scap.

I s-a arătat că ar fi fost bine dacă relata tot ceea ce știa, chiar dacă acum slujea numai celorlalți semeni ai săi.

— Au trecut peste noi vremuri grele, Red — îi spuse vigilentul — și, cum bine știi, ziua în amiaza-mare au fost împușcați oameni și nici măcar pentru jaf sau din răzbunare, ci așa într-o doară, și trebuie să se pună un capăt.

Red încuviință. A fost chemat căpitanul și i s-a relatat tot ceea ce s-a întîmplat. A susținut ca prizonierul să-și înceapă de îndată depoziția, iar spusele lui să fie consemnate. Red începu prin a declara că șeful bandei era Plummer, Bill Bunton — al doilea în ierarhie și informator, Sam Bunton — tîlhar de drumul mare (înlăturat pentru că era bețiv), Cyrus Skinner — tîlhar, tăinuitor și iscoadă... Parola lor era „inocent". La gît purtau o legătoare cu un nod marinăresc și se bărbiereau lăsîndu-și mustață și favoriți. A recunoscut că și el făcea parte din bandă, dar a negat, la fel ca toți ceilalți, că ar fi fost criminal. Despre Bill Bunton vorbea cu o dușmănie neîmpăcată, cu totul nepotrivită cu felul lui potolit și cuviincios. Din cauza lui, pretindea el, ajunsese în situația nenorocită în care era acum. El îl momise și-l împinsese să comită prima fărădelege, la Lewiston. Furniză amănunte despre jafuri asupra diligențelor și alte nelegiuiri, dînd în vileag și numele făptașilor...

După o adîncă chibzuință s-a hotărît ca cei doi condamnați să fie executați fără întîrziere, așa că funestele pregătiri pentru împlinirea hotărîrii începură imediat...

Nu era nevoie de multe pregătiri. Din casă au fost aduse cîteva scaune și un felinar, și tot grupul, trecînd peste pîrîu, în spatele fermei lui Lorraine, se îndreptă spre copacii care încă mai poartă și acum urmele toporului cu care au fost tăiate ramurile de prisos. Mergînd spre spînzurătoare, Red

arăta netulburat, stăpîn pe sine. Brown, în schimb, hohotea, implora iertare și se ruga Domnului să o aibă în pază pe soție și pe ceilalți ai săi, din Minnesota. Era însurat cu o indiancă. Auzindu-l, Red îi spuse mohorît, dar ferm :

— Brown, de te gîndeai la asta acum trei ani, n-ai fi acum aici și nu le-ai fi dat băieților bătaie de cap.

La copacul fatal, condamnații au fost legați cu mîinile la spate și urcați pe scaunele puse unul peste altul ca să aibă destulă înălțime. Brown și cel care-i așeza ștreangul în jurul gîtului se clătinară și se prăbușiră amîndoi în zăpadă, dar, ridicîndu-se iute, acesta din urmă zise calm :

— Brown, de data asta trebuie să lucrăm mai ca lumea.

Ultimele cuvinte ale lui Brown au fost :

— Doamne atotputernic, mîntuiește-mă !

Eșafodul șubred se prăbuși, iar el își dădu sufletul de îndată ce funia se întinse în cădere sub greutatea lui.

Red își văzu tovarășul murind, dar nici urmă de tulburare nu se zări la el. Vocea îi era stăpînită și calmă, de parcă ar fi purtat o discuție cu niște vechi prieteni. Le spuse că încă de cînd întîlnise potera pe creastă știuse că avea să fie urmărit. Ar fi vrut să fie pus în lanțuri și dus unde se aflau și ceilalți ca să-i vadă primindu-și pedeapsa. Chiar înainte de a i se face vînt în eternitate, ceru să dea mîna cu toți și, după ce i se împlini cererea, îl rugă pe cel care-l însoțise de la ferma Lorraine să-i caute și să-i pedepsească și pe ceilalți. I se răspunse cu aceste cuvinte :

— Red, dacă sînt pe răboj, așa vom face.

Ultimele lui cuvinte au fost :

— Adio, băieți ! Dumnezeu să vă binecuvînteze ! V-ați apucat de-o treabă bună.

Eșafodul nesigur îi fugi de sub picioare și acest criminal curajos, dar plin de păcate, muri fără o tresărire. Era dureros să-l vezi pe unul pe care natura îl zidise după tiparul unui erou, murind, și pe bună dreptate, ca un cîine.

În spate i s-a prins o hîrtie pe care scria : „Red, tîlhar și curier al banditilor". Pe hîrtia prinsă de veșmîntul lui Brown scria : „Brown, iscoadă"...

... *Fiat justitia ruat caelum*. Cele două cadavre au fost lăsate în ștreang, și așa au stat mai multe zile înainte de a fi îngropate. Mesagerii dreptății se așteptau la un adevărat război, la sosirea lor în Nevada, însă comitetul de vigilență era o forță bine organizată, așa că oamenii, slobozind cocoașele armelor la loc, descălecară și oftară adînc ușurați...

CAPITOLUL XVII

Dutch John (Wagner)

Vestea execuţiei lui Ives şi zvonul cumplit al formării organizaţiei vigilenţilor în taberele de la Defileul Alder se împrăştiară ca fulgerul, şi oriunde ajungeau, stîrneau o îngrozitoare panică în minţile celor a căror conştiinţă le spunea că prinderea lor era sinonimă cu execuţia.

Printre aceştia se număra şi Dutch John (Wagner). În memorie îi era adînc imprimată amintirea rolului său în jefuirea convoiului şi urma rănii făcute de pistolul lui Lank Forbes. Deci avea motive concrete să nu uite nici în somn că primejdia îl aştepta în fiecare viroagă, îl pîndea pe fiecare potecă sau cărare pe unde spera să părăsească scena crimelor sale. Plummer îl sfătui să plece din ţinut de îndată, dar nu-i oferi nici un mijloc de deplasare. Însă pentru Wagner, asta nu era o piedică prea mare. Ştia el cum se face rost de cal. Luîndu-şi şaua de-a spinare, o porni spre ferma companiei Barret şi Shinenberger, la Horse Prairie, unde ştia el un sur minunat, cel mai grozav din tot ţinutul. Totul era să pună mîna pe el; de avea sau nu dreptul, nu mai conta. Un prieten, văzîndu-l pornind din Bannack numai cu şaua, trimise vorbă stăpînilor minunatului cal sur, care îndată o luă pe urmele lui Wagner, avînd grijă să se ferească de desişul de sălcii de teama unui întîmplător foc de armă. Unul dintre ei, după ce urcă o înălţime, îl zări pe tîlhar culcat printre tufişuri. Locul a fost înconjurat şi omul prins. Nu i s-a dat prea mult răgaz de spovedanie. Nimeni n-a crezut povestea ticluită de el, iar cei care l-au prins i-au luat numai echipamentul, nu şi punga. I s-a ţinut apoi o predică aspră asupra ticăloşiei în care trăia, singura care-l putea împinge la furt de cai, şi apoi îl îndemnară s-o şteargă la vale, fără şa şi fără pistol, dar în schimb cu un catîr bătrîn şi o pătură.

Cu aceste minunate mijloace de locomoţie, Dutch John părăsi Horse Praire şi o apucă pe drumul către Salt Lake. Era întovărăşit de un indian din tribul Bannack, înarmat cu un arc, o tolbă cu săgeţi şi un cuţit. Cel dintîi care-i zări fu Ben. Peabody. Mergea spre Salt Lake City după marfă cu un convoi de cai de povară, şi-i văzu pe tîlhar şi pe băştinaş la ferma Dry Creek Canyon, folosită de atunci, de către compania Oliver, drept staţie de poştă pe drumul către oraşul mormonilor.

La vreo două mile mai la vale, se întîlni cu Neil Howie, ce venea din acelaşi oraş al apelor[1] cu trei care încărcate cu articole de băcănie şi făină. Ţinură sfat îndelungat şi Neil primi asigurarea că oamenii convoiului îl vor ajuta să-l dea pe fugar pe mîna justiţiei. Aceeaşi promisiune o făcură şi oamenii lui Neil şi stăpînul unui convoi mai mare, aflat mai la vale.

Curînd se arătă şi Dutch John împreună cu indianul, dar asta nu rezolvă treaba fiindcă toţi ceilalţi se muiară pe loc şi-l lăsară singur pe Neil să-i blagoslovească pentru laşitatea lor, dar hotărît să nu-şi scape omul din mînă. Wagner se îndreptă călare spre ei şi ceru nişte tutun. I se răspunse că nu aveau de dat, dar că, mai la vale, era un convoi mai mare (al lui Vivion) şi poate să găsească acolo vreun pic. În timpul discuţiei arăta bănuitor şi stînjenit, dar la urmă se despărţi prieteneşte de ei şi, întovărăşit de arămiul său satelit, al cărui chip apatic nu trăda nici o emoţie, o porni la drum.

Neil se simţi la ananghie; însă decis să nu lase omul să-i scape aşa uşor, îşi încălecă poneiul şi porni în galop după el, hotărît să caute ajutor printre oamenii convoiului mai mare. Curînd îi ajunse din urmă pe cei doi şi lui Neil i se păru că Wagner îi dăduse nişte instrucţiuni indianului, pentru că acesta îşi duse mîna la tolbă, ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă totul e pregătit. Dutch John ţinea puşca la îndemînă şi-l cercetă bănuitor pe Neil. Indianul rămase mai în urmă, gata de intervenţie.

După obişnuitul schimb de saluturi între drumeţi, Neil îi spuse lui John că vrea să încerce să facă rost de un ciocan de potcovărie pentru a-şi potcovi animalele ca să le treacă peste creastă; la aceste vorbe văzu cum privirea lui Dutch John se luminează deodată şi, după ce se salutară prieteneşte, se despărţiră.

Lui Neil nu i-a fost prea lesne s-o ia înainte şi să-şi ofere spatele lui Wagner, simţindu-i în spinare gura puştii, dar curajosul bărbat porni la drum, ca şi cum n-ar fi bănuit nimic, şi nu-şi struni calul decît cînd ajunse la convoi. Stăpînul convoiului, care ţinuse adesea, fără să-şi prea aleagă cuvintele, prelegeri asupra felului în care trebuia să se pună capăt tîlharilor (de fapt, absenţi), se arătă categoric împotriva acestei idei, în ciuda tuturor argumentelor lui Neil, unele de natură să stîrnească şi umbra de curaj ce-ar fi existat în sufletul prietenului său.

[1] E vorba tot de Salt Lake. (n.t.)

Wagner se apropie călare și, fulgerîndu-i tăios, drept în față, cu privirea pe cei doi care stăteau de vorbă, ceru tutun; dar în locul jinduitei buruiene fu întrebat dacă avea vreun ban la el; nefiind cazul, i se aduse la cunoștință că pentru el nu se găsea deloc tutun. Neil îi spuse de îndată negustorului să-i dea omului ce dorea, în contul său. Wagner păru adînc recunoscător pentru acest gest de bunăvoință și, după ce-și primi tutunul, o porni iar la drum. Neil mai făcu un apel solemn ca tîlharul să nu fie lăsat să scape, dar negustorul nu-i răspunse.

Într-o clipă se hotărî să-l aresteze singur pe tîlhar, cu orice risc. Strigă după el:

— Hei șefule, ia stai puțin!

Wagner își suci pe jumătate calul și Neil, fără să-l slăbească din ochi, o porni cu mîinile goale drept spre el. La brîu avea înfipt totuși credinciosul său revolver și cei care văzuseră iuțeala și precizia de mașină cu care Howie își scotea și-și încărca pistolul, ca și iuțeala și precizia cu care trăgea, știau cît se poate de bine că într-o confruntare cu el puțini aveau vreo șansă, sau poate nimeni. Cu toate astea, nici măcar unul dintr-o mie nu s-ar fi pornit, de la o distanță de treizeci de iarzi, către un faimos desperado ce stătea liniștit, cu o armă încărcată în mînă și știind cam încotro bate urmăritorul lui. La douăzeci de iarzi, privirile li se încrucișară și lucirea de mînie, ură și disperare ce scăpără în ochii lui Dutch John vorbea atît de elocvent, încît făcea cît volume întregi. El chiar își suci pușca, apucînd cu stînga de țeavă și cu dreapta de gîtul patului. Howie îl privi cu un dispreț fățiș, și cînd Wagner făcu acea tentativă cu arma, își duse mîna la brîu.

Nemaiintervenind nici o demonstrație de forță, își continuă înaintarea, fără nici o șovăire, ca la început, pînă ajunse la cîțiva pași de olandez; în privirea turbată a acestuia se citea stupefacție, nehotărîre, furie și deznădejde. Ochii aceia cenușii, hotărîți, neclintiți păreau să-l fascineze pe Wagner. Îi mai despărțeau doar cinci pași, și tremurul mușchilor lui Wagner arăta că se ajunsese într-un moment primejdios de încordare, cînd orice pas greșit putea să declanșeze explozia: care pe care, da ori ba! Patru!... Trei!... Doi!... Unu! Din ochii lui Wagner țîșnesc fulgere. În cele din urmă se dezmeticește, dar e prea tîrziu. Neil trecuse de patul armei și, pe un ton potolit, dar hotărît, rupse tăcerea, spunîndu-i:

— Dă-mi pușca și coboară de pe catîr.

Un impuls, apoi un fior îl străbătu pe Wagner, ca un șoc electric, din cap pînă-n picioare. Totuși se supuse și se arătă gata să-l însoțească pe Neil, lucru pe care-l afirmă în mai multe rînduri, adăugînd că din partea lui nu avea de ce se teme.

Să nu-și închipuie cineva că era vorba de un ticălos de rînd, ușor de capturat. Avea peste șase picioare înălțime, zdravăn, bine clădit, foarte puternic, vioi, și nu numai stăpîn pe sine, ci și deosebit de îndrăzneț. Era oacheș, avea pomeții obrazului proeminenți, o bărbie care trăda hotărîre și niște ochi întunecați a căror lucire primejdioasă puțini o puteau înfrunta fără să dea înapoi. La astea mai adăugați și faptul că știa care îi era soarta dacă avea să fie prins. Ținea deci o pușcă în mînă, avea o statură de Hercule, o inimă de piatră, o voință de fier. Și, mai trebuie adăugat, un ștreang în jurul gîtului.

Capturarea lui Dutch John întreprinsă de Neil Howie, singur, fără sprijin de nicăieri, cu o rară stăpînire de sine și îndrăzneală, este pentru noi cea mai remarcabilă acțiune din această campanie împotriva crimei. De s-ar fi întîlnit numai ei doi și l-ar fi arestat el singur, ar fi însemnat că-și riscase viața în mod eroic pentru binele obștei. Dar să vezi zeci de oameni zdraveni, bine înarmați, refuzînd să-ți dea măcar o mînă de sprijin, și apoi să înfăptuiești tu singur ceea ce toți ceilalți s-au ferit să facă de teama consecințelor pe care persoana lor putea să le îndure e, în cel mai înalt grad, un gest nobil, plin de abnegație. Curaj fizic se întîlnește și la cei fără căpătîi, curajul moral e numai însușirea bărbăției.

Fiind adus la focul de tabără, prizonierului i s-au arătat acuzațiile îndreptate împotriva sa, și a fost informat că vinovatul putea fi găsit după cicatricea de pe urma unei răni de glonț în umăr. Scoțîndu-i-se cămașa, se descoperi și semnul fatal. El încercă să se justifice, spunînd că odată, pe cînd dormea la un foc de tabără, hainele i s-au aprins și pistolul i s-a descărcat singur. Dar atît direcția împușcăturii, care nu întărea o astfel de afirmație, cît și cauza invocată au fost socotite drept dovezi că încerca să inducă lumea în eroare și deci dovezi de vinovăție. Pistolul nu se putea descărca singur din cauza focului fără ca stăpînul lui să nu se aleagă cu arsuri mortale, cu mult înainte ca explozia să aibă loc, așa cum s-a dovedit printr-o adevărată probă a focului, cu o capsă pusă pe un băț și ținută unde era vîlvătaia mai mare.

Dovada vinovăției prizonierului, oferită de descoperirea cicatricei, era certă. Neil îl lăsă sub pază, la convoi, și se

întoarse înapoi călare ca să vadă de nu găsea pe cineva să-l ajute să escorteze prizonierul la Bannack. Abia atunci s-a vădit că voluntarii nu mai erau la modă, iar recruţi nu se aflau. Neil o porni îndărăt şi-şi duse prizonierul la Dry Creek, unde se găseau vreo cincizeci sau şaizeci de bărbaţi, dar nici unul dintre ei nu se arătă prea dornic să aibă de-a face cu tărăşenia asta. Teama de răzbunarea tîlharilor era atît de mare, încît toţi păreau a socoti că a avea în pază pe unul dintre ei însemna aproape sigur să-ţi pui viaţa în joc.

Unul dintre prietenii lui Neil Howie veni la el şi-i spuse că ştia exact omul de care avea nevoie, iar acesta poposea cu un convoi în apropiere. Era o veste bună pentru el fiindcă îşi făcuse socoteala că trebuia să-l ducă singur pe prizonier. John Fetherstun, îndată ce auzi cum stăteau lucrurile, se oferi să-l însoţească, fiindu-i indiferent dacă era vorba de tîlhari, hoţi de cai sau alt soi de netrebnici.

Prizonierul, care îşi declara sus şi tare nevinovăţia, precum şi dorinţa de a nu le da de furcă, părea destul de împăcat cu situaţia şi, după toate aparenţele, mergea alături de ei de bunăvoie, fără nici o constrîngere. De obicei călărea cu vreo cincizeci de iarzi înaintea lor, însă paznicii aveau cai mai buni, şi, pe deasupra, şi pistoale şi puşti, pe cînd el era neînarmat. Prizonierul îi cîştigă prin purtarea lui plăcută într-atît de mult, încît începură să simtă un fel de simpatie faţă de el, deşi ştiau că era un ticălos şi un criminal. Însă următorul incident puse capăt primejdioasei simpatii trezindu-i la realitate.

Deoarece era foarte frig, cei trei se opreau după fiecare zece sau cincisprezece mile, aprindeau un foc şi se mai dezmorţeau. Fetherstun — care ţinea de obicei caii, în vreme ce Neil încropea focul — ca să se simtă mai comod, se duse la vreo zece paşi mai încolo şi puse armele jos. Nici nu apucă bine să vină înapoi, că Wagner o rupse la fugă spre arme şi, de nu s-ar fi repezit într-acolo Howie şi Fetherstun, tăindu-i tîlharului calea spre jinduitul arsenal, probabil că acest capitol n-ar fi fost scris niciodată, iar cei doi prieteni ar fi avut parte de un sfîrşit sîngeros, omorîţi de mîna lui Dutch John.

Într-una din nopţi făcură popas în aer liber, la Red Rock, iar oboseala îl doborî pe cel lăsat de pază, care începu să sforăie, ca semn că-şi lăsase datoria ce-i revenea în seama „Neadormitelor stele ce veghează cerul".

Era tocmai ceea ce aştepta şi Wagner. Gîndind că omul de pază era adînc cufundat în somn, se ridică şi aruncă o privire jur împrejur, în ochi sticlindu-i o bucurie cruntă. Dar

cînd făcu prima mişcare pentru a-şi înfăptui dorinţa, Neil, care în astfel de împrejurări dormea cu un ochi deschis, iar în situaţia de faţă era cu ambele organe ale văzului la post, îşi îndreptă brusc privirea asupra lui. Lucirea din ochii lui Wagner se stinse şi, mormăind ceva banal despre frig, se întinse la loc. După un răgaz de vreun ceas-două el socoti că, în fine, totul era în regulă şi, mult mai hotărît, se ridică din nou. Neil se ridică şi el în capul oaselor şi-i spuse liniştit:

— John, dacă mai încerci încă o dată, te ucid.

O privire deznădăjduită făcu să pară şi mai întunecată mîhnirea ce i se citea pe faţa oacheşă, şi rostind scuze fără şir, tîlharul se culcă la loc.

Într-un alt moment al călătoriei lor, în apropierea drumului se zări fumul unui foc de tabără, şi Wagner, care-l ochise înaintea paznicilor săi, se gîndi pe dată că trebuia să fie vorba de cei veniţi să-l salveze. Cît timp a socotit că putea fi auzit, o ţinu tot într-un cîntat şi fluierat, însă apoi deveni din nou tăcut, mohorît.

„Norocul îi ajută pe cei viteji", şi cei trei ajunseră fără nici o piedică la Horse Prairie. Neil porni spre Bannack în recunoaştere, promiţînd ca aproximativ într-un ceas să fie înapoi dacă se arăta vreo primejdie. După ce aşteptă două ore, Fetherstun îşi reluă drumul, aducîndu-l şi pe prizonier la hotelul unde locuia el.

Neil se întîlni cu Plummer şi-i spuse despre prinderea lui Wagner. Şeriful (?) pretinse ca prizonierul să-i fie predat lui, dar Neil refuză... Ştia destul de bine că o gardă formată din Buck Stinson, Ned Ray şi ceilalţi indivizi şi condusă de Plummer n-avea să tragă asupra prizonierului dacă acesta încerca să fugă.

Dutch John îi propuse lui Fetherstun să facă o mică plimbare şi omul încuviinţă. Fetherstun nu cunoştea tîrgul Bannack, însă, luînd-o agale, ajunseră la salonul lui Durand. După vreo cîteva minute intră şi Neil, care-i spuse lui Fetherstun să nu-l slăbească din ochi pe Wagner, adăugînd că se întoarce în cîteva minute. Cei doi se aşezară şi se apucară să joace cărţi. Nu trecu mult şi se arătară Buck Stinson şi Ned Ray, care-i strînseră mîna prizonierului. Se mai adunară încă vreo patru-cinci indivizi, unul dintre ei puse multă căldură în această ceremonie, apoi îl măsură cam tăios din ochi pe Fetherstun. După ce trase o duşcă, se răsuci în loc şi, declarînd că era pus pe beţie, ieşi afară, ceea ce trezi în mintea lui Fetherstun o bănuială care se dovedi întemeiată, cînd, după cîteva minute, omul se întoarse înapoi în

fruntea unei șleahte de vreo nouă inși. Acum erau cincisprezece. Fetherstun se convinse că erau cu toții din bandă fiindcă unul dintre ei se apropie de John și-i spuse :

— Ești prizonierul meu !

John se uită la fostul său paznic și rîse. Fetherstun înțelese ce voia să spună : „Mai înainte eram eu în mîna ta, acum ești tu în a mea". Așa că Fetherstun se retrase într-un colț și scoase revolverul, așteptîndu-și moartea, dar hotărît să le dea la cît mai mulți cîte un cep cam de calibrul gloanțelor pe care le avea. Îi lăsă să ia prizonierul cu ei, pentru că-și dădea seama că orice împotrivire era absurdă, apoi se îndreptă către hotelul său, unde se mai aflau vreo patru-cinci bărbați. Interesîndu-se de Neil, află că nu trecuse pe acolo, și atunci spuse :

— Domnilor, nu știu cu cine vorbesc, dar dacă sînteți oameni cinstiți, vă rog să veniți cu mine. Mi-e teamă ca tîlharii să nu-l fi ucis pe Neil Howie, fiindcă a plecat acum o jumătate de oră, zicînd că se întoarce în cinci minute.

Au sărit în picioare cu toții, și Fetherstun își dădu seama că erau oameni de nădejde. Tocmai își luase pușca în mînă cînd un bărbat băgă capul pe ușă și-i spuse să nu-și mai facă griji. Ceilalți s-au arătat mulțumiți cu atît. Fetherstun întrebă dacă putea să plece și i se răspunse că nu. Atunci el le spuse că totuși o să plece și o luă la vale pe stradă, cu arma în mînă. Nu putuse să-și vadă omul ca lumea, dar, mergînd mai departe, ajunse la o cabană unde-l zări pe Dutch John, înconjurat de vreo douăzeci de inși. Bătu la ușă, dar nu i se îngădui să intre : cei de acolo nu-l cunoșteau. Era o confuzie reciprocă, fiecare parte gîndind că cealaltă era din tagma tîlharilor. Fetherstun le spuse că Wagner era prizonierul lui și că nu avea de gînd să renunțe la el. Îi răspunseră că din partea lor totul era în regulă și că nu voiau decît să-i pună cîteva întrebări. Aceeași confuzie se petrecu și în cazul lui Neil, pe care Fetherstun, cu ajutorul unuia dintre noii anchetatori, îl găsi curînd. Aflînd că Wagner le scăpase din mînă, se aprinse iute ca un foc de paie, dar se stinse la fel de repede cînd văzu că lucrurile se află pe făgașul cel bun.

Oamenii predară îndată prizonierul lui Neil și Fetherstun, care-l duseseră înapoi la hotel și apoi într-o cabană. Vreo șapte sau opt grupuri de bărbați au venit să-l descoasă, îndemnîndu-l să mărturisească tot ce știa. De fiecare dată promise că așa va face, dar de fapt nu încerca decît să-i tragă pe sfoară și să cîștige timp. Căpetenia celor de față luă o carte și spuse că de trăncăneală era sătul și n-avea de gînd să se mai lase prostit. Ceilalți continuară interogatoriul, dar, în cele din urmă, renunțară la ideea de a scoate măcar o umbră de adevăr de la John.

Literatul își închise cartea și, apropiindu-se de Wagner, îi spuse că era un tîlhar și un criminal cunoscut de toată lumea și deci urma să fie spînzurat ; dar dacă avea vreo preferință asupra momentului exact al execuției, putea s-o spună și avea să se țină seamă de dorința lui, dacă era cît de cît acceptabilă.

John începu să măsoare încăperea în sus și-n jos, iar după o vreme, izbucni în plîns și, căinîndu-și soarta nenorocită, spuse că avea să mărturisească, nădăjduind, firește, ca mărturia lui să atîrne destul de greu în balanță ca să-i convingă să-i cruțe viața. Apoi făcu o lungă depoziție, confirmînd mărturia lui Red în toate punctele importante, dar pînă la ultima lui suflare a tăgăduit că ar fi fost vinovat, chiar și atunci cînd și-a recunoscut rolul în jaful comis de el și de Marshland asupra convoiului. Aici se încheie cercetarea în seara aceea...

Cînd se lăsă noaptea, aproape toți cei din Bannack aflară că Wagner era tîlhar și ținut sub stare de arest, și nimeni nu-i îngădui să intre în casă. Neil Howie și Fetherstun îl duseră într-o cabană goală la Teșitura Iancheului...

În același timp se întemeia la Bannack comitetul de vigilență. În prăvălia lui Peabody fusese fixată o adunare publică pentru a discuta această chestiune, și întemeierea acestei organizații era privită favorabil. Însă cel mai de nădejde cetățean preferă să nu se arate încîntat de propunere. Văzîndu-i acolo de față pe Ned Ray și pe Stinson, chibzui că nu era momentul pentru o astfel de acțiune, și se trase deoparte să aștepte un prilej mai nimerit, într-un cadru mai potrivit, și prilejul se ivi în aceeași seară.

Pe la miezul nopții, abia se întinsese să se culce cînd fu trezit din somn, spunîndu-i-se să se scoale fiindcă era căutat de niște oameni din Virginia. Se îmbrăcă în grabă și află că patru oameni de nădejde aduseseră un mesaj din partea comitetului de vigilență din Virginia și, examinîndu-l îndeaproape, au înțeles cu toții că formau o organizație și că erau subordonați autorității centrale... Era un lucru binevenit pentru că mesajul conținea ordinul pentru executarea lui Plummer, Stinson și Ray, primul în calitate de căpetenie, iar ceilalți ca membri ai bandei de tîlhari. La început, comitetul de vigilență din Bannack n-a avut decît patru membri. S-a

hotărît ca restul zilei să fie consacrat pentru recrutarea de noi membri, deşi prea mare lucru nu s-a făcut...

CAPITOLUL XVIII

Arestarea şi executarea lui Henry Plummer, căpetenia bandei de tîlhari, a lui Buck Stinson şi Ned Ray

La lăsarea amurgului, în oraş au fost aduşi trei cai — proprietate personală a trei bandiţi des pomeniţi pînă acum, respectiv Plummer, Stinson şi Ray. Se bănui, pe bună dreptate, că tîlharii erau decişi să părăsească ţinutul, aşa că se hotărî să fie arestaţi încă în acea noapte. Fiecărui grup i se spuse ce avea de făcut. Cei însărcinaţi cu această treabă o împliniră exemplar. Cînd a fost luat de acasă, Plummer tocmai se dezbrăca. Avea pistolul (care se arma singur) stricat şi deci nefolositor. Chiar de-ar fi fost înarmat, orice rezistenţă ar fi fost zadarnică fiindcă a fost imobilizat în momentul cînd a venit să deschidă uşa să vadă cine bătea. Stinson a fost arestat în localul lui Toland, unde-şi omora seara. Ar fi stîrnit şi el o mică petrecere cu împuşcături, dar cei veniţi să-l ia au fost mai iuţi de mînă decît el. Cînd a fost arestat, Ray zăcea pe o masă de pocher. Cele trei grupuri şi-au dus prinşii într-un loc dinainte stabilit unde au făcut popas, în drum spre eşafod. Conducătorul detaşamentului de vigilenţă şi încă vreo cîţiva oameni, retraşi într-o cabană, au hotărît să nu stea de vorbă cu Plummer, pe care-l ştiau atît de bine, ca să-şi cruţe un moment neplăcut. Totuşi grupul se opri acolo şi Plummer îşi făcu apariţia în uşă... Sosise momentul critic. Văzînd că împrejurările erau de aşa natură, încît nu admitea nici şovăială, nici întîrziere, cel ce conducea grupul se îndreptă spre oameni şi dădu milităreşte ordinul :

— Companie, înainte marş !

Ordinul fu executat pe dată. O funie luată de la patul unui funcţionar de vază dispăruse şi nu reuşea nimeni să dea de ea. Un puştan negru fu trimis după acel neplăcut, dar foarte necesar, remediu al crimei, şi puştiul se dovedi atît

de iute de picior, încît, încă înainte ca detaşamentul să ajungă la locul execuţiei, acolo se şi aflau mai multe sute de metri de material pentru „cravate de cînepă".

Pe drum, Plummer auzi oamenii vorbind şi recunoscu vocea conducătorului. Veni la el şi-l imploră să i se cruţe viaţa, dar i se răspunse :

— N-are rost să te rogi să fii cruţat. S-a hotărît şi nu mai poate fi schimbat nimic. Vei fi spînzurat. Şi mie-mi vine greu, dar n-am ce face chiar dacă aş vrea.

Ned Ray, parcă învăluit de sus pînă jos în înjurături, încercă să se încaiere, dar curînd îşi dădu seama că nu-şi alesese bine oamenii pentru astfel de demonstraţie ; la rîndul lui, Buck Stinson făcu văzduhul să se cutremure de sudalmele lui păcătoase, murdare, pe care le arunca la adresa gardienilor săi. Plummer folosi toate argumentele care-i veniră în minte şi se milogi în toate felurile pentru a-i face pe vigilenţi să-i cruţe viaţa. Imploră să fie pus în fiare şi băgat în cea mai netrebnică dintre cabane, se jură să părăsească ţinutul pentru totdeauna, voia să fie judecat de un juriu, se rugă să i se dea răgaz să-şi rezolve socotelile, să-şi vadă cumnata, iar apoi, căzînd în genunchi, plin de lacrimi şi sughiţuri, declară în faţa Domnului că era prea ticălos ca să moară. Mărturisi multele sale crime şi nelegiuiri şi se arătă înnebunit la gîndul morţii.

Prima funie fiind trecută pe după o grindă şi laţul făcut, se dădu ordinul :

— Aduceţi-l pe Ned Ray !

În timp ce oamenii se luptau cu el, din gura tîlharului curgeau numai blesteme. Nefiind bine legat cu mîinile la spate, îşi vîrî degetele între gît şi ştreang, ceea ce-i prelungi chinul.

Buck Stinson îşi văzu tovarăşul de tîlhării luptîndu-se cu moartea în ştreang şi bîigui :

— S-a dus sărmanul Ed Ray.

Dar faţă de nenumăratele lui victime nu arătase nici o îndurare. Făcînd o mişcare bruscă din cap în clipa cînd era săltat în ştreang, nodul îi alunecă sub bărbie şi trecură cîteva minute pînă să moară.

Atunci se auzi de mai multe ori ordinul :

— Aduceţi-l pe Plummer !

Conducătorul se apropie de acel „perfect gentleman", cum îi spuneau prietenii, şi fu întîmpinat cu cererea :

— Lasă-i omului măcar răgaz să se roage.

Știind cît se poate de bine că Plummer își aștepta salvarea din altă parte, și nu din cer, îi răspunse scurt și hotărît.

— Sigur, dar omul să-și spună rugăciunea colo sus!

Văzînd că toate încercările de a scăpa de moarte sînt zadarnice, Plummer se ridică și nu mai rosti nici o rugăciune. Stînd sub spînzurătoare... acest al doilea Haman își scoase de la gît cravata și o aruncă peste umăr unui tînăr prieten — care locuia la el și-l socotea nepătat de nici o crimă — — spunîndu-i între timp:

— Ține asta, să-ți aduci aminte de mine!

Tînărul, în culmea durerii, se aruncă pe jos plîngînd și jeluindu-se. Plummer ceru să aibă parte de o cădere zdravănă, ca să moară pe loc. În măsura în care s-a putut, dorința i-a fost împlinită; oamenii l-au ridicat pe brațe cît de sus au putut și apoi i-au dat drumul brusc. A murit îndată, fără să se chinuie prea mult.

A trebuit apoi, cu mult efort, să i se desprindă lui Ned Ray degetele de sub laț, ca să poată muri. Probabil că din acel trio al morții, el și-a dat sufletul cel mai tîrziu.

În orice ținut al vestului, zvonul spînzurării cuiva zboară mai iute decît oricare altă veste și, în seara acelei zile de sărbătoare, în jurul eșafodului se adunară mulți acoliți ai tîlharilor. Privitorilor nu li s-a îngăduit să se apropie decît pînă la un anumit punct, unde erau opriți de garda care nu le dădea voie să pășească dincolo de o anumită linie de demarcație sub pedeapsa de a fi împușcați pe loc.

Era o vreme cumplit de geroasă, însă oamenii gărzii au rămas multă vreme în jurul tîlharilor, hotărîți să zădărnicească orice încercare de a-i da jos.

Vaiete și gemete puternice din apropiere atraseră atenția oamenilor de pază și un grup restrîns se îndreptă într-acolo. Curînd dădură peste madam Hall, binecunoscută curtezană, prietenă a lui Ned Ray, care, cu tînguirile ei lugubre, făcea noaptea și mai sinistră. După ce o determinară iute să tacă, ea începu să întrebe ce i se întîmplase iubitului ei, și i se relată astfel soarta lui:

— Ei bine, dacă vrei să știi, e în ștreang.

Vestea dezlănțui un potop de blesteme și sudalme, dar oamenii n-aveau vreme de pierdut și o însoțiră pînă la locuința ei, fără prea mult exces de politețuri...

Curînd după asta, garda se întoarse, în formație, în tîrg, lăsînd cadavrele țepene în suflarea vîntului înghețat. Apoi

prietenii tîlharilor tăiară în cele din urmă funiile și-i îngropară pe cei executați. Domnia teroarei la Bannack luase sfîrșit.

CAPITOLUL XIX

Execuția Mexicanului (Joe Pizanthia) și a lui Dutch John (Wagner)

Tonul general al atitudinii populației suferi o profundă schimbare după executarea sîngeroșilor criminali a căror soartă a fost relatată în capitolele precedente. Oamenii respirau ușurați, fiindcă aproape toată lumea tremurase de teama lui Plummer și Stinson, în special. Ultimul era de teapa acelor brutali scelerați a căror formulă de prezentare, cînd nimereau în cîte un bar, era atît de cunoscută celor din munți: „Iu-iu-iu-iu! Io mi-s din Pike, Missouri, și-s o namilă de trei metri, mi-am făcut bîrlog pe unde mișună numai otrepe și din Munții Stîncoși mi-am făcut salon; put ca un lup, beau apă din pîraie ca un cal. Hei, bagă de seamă, mă..., că acuși mă pornesc" etc...

Vigilenții se organizau repede, iar opinia publică îi sprijinea.

Luni dimineață se hotărî să fie arestat Mexicanul, Joe Pizanthia, să se vadă cam cu ce se îndeletnicise el prin ținut. În afara acestuia, era cunoscut drept om fără nici un căpătîi, criminal și tîlhar, dar asta nu era treaba vigilenților. Un grup porni spre cabana lui construită în coasta unui deal. Părea și mai întunecată decît de obicei, din cauza strălucirii zăpezii din jur. Pentru că nu răspunse nimeni cînd fu chemat să iasă afară, Smith Ball și George Copley pătrunseră înăuntru, în ciuda sfaturilor prietenilor lor, și fură întîmpinați cu focuri de armă de către adversarul care se ascunsese și-i aștepta. Copley fu împușcat în piept, Smith Ball se alese cu un glonț în coapsă. Amîndoi ieșiră clătinîndu-se și văitîndu-se:

— M-a împușcat.

Copley fu sprijinit de doi prieteni și dus ceva mai încolo și muri curînd de pe urma rănii. Smith Ball își reveni și fu în stare să-și descarce revolverul în trupul asasinului său mai tîrziu, cînd acesta fu tîrît afară.

Oamenii parcă înnebuniseră. Copley era foarte stimat, iar Smith Ball avea mulți prieteni. Toți cei de față se hotărîră pe loc să se răzbune pe Mexican.

Un grup de bărbați cu o proaspătă experiență militară porni cît îi țineau picioarele să aducă un obuzier de munte ce zăcea părăsit acolo unde fusese desprins de atelaj. Fără să mai aștepte să se aducă afetul, obuzierul fu purtat de brațe nerăbdătoare pînă la cîteva zvîrlituri de băț de peretele fără geamuri al cabanei și cîțiva bătrîni artileriști, așezîndu-l pe o ladă, îi puseră proiectilul pe țeavă și-l îndreptară spre locuință. Ca totdeauna în momente de tulburare, uitară și acum ceva, și anume să elibereze focosul, așa că proiectilul nu mai explodă, ci se făcu țăndări cînd trecu prin bîrne, lăsînd o spărtură în perete, din care zburau așchii în toate părțile. Se puse al doilea proiectil pe țeavă, se eliberă focosul, dar distanța era așa de mică, încît explozia se produse abia după ce proiectilul ieșise prin celălalt perete, afară. Gîndindu-se că Pizanthia putea să se fi ascuns în vatra sobei, îndreptară țeava într-acolo și trimiseră o lovitură zdravănă. În timpul ăsta, conducătorul își vădi aptitudinile militare și postă cîțiva pușcași care să mențină un tir rapid asupra spărturii din perete pentru ca individul asediat să nu o poată folosi drept crenel de după care să tragă asupra asediatorilor. Neprimindu-se nici un răspuns la tirul de obuzier și de arme, atacanții se gîndiră să ia cu asalt cabana. Conducătorul chemă cîțiva voluntari să-l urmeze... Cei șase atacanți se mișcau fără întrerupere spre casă la adăpostul celorlalte locuințe, apoi, cînd au ajuns pe teren descoperit, au dat buzna spre cabană. Ușa fusese doborîtă de tirul armelor și, uitîndu-se cu fereală înăuntru, nu zăriră nimic, pînă cînd un ochi mai ager văzu cizmele Mexicanului ieșind de sub dărîmături. Doi inși dădură ușa la o parte, în vreme ce Smith Ball își scosese revolverul și stătea pregătit. Ceilalți îl apucară de cizme.

Pizanthia zăcea sub ușă, grav rănit. Revolverul era alături de el. Tîlharul fu tîrît îndată afară și Smith Ball îi plăti cu vîrf și îndesat pentru rana făcută... Luară o frînghie de rufe și i-o legară în jurul gîtului. Căpitanul se cățără pe un stîlp, ceilalți ridicară trupul cît mai sus, iar el legă frînghia de capătul unei grinzi, înnodînd-o zdravăn. Pe cînd căpitanul se cocoțase acolo sus, să lege frînghia ca lumea, mulțimea se porni să-și descarce armele cu furie asupra criminalului, care se bălăngănea sub picioarele sale. Căpitanul strigă :

— Hei, băieți, potoliți-vă o clipă !

Tirul încetă și căpitanul se lăsă binișor să lunece la vale. Asupra trupului ce se legăna de funie se traseseră peste o sută de gloanțe. Un prieten — unul din cei patru întemeietori ai organizației din Bannack — îl luă pe căpitan de braț și-i spuse :

— Hai să-ți arăt rugul !

Îndreptîndu-se spre cabană, văzu că fusese făcută una cu pămîntul de către mulțimea dezlănțuită, iar ce mai rămăsese era pradă flăcărilor. Propunerea de a-l arde și pe Mexican fu primită cu chiote de entuziasm. Cadavrul fu dat jos și aruncat deasupra rugului, unde arse de nu se mai găsi nici un oscior cînd se stinse focul.

Dimineața, vreo cîteva femei pierdute se apucară să cearnă cenușa ca să vadă dacă tîlharul n-avusese aur în pungă. Ne bucură să putem spune că strădaniile lor n-au fost răsplătite, ele neaflînd nici o mînă de aur în felul acesta.

Dorința de răzbunare a populației n-a fost decît parțial satisfăcută în ceea ce-l privea pe Pizanthia. Cei care au predicat împotriva vechiului comitet de vigilență ar face bine să mediteze asupra marii diferențe care a existat între severitatea promptă, dar cu adevărat necesară, pe care au exercitat-o vigilenții, și pasiunile dezlănțuite ce stăpînesc masele pretutindeni, încît ajung să comită acte de răzbunare ca cele de mai sus, în fața cărora umanitatea se trage înapoi cutremurîndu-se. Nu de puține ori am auzit pe cîte unul spunînd că era „tare păcat" să spînzuri un om pe care ar fi vrut să-l vadă pedepsit ca lumea. Auzeam : „Pe rug cu el ! Mă duc eu să adun vreascuri tocmai din creierul munților", „Merită prăjit în grăsimea lui" etc. etc...

În toate cazurile cînd și-au mărturisit păcatele în fața vigilenților din Montana, tîlharii se temeau după aceea de răzbunarea tovarășilor lor, mult mai tare decît de execuția care-i aștepta în mîinile vigilenților, încît se agățau de aceștia socotindu-i adevărați prieteni și apărători.

Un exemplu deosebit în acest sens îl oferă purtarea lui John Wagner. În vreme ce era ținut sub pază în cabana de la Teșitura Iancheului, afară, în noapte, se auziră pași și voci înăbușite. Fetherstun sări în picioare, hotărît să-și apere propria piele, ca și pe cea a prizonierului, pînă la capăt. În timp ce-și pregătea armele, aruncă o privire peste umăr să vadă ce făcea Dutch John. Tîlharul stătea cu arma de vînătoare cu două țevi în mînă, urmărind să vadă de se ivea prilejul să lupte alături de paznicul său. Fetherstun încuviință din ochi, apoi îi spuse :

— Aşa, aşa, John, să-i facem să-l vadă pe...

John zîmbi crunt şi aprobă din cap, cu ţeava puştii îndreptată într-acolo de unde se auzea zgomotul, ochii sticlindu-i ca la un tigru înfuriat. Dacă ar fi avut poftă, l-ar fi putut împuşca pe Fetherstun pe la spate, fără nici o bătaie de cap şi fără vreun pericol. Probabil că asediatorii au auzit ţăcănitul închizătoarelor armelor în tăcerea nopţii şi au socotit că nu era cazul să pornească un atac plin de riscuri, care nu-s pe placul ticăloşilor, indiferent din ce soi.

În seara de după execuţia lui Pizanthia, comitetul nou organizat se întruni şi, după cîteva discuţii preliminare, se puse la vot soarta lui Dutch John. Toţi au votat pentru executarea lui, singura pedeapsă pe măsura faptelor. Ani de zile se îndeletnicise cu tîlhării şi crime.

Unul din cei prezenţi la întrunire a fost însărcinat să-i transmită lui Wagner vestea, aşa că omul se duse la locul unde era ţinut tîlharul şi-i citi sentinţa de condamnare la moarte, aducîndu-i la cunoştinţă că urma să fie spînzurat într-un ceas. Wagner fu zguduit la aflarea sentinţei. Se ridică în picioare şi străbătu agitat, cu paşi nesiguri, încăperea, o dată sau de două ori. Se milogi să i se cruţe viaţa, imploră să i se taie mîinile şi picioarele, apoi să fie lăsat slobod :

— Că doar ştiţi, atunci n-am să mai pot face nici un rău.

I se aduse la cunoştinţă că dorinţele sale nu puteau fi împlinite şi că deci trebuia să se gătească de moarte. Văzînd că moartea era de neocolit, Wagner îşi adună toată bărbăţia şi nu mai vădi nici un semn de slăbiciune. Era destul de dureros că pentru curajul pe care-l arăta nu putea fi totuşi salvat, pentru că, în ciuda îndeletnicirilor lui ticăloase, purtarea bună de care dăduse dovadă cîştigase inima paznicilor şi a judecătorilor într-o atît de mare măsură, încît nu le venea la socoteală nici acestora s-o recunoască. Curajul, buna purtare de acum nu puteau însă plăti crimele şi jafurile de dinainte, aşa că Dutch John trebuia să se pregătească pentru o moarte ticăloasă şi judecata de pe urmă, avînd doar un scurt răgaz pentru căinţă.

Spuse că dorea să-i trimită mamei sale din New York o scrisoare şi întrebă de nu se afla cumva vreun olandez pe acolo care să scrie în limba sa maternă. Găsindu-se unul după cum se ceruse, Wagner îi comunică ce dorea, iar scribul puse pe hîrtie tot ce i se spusese. Wagner avea degetele bandajate în cîrpe şi nu putea mînui condeiul decît cu multă greutate, fiindcă încă nu se înzdrăvenise de pe urma degerăturilor... Scribul, după ce termină scrisoarea, i-o citi cu voce tare, dar

lui Wagner nu-i plăcu ce auzi. Îi arătă că în mai multe locuri nu-i respectase spusele, atît în ceea ce privea forma cît şi substanţa, şi, în cele din urmă, smulgîndu-şi bandajele, se aşeză şi-şi scrise singur epistola.

Îi arăta mamei sale că era sortit morţii şi nu mai avea decît puţine clipe de trăit ; că, după ce trecuse munţii ca să se ocupe de afaceri cu cai, se înhăitase cu nişte ticăloşi ce-l siliseră să ducă viaţa mizerabilă care-l adusese în situaţia nenorocită de acum ; că de data asta era condamnat la moarte fiindcă luase parte la jefuirea unui car, împrejurare în care el se alesese cu o rană şi fusese prins, iar soţul său, omorît. (Probabil că şi el credea ultima afirmaţie.) Recunoscu, la urmă, că pedeapsa era dreaptă.

Încheind scrisoarea, o înmînă vigilenţilor pentru a fi trimisă mamei sale. Apoi, liniştit, îşi bandajă din nou degetele... Fu dus de la locul unde era ţinut, la o casă în curs de construcţie, unde zăceau şi cadavrele lui Stinson şi Plummer — unul întins pe jos, iar celălalt pe o bancă. Cadavrul lui Ray fusese predat iubitei lui, la cererea acesteia. Cel ce-şi aştepta moartea privi fără o tresărire rămăşiţele pămînteşti ale tîlharilor şi ceru voie să se roage. I se îngădui şi Wagner îngenunche. Buzele i se mişcau repede, dar nu se auzea un singur sunet. Ridicîndu-se în picioare, continuă să se roage, dar se uita de fapt tot timpul la vigilenţii adunaţi în jur. O funie fu trecută peste o grindă, iar dedesubtul ei se aşeză un butoi pe care urma să se urce osînditul. În timp ce se făceau aceste ultime pregătiri, fiindcă nu mai văzuse niciodată cum e spînzurat un om, Dutch John întrebă cît de mult avea să se chinuie pînă să-şi dea sufletul. I se răspunse că puţin. Îi puseră laţul în jurul gîtului, butoiul fu legat cu o funie şi cei însărcinaţi cu execuţia apucară de capăt. Cînd se dădu comanda „gata", butoiul fu smuls într-o clipă de sub picioarele condamnatului şi acesta se prăbuşi în braţele morţii. Un timp se zbătu cu multă putere ; constituţia lui de fier se lăsa greu înfrîntă, neputînd renunţa la viaţă la fel de uşor ca unul mai şubred clădit. Rămase în ştreang pînă îl înţepeni gerul, apoi i se tăie funia şi fu îngropat după cuviinţă.

CAPITOLUL XX

Prinderea şi execuţia lui Boone Helm, Jack Gallagher, Frank Parish, Haze Lyons şi George Şontorogul (Lane)

Execuţiile amintite în capitolele precedente au avut un efect puternic şi binefăcător. Dar pentru a asigura obştei o pace durabilă, mai erau multe de făcut. Ives, Yager, Brown, Plummer, Stinson, Ray, Pizanthia şi Wagner erau morţi, dar cei cinci ticăloşi, ale căror nume au fost trecute în fruntea acestui capitol, împreună cu Bunton, Zachary, Marshland, Shears, Cooper, Carter, Graves, Hunter şi alţii, erau încă slobozi şi erau ajutaţi de mulţi alţii, la fel de păcătoşi, dar mai puţin îndrăzneţi şi periculoşi decît aceştia.

Vigilenţii erau mereu ţinta unor ameninţări de răzbunare, şi o încercare de a jefui mai multe prăvălii din Virginia a fost cît pe ce să reuşească de n-ar fi fost descoperită la timp şi zădărnicită. Toţi cei care luaseră parte la urmărirea criminalilor erau trecuţi pe răboj pentru a fi asasinaţi de către tot soiul de scelerați, şi nu rămînea nimic altceva de făcut decît să se ducă pînă la capăt treaba utilă, începută sub auspicii atît de favorabile, cu vigoare şi o neclintită asprime care să nu cunoască răgaz pînă cînd ultimul nelegiuit, cu mîinile pătate de sînge, avea să fie prins pentru a împărtăşi soarta care-i paşte pe toţi ticăloşii.

În noaptea de 13 ianuarie 1864, comitetul executiv, reunit în adunarea solemnă, condamnă la spînzurătoare pe şase din cei pomeniţi. Unul dintre ei — Bill Hunter — mirosind primejdia, se tîrî printr-un şanţ de scurgere, reuşind să treacă de linia celor care înconjuraseră tîrgul şi să scape. Degerase rău de tot şi J.A. Slade îl descoperi ascuns sub un vraf de crengi uscate şi-i spuse că vigilenţii erau pe urmele lui, veste care-l făcu să-şi mute bîrlogul în valea Gallatin, unde fu găsit şi executat curînd, aşa cum se va povesti mai departe.

În vreme ce comitetul delibera în secret, cîţiva din cei care chiar în acel moment erau condamnaţi la moarte se adunaseră într-o încăpere de la etajul unei case de cartofori şi se apucaseră de o partidă de faro. Jack Gallagher, la un moment dat, se trezi spunînd :

— Noi prăpădim cărţile şi vigilenţii ăia blestemaţi ne condamnă !

Se crede că acestea au fost cele mai adevărate şi mai cu miez vorbe spuse vreodată de el ; dar merită iertat, fiind prima dată că a spus şi el adevărul, din întîmplare.

Au fost trimişi în grabă mesageri pentru a mobiliza oamenii din aşezările vecine, din defileu, şi s-a răspuns pe dată acestei chemări. Veni şi dimineaţa, ultima de care mai aveau parte cei cinci ticăloşi. Primele raze ale soarelui dezvăluiră pichete de vigilenţi staţionate în fiecare punct mai important în jurul tîrgului. Vestea se răspîndi ca fulgerul în toată aşezarea. Multe conştiinţe păcătoase începură să dîrdîie de spaimă, buzele tremurîndu-le de o nestăpînită groază. Călcînd apăsat, detaşamente de vigilenţi, cu fălcile încleştate, veniră din Nevada, Răscrucea, Piscul, Pădurea Pinului, Înălţimea şi Seninul şi se opriră, toţi ca unul, în Strada Mare. De îndată fură desemnate grupuri pentru arestarea tîlharilor, şi toţi îşi îndepliniră însărcinarea, în afară de cei trimişi după Bill Hunter, care scăpase.

Primul fu adus Frank Parish. Fusese arestat fără multă bătaie de cap într-o prăvălie şi nu părea deloc să creadă că-l aşteaptă moartea. Îl luă deoparte pe ofiţerul grupului şi-l întrebă :

— Da' pentru ce-s arestat ?

I se spuse :

— Pentru vina de a fi tîlhar şi hoţ, de a fi luat parte la crime şi jafuri la drumul mare.

La început se declară nevinovat, dar în cele din urmă mărturisi că făcuse parte din bandă, îşi recunoscu complicitatea la jefuirea diligenţei între Bannack şi Virginia, vinovăţia de a fi furat cai şi vite...

George Şontorogul (George Lane) fu arestat în localul *Dance şi Stuart*. Acolo locuia şi lucra el din cînd în cînd. Era foarte calm, stăpîn pe el, şi întrebă, la fel ca şi Parish mai înainte, care era motivul arestării sale. Primind acelaşi răspuns, păru surprins şi spuse :

— Dacă mă spînzuraţi, să ştiţi că spînzuraţi un om nevinovat.

I se spuse că dovezile erau certe şi că, de mai avea ceva de aranjat, trebuia s-o facă de îndată fiindcă sentinţa sa era condamnarea la moarte. Arăta pocăit şi se aşeză jos, acoperindu-şi o vreme faţa cu mîinile. Apoi ceru să i se aducă un preot, se trimise îndată după acesta, şi George porni să se

spovedească și să se roage împreună cu preotul pînă se formă procesiunea, care se îndrepta către spînzurătoare. In carnetul său de note se găsi un fragment dintr-un ziar ce apărea în vest, în care se spunea că George Lane, faimosul hoț de cai, era șerif în Montana. Lane era un om cu nervi de oțel și nu părea să-și bată capul cu spînzurătoarea mai mult decît ar fi făcut-o altul pentru a-și termina micul dejun.

Apoi fu adus Boone Helm. Fusese arestat în fața *Hotelului Virginia*. Pentru prinderea lui au fost aleși vreo doi-trei oameni față de care Helm să nu aibă urmă de bănuială, iar aceștia și-au jucat rolul atît de bine și fără efort, încît a fost prins fără să fie în stare să opună nici o rezistență. La locul de întîlnire, Helm a venit dus de fiecare braț de cîte un om, iar în spate mergea un altul, cu revolverul încărcat. Se tîngui amarnic că, atunci cînd fusese luat, nu apucase să stîrnească „nici un bîlci", așa după cum spusese :

— Le făceam eu o distracție pe cinste cînd m-au umflat, dacă miroseam ce puseseră ei la cale !...

Avea mîna dreaptă într-o eșarfă. După ce fu adus, se așeză cuminte pe o bancă, și cînd i se aduse la cunoștință soarta care-l aștepta, declară că era absolut nevinovat. Spuse :

— Is la fel de nevinovat ca un prunc nou-născut. N-am omorît, nici n-am furat, nici înșelat pe nimeni la viața mea. Jur pe biblie oricînd vreți.

Din dorința de a se vedea dacă, într-adevăr, era atît de ticăloșit, încît să și jure, i se dădu o biblie, iar el, cu cea mai mare seriozitate, se jură precum spusese, chemînd cele mai aspre pedepse asupra sufletului său dacă jura strîmb, și săruta biblia, cu o pioșenie fățarnică. Apoi se adresă unuia dintre cei prezenți, rugîndu-l să treacă numai ei amîndoi într-o cameră alăturată. Gîndindu-se că Boone voia să se roage împreună, omul îi propuse să trimită după un slujitor al bisericii, dar acesta îi spuse :

— Nu, cu dumneata vreau.

Ajungînd în altă cameră, prizonierul spuse :

— Nu e nici o cale de scăpare ?

După ce i se răspunse că nu era nici una și că urma să moară, zise :

— Ei bine, atunci am să-ți spun că am omorît pe unul Shoot, în Missouri și am șters-o în vest, și am ucis un alt individ în California. În Oregon am ajuns la pușcărie, dar am scăpat săpînd pe dedesubt cu uneltele pe care mi le-a adus muierea mea.

Fiind întrebat dacă nu voia să dea în vileag ce știa despre bandă, Boone răspunse :

— Intreabă-l pe Jack Gallagher, că știe el mai bine ca mine.

Jack, care era în spatele unui paravan, îl auzi și izbucni într-o salvă de blesteme, spunînd că numai din cauza unor afurisiți de lași și trădători intrase el în beleaua aceea... Văzînd că toate jurămintele și toată pledoaria lui nu-l ajutau în nici un fel, Helm încheie :

— Am înfruntat moartea sub toate chipurile și nu mi-e teamă să mor.

De mai multe ori ceru să i se aducă whisky, dar în cîteva rînduri fu mustrat pentru această purtare nelalocul ei.

Deși nu se așteptau la nici un pericol, cei însărcinați cu arestarea lui Lyons nu și-au împlinit misiunea decît vădind multă viclenie. Locuia la *Arbor Restaurant*, lîngă „Shades". Oamenii pătrunseră înăuntru, dar patronul spuse că cel căutat nu era acolo ; dacă voiau, puteau să-l caute și ei. Se apucară să cerceteze locul, fără succes. Însă, în vreme ce-l căutau pe Lyons, într-o odaie de jocuri de noroc dădură peste Jack Gallagher, înfofolit într-un așternut, cu pușca și revolverul alături. Dar a fost luat prea iute ca să mai aibă timp să-și folosească armele, chiar de-ar fi avut îndrăzneala s-o facă...

In vremea asta, altă ceată o porni după Haze Lyons și descoperi că acesta trecuse creasta mai sus de Virginia, și, după ce bătuse cale de vreo trei mile prin munți, făcuse un ocol și se întorsese, ajungînd la vreun sfert de milă de creasta pe unde trecuse, iar de acolo o luase spre cabana unui miner, în partea de vest a defileului, chiar deasupra tîrgului. Îndată ce aflară această veste, oamenii porniră în cea mai mare grabă într-acolo. Conducătorul cetei izbi ușa de perete și, cu revolverul îndreptat spre cel dinăuntru, îi strigă :

— Mîinile sus !

Lyons ținea în mînă o furculiță cu o bucată de plăcintă fierbinte, dar imediat le lăsă în jos pe amîndouă și se supuse. I se porunci să iasă afară. Se supuse și de data asta. Era numai în cămașă și vestă și ceru să i se dea haina. Dorința i se împlini. Era atît de tulburat, că nu nimerea nici mînecile. Fu căutat de arme, dar tocmai își scosese centura și revolverul și le pusese pe pat. Le mărturisi că era prima mîncare pe care o mîncase cu poftă de șase săptămîni. I se spuse să-și termine masa, dar, după ce mulțumi căpitanului, declară că

nu mai era în stare să înghită nimic. Întrebă ce aveau să facă apoi cu el şi dacă voiau să-l spînzure. Căpitanul îi spuse :

— N-am venit încoace ca să-ţi fac promisiuni. Pregăteşte-te de ce-i mai rău.

Le răspunse :

— Acum două-trei zile, prietenii m-au sfătuit să mă cam topesc de pe aici.

Căpitanul îl întrebă de ce nu plecase, iar el răspunse că nu făcuse nimic rău şi nu voia să plece.

Fusese unul din cei care-l omorîseră pe Dillingham, în iunie '63, fusese condamnat la moarte şi apoi cruţat după cum s-a arătat. De fapt, nu plecase din cauza legăturii sale cu o femeie din tîrg, al cărei dar — un ceas de aur — îl avea la el cînd îşi dădu sufletul în ştreang. Îl întrebară dacă auzise de executarea lui Plummer, Buck Stinson şi Ned Ray. Auzise, dar nu-i venea să creadă. I se aduse la cunoştinţă că era adevărat, cu aceste cuvinte :

— Poţi paria cu scumpa dumitale viaţă !

Ii întrebă :

— S-au bătut măcar ?

Fu informat că nu, fiindcă nu avuseseră ocazia. În vremea asta au ajuns la locul de întîlnire şi Lyons se trezi înconjurat de cîteva feţe cunoscute. Jack Gallagher îşi făcu apariţia, înjurînd cu foc, şi părea înclinat să se prefacă a socoti toată tărăşenia doar o glumă, aşa că se interesă :

— Ce mama d... e toată chestia asta ? Aţi nimerit cu oiştea-n gard !

După ce i se aduse la cunoştinţă sentinţa, arătă adînc tulburat, se aşeză jos şi începu să plîngă, apoi sări în picioare, slobozi cele mai cutremurătoare înjurături şi-i întrebă cine anume îl turnase. I se răspunse :

— Red, spînzurat la Stinkingwater.

Îl blestemă cum îi veni la gură. Apoi exclamă :

— Oh, Doamne, oare aşa mi-e dat să mor ? !

După ce toate pregătirile pentru execuţie fură încheiate, prizonierilor li s-a poruncit să se aşeze pe un singur rînd, cu faţa la paznici, şi li s-a adus la cunoştinţă că urmau să fie duşi la spînzurătoare. Fiind întrebaţi de mai aveau vreo dorinţă, acesta fiind ultimul lor prilej, răspunseră că nu. Apoi au fost întrebaţi dacă mai aveau ceva de spus, fie despre propriile lor fapte, fie ale celorlalţi tîlhari, dar toţi refuzară să mărturisească ceva. Garda primi ordinul să lege prizonierii cu mîinile la spate.

Jack Gallagher se jură că n-avea să-l spînzure nimeni în văzul lumii şi, punînd mîna pe cuţit, îşi înfipse lama în gît, spunînd că mai bine îşi taie el singur beregata. Ofiţerul însărcinat cu paza lor ridică pe dată cocoşul revolverului şi-i spuse că, de mai făcea vreo mişcare, avea să-l împuşte pe loc ; apoi ordonă gărzii să-l dezarmeze. Unul îl apucă de încheietură şi-i luă cuţitul, după care fu legat cu mîinile la spate, în vreme ce prizonierul blestema cumplit. Boone Helm îl încurajă, spunîndu-i să nu se mai poarte ca un caraghios, fiindcă n-avea nici un rost să-i fie frică de moarte.

Căpitanul chemă mai mulţi oameni de nădejde care să preia prizonierii pentru a-i duce la locul execuţiei. S-a stabilit ca cei condamnaţi, după ce-au fost legaţi cu mîinile la spate, să fie încadraţi de doi vigilenţi care cu o mînă să apuce prizonierul, iar în cealaltă să ţină un revolver de marină, încărcat, gata de folosit în orice clipă...

Criminalii au fost duşi în mijlocul unui careu, încadrat la rîndul său de patru şiruri de vigilenţi, iar un detaşament în frunte şi altul în urmă, înarmat cu puşti de vînătoare, ţinute în cumpănă şi gata pregătite să tragă, completau formaţia. Prin mulţime fuseseră împrăştiaţi alţi oameni înarmaţi cu pistoale care să urmărească mişcările unor nepoftiţi sau, cum spusese un bărbat de ispravă, „să bage sceleraţilor minţile în cap".

La ordinul „înainte marş !", toţi se puseră în mişcare şi se opriră cu precizie militărească în faţa *Hotelului Virginia*. Cînd s-au oprit, tocmai se pregăteau spînzurătorile pe locul unei case aflate în construcţie... Bîrnele erau clădite pînă la tavan, dar acoperişul nu fusese ridicat. Grinda principală care sprijinea acoperişul, trecînd prin mijlocul locuinţei dintr-o parte în alta, era folosită drept spînzurătoare, funia fiind petrecută peste ea, dusă mai în spate şi legată în jurul unor bîrne de la bază. Chiar sub grindă au fost puse cinci lăzi, în loc de eşafod.

În vremea asta, prizonierii se aflau în faţa *Hotelului Virginia*. George Şontorogul chemă pe un cetăţean şi-l rugă să le povestească şi celorlalţi ce om de treabă era el, însă acesta refuză, spunîndu-i :

— Cu mine te-ai purtat cinstit, dar ce-ai făcut tu prin alte părţi eu nu ştiu.

Şontorogul îl imploră să se roage alături de el, ceea ce omul făcu pe dată, îngenunche şi înălţă pentru el o fierbinte rugăciune către altarul îndurării. George şi Jack Gallagher îngenuncheară şi ei. Haze Lyons rugă pe careva să-i scoată

pălăria din cap, şi acesta i-o scoase. Boone Helm însă se amuza, aruncînd glume şi vorbe în doi peri în toate părţile. Frank Parish părea adînc tulburat de apropierea ceasului morţii. După ce isprăvi rugăciunea, Boone Helm îi strigă lui Jack Gallagher :

— Jack, dă-mi mie haina aia ! Nu mi-ai dat niciodată nimic.

— A' dracului de bine ţi-ai ales momentul să te-arăţi cu ea.

Cele două podoabe au continuat să arunce prietenilor din jur observaţii scurte şi înţelepte de felul :

— Hei, Jack, de data asta au pus mîna pe mine !

— Bill, bătrîne, ne-au găbjit, cum te văd şi cum mă vezi!

Jack îi strigă unuia care stătea la un geam al *Hotelului Virginia :*

— Ascultă, mă duc în rai ! Am s-ajung la vreme ca să-ţi deschid poarta, bătrîne !

Jack purta o tunică arătoasă de ofiţer de cavalerie, dichisită cu blană de castor din Montana.

Haze se ruga de paznicul său să i se îngăduie iubitei să-l vadă, dar rugămintea îi fu refuzată. Repetă aceeaşi cerere a doua oară, dar cu acelaşi rezultat. Un prieten se oferi să o aducă, dar i se porunci s-o şteargă de acolo. Cînd ceru a treia oară s-o vadă, i se răspunse :

— Oh, Doamne, Haze, chestia cu femeile aduse la locul execuţiei s-a fumat din '63 !

Răspunsul lămuri lucrurile. Vigilenţii nu uitaseră scena petrecută după judecarea asasinilor lui Dillingham.

Cînd primi ordin, garda porni spre locul execuţiei, îşi desfăşură rîndurile, şi prizonierii fură urcaţi pe lăzi... S-a ordonat ca prizonierilor să li se scoată pălăriile. Şontorogul, care nu fusese legat ca lumea cu mîinile la spate, îşi apucă pălăria tipic californiană şi o izbi mînios de pămînt. Celorlalţi garda le luă pălăriile.

Cinci oameni le potriviră ştreangurile în jurul gîtului, şi cînd totul era gata, Jack Gallagher, ca o ultimă dorinţă, ceru să i se dea ceva de băut, iar după oarecare ezitare dorinţa i-a fost acceptată. George Şontorogul se uită în preajmă şi, văzînd un vechi prieten agăţat de bîrnele casei, îi strigă :

— Adio, bătrîne, m-am cărat !

Şi auzind ordinul : „Faceţi-vă datoria !", nu mai aşteptă să i se smulgă lada de sub picioare, ci se aruncă singur în gol şi muri îndată.

Alături de el stătea Haze, care fusese lăsat la urmă. A vorbit tot timpul, spunînd celor din jur că avea o mamă iubitoare, că fusese crescut cu grijă, că nu se gîndise niciodată că se va ajunge aici, şi că numai proasta tovărăşie de care a avut parte l-a împins la acest deznodămînt.

În timp ce stătea cocoţat pe ladă, Jack Gallagher plîngea necontenit, aruncînd cele mai prăpăstioase şi mai groaznice blesteme. Le spunea :

— Trăsni-v-ar să vă trăsnească de criminali afurisiţi !

Abia cînd îi fugi lada de sub picioare se puse capăt sudalmelor şi vorbelor sale de batjocură, care n-au încetat decît cînd şi-a frînt gîtul.

Boone Helm, uitîndu-se calm la trupul celui care se zbătea, spuse :

— Dă-i bătaie, bătrîne ! Intr-o clipă sînt în iad alături de tine.

Probabil că era singura dată în viaţă că spunea adevărul. Apoi mai strigă :

— Fiecare pentru ideile lui ! Ura pentru Jeff Davis ! Să-şi facă sărmana de cap !

Ca un ecou al cuvintelor lui se auzi plesnetul funiei întinse de propria lui cădere. Frank Parish ceru să i se pună o batistă pe faţă. I se scoase batista legată la gît cu nodul tîlharilor şi i se puse pe faţă ca un giulgiu. Părea liniştit şi serios, dar refuză să spună ceva ; se prăbuşi în eternitate.

Unul de pe margine îl întrebă pe cel ce-i pusese ştreangul în jurul gîtului :

— Nu ţi-a fost greu cînd i-ai pus bietului de el funia de gît ?

Omul, al cărui prieten fusese măcelărit de tîlhari, îi aruncă celui cu întrebarea o privire cruntă şi-i răspunse răspicat :

— Greu, pînă am pus mîna pe el !

Pînă în ultima clipă, Haze Lyons părea să spere că va scăpa de moarte pentru a doua oară ; în timp ce se uita în dreapta şi în stînga la trupurile tîlharilor ce se legănau în ştreang, chipul lui vădea încă nădejdea că avea să fie iertat. Văzînd că toate rugăminţile erau în zadar, trimise vorbă iubitei sale să vină să-şi ia ceasul de aur înapoi, şi-i transmise, cu limbă de moarte, omagiile sale. Îşi exprimă speranţa că ea va avea grijă să nu-l lase să atîrne prea mult în ştreang, ci să-l coboare cît mai repede, şi-i lăsă vorbă să-l îngroape după cuviinţă. Muri fără să se chinuie...

Celui care săpase gropile pentru Stinson şi Lyons, cînd fuseseră condamnaţi la moarte prima oară pentru asasinarea

lui Dillingham, nu-i dăduse nimeni nici un ban pentru munca lui, ba mai mult, în semn de batjocură şi dispreţ faţă de judecători şi de puterea lor, cei doi asasini pîngăriră morminteie. Groparul de ocazie sta acum în faţa spînzurătorii, unde Lyons plătea pentru crimele comise, şi-i spuse tîlharului :

— Ţi-am săpat odată groapa pe degeaba, dar de data asta-s răsplătit. Pun pariu.

CAPITOLUL XXI

Potera de la Culcuşul Căprioarei şi Poarta Iadului

...La 15 ianuarie 1864 porni din Nevada un grup de douăzeci şi unu de oameni, sub comanda unui cetăţean ale cărui fapte şi al cărui nume amintesc trăsnetul. Era iute, viteaz, greu de păcălit — într-atît de bine îşi gîndea mişcările — şi lovea unde se aşteptau adversarii mai puţin.

În prima zi, potera ajunse la Big Hole, şi, încă din mers, trimise o patrulă la ferma lui Clarke, pe urmele lui Steve Marshland, care fusese împuşcat în piept cînd atacase convoiul lui Forbes. Avea picioarele degerate, aşa că nu putea fugi. Lăsîndu-şi calul în urmă, unul dintre oameni (nr. 84) intră în cabană ca să-l aresteze, după ce bătu de patru ori în uşă fără să primească răspuns. Îl descoperi în tovărăşia unui cîine — singurii doi clienţi ai fermei. Cînd pătrunse înăuntru, vigilentul fu întîmpinat de întuneric, dar luă o mînă de frunze uscate, bîjbîi drumul către sobă şi le aprinse cu un chibrit. La lumina focului îl zări pe Steve Marshland, culcat în pat.

— Mîinile sus, dacă nu te superi ! îi spuse, în loc de salut, cel venit să-l aresteze.

Şi lucirea elocventă a uneia din uneltele de domolire ale colonelului Colt îndreptată către el duse la împlinirea urgentă a poruncii. Arătînd a fi bolnav, prinsul fu întrebat ce avea şi răspunse că era răcit. Povestea cu boala de sezon nefiind socotită un motiv serios, o cercetare mai amănunţită dădu la iveală că avea picioarele degerate. Numărul 84 ridică de lîngă patul lui o armă de vînătoare cu două ţevi, o puşcă şi încă o flintă, şi-l întrebă unde degerase. Răspunse că în vreme ce făcea prospecţiuni la capul Rattlesnake... Cei veniţi în căutarea lui începură să-şi pregătească masa de seară şi prinsul s-a invitat şi el să mănînce cu ei. Luă o cană de cafea şi păru destul de vesel. După masă, conducătorul grupului îi aduse la cunoştinţă învinuirile împotriva sa, adică jefuirea convoiului lui Forbes. Nu recunoscu să aibă vreo rană şi se lovi cu pumnii în piept, spunînd că era sănătos tun. Fiind întrebat dacă avea ceva împotrivă să fie examinat, el spuse că nu, dar în momentul cînd i se scoase cămaşa, ieşi la iveală semnul fatal — o rană recentă de glonţ.

Prizonierului i se spuse că dovezile erau îndestulătoare şi că trebuia să se pregătească de moarte. Atunci mărturisi totul şi-i imploră să-i cruţe viaţa... Fu împlîntat un stîlp în pămînt şi aplecat deasupra ocolului ; sub el se aşeză o ladă pentru condamnat, şi cînd totul a fost gata, el se mai rugă o dată să fie cruţat, spunîndu-le să aibă „milă de tinereţea lui". Muri aproape instantaneu.

Deoarece avea picioarele degerate şi parţial prinse de gangrenă, mirosul atrase lupii, aşa că şi el, şi caii au trebuit păziţi. Fu îngropat în apropiere. Apoi patrula porni la drum pentru a ajunge din urmă grosul poterei şi, întîlnindu-l la vreo patru mile mai sus de ferma lui Evans, raportă executarea lui Marshland...

Pînă în acel moment, cei trimişi în recunoaştere nu întîlniră ţipenie de om, aşa că o ţinură mai departe în coloană pe două rînduri, făcînd între şaizeci şi şaptezeci de mile pe zi. Cînd poposeau, păzeau caii cu străşnicie, nu făceau nici scînteie de foc, de teamă să nu atragă atenţia şi să zădărnicească astfel scopul expediţiei. Oamenii fuseseră împărţiţi în patru cete, fiecare purtîndu-şi propria „haleală" (termen universal pentru mîncare în munţi), cu un bucătar la fiecare ceată. Vigilenţii aveau cîte un revolver şi unii se făleau chiar cu două. Din echipament mai făcea parte o armă de vînătoare sau o puşcă. În frunte călărea căpitanul. Spre tîrg fu trimisă o iscoadă să cerceteze locul, urmînd apoi să se întîlnească la pîrîul Cottonwood, cu restul trupei. Cel trimis în recunoaştere îşi împlini satisfăcător misiunea.

Cînd ajunseră la vreo şaptesprezece mile de Cottonwood, la ferma lui Smith, pe pîrîul Deer Lodge, făcură popas cam la vreo patru după-amiază. După lăsarea întunericului porniră din nou şi călăriră într-o perfectă linişte şi cu multă prevedere pînă la mică depărtare de tîrg. Descoperiră că tîlharii dispăruseră, dar, înconjurînd saloonul şi casa lui Bill Bunton, se apucară de treabă. Bill era în casă, însă refuză să deschidă uşa. Cei trei desemnaţi să-l aresteze îi spuseră că

vor să stea de vorbă cu el, dar acesta refuză să se arate încă multă vreme. În cele din urmă spuse unuia Yank și unui tînăr, care poposeau la el, să deschidă ușa. Înainte de a intra în încăpere, oamenii îl puseră pe Bill să aprindă lumina. După ce se aprinse lumina, cei veniți să-l aresteze dădură buzna înăuntru și-i spuseră că era prizonierul lor. Îi întrebă sub ce motiv și i se răspunse să meargă cu ei și avea să afle.

Un vigilent mărunt dar inimos se duse să-l imobilizeze, însă își dădu seama că-și găsise nașul și fu nevoie de încă un om care să-i vină în ajutor, și curînd prinsul fu legat cu mîinile la spate. Cîțiva au fost aleși să-l escorteze pînă la locuința lui Pete Martin, iar ceilalți au fost trimiși să dea o mînă de ajutor pentru a-l scoate pe Tex din saloon. Aici a avut loc o scenă asemănătoare cînd tîlharul a ieșit afară. A fost prins pe dată, legat cu mîinile la spate și dus să-i țină tovărășie prietenului său Bill Bunton.

Pete Martin se sperie de moarte cînd își văzu casa înconjurată de vigilenți. Juca o partidă de cărți cu niște prieteni și o vreme refuză să iasă afară, dar, după ce se asigură că nu era învinuit „taman de nimic", cum spunea el, se duse să vadă despre ce era vorba și se întoarse să-și termine partida. Cum imperativul vremurilor făcea necesară „puțină spînzurătoare" și prin părțile acelea, pe Martin îl lăsă rece soarta lui Bunton și a lui Tex, aceștia închinîndu-se unui zeu cam primejdios.

...Dimineața, un străin care stătuse de vorbă cu Bunton îi informă pe vigilenți că acuzatul îi spusese că „avea să doboare măcar pe unul dintre blestemații de vigilenți". Fiind cercetat, în buzunarul vestei lui se descoperi un deringer. Cum în seara de dinainte fusese percheziționat cu grijă, era limpede că numai vreun acolit de-al lui îi strecurase arma. Nu recunoscu nimic...

Nefiind nici o îndoială că era un nelegiuit, cazul său fu pus la vot prin ridicare de mînă și verdictul de *vinovat* fu unanim. Căpitanul îi spuse tîlharului că urma să fie spînzurat și, de mai avea ceva de rezolvat, era bine să desemneze pe cineva în acest scop. Condamnatul dărui ceasul de aur tovarășului său Cooke, iar cu celelalte bunuri ale lui își plăti datoriile. Cu cincisprezece zile înainte, jucînd cărți cu proprietarul saloonului, cîștigase o parte din drepturile acestuia asupra localului...

La vreo două sute cincizeci de pași în stînga locuinței lui Martin, la poarta ocolului lui Louis Demorest, erau doi

stîlpi cu o grindă deasupra lor, care arătau de parcă ar fi fost sortite lui Bunton.

Prizonierul fu dus și suit pe o scîndură sprijinită pe două lăzi. Părea foarte interesat de felul în care se prezenta nodul și întrebă de nu putea să-și dea drumul în gol singur. Cînd i se răspunse că, dacă poftea, putea s-o facă, el adăugă că nu-i pasă de ștreang mai mult decît de o cană cu apă, dar voia să fie sigur că-și frînge gîtul. Păru destul de mulțumit cînd primi încuviințarea. Pînă la ultima suflare continuă să nege orice vinovăție, repetînd cuvîntul de ordine al bandei :

— Sînt nevinovat !

La cele două capete ale scîndurii a fost așezat cîte un om, iar cînd totul a fost gata, l-au întrebat de mai avea ceva de zis.

— Nu — răspunse el. Nu mai vreau decît un munte de trei sute de picioare de pe care să m-arunc.

Le mai spuse că avea să arate el sorocul, numărînd „unu, doi, trei". La comanda „gata", cei de la capetele scîndurii s-au pregătit să i-o tragă de sub picioare, de nu sărea singur. Dar Bill le făcu semn, după cum făgăduise, și adăugînd : „Vine !", se aruncă în brațele morții...

Nevasta stăpînului ocolului insistă, în termeni mult prea energici pentru a mai fi și politicoși, ca soțul ei să taie cei doi stîlpi. Omul fu nevoit să-i facă pe plac îndată ce cadavrul tîlharului fu coborît și îngropat.

...Tex fu dus în altă locuință și judecat separat. După ce-l cercetară cu răbdare, tîlharul fu pus în libertate, dovezile nefiind destul de convingătoare pentru a-l osîndi. De l-ar mai fi ținut sub pază o vreme, Tex ar fi avut și el parte de o oarecare greutate în respirație care s-ar fi dovedit îndată fatală, pentru că după aceea au fost strînse numeroase mărturii care vădeau, fără putință de îndoială, că fusese tîlhar și hoț de rînd. Se îndreptă cu toate pînzele sus spre Kootenai și de acolo începu să se grozăvească fără teamă că avea să împuște pe primul vigilent care-i va ieși în cale...

Potera știa că tîlharii ceilalți erau de găsit la Poarta Iadului, numită astfel pentru că era drumul pe care apucau de obicei indienii cînd erau pe picior de război și puși pe scalpat și alte mici distracții.

De la Cottonwood la Poarta Iadului, trupa a fost însoțită de Jimmy Allen, așa că s-au îndreptat spre ferma acestuia.

Vremea era cît se poate de neprielnică pentru plimbare, zăpada mare transformînd mersul într-o treabă foarte anevoioasă, iar gerul era greu de îndurat cînd ieșeai de la adăpost.

Cînd au traversat pîrîul Deer Lodge, gheaţa s-a rupt şi trupa a căzut în apă. Era întuneric beznă şi cu multă greutate au putut ieşi afară şi oamenii, şi caii. Unul dintre călăreţi mai-mai să se înece; dar, petrecîndu-se un laso pe după gîtul unor cai, cel din apă fu tras pe mal. Călăreţul se tîrî şi el într-un fel sau altul afară — în minte nu era loc decît pentru rezultat, nu şi pentru amănunte — şi sărind iute în spinarea animalului, o porni în galop năvalnic spre ferma care se afla la vreo patru-cinci mile.

Ceilalţi au mers ceva mai domol şi au ajuns şi ei pe la ora 11 noaptea, iar după ce s-au mai întremat puţin, s-au învelit în pături şi s-au cufundat fără întîrziere în somn.

A doua zi dimineaţă, întovărăşiţi de Charley Eaton, care cunoştea ţinutul şi oamenii din regiunea Porţii Iadului, au pornit spre acea aşezare şi, după ce-au făcut vreo cincisprezece sau şaisprezece mile prin zăpada care măsura între treizeci şi şaizeci de centimetri adîncime, şi-au aşezat tabăra de noapte... În zori au trecut podul şi au ţinut-o călare pînă la sălaşul meşterilor, de pe drumul Carului lui Mullan, unde făcură iar popas pentru noapte... Unul dintre cai, pe cînd era adus înapoi în tabără, îşi frînse piciorul într-o groapă, şi cum nu exista nici o posibilitate să fie îngrijit, fu împuşcat pe loc... Cînd se crăpă de ziuă, trupa era în şa, îndreptîndu-se cu toată graba către aşezare. Ajungînd la vreo şase mile, potera se opri pe malul unui pîrîiaş şi rămase acolo pînă la lăsarea întunericului pentru a nu fi zărită de nimeni. Cînd noaptea îşi aruncă mantia asupra scenei, oamenii îşi continuară drumul, iar la două sute de metri de Poarta Iadului descălecară şi legară caii

Iscoada o luase înainte în recunoaştere şi, întorcîndu-se la locul de întîlnire, îl informă pe căpitan cum stăteau lucrurile Intrînd în tîrg în goană, încurcară casele, dar, descoperind greşeala, se întoarseră şi înconjurară saloonul lui Skinner, iar proprietarului, care tocmai se afla în uşă, i se porunci să ridice mîinile sus. Nevastă-sa, Nelly, nu păru prea încîntată de această poruncă şi spuse că obiceiurile astea nu le puteau deprinde decît de la vizitiii din Bannack.

Skinner fu luat şi legat îndată. Cîţiva oameni au fost trimişi după Aleck Carter, care se afla în casa de alături, la Miller. Dan Harding, deschizînd uşa şi zărindu-l pe Carter, spuse:

— Tu eşti, Alick ?

La care tîlharul răspunse prompt :

— Da !

Oamenii îşi îndreptară armele spre el, şi căpitanul, ducîndu-se la canapeaua pe care stătea lungit tîlharul, cam beat, îi luă pistolul şi-l cetlui înainte ca acesta să apuce să se trezească de-a binelea. Cînd se dezmetici, spuse :

— Îs la ananghie, băieţi, aşa-i ?

Ceru apoi să i se dea ceva să fumeze; dorinţa fiindu-i împlinită, se interesă care era situaţia. Auzind de execuţia sîngeroşilor nelegiuiţi, a căror soartă a fost relatată în aceste pagini, Carter spuse :

— În regulă ! Pînă acum nici un prunc nevinovat în ştreang !

Fu dus, sub pază, la prăvălia lui Higgins, unde era judecat Skinner, cercetarea acestuia durînd cam trei ceasuri. Se arătă acolo şi nevasta lui Skinner, pornită să intervină în favoarea lui, însă doamna a fost condusă acasă de o gardă care-l dibui acolo şi pe Johnny Cooper, ce zăcea rănit. Era împuşcat în trei locuri de Carter, pe care-l învinuise că-i furase pistolul. Fu ridicat şi el...

Cooper era unul dintre locotenenţii bandei. Era un călăreţ încercat. Unul, pe nume Preşedintele, care fusese martor la arestarea lui, îl ştia bine din „cealaltă parte" a munţilor, unde omorîse un om şi, după ce fusese ridicat, în drum spre locul de judecată, scăpă din mîinile paznicilor săi, dintr-un salt se aruncă în spinarea unui cal gata pregătit şi o tuli iepureşte. Deşi s-au tras cel puţin o sută de gloanţe asupra lui, a scăpat neatins şi s-a făcut nevăzut...

În aceeaşi noapte, o ceată de opt oameni porni în urmărirea lui Bob Zachary şi, ajungînd la localul lui Barney O'Keefe, îl văzură pe stăpîn ieşindu-le înainte în uniformă de maior din Georgia, numai pintenii şi gulerul îi lipseau, şi într-o flanelă. Din greşeală luă ceata drept o bandă de tîlhari şi păru să creadă că-i sunase ceasul. Strigă cuprins de groază :

— Nu trageţi, domnilor ! Sînt Barney O'Keefe !

E inutil să spunem că „baronul", cum i se spune, n-a păţit nimic. Peste tot sînt indivizi mai ticăloşi decît Barney, care e, în felul lui, un suflet cumsecade şi primitor din fire. Aflînd că Bob Zachary era înăuntru, unul din ceată intră şi cînd tîlharul se ridică în capul oaselor în pat, se aruncă asupra lui şi-l îmbrînci înapoi. Avea la el un pistol şi un cuţit. În scurtă vreme fu dus la Poarta Iadului. Aici i se aduse la cunoştinţă soarta prietenilor săi, toate spusele fiind întărite cu relatarea semnelor de recunoaştere dintre ei, a felului cum îşi strîngeau mîinile, a parolelor etc. Auzind asta, tîlharul se făcu palid, dar nu-şi recunoscu nici o clipă vinovăţia.

La întoarcere, cei din gardă smulseră din gura lui Barney că la ferma lui Van Dorn, din valea Bitterroot, se aciuase un străin. Numărul 84, care conduse grupul de oameni ce-l arestară pe Shears, cînd ajunse acolo, întrebă :

— Aici locuiește Van ?

— Da — îi răspunse chiar cel de care era vorba.

— George Shears se află în casa dumitale ? întrebă numărul 84.

— Da — spuse Van.

— Unde ?

— În odaia de alături.

— Ai ceva împotrivă dacă intrăm ?

În loc de răspuns, omul deschise ușa camerei și-l văzură pe George, cu un cuțit în mînă. Se predă cuminte și se arătă atît de indiferent față de moarte, încît îi uimi pe cei veniți să-l aresteze. Ieșind cu numărul 84 la o mică plimbare, îi arătă pe rînd, în ocol, caii furați și-și mărturisi păcatele pe tonul cu care se vorbește de obicei despre vreme. Spuse :

— Știam că odată și odată o să-mi vie și mie rîndul să mă salt, dar credeam că o să-mi mai fac măcar anul ăsta o vreme de cap.

Cînd i se spuse ce soartă îl aștepta, arătă deosebit de satisfăcut. Fu dus într-un hambar, unde era petrecută o frînghie peste o grindă, apoi fu invitat să se urce singur pe o scară, ca să se rezolve problema căderii. Încuviință pe dată și se adresă celor care-l executau, cu aceste cuvinte unice :

— Domnilor, nu prea-s obișnuit cu treaba asta, fiindcă nu mi s-a mai întîmplat să fiu spînzurat niciodată pînă acum. Cum trebuie să fac : să sar sau să-mi dau drumul să alunec la vale ?

După ce i se arătă că era mai bine dacă sărea, spuse :

— În regulă, adio !

Și sări în gol cu atîta sînge rece, de parcă nu era vorba decît de o baie în rîu.

Distanța de cădere era mare, iar funia slabă, încît se deșiră și, pînă la urmă, Shears rămase spînzurînd doar de o singură șuviță de cînepă...

Trei oameni, în frunte cu „bătrînul", porniră spre Fort Owen, în valea Bitterroot, în urmărirea lui Whiskey Bill, Bill Graves — cel ce jefuise diligența. Onorabilul era bine înarmat și cu ochii în patru, știind că i se luase urma. Dar se pare că, tot zgîindu-se să-și descopere urmăritorii, lucirea zăpezii îl cam orbise. În orice caz nu văzu destul de limpede potera venind, ca să-și dea seama cu cine avea de-a face, pînă cînd

„bătrînul" sări din șa și-și îndreptă revolverul asupra lui. Se predă, deși se jurase de nenumărate ori că avea să-l dogească pe oricare vigilent blestemat care-i ieșea în cale. Vinovăția sa era cunoscută pretutindeni și arestarea era un moment preliminar execuției.

Potera îl luă de la fort, din respect pentru indieni, care n-ar mai fi vrut să sălășluiască într-un loc unde fusese spînzurat un om. Graves nu mărturisi nimic. Era un sălbatic crunt, primejdios, o „brută", cum spuneau cei din munți. După ce tîlharul fu legat de o creangă zdravănă, se văzu că singura dificultate era de a încropi un eșafod de pe care să i se dea drumul, dar inventivitatea căpitanului era pe măsura dificultăților. Un om se urcă în șa, iar Graves fu suit pe cal în spatele său. Cînd totul fu gata, cel din șa spuse :

— Adio, Bill !

Și-și înfipse rotițele pintenilor uriași în coastele calului. Animalul făcu un salt de vreo patru metri și Bill Graves, smuls din spinarea animalului de către ștreang, rămase legănîndu-se fără viață...

Se pare că Aleck Carter și Cooper se pregătiseră s-o pornească spre Kootenai, cu o zi înainte, și că plecarea lor fusese împiedicată numai de cearta stîrnită în legătură cu pistolul, cînd Cooper îl învinuise pe Aleck de furt, și ca urmare Cooper fusese rănit, plecarea amînată și, în sfîrșit, amîndoi executați...

Cînd se încheie judecarea lui Carter și Skinner, se puse la vot sentința, cei pentru și cei contra urmînd a se îndrepta spre o latură sau cealaltă a încăperii ; verdictul de vinovăție și condamnarea la moarte a acuzaților au fost date în unanimitate.

Carter și Skinner au fost duși la ocolul lui Higgins și executați, îndată după miezul nopții, la lumina torțelor...

Trupa care-l arestase pe Zachary se întoarse dimineața, pe la șapte sau opt. A fost judecat pe dată, vinovăția dovedită, iar acuzatul condamnat la moarte. Conform dorinței sale s-a redactat o scrisoare către maică-sa, în care își încunoștința frații și surorile să se ferească de whisky, jocul de cărți și de tovărășie proastă, pentru că, zicea el, astea-l duseseră la spînzurătoare...

Fiind rănit la picior, Johnny Cooper fu dus pe o sanie împinsă de oameni și urcat pe aceeași ladă pe care fusese și Skinner...

CAPITOLUL XXII

Prinderea şi executarea lui Bill Hunter

După cum s-a arătat mai înainte, cînd au fost executaţi Boone Helm şi cei patru complici ai săi la crime, Bill Hunter reuşise să scape de urmăritori, împiedicînd o vreme răzbunarea vigilenţilor, pentru că se ascundea printre stînci şi tufişuri, ziua, iar noaptea căuta de mîncare prin aşezările risipite în preajma rîului Gallatin... La Virginia ajunseră zvonuri că Hunter îşi ducea zilele cum am spus mai sus, cam la vreo douăzeci de mile de gura rîului Gallatin. Un viscol puternic îl silise să caute adăpost într-o cabană din apropierea locurilor unde se aţinea, şi aici fu găsit şi prins.

Pentru treaba asta s-au oferit patru oameni de nădejde, care au pornit din Virginia, nădăjduind o vreme bună în timpul călătoriei...

După ce au trecut creasta între Stinkingwater şi Madison, au forţat cu multă greutate ultimul dintre cele două rîuri pomenite, sloiuri mari izbindu-se în coastele cailor şi ameninţînd să-i ia la vale. Loc de popas le-a fost pămîntul îngheţat de pe malul rîului, şi după ce-au aprins un foc, s-au culcat fără alt adăpost decît păturile... Dimineaţa devreme au aţîţat din nou focul şi, în vreme ce unii pregăteau masa, alţii alergau după cai. Curînd, masa a fost gata şi mîncarea înfulecată cu pofta obişnuită a oamenilor muntelui ; au pus şeile pe cai şi au pornit mai departe în misiune. Dar vremea s-a zburlit foarte crunt. Pe la ora zece a început să-i izbească din faţă un viscol puternic... dar au mers mai departe, chinuindu-se ceas de ceas şi, pe la două după-amiază, au ajuns la ferma Milk, la vreo douăzeci de mile de locul unde se aşteptau să-şi încolţească omul. Aici s-au oprit să mănînce, au luat o călăuză care ştia bine ţinutul şi cunoştea locul unde se aciuase tîlharul. După ce s-au încălzit şi s-au mai întremat, au pornit mai departe cu pas iute şi au ţinut-o aşa pînă cînd, pe la miezul nopţii, au strunit caii lîngă o cabană singuratică unde erau convinşi că viscolul necruţător îl mînase pe cel ce constituia ţinta călătoriei lor. După ce au descălecat şi au scos şeile de pe cai, au bătut cu putere în uşă... Cu armele pregătite pentru a fi folosite în orice clipă, vigilenţii s-au apropiat de pat şi conducătorul tună :

— Bill Hunter !

Cel ce ocupa patul îşi trase iute pătura de pe faţă şi întrebă turbat cine-l supăra. Cînd se întoarse, dădu cu ochii de cîţiva oameni bine înarmaţi ale căror trăsături hotărîte şi priviri încruntate îi lămuriră pe dată motivul călătoriei lor... I se aduse la cunoştinţă şi lui că era arestat şi, auzind asta, ceru să fie dus în Virginia. Unul dintre oameni îi dădu de înţeles că acolo avea să fie dus. Mai întrebă de aveau vreun mijloc de transport pentru el şi i se spuse că i se adusese un cal.

Se ridică din pat, îmbrăcat gata pentru orice eventualitate, — numai pălărie şi palton nu avea — şi se urcă pe calul care i se pregătise. Cînd tocmai se pregătea să apuce frîul, fu împiedicat cu politeţe, frîul fiind încredinţat altui călăreţ, care duse calul de dîrlogi. Se uită bănuitor în jur şi se arătă adînc tulburat cînd zări un om venind în urma lor pe jos, fiindcă ghici îndată că tocmai pe calul acestuia călărea el, şi socoti asta drept semn că nu va avea parte decît de o scurtă călătorie. Conştiinţa îi spunea care avea să fie probabil sfîrşitul acestei arestări... Escorta îşi continuă drumul încă vreo două mile şi se opri la rădăcina unui copac care părea să fie făcut de natură inadins pentru spînzurătoare. La o înălţime numai bună era o creangă orizontală, iar pe trunchi, un pinten ca un clenci de legat capătul funiei. Dînd la o parte cam vreo treizeci de centimetri de zăpadă, aprinseră un foc şi pregătiră masa de dimineaţă. Un spectator nu şi-ar fi închipuit nici o clipă că acolo se putea întîmpla ceva deosebit de grav, şi pînă şi Hunter păru să-şi lase temerile deoparte, rîzînd şi sporovăind laolaltă cu ceilalţi.

După masă ţinură sfat asupra soartei tîlharului şi, după ce ascultă părerile fiecăruia separat, conducătorul poterei puse cazul la vot. Majoritatea votă ca prizonierul să nu mai fie dus pînă în Virginia, ci să fie executat pe loc...

Firea hotărîtă a vigilenţilor şi conştiinţa propriei vinovăţii îl copleşiră pe Hunter. Se făcu palid ca moartea şi ceru, cu voce pierită, nişte apă. Ştia, fără să i se mai spună, că nu mai avea nici o speranţă. Unul dintre oameni îi făcu o scurtă istorie a fărădelegilor sale şi i se arătă justeţea pedepsei. Totul era prea adevărat ca să poată fi tăgăduit. Ceru numai ca prietenii săi să nu afle cum îşi sfîrşise zilele... şi spera să fie îngropat apoi după cuviinţă. I se spuse că orice dorinţă rezonabilă avea să-i fie împlinită ; dar pămîntul era prea îngheţat pentru a se încerca săparea unui mormînt, fără a avea uneltele necesare. Însă i-au promis că vor anunţa prietenilor lui

execuţia şi aceştia se vor îngriji de înmormîntare. Apoi Hunter dădu mîna cu fiecare pe rînd şi le spuse că nu-i condamnă pentru ceea ce sînt pe cale să facă.

Ii legară mîinile la spate în dreptul coatelor, i se puse ştreangul fatal de gît; după ce capătul funiei fu petrecut pe după creangă, oamenii apucară de funie şi, cu o smucitură iute, puternică, îl săltară pe osîndit. Muri aproape fără nici un chin; însă, destul de ciudat, făcu un gest ca şi cum ar fi dus mîna la pistol şi repetă apoi de şase ori pantomima armării cocoşului şi descărcării pistolului. Şi nu e de vină imaginaţia. Toţi cei de faţă au văzut şi au fost convinşi că aşa a fost...

Locul execuţiei era, de fapt, un copac singuratic, la vedere, în calea călătorilor care treceau pe acolo, la vreo douăzeci de mile mai sus de gura rîului Gallatin. Cadavrul nelegiuitului a fost lăsat să atîrne în ştreang şi, curînd, micul pîlc de călăreţi se zări numai ca un punct în depărtare...

Cîteva zile mai tîrziu, nişte oameni care cărau buşteni descoperiră cadavrul şi hotărîră să-l îngroape. Cadavrul trebuia trecut peste nămeţi, aşa că-l legară de călcîie cu o funie şi încercară să-l tîrîie; dar nu reuşiră, fiindcă, după cum spuneau ei, nu mergea în răspăr; aşa că-i puseră iarăşi laţul de gît şi, trecîndu-l peste nămeţi, îl încredinţară în cele din urmă pămîntului pe ultimul tîlhar din banda lui Henry Plummer.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

